جمهوری اسلامی ایران

فهرست نسخ خطی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تحقیق و تدوین

حبیب الله عظیمی

جلد دوازدهم - کتب عربی

از شماره ۲۳۰۱ تا ۲۶۰۰

Islamic Republic of Iran

National library of the Islamic Republic of Iran

A CATALOGUE OF THE MANUSCRIPTS

In The National Library of Iran

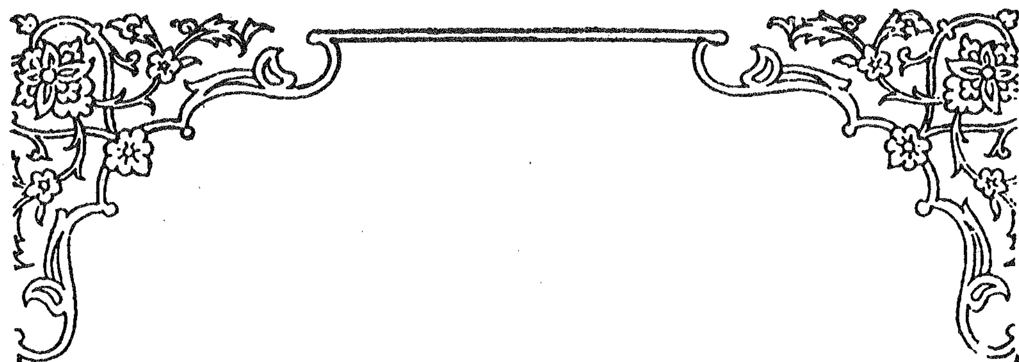
By

HABIB-ALLAH AZIMI

Vol. 12

ARABIC MANUSCRIPTS

Nos. 2301-2600

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست نسخ خطی
کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

جلد دوازدهم ـ کتب عربی

از شماره ۲۳۰۱ تا ۲۶۰۰

فراهم آورنده

حبیب الله عظیمی

کتابخانه ملی ایران

۱۳۷۲

Islamic Republic of Iran

A CATALOGUE OF THE MANUSCRIPTS
In The National Library of Iran

By

HABIB-ALLAH AZIMI

Vol. 12

ARABIC MANUSCRIPTS

Nos. 2301-2600

نام کتاب: فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (جلد دوازدهم)

فراهم آورنده: حبیب الله عظیمی

ناشر: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (تهران، خیابان انقلاب اسلامی، نبش فلسطین، ساختمان فجر، طبقه سوم تلفن: ٦٤٦٩٨٥٦)

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: اول

لیتوگرافی: ندا

چاپخانه و صحافی: ندا

تاریخ انتشار: ۱۳۷۲

قیمت: ۵۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحیم

« الحمدلله رب العالمین و الصلوة والسلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین و العاقبة للمتقین»

شکر و سپاس خداوند تبارك و تعالی را که به اشرف مخلوقات خود در رهگذر مشکلات و موانع، حرکت و تلاش را تکلیف نمود و اراده و استعداد آن جدیت و تلاش را مطابق باشان انسان خود عطا فرمود . و با بهره گیری از آن استعداد است که انسانهای مصمم و پرتلاش با حرکت آگاهانهٔ خود بسوی مبدا کمال، عالم خلقت را شکوهی دیگر بخشیده اند .

و این تلاش و حرکت، خود حجتی است بر دیگر انسانهایی که خود را حقیر و کوچک پنداشته و رخوت و سکون رابرحرکت و تلاش ترجیح داده اند . و این جدیت و تصمیم، خود دعوتی است بر همراهی و همگامی انسانهایی که عالم اکبر درون خود را باور نداشته اند .

حمد و سپاس خداوند عظیم الشان را که توفیق تلاش در آن همراهی را در جنبه ای از جوانب گسترده آن به نگارنده عطا فرمود واینک پس از بشمر رسیدن مرحله ای از تلاش و حرکت حقیر در امر پژوهش و تحقیق، توفیق ادامه آن را با جدیت و ثمردهی بیشتر از خداوند منان خواستارم.

شیوهٔ نگارش فهرست حاضر

پس از وقفه چند ساله در روند نگارش فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی و با گسترش جوانب تحقیق پیرامون نسخه های خطی و بابذل اهتمام و توجه بیشتر به امر فهرست نسخ خطی در کتابخانه های معتبر، برای شروع مجدد نگارش فهرست نسخه های خطی در کتابخانه ملی ضروری بنظر می رسید پس از اخذ روش کلی از زحمات محققانه و چندین ساله استاد سیدعبدالله انوار در مجلدات دهگانه فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی، فهرست نسخه های خطی دیگر کتابخانه ها نیز بررسی و مطابقت شود و در تدوین فهرست جدید از مزایا و محاسن آنان بهره جسته و نکات و جنبه های بدیع مورد نیاز بدان اضافه گردد تا از طرفی این فهرست هماهنگ با نیازهای گسترده محققان نگاشته شود و از طرفی برگ دیگر متناسب بادفتر «فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی» بر آن افزوده گردد.

بنابراین ضمن آنکه در فهرست حاضر سعی شده اسلوب کلی نگارش فهرستهای موجود کتابخانه ملی رعایت گردد اما مواردی همچون تغییر در اجمال و تفصیل مطالب و افزودن نکات جدیدی که بر دقت و ظرافت فهرست بیافزاید، اختلافاتی را در جزئیات فهرست حاضر با دیگر فهرستهای خطی کتابخانه ملی مشهود نموده که این، اختلاف در اوصاف است نه اختلاف در ماهیت همچنین با کسب اجازه از استاد عبداللهانوار است.

در معرفی جوانب مختلف هر کدام از نسخه هادر فهرست، تلاش شده پس ازمطالعه و بررسی خود نسخه حتی الامکان به نسخه های خطی دیگر و به کتب مرجع و ماخذ مراجعه شود تا معرفی هر نسخه همراه با تحقیق و تدقیق و نگارش و تدوین آن قرین با نظم و ترتیب گردد.

بدیهی است همراه با سعی و تلاش نگارنده، ضعف و نقصان هم مشهود باشد که تذکر موارد نقص فهرست از جانب اساتید و محققان و سروران بر کمال آن خواهد افزود.

ویژگی این فهرست

ویژگی های فهرست حاضر در دو بخش ذیل قابل بررسی و تبیین است:

الف ـ کتاب شناسی

در معرفی کتاب یا کتب نگاشته شده در هر نسخه رعایت نکات ذیل مورد توجه بوده است.

اولاً ـ نام هر کتاب و نام مؤلف آن با استناد به متن کتاب و کتب مرجع و با تطبیق نسخه های خطی دیگر باشد و در صورت مشاهدهٔ اختلاف بین نسخه ها و کتابها در همین خصوص، بدان اشاره شود، همچنین هر کتاب فقط یکبار در فهرست معرفی گردد و کتابهای مشابه در نسخه های بعدی به اولین شماره کتاب در فهرست ارجاع داده شود.

ثانیاً ـ در معرفی هر کتاب، اجمال و تفصیل مطالب در حد ضرورت باشد. بدین ترتیب که کتابهای خطی فهرست شده یا چاپ شده به اجمال و اختصار معرفی شود مگر در موارد خاصی که ارائه مطالب بیشتر مفید فائده باشد و معرفی کتابهای فهرست نشده و یا چاپ نشده با تفصیل ضروری همراه گردد.

ثالثاً ـ در صورتی که کتاب مورد فهرست در هر نسخه، افتادگی در آغاز یا انجام داشته باشد با تطبیق آن با نسخه های دیگر میزان تقریبی افتادگی مشخص گردد و علاوه بر بیان آغاز یا انجام افتاده کتاب در نسخه، آغاز و انجام کامل کتاب ذکر شود.

رابعاً ـ پس از معرفی هر کتاب، بخشی از کتب مرجع مورد استفاده در فهرست همان کتاب همچنین فهرست نسخ خطی برخی از کتابخانه ها و فهرست کتابهای چاپ شده ای که نام کتاب مورد فهرست در آن مذکور بوده باختصار مورد اشاره قرارگیرد.

در این بخش، فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی بارمز «ف ملی» و فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی آیت الله نجفی مرعشی با رمز «ف مرعشی» و فهرست کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس با رمز «ف آستان قدس» و فهرست کتابهای چاپی عربی خانبابا مشار با رمز «ف عربی مشار» و معجم

المطبوعات العربية و المعربة سركيس با رمز«ف مطبوعات العربية» بيان شده است.

ب ـ نسخه شناسی

در بیان مشخصات هر نسخه اشاره به کاتب و سال و محل کتابت و تصویرات و تزئینات داخلی و حواشی و بیان سجع مهرهای متعدد هر نسخه و مشخصات جلد و کاغذ، امری رایج و معمول است. اما امری که در نسخه شناسی چندان مورد اهتمام فهرستنگاران محترم خطی نبوده بیان مطالبی است که در اوراق ابتدائی و پایانی نسخه ها و معمولا قبل از شروع و بعد از اتمام کتاب در هر نسخه نوشته شده است.

نگارنده معتقد است یادداشتها و مطالب مذکور اضافه بر آنکه می تواند گویای فرهنگ مالکین نسخه ها در دوره های تاریخی مختلف باشد، زمینه تحقیقات تاریخی در جنبه های مختلفی را فراهم می کند. مثلاً در بررسی برخی از یادداشتهای نوشته شده در همان اوراق استنباط می گردد در مقاطع خاصی از تاریخ «وقف»، «هبه»، «وصیت» و «ودیعه» کتاب امری رایج و متداول بین علما و طلاب بوده و یا مثلاً از نگاشته شدن صیغه های نکاح یا طلاق و صیغه های عقود مختلفهٔ دیگر و تاریخ تولد فرزندان مالکین نسخه ها در آن صفحات می توان ادعا نمود که بخشی از امور محضرها و دفاتر رسمی ثبت در دوران خاصی بعهده علمای اسلامی بوده است، و یا از قصائد و غزلیات نوشته شده در اوراق ابتدا و انتهایی نسخه ها می توان گسترش و نفوذ ادبیات فارسی یا عرب را در دوره های خاص تاریخی تحقیق نمود.

بنابراین معرفی این بخش از نوشته ها و یادداشتها بعنوان یکی از منابع تحقیقی در مواردی همچون موارد ذکر شده از اهمیت بسزایی برخوردار است و اهتمام در ارائه مختصرآن مورد لحاظ نگارنده در این فهرست بوده است.

امید است این اثر کوچک گامی هر چند کوتاه در امر تحقیق و پژوهش باشد.

در پایان از سرکار خانم بابک فرد سرپرست محترم بخش کتب خطی، که

از روزهای نخست کار تحقیق فهرست تا مراحل تدوین و چاپ همواره از راهنمائیهای ارزندهٔ ایشان برخوردار بوده و علاوه بر دسترس گذاردن نسخه های متعدد خطی اطلاعات ارزشمند خود را بی دریغ در اختیار نگارنده قرار دادند و بی شک توفیق خود را در تهیه این فهرست مرهون راهنمائیهای بموقع و مستمر ایشان می داند، تشکر و قدردانی می شود.

همچنین از همکاران محترمی که در امور فنی مربوط به حروفچینی و چاپ و انتشار فهرست همکاری صمیمانه نمودند از صمیم قلب تشکر و قدردانی می شود.

حبیب ا... عظیمی

۲۹ بهمن ماه ۱۳۷۱

۲۶ شعبان المعظم ۱۴۱۳

۲۳۰۱/ع

حاشیة شرح التجرید الجدید **(کلام - عربی)**

از: دوانی، جلال الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۷)

جلال الدین دوانی سه حاشیه بر شرح تجرید جدید قوشچی نوشته معروف به «حاشیه قدیمه» و «حاشیه جدیده» و «حاشیه اجد». همچنین صدرالدین محمدبن منصور دشتکی (م ۹۰۳) دو حاشیه بر شرح تجرید جدید معروف به «حاشیه قدیمه» و «حاشیه جدیده» نگاشته است.

این ۵ حاشیه «طبقات جلالیه و صدریه» نیز نامیده می‌شود.

نسخه حاضر ظاهرا همان حاشیه جدیده ملا جلال دوانی، بدون خطبه آغاز کتاب باشد.

الذریعه (۱۱۶/۶)، ف ملی (۲۵۹/۷)، ف مرعشی (۲۷۰/۱۲)، ف مطبوعات العربیه (۸۹۲/۱).

آغاز: «بسمله - قوله فی الحاشیة قیل لم یرد به معینا الخ اقول مراده بالزیادة فی الجملة الزیادة ....».

انجام: «قوله نعم لم یجعلوا الکرة المحیطة بالمائل الخ لو لم یعد تلک الکرة ... و المائل یحرکها بالحرکة الشرقیة».

نستعلیق، احمد بن محمد حسینی، ۹۴۰ هـ.ق، عناوین و سرفصلها و بعضی از حواشی با مرکب قرمز، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «الراجی موسی بن مطلب الحسینی» به همراه یادداشتی در مالکیت «عبدالصمد محلاتی»، همین برگ و برگ پایانی نسخه ممهور به مهر مربع «این کتاب از متملکات و جزء کتابخانه احقر محسن الحسینی است»، توضیحاتی در ارتباط با مطالب متن در حواشی بعضی از اوراق نوشته شده که برخی از آن مطالب از مولف متن می‌باشد، نسخه در حواشی تصحیح شده، آب افتادگی و جوهر زدگی و لکه‌های سوختگی و پارگی و وصالی در برخی از اوراق مشاهده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی، کوبیده، ترنج و سرترنج و ٤ لچکی با گل و بوته، عطف و سجاف تیماج مشکی، دامن دار (فقط عطف دامن موجود است)، مقوائی، اندرون جلد میشن تریاکی ۱۰۰ x ۱۹۰ م.م.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۳۱ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۵۰ x ۱۱۰ م.م.

شماره پیشین ٤۰۲ - ۱۰٤۰، ع/۱.

۲۳۰۲/ع

حاشیة شرایع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: ؟

حاشیه متوسطی است بر کتاب شرایع محقق حلی با عنوان

«قال ـ اقول». نسخه حاضر حاشیه جزء اول شرائع از کتاب الطهارة تا آخر کتاب الوصیة بوده و در ابتداء افتادگی دارد و آغاز مبحث در دماء ثلاثه فقهی است.

آغاز نسخه افتاده: «الکتاب قال واحد الدماء الثلاثة علی قول مشهور، اقول قال الشیخ دم الحیض و الاستحاضة و النفاس یوجب...».

انجام: «بل یعتق بعضها و یثبت اما مهر المثل بازاء ما عتق فحینئذ یدخلها الدور».

نسخ و نستعلیق، بدون تزئین، در ظهر برگ ۲ مطلبی در وقف نسخه در سال ۱۲۳۸ توسط حاج محمد حسن قزوینی بر طلاب علوم دینیه نوشته شده، از برگ ٤۳٤ تا ٤٤۰ در پایان نسخه خالی از نوشته بوده بجز اوراق ٤۳٦ پ و ٤۳۷ که حاشیه مباحث کتاب الحج بوده و در صحافی جابجا شده، موریانه خوردگی لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی بعضی اوراق با امضای «هـ» نوشته شده نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، یک لایه، ضربی، دامن دار، عطف میشن سبز زنگاری، ۱۱۰ x ۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، ٤٤۰ برگ، ۱۵ سطر کامل، ٦۵ x ۱۰۹.

شماره پیشین ٤۱۲ - ۱۰۵۰، ع/۲.

۲۳۰۳/ع

تذکرة الفقهاء (فقه ـ عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن علی بن مطهر (م ۷۲٦)

زمان تألیف: ٧٢٠ هـ.ق

کتاب فقهی استدلالی است که در آن ادله فقهی و اقوال دیگر علماء اسلامی بتفصیل بیان شده است. بطور حتم از آغاز کتاب طهارت تا اواخر کتاب نکاح در ١٥ جزء این کتاب تالیف شده و بگفته الذریعه (٤٣/٤) از عبارت فخرالمحققین فرزند مؤلف در کتاب «الایضاح» ظاهر می‌شود که اجزاء دیگر کتاب تذکره به قلم مؤلف تالیف شده است. نسخه حاضر بخشی از جزء سوم و تمامی جزء چهارم کتاب حاوی مباحث کتاب الزکوة ص ١ پ و کتاب الصوم ص ١١٣ پ می‌باشد.

الذریعه (٤٣/٤)، ف مرعشی (٢٥٤/٣)، ف عربی مشار ص ١٧٧.

آغاز کتاب: «الحمدلله ذی القدرة الازلیة و العزة الباهرة الابدیة».

آغاز نسخه: «کتاب الزکوة و فیه ابواب الباب الاول فی زکاة المال و فیه مقاصد المقصد الاول فی الشرایط».

انجام نسخه: «لان شرط الاعتکاف التتابع و هو الحق، تم الجزء الرابع... و ذلک علی ید الفقیر الی الله تع اقل العباد ...».

نسخ و نستعلیق، باقربن عبدالعلی، ٩٦٨ هـ.ق، عناوین با مرکب قرمز، روی پاره ای از کلمات و عبارات با مرکب قرمز خط کشی شده، برگ اول که بخشی از لبه پایینی آن پاره شده ممهور به مهر مربع «افوض امری الی الله العبد محمد صادق» و مهر چند پهلو «علی اصغر حسینی» و سه مهر ناخوانا می‌باشد، آب افتادگی و لکه‌های چرکی و پاشیدگی مرکب در

بعضی اوراق، مطالب کوتاهی در توضیح عبارات متن در حواشی بعضی اوراق نوشته شده، پاره‌ای از حواشی با امضای «هـ» بوده، نسخه حاضر از روی نسخه‌ای که در سال ٨٦٧ بخط علی بن منصور بن حسین مزیدی نوشته شده استنساخ شده و در حواشی مقابله و تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی فرسوده، سجاف چرم عنابی، عطف تیماج سرمه‌ای، ١٥٨ x ٢٠٣.

کاغذ: سمرقندی، ١٩٨ برگ، ٢٤ سطر کامل، ١٠٠ x ١٥٨.

شماره پیشین: ٥٠٢ - ١١٤٠، ع/٣.

ع/٢٣٠٤

عیون المسائل **(فقه - عربی)**

از: محقق داماد، میر محمد باقر بن محمد حسینی استر آبادی (م ١٠٤٠ یا ١٠٤١)

بحث و بررسی استدلالی ٥ مسئله فقهی است با توضیح و تفصیل پیرامون متفرعات هر مسئله.

مسائل مورد بحث عبارتند از:

١ـ فی نبذة مما یتعلق باحکام الوضو ص ٤.

٢ـ حدث المتیمم من الجنابة حدثا اصغرا ص ٢٤.

٣ـ وجوب الترتیب بین الاعضاء فی الغسل ص ٣٩.

٤ـ نیة الائتمام علی الماموم ص ٥٤.

٥ـ وجوب استحضار النیة.

الذریعه (٣٨٢/١٥)، ف مرعشی (٣٠/١٥).

آغاز: «سبحانک اللهم انی للسان هذه الذمة المخدجة ان

یوازی حقوق نعمک بالحمد».

انجام: «فالجاعل یجعل سنخ جوهر الماهیة و یفعل نفس ذاتها فینتزع منها الوجود».

نسخ، عناوین و سرفصلها با مرکب قرمز در بعضی اوراق و در اوراق دیگر محل عناوین خالی از نوشته، روی پاره‌ای از کلمات با مرکب قرمز خط کشی شده، برگ اول ممهور به مهر مالکیت «عبده ا بن حسن محمد» ـ ظهر برگ اول دعائی مروی از حضرت علی (ع) در دفع بلا و نصرت بر دشمنان، در برگ ۲ مطالبی در ترجمه مؤلف کتاب بهمراه یادداشتی در وقف کتاب در سال ۱۲۳۸ بر طلاب علوم دینیه توسط محمد حسن قزوینی و یادداشت مالکیت عماد الدین مازندرانی بهمراه مهر بیضوی مالکیت، مطالبی کوتاه در شرح لغات متن با استفاده از کتاب صحاح در حواشی بعضی اوراق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده، لبه‌های بالایی بعضی از اوراق موریانه خوردگی دارد.

جلد: تیماج زرشکی، یک لایه، عطف تیماج زرشکی الحاقی، ۱۲۵ x ۱۹۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۸۰ برگ، ۱۵ سطر، ۸۰ x ۱۳۵.

شماره پیشین ۵۰۳ ـ ۱۱۴۱، ع/۴.

۲۳۰۵/ع

التعریفات **(مصطلحات ـ عربی)**

از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م ۸۱٦)

الفاظ مصطلح و تعریفات فنون، بترتیب حروف تهجی در

ابواب مختلف کتاب حاضر بیان و شرح شده است.

الذریعه (۴/۲۱٦)، کشف الظنون (۱/۴۲۲)، ف ملی (۹/۴۲۵)، ف مرعشی (۹/۳۰۵) ف عربی مشار ص ۱۹۱.

آغاز: «الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد (ص) و آله و بعد فهذه تعریفات جمعتها ...».

انجام: «فصل المیم، الیمین فی اللغة القوة ... الیونسیه هو یونس بن عبدالرحمن قال الله تع علی العرش تحمله الملائکة».

نستعلیق و نسخ، عبدالرحمن بن محمد الفلیوی، ۱۰۲۰ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی بعضی کلمات با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول یادداشت مالکیت «یوسف بن عبدالله مدرس» و «سید مصطفی» نوشته شده، آب افتادگی در حواشی بعضی اوراق، برگ اول کتاب از وسط صفحه وصالی شده و چند سطر از عبارات ابتداء کتاب موجود نیست، مطالبی در تکمیل و توضیح بعضی عبارات متن در حواشی اوراق نوشته شده که بعضی مطالب حاشیه‌ای از شرح تجرید و شرح اصفهانی است نسخه در حواشی تصحیح و تکمیل شده است.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی نارنجی، عطف تیماج تریاکی سوخته با روکش کاغذی نارنجی، ۱۲۰ x ۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۱۵ برگ، ۱۹ سطر، ۵۰ x ۱۲۷.

شماره پیشین ۳۸۵ ـ ۱۰۲۳، ع/۵.

۲۳۰٦/ع

شرح آداب البحث سمرقندی **(منطق ـ عربی)**

از: ؟

شرحی است با عنوان «قال ـ اقول» بر آداب البحث، شمس الدین محمد بن اشرف سمر قندی (م حدود ۶۰۰)

مباحث شرح همچون مباحث متن در سه فصل ذیل می‌باشد:

فصل اول ـ در تعریفات: تعریف مناظرة، دلیل، فرق بین رکن و علت و شرط، علت تامه، ملازمه، دوران، مناقضه معارضه، نقض و مستند.

فصل دوم ـ در ترتیب بحث بوده و مسائل این فن را بررسی می کند.

فصل سوم ـ در مسائل ابداعی بوده و حقیقت علوم سه گانه کلام، حکمت، و خلاف بررسی شده و دو مسئله از علم حکمت و یک مسئله از علم خلاف مورد بحث قرار می گیرد.

یکی دو برگ از کتاب در ابتدای نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «ان تعلم فیها اما ان یکون مقصودا بالذات اولا، الاول هو فصل الثانی...».

انجام کتاب: «احدی الولایتین و هو المطلوب هذا آخر ما اردنا ایراده فی شرح هذه الحمدلله اولاواخرا ... و سلم تسلیما».

نسخ، احتمالا استنساخ شده از نسخه‌ای که در سال ۸۲۶ نوشته شده، در مدرسه دارالسیادة الفخریه مشهد مقدس، بدون تزیین، در دو برگ پایانی نسخه اشعار مختلف و متفرقه عربی و فارسی نوشته شده، آب افتادگی در لبه‌ها و حواشی و پارگی و لکه‌های سوختگی و جوهر زدگی در عبارات بعضی اوراق، گاهی حاشیه نویسی دارد، نسخه صحافی مجدد شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۱۳۵ x ۱۷۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۹ برگ، ۱۸ سطر، ۸۰ x ۱۰۵.

شماره پیشین ۴۰۵ ـ ۱۰۴۳، ع/۶.

۲۳۰۷/ع

مجموعه

۲۳۰۷/۱ـ قرة العیون فی اعز الفنون «۱پ ـ ۱۰۵پ»

(کلام و عرفان ـ عربی)

از: فیض کاشانی، محمد بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۸۸ هـ.ق

شصت کلمه عرفانی است در موضوعات اعتقادی به نظم و نثر در دوازده مقاله و هر مقاله حاوی پنج کلمه است.

مؤلف به تناسب هر مبحث از اشعار فارسی استفاده نموده و بیشتر اشعار از خود مؤلف و حافظ و مولوی است.

مقاله اول ـ در معرفت خدای تعالی ص ۴ پ.
مقاله دوم ـ در صفات و اسماء خدای سبحان ص ۱۰ پ.
مقاله سوم ـ در صنع و بدایع ص ۱۵.
مقاله چهارم ـ در نفوس و اشباح ص ۲۲.
مقاله پنجم ـ در حدوث عالم ص ۲۸.
مقاله ششم ـ در قضا و قدر ص ۳۴ پ.
مقاله هفتم ـ در محبت خداوند بر بندگان ص ۴۸.
مقاله هشتم ـ در فتنه‌های امت اسلام بعد از نبی(ص)

ص ۵۷ پ.

مقاله نهم ـ در علم و ایمان ص ٦٧ پ.

مقاله دهم ـ در برزخ و متعلقات آن ص ۷۹.

مقاله یازدهم ـ در نشو مجدد ص ۸٤ پ.

مقاله دوازدهم ـ در بعثت و حشر ص ۹۱.

الذریعه (۷۵/۱۷)، ف ملی (٤۷۲/۹)، ف مرعشی (۱۳۰/۲)، ف عربی مشار ص ۷۰۱.

آغاز: «یا مبدع الارکان والاصول و واهب النفوس و العقول یا مفیض القلوب و الارواح...».

انجام: «یقولون آمنا به کل من عند ربنا ... و لنختم الکتاب حامدین لله مصلین علی خاتم النبیین...».

۲۳۰۷/۲ـ مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة «۱۰۷پ ـ ۱٤۵»

منسوب به امام جعفر بن محمد الصادق(ع) (حدیث)

گفتارهای کوتاهی است مروی از امام صادق (ع) در موضوعات اخلاقی و اعتقادی در صد باب.

در نسبت این کتاب به امام صادق (ع) بین علماء امامیه اختلاف زیادی است همچنانکه بگفته الذریعه (۱۱۰/۲۱) سید شریف رضی الدین (م ٦٦٤) صحت این نسبت را رد نموده و علامه مجلسی و محدث حر عاملی این کتاب را قابل اعتماد ندانسته و در مقابل شیخ نوری در خاتمه «المستدرك» گفتار مبسوطی پیرامون اعتبار این کتاب دارد.

علامه مجلسی این کتاب را به شقیق بلخی نسبت داده و در چاپهای متعدد سنگی در سالهای ۱۲٦۹ و ۱۳۰۰ و ۱۳۷۹ در ایران، کتاب به ابن طاوس نسبت داده شده است.

در پایان نسخه حاضر روایتی در بیان ۸ مسئله‌ای که شاگردان امام صادق فرا گرفته اند ضمیمه شده است.

الذریعه (۱۱۰/۲۱)، ف مرعشی (۲٤۳/۲)، ف آستان قدس (۵۲٤/۱۳)، ف عربی مشار ص ۸۵۲.

آغاز: «الحمدلله الذی نور قلوب العارفین بذکره و قدس ارواحهم بسره».

انجام کتاب: «فاذا حصلت هذه الخصال بحقها ... و عباده المقربین و اولیائه حقا».

انجام ضمیمه کتاب: «ان التوریة و الانجیل و الزبور و الفرقان و سائر الکتب ترجع الی هذه الثمان».

نسخ، ابراهیم بن رمضانعلی کاشانی، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات و آیات قرآنی با شنگرف خط کشی شده، در سه برگ ابتدا نسخه فهرست کتاب اول بتفصیل نوشته شده، برگ اول ممهور به مهر خشتی «سلام علی ابراهیم»، پاره شدگی اوراق در چند برگ آغاز و پایان نسخه، در حواشی کتاب اول نسخه مطالب نسبتا مفصلی از مرحوم «نوری» در توضیح عبارات متن به خط نستعلیق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، یک لایه، بدون تزیین، ۱٤۵ x ۲۰۸.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۱۴۵ برگ، ۱۷ سطر، ۸۰ x ۱۳۰.
شماره پیشین: ۵۹۸ - ۱۲۳۶، ع/۷.

۲۳۰۸/ع

النجاة **(حکمت - عربی)**

از: ابن سینا، حسین بن عبدالله (م ۴۲۷)

از تالیفات مشهور ابوعلی سینا در حکمت است. این کتاب در سه قسم منطق و طبیعی و الهی مرتب شده و مختصری از مباحث کتاب «الشفاء» مؤلف را در بر دارد. در نسخه حاضر بخش منطق از کتاب نجات نگاشته شده است.

الذریعه (۲۴/ ۵۶)، ف ملی (۸/ ۳۸۴)، ف آستان قدس (۱۳/ ۵۷۷)، ف عربی مشار ص ۹۴۶.

آغاز: «و بعد حمدالله و الثناء علیه بما هو اهله و مستحقه ... فان طائفة من الاخوان...».

انجام: «و ان اجبت ان تطلع علی ذلک فاطلبه من کتابنا الذی یسمی بالشفاء».

شکسته نستعلیق، سید.. حسینی، ۱۲۲۳ هـ.ق، عناوین با مرکب قرمز، روی برخی عبارات و کلمات با مرکب قرمز خط کشی شده، در صفحه ۹۹ پ پس از اتمام عبارات کتاب مطلبی نوشته شده در اینکه کاتب پس از قرائت کتاب نزد محمد حسین بن احمد آن را در این نسخه نوشته، یک برگ بدنبال برگ ۹۰ و دو برگ پس از برگ ۹۹ از نسخه جدا شده، دو برگ

پایانی نسخه خالی از نوشته، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده، از برگ ۱۰۰ پ تا ۱۰۴ فایده‌ای در اینکه «مدرک معانی کلیه در منطق چه می‌باشد؟» ضمیمه شده و در پایان فائده نتیجه گرفته می‌شود نفس ناطقه مدرک آن می‌باشد، آغاز ضمیمه «اما المدرکة فاما مدرکة فی ظاهر...».
جلد: تیماج تریاکی، ترنج و سرترنج با گل و بوته زر، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، ۱۱۰ x ۱۵۵.
کاغذ: فرنگی فستقی، ۱۰۶ برگ، ۱۲ سطر کامل، ۵۰ x ۹۵.
شماره پیشین: ۴۰۴ - ۱۰۴۲، ع/۸.

۲۳۰۹/ع

مجموعه

۲۳۰۹/۱- ارجوزة فی رد (الاجوبة العراقیة) «۷پ - ۱۲»
(کلام و عقاید - عربی)

از: احمد...
زمان تألیف: ۱۳۰۴ هـ.ق

شهاب الدین ابوالثناء محمود بن عبدالله بن محمود آلوسی بغدادی شافعی (م ۱۲۷۰) در سال ۱۲۵۴ رساله‌ای در رد شیعه بنام «الاجوبة العراقیة عن الاسئلة اللاهوریة» به رشته تحریر در آورد. پس از آن یکی از علماء شیعه منظومه حاضر را در رد و جواب کتاب ابوالثناء محمود آلوسی در ۱۲۹ بیت نگاشته.
مؤلف منظومه آنچنانکه از بیت آغازین مشخص می‌شود «احمد» نام داشته واز اولاد و ذریه فاطمه زهرا «س» بوده است.

آغاز: «قال الشریف الفاطمی احمد ابدء بسم الله ثم احمد
و بعد قد شاع عن المختار مضمون ماصححه البخاری»

انجام: «قد قیل فی حدك عالم فقط و من اصاف صفة فقط غلط
و قلت اذقیل لکذبه اشر ودعة تاریخا فکذاب اشر»

٢٣٠٩/٢- صب العذاب علی من سب الاصحاب «١٣ پ - ٦١»
(کلام و عقائد - عربی)

از: آلوسی، محمود شکری بن عبدالله بهاءالدین بن محمود (م ١٣٤٢)

زمان تألیف: ١٣٠٤ هـ.ق

پس از انتشار منظومه شیعه در رد رساله «الاجوبة العراقیه» ابوالثناء محمود آلوسی (که در بخش اول همین مجموعه آمده)، محمود شکری آلوسی نوه ابوالثناء محمود در تایید رساله جدش و در رد منظومه شیعه کتاب حاضر را به رشته تحریر در آورد. در این کتاب ابیات آن منظومه بیت بیت مورد بررسی و نقد قرار گرفته و آیات و اخباری که بنظر شیعه در فضائل اهل بیت (علیهم السلام) بوده و در ابیات منظومه بدان استناد شده رد می‌شود و ادعای شیعه بر جعفری بودن مذهب خود چنین جواب داده می‌شود که امام نائب و خلیفه نبی (ص) است نه صاحب مذهب (ص ٢١ پ).

و مؤلف کتاب ادعا می‌کند موسس شیعه عبدالله بن سبا یهودی مذهب بوده (ص ٢٦ پ).

همچنین مطالب دیگری همچون عدالت اصحاب نبی (ص

٣٦ پ) و بی محل بودن نسبت زنا به هند (ص ٤١).

و معصیت نبودن جنگ معاویه با امام علی و توجیه آن (ص ٤٢) و توجیه جنگ جمل از جانب عایشه (ص ٥١) و مطالبی در ارتباط با قیاس (ص ٥٩ پ) مورد بحث قرار گرفته است.

پس از تحریر و انتشار کتاب آلوسی، علمای شیعه در پاسخ به شبهات آلوسی کتابهای متعددی نگاشتند.

آغاز: «نحمدك اللهم علی مانورت قلوبنا بنور الهدایة و عصمتنا من الغوایة و نصلی علی من هدیت به الانام».

انجام: «هذا آخر المقال و قد حررناه علی سبیل الاستعجال ... و الحمدلله الذی صدقنا و عده ... و من اخلص لهم وده».

نستعلیق و نسخ، احتمالا بخط مؤلف، عناوین و سر فصلها و نقطه گذاری با شنگرف، ابیات شعر مورد شرح و نقد در کتاب دوم با مرکب بنفش و قرمز نوشته شده، روی بعضی کلمات و عبارات با قرمز خط کشی شده، در اوراق ٦٢ پ و ٦٣ دو فائده به نقل از صفدی در شرح طغرائی در بیان اقل و اکثر مدت حمل و در معرفی معتزله و احادیثی بنقل از کتاب «الجامع الصغیر» نوشته شده، ٦ برگ در ابتدا و ٤ برگ در پایان نسخه خالی از نوشته، مطالبی در جواب و در رد مباحث متن در لابلای سطور یا حواشی بعضی اوراق کتاب دوم نسخه توسط حافظ الدین امامی مذهب نوشته شده که بعضی آن مطالب اقوال ابن ابی الحدید - صفدی - سیوطی و دیگر علماء اهل سنت و برخی از حواشی از خود محشی با عنوان «قوله - اقول» می‌باشد.

جلد: تیماج عنابی روشن، یک لایه، ضربی، ١١٢ x ١٦٨.

کاغذ: فرنگی، ٦٧ برگ، ١٢ تا ١٦ سطر متغیر، ٦٥ x ٩٠.

شماره پیشین: ٣٨١ - ١٠١٩، ع/٩.

۲۳۱۰/ع

انوار الهدایة **(تصوف و عرفان - عربی)**

از: مزوری یحیی

شیخ معروف نودهی نقوض و اعتراضاتی بر شیخ خالد (از مشایخ فرقه نقش بندیه صوفیه) وارد نموده و مولا یحیی مزوری اعتراضات ایشان را در نامه‌هایی جواب داده که مجموع چند نامه جوابیه بصورت کتاب انوار الهدایة در آمده و در دفاع از شیخ خالد و طریقه ایشان، نقش بندیه بوده و مطالب مختلف عرفانی را در بر دارد. مؤلف در برنامه های خود از اقوال شیخ ابن حجر و غزالی و شیخ علی قاری و شعرانی و دیگر عرفا و صوفیان بهره می‌جوید. پس از اتمام کتاب در نسخه از ص ٣٠ تا ص ٣٣ پ عبارات عرفانی مختلف و کوتاه از کلام عبدالقادر جیلانی (م ٥٦١) در کتاب «الفتح الربانی و الفیض الرحمانی» ایشان انتخاب و ضمیمه شده است.

آغاز: «یا اخی المشفق اشفق علینا و علی نفسک فلا توقعها فی ورطة انکار مرشدنا...».

انجام کتاب: «و هو المحتاج لاالمشی علی الماء و الطیران فی الهواء و السلام علی من اتبع الهدی».

انجام ضمیمه: «بشیء من ذلک المال او بما اوصی به

المیت ان کان اوصی».

نسخ، شیخ عبدالقادر، ١٣٣٣ هـ.ق، روی بعضی از کلمات و عبارات با مرکب قرمز خط کشی شده، برخی از اوراق ممهور به مهر و آرم روسی، از ص ٣٤ تا ص ٣٧ نسخه فوائد مختلفی در کفاره نماز و مطلبی در نحو و روایتی از نبی (ص) و مطالبی در بیان اولاد نبی (ص) و ولادت حضرت علی (ع) نوشته شده.

جلد: شمیز آبی رنگ، بدون تزیین، ١٣٧ x ٢٢٠.

کاغذ: فرنگی نخودی، ٣٨ برگ، متغیر بین ١٠ تا ١٨ سطر، ٨٥ x ١١٠.

شماره پیشین: ٦٠٠ - ١٢٣٨، ع/١٠.

۲۳۱۱/ع

حاشیة شرح المطالع (حاشیة لوامع الاسرار)

(منطق - عربی)

از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م ٨١٦)

کتاب «مطالع الانوار» از قاضی سراج الدین محمود ارموی (م ٦٨٢) را قطب الدین محمد بن محمد رازی (م ٧٦٦) در کتاب «لوامع الاسرار» خود شرح نموده و میر سید شریف هنگام قرائت شرح نزد مبارکشاه منطقی، حاشیه حاضر را باعنوان «قوله» بر آن نوشته است. ابتداء نسخه یک یا دو برگ از مباحث کتاب افتادگی دارد.

کشف الظنون (٢/١٧١٦)، ف ملی (٨/٣١١)، ف مرعشی

(۳۲/۴).

آغاز کتاب: «قال وحید زمانه تغمده الله بغفرانه قوله الحمدلله فیاض ذوارف العوارف».

آغاز نسخه افتاده: «بنفاسة معانیه و بلاغة عباراته معا و اللوامع جمع لامعة».

انجام: «فیکون اعرف و هذا جار فی الذاتی و العرضی اذا کان افراده محسوسة».

نسخ، سعدالدین حموی، ۸۹۲ هـ.ق، مجدول، جداول دور سطور با بنفش، عنوان قوله با مرکب قرمز، سر فصلها در حواشی اوراق به قرمز نوشته شده، روی عبارات متن شرح شده با قرمز خط کشی شده، آب افتادگی، جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، برگ اول ممهور به مهر مالکیت ناخوانا، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی بعضی اوراق به نستعلیق نوشته شده که بعض آن از مؤلف و بقیه با امضای «ملا میرزا» است. نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت روی جلد تیماج قهوه‌ای سوخته، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، لت پشت جلد تیماج مشکی، مقوایی سجاف و عطف جلد تیماج تریاکی روشن، ۱۵۰ x ۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۶۰ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۵۵ x ۱۲۰.

شماره پیشین: ۴۸۴ - ۱۱۲۲، ع/۱۱.

۲۳۱۲/ع

بحر الجواهر **(طب قدیم - عربی)**

از: هروی، محمدبن یوسف طبیب (ق ۱۰)

زمان تألیف: ۹۳۸ هـ.ق

مؤلف از کتب معتبری همچون قانون، الحاوی الکبیر، المنهاج، نزهة الارواح، قاموس، ینابیع، التاج، الصحاح، الصراح و ... مباحثی را درباره ادویه و اغذیه و فوائد آن جمع‌آوری و در کتاب حاضر به ترتیب حروف تهجی اول کلمات نوشته است. همچنین کتاب مباحث دیگری در مفردات طبیه و اصطلاحات اطبا و شرح حال اطبای بزرگ را در بر دارد و پاره‌ای از عبارات و مطالب کتاب بفارسی نوشته شده است.

الذریعه (۳۳/۳)، ف ملی (۳۴۲/۷)، ف موعشی (۳۶۳/۱۵)، ف عربی مشار ص ۱۱۷.

آغاز: «حمد العلام اهدی ذوی الافهام تحقیق دقایق اللغات العربیة».

انجام: «اکثر حکما منسوبند به آن موضع و در هیچ زمین دیگر مثل ایشان پیدا نشده است».

نستعلیق خوش، ۱۲۷۸ هـ.ق، عناوین و کلمات مورد شرح با شنگرف، دو برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، عطف جلد و قسمتی از برخی اوراق از شیرازه جدا شده.

جلد: تیماج قرمز، ضربی، مجدول، جداول در حاشیه با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذی، ۱۱۵

۱۸۵ x.

کاغذ: فرنگی، ۲۹۳ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۶۵ x ۱۲۵.

شماره پیشین: ۴۶۰ - ۱۰۹۸، ع/۱۲.

۲۳۱۳/ع

شرح کلمات بابا طاهر **(عرفان - عربی)**

از: عین القضاة محمدبن عبدالله میانجی همدانی (م ۵۳۳)

شرحی است بر کلمات و اقوال بابا طاهر که در آن نکات مشکل کلمات بابا طاهر تبیین و قواعد آن تقریر شده است.

عناوین کلمات شرح شده در کتاب حاضر عبارتند از: علم و معرفت، عقل، دنیا و آخرت، حقیقت، وجد، ذکر، غفلت، مشاهده، مرید و مراد، ابتلاء، فقر، زهد، توکل، صبر، اعتکاف، سکر و صحو، محبت، غیرت، وقت، فنی و تصوف.

الذریعه (۳۹/۱۴)، ف ملی (۳۳۱/۸)، ف مرعشی (۳۴۲/۱۲).

آغاز: «الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد ... ثم اتفق اجتیازی بمحروسة همدان».

انجام: «و ان لله فیه سابقة تقدیر لا یتغیر بتدبیر بل التدبیر ایضا من التقدیر».

نسخ ونستعلیق بدون تزیین، محل عناوین و سرفصلها خالی از نوشته، دو برگ پایانی نسخه خالی از نوشته.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، ۱۲۵ x ۱۹۵.

کاغذ: ساده خط دار، ۱۰۰ برگ، ۱۴ سطر کامل، ۹۰ x ۱۳۰.

شماره پیشین: ۵۲۱ - ۱۱۵۹، ع/۱۳.

۲۳۱۴/ع

مجموعه

۲۳۱۴/۱- مراح الارواح «۲ - ۴۳» **(صرف - عربی)**

از: احمدبن علی بن مسعود (ق ۸ یا ق ۹)

متن مختصری است در علم صرف مشتمل بر ۷ باب ذیل:

باب اول - در صحیح.

باب دوم - در مضاعف.

باب سوم - در مهموز.

باب چهارم - در مثال.

باب پنجم - در اجوف.

باب ششم - در ناقص.

باب هفتم - در لفیف.

کشف الظنون (۱۶۵۱/۲)، ف ملی (۱۹۳/۷)، ف آستان قدس (۵۱۰/۱۳)، ف عربی مشار ص ۸۳۰.

آغاز: «قال المفتقر الی الله الودود احمدبن علی بن مسعود ... اعلم ان الصرف ام العلوم و النحو ابوها».

انجام: «لایجتمع اعلا لان بکون حکمها ایضا کحکم طوی و طویان للمتابعة».

۲۳۱۴/۲- العزی فی التصریف (التصریف) «۴۴ پ - ۵۹ پ» **(صرف - عربی)**

از: زنجانی، عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب (م بعد از سال ۶۵۵)

متن مختصر و مشهوری است در علم صرف که ضمن برنامه‌های درسی قدیم تدریس می‌شده و شروح متعددی بر آن نوشته شده است.

ف آستان قدس (۱۲۸/۱۳)، معجم المطبوعات العربیة (۹۷۷/۱).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... اعلم ان التصریف فی اللغة التغییر و فی الصناعة تحویل الاصل الواحد».

انجام: «والفعلة بالکسرة للنوع من الفعل تقول هو حسن الطعمة و الجلسة».

۲۳۱۴/۳- المقصود «۶۰ پ - ۷۶ پ» **(صرف - عربی)**

متن مختصری است در علم صرف که مؤلف آن مورد اختلاف است و همچنانکه در کشف الظنون (۱۸۰۶/۲) نوشته شده عده‌ای این کتاب را به امام الاعظم ابو حنیفه نعمان (م ۱۵۰) نسبت داده و عده‌ای این نسبت را نادرست دانسته به دیگران نسبت داده‌اند.

کشف الظنون (۱۸۰۶/۲)، معجم المطبوعات العربیه (۳۰۴/۱).

آغاز: «الحمدلله الوهاب... اما بعد فان العربیة وسیلة الی علوم الشرعیة».

انجام: «فبعضها لاتتغیر لصحة البناء و بعضها لعلة اخری».

۲۳۱۴/۴- بناء الافعال «۷۷ پ - ۸۵ پ»

(صرف - عربی)

متن مختصر و مشهوری است در علم صرف که مولف آن مشخص نشده و بنا به گفته معجم المطبوعات العربیة (۱۹۹۸/۲) کتاب حاضر با مولف مجهول به چاپ رسیده است.

کشف الظنون (۲۵۵/۱)، معجم المطبوعات العربیة (۱۹۹۸/۲).

آغاز: «اعلم ان ابواب التصریف خمسة و ثلاثون باباسته منها ...».

انجام: «لفیف ناقص مهموز اجوف».

۲۳۱۴/۵- مثال الامثلة المختلفة «۸۶ - ۱۰۱»

(صرف - عربی و ترکی)

از: ؟

مولف در کتاب حاضر صیغه‌های مختلف از مشتقات «نصر» را به عنوان نمونه و مثال مورد تجزیه قرار داده و در زیر هر صیغه ضمن بررسی آن از نظر تجزیه، معنای دقیق کلمه به ترکی بیان شده است.

آغاز: «نصر ینصر نصرا».

انجام: «انصر بنی، انصر بنا تمت الکتاب».

نسخ قدیم، دارای سر لوح مذهب مرصع به زر و نارنجی و آبی و سبز و سفید در آغاز ۴ کتاب اول نسخه، مجدول، جداول دور سطور زر و سیاه، جداول بیرونی به زر، سرفصلها بشنگرف، روی

بعضی کلمات با شنگرف خط کشی شده، در دو صفحه اول کتاب اول طلا اندازی مذهب دندان موشی بین سطور دارد، مطالب نسبتا مفصلی در ارتباط با عبارات متن در فاصله بین دو جدول درونی و بیرونی در درون اشکال چند وجهی و اشکالی به شکل سرو در حاشیه ٤ کتاب اول نوشته شده در کتاب پنجم نسخه کلیه مطالب متن در درون اشکال چند وجهی که به زر بوده نوشته شده است، نسخه صحافی مجدد شده، پارگی جزئی و وصالی لبه‌ها در بعضی اوراق مشاهده می‌شود.

جلد: تیماج سیاه، ضربی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۱۰ x ۱۹۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۰٤ برگ، ۱۳ سطر کامل، ٤۵ x ۱۲۰.

شماره پیشین: ۵۱٤ - ۱۱۵۲، ع/۱٤.

ع/۲۳۱۵

تمهید القواعد فی شرح قواعد التوحید (کلام - عربی)

از: ترکه اصفهانی، صائن الدین علی بن محمد (م ۸۳۰)

ابو حامد محمد بن حبیب الله اصفهانی معروف به ترکه از علماء قرن هشتم در کتاب «قواعد التوحید» خود مباحث کلامی پیرامون توحید را به طریق استدلال و برهان مورد بحث قرار داده است. صائن الدین علی ترکه نوه ایشان در شرح خود بر قواعد التوحید یافته‌های اهل شهود و کشف را بر استدلالات جدش افزوده و در ابتداء شرح مقدمه‌ای در بیان موضوع و مبادی و مسائل این علم و بیان مقاصد و قواعد رساله نگاشته و این شرح

با عنوان «قال - اقول» است.

الذریعه (٤/٤۳٤)، ف مرعشی (٤/۳۲۹)، ف عربی مشار ص ۲۱۷.

آغاز: «اللهم اهدنا من عندك و افض علینا من فضلک و انشر علینا من رحمتک».

انجام کتاب: «فلنکتف بهذا القدر فی هذه التعلیقات ... و آله الطیبین الطاهرین».

انجام نسخه افتاده: «ای العقل المطلق المنور بنور الاطلاق الذاتی القوی بالقوة الاصلیة الاحاطیة حتی».

نسخ قدیم، دارای سر لوح بصورت کتیبه ساده با زمینه تمام مذهب و گل و بوته سیاه، دو برگ آغازین مجدول با خطوط زر و سیاه، عنوان «قال - اقول» به شنگرف، در ظهر صفحه آغازین چند یادداشت مالکیت همچون مالکیت محمد شفیع بن محمد رفیع و محمد محسن نوشته شده و ممهور به مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد رفیع» و مهر «صراط علی حق بمسئلة عبده شفیع» است، جوهر زدگی، جدا شدن اوراق از شیرازه، آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در پاره‌ای اوراق، حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج سرمه‌ای ضربی، مقوایی، ۱۰۵ x ۱٦۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۱ برگ، ۱۷ سطر، ٦۰ x ۱۱۰.

شماره پیشین: ٤۱۱ - ۱۰٤۹، ع/۱۵.

ع/۲۳۱٦

شرح الاشارات و التنبیهات (فلسفه الهی - عربی)

از: نصیر الدین طوسی، محمد بن حسن (م ٦۷۲)

زمان تألیف: ٦٤٤ هـ.ق

شرحی است بر کتاب «الاشارات و التنبیهات» شیخ الرئیس ابوعلی سینا که در دو بخش فلسفه و منطق نگاشته شده.

شارح مطالب شیخ الرئیس را با عنوان «قوله» شرح نموده و در لابلای شرح ایرادات امام فخر رازی بر بوعلی را پاسخ داده است.

مباحث فلسفه کتاب شیخ الرئیس در ده نمط بیان شده که سه نمط اول آن در حکمت طبیعی و از نمط چهارم ببعد در فلسفه الهی است. نسخه حاضر شرح نمط چهارم به بعد در فلسفه الهی است (الهیات) است. ۵ الی ٦ برگ پایان کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۹۱/۱۳)، ف ملی (۲۹۵/۷)، ف مرعشی (۱۰۲/۳)، ف عربی مشار ص ۵٤۰.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی وفقنا لافتتاح المقال بتحمیده».

آغاز نسخه: «النمط الرابع فی الوجود و علله، اقول الوجود ههنا هوالوجود المطلق».

انجام کتاب: «فهذا ما تیسر لی من حل مشکلات ... والله ولی السداد».

انجام نسخه افتاده: «انما هی قائمة بذاتها لاتعلق لها بالبدن غیر تعلق».

نسخ قدیم، با مرکب قهوه‌ای و سیاه، عناوین و سرفصلها با

شنگرف و سبز، روی پاره‌ای از کلمات با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول مهر مالکیت «لااله الاالله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» بهمراه یادداشتهایی در مالکیت، بر فراز کتاب در ابتدای نسخه مهر دایره‌ای «العبد محمود بن فتح الله...»، ظهر برگ اول نوشته شده «من کتب العبد الضعیف الراجی رحمة الله عبدالرحمن بن سحر المتطیب».

جدا شدن اوراق عطف و شیرازه و آب افتادگی در برخی اوراق، موریانه خوردگی نیمی از اوراق در ٤ برگ پایانی نسخه، بین اوراق ۱۱۲ و ۱۱۳، بین ۱۱۸ و ۱۱۹، بین ۱۵۸ و ۱۵۹، بین ۱٦۲ و ۱٦۳ یک تا دو برگ افتادگی دارد.

جلد: تیماج سیاه، یک لایی، ساده، فرسوده و رنگ رفته، ۱۰۰ x ۱۷۰.

کاغذ: اصفهانی حنائی، ۱۸۷ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۵۰ x ۱۲۰.

شماره پیشین: ٦۹٤ - ۱۳۳۲، ع/۱٦.

۲۳۱۷/ع

مجموعه

۲۳۱۷/۱- الفوائد الجدیدة «۱۱ - ۷۰»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (م ۱۲۰٦)

زمان تألیف: قرن دوازدهم

مؤلف مباحث اصولی را در رساله حاضر در ۳۵ فایده

جمع‌آوری نموده و آن بخش از مطالب اصولی را که مورد انکار علماء اخباری بوده بیشتر مورد بحث قرار داده و از جمله آن مباحث عبارتند از: حسن و قبح عقلی، فاعل حقیقی افعال، حجیت اجماع فقها، اصل برائت ذمه، جواز تقلید مجتهد در احکام شرعی، عدم ثبوت لغت با دلیل، حجیت خبر واحد، جواب شبهه اخباریین در وجوب اجتهاد.

ف ملی (۲۰٤/۷)، ف آستان قدس (٤۳٤/۱۳)، ف عربی مشار ص ٦۷۹.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد... الفائدة الاولی ـ اذا ظهر من فعل الشارع اوقوله المطلق».

انجام: «غیر واف بجمیع المطلوب بل لابد من ثبوت الحکم بالادلة کیف کان».

۲۳۱۷/۲ـ القرض بشرط العاملة المحاباتیة «۷۲ ـ ۹۷» **(فقه ـ عربی)**

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

زمان تألیف: قرن دوازدهم

مؤلف در این رساله پس از شرح و توضیح قرض و معامله محاباتیه نشان می‌دهند که قرض بشرط معامله محاباتیه حرام بوده و دلیل حرمت را اعم از نقلی و عقلی بیان نموده و نظریه جمعی از علماء معاصر خود را که معتقد به حلیت چنین قرضی بوده‌اند رد می‌نماید.

ف ملی (۲۰۳/۷)، ف مرعشی (۲٦۳/٤).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... اما بعد اعلم ان جمعا من علماء هذا الزمان».

انجام: «طمعا فی البکارة اوالوجاهة فردون الشرط والله اعلم باحکامه و رسوله المطهر...».

۲۳۱۷/۳ـ الاستصحاب «۹۸ ـ ۱۰٦» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: بهبهانی، محمد باقر بن اکمل

زمان تألیف: قرن دوازدهم

در رساله حاضر پس از تعریف استصحاب و اقسام آن، ادله حجیت استصحاب و نظرات علماء اصولی در حجیت آن بیان شده است.

ف ملی (۲۰۳/۷)، ف آستان قدس (٤٥/۱۳).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... مسئلة الاستصحاب عبارة عن الحکم باستمرار امر کان یقینی الحصول».

انجام: «ما هو اقوی منه او اضعف و لابد من ملاحظة ذلک والله تعالی هوالعالم باحکامه و رسوله».

نسخ قدیم، محمد حسن بن محمد معصوم قزوینی، ۱۱۸۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها به شنگرف، در برخی اوراق روی بعضی کلمات با شنگرف خط کشی شده، در بالای برگ اول رساله اول وقف نامه‌ای از طرف حاجی محمد حسن نوشته شده مبنی بر وقف این کتاب و سایر کتب ایشان به طلاب علوم دینیه و در کنار آن مهر مالکیت «عبده الراجی محمد حسن»

مشاهده می‌شود، در ظهر برگ اول نام تعدادی از کتب منابع نوشته شده، در پایان نسخه ۶ مهر به سجع «عبده الراجی محمد حسن و ابنه محمد علی» به همراه یادداشتی درباره زید و سلسله انتساب آورده شده، در اوراق ۷۱ و ۷۲ پس از اتمام رساله اول حاشیه‌ای بر قول صاحب معالم در اصالة الحقیقة که در متن رساله بدان اشاره شده با امضای کاتب (قزوینی) نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه، آب افتادگی، پاشیدگی مرکب، و آثار لکه‌های چرکی در بعضی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج قرمز، ساده، اندرون جلد تیماج زیتونی، فرسوده و رنگ رفته، ۱۶۰x۱۰۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۰۸ برگ، ۱۶ سطر کامل، ۶۵۰ x ۱۲۰.

شماره پیشین: - ۷۶۲-۱۴۰۱، ع/۱۷.

۲۳۱۸/ع

بیاض ادعیه **(دعا - فارسی و عربی)**

گردآورنده: نوری، میرزا عبدالله بن علیرضا بن رستم بن محمد صالح بیک

در این کتاب ادعیه ذیل جمع آوری شده است: دعای حرز، دعای عهد، دوازده امام خواجه نصیر، دعای صنمی قریش، دعای مشلول، دعای حضرت ادریس، عشرات، کمیل، عدیله و صباح.

دعای حرز مبارك در این کتاب توسط شیخ عبدالعال ترجمه

و شرح شده و دعای کمیل و صباح نیز ترجمه شده و بعید نیست میرزا عبدالله نوری این دو دعا را ترجمه نموده باشد.

آغاز: «در مهج الدعوات روایت کرده است که محمد بن عبدالله اسکندری گفت... دعای حرز مبارك».

انجام: «اللهم استجب دعانا بالخیر والسعادة برحمتک یا ارحم الراحمین».

نسخ، محمد بن عبدالله نوری مشهور به فضل الله، ۱۲۹۵ هـ.ق، تهران، ترجمه و توضیحات به نستعلیق، مجدول، جداول دور سطور زر و سیاه و شنگرف و سبز، عناوین و ترجمه‌ها و قسمتهایی از متن بشنگرف نوشته شده، ترجمه‌ها زیر هر سطر از دعا درون دو خط به شنگرف، قبل از شروع ادعیه در بیاض مطالبی بفارسی با خط شکسته نستعلیق و حمائلی در ۲ برگ آغازین در خواص دعا نوشته شده، ظهر برگ اول اشعاری از امیرالمومنین به عربی نوشته شده که ابیاتی از آن در ارتباط با فوائد سفر و ابیاتی در ارتباط با زهد و حکمت است همچنین روایتی از کتاب کافی از امام جعفر صادق (ع) در مورد وضع حمل و تعیین نوع جنسیت فرزند در ظهر برگ اول نوشته شده، در انتهای نسخه ۵ مهر به سجع «صدیق الملک رئیس امور دول وزارت خارجه» و «صدیق الملک» و «محمد بن عبدالله» مربوط به کاتب نسخه است، در دو برگ پایانی نسخه فهرست ادعیه کتاب نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آثار لکه‌های چرکی و جدا شدن اوراق از عطف در پاره‌ای از اوراق.

جلد: تیماج زیتونی، ضربی، سجاف تیماج عنابی، اندرون جلد میشن عنابی روشن، ۱۷۰x۹۰.

کاغذ: فرنگی، ۸۰ برگ، متفاوت در سطور، ۱۲۰x۵۵.

شماره پیشین: ۸۲۱ - ۱٤٦۰، ع/۱۸.

۲۳۱۹/ع

مجموعه

۲۳۱۹/۱- الاربعون حدیثا (الاربعین) «۱ - ۱٦۳»

(حدیث - عربی)

از: شیخ بهائی محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۱)

زمان تألیف: ۹۹۵ هـ.ق

مؤلف ٤۰ حدیث مختلف در آداب و سنن را با ذکر سلسله سند بیان و تفسیر و توضیح نموده است. مباحث کتاب پیرامون بعضی از عناوین همچون نماز و وضو و تیمم مفصل‌تر است و اضافه بر شرح احادیث مربوطه نظرات مختلف شیعه و سنی راجع به کیفیت نماز و وضو بتفصیل بیان شده است. در نسخه دو حدیث اول و دوم کتاب حدود ۷ تا ۸ برگ افتادگی دارد.

الذریعه (٤۲٥/۱)، ف مرعشی (۷٦/۱)، ف ملی (۷۷/۷)، ف عربی مشار ص ۳٦.

آغاز کتاب: «ان احسن حدیث یحلی اللسان بجواهر حقایقه».

آغاز نسخه افتاده: «له تعالی لایوجد فیه مثالها و مناسبها بوجه».

انجام: «وههنا اقطع الکلام شاکر الله تعالی علی توفیقه

الاتمام... والحمدلله اولا و اخرا و باطنا و ظاهرا».

۲۳۱۹/۲- منتخب بصائر الدرجات «۱٦٤ پ - ۲۱۱ پ»

(حدیث - عربی)

از: ؟

ابو جعفر محمد بن حسن صفا رقمی (م ۲۹۰ هـ.ق) در کتاب «بصائر الدرجات» خود روایاتی که در امامت ائمه علیهم السلام بوده جمع آوری نموده است. در کتاب حاضر ابواب مختصری از بصائر الدرجات (٦ باب از میان ۱۹۰ باب) انتخاب و نوشته شده است. بنظر می‌رسد «مختصر بصائر الدرجات» شیخ حسن بن سلیمان خالد حلی غیر از کتاب حاضر باشد زیرا کتاب مذکور منتخبی از «بصائر الدرجات» سعد بن عبدالله اشعری قمی است. اگر چه صاحب ریاض العلما (۱۹٤/۱) احتمال می‌دهد اصل کتاب «بصائر الدرجات» از محمد بن حسن صفار و مختصر آن از سعد بن عبد الله اشعری و «منتخب بصائر» از شیخ حسن بن سلیمان خالد حلی باشد.

الذریعه (۱۲٤/۳) و (۱۸۲/۲۰)، ریاض العلماء (۱۹٤/۱).

آغاز: «الحمدلله الاول بلا اول. کان قبله والاخر بلا اخر یکون بعده».

انجام: «و کان رسول الله (ص) من المتوسمین و انا بعده و الائمة من ذریتی».

۲۳۱۹/۳- بعض الابواب من علل الشرایع «۲۱۲ - ۲۴۳»

(حدیث - عربی)

ابن بابویه قمی، محمد بن علی بن حسین بن موسی، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

شیخ صدوق در کتاب «علل الشرایع و الاحکام و الاسباب» سعی نموده تا علل احکام و مسائل شرعیه و علل نامگذاری پاره‌ای از امور را با استفاده از احادیث و روایات بیان کند. ابواب مختصری از کتاب «علل الشرایع» انتخاب و در کتاب حاضر نگاشته شده است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین قال الشیخ ابو جعفر».

انجام: «قال رسول الله (ص) افتحوا عیونکم عند الوضوء لعلها لاتری نار جهنم».

۲۳۱۹/۴- رسالة فی النجوم «۲۴۴ پ - ۲۵۹»

(نجوم - فارسی)

از: ؟

رساله‌ای است مشتمل بر جداولی در مباحث مختلف نجومی. در این رساله بحث می‌شود از اینکه در ماههای رومی و عربی و تازی چه روزهایی نحس است و در هر شرائطی از اوضاع کواکب و افلاك انجام چه اعمالی نیک است و از چه اعمالی باید پرهیز نمود. همچنین دایره‌ای که برای دانستن طلوع و غروب

قمر در شبهاست بهمراه جدولی که سکندر پس از رجوع به آن به افراد کارگزار انجام امور را واگذار می‌کرد و جدولی برای مشخص کردن اینکه آیا غائب زنده است و آیا مریض بهبود می‌یابد یا خیر؟ و بدنبال بیان دعای صنمی قریش طریق دانستن طالع بحث شده و احکام قمر در برجهای مختلف بصورت منظم نوشته شده است.

آغاز: «جدول معرفة احکام سکر و یلدوز و رویة اهله - قول حکماء نجومست که...».

انجام: «ذی الحجه در قفل و کلید نگرند».

۲۳۱۹/۵- النکت الاعتقادیة «۲۵۹ پ - ۲۷۳ پ»

(کلام - عربی)

از: شیخ مفید، محمد بن محمدبن نعمان بغدادی (م ۴۱۳)

رساله مختصری است در اصول اعتقادی امامیه بصورت سوال و جواب که با عنوان «فان قیل کذا، الجواب کذا» است مباحث رساله در پنج فصل ذیل می‌باشد:

فصل اول - در معرفت خداوند متعال و صفات ثبوتیه و سلبیه (ص ۲۵۹ پ).

فصل دوم - در عدل حکیم (ص ۲۶۷ پ).

فصل سوم - در نصب انبیاء و رسل و معجزه و عصمت (ص ۲۶۸).

فصل چهارم - در نصب امام و ائمه شیعه (ص ۲۷۰).

فصل پنجم ـ اعاده بعد از مرگ (ص ۲۷۳).

کاتب در انتهای نسخه نام کتاب را «تحفة المومنين» ذکر نموده و شاید این عنوان از گفته مولف در خطبه آغازین کتاب «جعلتها بعد التوضيح و التبيين تحفة لاخوان المومنين» اخذ شده باشد.

ف مرعشی (۱۱۹/۲)، ف عربی مشار ص ۹٦۷، الذریعه (۳۰۲/۲٤).

آغاز: «الحمدلله رب العالمين ... اما بعد فهذه عقيدة قادني الدليل اليها و قوى اعتمادى عليها».

انجام: «فكل ما اخبر به النبى (ص) فهو حق و هذا اخر ما اردنا ايراده فى هذه المقدمة...».

نسخ، کتاب اول بخط محمد صالح بن ابو سعید وزوایی، ۱۱۷۹ هـ.ق، کتاب آخر نسخه ظاهرا سال ۱۰۹۹ هـ.ق، عناوین و سر فصلها و برخی از کلمات و عبارات بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، در برگ پایانی نسخه احادیثی از امام صادق و امام رضا علیهما السلام در آداب جامه نو پوشیدن بهمراه اشعاری در بیان صفات ثبوتی و سلبی باریتعالی و اشعار مختلف دیگر، جوهر زدگی و آب افتادگی و پارگی و وصالی لبه‌ها در پاره‌ای از اوراق، حاشیه نویسی دارد، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی تیماج حنایی روشن، سجاف لبه‌ها و عطف تیماج تریاکی روشن، لت پشت جلد تیماج عنابی، دامن دار با جدا شدگی، لبه جلد، مقوایی، ۱۲۵ x ۱۹۵.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، ۲۷٤ برگ، متغیر بین ۱۱ و ۱۷ سطر، متفاوت بین ۹۰ x ۱٤۰ و ۷۰ x ۱۰۰.

شماره پیشین: ۳۸۳ ـ ۱۲۲۱، ع۱۹/.

۲۳۲۰/ع

مجموعه

۲۳۲۰/۱ـ کتاب الدعا «۱ ـ ۳۸ پ»

(دعا ـ فارسی و عربی)

گرد آورنده: ابوالعباس احمد بن علی بن یوسف قرشی

زمان تألیف: ۹۰۰ هـ.ق

مؤلف ادعیه‌ای را در ارتباط با ساعات و روزهای مختلف جهت سرعت اجابت دعوات و حاجات جمع آوری نموده است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمين والعاقبة للمتقين و صلى الله على محمد و آله اجمعين چنين گفت شيخ فقيه».

انجام: «و اياكم ثواب الدنيا و الاخرة و صلى الله على محمد ...».

۲۳۲۰/۲ـ کتاب الدعا «۳۹ ـ ٦۹»

(دعا ـ فارسی و عربی)

ادعیه مختلفی در این کتاب جمع آوری شده و از جمله آن دعای حرز خاص بهمراه ادعیه‌ای تحت عنوان دعوت شمس، زهره، عطارد، قمر، مشتری و آفتاب و در مورد هر کدام از آن گفته شده در چه روزی خوانده شود، در متن اوراق ٤۲ تا ٤۹ ادعیه مختصری در رفع حوائج بهمراه دعای هفت حصار منقول از

امام صادق (ع) در ایام هفته نوشته شده که این ادعیه با مطالب ماقبل و مابعد کتاب ارتباطی ندارد.

آغاز: «حرز خاص ـ اللهم جنبنی منکرات الاخلاق و الاعمال و الاهوال و الادواء...».

انجام: «و ارباب زراعت مطیع و مسخر شدند ختم کند. تمت المقابلة....».

۲۳۲۰/۳ـ کتاب الدعا «۷۰ پ ـ ۹۴ پ»

(دعا ـ فارسی و عربی)

مباحث عمده این کتاب دعاء نسبتا طولانی معروف به «دعاء علوی مصری» و شرایط آن است. پس از آن فالی بنقل از امام صادق (ع) در ۲ برگ بیان شده و در ادامه ادعیه کوتاهی از معصوم (ع) در مورد اعضا و جوارح بدن است و در آخر دعاء مخمس مروی از امام علی (ع) نقل شده است.

آغاز: «رب من الذی دعاك فلم تجبه و من الذی سالک فلم تعطه».

انجام: «وزدنی من فضلک انک علی کل شیء قدیر و صلی الله علی سیدنا محمد ... و سلم تسلیما کثیرا کثیرا».

۲۳۲۰/۴ـ تحفة الغرائب «۹۵پ ـ ۱۱۴»

(دعا و آیات قرآنی ـ فارسی)

از: تمیمی هروی، محمدبن محمد

مؤلف زمانی که در مدینه منوره کتاب جواهر القرآن احمد بن محمد بن ابراهیم تمیمی را از دست اعرابی می‌گیرد مشاهده می‌کند مؤلف آن کتاب از فاتحة الکتاب تا سوره الناس، خواص آیات و سوره‌ها را بترتیب نوشته است مؤلف با مشاهده آن کتاب بفکر می‌افتد که پیدا نمودن آیات قرآنی در صورت حاجت مشکل بوده بنابراین کتاب حاضر را در ۱۲ باب نوشته و در هر باب آیاتی را برای رفع حوائج ذکر شده بیان می‌کند.

باب اول ـ در کشف قلوب و صفای باطن و علم لدنی.

باب دوم ـ در طلب جاه و مناصب عالی.

باب سوم ـ در دفع امراض.

باب چهارم ـ در دفع امراضی که اطبا از معالجه آن عاجز شده باشند.

باب پنجم ـ در دفع سحر و صرع.

باب ششم ـ در دفع دشمنان و حسودان.

باب هفتم ـ در بیان قرض و ایمن بودن آن.

باب هشتم ـ در دفع حرام خوردن و فحش و غیبت.

باب نهم ـ در بیان اظهار دفائن و معادن.

باب دهم ـ در تسخیر جن و ارواح.

باب یازدهم ـ در محبت و الفت میان طالب و مطلوب و ازواج.

باب دوازدهم ـ در بیان اوراد متفرقه.

ن مجلس (۲۱/ ۲۹۰)، ف آستان قدس (۱۳/ ۱۱۵).

آغاز: «حمد بیحد و ستایش بی عدد شمار بارگاه ملک

احد را تبارك و تعالی».

انجام: «و اشغلهم بابدانهم و خذهم اخذ عزیز مقتدر یا قهار یا قهار یا قهار».

۲۳۲۰/۵- کتاب الدعا «۱۱٤-۱۳۲»

(دعا - عربی)

ادعیه و روایات مختلفی در این کتاب جمع‌آوری شده است و از جمله آن: زیارت نبی (ص) از کتاب مصباح الکبیر، هیا کل سبعه از کتاب کفعمی، دعای صباح امیر المومنین علی (ع)، مناجات النفس از امام زین العابدین (ع)، کلامی منظوم از امام صادق (ع) در تفال به اعضا و جوارح بدن انسان.

آغاز: «و یستحب زیارة النبی علیه السلام و الائمة علیهم السلام فی یوم الجمعة».

انجام: «یفعل فینا و هو فی عمره ما یفعل السیف اذاجردا».

۲۳۲۰/۶- رساله در مناجات «۱۳۲ پ - ۱۳۵»

(عرفان - فارسی)

رساله بسیار مختصری است در مناجات با باریتعالی و بیشتر عبارات با عنوان «الهی» شروع می‌شود.

آغاز: « ملکا، معبودا خالقا رازقا کریما بنده نوازا، الهی بوحدانیت و صمدیت...».

انجام: «ولاتفعل بنا یا مولانا ما نحن له اهله انک غفور

رحیم جواد کریم روف رحیم».

۲۳۲۰/۷- رساله در مناجات «۱۳۵ پ - ۱۳۷ پ»

(عرفان - فارسی)

رساله بسیار مختصری است در مناجات با خدای سبحان و بیشتر عبارات با عنوان «خداوندا» شروع می‌شود.

آغاز: «نحمدك اللهم علی جزیل نعمائک و نصلی علی اکمل انبیائک محمد و آله و عترته».

انجام: «و اعصمنا عن متابعة النفس ... و یا خیر الناصرین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

۲۳۲۰/۸- کتاب الدعا «۱۳۸ - ۱٤۹»

(دعا - فارسی و عربی)

این کتاب ادعیه مختلفی را دربر دارد و از جمله آن: دعای توسل به معصومین علیهم السلام، مناجات امام سجاد (ع)، دعای امیر المومنین (ع) در زیارت اهل قبور، احکام حمل زنان.

آغاز: «دعاء توسل بحضرات پیغمبر (ص) و ائمه معصومین از جهت طلب رحمت و مغفرت».

انجام: «این آزموده زین الدین بن محمد بهرام است والله اعلم بالصواب».

۲۳۲۰/۹ـ کتاب ادعیه و روایات «۱۴۹ پ ـ ۲۱۳»

(دعا ـ فارسی و عربی)

احادیث و ادعیه مختلفی در کتاب حاضر جمع آوری شده است و بخش عمده آن زیارت ائمه و حضرت رسول در هر روز و ادعیه مخصوص هر روز است که از کتاب «مجال الاسبوع» سید جمال علی بن طاووس گرفته شده.

روایات و ادعیه مختصر دیگر کتاب از کتابهای ثواب الاعمال، عیون اخبار الرضا، من لایحضر و کتاب حدیث شیخ طوسی گرفته شده و از جمله آن مطلبی در باب تعزیه است که اقوال ائمه معصومین علیهم السلام در عزاداری تبیین شده است.

آغاز: «بعد از ستایش بی قیاس خالق موجودات و درود نامعدود بر سید کائنات و بر آل بزرگوار او».

انجام: «بحق اسمائک العظیم و بحق انبیائک المرسلین یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

۲۳۲۰/۱۰ـ کتاب ادعیه و روایات «۲۱۳ پ ـ ۲۲۸»

(دعا و حدیث ـ عربی)

مباحث عمده جمع آوری شده در کتاب حاضر دو مطلب ذیل است:

۱ـ خصوصیات هر یک از روزهای ماه رمضان.

۲ـ حدیث جنت و نار، در این حدیث حضرت نبی (ص) از بهشت و جهنم و خصوصیات و احوال هر کدام خبر می‌دهند.

آغاز: «بسمله، من کتاب الدروع الواقیة من الاخطار فی اختیارات الایام...».

انجام: «فالمنعمون باللذات و الشهوات الذین منعوا من اموالهم».

نسخ و نستعلیق، کتاب اول و دوم ۹۰۰ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در پاره‌ای از اوراق به شنگرف، روی عناوین با شنگرف در بعضی اوراق خط کشی شده، اوراق متعدد و مختلفی از نسخه ممهور به مهرهای «یا امام حسن» و «محمد رسول الله علی ولی الله» و «قال انی عبدالله و اتانی الکتاب و جعلنی نبیا» و چند مهر ناخوانا، حروف و علامتهای مختلفی بهمراه جداول در محاسبات نجومی و علوم غریبه در حواشی بعضی اوراق، ادعیه کوتاه و مختلف برای رفع حوائج مختلف بهمراه تسبیحات و روایات مختلف در حواشی کتابهای نسخه نوشته شده محشی کتاب اول سید حسن فار سنگی و کتاب دوم محمد بن حسین حسینی و محشی کتاب نهم نسخه فاضل حسینی است، در حاشیه ۲ برگ پایانی کتاب دهم قسم نامه امام صادق (ع) نوشته شده، در متن ۲ برگ پایانی کتاب سوم ادعیه مختلفی ضمیمه شده، مطالب در متن بعضی اوراق کتاب پنجم با خط حمایلی نوشته شده، ۹ برگ در پایان کتاب نهم مطالب مختلفی در حدیث و دعا ضمیمه شده، در متن بعضی اوراق کتاب دهم اشعاری فارسی نوشته شده، در ۵ برگ پایانی کتاب دهم مطالبی حاشیه‌ای همچون خواص دعای «ناد علیا» و اشعار فارسی ضمیمه شده است.

جلد: لت رویی جلد تیماج مشکی، کوبیده، ترنج با گل و

بوته، لت پشت جلد تیماج قهوه‌ای، کوبیده، مقوایی ـ عطف و سجاف جلد تیماج مشکی، ۱۱۵x۱۶۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۲۹ برگ، متغیر بین ۹ و ۲۷ سطر، مختلف بین ۱۰۰x۷۵ و ۱۳۵x۹۰.

شماره پیشین: ۷۴۲-۱۳۸۰، ع/۲۰.

۲۳۲۱/ع

مجموعه

۲۳۲۱/۱- رسالة فی المنطق «۱ ـ ۱۴ پ»

(منطق ـ عربی)

از: ؟

بخشی از رساله بسیار مختصری در مباحث لفظی منطق است. ابتداء رساله در نسخه حاضر افتادگی دارد و قسمت موجود رساله مباحثی همچون: وضع، اشتراك و تقسیم لفظ بهمراه خاتمه رساله مشتمل بر تنبیهات دوازده گانه بسیار کوتاه را دربر دارد.

آغاز: نسخه افتاده «لشخص بعینه وقد یوضع له باعتبار امرعام».

انجام: «الثانی عشر لایریبک تعاون الالفاظ بعضها امکان بعض اذالمعتبر الوضع».

۲۳۲۱/۲- سبر القرائح «۱۵ پ ـ ۵۱ پ»

(صرف و نحو و لغت ـ عربی)

از: محمدبن ابوبکر بن محمد

مولف در ابتدای کتاب در انگیزه خود بر تالیف کتاب نوشته ظهیر الاسلام احمدبن ظهیر الدین محمودبن ابوالبقاء از ایشان خواسته تا ابیاتی را مرتب کند در معماها و مشکلات نحوی و لغوی بهمراه اشعار ادبی که اعراب و معانی آن اشعار مشکل باشد و در نتیجه مطالعه آن ذوق و استعداد پسرش ابوالبقاء عبدالرحمن بر انگیخته شده به تتبع و تفحص پیرامون مشکلات اعراب و الفاظ تشویق گردد. مولف در اجابت به آن درخواست کتاب حاضر را در ۲ مقدمه و ۳ فصل به رشته تحریر درآورد. مقدمه اول در شرح معماها و مشکلات، مقدمه دوم در تقسیم معماها و معضلات و فصول کتاب در بیان ابیات شعری و شرح آن می‌باشد.

آغاز: «الله احمد اولا و هو بالحمد اولی و اشکره علی ما اسدی من النعم».

انجام: «ولیس لها لسان فهذا آخر ما عنینا ایراده من انواع الالغاز... و علی آله و صحبه الاکرمین».

۲۳۲۱/۳- شرح الکافیة «۵۲ پ ـ ۸۰ پ»

(نحو ـ عربی)

از: ؟

«کافیه» ابن حاجب از کتب مشهور در نحو است و شروح متعددی بر آن نوشته شده که از جمله آن همین شرح است. در شرح حاضر، شارح سؤالاتی را که بیشتر از جانب خود وی بر

کافیه وارد شده مطرح نموده سپس به ایراد جوابهای آن پرداخته است. سؤالات با عنوان «ان قیل» و جوابها با عنوان «قلت» و عبارات کتاب کافیه با عنوان «قال» نوشته شده و نام شارح مشخص نشده است.

آغاز: «احمدك اللهم خالق الخلق و ملهم الحق على ما اوليتني من نعم متكاثرة».

انجام: «لايختل بخروج الاسد فی الرجل الشجاع بل يختل بدخوله و كذا ههنا».

۲۳۲۱/٤- رسالة فی الحروف «۸۱ پ - ۸۸ پ»

(حروف - عربی)

از: ؟

مؤلف در رساله حاضر حروف تهجی را به دو دسته تقسیم نموده، ١٤ حرف آن از حروف حق است و این حروف علیامرتبه و در آغاز سوره‌های قرآن آمده و بقیه حروف از حروف خلق است. در این رساله برخی از حروف مطابق فهم ربانیین معنی شده بنحوی که معنی هر حرف با وجهی از مسمی مناسبت داشته باشد.

آغاز: «رب اعن هذا بحول الله و بعد حمده تقريب و تفهيم لطرف من معاني الحروف».

انجام: «انما هونور يضعه الله حيث يشاء... و يضرب انه الامثال للناس و الله بكل شیء عليم».

۲۳۲۱/٥- الرسالة الشمسية فی القواعد المنطقية «۸۹ پ - ۱۲۱ پ»

(منطق - عربی)

از: کاتبی قزوینی، علی بن عمربن علی (م ٦٧٥)

زمان تألیف: قرن هفتم

مؤلف معتقد است اطلاع بر دقائق و احاطه به کنه حقایق علوم خصوصا علوم یقینی ممکن نیست مگر به علم منطق و بواسطه این علم صحیح از سقیم شناخته می‌شود. کاتبی می‌گوید: که شمس‌الدین محمد جوینی فرزند بهاءالدین محمد جوینی از من خواست که کتابی در منطق بنویسیم و من الرسالة الشمسیه برای او تالیف کردم.

مباحث این رساله در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه نوشته شده است.

کشف الظنون (۱۰٦۳/۲)، ف مرعشی (۱۵۷/۱۳)، معجم المطبوعات العربیه (۱۵۳۸/۲).

آغاز: «الحمدلله الذی ابدع نظام الوجود و اخترع ماهيات الاشياء بمقتضى الجود».

انجام: «لامتناع ان يكون جزء الشیء مطلوبا ثبوته له بالبرهان و لكن هذا آخر الكلام فی هذه الرسالة».

نسخ ونستعلیق، اسحق بن محمد بن حسن استر آبادی در کتاب دوم و سوم نسخه، و علی بن حسن استرآبادی در کتاب پنجم، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق با مرکب قرمز، روی عنوانها در برخی اوراق با قرمز خط کشی شده، برگ اول نسخه

ممهور به مهر دایره «مخدوم الفقه الرضوی الحسینی» و مهر بیضوی مالکیت ناخوانا بهمراه یادداشتی در مالکیت نسخه که آب زده شده، برگ ۵۲ ممهور به مهر بیضوی «مخدوم الفقه الرضوی الحسینی» و مهر مالکیت «الراجی عبد الرزاق الموسوی» بهمراه مطلبی از صاحب کافیه و اشعاری در صرف و نحو، در برگ ۸۰ پ یادداشتی در مالکیت نسخه توسط عبدالغنی الثانی الحسینی بهمراه مهر بیضوی «ان الله غنی عن العالمین»، در برگ ۸۱ اشعاری فارسی با امضای «العبد یار محمدا یدا علی» بهمراه مهر «الراجی عبد الرازق الموسوی»، برگ ۸۹ ممهور به مهر «مخدوم الفقه الرضوی الحسینی»، دو برگ پایانی نسخه ممهور به مهرهای متعدد مالکیت همچون «المتوکل علی الله عبده احمد» و «العبد المذنب عبد الوهاب الحسینی» و «الراجی عبد الرزاق الموسوی»، وصالی لبه‌ها و آب افتادگی و لکه‌های چرکی در لبه‌های برخی اوراق مشاهده می‌شود، نسخه حاشیه نویسی دارد، برخی از کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج یک لایه، عنابی، بدون تزیین، ۱۶۰x۸۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۲ برگ، متغیر از ۴ تا ۲۵ سطر، متفاوت بین ۶۰x۳۰ و ۱۲۰x۴۵.

شماره پیشین: ۶۹۰-۱۳۲۸، ع/۲۱.

ع/۲۳۲۲

الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة **(نحو - عربی)**

از: جامی، عبدالرحمن بن احمد (م ۸۹۸)

زمان تألیف: ۸۹۷ هـ.ق

شرح مشهوری است بر کتاب «الکافیة» ابن حاجب در نحو که جامی به جهت پسرش ضیاءالدین یوسف بن عبدالرحمن نوشته است. بگفته شارح این شرح فوائدی است در حل مشکلات کافیه و بواسطه آن مبتدیان اصحاب تحصیل نفع می‌برند. حدود ۸ یا ۹ برگ از ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۲/۱۳۷۲)، ف ملی (۹/۸۳)، ف مرعشی (۱/۱۰۹)، معجم المطبوعات العربیه (۱/۶۷۲).

آغاز کتاب: «الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه و علی آله و اصحابه المتادبین بآدابه».

آغاز نسخه افتاده: «معناه التضمنی اعنی الحدث و کان ذلک المعنی مقترنا».

انجام: «اللهم اجعل خاتمة امورنا خیرا... وقد استراح من کمد الانتهاض لنقل هذاالشرح...».

نستعلیق، عناوین و سرفصلها در متن یا حواشی پاره‌ای اوراق بشنگرف، روی بعضی عبارات و کلمات با شنگرف خط کشی شده، در آخرین برگ نسخه پس از اتمام کتاب عباراتی در پند و اندرز در سال ۱۳۱۰ یا ۱۳۱۶ بعربی نوشته شده و پایان آن ممهور به مهر بیضوی «عبدالله» و دو مهر ناخوانا، وصالی و آب افتادگی در لبه‌های بالایی بعض اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه حاشیه نویسی دارد، در متن برگ اول نسخه مطالب حاشیه‌ای بخط حمائلی نوشته شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۱۸۰x۱۱۸.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۵۲ برگ، ۱۴ سطر کامل، ۱۱۵x۷۰.
شماره پیشین: ۵۵۹-۱۱۹۷، ع/۲۲.

۲۳۲۳/ع

حقایق الطب **(طب نظری - عربی)**

از: کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم (م ۱۲۸۸)

زمان تألیف: ۱۲۶۴ هـ.ق

کلیاتی است در علم طب با استفاده از روایات ائمه معصومین علیهم السلام و آنچنانکه مؤلف در ابتدا می‌گوید مطالب کتاب کلمات شریفه‌ای در حکمت الهی نبوی علوی است که به کلیات طب نظری تعلق دارد.

مؤلف پس از آنکه در مورد انسان وسیط رساله مرات الحکمة را نوشته تصمیم گرفته در مورد انسان صغیر نیز رساله‌ای بنویسد تا بگفته خود تطابق بین دو انسان صغیر و وسیط با انسان کبیر و اسرار آیاتی همچون «وما خلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة» ظاهر شود. مؤلف پس از استشاره با قرآن کریم کتاب حاضر را در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه به رشته تحریر درآورده است. باب اول در حقیقت جسم و تقسیم مراتب آن، باب دهم در کلیات حفظ الصحة و خاتمه در ذکر بعض اخبار کلی در باب طب می‌باشد.

الذریعه (۳۴/۷)، ف مرعشی (۵/۱۸)، ف آستان قدس (۲۶۴/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و الصلوة علی اعدل الکفر و الافکار».

انجام: «فهذه جملة ما اردنا ایراده فی هذاالکتاب... فقد بالغ الاطبا فیها ولاحاجة لنا الی ذکرها...».

نسخ، ۱۲۸۲ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی عبارات و کلمات با شنگرف و مرکب قرمز خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت نسخه توسط محمد صادق بن علی اکبر بهمراه مهر مالکیت «عبده محمد صادق»، فرسودگی چندانی در نسخه مشاهده نمی‌شود.
جلد: تیماج یک لایه، ماشی رنگ، ضربی، اندرون جداول حواشی با بوته‌های ریسمای، ۲۱۰x۱۵۰.
کاغذ: فرنگی، ۱۱۸ برگ، ۱۶ سطر کامل، ۱۵۵x۹۰.
شماره پیشین: ۷۸۵-۱۴۲۴، ع/۲۳.

۲۳۲۴/ع

مجموعه

۲۳۲۴/۱- احکام العقود «۶ - ۸»

(فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (م ۱۲۰۶)

در این رساله احکام فقهی عقود بحث و بررسی می‌شود. قسمت عمده رساله در نسخه حاضر موجود نبوده و فقط بخش بسیار کوتاهی از پایان رساله که مباحث آن مربوط به بیع بوده موجود است.

روضات الجنات (۹۷/۲)، الذریعه (۳۰۰/۱).

آغاز نسخه افتاده: «عدمها فان قلت فای فائدة فی هذا الاصل بعد تحقق العموم».

انجام: «فیخلو بخلو و لو اخذ ولا اعلم الان مانعامنه ایضا والله هوالعالم».

۲۳۲۴/۲- رسالة فی حکم تسمیة بعض اولاد الائمة باسم خلفاء الجور «۹ - ۱۰ پ» **(کلام وعقائد - عربی)**

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

اهل سنت شبهه‌ای بر شیعه وارد نموده مبنی بر اینکه چرا امام علی (ع) و دیگر ائمه شیعه برخی از اولاد خود را به نام خلفاء جور نامگذاری نموده‌اند. در رساله حاضر بفرض وقوع چنین نامگذاری، به شبهه پاسخ داده شده است.

روضات الجنات (۹۷/۲).

آغاز: «شبهة اوردها العامة علی الشیعه و هی ان علیا (ع) لم سمی اولاده...».

انجام: «و انه من حقوقه والتقیه تنادی بالتسمیة باسم الخلفاء».

۲۳۲۴/۳- رسالة فی تحقیق ان الدم مقدارالدرهم منه یجب ازالته للصلوة ام لا؟ «۱۱ - ۱۸» **(فقه - عربی)**

محتملا از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

این مسئله که آیا برطرف نمودن مقدار درهم از خون برای نماز واجب است یا نه؟ در رساله حاضر مورد بحث قرار گرفته و اختلاف اصحاب امامیه در مسئله و استدلال هر کدام از دو قول بیان شده است. پس از پرداختن به اصل مسئله بعنوان اولین بحث، مباحث مختلف ذیل پیرامون مسئله مورد بحث و بررسی قرار گرفته است:

بحث دوم - در تعیین درهم.

بحث سوم - استثناء خونهای سه گانه.

بحث چهارم - عدم فرق بین لباس و بدن در این احکام.

بحث پنجم - در تفرق یا تجمع مقدار درهم.

بحث ششم - اگر کمتر از درهم به مایع طاهر اصابت کند و مجموع به مقدار درهم نرسد.

بحث هفتم - نجاست کمتر از درهم.

بحث هشتم - در خون قروح و جروح.

بحث نهم - طهارت خون مالانفس له.

آغاز: «مسئلة، اختلف الاصحاب فی ان الدم الخارج عن ذوی النفس».

انجام: «فالاصل طهارته وبرائة الذمة من وجوب ازالته... اغفر الله لکاتبه و للناظر فیه...».

۲۳۲۴/۴- رسالة فی عدم انفعال القلیل «۱۸ - ۲۱» **(فقه - عربی)**

محتملا از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

در این رساله بحث می‌شود از اینکه آیا هر آب قلیل به ملاقات هر نجاست منفعل و نجس می‌شود یا نه؟ مؤلف پس از بیان استدلال کسانی که قائل به انفعال بوده و دلیل قائلین به عدم انفعال و وارد نمودن اشکال به هر دو گروه ظاهرا خود در این مسئله قائل به تفصیل شده است. نام مؤلف در متن رساله نیامده و در برگ ۵ نسخه ظاهرا توسط کاتب نوشته شده تمام رسائل این مجموعه از تالیفات وحید بهبهانی است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین اما بعد اکثر الاصحاب علی انفعال کل ماء قلیل».

انجام: «و اما الاحتیاط فطریقه واضح، هذا ما حررته فی المقام من غیر تعمق ... الی صراطه المستقیم».

۲۳۲٤/۵- القرض بشرط المعاملة المحاباتیة «۲۱ - ۳۳ پ»
(فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

رجوع شود بشماره ۲۳۱۷/ع همین فهرست.

۲۳۲٤/۶- عبادة الجاهل «۳۳ پ - ۳۸»
(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن اکمل

بحث استدلالی است راجع به عبادات جاهلانی که احکام شرعیه را نیاموخته باشند.

مؤلف در اواخر رساله بیان داشته که جواب واقعی این مسئله در رساله‌ای است که در وجود واسطه بین مجتهد و مقلد نوشته‌ام و آن احتیاط است مهما امکن.

ف ملی (۴۵۷/۱۰)، ف مرعشی (۶۵/۲).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... اعلم یا اخی ان من یقول بصحة عبادة الجاهل...».

انجام: «مع ان الاحتیاط حسن و احتیاط علی کل حال لو علم انه احتیاط والله هوالعالم باحکامه...».

۲۳۲٤/۷- رسالة فی حجیة الاجماع و اقسامه «۳۷ - ۵۱پ»
(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

یکی از ادله چهارگانه بر احکام شرعی اجماع است و در این مسئله بین شیعه و سنی اختلاف اساسی وجود دارد.
در رساله حاضر اقسام اجماع و احکام و حجیت آن و حکم شهرت بین فقها در چند فصل مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

روضات الجنات (۹۷/۲)، ف ملی (۱۵/۹)، ف مرعشی (۶۳/۲).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... اعلم ان الرسول (ص) لما بعث للرسالة».

انجام: «و حال الزائد عن القولین فی جمیع ما ذکرت والله هو العالم بحقایق احکامه».

۲۳۲۴/۸ـ رسالة فی صلاة الجمعة «۵۱ پ ـ ۶۷پ»

(فقه ـ عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

مؤلف پس از بیان ٤ مقدمه در توقیفی بودن حکم شرعی، حقیقت بودن الفاظ عبادات در عرف متشرع و شارع، آیا الفاظ عبادات اسامی عبادات صحیحه است یا اعم است، اصل عدم زیادت شرط در ثبوت تکلیف است، وارد بحث نماز جمعه شده می‌گوید در اصل وجوب جمعه و در اینکه مشروط به شرائطی است شکی نبوده و در میان شرائط شرط اذن خاص و نصب برای فعل جمعه مورد بحث و نزاع است. مؤلف پیرامون همین شرط و قائلین به وجوه مختلف این شرط بحث نموده و ادله هر کدام از جمله قائلین به وجوب عینی را بیان نموده و در پایان ظاهر احتیاط را این دانسته که اقامه جمعه منصب خاص امام باشد. همچنین مؤلف هر کدام از دو قول وجوب عینی و حرمت جمعه در غیبت را رد کرده قائل به استحباب آن شده است.

روضات (۹۷/۲)، الذریعه (۶۵/۱۵).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین... فی حکم صلوة الجمعة».

انجام: «سیما اذا ظهر ان کونها منصبا له بالقیاس الی الاصل علی حسب ما قلنا».

۲۳۲۴/۹ـ الاستصحاب «۶۸ پ ـ ۷٤»

(اصول فقه ـ عربی)

از: بهبهانی محمد باقر بن محمد اکمل

رجوع شود بشماره ۲۳۱۷/ع همین فهرست.

۲۳۲٤/۱۰ـ اصالة البرائة «۷۵ پ ـ ۹۱ پ»

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل **(اصول فقه ـ عربی)**

اصل برائت در علم اصول فقه یکی از چهار اصل عملیه است که مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. مؤلف در رساله حاضر موضوع اصالت اصل برائت را در دو بخش بحث نموده است: ۱ـ آنچه نصی در آن نیست (۷۵ پ) ۲ـ اگر نصوص متعارض باشند (۸۲).

ف ملی (۱۷/۹)، ف مرعشی (۶٦/۲).

آغـاز: «فی اصالة اصل البرائة و نتکلم فیه بالقیاس الی مواضع».

انـجام: «ان امر الفرج شدید و منه هو یکون الولد و نحن نحتاط».

۲۳۲٤/۱۱ـ رسالة فی حل شبهة فی الجبر و الاختیار «۹۱ پ ـ ۹٦ پ» **(کلام ـ عربی)**

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

این مسئله از دیر باز بین متکلمین و فلاسفه مورد بحث بوده که حسن و قبح در جائی مطرح است که فاعل در عمل اختیار داشته باشد و اگر فعل عبد بدون اختیار از وی صادر شود در چنین عمل اضطراری دیگر حسن و قبح مطرح نیست.

این شبهه را اشاعره بر معتزله و امامیه وارد نموده و طرح

مسئله را وقوع بین دو محذور دانسته‌اند.

مؤلف در این رساله جبر و اختیار و معانی مختلف آن را شرح نموده سر انجام نتیجه می‌گیرد انسان در اعمال خود مضطر نبوده و با وجود اختیار می‌توان حسن و قبح را درباره او صائب دانست.

رساله حاضر حاشیه‌ای است بر گفته آقا جمال خوانساری در شرح «المختصر» در خصوص همین شبهه.

روضات (۲/۹۷)، ف ملی (۱۰/۴۵۸)، ف مرعشی (۲/۶۲).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... هذه شبهة مشکلة و مغالطة معظلة...».

انجام: «حصول الاستبعاد من شبهاتک نقول مجرد الاستبعاد لایضرنا علی ما عرفت».

۲۳۲۴/۱۲- رسالة فی بیان الجمع بین الاخبار «۹۸ - ۱۱۴پ»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

در این رساله پس از بیان اقسام نه گانه جمع بین اخبار متعارض، اینکه کدام قسم از اقسام جمع صحیح و کدام ناصحیح است مورد بحث قرار گرفته است. رساله حاضر همچنانکه بنقل از مؤلف در حاشیه همین نسخه نوشته شده بعنوان حاشیه‌ای است بر بخشی از کتاب «الذخیره» سبزواری.

روضات (۲/۹۷)، ف ملی (۷/۲۰۱)، ف مرعشی (۲/۶۳).

آغاز: «قوله فلیحمل علی الاستحباب اقول ان امره بالحمل

علی الاستصحاب».

انجام: «و اما غیرهما من اقسام الجمع فلو کان متحققا لکان یعلم حاله مما ذکر».

۲۳۲۴/۱۳- رسالة فی القیاس «۱۱۴ پ - ۱۱۵ پ»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

مسئله قیاس و استدلال از طریق قیاس یکی از مسائل مورد اختلاف بین شیعه و سنی است. مؤلف در رساله حاضر نظر مجتهدین شیعه را در تحریم قیاس و انواع آن بررسی و بیان نموده است. مطالب این رساله بعنوان حاشیه‌ای بر بخشی از کتاب «الذخیره» سبزواری است.

ف ملی (۹/۱۷)، ف مرعشی (۲/۶۱).

آغاز: «تحقیق فی القیاس خطر بالخاطر الفاتر القاصر... و هو هذا اذاورد من الشارع حکم».

انجام: «و ربما نوضح الحال ازید من هذا فی موضع الاحتیاج انشاءالله تعالی...».

۲۳۲۴/۱۴- رسالة فی عدم جواز تقلید المیت «۱۱۵ پ - ۱۲۰»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل

بحث استدلالی است در جایز نبودن تقلید از مجتهد میت و

بیان حکم کسی که از مجتهد زنده تقلید نموده است.

مؤلف این رساله را بصورت حاشیه‌ای بر کتاب «مفاتیح الشرائع» ملا مسن فیض نوشته است. شروع مباحث کتاب با عنوان «قال، اقول» و بقیه مطالب با عنوان «فان قلت، قلت» نوشته شده است.

روضات (۹۷/۲)، ف مرعشی (۶٤/۲).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین حمدا یرضی ربنا منا و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین... قال فی المفاتیح».

انجام: «و غیر ذلک و بین الاجتهاد و التقلید و الاحتیاط فرق واضح و الحمدلله رب العالمین».

نسخ و نستعلیق، احمد بن ابراهیم، ۱۱۷۵ و ۱۱۷۶ هـ. ق، کربلا، عناوین و سرفصلها در برخی از رساله‌ها با مرکب قرمز، روی بعضی کلمات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، برگ ۱۲۰ ممهور به مهر بیضوی «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد رفیع»، ٤ برگ در ابتدا و ٤ برگ در پایان نسخه خالی از نوشته، جوهر زدگی و خط زدگی در عبارات پاره‌ای از اوراق، مطالبی در توضیح و تکمیل عبارات متن از خود مؤلف در حواشی بعضی اوراق با خط شکسته نستعلیق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج یک لایه، تریاکی روشن، ضربی، ۲۰۵x۱۳۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۲٤ برگ، ۲۲ سطر کامل، ۱٤۵x۷۵.

شماره پیشین: ۷٤۹-۱۳۸۷، ع/۲٤.

۲۳۲۵/ع

اصول الفقه **(اصول فقه ـ عربی)**

از: ؟

نسخه حاضر جلد دوم کتابی در اصول فقه است که در آن پیرامون ادله احکام با عنوان «مسئله، مسئله» بحث شده است. مباحث کتاب در سه بخش مستقل ذیل مرتب شده:

بخش اول ـ در ادله شرعیه حاوی مباحث ذیل است: اجماع و اقسام آن، حجیت اجماع، سنت و تقسیم اخبار، حجیت خبر واحد، معنی عدالت جرح و تعدیل و تعارض آن «۲ـ۶۵».

بخش دوم ـ در ادله عقلیه مشتمل بر ۸ مطلب است: حسن و قبح عقلی، آیا عقل مدرك ثواب و عقاب است؟، آیا ادراك عقل حجت است، بیان قاعده کلما حکم به الشرع حکم به العقل، حسن و قبح ذاتی، آیا در مورد همه وقایع حکمی از احکام الهی موجود است؟، اصل برائت و احتیاط و حجیت یا رد آن، حجیت استصحاب و اقسام آن. «۶۵ـ۱۹۱».

بخش سوم ـ در باب اجتهاد و مشتمل بر ٤ مطلب است: احکام اجتهاد، تجزی در اجتهاد، تخطئه و تصویب، صحت یا عدم صحت عبادت شخص جاهل به تقلید.

آغاز: «مسئله، الاجماع قد یطلق و یراد به العزم نحو قولنا اجمع زید علی کذا...».

انجام: «کحکمه اذا صارفاسقا و کذا الحکم اذا صار مجنونا».

شکسته نستعلیق، بدون تزیین، روی برخی از کلمات یا عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، بالای اولین برگ این عبارت نوشته شده «این کتاب از ملا علی لاراثی می‌باشد و به رسم امانت نزد من گذاشته شده» و پایان عبارت ممهور به مهر «محمد شفیع» است که ظاهرا ملا علی لاراثی یکی از مالکین کتاب بوده است، آب افتادگی، کپک زدگی و موریانه خوردگی در پاره‌ای اوراق، خط خوردگی کلمات یا عبارات متن در بعضی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، اوراق ۱۹۲ و ۱۹۳ خالی از نوشته.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، ترنج و سر ترنج، بوته‌های ریسه‌ای در جداول حاشیه‌ای، مقوایی، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۳۹ برگ، متغیر بین ۲۲ تا ۳۳ سطر، ۱۶۰x۱۰۵.

شماره پیشین: ۷۰۳-۱۳۴۱، ع/۲۵.

ع/۲۳۲۶

شرح مفتاح العلوم **(معانی و بیان ـ عربی)**

از: جرجانی، سید شریف علی بن محمد(م ۸۱۶)

زمان تألیف: ۸۰۳ هـ.ق

کتاب «مفتاح العلوم» سکاکی از کتابهای مشهور علوم ادبی است بخشهای اول و دوم کتاب در علم صرف و نحو و بخش سوم کتاب در دو علم معانی و بیان است. بر بخش سوم مفتاح العلوم شروح متعددی نوشته شده و از جمله آن شرح میر سید شریف

بوده که نسخه حاضر همین شرح می‌باشد. و شارح پس از بیان مقدمه‌ای در تبیین حد و تعریف و غرض دو علم معانی و بیان، مباحث این دو علم را بتفصیل مورد شرح قرار می‌دهد.

کشف الظنون (۱۷۶۴/۲)، ف ملی (۳/۸)، ف آستان قدس (۳۶۴/۱۳).

آغاز: «نحمدك اللهم على ما هديتنا اليه من دقائق المعانی بدايع البيان».

انجام: «و حققه ههنا و هذا آخر ما يسر الله تعالى بمنه و لطفه من كشف فوائد هذا العلم...».

نسخ، یعقوب بن طور علی، ۹۹۰ هـ.ق، عبارات متن مورد شرح بشنگرف، مجدول، جداول دور سطور با مرکب سیاه یا قهوه‌ای، حرف «یاء» در آخر بعضی کلمات در پاره‌ای اوراق بصورت کشیده نوشته شده و از جدول بیرون آمده، در برگ اول عبارتی از متن کتاب نوشته شده بهمراه مطلبی در مالکیت نسخه توسط ابراهیم بن... عاملی و مطلب دیگری در مالکیت نسخه ظاهرا توسط «عبد المراد بن عبد الصمد» در سال ۱۱۵۲، در برگ ۳ پ فهرست عناوین مباحث کتاب با شماره‌های مخصوص در درون جدولی که بشنگرف به ۹۱ قسمت تقسیم شده نوشته شده، اوراق ۲ و ٤ و ۳۶۸ خالی از نوشته. آب زدگی و جوهر زدگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در پاره‌ای اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حواشی از خود شارح متن بوده و بعضی حواشی از شرح سعد الدین تفتازانی استفاده شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: میشن عنابی، ضربی، ترنج با گل و بوته، عطف تیماج

تریاکی روشن، مقوائی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ٢١٠x١٤٠.

کاغذ: فرنگی، ٣٦٨ برگ، ٢٥ سطر کامل، ١٤٥x٧٥.

شماره پیشین: ٧٠١-١٣٣٩، ع/٢٦.

٢٣٢٧/ع

الصحاح فی اللغة **(فرهنگ لغت - عربی)**

از: جوهری، اسماعیل بن حماد (م ٣٩٣)

زمان تألیف: قرن چهارم

در این کتاب لغات صحیح زبان عرب در ٢٨ باب جمع آوری شده و هر باب بر حسب عدد حروف الفبا حاوی ٢٨ فصل است. لغات و کلمات بر حسب ترتیب الفبائی حروف آخر کلمات تنظیم شده است.

مباحث فصل آخر از آخرین باب کتاب در نسخه کامل نبوده و حدود ٤ برگ از کتاب در پایان نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (١٠٧١/٢)، ف ملی (٢٠٤/٨)، ف مرعشی (٢٣/٢)، ف عربی مشار ص ٥٨٥.

آغاز: «الحمد لله شکرا علی نواله و الصلوة علی محمد و آله اما بعد فانی قد اودعت هذا الکتاب».

انجام کتاب: «الایا اسلمی یا دارمی علی البلا.... هذا آخر کتاب الصحاح فی اللغة».

انجام نسخه افتاده: «خا، ابوزید خائی بک معناه... یهتفون وحی هل و قال ابن سلمة».

نسخ خوش، سرفصلها و لغات با مرکب قرمز یا شنگرف نوشته شده، در برگ اول یادداشت مالکیت در سال ١٣٣١ بهمراه مهری ناخوانا، تعداد کمی از اوراق الحاقی است، وصالی لبه‌ها و آب افتادگی و جوهر زدگی و لکه‌های سوختگی در بعض اوراق، پایین برگ اول نسخه پاره شدگی، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: میشن مشکی، ترنج و سرترنج مذهب، ٤ لچکی مذهب با گل و بوته، مجدول، اندرون جداول گل و بوته مذهب، سجاف لبه‌ها میشن عنابی، عطف جلد تیماج زرشکی، متن پشت جلد ریختگی دارد، داخل سرترنج نوشته شده «عمل محمد صالح» مقوائی، اندرون جلد تیماج زرشکی، ٢٥٠x١٦٠.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ٧٠٦ برگ، ٢٣ سطر کامل، ١٩٠x١١٠.

شماره پیشین: ٥٩٣-١٢٣١، ع/٢٧.

٢٣٢٨/ع

حاشیة المطول **(معانی و بیان، بلاغت - عربی)**

از: چلبی فناری، حسن بن محمد شاه (م ٨٨٦ یا ٨٧٩)

زمان تألیف: قرن نهم

کتاب شرح تلخیص المفتاح تفتازانی مشهور به «المطول»

از مهمترین کتب معانی و بیان است و حواشی مختلف و متعددی برآن نوشته شده است. از جمله حواشی، حاشیه چلبی بوده و نسخه حاضر همین حاشیه با عنوان «قوله»و به اختصار می‌باشد.

ف ملی (٦١/٧)، ف ملک (١٨١/١)، ف عربی مشار ص ٢٩٦.

آغاز: «الهمنا حقایق المعانی و دقایق البیان الاقرب الی الفهم ان المراد بالالهام...».

انجام: «و تذکر الاحکام المذکورة... انما لم یتعرض للبدیع لکونه خارجا عن البلاغة».

نستعلیق، شمس الدین طهرایی، ١٠٦٥ هـ.ق، عنوان «قوله» بشنگرف، در پاره‌ای اوراق روی عبارات متن مورد شرح با مرکب سیاه خط کشی شده، روی بسمله در آغاز کتاب و روی عبارت پایانی کتاب با مرکب قرمز خط کشی شده، پس از اتمام عبارات کتاب مهر «شمس الدین محمد» مشاهده می‌شود که ظاهرا مهر کاتب است، برگ اول ممهور به چند مهر ناخوانا در مالکیت بهمراه یادداشتی در مالکیت نسخه توسط «شمس الدین محمد بن محمد حسین» و یادداشتی در خرید نسخه در سال ١٢٦٩ توسط یکی از مالکین، بهمراه دوبیت شعر فارسی با عنوان «هو سلطان العلمائی طاب رمسه»، ظهر برگ اول ممهور به مهر مالکیت «عبده حسین بن ابراهیم»، آب افتادگی و جوهر زدگی در بعض اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر حواشی با امضای «ابراهیم» است، نسخه در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، بوته‌های ریسه‌ای در حواشی، مقوایی، اندرون جلد تیماج قهوه‌ای که در اثر رنگ رفتگی

شبیه زیتونی شده، ٢٥٠x١٣٥.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ٢٩٧ برگ، ٢٥ سطر کامل، ١٨٠x٧٠.

شماره پیشین: ٤٦٧-١١٠٥، ع/٢٨.

٢٣٢٩/ع

شرح الکافیه **(نحو - عربی)**

از: اصفهانی، محمود بن عبدالرحمن (م ٧٤٩)

شرحی است بر مقدمه ابن حاجب در نحو با عنوان «قوله». در این شرح پس از بیان ٩ یا ١٠ مقدمه همچون تعریف نحو، اجزاء علم نحو از موضوع و مسائل و مبادی، بیان حاجت به علم نحو و دیگر مطالب مفید، عبارات ابن حاجب مورد شرح قرار می‌گیرد. و همچنانکه چلبی در کشف الظنون (١٣٧١/٢) گفته این شرح بسیار مفصل است.

متاسفانه نسخه حاضر بسیار ناقص بوده و فقط در آن شرح ٧ الی ٨ سطر از عبارات آغازین «الکافیه» موجود است و بقیه کتاب از نسخه جدا شده است. در پایان نسخه «٤٠-٤٥» بخش کوتاهی از لغت نامه عربی بعربی از حرف «ش - ر» تا «ش - ف» به کتاب ضمیمه شده است.

آغاز: «الحمدلله حق حمده و صلواته علی خیر خلقه... اما بعد اعلم ان من ارادان یطلب علما».

انجام نسخه افتاده: «حرکات مختلفة یوجب اختلاف الاخر فان قیل بانه یختلف تدل علی».

انجام ضمیمه: «مواجهة بالکلام مواجهة من فیک الی فیه و رجل».

نسخ، سرفصلها در پاره‌ای از اوراق با مرکب قرمز و در حواشی اوراق نوشته شده، روی بعضی از کلمات یا عبارات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، روی برگ اول کلمات و عباراتی متفرقه بخط حمائلی و نامرتب در آن نوشته شده، ما بین اوراق ۳۹ و ۴۰ نسخه اوراق متعددی جدا شده، شیرازه اوراق از هم پاشیده، آب افتادگی و پاره شدگی و وصالی لبه‌ها در بعضی از اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ساده، مقوایی، نیمی از عطف جلد پاره شده، عطف جلد از اوراق جدا شده، ۲۵۵x۱۷۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۴۵ برگ، ۲۵ سطر کامل، ۲۰۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۵۹۲ـ۱۲۳۰، ع/۲۹.

۲۳۳۰/ع

الکافی **(حدیث ـ عربی)**

از: کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸ هـ.ق)

یکی از کتب اربعه شیعه امامیه در احادیث است که روایات منقول از ائمه علیهم السلام با ذکر سلسله سند در آن جمع آوری شده است. مجموع ۱۶ هزار روایت کتاب کافی که در ۳۴ کتاب و ۳۲۶ باب مرتب شده در ۳ بخش می‌باشد: ۱ـ اصول مشتمل بر روایات اعتقادی و اخلاقی ۲ـ فروع مشتمل بر روایات فقهی ۳ـ روضة حاوی روایات متفرقه.

نسخه حاضر فروع کافی بوده و مباحث ذیل را دربر دارد:

۱ـ کتاب الطهارة «۱ پ».
۲ـ کتاب الحیض «۲۴ پ».
۳ـ کتاب الجنائز «۳۴ پ».
۴ـ کتاب الصلاة «۸۱».
۵ـ کتاب الزکوة «۱۵۵».
۶ـ کتاب الصیام «۱۹۷ پ».
۷ـ کتاب الحج «۲۳۳».
۸ـ کتاب الجهاد «۳۵۱ پ».

ف ملی (۸/۴۱۸)، ف مرعشی (۱/۲۹۲)، ف عربی مشار ص ۷۲۲.

آغاز کتاب: «الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته».

آغاز فروع: «کتاب الطهارة باب طهور الماء قال ابو جعفر محمدبن یعقوب کلینی».

انجام نسخه: «ولایکون ذلیلا، تم کتاب الجهاد و الحمدلله حق حمده...».

نسخ، ۱۰۵۱ هـ.ق، عناوین و سرفصلها با مرکب قرمز، روی عناوین ابواب با قرمز خط کشی شده، حد فاصل بین احادیث با قرمز علامتگذاری و روی اولین راوی حدیث با مرکب قرمز خط کشی شده، فصول و عناوین کتب مختلف روی برگ اول نوشته شده و در همین برگ القاب ائمه که در احادیث از آن استفاده شده مشخص شده، ظهر برگ پایانی ممهور به دو مهر بیضوی «محمد حسین الموسوی» و «ابن محمد صادق محمد رضا الموسوی»، روی برگ پایانی روایتی به نقل از کتاب «ثواب الاعمال» نوشته شده، در حاشیه بعضی اوراق مطالبی

در توضیح لغات یا اعراب آن با استفاده از کتابهای لغت همچون مصباح و قاموس نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: گالینگر مشکی، مقوایی، ۳۰۰x۲۰۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۷۰ برگ، ۲۲ سطر کامل، ۲۲۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۵۴۲-۱۱۸۰، ع/۳۰.

ع/۲۳۳۱

زبدة الاصول **(اصول فقه - عربی)**

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۱)

کتاب مشهوری است مشتمل بر یک دوره مختصر مباحث اصول فقه در پنج منهج ذیل:

منهج اول - در مقدمات بوده و مباحث آن در سه مطلب (۱- مختصری از احوال و مبادی منطقی این علم ۲- مبادی لغوی ۳- مبادی احکام) مرتب شده «ص ۱ پ».

منهج دوم - در ادله شرعیه «ص ۳۴».

منهج سوم - در مشترکات کتاب و سنت «ص ۵۴».

منهج چهارم - در اجتهاد و تقلید «ص ۸۱ پ».

منهج پنجم - در ترجیحات «ص ۸۹».

ف ملی (۱۰/۷۲)، ف مرعشی (۱/۵۹)، ف عربی مشار ص ۵۰۴.

آغاز: «ابهی اصل یبتنی علیه الخطاب و اولی قول فصل ینتمی الیه...».

انجام: «فصاعدا و اتبع منها الاقوی و الزم ما هو اقرب الی التقوی».

نسخ خوش، محمد مهدی، ۱۲۴۳ هـ.ق، دارای سرلوح و کتیبه مذهب: زرد و شنگرف لاجورد و سبز، دارای کمند اندازی و جداول دور سطور به زر و شنگرف و سیاه، سرفصلها و عنوان «قوله» به شنگرف، برگ اول ممهور به مهر کاتب «محمد مهدی»، مطالب حاشیه‌ای در برخی اوراق با طرح گلدانی و بقیه حواشی با خط حمائلی نوشته شده، حواشی کتاب تا برگ ۳۵ بطور مفصل و بخط شکسته نستعلیق و نسخ بوده و بیشتر مطالب آن از خود مولف است و برخی از مطالب حاشیه‌ای با عنوان «قوله» است، موریانه خوردگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق.

جلد: تیماج عنابی با حاشیه زرکوب، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذ ابره الوان، ۲۵۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۹۲ برگ، ۸ سطر کامل، ۱۴۵x۶۰.

شماره پیشین: ۵۶۸-۱۲۰۶، ع/۳۱.

ع/۲۳۳۲

فصل الخطاب فی تمیز الباطل من الصواب

(کلام و عقاید - عربی)

از: فراهانی مصلح آبادی، محمد باقر بن محمد علی

زمان تألیف: قرن ۱۳ هـ.ق

مؤلف در ابتدا کتاب می‌گوید: باعث و انگیزه من بر

نگاشتن این کتاب اطلاع یافتن از حدیث رسول الله (ص) در حق امیر المومنین (ع) طبق روایت فریقین بود مبنی بر اینکه «ان الله جعل لاخی علی بن ابیطالب فضائل لاتحصی کثرة فمن ذکر فضیلة من فضائله مقرالها غفرالله ما تقدم من ذنبه و ما تاخر...».

و بگفته مؤلف این کتاب مجموعه‌ای است که در آن ادله دشمنان امامیه را از مبحث توحید تا آخر معاد با جواب ذکر نموده و ادله حقه طائفه امامیه را در هر مبحث آورده است. مؤلف مباحث باب امامت را بواسطه کثرت اختلاف در مباحث آن با تفصیل بیشتری مورد بحث قرار داده و تالیف کتاب همچنانکه در مقدمه آن ذکر شده در زمان سلطنت «محمد شاه قاجار» بوده است.

ابواب کتاب عبارتند از:

باب اول ـ در توحید و اثبات صانع «۲ پ».

باب دوم ـ در عدل «۱۱ پ».

باب سوم ـ در نبوت «۲۳ پ».

باب چهارم ـ در امامت «۳۰ پ».

باب پنجم در معاد «۲۱۵».

آغاز: «الحمدلله الذی لا من شیء کان ولا من شیء کون ماقد کان...».

انجام: «فالحدته وحدها الوافی لمیثاقه و عهده و کان زمان الفراغ منه...».

شکسته نستعلیق، بخط خود مولف، ۱۲٦٤ هـ.ق، بدون تزیین،

روی برخی کلمات با مرکب سیاه خط کشی شده، شیرازه اوراق از هم پاشیده شده، جوهر زدگی و آب افتادگی در پاره‌ای از اوراق، در متن برگ ۵۵ مطلبی نوشته شده و ادامه متن در قسمتی از حاشیه همین برگ بخط حمائلی نوشته شده، نسخه در حواشی توسط مولف تصحیح و تکمیل شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، بوته‌های ریسه‌ای در جداول حاشیه‌ای، مقوایی، عطف جلد از شیرازه جدا شده و قسمتی از عطف پاره شده، ۱۲۰x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۴۸ برگ، متغیر بین ۱۹ و ۲۳ سطر، ۱۶۵x۱۰۵.

شماره پیشین: ۳‌۸۴‌-۱۱۲۱، ع/۳۲.

ع/۲۳۳۳

شرح زیارة الجامعة الکبیرة (زیارت و دعا ـ عربی)

از: احسائی، شیخ احمد بن زین الدین (م ۱۲۴۳ یا ۱۲۴۱)

زمان تألیف: ۱۲۳۰ هـ.ق

زیارت جامعه که منقول از امام علی بن محمد هادی (ع) بوده از معروفترین زیارات است که بواسطه آن می‌توان همه امامان علیهم السلام را زیارت نمود. سید حسین بن سید محمد قاسم حسینی اشکوری از شیخ احمد احسائی درخواست نموده تا به شرح همین زیارت پرداخته از اسرار آن رفع ابهام نماید. احسائی در پاسخ به آن درخواست زیارت جامعه را بطور مفصل و در چهار جزء شرح نموده و مطالب شرح بیشتر نمودار آراء خود

شیخ بعنوان رئیس فرقه شیخیه و کشفیه می‌باشد. نسخه حاضر جزء اول و دوم شرح را دربر دارد.

الذریعه (۳۰۵/۱۳)، ف ملی (۸۳/۸) مشتمل بر ۴ جزء شرح، ف مرعشی (۳۸/۵)، ف عربی مشار ص ۵۵۰.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین، فیقول العبد المسکین... کان قد التمس منی».

انجام: «و السلام علی ارواحکم و اجسادکم و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته الخ... و مظاهر صفاته و افعاله فی خلقه صلی الله علیهم اجمعین».

نسخ، محتملا قرن سیزدهم هـ.ق، روی عبارات متن شرح شده با مرکب سیاه خطکشی شده، در برگ اول مطالبی در مورد فرقه‌های مفوضه و غلات و علامت و اصناف آنها با استفاده از مطالبی از شیخ صدوق در کتاب اعتقادات و مطالبی از شیخ مفید در این موضوع نوشته شده، در برگ ۲ روایتی بنقل از کتاب عیون اخبار الرضا (ع) در جبر و تفویض بهمراه جواب مسئله فقهی در قصر و اتمام نماز بهمراه یادداشتی در مالکیت نسخه در سال ۱۲۵۸ بهمراه سه مهر «...علی عبدالله...».

پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و ترمیم شدگی در برخی از اوراق.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۳۴۰x۲۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۶۳ برگ، ۳۷ سطر کامل، ۲۱۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۶۵۵-۱۲۹۳، ع/۳۳.

۲۳۳۴/ع

مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین (فقه - عربی)

از: شیخ بهائی، محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۰)

زمان تألیف: ۱۰۱۵ هـ.ق

مؤلف در این کتاب پس از بیان و بررسی آیات الاحکام با استفاده از آن احادیث صحیح کتب اربعه که در احکام شرعیه بوده به تفسیر و توضیح آیات قرآنی پرداخته است.

ظاهرا از این کتاب فقط مباحث کتاب الطهارة تا اواخر غسل اموات تالیف شده باشد.

الذریعه (۵۰/۲۱)، ف مرعشی (۹۸/۱)، ف عربی مشار ص ۸۴۷.

آغاز: «الحمدلله الذی هدانا بانوار کتابه المبین و وفقنا لاقتفاء سنة نبینا...».

انجام: «اذا خرج فی تلک الظلمة عرف الصحابه انه رسول الله برائحة المسک، تم کتاب الطهارة».

نسخ، محمد باقر قمی تبریزی، ۱۰۲۸ هـ.ق، عناوین و سرفصلها با مرکب قرمز، روی برگ ۲ روایات مختلف و متعددی از ائمه اطهار نوشته شده بهمراه مطلبی در مالکیت نسخه توسط محمد باقر با دو مهر «...محمد باقر» و یک مهر بیضوی «محمد مهدی» بهمراه مطلبی در مالکیت عبدالوهاب بن اسحق، در ظهر برگ ۲ یادداشتی در مالکیت محمد طاهر رضوی بهمراه مهر «محمد طاهر الرضوی» و یادداشت دیگری در مالکیت لطفعلی در سال ۱۳۱۲ آب افتادگی و لکه‌های

سوختگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، نسخه در حواشی تصحیح شده، کتاب در این نسخه بر مولف قرائت شده و در حواشی برخی اوراق عبارت «بلغ سماعا ایده الله تعالی» بخط خود مولف مشاهده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مقوایی، ۲۴۵x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۹ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۱۸۰x۷۰.

شماره پیشین: ۴۷۷-۱۱۱۵، ع/۳۴.

۲۳۳۵/ع

المناهج السویة فی شرح الروضة البهیة (فقه - عربی)

از: فاضل هندی، بهاءالدین محمد بن حسن اصفهانی (م ۱۱۳۵)

زمان تألیف: ۱۰۸۸ هـ.ق

شرح مفصلی است بر کتاب «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة» شهید دوم.

ظاهرا بخش عبادات این شرح از ابتداء مباحث کتاب الطهارة تا پایان کتاب الاعتکاف به رشته تحریر درآمده و شرح کتاب الطهارة مزجی و شرح بقیه مباحث غیر مزجی نوشته شده است.

نسخه حاضر شرح کتاب الصلوة با عنوان «قوله» بوده و مباحث آن در ۱۱ فصل مرتب شده فصل اول در نمازهای واجب و مستحب و فصل یازدهم در نماز جماعت است.

الذریعه (۲۲/۳۴۵)، ف مرعشی (۸/۱۴۸).

آغاز: «کتاب الصلوة قیل هی من الصلوة بمعنی الدعاء لاشتمالها علیه غالبا».

انجام: «و کونه راتبا او صاحب المنزل، هذا آخر ما به از عفت خیاشیم الاقلام...».

نسخ، سرفصلها و عنوان «قوله» با مرکب قرمز، روی کلمات و عبارات شرح شده با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، سه برگ ابتداء نسخه ممهور به ۴ مهر بیضوی «عبده محمد صالح بن محمد جعفر الحسینی» و یک مهر «مرتضی روح الامین المختاری الحسینی»، در برگ ۲ یادداشتهایی در مالکیت یا تولد فرزندان مالک و یا موت بستگان مالک با خط حمائلی نوشته شده، در ظهر برگ اول یادداشتی در وقف کتاب، در ظهر برگ ۲ عنوان کتاب با خط درشتی چنین نوشته شده «هذا کتاب شرح فاضل هندی بر شرایع» که چنین عنوانی غلط است، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در پاره‌ای از اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و بیشتر حواشی با امضای «مرتضی الحسینی» است، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، قسمتی از عطف جلد پاره شده، ۳۲۰x۱۹۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۸۰ برگ، ۲۹ سطر کامل، ۲۳۰x۱۲۵.

شماره پیشین: ۶۴۹-۱۲۸۷، ع/۳۵.

۲۳۳۶/ع

حاشیة البهجة المرضیة فی شرح الالفیة (نحو - عربی)

از: میرزا ابوطالب اصفهانی (م ۱۲۳۸)

زمان تألیف: ۱۲۲۳ هـ.ق

حاشیه‌ای است با عنوان «قوله» بر کتاب «البهجة المرضیة فی شرح الالفیة» جلال الدین سیوطی.

در این حاشیه عبارات مشکل و پیچیده سیوطی شرح شده است.

ف مرعشی (۱۹/۱۳)، ف عربی مشار ص ۲۷۳.

آغاز: «ربنا ربنا لک الحمد لما ترفعنا نحوك و تحفظ حواشينا عن غواشي من يئس عفوك».

انجام: «وقد وقع التوفيق للاتمام... فيها فاصلحوه و احفوه بقدر الامكان فان الله ولى الانعام و الاحسان».

نسخ، کاغذ تمامی اوراق زر افشانی شده، مجدول، جدول دور سطور زر و سیاه و آبی، دارای کمند اندازی با شنگرف، عناوین و سرفصلها بشنگرف و در حواشی اوراق نوشته شده، عنوان «قوله» بشنگرف، در برگ ۲ و ۳ روی پاره‌ای عبارات و کلمات با شنگرف خط کشی شده، برگ اول ممهور به مهر مالکیت «عبده علی...»، محل سر لوح در ابتداء کتاب خالی بوده و دور آن با شنگرف جدول بندی شده، برگ ۱۴۱ از شیرازه جدا شده.

جلد: تیماج قرمز، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذی، ۱۴۰x۲۲۰.

کاغذ: اصفهانی، ۱۴۷ برگ، ۲۸ سطر کامل، ۶۵x۱۴۵.

شماره پیشین: ۴۷۵-۱۱۱۳، ع/۳۶.

۲۳۳۷/ع

التکملة فی شرح التذکرة (هیئت - عربی)

از: خفری، شمس الدین محمد بن احمد (م ۹۵۷)

زمان تألیف: ۹۳۲ هـ.ق

شرح مزجی مشهوری است بر رساله «التذکرة» خواجه نصیر الدین طوسی، شارح در ابتدا می‌گوید: از آنجا که بواسطه علم هیئت اسرار مبدعات کشف و احوال مصنوعات واضح و روشن می‌شود و بندگان بواسطه قول خداوند «افلم ینظروا الی السماء فوقهم کیف بنیناها» تشویق به تامل در آن شده‌اند و کتاب تذکره محتوی بر امهات مسائل علم هیئت است، شرحی در آن پرداختم تا در تحقیق مقاصد آن وافی و در حل معاقد و مشکلات آن کافی باشد و در آن استنباطات خود از کتابهای علماء قوم در این فن را اضافه نمودم.

ف ملی (۲۹۸/۸)، ف مرعشی (۹۵/۱۷)، ف عربی مشار ص ۲۱۳.

آغاز: «بسمله، تعالیت یا ذاالعرش الاعلی وما اعظم شانک و تبارکت یا مبدع السموات».

انجام: «و لنختم الکتاب ههنا حامدین لله تعالی و مصلین علی نبیه المصطفی... وقد فرع الفراغ من الشرح...».

نستعلیق، ۱۰۹۳ هـ.ق، محمد تقی ابن خواجه محمود جیلی، اصفهان، سرفصلها با مرکب قرمز در برخی اوراق، روی بعضی از سرفصلها با مرکب سیاه خطکشی شده، عبارات مورد شرح با خطی درشت تر از خط متن نوشته شده و روی آن با مرکب

سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت حیدر قلی قاجار بهمراه سه مهر بیضوی «حیدر قلی»، برگ پایانی ممهور به مهر «حیدر قلی» در برگ اول یادداشتی در مالکیت سید محمد جواد در سال ۱۳۱۳ بهمراه چند مهر بیضوی «عبده محمد جواد...»، اشکال هندسی با مرکب قرمز ترسیم شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در بعضی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی برخی اوراق نوشته شده و بیشتر مطالب حاشیه از شرح بیرجندی استفاده شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذ ابره، عطف جلد از اوراق جدا شده، ۲۴۵x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، ۳۵۰ برگ، متغیر بین ۱۹ تا ۲۴ سطر، ۱۶۰x۶۰.

شماره پیشین: ۶۱۴-۱۲۵۲، ع/۳۷.

ع/۲۳۳۸

معارج الاحکام فی شرح مسالک الافهام و شرایع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: قزوینی، حسین بن امیر ابراهیم (م ۱۲۰۸)

زمان تألیف: ۱۱۹۳ هـ.ق

شرح استدلالی مفصلی است بر کتابهای «مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام» شهید دوم و «شرایع الاسلام» محقق حلی.
مؤلف هنگام مذاکره و مباحثه «مسالک» با برادر خود سید حسن و دیگران، بدرخواست برادرش این شرح را به رشته تحریر

درآورده و مقدمات مفیدی در علم رجال را در ابتداء شرح جمع آوری نموده است.

نسخه حاضر مباحث کتاب النکاح را دربر دارد.

الذریعه (۲۱/۱۷۸)، ف مرعشی (۵/۲۸۷).

آغاز: «کتاب النکاح الذی هو فی اللغة للوطی عند المحشی بل عن المختلف الاجماع علیه».

انجام: «والتحقیق عدم حرمة مالا یعدسفها... منه صورة ما کتبه المصنف سلمه الله تعالی...».

نسخ، ۱۲۴۷ هـ.ق، سرفصلها با مرکب قرمز نوشته شده، روی عبارات شرح شده با مرکب قرمز خط کشی شده، موریانه خوردگی در لبه‌های بعضی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته و مرغ، بوته‌های ریسه‌ای در جداول حاشیه‌ای، مقوایی، ۲۱۵x۱۴۵.

کاغذ. فرنگی، ۳۱۸ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۲۳ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۵۸۰-۱۲۱۸، ع/۳۸.

ع/۲۳۳۹

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة (فقه ـ عربی)

از: بحرانی، یوسف بن احمد بن ابراهیم (م۱۱۸۶)

زمان تألیف: قرن دوازدهم

شیخ یوسف بحرانی از مشاهیر علماء شیعه اخباری مذهب

است و کتاب «الحدائق الناظرة» ایشان یکی از بزرگترین کتب فقهی امامیه است. مولف در هر مبحث از این کتاب در ابتدا احادیث فقهی وارده از ائمه علیهم السلام را بیان سپس احکام فقهی را با استناد به همان احادیث همراه با استدلال تبیین نموده است.

در ابتداء این کتاب مقدمات دوازده گانه‌ای در مبانی احکام جمع آوری شده و مقدمه آخر در فرق بین اخباری و اصولی است.

ظاهرا از این کتاب تا آخر مباحث کتاب الوصیة به رشته تحریر درآمده است.

نسخه حاضر جلد هشتم کتاب بوده و مباحث ذیل را دربر دارد: کتاب وقف، احکام صدقه و احکام هبه «ص ۱».

کاب سبق ورمایه «ص ۱۰۱»، کتاب وصایا «ص۱۱۱».

چند برگ از مباحث ابتداء کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۲۸۹/۶)، ف ملی (۱۶۵/۸)، ف آستان قدس (۲۱۷/۱۳)، ف عربیمشار ص ۳۰۵.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی هدانا بواضح الدلیل الی سبیل معادن العلم والتا ویل».

آغاز نسخه افتاده: «تجری بعد موته و سنة هدی سنها فهی یعمل بها بعد موته».

انجام: «فلا اشکال بحمد الملک المتعال و لنقطع الکلام حامدین للملک العلام... و هوالجلد الثامن...».

نسخ، شیخ موسی بحرانی، ۱۲۲۱ هـ.ق، سرفصلها با مرکب قرمز نوشته شده، روی برخی از کلمات با مرکب سیاه خط کشی

شده، جدا شدن اوراق از عطف جلد و آب افتادگی و پاره شدگی لبه‌ها در برخی از اوراق، روی چند سطر پایانی کتاب با قرمز خط کشی شده، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج مشکی فرسوده با روکش کاغذی، عطف و لبه‌ها تیماج تریاکی روشن، مقوایی، پاره شدگی و فرسودگی در لبه بالایی جلد، ۲۲۰x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۲۸ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۶۵x۱۱۰.

شماره پیشین: ۶۰۴-۱۲۴۲، ع/۳۹.

۲۳۴۰/ع

شرح تجرید العقاید (شرح جدید) (کلام - عربی)

از: قوشچی، علی بن محمد (م ۸۷۹)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

شرح مفصل و دقیقی است بر کتاب «تجرید العقاید» خواجه نصیر الدین طوسی، شارح در بسیاری از مطالب گفته مؤلف را رد می‌کند، مباحث این کتاب در شش مقصد به ترتیب ذیل می‌باشد:

مقصد اول - در امور عامه (ص ٤).

مقصد دوم - در جواهر و اعراض (ص ۱۲۲).

مقصد سوم - در اثبات صانع و صفات و آثار (ص ۳۱۰).

مقصد چهارم - در نبوت (ص ۳٤۵ پ).

مقصد پنجم - در امامت (ص ۳۵۱).

مقصد ششم ـ در معاد (ص ۳٦۳ پ).

یک برگ در پایان نسخه افتاده و حدود هفت سطر پایان کتاب موجود نیست.

ن ملی (۹/۲٦٤)، ف مرعشی (۳/۵۱)، آستان قدس (۱۳/۳۲۸)، کشف الظنون ۳۴۸.

آغاز: «بسمله خیر الکلام حمد الملک العلام بما ابدع العالم علی احسن وجه و نظام خلق الارض و السماوات».

انجام کتاب: «و اذا ظن کل طائفة انه لم یقم به الاخر اثم الکل بترکه، هذا آخر ما تیسر لنا من شرح تجرید الکلام».

انجام نسخه افتاده: «اما الکتاب فقوله تعالی ولا تجسسوا و قوله ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة».

شکسته نستعلیق ریز و درشت، غیاث الدین محمد خوانساری، ۱۰٦۸ هـ.ق بعضی از کلمات و عناوین فصول «اقول» با مرکب قرمز نوشته شده، روی عبارات شرح شده بشنگرف و سیاه خط کشی شده، در برگهای ۳ و ۱۲۲ مهرهای مالکیت «العبد صادق» و «محمد تقی» بهمراه یادداشتهایی در مالکیت کتاب، همچنین فوائد و مطالب حاشیه‌ای در ارتباط با متن کتاب بخط حمایلی نوشته شده. حاشیه بعضی اوراق از مولف بوده و بیشتر حواشی امضای «م ن» ـ «ب هـ» ـ «جلال» دارد. مطالب متن کتاب در حاشیه توضیح و تصحیح شده و لغات مشکل متن به فارسی و عربی ترجمه و شرح شده. در برگ ۱ ابتدا و دو برگ پایان نسخه چیزی نوشته نشده. حواشی و لبه اوراق در حد وسیعی موریانه خوردگی و آب افتادگی دارد.

جلد: تیماج تریاکی روشن، مقوائی، کوبیده (لبه پائین جلد

موریانه خوردگی دارد) ۲۵۰x۱٤۰.

کاغذ: اصفهانی، ۳۷٦ برگ، عدد سطور بین ۱۹ تا ۲۱، ۱٦۰x٦۵.

شماره پیشین: ۵٦٦-۱۲۰٤، ع/٤۰.

۲۳٤۱/ع

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام (فقه ـ عربی)

از: محقق حلی، جعفر بن حسین بن یحیی بن سعید (م ٦۷٦)

زمان تألیف: قرن هفتم

کتاب فقهی مهمی است که مباحث آن در ٤ قسم عبادات، عقود، ایقاعات و احکام مرتب شده است. هر قسم نیز مشتمل بر چند کتاب بوده و مجموع آنها ۵۲ کتاب می‌باشد.

نسخه حاضر دو جزء کتاب از مباحث کتاب طهارت تا کتاب دیات را دربر دارد. جزء اول کتاب «ص ۲»، جزء دوم کتاب «ص ۷۹».

ن ملی (۸/٤۵)، ف مرعشی (۱/۲۳۲)، ف عربی مشار ص ۵۳۷.

آغاز: «اللهم انی احمدك حمدا یقل فی انتشاره حمد کل حامد ... و بعد فان رعایة الایمان توجب فضاء حق الاخوان».

انجام: «و حیث اتینا بما قصدناه و وفینا بما وعدناه فلنحمد الله... انه ولی ذلک و الحمدلله اولا و اخرا».

نسخ، ۹۲۵ هـ.ق، سرفصلها با مرکب قرمز، روی برخی کلمات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، در برگ ۱ و ۲ و برگ آخر یادداشتهایی در مالکیت افرادی همچون «ابن محمد بن

مهدی» در سال ١٣٢٠ و «عزیز الله بن رفیع» همراه با مهرهای متعدد مالکیت، برگ ٢ و ٧٩ و ١٨٦ ممهور به مهر «اللهم صل علی محمد و آل محمد» و «یا قاضی الحاجات»، در برگ اول و دوم و پایانی نسخه مطالب متفرقه‌ای همچون اشعاری فارسی و دعا و حدیث نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در پاره‌ای اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد مطالب بعضی حواشی از کتاب تحریر یا شرح لمعه استفاده شده و بعضی حواشی با امضای «ع ـ ل»، نسخه در حواشی تصحیح شده، بین اوراق ٢ و ٣ حدود ٤ برگ و بین اوراق ٤ و ٥ حدود ٩ برگ از نسخه جدا شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، مقوایی، ٢٥٠x١٨٥.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ١٨٧ برگ، متغیر بین ٢٣ و ٢٥ سطر، ١٧٠x١٢٠.

شماره پیشین: ٨١٦-١٤٥٥، ع/٤١.

٢٣٤٢/ع

شرح تجرید العقاید (کلام ـ عربی)

از: قوشچی، علی بن محمد (م ٨٧٩)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

رجوع شود بشماره ٢٣٤٠/ع همین فهرست.

خطبه کتاب در نسخه حاضر موجود نیست.

آغاز کتاب بدون خطبه و آغاز نسخه: «اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه و الصلوة علی سید انبیائه».

آغاز کتاب همراه با خطبه: «خیر الکلام حمد الله الملک العلام بما ابدع العالم...».

انجام: «انه لم یقم به الاخر ثم الکل بترکه هذا آخر ما تیسرلنا من شرح...».

نستعلیق، محمد نعیم بن عرفی طالقانی، ١١١٢ و ١١١٧ هـ.ق، سرفصلها با مرکب قرمز، روی عبارات متن شرح شده و عبارات پایانی با مرکب قرمز خط کشی شده، بین مقاصد اول و دوم کتاب با چند برگ خالی از نوشته فاصله شده، در اوراق اول و آخر و اوراق حد فاصل بین مقاصد اول و دوم اشعاری فارسی بهمراه مطالب متفرقه دیگر نوشته شده، در برگ ٣ یادداشتی در وقف نسخه توسط کاتب ممهور به مهر «العبد محمد نعیم»، در ظهر برگ ٢٧٨ یادداشتهایی در تاریخ تولد فرزندان مالک نسخه همراه با دو مهر «محمد نعیم»، مطالب زیادی در حاشیه اوراق در توضیح کلمات و مطالب متن با استفاده از مطالب دیگر کتب کلامی نوشته شده و بیشتر با امضاء «م ـ ن» بوده بنظر می‌رسد مطالب حاشیه‌ای توسط خود کاتب متن «محمد نعیم» نوشته شده باشد، برخی از مطالب حاشیه‌ای در کاغذهای جداگانه و کوچک نوشته شده در لابلای اوراق نسخه مشاهده می‌شود، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی و فرسودگی در اوراق مشاهده می‌شود.

جلد: مقوا با روکش چرم قرمز، جلد الحاقی و جدید است، ٢٥٠x١٩٠.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی، ٢٧٩ برگ، متغیر بین ١٧ تا ٢١ سطر، ١٥٠x١١٠.

شماره پیشین: ۷۹۱- ۱۴۳۰، ع/۴۲.

۲۳۴۳/ع

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه ـ عربی)
از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹۶۶)
زمان تألیف: ۹۵۷ هـ.ق

«اللمعة الدمشقية» کتابی است در فقه امامیه که یک دوره احکام فقهی را با اشاره به بعضی ادله دربر دارد و شهید اول در قرن هشتم آن را در زندان نوشته است.

دو قرن بعد شهید دوم شرح مزجی بر کتاب «لمعه» شهید اول نوشت که بلحاظ استدلالی بودن و اختصار در بین طلاب امامیه اهمیت خاصی پیدا نمود.

نسخه حاضر جلد دوم شرح و از کتاب الاجارة تا آخر کتاب الدیات را دربر دارد.

ف ملی (۱۰۳/۸)، ف مرعشی (۳۶۱/۱)، ف عربی مشار ص ۴۹۶.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی شرح صدورنا بلمعة من شرائع الاسلام».

آغاز نسخه: «کتاب الاجارة و هی العقد علی تملک المنفعة المعلومة بعوض معلوم».

انجام: «علی ضیق مجاله و تراکم الاحوال الموجبة لتشویش، خاتمه لیلة السبت... حامدا و مصلیا و سلما».

نستعلیق، محمد علی اصفهانی، ۱۱۲۱ هـ.ق، سرفصلها

بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با مرکب سیاه یا شنگرف خط کشی شده، در برگ اول عناوین مباحث کتاب نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و فرسودگی و پاره شدگی و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق نوشته شده بعضی مطالب حاشیه‌ای از خلیفه سلطان و کتاب «تحریر» و دیگر کتب فقهی بوده و بعضی از خود مولف و برخی با امضای «ع ـ ل»، نسخه در حواشی تصحیح شده، جلد تیماج مشکی، سجاف لبه‌ها و عطف تیماج تریاکی روشن، اندرون جلد میشن زرشکی، موریانه خوردگی و رنگ رفتگی در جلد مشاهده می‌شود، ۲۴۰x۱۷۰

کاغذ: دولت آبادی، ۲۵۶ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۷۰x۸۰

شماره پیشین: ۸۰۹-۱۴۴۸، ع/۴۳

۲۳۴۴/ع

ذخيرة المعاد فی شرح الارشاد (فقه ـ عربی)
از: محقق سبزواری، محمد باقربن محمد مؤمن (م ۱۰۹۰)
زمان تألیف: ۱۰۵۵ هـ.ق

کتاب «ارشاد الاذهان الی احکام الایمان» علامه حلی (م ۷۲۶) کتاب فقهی مختصری است که محقق سبزواری آن را بطور مفصل و ممزوج همراه با استدلال شرح نموده است. بخش عبادات این شرح مفصل و بخش معاملات مختصر است. نسخه حاضر همان شرح محقق سبزواری بر ارشاد الاذهان بوده و

مباحث کتاب الزکوة و کتاب الصوم را در بردارد.

ف ملی (۱۰۵/۸)، ف مرعشی(۱۲۳/۴)، ف عربی مشار ص ۳۹۲.

آغاز کتاب: «کتاب الطهارة ای هذا الکتاب الطهارة و الکتاب اسم مفرد».

آغاز نسخه: «الحمد الله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین، قال المنصف کتاب الزکوة، الزکوة فی اللغة الطهارة».

انجام کتاب: «و رواه الکلینی عن عمارالسا باطی و هذا آخر ما و جد من خطه الشریف...».

انجام نسخه: «و مقتضی القول بالمضاعفة فی صوم رمضان لزوم ثلث کفارات اذا وقع فی نهار رمضان».

نسخ نازیبا، ۱۱۲۵ هـ.ق، بدون تزیین، روی برخی از کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، پارگی لبه ها و پاشیدگی مرکب و لکه های چرکی در برخی از اوراق، همچنانکه در پایان کتاب نوشته شده نسخه از اصل خط شرح محمد باقر مومن سبزواری نقل شده، در ظهر برگ اول نام کتاب و نیم بیت شعر نوشته شده، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ترنج و سرترنج، دامن دار، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی ابره الوان، ۲۴۵x۱۸۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۸۹ برگ، ۱۸ سطر کامل، ۱۷۵x۱۱۵.

شماره پیشین: ۵۷۰ - ۱۲۰۸، ع/۴۴.

۲۳۴۵/ع

تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة

(حدیث - عربی)

از: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن بن علی (م ۱۱۰۴)

زمان تألیف پس از تصحیح و مقابله: ۱۰۸۸ هـ.ق

کتاب حاضر که مختصرا «وسائل الشیعة» نامیده می شود یکی از کتابهای مهم حدیث است که فقهاء بسیاری به لحاظ اعتبار و ترتیب ابواب و تفصیل آن بدان رجوع نموده نقل حدیث می کنند. این کتاب حدیثی به روش کتابهای فقهی بترتیب از کتاب طهارت شروع و به احکام دیات ختم شده و احادیث هر باب با سلسله سند آن ذکر شده است.

مطالب کتاب توسط مؤلف در ۶ جلد تنظیم شده و جمع آوری مطالب در سال ۱۰۷۲ به اتمام رسیده و دقت در تصحیح و مقابله و تحقیق روایات در سال ۱۰۸۸ توسط مؤلف بپایان رسیده است.

نسخه حاضر جلد پنجم وسائل الشیعة بوده و کتاب النکاح تا آخر کتاب اللقطة را در بر دارد.

ف ملی (۱۱۶/۸)، ف مرعشی (۳۶۰/۳)، ف عربی مشارص ۹۸۹.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی فطر العقول علی معرفته و وهبها العلم بوجوب وجوده».

آغاز نسخه: «بسمله یقول الفقیر الی الله الغنی... و الصلوة و السلام علی محمد و آله کتاب النکاح من کتاب ...».

انجام نسخه: « فقال هم فی سعة حتی یعلموا، تم الجزء الخامس...».

نسخ، ۱۰۹۰ هـ.ق، عناوین و سر فصلها با مرکب قرمز، روی موضوعات هر باب و روی کلماتی که در ابتدای هر حدیث بوده با مرکب قرمز خط کشی شده، فواصل بین احادیث با قرمز علامتگذاری شده، فهرست عناوین کتابهای فقی نسخه در برگ ۲ نوشته شده، در برگ ۲ یادداشتی در وقف نسخه توسط حاجی محمد حسن قزوینی در سال ۱۲۳۸ نوشته شده بهمراه دو مهر « افوض امری الی الله، عبده احمد » و یک مهر ناخوانا، برخی از اوراق نسخه ممهور به مهرهای مالکیت، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در بعضی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج عنابی - ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، دامن دار با طرح سرترنج، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۲۴۵x۱۸۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۴۰۷ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۸۰x۱۱۵.

شماره پیشین: ۶۴۳ - ۱۲۸۱، ع/۴۵.

۲۳۴۶/ع

مجمع البیان لعلوم القرآن **(تفسیر - عربی)**

از: طبرسی، فضل بن حسن بن فضل (م ۵۴۸)

زمان تألیف: ۵۳۶ هـ.ق

تفسیر بسیار مشهوری از تفاسیر امامیه است و بیشتر مطالب

آن از کتاب « التبیان» شیخ طوسی گرفته شده است. در ابتداء این کتاب موضوعات مختلفی که به علوم قرآنی و تفسیر و قرائت تعلق دارد در ۷ فن مورد بحث و بررسی قرار گرفته مفسر در این تفسیر پس از انتخاب قطعه ای از آیات، مباحث مختلف پیرامون آیات را با عناوین « الحجة، اللغة الاعراب، القرائة، النزول، المعنی» بررسی نموده است.

تفسیر تمام سوره های قرآنی در ده جزء کتاب بترتیب ذیل نوشته شده:

جزء اول - حاوی سوره فاتحه و بقره.
جزء دوم - حاوی سوره آل عمران.
جزء سوم - حاوی سوره نساء و مائده.
جزء چهارم - حاوی سوره های انعام، اعراف و انفال.
جزء پنجم - حاوی سوره های توبه، یونس، هود و یوسف.
جزء ششم - از اول سوره رعد تا آخر سوره مریم.
جزء هفتم - از اول سوره طه تا آخر سوره قصص.
جزء هشتم - از اول سوره عنکبوت تا آخر سوره مومن.
جزء نهم - از اول سوره حم سجده تا آخر سوره صف.
جزء دهم - از اول سوره جمعه تا آخر قرآن.

نسخه حاضر از جزء چهارم تا آخر جزء دهم کتاب را بطور تمام و قسمتی از جزء اول (تا آیه ۱۱۵ بقره) و قسمتی از جزء سوم (از آیه ۳ تا آخر مائده) را در بردارد. افتادگی نسخه ما بین اوراق ۳۶ و ۳۷ است.

ف ملی (۱۰۸/۷)، ف مرعشی (۳۳۹/۱)، ف عربی مشار ص ۷۸۹.

آغاز: «الحمدالله الذی ارتفعت عن مطارح الفکر جلالته و جلت عن مطامح الهمم عزته».

انجام: «یؤید الله المؤمن بالملک و هوقوله سبحانه... و اتمم یا رب هذه النعمة الجسیمة التی انعمت بها علی...».

نسخ، محمد کاظم خراسانی، ١٢٦٤ هـ.ق، دارای ٦ سر لوح و کتیبه در صفحات ١، ٥٩، ١١٢، ١٦٦، ٢١٩، ٣٢٤، سر لوحها به زر وسبز و لاجوردی و آبی و قرمز و سفید و سیاه و طوسی و زرد ولیمویی - بعضی از کتیبه‌ها به زر، برگ اول از ابتدای هر جزء مجدول، جداول به آبی و قرمز در برخی اوراق و به زر و آبی در اوراق دیگر، برخی از اوراق مجدول دارای کمند اندازی به زر، درون کتیبه زر اولین سر لوح نسخه نام کتاب بشنگرف نوشته شده، آیات قرآنی و برخی از کلمات در ابتدا مباحث با شنگرف نوشته شده، پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، اشعار و مطالبی در ارتباط با عبارت متن در حواشی برخی اوراق بخط حمائلی و منظم نوشته شده که بعضی از عبارات حواشی بشنگرف بوده.

جلد: تیماج سبز زنگاری، ضربی، مجدول، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ٢٦٠x٤٦٠.

کاغذ: ترمه، ٤٢٨ برگ، ٤٩ سطر کامل، ١٦٥x٣٣٠.

شماره پیشین: ٣٧٢-١٠١٠، ع/٤٦.

ع/٢٣٤٧

حاشیة الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: آقا جمال خوانساری، جمال الدین محمد بن حسین (م ١١٢٥)

زمان تألیف: ١١٠٤ هـ.ق

تعلیقات و حواشی متعددی بر کتاب شرح لمعه شهید دوم نوشته شده و از جمله آن حاشیه آقا جمال خوانساری است.

در این حاشیه در مبحث طهارت و صلوة مطالب مفصلی در شرح متن آورده شده و در سایر ابواب تفصیلی بدین نحو بیان نشده و فقط به توضیح مختصر مشکلات متن اکتفا شده است.

نسخه حاضر بخشی از حاشیه آقا جمال در باب طهارت شرح لمعه است. ما بین اوراق ٩ و ١١ نسخه حدود ٤٠ الی ٤٥ برگ افتادگی دارد.

الذریعه (٦/٤٨١)، ف آستان قدس (١٣/١٩٣)، ف عربی مشار ص ٢٧٨.

آغاز: «الحمد الله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد وآله الطیبین الطاهرین قوله فی الحاشیة ما کان متعلقه عاما».

انجام: «علی ترجیح التفسیر الاخیر هذا ماااردنا ایراده فی کتاب الطهارة...و حوسبا حسابایسیرا».

نسخ، ١١٢٩ هـ.ق، عنوان قوله در برخی اوراق با مرکب قرمز و محل قوله در اوراق دیگر خالی از نوشته، در برخی اوراق روی عبارات متن شرح شده با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، برگ ٣ و برگ پایانی نسخه ممهور به مهر «عبده محمد مهدی» در برگ اول یادداشتهایی در مالکیت و صورت سند مضار به نوشته شده، در پشت برگ اول یکی از مالکین نسخه اسامی

کتبی را که در اختیار داشته نوشته تا در صورت از بین رفتن کتابها در تاخت و تاز ظلم اسامی آن محفوظ بماند، آب افتادگی و لکه‌های چربی در حواشی برخی از اوراق، در متن اوراق ۲و۳ قبل از شروع مطالب کتاب مطالبی در ارتباط با عبارات متن نوشته شده ـ نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج یک لایه، پوست اناری، اندرون جلد روکش کاغذی، ۲۴۰x۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی آهار مهره، ۱۴۰ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۱۸۵x۱۲۰.

شماره پیشین: ۸۰۷-۱۴۴۶، ع/۴۷.

۲۳۴۸/ع

مجمع البیان لعلوم القرآن **(تفسیر ـ عربی)**

از: طبرسی، فضل بن حسن بن فضل (م ۵۴۸)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۶/ع همین فهرست. نسخه حاضر ۵ جزء اول از تفسیر ده جزئی مجمع البیان را در بردارد.

۱ـ جزء اول «۱».

۲ـ جزء دوم «۱۴۰».

۳ـ جزء سوم «۲۶۶پ».

۴ـ جزء چهارم «۳۹۳».

۵ـ جزء پنجم «۵۲۰».

جابجایی اوراق هنگام صحافی بدین شرح صورت گرفته: ۸ برگ از ۱۲۷ تا ۱۳۴ باید بین اوراق ۸۶ و ۸۷ قرار گیرد.

آغاز: «الحمد الله الذی ارتفعت عن مطارح الفکر جلالته».

انجام نسخه: «لانهم المنتفعون به دون غیر هم ... و حسبنا الله و نعم الوکیل».

نسخ، محمد مؤمن ابن حاجی محمد، ۱۱۰۶ هـ.ق، برخی از کلمات با مرکب قرمز یا شنگرف، عناوین با خطی درشت تر از متن، روی برخی کلمات با مرکب قرمز یا شنگرف خط کشی شده، اسامی سوره‌های مورد تفسیر در حاشیه بالایی اوراق بشنگرف نوشته شده، برگ اول و دوم و ۳۹۲ ممهور به مهر مالکیت «مرتضی ابن محمد علی موسوی» با مرکب قرمز، برگ اول ممهور به مهرهای «محمد تقی رضوی» و «وثوق السلطان» بهمراه یادداشتهایی در مالکیت های سید ابوالقاسم در سال ۱۲۸۴ و فرهاد بن ولیعهد در سال ۱۳۰۵ و محمد تقی رضوی، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در بعضی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج سبز، مقوایی، بدون تزیین، ۳۶۰x۲۴۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۶۳۸ برگ، متغیر بین ۲۸ و ۲۹ سطر، ۲۶۵x۱۴۰.

شماره پیشین: ۳۷۷-۱۰۱۵، ع/۴۸.

۲۳۴۹/ع

مجموعه

۲۳۴۹/۱ـ شرح هدایة الحکمة «۱ـ۸۹»

(فلسفه ـ عربی)

از: میرك بخاری، محمد بن مبارکشاه (قرن هشتم)

اثیرالدین ابهری در قرن هفتم کتاب، هدایه را در سه بخش منطق و طبیعی و الهی پرداخته و شروحی متعدد بر آن نگاشته شده. از جمله آن شرح مختصر میرك بخاری بر قسم طبیعیات و الهیات هدایه با عنوان «قال، اقول» است. آغاز نسخه های کتاب چنانچه از:

کشف الظنون (۲۰۲۹/۲) و الذریعه (۱۷۵/۱٤) و فهرست مرعشی (۱٦۹/۱).

بر می‌آید اختلاف دارد و ظاهرا علت اختلاف آنستکه در ابتدای برخی از نسخه‌ها خطبه کتاب موجود بوده و بعضی دیگر همچون نسخه حاضر خطبه ندارد.

آغاز: «و بعد فقد سالنی بعض احبائی ان اکتبُ لقسمی الطبیعی و الالهی...».

انجام: «بحسب الاختلافین و لکن آخر ما ارادناه ان نکتب علی سبیل الارتجال...».

۲/ ۲۳٤۹- حاشیة حاشیة الجرجانی علی شرح الشمسیة «۹۰ -۱۷۵» (منطق - عربی)

از: عماد الدین، محمد بن یحیی بن علی فارسی

زمان تألیف: قرن دهم

سید شریف علی بن محمد جرجانی (م ۸۱٦) حاشیه‌ای بر شرح قطب الدین محمد (م ۷٦٦) بر کتاب «الشمسیه» نوشته که به آن «حاشیه کوچک» گفته می‌شود. بر حاشیه جرجانی

حواشی متعددی نوشته شده که از جمله آن حاشیه عماد الدین است. در این حاشیه که با عنوان «قوله» است سعی شده رموز کلام جرجانی باز گشوده و مواضع نقص آن جبران شود.

این حاشیه با نام «حاشیه شرح الشمسیة» در سال ۱۲۸۳ بچاپ رسیده است.

ف ملی (۳۲۰/۱۰)، کشف الظنون (۱۰٦۳/۲).

آغاز: «نحمدك یا من انطق لسان عبده بایات جلاله و نشکرك ...».

انجام: «لوقیل کالامرین المتضایفین فکان اولی. هذا آخر ما ارادنا ایراده فی هذا الباب...».

نسخ و نستعلیق، ابن رستم طالقانی (کاتب کتاب دوم نسخه)، ۱۱۰۸ یا ۱۰۱۸ هـ.ق، روی پاره‌ای از کلمات یا عبارات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، عنوان «قوله» در برخی اوراق به قرمز، در برگ اول و آخر و ۹۰ یادداشت مالکیت بهمراه مهرهای ناخوانا، پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، ۱۰۰x۱۹۰.

کاغذ: دولت آبادی و اصفهانی و فرنگی، ۱۷۵ برگ، ۱٤ و ۱۵ سطر، ۵۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۶۹۷-۱۳۳۵، ع/۴۹.

۲۳۵۰/ع

مجموعه

۲۳۵۰/۱- شرح الشافیة (شرح نظام) «۳- ۱۸۱»

(صرف - عربی)

از: نظام اعرج، نظام الدین حسن بن محمد نیشابوری (قرن ۹)

شرح مزجی است بر کتاب «الشافیة» ابن حاجب و بنا به گفته شارح این شرح نقاب را از وجه معانی بر داشته و مشکلات الفاظ را آسان نموده است. اوائل شرح در نسخه حاضر کامل نیست و بین برگ ۳و ٤ حدود ۱۲ الی ۱۳ برگ افتاد گی دارد.

الذریعه (۱۳/۳۱۳)، ف ملی (۹/٤۹۱)، معجم المطبوعات العربیة (۲/۱۵۲۷).

آغاز: «احمدك اللهم علی ان و فقنی لصرف ریعان الشباب فی اقتناء العلوم و الاداب».

انجام: «هذا آخر ما قصدته من ایراد ... اذا قیض فی اللحد المقام و یرحم الله عبدا».

۲۳۵۰/۲- رساله صد صیغه «۱۸۱-۱۹۳»

(صرف - فارسی)

محتملا از: بافقی، طاهر بن حسین

صد صیغه از صیغه های مختلف عربی جمع آوری و مورد تجزیه بلحاظ علم صرف قرار گرفته است.

ظاهرا مؤلف رساله حاضر همان کاتب نسخه باشد. پس از اتمام رساله در نسخه تعدادی از الفاظ مؤنث سماعی گرد آوری و در ۲ برگ پایانی نسخه ضمیمه شده است.

آغاز: «لاتخشون فعل نهی اصلش قبل از دخول لاء نهی تخشیون بود».

انجام: «امر حاضرش نبه و این رساله بر مبحث تنبیه ختم شد نبهنا الله تعالی».

نسخ و نستعلیق، طاهربن حسین بافقی، ۱۰٦٤ هـ.ق، پاره ای از کلمات در کتاب دوم نسخه به قرمز نوشته شده، روی برخی از عبارات و کلمات با قرمز خط کشی شده، برگ ۳ و ۱۸۱ ممهور به مهرهای «یا مفتح الابواب» و «ابو الفتح حموی» بهمراه یادداشتی در مالکیت نسخه توسط ابو الفتح حموی و یادداشت دیگری در مالکیت و فهرست عناوین کتاب اول و دو بیت شعر فارسی و حدیثی بنقل از کتاب تهذیب در برگ ۳، اوراق متعددی ممهور به مهر «عبده طاهره»، آب افتادگی و جوهر زدگی و وصالی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، ضربی، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، موریانه خورده و فرسوده، ۱۹۷x۱۲۷.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۹۳ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۱۵x۷۰.

شماره پیشین: ۷۸۷-۱٤۲٦، ع/۵۰.

ع/۲۳۵۱

انوار التنزیل و اسرارالتاویل **(تفسیر - عربی)**

از: بیضاوی، عبد الله بن عمر بن محمد بن علی (م ۶۸۵)

زمان تألیف: قرن هفتم

تفسیر مزجی بسیار مشهوری است از قاضی بیضاوی شافعی مذهب که مورد اعتماد علماء اسلامی بوده و حواشی و شروح متعددی بر آن نگاشته شده است. نسخه حاضر تفسیر آیه ۷۷ سوره توبه تا آخر سوره کهف را در بردارد.

کشف الظنون (۱/۱۸۶)، ف ملی (۸/۲۵۷)، ف آستان قدس(۷۱/۱۳)، ف عربی مشار ص ۹۹.

آغاز کتاب: «الحمد الله نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا».

آغاز نسخه افتاده: «عمله‌ای اجزائه و هویوم القیمة بما اخلفو الله ماو عدوه».

انجام کتاب: «من قرا المعوذتین فکانما قرا الکتب التی انزل الله تعالی».

انجام نسخه: « کانت له نورا من الارض الی السماء و الله اعلم بالصواب...».

نسخ و نستعلیق، مجدول، جداول با زر و سیاه، دارای کمند اندازی با زر و سیاه، آیات قرآنی با مرکب قرمز نوشته شده برگ ۳ و ۸۸ و ۱۶۷ ممهور به مهر«الواثق بالله محمد صادق حسینی» و برگ ۲ ممهور به مهر « یدالله»، آب افتادگی و

پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، در پاره‌ای از اوراق ارتباط حواشی با مطالب متن با ترسیم خط سیاه یا قرمز نشان داده شده.

جلد: تیماج سبز زنگاری، ضربی، ترنج با گل بوته، بوته‌های ریسه‌ای در حواشی جلد، مقوایی، ۲۰۳x۱۲۲.

کاغذ: دولت آبادی نخودی و ترمه (از برگ ۱۲۰ ببعد ترمه)، ۱۶۸ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۱۲۵x۵۶.

شماره پیشین: ۸۱۴-۱۴۵۳، ع/۵۱.

ع/۲۳۵۲

زبدة الاصول **(اصول فقه - عربی)**

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین عاملی(م ۱۰۳۱)

رجوع شود به شماره ۲۳۳۱/ع همین فهرست.

نسخ و نستعلیق، ابوتراب بن محمد حسین قزوینی، ۱۲۵۹ هـ.ق، طهران، دارای کمند اندازی با شنگرف، مجدول، جداول با شنگرف، سر فصلها و عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا مرکب سیاه علامت گذاری شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت «ابو تراب قزوینی» بشنگرف بهمراه مهر«ابو تراب»، ۲ برگ در ابتداو ۲ برگ در انتهای نسخه خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، مطالب متعددی در لابلای سطور و یا بین دو جدول بیرونی و درونی بخط حمائلی نوشته شده که بیشتر آن با امضای «منه» از خود مؤلف بوده و برخی از حواشی از سلطان

العلماء و برخی با استفاده از شروحی همچون شرح عضدی و شرح مختصر و حاشیه سید بر شرح مختصر نوشته شده.
جلد: تیماج مشکی، ضربی، بوته های ریسه ای در حواشی، مقوایی، ۱۶۰x۲۴۰.
کاغذ: فرنگی نخودی، ۷۸ برگ، ۷ سطر کامل، ۵۰x۱۰۰.
شماره پیشین: ۷۹۲-۱۴۳۱، ع/۵۲.

۲۳۵۳/ع

الکافی **(حدیث ـ عربی)**
از: شیخ کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸)

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست، نسخه حاضر فروع کافی بوده و مباحث ذیل را در بردارد:
کتاب الطهارة «ص ۱»، کتاب الجنائز «ص۴۰»، کتاب الصلوة «ص۹۵»، کتاب الزکوة «ص ۱۸۱»، کتاب الصوم «ص۲۳۱».
آغاز: «کتاب الطهارة، باب طهور الماء قال ابو جعفر محمد بن یعقوب الکینی حدثنی...».
انجام: «لم اکن عنده منسیا الحمدلله الذی اثبتنی عنده فی صحیفة الابرار».
نسخ، عناوین با مرکب قرمز در برخی اوراق، برخی از کلمات با مرکب قرمز نوشته شده، روی عناوین هر باب در پاره‌ای اوراق با مرکب قرمز، روی برگ اول سه بیت شعر فارسی نوشته شده، در برگ آخر یادداشتی در مالکیت محمد علی در سال ۱۲۸٤

بهمراه ادعیه‌ای در تعقیب نماز صبح و مغرب بخط حمائلی نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف جلد در برخی از اوراق، مطالب نسبتا مفصلی در ارتباط با متن در حواشی بعضی اوراق و بیشتر آن با امضا «م ص ح» و «م ص» و مطالبی حاشیه‌ای در متن دو برگ اول با امضاء «م ص» درباره احادیث موجود در کتاب بخط حمائلی نوشته شده.
جلد: تیماج عنابی، یک لایه، ضربی، ۱۶۰x۲۵۰.
کاغذ: اصفهانی و دولت آبادی نخودی و فرنگی، ۲۷۲ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۸۰x۱۶۰.
شماره پیشین: ۶۲۵-۱۲۶۳، ع/۵۳.

۲۳۵٤/ع

التحفة الشاهیة **(هیئت ـ عربی)**
از: قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود (م ۷۱۰)
اهدا شده به: محمد بن امیر شاه بن معین بن طاهر

مؤلف که از بزرگان فلسفه و علم اسلامی است پس از آنکه کتاب «نهایة الادراك فی درایة الافلاك» را در علم هیئت پرداخت کتاب «التحفة الشاهیة» را نیز در همین علم تالیف نمود. مطالب کتاب در چهار باب مرتب شده و هر باب مشتمل بر چند فصل است.
باب اول ـ در آنچه قبل از شروع بدان محتاجیم.
باب دوم ـ در هیئت اجرام بسیطه.

باب سوم ـ در هیئت زمین.

باب چهارم ـ در مقادیر ابعاد و اجرام.

کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و حدود ٦ تا ۷ برگ از کتاب در آخر نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۱/ ۳٦۷)، ف ملی (۱/ ۳۹٤)، ف ملک (۱/ ۸۹).

آغاز: «خیر المبادی مازین بالحمد لواهب القوة علی حمده... اما بعد فان احوج خلق الله الیه...».

انجام کتاب: «فالعجز عن درك الادراك ادراك و الحمدلله‌الذی هدا نا لهذا...».

انجام نسخه افتاده: «الی قطر الارض فیقسم المعیار علی الخارج ان کان».

نسخ، سر فصلها و برخی از کلمات بشنگرف و مرکب قرمز، اشکال نجومی با مرکب قرمز، مجدول، جداول به زر و آبی و سیاه، در بالای برگ ۲پ یادداشت مالکیت بهمراه مهر مالکیت بوده که احتمالا سجع مهر « الراجی الی الله علی بن محمد » باشد در ابتدا و انتهای نسخه ۲ برگ خالی از نوشته، لبه‌های عطف اوراق با مرکب آبی رنگ آمیزی شده، آب افتادگی و لکه‌های چرکی در برخی از اوراق

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، مجدول، حاشیه گل و بوته، عطف زرکوب، مقوایی، ۲۳۳x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۸٤ برگ، متغیر بین ۱۹ و ۲۳ سطر، ۱۵۰x۷۵.

شماره پیشین: ۵۸۱-۱۲۱۹، ع/٥٤.

۲۳۵۵/ع

مجموعه

۲۳۵۵/۱- ترجمه نقد الرجال «۱-۱٦پ»

(رجال ـ فارسی)

مترجم: ؟

کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب «نقد الرجال» سید مصطفی تفرشی بوده که در همین مجموعه معرفی شده، نسخه حاضر ترجمه تمامی «باب الهمزه» کتاب نقد الرجال و یک برگ از «باب الباء» را در بر دارد.

آغاز: «باب الهمزه ـ آدم بن اسحق بن آدم بن عبد الله بن سعداشعری حبش گفته ثقه است».

انجام: « کیف یرشد من اصابته الدعوة، و الله اعلم بحقیقة الحال، ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطانا».

۲۳۵۵/۲- رسالة فی علم الرجال «۱۷-۲۰ پ»

(رجال ـ عربی)

از: ؟

مؤلف روش گروهی از متاخرین که به محض اسناد شیخ کلینی در توثیق افراد ذکر شده در کتاب کافی در اول اسانید اکتفا نموده‌اند، نپسندیده و خود معتقد است اولی آن است که از هر کدام از افراد ذکر شده در سلسله سند بحث و تفحص شود و

محض اعتماد شیخ کلینی بر روایان احادیث نباید مانع تفحص علما در احوال روایان باشد.

سپس مؤلف اسامی ۳۳ تن از روایانی که در اول اسانید کتاب کافی آمده ذکر نموده و احوال هر یک از آنها را مورد بررسی قرار داده است.

آغاز: «مسئلة، اعلم ان الشیخ الصدوق محمد بن یعقوب الکینی قدس سره فی کتابه الکبیر...».

انجام: «کما وقع فی الحدیث الخامس من باب الاشهاد علی الوصیة».

۲۳۵۵/۳- نقد الرجال «۲۱-۲۰۱»

(رجال - عربی)

از تفرشی، مصطفی بن حسین (م بعد از ۱۰۴۴)

زمان تألیف: ۱۰۱۵ هـ.ق

مؤلف در کتب رجالی نگریسته بعضی از آن را غیر مرتب دیده و برخی دیگر که مرتب بودند غلط بهمراه داشته یا جمیع اسماء رجال را دربر نداشته‌اند. سپس مؤلف جمیع اسماء رجال را اعم از ممدوح و مذموم و مهمل جمع آوری نموده و بترتیب حروف تهجی در کتاب حاضر نگاشته است. در پایان کتاب شش فائده رجالی بیان شده است.

الذریعه (۲۴/۲۷۴)، ف ملی (۸/۴۶۰)، ف مرعشی (۱/۱۶۲)، ف عربی مشار ص ۹۶۴.

آغاز: «الحمد لله خالق اللیل و النهار العالم بخفیات

الضمائر و الاسرار».

انجام: «والسید عمید الدین عن الشیخ الامام العلامه جمال الدین... الحلی و الحمدلله ظاهرا و باطنا».

نسخ، رشید بن غیاث الدین، ۱۰۴۱ هـ.ق، سر فصلها و برخی از کلمات با مرکب قرمز، روی برخی کلمات با مرکب قرمز یا سیاه علامتگذاری و خط کشی شده، برگ اول ممهور به مهرهای «لااله الاالله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» و «سلام علی ابراهیم»، برگ ۲۰ ممهور به مهر «لااله الا الله الملک الحق المبین جمال الدین محمد» آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، در متن برگ اول مطلبی در توضیح کلمات رمز مورد استفاده در کتب رجال نوشته شده، نسخه حاشیه نویسی و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، متوایی، دامن دار با طرح ترنج، ۲۰۰x۲۶۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۰۱ برگ، متغیر بین ۲۱و۲۳ سطر، ۱۲۰x۱۶۰.

شماره پیشین: ۵۹۷-۱۲۳۵، ع/۵۵.

ع/۲۳۵۶

شرح لب الالباب فی علم الاعراب (شرح نقره کار)

(نحو - عربی)

از: نقره کار، جمال الدین عبدالله بن محمد حسینی (م ۷۷۶)

زمان تألیف: ۷۷۶ هـ.ق

اهداء شده به: فخرالدین ابوطالب بن علی بن محمد علوی

کتاب «لب الا لباب فی علم الاعراب» تاج الدین محمد بن محمد اسفراینی (م ٦٨٤ هـ.ق)، از کتب مختصر در نحو عرب است که در شرح کتاب «کافیه» ابن حاجب پرداخته شده است. این کتاب اول بار از طریق نقره کار بصورت ممزوج شرح شده و نسخه حاضر همان شرح نقره کار است.

بگفته خود شارح در این شرح مجملات فصول و محکمات اصول کتاب «لب الالباب» شرح و مشکلات و مبهمات آن تبیین شده است.

الذریعه (٤٤/١٤)، کشف الظنون (١٥٤٥/٢)، ف ملی (٤٠٠/١٠)، ف آستان قدس (٣٥٨/١٣).

آغاز: «الحمد لله قاشع غمام الغموم و قاصع صمام الهموم».

انجام: «و انما عرض له ما اوجب قطع کلامه من النسیان و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب».

نسخ و نستعلیق، سید احمد بن حمزه، ٨٧٣ هـ.ق، عناوین و سر فصلها در پاره‌ای از اوراق با مرکب قرمز نوشته شده، روی عبارات متن شرح شده با مرکب قرمز خط کشی شده، در برگ اول و سه برگ پایانی نسخه مطالبی حاشیه‌ای در ارتباط با مطالب کتاب بهمراه اشعاری فارسی بخط حمائلی نوشته شده بهمراه یادداشتی در مالکیت سید محمد بن حسن حسینی تبریزی در سال ١١٣٢ با مهر مالکیت «سید محمد الحسینی»، در حاشیه برگ ١٧١ پ یادداشتی در مالکیت نسخه توسط «عبد الله بن عبدالله محمد قمی» نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پاره شدگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر حواشی توضیح لغات مشکل

متن با استفاده از کتبی همچون صحاح است، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، ضربی، ترنج و سرترنج، سجاف لبه‌ها و عطف تیماج تریاکی روشن، مقوایی، ٢٥٥x١٦٠.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ١٧٤ برگ، متغیر بین ٢٥و٢٦ سطر، ١٦٠x١٠٠.

شماره پیشین: ٦٤٠-١٢٧٨، ع/٥٦.

٢٣٥٧/ع

مدارك الاحكام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه ـ عربی)

از: عاملی، محمد بن علی بن حسین حسینی (م ١٠٠٩)

کتاب «شرایع الاسلام فی مسائل الحرام و الحلال» محقق اول، در ابتدا از طریق شهید دوم در کتاب «مسالک» ایشان شرح و سپس نوه دختری شهید دوم مدارك الاحكام را در شرح شرایع تالیف نموده، نسخه حاضر همان شرح نوه دختری شهید دوم بر شرایع است. این شرح با عنوان «قوله» و نسبتا مفصل است.

ظاهراً از این شرح مبحث عبادات تاآخر کتاب الحج در سه جزء بتالیف رسیده و نسخه حاضر سه جزء شرح را در بردارد.

جزء اول ـ از اول کتاب طهارت تا ابتداء صلوة کسوف «ص۵».

جزء دوم ـ از ابتدا صلوة کسوف تا آخر کتاب اعتکاف

«ص۱۷۴».

جزء سوم ـ مشتمل بر کتاب حج «ص۳۱۸».

جزء اول کتاب در سال ۹۸۹ و جزء دوم در سال ۹۹۵ و جزء سوم در سال ۹۹۸ بتالیف رسیده است.

الذریعه (۳۲۸/۱۳)، ف ملی (۳۶۹/۷)، ف مرعشی (۳۳۵/۱۰)، ف عربی مشار ص ۸۲۰.

آغاز: «الحمد لله المحمود لا لائه المشکور لنعمائه المعبود لکماله... و بعد فان احق القضاء بالتعظیم».

انجام: «فی اربعین عاما و الحمدلله اولاو اخرا و صلوته علی سیدنا محمد و آله اجمعین، ثم المجلد الثالث.... بمنه و کرمه و رحمته».

نسخ، سر فصلها در حواشی اوراق و عنوان «قوله» در متن بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده بشنگرف یا قرمز خط کشی شده، در ۴ برگ ابتداء نسخه مطالب مختلفی همچون فهرست عناوین کتاب و اشعار عربی از امرؤ القیس، مباحثی در اصول فقه و علم الحدیث و دعا بهمراه یادداشتهایی در مالکیت و مهرهایی به سجع «محمد جعفر بن محمد صفی الحسینی» و «یا امام جعفر صادق»، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و برخی از مطالب حاشیه‌ای با امضاء «محمد بن الحسن» و «م ـ ح ـ ر» و «ع ل» و «احمد» بوده و برخی از مطالب حاشیه‌ای با استفاده از کتبی همچون شرح نفلیه و شرح شرایع و ذکری می‌باشد ـ نسخه در حواشی تصحیح شده و عبارت «بلغ مقابلة» و «بلغ قرائة» در حواشی اوراق مشاهده

می‌شود.

جلد: تیماج مشکی، سجاف و عطف تیماج مشکی، مقوایی، اندرون جلد عنابی، ۲۵۰x۱۸۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۴۴۵ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۱۸۵x۱۲۰.

شماره پیشین: ۵۵۰-۱۱۸۸، ع/۵۷.

۲۳۵۸/ع

ذخیرة المعاد فی شرح الارشاد (فقه ـ عربی)

از: محقق سبزواری، محمد باقر بن محمد مؤمن (م ۱۰۹۰هـ.ق)

زمان تألیف: ۱۰۵۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۴/ع همین فهرست، مباحث موجود در نسخه حاضر عبارتند از: ۱ـ کتاب الطهارة «ص۱» ۲ـ کتاب الصلوة «ص۱۳۱» ۳ـ کتاب الزکوة «ص۲۹۶» ۴ـ کتاب الحج «ص۳۷۰».

یک برگ از ابتدای کتاب در نسخه و یک یا دو برگ از مباحث کتاب در پایان نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «کتاب الطهارة، ای هذا الکتاب الطهارة و الکتاب اسم مفرد».

آغاز نسخه افتاده: «الوقت او باعتبار ان اتصافه بنوع من الوجوب».

انجام کتاب: «ورواه الکینی عن السا باطی و هذا اخرما وجد من خطه الشریف».

انجام نسخه افتاده: «والروضة جزء من مسجد النبی و هی مابین».

نسخ، محمد بن محمد هادی دامغانی، سال ۱۱۷۲و۱۱۸۳ هـ.ق، نجف اشرف، تحریر نسخه بدستور محمد شفیع تبریزی، سر فصلها در حواشی اوراق بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده بشنگرف یا مرکب قرمز یا سیاه خط کشی یا علامتگذاری شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی از اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطالبی در تایید یا رد مطالب متن در حواشی برخی اوراق با امضای «محمد شفیع» و «ملا محمد باقر» و «م - ح - ر» نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، مقوایی، ۲۰۵ x ۳۱۵.

کاغذ: فرنگی، ٤٨١ برگ، ٤٠ سطر کامل، ۱۲۰x۲۲۰.

شماره پیشین: ۵۵۱-۱۱۸۹، ع/۵۸.

ع/۲۳۵۹

من لایحضره الفقیه (حدیث - عربی)

ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

یکی از چهار کتب روایتی است که شیعه آنان را «کتب اربعه» نامیده و روایات آن بعنوان منبع و ماخذ است.

این کتاب دارای ۵۹٦۳ حدیث مرسل و مسند در ٦٦٦ باب بوده و در آخر اسانید روایان بتفصیل ذکر شده است.

نسخه حاضر مجلدات چهار گانه کتاب من لایحضر بهمراه

کتاب اسانید و مشایخ مصنف را در بردارد.

ف ملی (۷/ ۳۰)، ف مرعشی (۱/ ۱٤۵)، ف عربی مشار ص ۹۰۵.

آغاز: «اللهم انی احمدك و اشكرك و اؤمن بک واتوكل علیک... اما بعد فانی لما ساقنی القضاء الی بلاد الغربة».

انجام: «و ما کان فیه عن سعد بن طریف الخفاف...عن عمروبن ثابت عن طریف الخفاف».

نسخ، محمد علی، ۱۰۸۱ هـ.ق، عناوین و سر فصلها با مرکب قرمز، روی برخی عبارات با قرمز خط کشی شده، حد فاصل بین احادیث با قرمز علامتگذاری شده، برگ اول ممهور به مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» همراه با یادداشتی در مالکیت نسخه، پاشیدگی مرکب و پاره شدگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، سجاف لبه‌ها و عطف تیماج تریاکی الحاقی، مقوایی، ۱۹۰x۳۱۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۳۹٤ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۱۵x۲۱۵.

شماره پیشین: ٦٤٤-۱۲۸۲، ع/۵۹.

ع/۲۳٦۰

استبصار الاخبار (الجامع الکبیر)

(احادیث فقهی - عربی)

از: فقیه کاظمی، قاسم بن محمد بن جواد کاظمی نجفی (م ۱۱۰۰)

زمان تالیف: ۱۰۸۹ هـ.ق

در این کتاب ابواب کتاب استبصار شیخ طوسی و دیگر کتب استدلالی قوم در احادیث و اخبار بهمراه اقوال فقهاء امامیه جمع آوری شده است. اگر چه کتاب حاضر به «شرح استبصار» مشهور است اما همچنانکه در الذریعه (۱۷/۲) هم آمده این کتاب شرح کتاب استبصار نبوده و خود کتاب مستقلی است.

مؤلف در برخی از اجازه‌های خود از این کتاب تعبیر به «جامع» نموده و به همین لحاظ به «الجامع الکبیر» نیز مشهور است. در ابتدا نسخه حاضر قبل از شروع مطالب کتاب نام آن الجامع للحکم المسمی «حزر الامانی» نوشته شده که این نام به غلط از عبارت پایانی کتاب گرفته شده است.

نسخه حاضر جلد دوم و سوم کتاب استبصار الاخبار را در بر دارد.

جلد دوم ـ کتاب الزکوة «۲»

جلد سوم ـ کتاب الصیام و کتاب الحج «۱۱۲»

مؤلف در عبارت پایانی جلد سوم کتاب بیان داشته مباحث کتاب در جلد چهارم از ابواب کتاب تهذیب و کافی و من لایحضر و کتب دیگر گرفته شده و در مباحث کتاب جهاد همچون مباحث دو جلد اول بیشتر به ابواب کتاب استبصار ارجاع می‌شود.

مباحث کتاب الزکوة در سال ۱۰۸۷ و کتاب الصوم در سال ۱۰۸۸ و کتاب الحج در سال ۱۰۸۹ هـ.ق، بتالیف رسیده است.

ریاض العلما (۳۹۹/٤)، الذریعه (۱۷/۲).

آغاز: «کتاب الزکوة و لنقدم فیه فوائد الفائدة الاولی فی وجوب فرض الزکوة و ما تجب فی المال من الحقوق».

انجام: «لاتصوموا فانها ایام اکل و شرب و بعال کان حسنا، تم الکتاب الحج و هوالجزء الثالث... بالنبی الکریم و الوصی العلیم».

نسخ و نستعلیق، محمد تقی بن بکتاش بن جاسر بن نصراله کاظمی، ۱۱۸۹ هـ.ق، نجف اشرف، عناوین و سر فصلها و برخی از کلمات با مرکب قرمز، روی برخی کلمات و عبارات با قرمز خط کشی شده، حد فاصل بین عبارات با مرکب قرمز علامتگذاری شده، در برگ ۲ مطلبی بخط حمائلی نوشته مبنی بر اینکه «محمد علی نجفی و ناصر بن حسین بن نویح بن محمد بن یس» نسخه را مقابله و در آن نظر نموده و در حواشی پاره‌ای از اوراق نسخه عبارت «بلغ مقابلة ایده الله و بلغ قرائة ایده الله تعالی»نوشته شده، ظهر برگ ۲ ممهور به مهر مربع «العبدمحمد...»، در حاشیه برگ ۳ یادداشتی در وقف نسخه بر طلاب دینی در سال ۱۲۳۸ توسط حاج محمد حسن قزوینی، پاشیدگی مرکب و پارگی و وصالی لبه‌ها و موریانه خوردگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد که بیشتر مطالب حاشیه‌ای از خود مؤلف بوده و پاره‌ای از مطالب حاشیه‌ای توضیح لغات مشکل متن با استفاده از کتبی همچون صحاح، در برگ ۱۰۵ تا ۱۱۲ (حد فاصل بین جلد دوم و سوم کتاب) مطالبی در ارتباط با کتاب الصیام در چند فائده و خاتمه نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذی فرنگی، ۳۰۵x۲۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۴۴۶ برگ، متغیر بین ۲۸و۳۰ سطر، ۲۱۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۶۴۷-۱۲۸۵، ع/۶۰.

ع/۲۳۶۱

تفسیر القرآن الکریم (تفسیر علی بن ابراهیم قمی) **(تفسیر - عربی)**

از: قمی، علی بن ابراهیم بن هاشم (م بعد از ۳۰۷)

تفسیری است روایتی که در آن بیشتر به شرح آیه‌های اعتقادی پرداخته می‌شود.

ابتدای کتاب مباحثی از علوم قرآن را در برداشته و این مباحث روایات مبسوط و مسندی است بروایت امام صادق از جدش امیر المؤمنین (علیهما اسلام) در بیان انواع علوم قرآن.

بگفته صاحب الذریعه (۳۰۲/۴) مفسر قمی در تفسیر خود بر خصوص روایات امام صادق (ع) در تفسیر آیات تعمد داشته و بیشتر روایات را از والد خود ابراهیم بن هاشم و از مشایخ ایشان روایت می‌کند و به جهت خالی بودن تفسیر از روایات ائمه دیگر، شاگرد مفسر یعنی ابوالفضل العباس بن محمد برخی از روایات امام باقر (ع) را که بر ابوالجارود املاء فرموده و بعضی روایات دیگر از سائر مشایخ را بعنوان تتمیم و تکمله بر تفسیر افزوده و این تصرف از اوائل سوره آل عمران تا

آخر قرآن است و به همین جهت نقلهای این کتاب مورد اطمینان کامل علمای علم الحدیث نمی‌باشد.

الذریعه (۳۰۲/۴)، ف ملی (۱۲/۸)، ف مرعشی (۲۲۸/۳)، ف عربی مشار ص ۲۰۶.

آغاز: «الحمدلله الواحد الاحد الصمد المنفرد الذی لامن شیء کان ولا شیء خلق ما یکون».

انجام: «حتی لایستطیع عبد یقول لو کان انزل فی القرآن الا وقد نزل فیه».

نسخ، شرف الدین بن ملا محمد تقی دزفولی، ۱۲۹۷ هـ.ق، عناوین سوره‌ها و تعداد آیات در ابتدای برخی از سوره‌ها با قرمز نوشته شده، روی آیات قرآنی و بعضی کلمات دیگر با مرکب قرمز یا سیاه خطکشی شده، در برگ اول و آخر نسخه یادداشتی در مالکیت نسخه توسط «محمد علی بن محمد حسین دزفولی» در سال ۱۲۹۷ همراه با مهر «عبده محمد علی الموسوی»، روی برگ اول مطالبی حاشیه‌ای در ارتباط با مطالب متن با خط حمائلی نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: بدون جلد، اندازه اوراق ۱۹۰x۲۵۰.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، ۲۳۲ برگ، ۲۶ سطر کامل، ۱۷۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۵۴۹-۱۱۸۷، ع/۶۱.

ع/۲۳۶۲

مجمع البیان لعلوم القرآن **(تفسیر - عربی)**

از: طبرسی، فضل بن حسن بن فضل (م ۵۴۸)

زمان تألیف: قرن ششم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۶/ع همین فهرست. نسخه حاضر ۵ جلد از مجلدات دهگانه کتاب را دربر دارد.

۱ـ جلد اول «ص ۱پ».

۲ـ جلد دوم «ص ۱۴۴».

۳ـ جلد سوم «ص ۱۹۴».

۴ـ جلد چهارم «ص ۲۷۳».

۵ـ جلد پنجم «ص ۳۶۰».

آغاز: «الحمدلله الذی ارتفعت عن معارج الفکر جلالته».

انجام نسخه: «انما خصهم بذلک لانهم‌المنتفعون به دون غیرهم. هذه المجلد الخامسة...».

نسخ و نستعلیق، جمال‌الدین محمد بن دوست محمد مسیبی خزاعی، ۱۰۶۷ و ۱۰۶۸ هـ.ق، عناوین و سرفصلها با مرکب قرمز نوشته شده، روی آیات قرآنی مورد تفسیر با قرمز و روی دیگر آیات قرآنی با سیاه خط کشی شده، روی بعضی از کلمات و فواصل بین عبارات با قرمز خط کشی یا علامتگذاری شده، روی برگ اول مطلبی در وقف کتاب توسط «محمد صالح بن عبد الواسع» در سال ۱۱۱۸ و مطلبی در مالکیت «سلیمان جرجی» نوشته شده، یک برگ در پایان نسخه از شیرازه جدا شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و فرسودگی و موریانه خوردگی لبه‌ها در برخی اوراق.

مطالبی در توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون مصباح المنیر و صحاح و مقرب و مطالبی در توضیح عبارات

متن با استفاده از تفسیر کشاف و بیضاوی و کتاب شرح شواهد و مطالبی با امضای «سلیمان» در حواشی پاره‌ای از اوراق نسخه توسط کاتب آن جمال الدین محمد مسیبی مقابله و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج سیاه، ضربی، ترنج و سرترنج و چهار لچکی با گل و بوته، اندرون جلد میشن پوست اناری، لت پشت جلد از عطف جدا شده، ۳۸۰x۲۴۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۴۴۹ برگ، متغیر بین ۳۴ و ۳۹ سطر، ۲۶۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۵۴۳-۱۱۸۱، ع/۶۲.

۲۳۶۳/ع

ثواب الاعمال **(حدیث ـ عربی)**

از: ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

زمان تألیف: قرن چهارم هـ.ق

در این کتاب روایات مربوط به ثواب کارهای نیکو و عبادات که از طریق ائمه علیهم السلام روایت شده، جمع آوری شده است. مؤلف در ابتدای کتاب چنین بیان داشته: حدیث پیامبر (ص) که فرموده «الدال علی الخیر کفاعله» مرا بر آن داشت تا این کتاب را نگاشته و در آن اعمال نامقبول و ثواب اعمال نیکو را تبیین کنم.

در این کتاب تحت عنوان «ثواب» اعمال خیر و تحت عنوان «عقاب» اعمال نامقبول نشان داده شده است.

یک برگ و حدود ۷ـ۸ سطر از ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (۱۸۸/۹)، ف مرعشی (۲۱/۱۵)، ف عربی مشار ص ۶۳۶.

آغاز کتاب: «الحمدلله الواحد القدیم الازلی الذی لایوصف بحد ولا نهایة و لاتاخذه سنة ولا نوم».

آغاز نسخه: «الطاهرین من ولده حجج الله علی خلقه بعد انقضاء وحیه».

انجام: «و قال ضعیفة خلقت من ضعف المنفق علیها معان الی یوم القیامة».

نسخ، محمد تقی بن محمد سعید، ۱۱۲۳ هـ.ق، محل عنوان «ثواب» در متن خالی از نوشته و در حاشیه همان سطر عنوان «ثواب» نوشته شده گوشه پایینی برگ ۱۶۵ پ ممهور به مهر خشتی «دل محسن ز نور حق مصفاست ۱۱۳۴» بهمراه مطلبی در تعیین کنیه ائمه اطهار، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی و فرسودگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق.

جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لایه، ضربی، ترنج زر با گل و بوته، ۱۸۰x۹۸.

کاغذ: فرنگی و اصفهانی، ۱۶۶ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۴۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۰۹۶ـ۱۷۳۶، ع/۶۳.

۲۳۶۴/ع

زاد المعاد **(دعا ـ فارسی و عربی)**

از: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (م ۱۱۱۱)

زمان تألیف: ۱۱۰۷ هـ.ق

در این کتاب ادعیه و اعمالی که در ایام سال بجا آورده می‌شود جمع آوری شده و در ابتدا از فضیلت و اعمال ماه رجب شروع و در آخر اعمال و فضیلت ماه جمادی الثانی بیان می‌شود. در پایان کتاب برخی از احکام خمس و زکات و اعتکاف تبیین شده است. مؤلف این کتاب را بنام سلطان حسین صفوی در سه جزء نگاشته.

یک برگ از کتاب در پایان نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (۶۵۱/۱۰)، ف آستان قدس (۲۹۳/۱۳)، ف مرعشی (۴۱/۱).

آغاز: «الحمدلله الذی جعل العبادة وسیلة لنیل السعادة فی الاخرة».

انجام کتاب: «ملتمس از برادران ایمانی آن است... بدعای رحمت و مغفرت این مستحق دعا را یاد کند».

انجام نسخه افتاده: «چهارم در جائی که کسوه باید داد... به یک جامه مانند پیراهن اکتفا کرده‌اند».

نسخ، سرفصلها بشنگرف، ترجمه دعاء کمیل بشنگرف در زیر هر سطر از عبارات دعا نوشته شده، روی پاره‌ای از عبارات با شنگرف خط کشی شده، اوراق متعددی از شیرازه جدا شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در بعضی اوراق.

جلد: تیماج زرد، ضربی، مقوایی، قسمتی از عطف جلد پاره شده و از شیرازه جدا شده، ۲۱۰x۱۱۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳٤۱ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۷۰x۱٤۰.
شماره پیشین: ۸٤۳-۱٤۸۲، ع/٦٤.

۲۳٦۵/ع

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)
از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹٦٦)
زمان تألیف: ۹۵۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۳/ع همین فهرست. نسخه حاضر جلد دوم کتاب را دربر داشته و حدود ۲ یا ۳ برگ از پایان کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «کتاب الاجارة و هی العقد علی تملک المنفعة».

انجام نسخه افتاده: «بالدية بالنصف و الربع انتقل الی الثانية و هکذا الی الامام حتی».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول فهرست عناوین کتاب بهمراه مطلبی در تعیین در هم شرعی و دو بیت شعر فارسی نوشته شده، لکه‌های چرکی و پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، سه برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، مطالبی در توضیح لغات متن با استفاده از کتب لغت همچون صحاح و مطالبی در توضیح عبارات متن با استفاده از کتب فقهی همچون دروس، شرایع و مطالبی از خود مؤلف با امضای «منه» و مطالبی از آقا جمال و خلیفه

سلطان در حواشی آنها به شرح لمعه و مطالبی با امضای «ع‌ل» در حواشی اوراق.
جلد: تیماج مشکی با روکش پارچه‌ای، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذی، ۱۹۵x۳۲۸.
کاغذ: فرنگی، ۱٦۰ برگ، متغیر بین ۲۵ و ۲۹ سطر، ۱۲۰x۲۲۵.
شماره پیشین: ۸٤۷-۱٤۸٦، ع/٦۵.

۲۳٦٦/ع

الکافی (اصول) (حدیث - عربی)
از: کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحق (م ۳۲۸)
زمان تألیف: قرن چهارم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست. اصول کافی مشتمل بر ۷ کتاب است: ۱- کتاب العقل و الجهل ۲- کتاب التوحید ۳- کتاب الحجة ٤- کتاب الکفر و الایمان ٦- کتاب فضل القرآن ۷- کتاب العشرة.

نسخه حاضر اصول کافی بوده و ٤ کتاب از مباحث اصول کافی را دربر دارد. کتاب الایمان والکفر «ص ۱پ»، کتاب الدعا «ص ۱۱۷پ»، کتاب فضل القرآن «ص ۱٤۷»، کتاب العشرة «ص ۱۵۵پ».

آغاز کتاب: «الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع فی سلطانه».

آغاز نسخه: «کتاب الایمان و الکفر، باب طینة المومن و الکافر اخبرنا محمد بن یعقوب...».

انجام: «التی فیها ذکر الله عز وجل قال اغسلها. تم الکتاب العشرة ولله الحمد والمنة...».

نسخ، حسین بن حسینقلی کرجی، ۱۳۰۵ هـ.ق، عناوین و سرفصلها و برخی از کلمات و عبارات بشنگرف، روی آیات قرآنی و بعضی از عبارات با شنگرف خط کشی شده، حاشیه برگ ۱۲۲ ممهور به سه مهر «... احمدی» و «... فریدون» و «... محمد»، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، لکه‌های چرکی و پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی که روی آن مطالبی در بیان بخشی از وقایع کربلا به نظم و نثر با چاپ سنگی نوشته شده بهمراه تصویری از صحنه مبارزه حضرت ابوالفضل العباس، ۳۱۵x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۱۶۵ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۹۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۸۸۰-۱۵۱۹، ع/۶۶.

۲۳۶۷/ع

الکافی (فروع) **(حدیث - عربی)**

از: کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحق (م ۳۲۸)

زمان تألیف: قرن چهارم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست. نسخه حاضر فروع کافی بوده و کتابهای ذیل را دربر دارد:

کتاب المعیشة، کتاب النکاح، کتاب العقیقة، کتاب الطلاق، کتاب العتق، کتاب الاطعمة و الاشربة، کتاب الزی و التجمل و المروة، کتاب الدواجن، کتاب الوصیة، کتاب المواریث، کتاب الحدود، کتاب الدیات، کتاب الشهادات.

آغاز نسخه: «باب دخول الصوفیة علی ابی عبدالله (ع) و احتجاجهم علیه فیما ینهون الناس عنه من طلب الرزق».

انجام: «افاجزت شهادتهم علیه و غفرت له علمی فیه، آخر کتاب الشهادات و الحمدلله رب العالمین».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی آیات قرآنی و بعضی عبارات دیگر با شنگرف خط کشی شده، روی اولین کلمه در ابتداء هر حدیث و فواصل بین عبارات با شنگرف علامتگذاری شده، برگ ۲ ممهور به چند مهر مالکیت ناخوانا و مهر «کمال الدین حسین ۱۱۲۷»، آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح و مغرب و مصباح و مطالبی در ارتباط با مباحث متن با استفاده از کتبی همچون نهایه، شرح لمعه، شرح شرایع، من لایحضر، شرح ابن ابی الحدید و وافی در حواشی برخی اوراق، همچنین توضیحاتی در ارتباط با مباحث متن با امضای «م - ح» و «مهدی» در حواشی بعضی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، ۲۹۵x۱۹۵.

کاغذ: فرنگی، ۵۷۰ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۲۰۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۸۷-۱۵۲۶، ع/۶۷.

۲۳۶۸/ع

نزهة النواظر و تنبیه الخواطر معروف به(مجموعه ورام)
(موعظه و اخلاق ـ عربی)

از: ورام، مسعود بن ابی فراس بن حمدان (م ۶۰۵)

نام کامل کتاب «نزهة النواظر و تنبیه الخواطر فی الترغیب و الترهیب و المواعظ و الزواجر» و معروف به «مجموعه ورام» است. مؤلف که ظاهرا از نوادگان مالک اشتر بوده در این کتاب پند و اندرز و نصیحت‌هایی را که در احادیث و اخبار ائمه معصومین علیهم السلام وارد شده جمع آوری نموده و از گفته‌های حکما و فلاسفه قبل از اسلام و پیامبران گذشته و کتب آسمانی نیز مطالبی را نقل می‌کند. بنا به گفته صاحب الذریعه (۱۳۰/۲۴) مؤلف در کتاب خود برای ترغیب و هدایت اهل سنت آثار ائمة شیعة را با اخبار اهل سنت مخلوط نموده در حالیکه تشیع ایشان قابل انکار نیست.

مباحث کتاب در دو جزء نگاشته شده و نسخه هر دو جزء کتاب را دربر دارد. جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۱۱۴پ».

ف ملی (۴۶۲/۹)، ف مرعشی (۱۷۱/۲)، ف عربی مشار ص ۲۱۹.

آغاز: «الحمد لله الاول بلا ابتداء والاخر بلا انتهاء و الظاهر الغائب نوافذ الابصار».

انجام: «و لیس بتقوی الله طول عباده و لکنما التقوی مجانبة الشبه».

نسخ، محمد نقی بن ملک محمد، ۱۰۸۳، هـ.ق، عناوین در

پاره‌ای از اوراق با مرکب قرمز، روی برخی کلمات و عبارات با قرمز خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت «عبدالله بن محمد مومن» بهمراه مهر مالکیت ایشان و مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی»، آب افتادگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج پوست اناری، یک لایه، با فرسودگی و پارگی لبه‌ها، ۲۸۰x۱۹۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۳۳ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۹۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۷۸۳-۱۴۲۲، ع/۶۸.

۲۳۶۹/ع

الزهرات الزویة فی الروضة البهیة (فقه ـ عربی)

از: عاملی، علی بن محمد بن حسن بن زین الدین (م ۱۱۰۴)

زمان تألیف: ۱۰۷۵ هـ.ق

مؤلف کتاب حاضر را در حاشیه و شرح کتاب «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة» جدش شهید دوم پرداخته است.

این حاشیه استدلالی بوده و مباحث آن با عنوان «قوله» در دو جزء مرتب شده و در جزء دوم بیشتر به جواب ایرادات سلطان العلما (خلیفه سلطان) پرداخته شده است.

نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد. جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۱۷۸پ»، پایان جزء دوم کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۱۲/۶۷)، ف مرعشی (۱۱/۳۱۳)، ف آستان قدس (۱۳/۲۹۸).

آغاز: «الحمدلله الذی نور روضة الدین البهیة الزاهرة و اوضح مسالک الشرایع».

انجام کتاب: «انتهی ما سهله الله تعالی من هذا التعلیق مع تشویش الفکر الموجب بقبول العذر...».

انجام نسخه افتاده: «فلو حصل ذلک من غیر احدهما کان حکمه ما ذکر و لیس المراد».

نسخ، عنوان «قوله» با مرکب قرمز، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «شیخ آقا»، فرسودگی و پارگی لبه‌ها در بعضی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج، مقوایی، لت پشت جلد تیماج الحاقی و جدا شده از عطف برنگ تریاکی روشن، دارای ترنج و سرترنج، ۳۱۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۳۳ برگ، ۳۴ سطر کامل، ۲۲۰x۱۲۵.

شماره پیشین: ۸۸۱-۱۵۲۰، ع/۶۹.

۲۳۷۰/ع

شرح تجرید العقائد **(کلام - عربی)**

از: قوشچی، علی بن محمد (م ۸۷۹)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

رجوع شود به شماره ۲۳۴۰/ع همین فهرست.

آغاز کتاب بدون خطبه و آغاز نسخه: «اما بعد حمد

واجب الوجود علی نعمائه والصلوة علی سیدا نبیائه».

انجام: «انه لم یقم به الاخر ثم الکل بترکه، هذا آخر ما تیسر لنا ...».

نسخ، ۱۱۲۸ هـ.ق، سرفصلها در برخی اوراق با مرکب قرمز، روی عبارات متن مورد شرح در برخی اوراق با مرکب قرمز یا سیاه بصورت خط فاصله خط کشی شده، مجدول، دارای کمند اندازی با مرکب آبی، جداول دور سطور به زر و سیاه و آبی، برگ ۷۵ و ۷۶ و برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، برگ اول نسخه از شیرازه جدا شده، آب افتادگی در حواشی و لبه بالایی اکثر اوراق، توضیح و ترجمه لغات متن با استفاده از کتب صحاح و مصادر و کنز در حواشی اوراق، مطالب کوتاهی پیرامون مباحث متن با امضای «منه» و «ملا جلال» و «محمد رضا» و «م ن» و «م» در حواشی بعضی اوراق.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۶۰x۱۶۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۱۰ برگ، ۲۵ سطر کامل، ۲۱۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۸۵۴-۱۴۹۳، ع/۷۰.

۲۳۷۱/ع

تفسیر القرآن الکریم(تفسیر علی بن ابراهیم قمی)

(تفسیر - عربی)

از: قمی، علی بن ابراهیم بن هاشم (م بعد از ۳۰۷)

رجوع شود به شماره ۲۳۶۱/ع همین فهرست

نسخ، عناوین سوره‌ها با مرکب قرمز، روی آیات قرآنی با قرمز خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت «سلیمان بن علی عاملی» و «محمد علی کاظم» و یادداشتی در وقف نسخه توسط مریم دختر محمد تقی بیک بهمراه مهر «محمد کاظم» و دو مهر «محمد نبی الله علی ولی الله»، برگ پایانی ممهور به دو مهر «محمد نبی الله علی ولی الله» و مهر مربع «العبد المذنب محمد الحسینی»، در ظهر برگ پایانی مطلبی در تاریخ تولد فرزند سلیمان بن علی بن محمد شامی عاملی در سال ۱۰۷۰ هـ.ق همراه با اشعار مولودی در همین مورد نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق،

ترجمه و توضیح لغات متن در حواشی برخی اوراق نوشته شده، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده،

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۲۹۵x۱۸۵

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۹۰ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۲۰۰x۱۱۵

شماره پیشین: ۶۶۶-۱۳۰۴، ع/۷۱.

۲۳۷۲/ع

مجموعه

۲۳۷۲/۱- معالم الدین و ملاذ المجتهدین «۱پ - ۱٤۹پ»
(فقه - عربی)

از: صاحب معالم، شیخ حسن بن زین الدین عاملی (م ۱۰۱۱)
زمان تألیف: ۹۹٤ هـ.ق

فقه استدلالی مفصلی است از شیخ حسن فرزند شهید دوم که

بیشتر در آن روی ادله نقلیه و احادیث مروی از معصومین «علیهم السلام» و اقوال فقها بزرگ تاکید شده است. مقدمه اصولی این کتاب به عنوان «معالم» مشهوراست واین مقدمه از اصل کتاب جدا شده و بعنوان یک کتاب مستقل در اصول فقه در آمده است.

اولین مبحث کتاب معالم الدین در بخش عبادات، کتاب الصلوة بوده که مطالب آن در ابواب مختلف مرتب شده است.

باب اول کتاب الصلوة در مقدمات نماز و در چند مقصد مورد بحث و بررسی قرار گرفته و مقصد اول آن در طهارت است. مباحث طهارت نیز در سه مطلب بیان شده مطلب اول - در آبها، مطلب دوم در طهارت از نجاست، مطلب سوم - در طهارت از احداث (وضو، غسل، تیمم) مطالب اول و دوم طهارت در جلد اول کتاب و مطالب سوم طهارت در جلد دوم معالم الدین مورد بحث قرار گرفته است.

نسخه حاضر جلد اول کتاب معالم الدین و مشتمل بر دو مطلب از مطالب سه گانه طهارت است.

مطلب اول - در آبها «ص۱»، مطلب دوم در طهارت از نجاست «ص ٦٤».

الذریعه (۲۱/۱۹۸)، ۲۰- ف مرعشی (۱۲/۱۵۷)، ف عربی مشار ص ۸٦۵.

آغاز کتاب، ابتدای مقدمه: «الحمد لله المتعالی فی عز جلاله عن مطارح الافهام فلا یحیط بکنه العارفون».

آغاز نسخه: «القسم الثانی فی العبادات و فیه کتب، الکتاب الاول فی الصلوة و فیه ابواب».

انجام: «و علی هذا انقطع الکلام فی الجزء الاول... و ذریعة الی عفوه و غفرانه و اتفق الفراغ... و عترته الطیبین الطاهرین».

۲۳۷۲/۲- رسالة فی مقدمة الواجب «۱۵۰پ - ۱۵۵»

(اصول فقه ـ عربی)

از: ابو علی ماجد بن هاشم حسینی (م ۱۰۲۸ هـ.ق)

یکی از مسائل اصول فقه این است که آیا مقدمه واجب، واجب است یا خیر؟ اصولیین در جواب به این مسئله غالبا واجب را به مطلق و مشروط تقسیم نموده سپس وجوب مقدمه هر کدام را جداگانه مورد بحث قرار می‌دهند. در رساله حاضر همین مسئله مورد بحث قرار گرفته و در ابتدا اقوال مختلف پیرامون مسئله تبیین و سپس نظر خود مولف در این مسئله همراه با استدلال بیان شده است.

روضات الجنات (۷۳/٦)، الذریعه (۱۰۷/۲۲)، ف مرعشی (۳۱۹/٤).

آغاز: «الحمد لله الذی جعل الحمد مقدمة لاستدامة احسانه و استزادة امتنانه... و بعد فقد طلب منی...».

انجام: «فالمسئلتان عندنا واحد والله ولی التوفیق».

نسخ، ۱۰۷۵ هـ.ق، عناوین با مرکب قرمز، روی برخی از کلمات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی و علامتگذاری شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت «محمد حسن بن محمد زمان» بهمراه مهر مربع «یا صاحب الزمان زمان ما یار تو شد» و یادداشتی در وقف نسخه آب زده شده و یادداشتی مبنی

بر اخذ نسخه در سال ۱۲٦۳ از آقا محمد بن محمد حسن قزوینی، ظهر برگ آخر صورت کتابهایی که از مالک این نسخه در نزد دیگران بوده و صورت کتابهایی که از دیگران نزد ایشان بوده نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در پاره‌ای از اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حاشیه بعضی اوراق با امضای «محمد حسن» و «ع.ط» نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ترنج و سرترنج زر با گل و بوته، ضربی، سجاف لبه‌ها چرم عنابی، مقوایی، اندرون جلد تیماج قهوه‌ای روشن، ۲۹۰x۱۷۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۵۵ برگ، ۲۵ سطر کامل، ۲۱۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۷۷۵-۱٤۱٤، ع/۷۲.

۲۳۷۳/ع

القوانین المحکمة (قوانین الاصول) (اصول فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسین جیلانی (م ۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۲۰۵ هـ.ق

در این کتاب یک دوره مباحث اصول فقه در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه جمع آوری و در دو جلد تنظیم شده است. جلد اول در مباحث الفاظ از تعریف علم اصول تا آخر مجمل و مبین در ادله شرعیه بوده و جلد دوم در اصول عقاید بوده و از ادله عقلیه شروع و در آن اصول عملیه برائت و تخییر و اشتغال و استصحاب و مباحث اخبار و اجتهاد و تقلید مورد بحث

و بررسی قرار گرفته است.

نسخه حاضر جلد دوم کتاب را دربر دارد.

الذریعه (۲۰۲/۱۷)، ف ملی (۷۹/۸)، ف مرعشی (۱۴۷/۱)، ف عربی مشار ص ۷۱۷.

آغاز کتاب: «الحمد لله الذی هدانا الی اصول الفروع و فروع الاصول... اما بعد فهذه نبذة من المسائل».

آغاز جلد دوم و آغاز نسخه: «المقصد الرابع فی الادلة العقلیة و المراد بالدلیل العقلی هو حکم عقلی».

انجام: «و عما فارقناه من الخطیئات و کتب ما اثبتناه فی هذه الصفحات فی صحائف الحسنات و...».

نسخ، عبد الجواد بن عبد الرحیم، ۱۲۸۳ هـ.ق، اصفهان، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، برگ ۱ و ۲ ممهور به مهرهای «عبد الجواد بن عبد الرحیم» کاتب نسخه و «یا جواد» و برگ آخر ممهور به مهر «یا جواد»، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در پاره‌ای اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر حواشی با امضای «محمد ص الموسوی» و «سید محمد» و «سید صدرالدین» و «م.ح» نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مقوایی، لت رویی جلد از عطف جدا شده، فرسوده، ۳۱۸x۱۹۵.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۱۱۵ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۲۱۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۵۳-۱۴۹۲، ع/۷۳.

۲۳۷۴/ع

المطول (فی شرح التلخیص) **(بلاغت - عربی)**

از: تفتازانی، سعد الدین مسعود بن عمر (م ۷۹۲ یا ۷۹۳)

زمان تألیف: قرن هشتم هـ.ق

کتاب «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی (م ۷۳۹) مباحث سه فن معانی، بیان و بدایع را دربر دارد.

تفتازانی یکبار شرح مزجی مفصلی بر تلخیص المفتاح بنام معز الدین ابوالحسین محمد کرت نوشته است. این شرح مفصل در سال ۷۴۲ در جرجان خوارزم شروع و به سال ۷۴۸ در هرات به اتمام رسید و بنام «المطول» مشهور شد. بار دیگر شارح در سال ۷۵۶ شرح مزجی مختصری بر کتاب تلخیص نگاشت و بنام «المختصر» مشهور شد. این دو شرح تفتازانی از مشهورترین شروح کتاب تلخیص است.

نسخه حاضر شرح مفصل تفتازانی بر کتاب تلخیص است.

کشف الظنون (۴۷۳/۱)، ف ملی (۳۱۴/۷)، ف مرعشی (۱۷۹/۲)، ف مشار ص ۸۵۹

آغاز: «الحمدلله الذی الهمنا حقایق المعانی و دقایق البیان و خصصنا ببدایع الایادی و روایع الاحسان»

انجام: «هذا آخر ما اردنا جمعه من الفوائد .. و الحمدلله علی التوفیق و منه الهدایة الی سواء الطریق و الصلوة علی نبیه محمد خیر البریة و علی آله و اصحابه ذوی النفوس الزکیة»

نسخ، محمد علی بن حسینعلی تبریزی، ۱۲۶۶ هـ.ق، عناوین و

برخی از کلمات و عبارات بشنگرف، روی بعضی کلمات با مرکب سیاه علامتگذاری شده، روی برگ اول حدیثی در بیان فضیلت دعای «اللهم عرفنی نفسک...» نوشته شده، در متن برگ ۲ هر کدام از علوم اسلامی تعریف شده و در حواشی احادیث متفرقه بهمراه یادداشتی در وقف نسخه توسط خانم «شوکت اقتدار دختر سید ابراهیم بن مرحمت» در سال ۱۳۱۵ نوشته شده، فراز ظهر برگ ۳ ممهور به مهر «محمد علی الحسینی»، در ظهر برگ ۳۱۱ فهرست مطالب کتاب و در برگ ۳۱۲ حدیثی در جهاد نفس و در ظهر همین برگ مطالبی فلسفی در تعریف نفس و عقل و روح و تقسیم عوالم نوشته شده، در برگ ۳۱۳ اشعاری از صاحب خزانة الخیال که کتابی در آداب و حکم است در موضوع شوق و حب بهمراه احادیث متفرقه نوشته شده، در دو برگ پایانی نسخه احادیث متفرقه بهمراه صورتحساب شخصی مالکین نسخه بهمراه مهر «مهدی الحسینی»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، عباراتی در توضیح و در ارتباط با لغات و مطالب متن در حواشی اوراق متعددی نوشته شده که بیشتر مطالب از «حسن چلبی» بوده و برخی از مطالب هم با استفاده از کتبی همچون کنز، شرح شواهد مطول، عقود الدرر، کشف المراد و شرح سید شریف است.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، عطف تیماج قهوه‌ای، مقوایی، ۳۱۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۱۳ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۶۰x۷۰.

شماره پیشین: ۸۶۴-۱۵۰۳، ع/۷۴.

۲۳۷۵/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۸ هـ.ق

رجوع شود به شماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جلد شرح لمعه را دربر دارد.

جلد اول «۱پ»، جلد دوم «۱۲۷»، در پایان نسخه حاضر قسمتی از عبارت پایانی شهید دوم نوشته نشده است.

آغاز: «الحمدلله الذی شرح صدورنا بلمعة من شرایع الاسلام»

انجام کتاب: «و عفا عن سیئاته و زلاته بجوده و کرمه...الموجبة لتشویق البال»

انجام نسخه: «نفعه الله تعالی و ایانا به و جمیع المومنین کما نفع باصله بحق الحق و اهله و الحمدلله و حده»

نستعلیق، باقر بن محمد اسمعیل، ۱۲۶۱ و ۱۲۶۲ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده با شنگرف خط کشی شده، ظهر برگ آخر نسخه صورتحساب شخصی مالکین نسخه نوشته شده، کاتب در پایان نسخه پس از اتمام کتاب نوشته: فراغت از این کتاب در حضور جمال الدین موسوی خوانساری بوده و در آن زمان فتنه و نزاع بین دو طائفه اعلی باریاست خان بابا خان و طائفه اسفل باریاست محمد باقر خان بوده است، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح مطالب

متن از آقا جمال با علامت «جم» و خلیفه سلطان و مطالبی از شرح شرایع در حواشی پاره‌ای از اوراق نوشته شده.

جلد: بدون جلد، اندازه اوراق ۳۰۰x۲۰۰

کاغذ: فرنگی فستقی، ۲۶۶ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۱۸۵x۱۰۰

شماره پیشین: ۸۵۲-۱۴۹۱، ع/۷۵

ع/۲۳۷۶

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (الشرح الکبیر) (فقه - عربی)

از: طباطبائی، سید علی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۱۹۲ و ۱۱۹۶ هـ.ق

شرح مزجی مفصل و دقیق و مشهوری است بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلی. بنظر می‌رسد این شرح خلاصه‌ای از کتابهای «المهذب البارع، الروضة البهية، الحدائق الناظرة» باشد و چون شارح بر کتاب مختصر شرح دیگری به نام «الشرح الصغیر» نگاشته، شرح حاضر بنام «الشرح الکبیر» مشهور شده است.

نسخه حاضر شرح کتاب التجارة تا آخر کتاب الدیات را دربر دارد.

الذریعه (۱۱/۳۳۶)، ف ملی (۸/۹۰)، ف مرعشی (۶/۲۸۱)، ف عربی مشار ص ۵۰۱.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه

محمد و اله الطاهرین کتاب التجارة هی فی اللغة الکسب و فی الشرع...».

انجام: «فهذا ما اردناه و قصدنا حصره... بذلک منی شکرا جمیلا و من الله اجرا جزیلا و فرغ من تسویده مؤلفه...».

نسخ و نستعلیق، عناوین با مرکب قرمز در برخی اوراق و محل آن خالی از نوشته در برخی اوراق، روی عبارات متن شرح شده با قرمز خط کشی شده، برگ اول ممهور به مهر «یا محمد»، در برگ اول و آخر صورتحساب شخصی مالکین نسخه در سالهای ۱۲۴۹ و ۱۲۵۳ نوشته شده آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی جلد جدا شده بهمراه نسخه نیست، لت پشتی جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، فرسوده همراه با موریانه خوردگی، عطف تیماج مشکی الحاقی ۲۹۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۳۲۹ برگ، ۴۲ سطر کامل، ۲۰۵x۱۲۵.

شماره پیشین: ۸۴۹-۱۴۸۸، ع/۷۶.

ع/۲۳۷۷

القاموس المحیط (والقابوس الوسیط الجامع لماذهب من کلام العرب شماطیط) (فرهنگ لغت - عربی)

از: فیروز آبادی، مجدالدین محمد بن یعقوب (م ۸۱۷)

زمان تألیف: اواخر قرن هشتم هـ.ق

فیروز آبادی در ابتدا کتابی بسیار مفصل در لغت بنام

«اللامع» تالیف نمود و چون این کتاب حدود ٦٠ جلد بوده و مراجعه طلاب به آن مشکل بوده مؤلف کتاب مختصر «القاموس المحیط» را در علم لغت به رشته تحریر درآورد.

این کتاب به ترتیب حروف اواخر کلمه از همزه تا یاء و در ۲۸ باب مرتب شده است. مولف در این کتاب اشارات مخصوصی را برای بعضی اصطلاحات وضع نموده که در ابتدا کتاب آن را بیان نموده است. نسخه حاضر حدودا نیمه اول کتاب قاموس را تا باب الطاء آن دربر دارد و بقیه کتاب در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۲/۱۳۰۷)، ف ملی (۱٦٦/۸)، ف مرعشی (٣٤/٣)، ف عربی مشار ص ٦٩٥

آغاز: «الحمدلله منطق البلغاء باللغی فی البوادی و مودع اللسان السن اللسن الهوادی»

انجام کتاب: «و غرر السبق و فتحة الغرب و الشرق و یسلم تسلیما کثیرا و حسبنا الله و نعم الوکیل»

انجام نسخه افتاده: «سمهوط بالضم کبیرة غربی نیل مصر»

نسخ، برخی از کلمات و عبارات با مرکب قرمز، برخی از کلمات با خطی درشت تر از خط متن، روی بعضی عبارات با مرکب قرمز یا زرد خطکشی شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت «ابن سید ابراهیم» در سال ١١٤٤ نوشته شده، پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده

جلد: تیماج حنایی روشن، بدون تزیین، مقوایی، ۳۱۰X۲۰۵

کاغذ: فرنگی، ۲۲۸ برگ، ۳۰ سطر کامل، ۳۱۰X۲۰۵

شماره پیشین: ۸۲۸-١٤٦٧، ع/۷۷

۲۳۷۸/ع

الحدائق الندیة فی شرح الفوائد الصمدیة (شرح کبیر میر سید علیخان)

(نحو - عربی)

از: دشتکی، صدرالدین علیخان بن امیر نظام الدین احمد (م ۱۱۱۸ یا ۱۱۲۰)

زمان تألیف: ۱۰۷۹ هـ.ق

کتاب «فوائد صمدیه» شیخ بهائی از کتب بسیار معروف است که یک دوره مباحث علم نحو به اختصار در آن بیان شده است. میر سید علیخان بر این کتاب سه شرح با نامهای «الشرح الصغیر، الشرح المتوسط، الشرح الکبیر» نوشته.

نسخه حاضر شرح کبیر میر سید علیخان بوده که به صورت ممزوج نگاشته شده است. بیش از نیمی از مباحث اولیه کتاب در نسخه افتادگی دارد و از مبحث توابع (نعت) به بعد موجود است.

الذریعه (۲۹۰/٦)، ف ملی (۱۲۸/۹)، ف آستان قدس (۲۱۷/۱۳)، ف عربی مشار ص ۳۰٦.

آغاز کتاب: «الحمدلله الصمد بما له من المحامد الابدیة و الشکرله».

آغاز نسخه افتاده: «المتنزل لتنزیل حاله منزلة حال المتبوع... الثالث فائدة النعت...».

انجام: «و کان الفراغ من تبییض هذا الشرح... و ان ینتفع

به طالبیه بکرمه و احسانه... و الحمدلله رب العالمین».

نسخ، روی عبارات متن شرح شده با مرکب سیاه خط کشی شده، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، برگ اول خالی از نوشته، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، بدون تزیین، مقوایی، فرسوده با پارگی و جدا شدن قسمتی از عطف جلد، ۲۰۰x۳۳۰.

کاغذ: فرنگی آبی رنگ، ۴۰۸ برگ، ۱۴ سطر کامل، ۱۲۵x۲۱۰.

شماره پیشین: ۸۶۸-۱۵۰۷، ع/۷۸.

۲۳۷۹/ع

مجمع البیان لعلوم القرآن **(تفسیر - عربی)**

از: طبرسی، فضل بن حسن بن فضل(م ۵۴۸)

زمان تألیف: ۵۳۶ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۶/ع همین فهرست، نسخه حاضر ۵ جلد از مجلدات دهگانه مجمع البیان را دربر دارد.

جلد ششم «۲پ»، جلد هفتم «۱۴۹»، جلد هشتم «۳۰۱»، جلد نهم «۴۴۳»، جلد دهم «۵۸۵».

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی ارتفعت عن معارج الفکر جلالته».

آغاز نسخه: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله الطاهرین الاخیار، سورة الرعد».

انجام: «والحمدلله اولا و آخراو باطنا و ظاهرا علی تسهیله و تیسیره.... لشفاعة نبیک صلوتک علیه و آله اجمعین».

نسخ، عبدالله بن محمد سعید، ۱۲۲۶ هـ.ق، عناوین و اسامی سوره‌ها بشنگرف، روی آیات قرآنی با شنگرف خط کشی و روی بعضی کلمات با شنگرف علامتگذاری شده، روی عبارات پایانی در انتهای هر جزء با شنگرف خط کشی شده، ۳ برگ در ابتدا و سه برگ در پایان نسخه خالی از نوشته، برگ اول نسخه در صفحه شمار منظور نشده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج به سبز، با گل و بوته زر، مجدول، جداول به سبز، مقوایی، ۲۰۰x۳۰۰

کاغذ: فرنگی، ۷۳۱ صفحه، ۳۴ سطر کامل، ۱۴۰x ۲۲۵.

شماره پیشین: ۶۸۶-۱۳۲۴، ع/۷۹.

۲۳۸۰/ع

مفاتیح الاصول **(اصول فقه - عربی)**

از: سید مجاهد، محمدبن علی طباطبایی حائری (م ۱۲۴۲)

زمان تألیف: ۱۲۲۹ هـ.ق

یک دوره مباحث اصول فقه بنحو استدلالی و مفصل در این کتاب جمع آوری و در دو جلد تنظیم شده‌است.

جلد اول از بحث دلالت لفظ تا آخر نسخ و جلد دوم از افعال و تاسی تا آخر اجتهاد و تقلید را در بردارد.

مباحث مقدمه واجب، اجتماع امر و نهی، مسئله ضد، حجیت

ظن و برخی دیگر از مباحث الفاظ در این کتاب مورد بحث و بررسی قرار نگرفته‌اند.

نسخه حاضر حاوی هر دو جلد کتاب «مفاتیح الاصول» است. جلد اول «۱پ»، جلد دوم «۱۵۳پ»، خاتمه کتاب«۳۴۱».

الذریعه (۲۱/۳۰۰)، ف ملی (۱۰/۳۶۳)، ف مرعشی (۱۴/۷۳)، ف عربی مشار ص ۸۷۹.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین باب مفاتیح اللغات، قال الله تبارك و تعالی ما ارسلنا من رسول الابلسان قومه».

انجام: «شامل لمحل البحث بوجه من الوجوه کما لایخفی، قد فرغ من تسوید ... ظاهرا و باطنا».

نسخ زیبا، علی محمد بن ناد علی، ۱۲۳۹ هـ.ق، خاتمه به خط محمد ابراهیم بن محمد اسماعیل خوانساری، سال ۱۲۴۰ هـ.ق، عناوین و سر فصلهای بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، برفراز برگ اول یادداشتی در وقف نسخه توسط آخوند ملا محمد علی امام جمعه مسجد جامع طهران در سال ۱۲۵۸ بخط حمائل نوشته شده، برگ ۱۵۲ خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در بعضی اوراق، مطالب کوتاهی در ارتباط با مطالب متن در سال ۱۲۴۰ در حواشی برخی اوراق نوشته و بیشتر از خود مؤلف با امضای «منه» است، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج و چهار لچکی با گل و بوته ـ عطف تیماج قهوه‌ای، لت پشتی جلد جدا شده و بهمراه نسخه نیست، ۲۰۰×۲۹۵.

کاغذ: فرنگی، ۳۶۶ برگ، ۲۷سطر کامل، ۱۲۰×۲۱۵.

شماره پیشین: ۱۱۳۲-۱۷۷۲، ع/۸۰.

۲۳۸۱/ع

الکافی (فروع و روضه) (حدیث ـ عربی)

از: کلینی، محمدبن یعقوب بن اسحق (م ۳۲۸)

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست، نسخه حاضر قسمت فروع و روضه کتاب «الکافی» را در بردارد.

مباحث «فروع» از ابتداء نسخه تا ص ۴۰۱ و از ص ۴۰۲ تا پایان نسخه «کتاب الروضة» می‌باشد مباحث فروع در این نسخه کامل و مشتمل بر مطالب ذیل است: کتاب الطهارة، کتاب الجنائز، کتاب الصلوة، کتاب الزکوة، صیام، حج، جهاد، معیشة، نکاح، عقیقه، طلاق، عتق و تدبیر و کتابت، زی و تجمل و مروت، دواجن، صید، اشربة، وصایا، مواریث، حدود، دیات، شهادات، قضایا و احکام، ایمان و نذور و کفارات.

آغاز نسخه: «کتاب الطهارة، باب طهور الماء قال ابوجعفر محمد بن یعقوب الکلینی».

انجام نسخه: «رجلا منا اهل البیت یعمل بکتاب الله عزوجل لایری منکرا لا انکره تم کتاب الروضة من الکافی...».

نسخ، حسین بن منصور سبزواری، عنوان «باب» به قرمز نوشته شده، روی عناوین هر باب و آیات قرآنی با قرمز خط کشی شده، حد فاصل بین احادیث با قرمز علامتگذاری شده، در

برگ اول مطلبی در مالکیت «فضل‌الله بن عباس نوری»، همراه با مهر بیضوی «فضل الله» و مطلبی در وقف کتاب توسط« فضل الله کنوزی» در سال ۱۲۹۷ بهمراه دو مهر خشتی ناخوانا، جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون «قاموس، صحاح و نهایه» در حواشی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ترنج و سرترنج و لچکی با گل و بوته زر، عطف و سجاف لبه‌ها تیماج تریاکی روشن، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، ۳۷۰x۲۵۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۴۵۳ برگ، متغیر بین ۲۷ و ۳۰ سطر، ۲۵۵x۱۵۵.

شماره پیشین: ۹۰۲-۱۵۴۱، ع/۸۱.

ع/۲۳۸۲

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی عاملی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست. نسخه حاضر دو جلد شرح لمعه را در بردارد.

نستعلیق، محمد صالح بن کربلایی اکبر، ۱۲۳۹و ۱۲۴۷ هـ.ق، عناوین بشنگرف و قرمز، روی عبارات متن مورد شرح با قرمز و شنگرف خط کشی شده، در برگ اول مطالبی در مورد

«جهر واخفا در نماز» و «ظاهر و باطن نماز» نوشته شده، پایان جلد اول و دوم کتاب در نسخه ممهور به مهرهای «عبده الراجی محمد صالح»و «عبده رضی الدین»، در برگ ۱۵۰ جدولی در بیان مشخصات ۱۴ معصوم (اسم و کنیه و تاریخ تولد و ...)، در برگ پایانی نسخه مطالبی جوهر زده و ناخوانا بهمراه مهرهایی ناخوانا، پاشیدگی و آب افتادگی و صالی و لکه‌های چرکی در برخی اوراق، مطالب کوتاهی در لابلای سطور و حواشی برخی اوراق در توضیح لغات و عبارات متن بفارسی نوشته شده، (جلد اول کتاب در نسخه سال ۱۲۳۹ و جلد دوم سال ۱۲۴۷ نوشته شده).

جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، با فرسودگی و موریانه خوردگی، ۲۹۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۲۲ برگ، متغیر بین ۲۴ و ۲۵ سطر، ۱۹۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۸۷۹-۱۵۱۸، ع/۸۲.

ع/۲۳۸۳

القوانین المحکمة فی الاصول (اصول فقه - عربی)

از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسین جیلانی (م۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۲۰۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جلد کتاب قوانین را در بردارد.

جلد اول «۱پ»، جلد دوم «۱۱۳پ».

نسخ، محمد علی بن سید رضا رضوی خوانساری، ۱۲۲۱ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، مجدول و دارای کمند اندازی با شنگرف و قرمز، در برگ پایان نسخه صورت کتب خریداری شده یکی از مالکین نسخه و صورتحساب شخصی یکی از مالکین همراه با مهر بیضوی ظاهرا «خیر علی»، در ظهر برگ پایانی مطلبی حاشیه‌ای در ارتباط با متن کتاب و مسئله‌ای فقهی و طریقه استخاره با تسبیح نوشته شده، پاشیدگی مرکب و وصالی و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، برگ پایانی نسخه از شیرازه جدا شده، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حاشیه‌ای از خود مؤلف با امضای «منه دام ظله» است، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده و عبارات «بلغ قبالا» و «بلغ مقابلة» و «بلغ قبالا و سماعا ایده الله تعالی» در حواشی بعضی اوراق نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، عطف تیماج قهوه‌ای، عطف جلد ازشیرازه اوراق جدا شده، ۳۱۰x۲۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۰۲ برگ، ۲۸ سطر کامل، ۱۹۵x۱۲۰.

شماره پیشین: ۹۱۹-۱۵۵۸، ع/۸۳.

۲۳۸۴/ع

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (فقه - عربی)

از: طباطبایی، سید علی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۱۹۶ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۶/ع همین فهرست، نسخه حاضر از

ابتدای مباحث کتاب طهارة تا پایان کتاب صوم و اعتکاف کتاب «ریاض المسائل» را بترتیب ذیل در بردارد:

کتاب الطهارة «۲پ»، کتاب الصلوة «۶۶»، کتاب الزکوة «۱۸۰»، کتاب الخمس «۲۰۳»، کتاب الصوم و الاعتکاف «۲۰۸».

تالیف کتاب الصلوة در سال ۱۱۹۴ و تالیف کتاب الزکوة و کتاب الصیام در سال ۱۱۹۶ هـ.ق بپایان رسیده‌است.

آغاز: «کتاب الطهارة وارکانه اربعة الاول فی المیاة...».

انجام: «قال وان فسد فی بعضها و الحمدلله تعالی قد فرغت بعون الله سبحانه من تسوید هذه الجملة...».

نسخ، محمد جعفر بن کربلایی خدا بخشی، ۱۲۶۱ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، روی برخی از کلمات با شنگرف علامتگذاری شده، ظهر برگ ۲ ممهور به مهر «عبده الراجی محمد بن عبدالجواد»، در برگ اول مطالبی متفرقه نوشته شده، در پایان کتاب در نسخه سه بیت شعر فارسی توسط کاتب در طلب دعا نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج مشکی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته زر و قرمز و نارنجی، عطف چرم قهوه‌ای، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۳۰۵x۲۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۳۳ برگ، ۲۸ سطر کامل، ۲۲۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۸۷۰-۱۵۰۹، ع/۸۴.

۲۳۸۵/ع

مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب (نحو ـ عربی)

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن یوسف (م ۷۶۲)

زمان تألیف: ۷۵۶ هـ.ق

مؤلف در سال ۷۴۹ هـ.ق در مکه مکرمه کتابی در علم نحو نگاشته و هنگام عزیمت ایشان به مصر این کتاب از دست می‌رود سپس هنگامی که به مکه مراجعت می‌کنند در سال ۷۵۶ کتاب حاضر را در علم نحو در ۸ باب تالیف نموده که شروح و حواشی متعددی بر آن نگاشته شده است.

ابواب کتاب عبارتند از:

باب اول ـ در تفسیر مفردات.

باب دوم ـ در تفسیر جملات و ذکر اقسام آن.

باب سوم ـ در آنچه مردد بین مفردات و جملات است (مانند ظرف و جار و مجرور).

باب چهارم ـ در احکام کثیرالدوران.

باب پنجم ـ در ذکر وجوهی که در اثر آن بر نحوی خلل وارد می‌شود.

باب ششم ـ در تحذیر از اموری که بین معربین مشهور ولی صواب بر خلاف آن است.

باب هفتم ـ در کیفیت اعراب.

باب هشتم ـ در امور کلیه.

کشف الظنون (۲/۱۷۵۱)، ف ملی (۸/۴۷۳)، ف مرعشی

(۶/۱۷۹)، ف عربی مشار ص ۸۷۷.

آغاز: «بسمله، اما بعد حمدالله علی افضاله و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله فان اولی ماتقترحه القرائح».

انجام: «هذا آخر ما تیسر ایراده فی هذاالتالیف فاسال الله الذی من علی بانشائه.... محمد و علی و آلهما الطاهرین».

نسخ، علی‌رضا بن ابوالحسن حسینی نائینی، ۱۲۴۹ هـ.ق، عناوین در برخی اوراق بشنگرف و در اوراق دیگر محل آن خالی از نوشته، روی آیات قرآنی و بعضی عبارات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطلبی در تملک نسخه توسط کاتب «علی رضا بن ابوالحسن حسینی نائینی» و مطلبی مبنی بر خریداری نسخه از کتابخانه علوی محمد علی بن خوانساری نوشته شده در پایان کتاب ۲ بیت شعر فارسی توسط کاتب در طلب دعا نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی سوختگی قسمتی از لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، بوته‌های ریسه‌ای در جداول حاشیه‌ای، مقوایی، ۲۰۰x۳۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۳۰ برگ، ۳۱ سطر کامل، ۱۳۰x۲۲۰.

شماره پیشین: ۸۶۵ ـ ۱۵۰۴، ۸۵/۴.

۲۳۸۶/ع

ینابیع الحکمة فی شرح نظم اللمعة (فقه ـ عربی)

از: استرابادی، ملا محمد جعفر شریعتمدار بن سیف الدین (م ۱۲۶۳)

میرزا قوام الدین قزوینی حلی (قرن ۱۲) کتاب لمعه شهید اول را در ارجوزه‌ای بنام «التحفة القوامیة» به رشته نظم درآورده است. سپس ملا جعفر استر آبادی شرح استدلالی مختصری با نام «ینابیع الحکمة فی شرح نظم اللمعة» بر همین ارجوزه نوشته و نسخه حاضر مباحث ذیل از همان شرح استر آبادی را در بر دارد: بخشی از کتاب الحج، کتاب الجهاد، الامر بالمعروف و النهی عن المنکر، کتاب القضاء، کتاب الوقف، کتاب المتاجر و کتاب النکاح.

روضات الجنات (۲۰۹/۲)، ف مرعشی (۳۴۴/۴)، ف آستان قدس (۶۱۴/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی البسنا بجوده لباس الوجود فاخرجنا عن کتم الاعدام و اعطانا من فضله مشاعر الحواس».

انجام: «مسئلة، انه یحرم علی اب المرتضع اولاد صاحب اللبن... ان القاعدة الثانیة التالیة علی عدم نشر الحرمة».

نسخ، عناوین با مرکب قرمز، روی عبارات متن شرح شده با قرمز خط کشی شده، در متن برگ ۸۰ صورت مصالحه‌ای بین حاج میرزا حسن صراف و حاج سید علی باقر حریر فروش طهرانی با مرکب بنفش نوشته شده، فرزند کاتب نسخه در برگ اول مطلبی مبنی بر اینکه کتاب بخط والد ایشان است نوشته و یادداشتی در مالکیت نسخه در سال ۱۳۱۷ بهمراه مهر آب زده شده، برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و پارگی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج یک لایه، سبز یشمی، ضربی، ۱۹۵ x ۳۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۹۷ برگ، ۲۵ سطر تا برگ ۸۰ و ۱۶ سطر از

برگ ۸۱ تا پایان نسخه، اندازه نوشته ۱۰۰ x ۲۱۵ تا برگ ۸۰ و ۹۰ x ۱۴۰ از برگ ۸۱ تا پایان نسخه.

شماره پیشین: ۸۵۰ - ۱۴۸۹، ع/۸۶.

۲۳۸۷/ع

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة (فقه - عربی)

از: بحرانی، یوسف بن احمدبن ابراهیم (م ۱۱۸۶)

زمان تألیف: قرن دوازدهم

رجوع شود بشماره ۲۳۳۹/ع همین فهرست.

نسخه حاضر بخشی از جلد سوم کتاب (کمی بیش از ثلث آن) و مشتمل بر ابوابی از ابتدای کتاب الصلوة است.

آغاز: «الحمدالله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین کتاب الصلوة و فیه ابواب، الباب الاول فی المقدمات».

انجام: «المقدمة السادسة فی المکان ... و ظاهر صحیحة علی بن جعفر المشتملة الی قیام المراة بحیال ».

نسخ، عناوین به شنگرف، روی برخی عبارات و کلمات در اوراق کمی از نسخه با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول مطلب کوتاهی در صورت حساب شخصی یکی از مالکین نسخه، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطلبی در توضیح عبارت متن در حاشیه برگ دو با امضای «احمد عفی عنه» نوشته شده، نسخه مقابله و در

حواشی تصحیح شده.
جلد: تیماج سبز زنگاری، مقوایی، ۳۱۰x۲۱۰.
کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۷۴ برگ، متغیر بین ۲۶ و ۲۷ سطر، ۲۱۵x۱۱۵.
شماره پیشین: ۹۲۰ - ۱۵۵۹، ع/۸۷.

۲۳۸۸/ع

القوانین المحکمة (اصول فقه - عربی)
از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن حسن جیلانی (م ۱۲۳۱)
زمان تألیف: ۱۲۰۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جلد کتاب قوانین را در بردارد.
جلد اول «۲پ»، جلد دوم «۲۰۶ پ».
نسخ، ۱۲۶۱ هـ.ق، عناوین در بعضی اوراق به شنگرف و در برخی اوراق محل آن خالی از نوشته، روی بعضی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ پایانی اشعاری توسط شیخ شاه عباس به خط حمائلی نوشته شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت حاج حیدر علی اشراق در سال ۱۳۳۴ هـ.ش به همراه مطالبی در تعیین مقدار رطل و درهم نوشته شده، بر فراز کتاب در ابتدا نسخه دو بیت شعر ذیل «لیت ابن سینا دری اذجاء مفتخرا- باسم الرئیس بتصنیف لقانون، انالاشارات و القانون قد جمعا - مع الشفافی مضامین القوانین».

به شنگرف نوشته شده که احتمالا این شعر توسط شاگردان مؤلف انشاء شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی لبه‌ها و جدا شدن از شیرازه در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حاشیه‌ای از خود مؤلف با امضاء «منه» به خط نستعلیق نوشته شده.
جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، بوته‌های ریسه‌ای در حواشی جلد، مقوایی، ۳۱۰x۲۱۰.
کاغذ: فرنگی، ۳۵۰ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۲۱۰x۱۲۰.
شماره پیشین: ۹۴۰- ۱۵۷۹، ع/۸۷.

۲۳۸۹/ع

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (الشرح الکبیر) (فقه - عربی)
از: طباطبائی، سید علی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)
زمان تألیف: ۱۱۹۲ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۶/ع همین فهرست، نسخه حاضر از ابتدای مباحث کتاب التجارة تا آخر کتاب الطلاق و قسمتی از کتاب المیراث را در بردارد.
آغاز: «الحمدالله رب العالمین... کتاب التجارة، هی فی اللغة الکسب و فی الشرع...».
انجام نسخه: «وان جوزناه لاسقاط لاستقراره بالموت فلا یراللعان المتجدد».

نسخ، حسین حسینی خراسانی، ۱۲۵۷، ۱۲۷۰ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی عبارات مورد شرح با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی و یا نقطه گذاری شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی و وصالی در بعضی اوراق، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب آن با امضای «منه ره» و «حسین» می‌باشد، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قرمز، ضربی مقوایی، ۳۱۰x۲۱۰.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۳۰٦ برگ، متغیر بین ۲۷و ۳۱ سطر، ۲۱۰x۱۱۵.

شماره پیشین: ۱۰٤۰-۱٦۸۰، ۸۹/٤.

۲۳۹۰/ع

شرح تجرید العقاید **(کلام - عربی)**

از: قوشچی، علی بن محمد (م ۸۷۹)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۰/ع، همین فهرست، حدود ۳ تا ٤ سطر عبارات ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه...».

آغاز نسخه افتاده: «معطوفاعلی سید انبیائه و یؤیده ما یوجد فی بعضی النسخ».

انجام: «ثم الکل بترکه، هذا آخر ما تیسر لنا من شرح... انه خیر موفق و معین».

نسخ، جمال الدین محمد بن دوست محمد مسیبی خزاعی، ۱۰۳۵ هـ.ق، عناوین با مرکب قرمز، روی عبارات متن شرح شده با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، مطلبی در برگ ۳ در مالکیت حسینعلی بن محمد صالح و مطلبی حاشیه‌ای در ارتباط با متن کتاب بخط حمائلی نوشته شده، انتهای کتاب در نسخه ممهور به دو مهر که ظاهرا «هذا من المهدی» باشد، پاشیدگی مرکب و پارگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، ترنج با گل و بوته، مقوایی، با فرسودگی و پارگی لبه‌ها، ۲٤۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۵۸ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۲۵ سطر، ۱۵۰x٦۰.

شماره پیشین: ۹۳۸-۱۵۷۷، ع/۹۰.

۲۳۹۱/ع

المطول (فی شرح التخلیص) **(بلاغت - عربی)**

از: تفتازانی، سعدالدین مسعود بن عمر (م ۷۹۳ یا ۷۹۲)

زمان تألیف: ۷٤۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷٤/ع همین فهرست.

نسخ و نستعلیق، عناوین در برخی اوراق با مرکب قرمز، روی عبارات متن مورد شرح با قرمز یا شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطالبی حاشیه‌ای در ارتباط با مطالب

کتاب بخط حمایلی نوشته شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در پاره‌ای از اوراق، مطالبی در توضیح مطالب متن در حواشی اوراق با امضای «چلبی»و «منه» و «فخرالدین» و «شرح مفتاح» نوشته شده، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: بدون جلد، عطف تیماج مشکی، اندازه اوراق ۲۴۰x۱۷۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۷۸ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۸۰x۱۰۵.

شماره پیشین: ۹۳۶-۱۵۷۵، ع/۹۱.

۲۳۹۲/ع

کفایة المقتصد (کفایة المعتقد) (فقه ـ عربی)

از: محقق سبزواری، محمد باقربن محمد مؤمن (م ۱۰۹۰)

زمان تألیف: قرن یازدهم هـ.ق

فقه استدلالی است که در آن اقوال فقهاء عظام نقل شده است. بگفته الذریعه (۹۹/۱۸) چه بسا این کتاب تتمیم کتاب «الذخیره» خود مؤلف باشد زیرا در ابواب معاملات کتاب حاضر بجهت اکتفاء بر مباحث «الذخیره» بطور اجمال بحث شده و در ابوابی از معاملات که در «الذخیره» مورد بحث قرار نگرفته در کتاب حاضر بتفصیل بحث شده‌است.

نسخه حاضر مباحث ذیل از کتاب کفایة المقتصد را در

بردارد: زکات، صوم، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، تجارت، دین، شفعه، رهن، افلاس، حجر، ضمان، حواله، کفالت، صلح، شرکت، مضاربه، مزارعه و مساقات، اجاره، وکالت، ودیعه، عاریه، سبق و رمایه، وقوف و صدقات، سکنی، هبه، وصیت، حدود ۳ تا ٤ برگ از مباحث زکات و حدود ۷ تا ۸ برگ از ابتدا کتاب الصوم در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۹۹/۱۸)، ف ملی (۲۶۶/۷)، ف آستان قدس (۴۶۶/۱۳).

آغاز کتاب: «الحمدالله رب العالمین و الصلوة علی محمد و اهل بیته الطاهرین، کتاب الزکوة و هی من اعظم الفرائض».

آغاز نسخه افتاده: «مجتمعة او متفرقه و احتمل المحقق وجوب شاة فی الثانیة عند تمام حولها».

انجام: «ولا یجب علی کل منهما بذلک ما له للاخر بالعوض امر بتسوید هذاالکتاب...».

نسخ، عبدالرحیم قودجانی، ۱۱۳۷ هـ.ق، عناوین بشنگرف در برخی اوراق و در اوراق دیگر محل آن خالی از نوشته، روی بعضی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی و علامتگذاری شده، در برگ آخر مطالبی حاشیه‌ای در ارتباط با مطالب کتاب بخط حمائلی در متن و حاشیه نوشته شده و از جمله آن مبحثی است در مسئله مس کتابت قرآن بنقل از کتاب «الذخیره» و مسئله کر بودن آب، توضیح لغات متن با استفاده از کتب لغت همچون صحاح بهمراه مطالبی در توضیح عبارات متن با استفاده از کتب مدارك، منتهی، نهایه

ابن اثیر، من لا یحضر در حواشی اوراق نوشته شده و برخی مطالب حاشیه‌ای با امضای «ق س م»، نسخه در سال ۱۱۳۸ با دو نسخه دیگر مقابله و در حواشی تصحیح شده، صحافی نسخه جدید است.

جلد: تیماج قرمز، ضربی، مقوایی، ۲۵۰x۱۹۰.

کاغذ: اصفهانی و دولت آبادی، ۱۳۸ برگ، ۲۵ سطر کامل، ۱۷۰x۱۰۵.

شماره پیشین: ۸۸۴-۱۵۲۳، ع/۹۲.

ع/۲۳۹۳

الصافی **(تفسیر- عربی)**

از: فیض کاشانی، ملامحسن بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۷۵ هـ.ق

تفسیر مختصری است که بیشتر در آن مضامین احادیث وارده در تفسیر آیات قرآن مورد بحث قرار گرفته است.

در ابتدا این کتاب دوازده مقدمه در فضیلت قرآن و جمع و تدوین و چگونگی تفسیرو نزول آیات و کیفیت تلاوت و آداب آن نگاشته شده است.

نسخه حاضر جزء چهارم کتاب بوده و تفسیر سوره سبا تا آخر قرآن را در بردارد.

ف ملی (۷/۳۲۸)، ف آستان قدس (۱۳/۳۷۸)، ف عربی مشار ص ۵۸۳.

آغاز کتاب: «نحمدك يا من تجلی لعباده فی کتابه بل فی

کل شیء».

آغاز نسخه: «سورة سبا - بسمله الحمدالله الذی له ما فی السموات و ما فی الارض کله نعمة...».

انجام: «من غیر ان ینقص منه شیءمن الاجر و الثواب انه بالاجابة جدیر و هو علی کل شیء، قدیر».

نسخ، عبدالرضا بن محمد بن امین الدین موسوی حسینی جزایری، ۱۱۳۳هـ.ق، عناوین سوره‌ها و تعداد آیات و کلمات آن در ابتدای و سوره با قرمز نوشته شده، روی آیات قرآنی با قرمز یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطالبی در مالکیت «عبدالرضا بن محمد موسوی» با مهر «عبدالرضا بن محمد» و مالکیت علی بن ابراهیم جزایری در سال ۱۱۴۹ هـ.ق همراه با مهر «علی بن ابراهیم» و مالکیت «شیخ محمد یوسف علی» همراه با مهری نا خوانا و مطلبی تاریخی در ارتباط با میرزا محمد در سال ۱۲۶۶ نوشته شده، ظهر برگ ۲ ممهور به مهر «عبده محمد حسین الحسینی» و انتهای نسخه ممهور به مهر «عبده حسین»، در دو برگ پایانی نسخه مطالبی حاشیه‌ای به فارسی و عربی به خط حمائلی نوشته شده که بیشتر آن ادعیه مختلف است، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب از خود مؤلف با امضای «منه رحمه الله تعالی» است، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قرمز، ضربی، مقوایی، ۲۱۵x۱۱۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۴۸ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۱۵۰x۹۰.

شماره پیشین: ۷۷۸-۱۴۱۷، ع/۹۳.

۲۳۹٤/ع

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان **(فقه ـ عربی)**

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲٦)

زمان تألیف: قرن هفتم هـ.ق

علامه در اجابت درخواست فرزندش فخرالمحققین مبنی بر تالیف کتابی که در آن نکات بدیع پیرامون مسائل شریعت به اختصار بیان شده باشد، کتاب ارشاد الاذهان را در دو جزء به رشته تحریر در آورد.

در این کتاب مختصر فقهی پانزده هزار مسئله از مباحث کتاب الطهارة تا کتاب الدیات را در بر دارد.

نسخه حاضر دو جزء کتاب ارشاد الاذهان را در بر دارد. جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۱۰۱»، یک برگ از پایان کتاب که در آن بحث المقصد السادس فی الشجاج و فی الخارصة از کتاب الدیات در آن بوده در نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (۷/۳٤۳)، ف مرعشی (۳/۱۵۳)، ف آستان قدس (۱۳/۳۹).

آغاز: «الحمدالله المتفرد بالقدم و الدوام المتنزه عن مشابهة الاعراض و الاجسام المتفضل بسوابغ الانعام».

انجام کتاب: «و من اراد التوسط فعلیه بما افدناه فی التحریر او تذکرة الفقها او قواعد الحکام ...».

انجام نسخه افتاده: «و ان بقی فی اللسان فائدة الذوق و لو بقیت الشفویه و الحلقیه یسقط».

نسخ، علی بن نصرالله بن موسی جزایری، ۱۰۲٦هـ.ق، اصفهان، عناوین بشنگرف، در برگ اول فائده‌ای در اذن گرفتن از والدین در جهاد و اذن جهت سفر تجارت بهمراه جداولی محاسباتی، مطالب مفصلی در ارتباط با مطالب متن و در توضیح آن در لابلای سطور و در حواشی بعضی اوراق نوشته شده که برخی از مطالب حاشیه‌ای با استفاده از شرح لمعه، شرایع، دروس و برخی با امضای «زین الدین» و «ع‌مل» است، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و پارگی و وصالی و آب افتادگی در برخی اوراق.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، فرسوده، ۱۹۰x۲٦۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۰۸ برگ، متغیر بین ۱۸ و ۲۰ سطر، ۹۰x۱۵۰.

شماره پیشین: ۸٦۲-۱۵۰۱، ع/۹٤.

۲۳۹۵/ع

الاصفی **(تفسیر ـ عربی)**

از: فیض کاشانی، ملا محسن بن مرتضی(م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۷٦ هـ.ق

یکی از تفاسیر سه گانه ملا محسن فیض است که مطالب آن از تفسیر کبیر مؤلف موسوم به «الصافی» انتخاب شده است.

ملا محسن تفسیر «الاصفی» را نیز خلاصه نموده و سومین تفسیر خود را بنام «المصفی» به رشته تحریر در آورد و بدین ترتیب تفاسیر سه گانه ملا محسن فیض با نامهای «الصافی،

الاصفی، المصفی» بتالیف رسید.

مؤلف در کتاب «الاصفی» همچون تفسیر کبیر خود بر تفاسیر اهل البیت (علیهم السلام) اکتفا نموده و گاهی از تفاسیر دیگر با تصریح به اسم آن تفسیر مطالبی را بیان می‌کند. احادیثی که از ائمه معصومین (علیهم السلام) در این کتاب، روایت شده با یکی از عناوین «قال، فی روایة، ورد» و آنچه از اهل سنت روایت شده با عنوان «روی» بوده و اگر خود مؤلف در روایتی تصرف نموده آن را تذکر می‌دهد.

الاصفی در دو جزء مرتب شده جزء اول از ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل و جزء دوم از ابتدا سوره کهف تا آخر قرآن را تفسیر نموده. نسخه حاضر دو جزء کتاب «الاصفی» را در بر دارد. جزء اول «۲پ»، جزء دوم «۲۳۹».

الذریعه (۲/۱۲۴)، ف مرعشی (۴/۷۹)، ف آستان قدس (۵۳/۱۳).

آغاز: «الحمدالله الذی هدانا للتسمک بالثقلین و جعل لنا القرآن هدی و المودة فی القربی».

انجام: «قد سبق تفسیر شیاطین الانس فی سورة الانعام، تم الکتاب الاصفی... والصلوة علی محمد و آله».

نسخ، دارای دو سر لوح در ابتداء جز اول و دوم کتاب، سر لوحها به زر و آبی و سبز و قرمز و صورتی و زرد و سیاه، مجدول، جداول به زر و سیاه، عناوین سوره‌ها و آیات قرآنی در برخی اوراق با مرکب قرمز نوشته شده و در برخی اوراق روی آیات قرآنی با مرکب قرمز خط کشی شده، ابتدا و وسط و ربع هر

جزء از قرآن در حواشی با مرکب آبی و دایره زر علامتگذاری شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت «محمد بن اسماعیل» در سال ۱۲۵۴ هـ.ق همراه با مهر «العبدالمذنب محمد ۱۲۲۶» و دو مهر دایره «پادشاه عالم گیر غازی خانه زاد فدوی فضا یلخان» و «پادشاه غازی شاه عالم فدوی محمد» و انتهای نسخه ممهور «محمد» و برگ پایانی پس از تمام عبارات کتاب مهر «العبد المذنب محمد» بچشم می‌خورد، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در پاره‌ای از اوراق، مطالب مفصلی در حواشی اکثر اوراق و یا در لابلای سطور در توضیح مطالب متن بفارسی و نستعلیق نوشته شده که اکثر آن مطالب با امضای «حسینی» و برخی با امضای «هادی» بوده و بعضی از کتاب «صافی» گرفته شده، عبارات کوتاه عربی در توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون «کنز» در حواشی بعضی اوراق، اوراقی که در متن آن مطالب حاشیه‌ای در ارتباط با کتاب بفارسی نوشته شده در لابلای اوراق نسخه بچشم می‌خورد و این اوراق در برگ شماره منظور نشده‌اند، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۲۸۵x۱۷۰.
کاغذ: ترمه، ۴۱۷ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۸۰x۹۰.
شماره پیشین: ۷۰۸-۱۳۴۶، ع/۹۵.

مجموعه ع/۲۳۹۶

۲۳۹۶/۱- ارشاد الاذهان الی احکام الایمان «۱پ - ۱۴۰پ»

(فقه - عربی)

از: علامه حلی حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

زمان تألیف: قرن هفتم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۰۶۹/ع همین فهرست، حدود ۷ تا ۸ برگ از مباحث کتاب الدیات در پایان کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدالله المتفرد بالقدم و الدوام المتنزه».

انجام کتاب: «و من اراد التوسط فعلیه بما افد ناه فی التحریر ...».

انجام نسخه افتاده: «لانها اقل الامرین وله سبعون فیفضل علیه».

۲۳۹۶/۲ـ علل الشرایع و الاحکام «۱۴۱ـ۳۱۶»

(حدیث ـ عربی)

از: ابن بابویه، محمدبن علی، شیخ صدوق (م۳۸۱)

روایاتی که در علت بعضی از احکام شرعیه و مسائل اعتقادی و خلقت اشیاء و موارد و مسائل دیگر از ائمه (علیهم السلام) وارد شده در این کتاب جمع آوری شده و عنوان هر مبحث «باب، باب» است.

کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و حدود ۲۰ الی ۲۵ برگ در ابتدا و ۱۰ الی ۱۲ برگ از پایان کتاب در نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (۸۹/۷)، ف مرعشی (۱۶۸/۲)، ف عربی مشار ص ۶۳۱.

آغاز کتاب: «الحمدالله رب العالمین....باب العلة التی من اجلها سمیت السماء سماءاوالدنیا دنیا».

آغاز نسخه افتاده: « زرونی اقتل موسی... باب العلة التی من اجلها غرق الله فرعون».

انجام کتاب: «فانک ان اذعت سرنا بلیت فی نفسک و مالک وولدك».

انجام نسخه افتاده: «باب العلة التی من اجلها صار المیراث للذکر مثل حظ الانثیین.... فلذلک جعل له سهمین و لها سهم حدثنا».

نسخ، عناوین در برخی اوراق بشنگرف، در برخی اوراق روی عناوین با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در وقف نسخه توسط محب علی سیاف در سال ۱۱۱۶ بخط محمد جعفربن محمد صادق نوشته شده و مطلبی در مالکیت عبدالله بن احمد طبسی و حدیثی از کتاب کافی در علم و مطلبی در بیان فرق بین اسد و اسامه، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و فرسودگی و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، مطالبی در ارتباط با مطالب متن در حواشی اوراق بخط حمائلی نوشته شده و بیشتر با امضای « ع.ل»و «ز» و «منه» و برخی با استفاده از شرایع و شرح شرایع می‌باشد، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل بوته، مقوایی، عطف و لت پشتی جلد جدا شده و همراه نسخه موجود نیست، ۲۶۰x۱۹۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی و اصفهانی، ۳۱۶ برگ، متغیر بین ۱۶ و ۲۱ سطر، نوشته متغیر بین ۱۹۰x۱۱۰ و ۱۶۰x۱۰۵.

شماره پیشین: ۸۹۹ـ۱۵۳۸، ع/۹۶.

۲۳۹۷/ع

الغیث الذی انسجم فی شرح لامیة العجم

(ادبیات عرب - عربی)

از: صفدی، صلاح الدین خلیل بن ایبک (م ۷٦٤)

« لامیة العجم» قصیده‌ای است لامیه و بسیار مشهور در آداب و اخلاق از مؤیدالدین حسین بن علی طغرائی (م ٥١٤)، این قصیده شروح متعددی داردو از جمله آن شرح صفدی است که در دو جزء نوشته شده است. در این شرح جنبه‌های لغوی و ادبی قصیده مورد بحث قرار گرفته است و حاوی داستانهای تاریخی فراوان و نکات ادبی و فکاهی شیرین است. بگفته معجم المطبوعات العربیة (۱۲۱۲/۲)این کتاب با نام «الغیث المنسجم فی شرح لامیة العجم» بچاپ رسیده است.

نسخه حاضر جزء اول کتاب را در برداشته و حدود ۷ الی ۸ برگ از مطالب پایانی آن در نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (٤١٠/٧)، ف آستان قدس (٤٢١/١٣)، ف مرعشی (١٧٨/٨)، کشف الظنون (١٥٣٧/٢).

آغاز: «الحمدلله الذی شرح صدور من تادب و رفع قدر من تاهل للعلم و تاهب و جمل».

انجام کتاب: «ولف فی البرودة اعطافه ـحتی یطیب النشر فی لفه».

انجام جلد اول: « کاس خمر فرشفت السلاف من اقحوان».

انجام نسخه افتاده: «المعنی ان هذا الحی نشاوه... الذین اسقمهم الهوی».

نسخ قدیم، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، ابیات قصیده مورد شرح با نقطه‌های شنگرف در بین مصارع و در ابتدا و انتهای آن مشخص شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت «ظهیر الدین حشام السلطنة» و مالکیت «زیادة بن فضل مشرفی» در سال ١٠٦٤ بهمراه مهر «محمد باقر» و مهر ناخوانای دیگر، پاشیدگی مرکب و پارگی و آب افتادگی در لبه‌ها و حواشی برخی از اوراق.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف پارچه‌ای، الحاقی و جدید، ٢١٠x١٦٠.

کاغذ: سمرقندی، ١٨٠ برگ، متغیر بین ٢٠ و ٢١ سطر، اندازه نوشته متغیر بین ١٥٥x١٠٠ و ١٤٥x١٠٠.

شماره پیشین: ٦٧٠-١٣٠٨، ع/٩٧.

۲۳۹۸/ع

مجموعه

۲۳۹۸/۱- شرح موجزالقانون (شرح نفیسی) «۱-۲۷۸»

(طب - عربی)

از: نفیس کرمانی، برهان الدین نفیس بن عوض (ق۹)

زمان تألیف: ۸٤۱ هـ.ق

کتاب «قانون» ابو علی سینا در طب از طریق علاء الدین علی بن ابی الحزم قرشی معروف به ابن نفیس (م ٦٨٧) مختصر

شده و بنام «موجز القانون» معروف شده، کتاب «موجزالقانون» بعدها توسط علما و دانشمندان شرح شده و از جمله آن شرح نفیسی است که بگفته کشف الظنون (۱۹۰۰/۲) این شرح از بهترین شروح کتاب موجز است. مباحث «موجز القانون» در ٤ فن مرتب شده فن اول ـ در قواعد جزئی پزشکی، فن دوم ـ در ادویه و اغذیه مفرده و مرکبه، فن سوم ـ در امراض مختص به هر یک از اعضاء.

فن چهارم ـ در امراضی که مختص به یک عضو نیست.

نسخه حاضر شرح نفیس کرمانی بر کتاب «موجز القانون» است و مطالب شرح فن سوم و چهارم کتاب را در بردارد.

با توجه به اینکه ابتداء نسخه ۵ـ٦ سطر از مطالب پایانی فن دوم را دارا می‌باشد بنظر می‌رسد نسخه از شرح فن دوم کتاب شروع شده و اکثر مباحث فن دوم از نسخه جدا شده است.

کشف الظنون (۱۹۰۰/۲)، الذریعه (۹۵/۱٤)، ف ملی (۵۱۰/۹)، ف آستان قدس (۳٦٦/۱۳) معجم المطبوعات العربیة (۱۸٦٤/۲).

آغاز کتاب: «توجهنا الی جنابک الاقدس قال علاءالدین... قد رتبت هذا الکتاب علی اربعة فنون».

آغاز نسخه افتاده: «و قنطوریون من کل واحد ستة دراهم ...الفن الثالث الامراض المختصة بعضو عضو».

انجام: «ان قوما اقتصروا علیها و حدها فما یوافی آخر الامر تم التالیف...».

۲۳۹۸/۲ـ شرح موجز القانون «۲۷۹ـ۲۹۵»

(طب ـ عربی)

از: سدیدی، سدیدالدین کازرونی (ق۸)

زمان تألیف: قرن هشتم هـ.ق

سدید کازرونی کتاب «موجز القانون» ابن نفیس را مورد شرح قرار داده و این شرح در سال ۱۲٤۹ در کلکته با نام «الشرح المغنی» بچاپ رسیده است. نسخه حاضر شرح سدیدی بر موجز القانون است و بخش کوتاهی از مباحث فن دوم در ادویه مرکبه را در بردارد. فصولی از کتاب که در نسخه آمده عبارتند از: حبوب مسهله «۲۸۳»، معاجین، شرابها «۲۹۰»، لعوقات، حقن و شیافات «۲۹۳»، اقراص «۲۹٤»، سفوفات «۲۹۵»

کشف الظنون (۱۳۱۳/۲ و ۱۹۰۰)، ف ملی (۲۸۹/۸)، معجم المطبوعات العربیه (۱۵۳۹/۲).

آغاز نسخه افتاده: «الباب الثانی ـ الادویة المرکبة اما المرکبات الغریبة التی لاتستعمل نادرا».

انجام نسخه افتاده: «عشرین مثقالا یجمع الادویه مستحوقه من مثقال للی در مین مع الورد المربی و الله اعلم».

نسخ و نستعلیق، کتاب اول بخط احمد بن محمد، ۸٦٦ هـ.ق، عناوین با قرمز نوشته شده، روی عبارات متن مورد شرح با مرکب قرمز یا شنگرف خط کشی شده، برگ ۲۷۸ پ حد فاصل بین دو کتاب نسخه اشعاری عربی از ابوعلی در طب با عناوین

شنگرف نوشته شده، پایان کتاب اول ممهور به مهری ناخوانا، ۲ برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی بفارسی و عربی و با استفاده از شروح دیگر دارد، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل بوته، مقوایی، ۲۰۵x۱۲۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۹۷ برگ، ۲۱ سطر کامل، اندازه نوشته کتاب اول ۱۴۰x۹۰، اندازه نوشته کتاب دوم ۱۳۵x۷۰.

شماره پیشین: ۶۷۴-۱۳۱۲، ع/۹۸.

ع/۲۳۹۹

الکلم الطیب و الغیث الصیب **(دعا - عربی)**

از: مدنی دشتکی، صدر الدین علیخان بن نظام الدین احمد (م ۱۱۱۸ یا ۱۱۲۰)

ادعیه کوتاه و مختلف با ذکر سلسله روات آن در این کتاب جمع آوری شده است.در میان ادعیه کتاب دعاهایی در ارتباط با طلسم نیز بچشم می‌خورد.

ن ملی (۱۴/۷)، ف آستان قدس (۴۶۸/۱۳)، ف مشار ص ۷۴۸.

آغاز: «الحمدالله الذی الیه یصعد الکلم الطیب و العمل الصالح یرفعه...».

انجام: «و بارك لی فیما اعطیتنی وار حمنی اذا توفیتنی انک علی کل شیء قدیر».

نسخ، ۱۲۶۴ هـ.ق، دارای سر لوح و کتیبه زر و آبی و شنگرف، مجدول، جداول با زر و سیاه، دارای کمند اندازی با زر و مرکب سیاه، طلا اندازی بین سطور در دو برگ اول، عناوین بشنگرف، در سه برگ پایانی نسخه با کاغذ فرنگی دعائی از امام صادق (ع) در رفع غم و توسعه صدر و فکر در سال ۱۳۳۴ نوشته شده که عبارت پایانی آن «و قضی حاجتی والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: پارچه‌ای، ۱۱۵x۶۵.

کاغذ: ترمه، ۴۲ برگ، ۹ سطر کامل، ۷۰x۳۵.

شماره پیشین: ۷۹۵-۱۴۳۴، ع/۹۹.

ع/۲۴۰۰

بیاض ادعیه **(دعا- عربی)**

مطالب مندرج در کتاب حاضر عبارتند از: سوره یس از آیه ۴۳ ببعد، شرح دعای جوشن کبیر، دعای کنز العرش، دعای معراج، شرح دعاء تهلیل، دعای صحیفه پیغمبر، دعای سهم اللیل، دعای حضرت امیر، دعای جامع امیرالمؤمنین، در برگ پایانی روایتی از حضرت رسول(ص) در قرائت دعائی کوتاه پس از هر نماز بهمراه دعائی در توسل جستن به امام صادق (ع) ضمیمه شده است.

ابتدای نسخه افتاد گی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «ینقذون الا رحمة منا و متاعا الی حین».

انجام کتاب : «و نجیناه من الغم ... و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و الحمد الله رب العالمین... الطیبین الطاهرین».

انجام ضمیمه: «و بلغتنی به ما برضیک عنی انک فعال لما ترید».

نسخ خوش، محمد باقر، ۱۱۸۸، ه.ق، مجدول، جداول با زر و سیاه، عناوین با زر نوشته شده، کلمات و علاماتی بین آیات و فرازهای ادعیه بازر، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته زر، جداول در حواشی به زر، اندرون جلد تیماج زیتونی با جداول حاشیه‌ای به زر، ۱۵۰x۷۵.

کاغذ: ترمه، ۹۰ برگ، ۱۲ سطر کامل، ۱۰۵x۴۵.

شماره پیشین: ۷۸۸-۱۴۲۷، ع/۱۰۰.

۲۴۰۱/ع

زیارت ابا عبدالله الحسین(ع) (زیارت ـ فارسی)

نویسنده در ابتدا چنین گفته: آنچه از فتاوی علما در باب زیارت ابا عبدالله الحسین استفاده می‌شود این است که زیارت آن بزرگوار یکمرتبه لازم بوده و از فرائض است. سپس ترتیب زیارت آن بزرگوار بنحوی که نزدیکتر به ادب و اولی تر به قبول و اجابت و نیکوتر نزد حضرت جل اسمه و رسولش و لایق تر نزد

شیعه باشد، بدین ترتیب بیان شده که ابتدا زیارت حضرت رسول و حضرت امیرالمؤمنین و سپس زیارت انبیاء عظام و زیارت حضرت صدیقه کبری(س) و زیارت امام حسن (ع) قصد شود و سپس با قرائت زیارت عاشورا و دعاء پس از آن، زیارت ابا عبدالله الحسین (ع) انجام شود.

آغاز: «هوالعزیز، در باب زیارت اعلیحضرت ابا عبد الله الحسین سید الشهداء سلام الله علیه...».

انجام: «وما املت فی زیارتکما انه قریب مجیب... مواقع استجابت دعوت از حقیر فقیر یاد نمایند».

نسخ خوش، میرزا غلامعلیخان پیشکار شاهزاده ناصر الدوله، ۱۳۴۳، هـ.ق، مجدول، جداول با آبی و زر و شنگرف، دارای کمند اندازی با شنگرف، عناوین بشنگرف، یکبرگ در ابتدا و دو برگ در پایان نسخه خالی از نوشته.

جلد: مقوایی، با روکش گالینگر سبز یشمی، ۱۰۵x۸۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۹ برگ، ۶ سطر، ۶۰x۴۰.

شماره پیشین: ۸۰۲-۱۴۴۱، ع/۱۰۱.

۲۴۰۲/ع

الصحیفة السجادیة (دعا ـ عربی)

از: امام علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب علیهم السلام (م ۹۵)

این کتاب که از آن به «اخت القرآن» و «انجیل اهل البیت» و «زبور آل محمد» تعبیر شده ادعیه مختلفی است مروی از امام سجاد (ع) که در اوقات مختلف آن را می‌خواندند.

مجموع این ادعیه ۵۴ دعاست که در بیشتر نسخه‌ها دعای امام سجاد در ایام هفته با چند دعاء دیگر از آن بزرگوار به ادعیه صحیفه ضمیمه شده است.

بنا به گفته الذریعه (۱۸/۱۵) در اینکه قائل«حدثنا السید الاجل» در ابتداء سند صحیفه چه کسی باشد اختلاف شده، محقق داماد در شرح صحیفه ایشان را«هبة الله بن حامد بن احمد بن ایوب لغوی مشهور» دانسته و شیخ بهایی وی را «ابن سکون حلی (م حدود ۶۰۶) دانسته و سیوطی در کتاب «البغیه» و «الریاض» در ترجمه ابن سکون با توجه به هم طبقه بودن هر دوی ایشان، هر دو احتمال مذکور را مساوی دانسته‌اند. بهر حال روایت در هر طبقه از طبقات سند آن منتهی می‌شود به امام باقر (ع) و زید شهید به روایت از پدر بزرگوار خود امام سجاد(ع).

نسخه حاضر چند برگ از مطالب مقدمه‌ای کتاب را در بر نداشته و از فهرست ادعیه شروع می‌شود و ملحقات کتاب در اوراق ۷۳ تا ۸۱ نسخه می‌باشد.

الذریعه (۱۸/۱۵)، ف ملی (۱/۷)، ف مرعشی (۱/ ۲۰)، ف آستان قدس (۳۸۰/۱۳)، ف عربی مشار ص ۵۸۸.

آغاز کتاب: «حدثنا السید الاجل نجم الدین بهاء الشرف ابو الحسن محمد بن الحسن بن احمد بن علی...».

آغاز نسخه افتاده: «دعائه لله عز و جل، دعائه علی محمد و آله، دعائه علی حملة العرش...».

انجام کتاب: «و نجنی من مضلات الفتن بر حمتک یا ارحم

الراحمین و صلی الله... و علی اله الطاهرین».

انجام ملحقات: «فیما بقی من عمری کما احسنت فیما مضی منه یا ارحم الراحمین».

نسخ، مجدول، جداول با زر و سیاه و آبی، عنوان هر کدام از ادعیه درون جداول کتیبه‌ای به زر نوشته شده، پایان کتاب در اوراق ۸۰ پ و ۸۱ طلا اندازی در لابلای سطور بهمراه گل و بوته زر و شنگرف پیرامون عبارت پایانی کتاب، در برگ ۳ فهرست ادعیه کتاب نوشته شده که عنوان «دعائه» به زراست، در قسمتی از متن برگ ۸۱ پس از اتمام عبارات کتاب اذکاری چند بهمراه دعای نادعلیا جهت رفع حوائج مومنین بنقل از میر محمد باقر و به نستعلیق نوشته شده، پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، توضیح لغات متن در حواشی بعضی اوراق،نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده، دو برگ در ابتدا و دو برگ در انتهای نسخه خالی از نوشته.

جلد: بدون جلد، اندازه اوراق: ۱۴۰x۶۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۸۳ برگ، ۱۶ سطر، ۱۰۵x۵۰.

شماره پیشین: ۸۲۲-۱۴۶۱، ع/۱۰۲.

۲۴۰۳/ع

مجموعه

۱ /۲۴۰۳- المبسوط فی القرآت السبع (مبسوط اوسط) «۲-۸۴» **(قرائت ـ فارسی)**

از: سمرقندی همدانی، محمد بن محمود بن محمد (ق ۷ - ۸)

این کتاب در قراءات سبع با لحاظ و توجه به دو کتاب «التیسیر» حافظ ابو عمر و عثمان بن سعید (م ۴۴۴) و «قصیده شاطبیه» ابو محمد قاسم بن فیرة شاطبی (م ۵۹۰) تالیف شده است. مؤلف مباحث کتاب حاضر را با اختصار مطالب دو کتاب مذکور و افزودن مطالبی از خود در چهار قسم ذیل به رشته تحریر در آورده:

قسم اول ـ در اصول قرائت به فارسی در ۳۰ باب.
قسم دوم ـ در اصول قرائت به شیوه جدول در ۲۴ باب.
قسم سوم ـ در اصولی که مورد احتیاج باشد به شیوه جدول.
قسم چهارم ـ در مختصر اصول شاطبیه به شیوه جدول بترتیب سوره‌ها.

نسخه حاضر مباحث قسم اول و قسم چهارم کتاب را در بردارد و چند برگ در ابتدای نسخه افتادگی دارد.
قسم اول «۲ ـ ۵۰»، قسم چهارم «۵۲ ـ ۸۴».

کشف الظنون «۲/۱۵۸۲»، ف مرعشی (۲/۳۹۳).

آغاز کتاب: «الحمد لله الذی اذاق قلوب العارفین حلاوة تلاوة الایات البینات و اساغ فی نفوس».

آغاز نسخه افتاده: «دال اگر ماقبلش متحرک باشد در پنج حرف ادغام می‌کند و در تا در المساجد تلک لاغیر».

انجام: «نقل الحرکة الی الغاء کما حرک فی الاصول».

۲۴۰۳/۲ـ التیسیر فی القراآت السبع (التیسیر لحفظ مذاهب القراء السبعة فی القراآت) «۸۸پ ـ ۲۰۵»

(قرائت ـ فارسی)

از: الدانی، حافظ ابو عمر عثمان بن سعید بن عثمان (م ۴۴۴)

از مؤلف در خواست تالیف کتاب مختصری در مذاهب قراء سبعه شده تا حفظ آن آسان و متضمن روایات و طرق مشهور و منتشر نشده نزد تلاوت کنندگان باشد. در اجابت به آن کتاب حاضر به رشته تالیف در آمده و در آن انواع قراآت قاریان سبعه و اختلافات آنها مورد بحث قرار گرفته و از هر یک از قاریان دو روایت ذکر شده است.

در ابتدای کتاب ابوابی است در ذکر قراء سبعه و نام اشخاصی که از آنها قرائات روایت شده است و کیفیت تلفظ به استعاذه و بسمله و بیان قواعد دیگر و پس از آن از ابتدای قرآن اختلاف قاریان بیان می‌شود.

در حواشی اوراق متعددی از کتاب در نسخه ابیاتی از قصیده شاطبیه بنام «حرز الامانی و وجه التهانی» ترجمه و شرح مختصر شده است.

هدیة العارفین (۵/۶۵۳)، ف مرعشی (۲/۱۲۳)، ف آستان قدس (۱۳/۱۵۴)، معجم المطبوعات العربیة ص ۸۶۱.

آغاز: «الحمد الله المتفرد بالدوام و المتطول بالانعام خالق الخلق بقدرته و مدبر الامر بحکمته».

انجام: «فی جمیع ذلک استعنا عنها فاعلم ذلک موفقا

لطریق الحق و منهاج الصواب انشاء الله تعالی».

۲٤۰۳/۳- قصيدة فی القرائة «۲۰۵پ - ۲۱۰»
(قرائت - عربی)

از: ؟

قصیده‌ای است لامیه در قرائت همراه با ترجمه فارسی آن و ابواب ذیل را در بر دارد:
باب استعاذه، باب بسمله، باب ادغام کبیر از متماثلین، باب تای کنایه، باب مدّ و قصر، باب همزتین از کلمتین، احتمالا ابیاتی از قصیده «حرز الامانی و وجه التهانی» شاطبی باشد.

آغاز:
«اذا ما اردت الدهر تقرء
فاستعذ جهارا من الشيطان بالله مسجلا»

انجام:
«و طه و فی الاعراف و الشعرا بها
اء منتم للکل تالتا ابدلا»

۲٤۰۳/٤- تجويد القرآن «۲۱۰پ - ۲۵۵»
(تجوید - عربی)

از: ؟

در این کتاب حروف تهجی از مصحف امیر المومنین علی (ع)، که بعضی بر خلاف بعض دیگر آن حروف را نوشته و ضبط

کرده‌اند، در سوره‌های قرآنی بترتیب بررسی شده است.
مؤلف در پایان کتاب بیان داشته: مطالب این کتاب در تصحیح هجاءات را از ۱۵ کتاب دیگر استخراج نموده که از جمله آن کتب ذیل می‌باشد: کتاب «علل ما یتفاضل به القراء» از امام ابوالحسن دهانی، کتاب «ادب الکتاب» و کتاب «الایضاح» از اندرانی، کتاب «الایضاح» از اهوازی، کتاب «علل الغاية» از ابوالحسین قاری، کتاب «المرشد فی الوقوف» از ابن انباری، کتاب «الهجاء» از ابن ظهران نیشابوری، کتاب «الهداية لدرانة الغاية» از سید طاهر توماعی.
آغاز: «الباب الثالث فی بحاء المصحف من کتاب الترغيب و ذکر الحروف التی بعضها ...».
انجام: «فاطلبوه فی هذه الکتب المذکورة فان لم تجدوه منها ... و ابتغوا ولا تبتدعوا والله الهادی».

۲٤۰۳/۵- حاشیه قصیده محمد حافظ در تجوید «۲۵٦ پ - ۲٦٦پ»
(تجوید - فارسی)
از: محمد صادق

آنچه در تجوید و ترتیل برای قاریان اهمیت داشته در قصیده محمد حافظ مشهور به امیر عزالدین جمع آوری شده و بلحاظ غایت اختصار آن، برای مبتدیان قابل بهره تمام نبوده است. محمد صادق در اجابت به درخواست گروهی کتاب حاضر را در توضیح و شرح قصیده مذکور نگاشته و در آن قواعد ساده و

ابتدایی تجوید را به اختصار و با بیانی ساده شرح نموده است.

آغاز: «الحمد الله رب العالمین... بدانکه خواننده قرآن را آنچه اهم بود در تجوید و ترتیل....».

انجام: «اما لا علامت لاوقف علیه است که کسی به این موضع وقف نکرده است و الله اعلم بالصواب».

نسخ، کتاب اول بخط محمود هدایت الله بن کمال الدین استرابادی در سال ۱۳۰۳ هـ.ق، کتاب دوم بخط مقبلی اردبیلی در سال ۱۰۱۵ هـ.ق، در شهر مشهد مقدس، کتاب چهارم بخط میرزا بیک مقری در سال ۱۱۱٤ هـ.ق نوشته شده.

عناوین بشنگرف، برخی از حروف و جملات و عبارات و حواشی در بعضی اوراق بشنگرف، جداول با شنگرف، فواصل بین کلمات و عبارات در برخی اوراق با دایره‌های شنگرف علامتگذاری شده، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ ۵۰ پ و۵۱ مطالبی در تجوید بصورت مجدول نوشته شده، در برگ ۵۲ مطلبی در توضیح قسم چهارم کتاب مبسوط نوشته شده، در برگ ۸۳ و ۸٤ جدوالی در بیان صفات حروف تهجی و بدنبال آن دو قرائت شاذ از سوره فاتحه نوشته شده، جداول اوراق ۸۵ و ۸٦ و ۸۷ خالی از نوشته، برگ اول نسخه خالی از نوشته، در برگ پایانی نسخه مطلبی از احمد بن ملا محسن در ارتباط با فوت ملا محسن کلانی نوشته شده، اوراق متعددی از نسخه خصوصا برگهای پایانی هر کتاب ممهور به مهر «عبده لطف صمد ....طالب»، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و ووصالی و موریانه خوردگی در برخی از اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح

شده است.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲٦۷ برگ، ۱٤ سطر کامل، ۱۱۵x٦۰.

شماره پیشین: ۷۱۷-۱۳۵۵، ع/۱۰۳.

۲٤۰٤/ع

انوار التنزیل و اسرارالتاویل (تفسیر - عربی)

از: بیضاوی، عبد الله بن عمر بن محمد بن علی (ق ۷)

رجوع شود بشماره ۲۳۵۱/ع همین فهرست. نسخه حاضر جلد اول تفسیر بوده و تفسیر سوره فاتحه الکتاب تا آخر سوره کهف را در بردارد. قسمت کوتاهی از ابتدا خطبه کتاب (حدود یکبرگ) در نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «لایلیق لتعاطیه و التصدی للتکلم فیه الامن برع فی العلوم الدینیة».

انجام نسخه: «و من قراها کلها کانت له نورا من الارض الی السماء، تم النصف الاول».

نستعلیق، بخش پایانی نسخه بخط محمد حسن بن معصوم قزوینی، نام سوره‌های قرآنی مورد تفسیر در حواشی برخی از اوراق بشنگرف، روی آیات قرآنی با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی سده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، در حاشیه پایینی برگ ۵۵٦ پ پس از اتمام کتاب مطلبی در وقف نسخه

بر طلاب علوم دینیه توسط محمد حسن قزوینی در سال ۱۲۳۸ نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه ووصالی در برخی از اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و توضیح عبارات متن با استفاده از تفسیر طبرسی و صافی و با امضای «عص» و «جعفر» و «ف» در حواشی بعضی اوراق.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، مقوایی، ۱۶۰x۲۵۰.

کاغذ: دولت آبادی و پاره‌ای اوراق اصفهانی و فرنگی، ۵۵۷ برگ، بیشتر اوراق دارای ۱۸ سطر و در برخی اوراق متغیر بین ۲۲ و ۲۹ سطر، نوشته متغیر بین ۸۰x۱۶۵ و ۹۰x۲۱۰.

شماره پیشین: ۹۱۱ - ۱۵۵۰، ع/۱۰۴.

۲۴۰۵/ع

شرح مختصر ابن حاجب **(اصول فقه - عربی)**

از: عضد الدین ایجی، عبد الرحمن بن احمد (م ۷۵۶)

زمان تألیف: ۷۳۴ هـ.ق

ابن حاجب مالکی (م ۶۴۶) در ابتداء کتاب «منتهی السؤل و الامل فی علمی الاصول و الجدل» را در اصول فقه نگاشته و سپس همین کتاب را در کتاب دیگری بنام «مختصر المنتهی» مختصر نموده و به «مختصر ابن حاجب» مشهور و متداول شده کتاب مختصر ابن حاجب مورد توجه علماء قرار گرفت و بر آن شروح متعددی نگاشته شد که از جمله، شرح عضد الدین ایجی می‌باشد.

این شرح با عنوان «قال - اقول» بوده و در آن ابتدا مباحث الفاظ و سپس اصول عملی و مبحث قیاس و استحسان و اجتهاد مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

شرح مختصر در نسخه حاضر کامل نبوده و حدود ۶ برگ در ابتدا و ۸ تا ۱۰ برگ در انتهای نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۲/۱۸۵۳)، ف ملی (۱۸۶/۷)، ف مرعشی (۲۴/۳)، ف عربی مشار ص ۵۶۳.

آغاز کتاب: «الحمد الله الذی برء الانام و عمهم بالاکرام و الدعوة الی دارالسلام و خص من شاء بمزایا الانعام».

آغاز نسخه افتاده: «و شرط الجمع الاطراد و الانعکاس فالاطراد هوانه...».

انجام کتاب: «ارشدنا الله و ایاکم بما ینفعنا فی الدنیا و الاخرة و یکون مقرونا برضاه و مقربا الی عفوه و رحمته...».

انجام نسخه افتاده: «فاذالم یتغیر استمر ظنه الجواب لوکان السبب فی وجوب».

نسخ، سر فصلها و عنوان «قال - اقول» به زر، مجدول، جداول با زر و سیاه و شنگرف و آبی، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، برگ پایانی خالی از نوشته، مطالبی در توضیح عبارات متن با استفاده از شرح جواد و شرح الشرح و مطول و شرح سید شریف و با امضای «ح - ن» در حواشی اوراق ۹ تا ۳۶، متن مورد شرح در حواشی برخی اوراق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۲۱۰x۱۱۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۰۲ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۵۰x۶۵.

شماره پیشین: ۸۲۵-۱۴۶۴، ع/۱۰۵.

۲۴۰۶/ع

تهذیب الاحکام (حدیث - عربی)

از: شیخ طوسی، محمد بن حسن (م ۴۶۰)

یکی از کتب اربعه قدیمه است که احادیث آن از اصول معتمده نزد قدماء اصحاب امامیه استخراج شده و بعنوان شرح کتاب «المقنعه» شیخ مفید (م۴۱۳) می‌باشد. و در موضوعات و مسائل فقهی، احادیث و روایات مرتبط را با ذکر سلسله سند آن در بردارد. ابواب کتاب بگفته الذریعه (۵۰۴/۴) سیصد و نود و سه باب و مشتمل بر سیزده هزار و پانصدو نود روایت است. نسخه حاضر جلد دوم کتاب بوده و حاوی مباحث ذیل است:

کتاب الدیون «۱پ»، کتاب المکاسب «۳۵پ»، کتاب النکاح «۱۱۱پ»، کتاب الطلاق «۱۷۴پ».

ف ملی (۵/۱۰)، ف مرعشی (۲۵۵/۱)، ف عربی مشار ص ۲۲۸.

آغاز کتاب: «الحمد لله ولی الحمد و مستحقه و صلواته علی خیرته من خلقه محمد ... ذاکر نی بعض الاصدقا».

آغاز نسخه: «کتاب الدیون و الکفالات و الحوالات و الضمانات و الوکالات، باب الدین و احکامها، سهل بن زیاد عن

جعفر بن محمد».

انجام نسخه: «فان الفرح له حلال و علیها تبعة المال تم کتاب الطلاق و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

نسخ، عناوین با مرکب قرمز، روی پاره‌ای کلمات و عبارات با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، فواصل بین احادیث با دایره قرمز علامتگذاری شده، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در اوراق متعدد، پاشیدگی مرکب و پارگی ووصالی در برخی از اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و قاموس و مجمع البحرین و شرح عبارات متن در حواشی اوراق با استفاده از شرح شرایع و شرح لمعه و دروس و تحریر و مسالک و نهایه و بعضی حواشی با امضای «م ت ق» و «م ق ر مدظله» و «عل» نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، با فرسودگی و رنگ رفتگی، ۲۵۰x۱۹۰.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی، ۲۲۶ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۶۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۱۱۰۲-۱۷۴۲، ع/۱۰۶.

۲۴۰۷/ع

بیاض دعوات (دعا - عربی و فارسی)

گرد آورنده:؟

در این بیاض ادعیه و سوره‌های قرآنی ذیل جمع آوری شده

است: سوره‌های یس و انافتحنا و واقعه و تبارك و عم یتسائلون، تعقیبات نمازهای پنجگانه، ادعیه توسل و عشرات و مشلول و صباح و عدیله و سمات و کمیل و جوشن کبیر و صغیر، اعمال سه ماهه، دعای یامن تحل، دعای هلال، دعای یومیه، نماز هر ماه، اعمال ماههای رجب و شعبان و رمضان، اعمال شب قدر، نماز عیدین، اعمال و زیارت روز غدیر، زیارات عاشورا و اربعین و زیارت حضرت رسول (ص) و امیر المؤمنین (ع) و سایر ائمه و حضرت صاحب الامر، دعاء ندبه، دعاء عهد، عریضه صاحب الامر، دانستن رجال الغیب، خواب نامه، احکام سفر و ذبح گوسفند، ایام منحوسه، جامه بریدن و پوشیدن، ناخن گرفتن، دعاء عقیقه و ختنه، احکام ساعات شبانه روز، شکیات نماز، نماز جنازه، تلقین میت، نماز هدیه و میت.

سوره‌های قرآنی و اکثرادعیه بیاض بازیر نویس ترجمه

فارسی است.

آغاز: «تفصیل ادعیه بیاض ... بسمله یس و القرآن الحکیم انک لمن المرسلین...».

انجام: «و بلغنی الی مائة و عشرین سنة من غیر ضعف و فقر و فاقة فا لله خیر حافظا و هوارحم الراحمین».

نسخ خوش، دارای سر لوح و کتیبه به زر و آبی و نیلی و قرمز و سیاه و شنگرف، مجدول، جداول دور سطور بارز و آبی و سیاه و شنگرف، دارای کمند اندازی با زر و سیاه خط کشی شده و ترجمه آیات و ادعیه درون آن جداول بشنگرف نوشته شده، بر فراز هر برگ طرح سر ترنج با زر و سیاه و اندرون سر ترنج

عناوین سوره‌ها و ادعیه و صفحه شمار اوراق با مرکب ا بی نوشته شده، در برگ ٦پ و ٧ر در لابلای سطور متن طلا اندازی و اندرون جداول بین سطور که ترجمه فارسی در آن نوشته شده با مرکب آبی رنگ آمیزی شده، ابتداء هر دعا یا هر سوره دارای کتیبه با زر و آبی و سیاه که اندرون آن عنوان دعا یا سوره با مرکب آبی نوشته شده، حواشی بین دو جدول درونی و بیرونی در اکثر اوراق دارای طرح بوته و برگ با زر وسیاه و اندرون آن با شنگرف یا سیاه قسمتی از دعاء متن یا ادامه ترجمه نوشته شده، در ۳ برگ ابتدای نسخه فهرست ادعیه و سوره‌های بیاض اندرون جداول زر وسیاه به شنگرف و آبی و سیاه نوشته شده، بین جداول بیرونی و درونی در برگ ٦پ و ٧ر مذهب با مرکب آبی، دو برگ پایانی نسخه خالی از نوشته و جدا شده از شیرازه، در برگ پایانی کتاب در نسخه قسمتی از پایین ورق جدا و محل آن وصالی شده.

جلد: ترمه، سجاف لبه‌ها و عطف جلد چرم قهوه‌ای، اندرون جلد تیماج عنابی، ۱۹۰x۱۱۰.

کاغذ: ترمه، ۳۹۵ برگ، متغیر بین ۱۰ و۱۱ سطر، ۱۲۵x۶۰.

شماره پیشین: ۳۴۵-۲۲۳۰، ع/۱۰۷.

۲٤۰۸/ع

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام (فقه ـ عربی)

از: محقق حلی جعفربن حسین بن یحیی بن سعید (م ٦٧٦)

زمان تألیف: قرن هفتم

رجوع شود بشماره ۲۳٤۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر

هر دو جزء کتاب را در بردارد.

جزء اول «۲پ»، جزء دوم «۱۶۹»، حدود ۲۰ برگ از مباحث پایانی کتاب (از مبحث «القسم الثانی من کتاب الحدود» ببعد) در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «اللهم انی احمدك حمدا يقل فی انتشاره حمد كل حامد».

انجام: «و حیث اتینا بما قصدناه... وان یجعلنا من خلصاء شیعتهم...».

انجام نسخه افتاده: «الثانیة، اذا تاب قبل القدرة علیه ... من حقوق الناس كالقتل و الجرح».

نسخ، عناوین و سر فصلهای بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف خط کشی و علامتگذاری شده، در برگ ۲ فهرست عناوین کتاب اندرون جداول نوشته شده، برگ اول ممهور به دو مهر «عبده الراجی علی اکبر» و مهر «عبده الراجی علی اصغر» بهمراه مطلبی در مالکیت نسخه توسط علی اصغر طالقانی و مطالبی متفرقه در تولد فرزند یکی از مالکین نسخه و صورت کتابهایی که یکی از مالکین نسخه نزد دیگران داشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی ووصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با استفاده از کتبی همچون شرح قواعد و تحریر و غایة المرام و ارشاد و با امضای «زی» و «زین» و «عل» و «س ر» نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، دامن دار، مقوایی، با فرسودگی و پارگی لبه‌ها، عطف جلد تیماج مشکی الحاقی، ۲۴۰X۱۸۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۳۵۵ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۵۰X۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۰۱۴-۱۶۵٤، ع/۱۰۸.

۲٤۰۹/ع

مجموعه

۲٤۰۹/۱- چهل حدیث «۲-٦» (حدیث - عربی)

گردآورنده: عبد الکریم ربانی

در این کتاب ٤۰ حدیث از حضرت نبی (ص) در موضوعات متفرقه جمع آوری شده که بیشتر آن در موضوعات عبادی و اخلاقی است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین...اما بعد فهذه احادیث منقولة عن النبی (ص)».

انجام: «وقل الحق و لو علی نفسک و احسن الی من اساء الیک».

۲٤۰۹/۲- من لا یحضره الفقیه «٦-۳۹۰» (حدیث - عربی)

از: ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

زمان تألیف: قرن چهارم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۵۹/ع همین فهرست، نسخه حاضر چهار جزء کتاب «من لایحضر» را با کتاب اسانید بطور کامل در بردارد. جزء اول «٦»، جزء دوم «۱۰۷»، جزء سوم «۲۱۷»،

جزء چهارم «۳۰۳»، کتاب الاسانید «۳۷۵پ».

نسخ، جزء اول و دوم کتاب دوم نسخه بخط شمس الدین بن ابو تراب حسینی نیشابوری در سال ۱۰۸۵، جزء سوم کتاب دوم نسخه در سال ۱۰۹۷، کتاب اول در سال ۱۳۱۲ هـ.ق نوشته شده، عناوین در برخی اوراق بشنگرف و در برخی اوراق روی آن با شنگرف خط کشی شده، فواصل بین روایات با دایره شنگرف علامتگذاری شده، روی اولین کلمه از هر روایت با شنگرف علامتگذاری و خط کشی شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت زین العابدین دهیکی در سال ۱۳۲۳ همراه با مهر «زین العابدین» و دو بیت شعر فارسی با مرکب سبز، ابتدای کتاب دوم در نسخه و پایان جزء دوم و چهارم کتاب دوم در نسخه ممهور به مهرهای «کریم» و «لا اله الاالله الکریم»، در فواصل بین ٤ جزء کتاب دوم نسخه احادیثی در یکی دو برگ در متن یا حاشیه اوراق نوشته شده، در حاشیه برگ ۳۹۰ معمایی بصورت یک بیت شعر در سال ۱۲۸۹ به نستعلیق نوشته شده تا قاریان در رموز آن تفکر کنند «ولدی امی اباها و ابی شیخ کبیر ـ ان ذا من عجبات فی حجور المرضعات» آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی لبه‌ها ووصالی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح و قاموس و کنز و مجمع البحرین و توضیح و شرح پیرامون عبارات متن با استفاده از کتبی همچون مدارك، بحار، مجمع البیان و با امضای «م ح ق» و «ن» و «زین الدین» در حواشی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل بوته، سجاف لبه‌ها و عطف جلد تیماج عنابی، اندرون جلد تیماج

تریاکی روشن، ۲٤۵x۱۸۰.

کاغذ: دولت آبادی و اصفهانی، ۳۹۱ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۷۰x۱۰۵.

شماره پیشین: ۹۱٦ ـ۱۵۵۵، ع/۱۰۹.

۲٤۱۰/ع

الکافی (اصول) **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸)

زمان تألیف: قرن چهارم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست، نسخه حاضر مباحث ۳ کتاب از ۸ کتاب موجود در اصول کافی را در بردارد. کتاب الدعا «۱پ»، کتاب فضل القرآن «۷۷پ»، کتاب العشرة «۱۰۱پ». اسناد روایات نقل شده در نسخه بطور کامل ذکر نشده و در اکثر روایات آن اولین و آخرین را وی ذکر و بقیه راویان حذف شده‌اند.

آغاز نسخه: «کتاب الدعا باب فضل الدعا و الحث علیه، علی بن ابراهیم باسناده عن...».

انجام: «فی الظهور التی فیها ذکر الله عز و جل قال اغسلها تم الکتاب العشرة من الکافی».

نسخ، علی بن عبد الباقی بن رضی الدین محمد حسینی، عناوین و سر فصلها بشنگرف نوشته شده یا روی آن با شنگرف خط کشی شده، روی آیات قرآنی و متن روایات با شنگرف خط کشی شده، حد فاصل بین روایات با شنگرف

علامتگذاری شده، ابتدا سطور مختلف با حروف: ف، ل، ح، ق، م علامتگذاری شده و ظاهر این کلمات رموزی قراردادی در ارتباط با راویان حدیث باشند، برگ ۷۵ پ و۷۶ و ۷۷ و برگ ۱۰۰پ و ۱۰۱ر و برگ پایانی نسخه خالی از نوشته پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی به نستعلیق دارد که توضیح لغات متن با استفاده از قاموس و صحاح و مصباح و توضیح عبارات با استفاده از کتبی همچون نهایه و مجمع البیان و مجمع البحار و بعضی حواشی با امضای «م ق ر مدظله» و «م ح ق رحمه الله» و «نصر» نوشته شده، مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زیتونی، یک لایه ساده، عطف جلد از شیرازه اوراق جدا شده، ۱۸۵x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۶ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۲۵x۷۰.

شماره پیشین: ۷۳۲-۱۳۷۰ ، ع/۱۱۰.

۲۴۱۱/ع

رسالة الحسنة **(عرفان ـ عربی)**

از: کرمانی، زین العابدین بن محمد کریم بن ابراهیم (م ۱۳۶۰)

زمان تالیف: ۱۳۴۵ هـ.ق

مؤلف که رئیس فرقه شیخیه بوده در ابتدا رساله چنین بیان داشته: کتابی از مولا آقا میرزا حسن آقا اهل سردرود تبریز بدستم رسید و ایشان مرا امر نمود تا مشکلات و معضلات آن کتاب را تبیین نمایم، من هم شروع در بیان آن نموده و با اقتباس از اسم شریف «آقا میرزا حسن» نام رساله را «رساله

حسنه» نامیدم.

در رساله حاضر به سه مسئله شریفه ذیل جواب داده شده:

۱ـ سر ترکیب کلمه توحید از حروف ثلاثه (الف و لام و هاء) «۳».

۲ـ حکمت تکرار آن به این عدد مخصوص که در آن اشاره‌ای است به باطن و تاویل و باطن باطن آن «۱۱».

۳ـ شرح حدیث امام صادق در بیان آنکه باطن نماز ولایت است «۲۳پ».

مباحث رساله با عنوان «قال ـ اقول» می‌باشد.

در فهرست فارسی مشار (۲۵۶۲/۲) از جمله کتب چاپی مؤلف «رساله در جواب از چند مسئله» معرفی شده و در برگ ۲ نسخه حاضر قبل از شروع رساله نوشته شده «این رساله مشتمل‌است بر جوابهای هشتگانه» اگر چه در متن رساله به بحث و بررسی سه مسئله اکتفا شده اما بنظر می‌رسد بین رساله چاپ شده مولف «در جواب از چند مسئله» و رساله حاضر ارتباطی باشد که تشخیص آن نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین... وبعد یقول العبد المسکین المستکین...».

انجام: «و نکتفی بما ذکرنا لظهور المسئلةوالحمدلله و قد وقع الفراغ...».

نسخ و نستعلیق، احتمالا بخط مصنف، روی عبارات مسائل مطرح شده با شنگرف خط کشی شده، در برگ ۲ عنوان سه

مسئله مورد بحث در رساله بشنگرف نوشته شده، یکبرگ در ابتدا و یکبرگ در پایان نسخه خالی از نوشته، پارگی لبه اوراق ووصالی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابره، ساده، عطف پارچه‌ای، ۲۲۵x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۵۸ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۲۲ سطر، ۱۷۵x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۳۱-۱۴۷۰، ع/۱۱۱.

۲۴۱۲/ع

تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الرسالة الشمسیة

(منطق ـ عربی)

از: قطب الدین رازی ، محمد بن محمد (م ۷۶۶)

زمان تألیف: ۷۲۹ هـ.ق

رساله «الشمسیة» نجم الدین عمر بن علی کاتبی قزوینی (م ۶۷۵) از کتب معروف در علم منطق است. این رساله در یک مقدمه و سه مقاله و یک خاتمه مرتب شده و مقالات آن مفردات، قضایا و احکام آن و قیاس را مورد بحث قرار می‌دهد.

در میان شروح و حواشی متعددی که بر این رساله نوشته شده «تحریر القواعد المنطقیه» که نسخه حاضر باشد بسیار مشهور است. این شرح مزجی و با عنوان «قال ـ اقول» است.

چند برگ از مباحث پایانی کتاب در نسخه حاضر افتادگی دارد.

الذریعه (۳۸۸/۳)، ف ملی (۳۴۳/۸)، ف مرعشی (۱۹۰/۲)، معجم المطبوعات العربیة (۹۱۹/۱) ف عربی مشار ص ۱۶۴.

آغاز: «ان ابهی درر تنظیم ببیان البیان و از هر زهر تنشر فی اردان الاذهان».

انجام: « هذا آخر ما ارادنا ایراده فی هذه الاوراق و الحمد لواجب الوجود و الصلوة علی افضل البشر».

انجام نسخه افتاده: «قال القسم الرابع ما یترکب من الحملیة و المنفصلة اقول ... و کل ج ب و کل ب د ینتج اما».

نستعلیق، سر فصلها و عنوان «قال ـ اقول» با شنگرف، روی برخی حروف با شنگرف علامتگذاری شده در ۵ برگ ابتدای نسخه قبل از شروع کتاب مطالب کوتاه مختلفی در ارتباط با مباحث کتاب استخراج شده از کتابهایی همچون شرح عصفور، شرح حکمة العین، شرح قاضی میر حسین یزدی، شرح ارشاد، شرح مفتاح، رساله مغالطه و مطالبی از میر صدر الدین احمد رومی و ملا جلال بهمراه مطلبی عرفانی از محی الدین عربی و دائره‌ای از عبد الرزاق کاشی و احادیثی از حضرت نبی (ص) در وقوع نماز عید در جمعه بنقل از کتاب آداب القضا و احادیثی از حضرت علی (ع) و پیامبر(ص) در مورد فقر و اشعاری از شیخ بهاء الدین محمد و مطلبی در بیان فرق بین ماهیت و حقیقت و روایتی برای درمان تب که حرز حضرت فاطمه (س) به سلمان است نوشته شده، همچنین در برگ اول یادداشت مالکیت همراه با مهر مربع «ر ض ا ق ل ی» و در حاشیه برگ ۴ یادداشتی در مالکیت فرزند محمد علی بن ملا علی اشکوری در سال ۱۲۴۷ نوشته شده، پاشیدگی

مرکب و آب افتادگی و پارگی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتاب صحاح و مطالبی در توضیح و در ارتباط با عبارات متن در لابلای سطور و حواشی نوشته شده و این مطالب حاشیه‌ای با استفاده از کتابهایی همچون شرح مواقف، حاشیه مطول، حاشیه مطالع، شرح طوالع و شرح تفتازانی و سعدیه و مطالبی از میر محمد حسین، ملا عماد، ابیوردی، محی الدین، ماوردی، ملا داود، محمد طالشی، سید علی و سعد الدین در حواشی نوشته شده.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۲۳۰x۱۲۰.

کاغذ: فرنگی (وتعداد کمی اصفهانی)، ۱۸۳ برگ، متغیر بین ۱۱ و ۱۳ سطر، نوشته متغیر بین ۱۳۰x۵۰ و ۱۴۰x۶۰.

شماره پیشین: ۸۴۰-۱۴۷۹، ع/۱۱۲.

۲٤۱۳/ع

المطول (فی شرح التلخیص) (بلاغت - عربی)

از: تفتازانی، سعد الدین مسعود بن عمر (م ۷۹۳)

رجوع شود بشماره ۲۳۷٤/ع همین فهرست، کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و حدود ۳ یا ٤ برگ از مباحث ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد و در پایان نسخه، مباحث علم بیان را هم در بر ندارد و نسخه حاضر حدودا نیمی از مباحث کتاب المطول را در بردارد.

آغاز کتاب: «الحمد لله الذی الهمنا حقایق المعانی و

دقایق البیان».

آغاز نسخه افتاده: «الایام و حصنا حصینا للاسلام بالنبی و آله علیهم السلام والمرجومن خلانی...».

انجام کتاب: «هذا آخرماارادنا جمعه من الفوائد ...والحمدلله علی التوفیق و منه الهدایة...».

انجام نسخه افتاده: «و هو هذا نعم و لیس اقل من مقتضی المقام لان».

نسخ، روی عبارات مورد شرح در برخی اوراق با شنگرف خط کشی شده، اوراق نسخه از عطف جلد جدا شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و موریانه خوردگی لبه‌های بالایی در بیشتر اوراق و فرسودگی عمومی در نسخه مشاهده می‌شود، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده، مطالب حاشیه‌ای با امضای «چلبی، ۱۲٤۳» و «سیدره» و «منه».

جلد: تیماج حنایی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، ۲۵۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۹۰ برگ، ۱۹ سطر کامل، نوشته بین ۱۷۰x۷۰ و ۱۸۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۰۰۵-۱۶٤۵، ع/۱۱۳.

۲٤۱٤/ع

مجموعه

۲٤۱٤/۱- زهر الربیع فی شواهد البدیع «۱پ - ٥٤»

(بلاغت - عربی)

از: شیخ ناصر الدین محمد بن عبدالله بن قرقماس حنفی (م ۸۸۳)

زمان تألیف: ۸۶۲ هـ.ق

مؤلف در ابتدا کتاب چنین بیان داشته: از آنجا که مشاهده نمودم بزرگان علم معانی و بیان در واضح نمودن مبهمات علم بدیع فقط اشاره نموده و در این مورد به کتب طولانی با الفاظ پیچیده و مشکل اکتفا نموده‌اند، بر آن شدم تا در این کتاب بترتیبی زوایای این علم را مورد بررسی قرار داده که حفظ آن بر مبتدیان آسان باشد.

سپس مؤلف پس از تعریف کوتاه فصاحت و بلاغت، مسائل علم بدیع را در ۴۳ باب مورد بحث و بررسی قرار داده است.

باب اول ـ در جناس و باب آخر آن در حسن ختام است.

فهرست ابواب کتاب در ابتدای نسخه نوشته شده است.

کشف الظنون (۹۵۹/۲)، ف ملی (۲۳۴/۷).

آغاز: «الحمد الله الذی زین سماء المعانی بمصابیح البدیع و اطلع شمس البیان».

انجام: «و تقبل مناهذا العمل الذی نرجوا به دخول الجنة... ولاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم».

۲۴۱۴/۲ـ نصایح الکبار «۵۵پ ـ ۱۲۷»

(موعظه و ادب ـ عربی)

از: زمخشری، جارالله محمود بن عمر (م ۵۳۸)

زمان تألیف: ۵۱۲ هـ.ق

مؤلف درسن چهل و یک سالگی که از خلق بریده و کنج

عزلت گزیده بود کتاب حاضر را به رشته تحریر در آورد.

مباحث کتاب در پنجاه «مقامة» آمده و مؤلف در ابتدای هر یک از مقامات، خود را با عنوان «یا اباالقاسم» مورد خطاب قرار داده و نصایح و پندهای سودمندی را بیان می‌کند. کتاب از مبحث «مقامة المراشد» و «مقامة التقوی» شروع و به مبحث «مقامة ایام العرب» ختم می‌شود. بگفته کشف الظنون (۱۹۵۵/۲) مؤلف کتاب دیگری بنام «نصایح الصغار» دارد.

کشف الظنون (۱۹۵۵/۲)، ف ملی (۲۵۴/۷).

آغاز: «بسمله و احمده علی ما ادرج لی من الایة فی تضاعیف ابتلائه و مارزقنی من درك الغبطة».

انجام: «نفخة نثرت امعائه وان خلق هو من راسه سوائه».

۲۴۱۴/۳ـ جنگ مثنوی و غزل «۱۲۸پ ـ ۱۳۴»

(صنایع شعری و ادبی ـ فارسی)

از:؟

کتاب حاضر مشتمل بر مثنوی ۴۰ بیت و دو غزل که غزل اول آن بدون نقطه و غزل دوم بدون الف است و در هر کدام از این اشعار صنایع و بدایع شعری بترتیب ذیل بکار رفته است:

مثنوی در مدح خلیفه سلطان (م ۱۰۶۴) و نواب وی وزیر اعظم است و هر مصراع از آن به فنی از فنون متصف بوده و مجموع حروف اول هر ده بیت و حروف آخر از مثنوی مطابق با عددی است که آن عدد با تاریخ الوز ارت، مدح نواب خلیفه

سلطان، وزیر اعظم و خورشید و نور عدالت معادل است. در غزلها نیز تاریخ در بحر رمل مثمن مقصور و بذال، بحر مجتث و دیگر صنایع شعری بکار رفته است.

آغاز: «حمد بیان آرا و درود عدد پیما سلطانی را که بفرمان اناجعلناك خلیفة فی الارض...».

انجام: «نیابد لفظ پیمان رفته از شین پشیمانی».

۲٤۱٤/٤- اطواق الذهب «۱۳٤پ - ۱٦۱»

(موعظه و ادب - عربی)

از: زمخشری، جارالله محمود بن عمر (م۵۳۸)

صد مقاله ادبی مختصر دارای سجع و قافیه است در پند و اندرز و تهذیب نفس و تحصیل مراتب عرفانی.

همچنانکه مؤلف بیان داشته مطالب این مقالات یافته‌های ایشان در حرم بیت اله الحرام هنگام تشریف به حج بوده است.

ف ملی (۲۵٤/۷)، ف عربی مشار ص ٦۸، معجم المطبوعات العربیه (۹۷۳/۱)، ف مرعشی (٦۷/۳).

آغاز: «اللهم انی احمدك علی ما از للت الی من نعمتک و علی ما ازلت من نقمتک علی انی لم اکن اهلا للا ولی...».

انجام: «فکیف رضیت لدینک با لقذی و المؤمن لایرضی لدینه بذا».

۲٤۱٤/۵- لغز «۱٦۲پ - ۱٦۹»

(ادبیات عرب - عربی)

از: سیبویه نحوی

۵۱ بیت شعر است که شاعر در ابتدا شخصی بنام «ثوبان» را مورد خطاب قرار داده می‌گوید: پدرم عثمان هنگام جنگ لباس غیر خشن و سبک بر من پوشاند و در ادامه وقایع پیش آمده در جنگ و فرود آنها در سرزمین مکه را بیان می‌کند. در پایان کتاب توسط کاتب نوشته شده این الغاز تصنیف سیبویه نحوی است، که مشخص نیست کدام سیبویه منظور ایشان بوده است!

اشعار کتاب در نسخه حاضر از لحاظ صرف و نحو بررسی و تجزیه وترکیب شده است.

آغاز: «کسانی ابی عثمان ثوبان فی الوغا...».

انجام: «مررت بزید مخبرا ان خاله، اباه حسین من فراق حبیبه».

نسخ، کتاب پا یانی نسخه بخط محمد حسین، سال ۱۰۸۸ هـ.ق، عناوین در برخی کتابهای نسخه با شنگرف و در برخی دیگر با خطی درشت تر از متن نوشته شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت نسخه همراه با مهر «لااله الا الله عبده محمد تقی» و مطلبی در مالکیت محمد رفیع در سال ۱۱۲۹ هـ.ق نوشته شده، در کتاب پا یانی نسخه اشعار به شنگرف اعراب گذاری شده و تجزیه و ترکیب اشعار با خط حمائلی و در لا بلای سطور نوشته شده، پس از اتمام کتاب سوم اشعاری از صائب و خواجه نصیر و ناظم یزدی بهمراه چند بیت شعر عربی و قبل از شروع همین کتاب در برگ ۱۲۸ اشعاری از ناظم یزدی به نستعلیق وبا خط حمائلی نوشته شده، برگ ۱٦۹ پ و ۱۷۰ و ۱۷۱ خالی از نوشته، در اوراق ۱۷۲ تا ۱۷۵ اشعاری عربی از

عبد المطلب و سراج الوراق و ابن فارض در وصف خمر، ابن نبیه در وصف ساقی، معاویه بن ابو سفیان، ابن رومی و اشعار دیگری نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، یکبرگ از اوراق نسخه در پایان نسخه قرار داده شده و محل آن معین نشده.

جلد: تریاکی روشن، ضربی، ترنج وسر ترنج، مذهب، دامن دار، مقوایی، ۲۵۵x۱۲۵.

کاغذ: دولت آبادی، ۱۷۵ برگ، متغیر بین ۴و۱۴و۲۱ سطر، نوشته متغیر بین ۱۸۰x۷۰ و ۱۴۵x۷۵.

شماره پیشین: ۷۱۸-۱۳۵۶، ع/۱۱۴.

۲۴۱۵/ع

الفصول الغرویة فی الاصول الفقیة (اصول فقه ـ عربی)

از: اصفهانی، محمد حسین بن محمد رحیم (م ۱۲۵۰ یا ۱۲۵۵)

زمان تألیف: ۱۲۳۲ هـ.ق

مباحث اصول فقه بنحو استدلالی و مفصل در یک مقدمه و چند مقاله و یک خاتمه کتاب مورد بررسی قرار گرفته مولف در هر مبحث رد و ایرادات مفصل بیان نموده و به گفته های میرزای قمی در کتاب «قوانین الاصول» اشکالات بسیار وارد نموده است. نسخه حاضر جلد اول کتاب تا آخر مبحث تخصیص را در بر دارد.

الذریعه (۱۶/۲۴۱)، ف مرعشی (۹/۲۱۰)، ف عربی مشار ص ۶۶۹، معجم المطبوعات العربیة (۲/۱۶۵۰).

آغاز: «الحمدلله الذی ارشدنا الی معالم الشریعة و معارج الیقین و نور قلوبنا بزبدة من لوامع...».

انجام جلد اول: «و اذا جعل التعارض بینهما غیر واضح بل التحقیق ما عرفت الحمدلله اولا و آخرا...».

نستعلیق و نسخ، حسین علی بن کلبعلی هاشمی، ۱۲۵۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق با مرکب قرمز، روی برخی کلمات و عبارات در ابتدای نسخه با قرمز خط کشی شده، مطلبی در مالکیت نسخه توسط محمد باقر بن محمد قاسم در سال ۱۲۶۲ در برگ ۲۴۱، برگهای اول و ۲۴۱ ممهور به مهر «یا امام محمد باقر»، دو برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و لکه های سوختگی و موریانه خوردگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده، بیشتر حواشی با امضای «منه» و از مولف متن است.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، حواشی با بوته های ریسه ای، مقوایی، ۲۱۰x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۴۳ برگ متغیر بین ۲۰ و ۲۲ سطر، ۱۵۵x۸۵.

شماره پیشین: ۶۶۹-۱۳۰۷، ع/۱۱۵.

۲۴۱۶/ع

لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار (منطق ـ عربی)

از: قطب الدین رازی، محمد بن محمد (م ۷۶۶)

شرح معروفی است بر کتاب «مطالع الانوار» قاضی سراج

الدین ارموی (م ٦٨٢) که بنام غیاث الدین امیر محمد وزیری نوشته شده. همچنان که شارح در ابتدا بیان داشته در این شرح به حل ترکیبها و شیوا نمودن اسلوبها اکتفا نکرده بلکه قواعد این فن را تحقیق و مقاصد قوم را بیان نموده به نقد کلام و ایرادات پرداخته است. مطالب شرح با عنوان « قوله ـ اقول» است. یک برگ از مباحث خطبه شرح در نسخه افتادگی دارد.

ف ملی (۹/۳۲۵)، ف مرعشی(۵/۲۰۷)، ف عربی مشار ص۷۷۱، معجم المطبوعات العربیه (۱/۹۱۹).

آغاز کتاب: « الحمدلله فیاض ذوارف العوارف و ملهم حقایق المعارف واهب حیاة العالمین».

آغاز نسخه افتاده: « الدهر عن طبایع الابیة اقباله و صار عود الامل من سحب ایادیه...».

انجام: « لدرك حقایق الاشیاء و غیر میسر لما خلق له و لنقنع بهذا القدر من الکلام حامدین علی الاتمام...».

نسخ، محمد صالح بن محب علی خوش مکانی، ۱۰۹۲ هـ.ق، عنوان « قوله ـ اقول» به شنگرف نوشته شده، روی متن عبارات شرح شده با شنگرف خط کشی شده، روی برخی کلمات با شنگرف علامتگذاری شده، متن عبارات مطالع در حاشیه بالایی برخی اوراق، در برگ پایانی اشعاری بعربی و با خط حمائلی با مطلب کوتاهی در ارتباط با مطالب کتاب نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، سوختگی لبه های بالایی و وصالی لبه ها در اوراق متعددی مشاهده می شود، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده، مطالب حاشیه ای با امضای « منه»

از خود مولف و یا با امضای « مهدی» و « م ن» و یا با استفاده از کتابهای دیگر همچون حاشیه میر سید شریف می باشد.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، سجاف لبه ها تیماج عنابی، عطف تیماج قهوه ای، اندرون جلد تیماج مشکی، مقوایی، ۲۵۵x۱۵۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۷۸ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۷۰x۹۰.

شماره پیشین: ۹۹۷-۱٦٣٧، ع/١١٦.

۲۴۱۷/ع

مفاتیح الشرایع (فقه ـ عربی)

از: فیض کاشانی، ملا محسن بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۴۲هـ.ق

مؤلف در عنفوان جوانی کتاب «معتصم الشیعة فی احکام الشریعة» را در فقه به رشته تحریر در آورد و در آن بنحو مبسوطی به تبیین امهات مسائل فقه همراه با ذکر اقوال و دلائل آن پرداخت بدون آنکه از دیگران ولو از علما بزرگ تقلید نموده باشد.

روش مؤلف در این کتاب فقهی آن بوده که بدون دلیل از شهرت پیروی نکرده، بر آنچه اجماع گفته می‌شده اما به کلام معصوم بر نمی‌گردد اعتماد ننموده، بر قیاسات اهل سنت عمل نکرده و بر الفاظ هم جمود نکرده است.

سپس مؤلف معتصم الشیعه خود را در کتاب «مفاتیح الشرایع» مختصر نموده و در آن مسائل فقهی را با عنوان «مفتاح» در دو جلد نگاشته است. جلد اول در عبادات و سیاسات، جلد دوم در عادات و معاملات. نسخه حاضر جلد اول مفاتیح الشرایع را در بردارد.

روضات الجنات (۸۸/۶)، الذریعه (۳۰۳/۲۱)، ف ملی (۳۳/۸)، ف مرعشی (۹۷/۱۲).

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا لدین الاسلام و سن لنا الشرایع و الاحکام بوسیلة نبیه المختار».

انجام کتاب: «کما فی الخبر المشهور...و کل شیء مطلق حتی یرد فیه نهی و الله اعلم بحقایق احکامه».

انجام نسخه، انجام جلد اول: «هل تنفذ من الاصل ام الثلث و یاتی الکلام ...والحمدلله اولا و اخرا و ظاهرا و باطنا».

نستعلیق، سر فصلها و عنوان «مفتاح» در برخی اوراق بشنگرف، روی کلمات مفتاح در برخی اوراق و روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، برگ اول و آخر نسخه پارگی دارد و قسمتی از مطالب متن در آغاز و پایان کتاب در نسخه پاره و جدا شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت فتح الله قزوینی با مهر «فتح الله» بهمراه مطالب متفرقه کوتاه بخط حمائلی نوشته شده، در ظهر برگ پایانی که خالی از نوشته است دو بیت شعر عربی نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی و وصالی اوراق و خط زدگی عبارات متن توسط کاتب در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتب لغت همچون کنز اللغة و مطالبی

در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با استفاده از کتبی همچون وافی، معتصم، مدارك، شرح لمعه و با امضای «ق» و «ع - ل» و «هادی» و «منه عفی عنه» و «منه دام فیضه» نوشته شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، یک لایه، ساده، ۱۹۵x۱۳۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۸۲ برگ، متغیر بین ۱۵ و ۲۰ سطر و غالبا ۱۹ سطر، نوشته متغیر بین ۱۵۰x۸۰ و ۱۳۵x۷۰.

شماره پیشین: ۱۰۸۶-۱۷۲۶، ع/۱۱۷.

۲۴۱۸/ع

مجموعه

۱/۲۴۱۸- معالم الاصول (معالم اصول الدین) «۲پ - ۱۲۴» (اصول فقه - عربی)

از: صاحب معالم، شیخ حسن بن زین الدین عاملی (م ۱۰۱۱)

کتاب «معالم الدین و ملا ذالمجتهدین» شیخ حسن فرزند شهید دوم در فقه مشتمل بر مقدمه‌ای در مباحث اصول فقه بوده که این مقدمه بعد ها بصورت کتاب مستقلی بنام «معالم الاصول» در آمده و یکی از کتب درسی حوزه‌های علمیه شده است.

این کتاب مقدمه‌ای در فضیلت علم و پس از آن اصول و فصولی در بحث و بررسی مطالب اصول فقه را در برداشته و در آن از مباحث الفاظ و اصول عملیه بحث شده است.

مباحث هر فصل با عنوان «اصل،اصل» بیان شده.

ف ملی (۱۱۰/۷)، ف مرعشی (۲۷۰/۲)، ف عربی مشار ص ۸۶۵،

معجم المطبوعات العربیه (۹۱۷/۱).

آغاز: «الحمدلله المتعالی فی عز جلاله عن مطارح الافهام فلا یحیط بکنهه العارفون المتقدس بکمال ذاته».

انجام: «الا ان احتمال التقیه ما هو المعلوم... و ذلک کاف فی الترجیح فکلام الشیخ عندی هو الحق».

۲۴۱۸/۲- حاشیة معالم الاصول «۱۲۴ پ - ۱۳۲پ»

(اصول فقه - عربی)

از: خلیفه سلطان، حسین بن محمد مرعشی آملی (م ۱۰۶۴)

حاشیه معروفی است بر کتاب «معالم الاصول» شیخ حسن عاملی (م ۱۰۱۱) با عنوان «قوله».

محشی علاوه بر توضیح و شرح عبارات معالم الاصول، در برخی مباحث، مطالب متن را مورد انتقاد قرار داده است.

نسخه حاضر بخش کوتاهی از حاشیه را در برداشته و در آن تا اوائل مطلب دوم کتاب معالم و تا عبارت «فی الاوامر و النواهی و فیه بحثان الاول فی الاوامر اصل، صیغه افعل و ما فی معناها حقیقة فی الوجب» در نسخه مورد شرح و حاشیه قرار گرفته است.

الذریعه (۲۰۶/۹)، ف ملی (۷۱/۷)، ف آستان قدس (۲۱۱/۱۳)، عربی مشار ص ۲۹۷.

آغاز کتاب: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین اما بعد فیقول العبد الغریق فی بحر العصیان

المشرف بالانتساب».

آغاز نسخه: «قوله و لاشک ان العالم الخ لایخفی ان هذه المقدمة فی مرتبة الدعوی بل عین المدعی».

انجام کتاب: «فاحتمال النفی فی احد هما دون الاخر یوجب الترجیح فماذکره ساقط».

انجام نسخه افتاده: «قوله قوله تعالی فلیحذر الذین یخالفون عن امره... بشرط المخالفة لا فی زمان المخالفة کما فی تکلیف الکافر الاسلام».

شکسته نستعلیق، کتاب اول نسخه بخط حسن کمال یا کمال الدین حسین، به سال ۱۰۹۰ هـ.ق، عناوین بشنگرف، کتاب دوم نسخه بخط حمائلی در متن اوراق نوشته شده، در برگ اول مطالب متفرقه‌ای بهمراه یادداشتی در صورتحساب شخصی یکی از مالکین نسخه و یادداشتی در ثبت و نگارش عقد تمتع بین دو نفر در سال ۱۳۳۱ و درج عبارتی با حروف رمزی، در برگ ۲ مطلبی در مالکیت نسخه توسط مصطفی حسینی خوانساری با دو مهر بیضوی «مصطفی الحسینی» برگ ۱۳۲ پ ممهور به مهر «مصطفی الحسینی»، برگ ۱۳۳ ممهور به مهر بیضوی « یا محمد »، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده است بیشتر مطالب حاشیه‌ای با استفاده از حاشیه خلیفه سلطان و با امضاء «سلطان» و برخی با امضای «م ح م ص ر ه» و «م د» و «ع - ب دام ظله» می‌باشد.

جلد: تیماج قهوه‌ای، مقوایی، ساده، عطف تیماج قهوه‌ای

الحاقی، ۱۰۰x۲۰۰.
کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۳۳ برگ، ۱٦ سطر کامل، ۵۰x۱۲۰.
شماره پیشین: ۱۰۵٦-۱٦۹٦، ع/۱۱۸.

۲٤۱۹/ع

فرائد الاصول (رسائل شیخ مرتضی)   (اصول فقه - عربی)
از: انصاری، شیخ مرتضی بن محمد امین (م ۱۲۸۱)
زمان تألیف: قرن سیزدهم

کتاب مشهور و متداولی در مباحث اصول فقه است مشتمل بر ۵ رساله در قطع و ظن، برائت، استصحاب، تعادل و تراجیح مؤلف در مباحث اصولی مطرح شده در این کتاب روش خاصی را بنیان گذاشته که اصولیین متاخر طریق استدلالی ایشان را پیموده‌اند. این کتاب از کتب مهم درسی حوزه‌های علمیه شده و از زمان مؤلف تا زمان تالیف کتاب کفایه یعنی نزدیک به ۷۰ سال، تدریس و بحث و نظر پیرامون آن بسیار زیاد بوده و حواشی متعددی بر آن نوشته شد.

نسخه حاضر مشتمل بر بحث قطع وظن بوده و از اول قطع تا آخر دلیل انسداد را در بردارد.

الذریعه (۱٦/۱۳۲)، ف آستان قدس (۱۳/٤۲۵)، ف عربی مشار ص ٦۵۹، معجم المطبوعات العربیه (۱/٦۳۵).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد ... اما بعد فا علم ان المکلف اذا التفت الی حکم شرعی...».

انجام نسخه: «کا صالة الفساد فی المعاملات و نحو ذلک ففیه اشکال والله العالم بحقیقة الحال و الحمدلله اولا واخرا ...».

نستعلیق، احمد کاشی کجوری، ۱۲۰۷ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ ۲ یادداشتی در مالکیت ریحان الله بن جعفر موسوی به سال ۱۳۲۷ نوشته شده همراه با مهر «ریحان الله الموسوی» یکبرگ در ابتدا و دو برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی در اوراق متعددی مشاهده می‌شود، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لایه، ساده، ۱۲۰x۱۹۰.
کاغذ: فرنگی، ۱۹۳ برگ، ۱٦سطر کامل، ۷۰x۱۲۰.
شماره پیشین: ۱۰۲۸-۱٦٦۸، ع/۱۱۹.

۲٤۲۰/ع

حاشیة المطول   (بلاغت - عربی)
از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م ۸۱٦)

حاشیه‌ای است بر کتاب «المطول» سعد الدین مسعود تفتازانی (م ۷۹۲) در شرح تلخیص المفتاح خطیب دمشقی (م ۷۳۹)، همچنانکه محشی در ابتدا کتاب بیان داشته: هنگامی که شاگردان میر سید شریف کتاب مطول را نزد ایشان می‌خواندند در خواست تفصیل و تنقید مطالب را نمودند و میر سید شریف در اجابت در خواست شاگردان خود حاشیه حاضر را مشتمل بر فوائدی در تحقیق و توضیح مقاصد کتاب مطول و در تنبیه بر

لغزشگاهها و اعتراضات بر تفتازانی به رشته تحریر در آورده است. این حاشیه با عناوین «قوله، قوله» است.

کشف الظنون (۱/۴۷۴)، ف ملی (۸/۳۵۰)، ف آستان قدس (۲۱۰/۱۳)، ف مرعشی (۱/۱۱۸).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین محمد و آله و صحبه اجمعین و بعد فهذه حواش علی الشرح المشهور...».

انجام: «قوله و مثل الرقطاء، الرقطة سواد یشوبه نقطه بیاض یقال دجاجة رقطاء والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب».

نستعلیق، عنوان «قوله، اقول» بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف علامتگذاری شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت نسخه در سال ۱۱۳۴ نوشته شده که روی نام مالک آب زده شده و مطلب کوتاه حاشیه‌ای در ارتباط با مطالب کتاب مشاهده می‌شود، در برگ ۱۴۴ طریقه استخاره مروی از امیر المؤمنین علی (ع) و ابیاتی شعر فارسی نوشته شده، ابتداو انتهای کتاب در نسخه ممهور به مهر مربع «اللهم صل علی محمد و آل محمد» دو برگ در ابتدا و دو برگ در پایان نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی در حواشی اکثر اوراق و پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح و توضیحاتی پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «منه» و «استرآبادی»، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، یک لایه، ساده، ۱۸۰x۹۰.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی، الوان، ۱۴۶ برگ، متغیر بین ۱۸

و۲۴ سطر، نوشته متغیر بین ۱۴۰x۶۰ و ۱۳۰x۵۰.

شماره پیشین: ۱۰۷۴-۱۷۱۴۱، ع/۱۲۰.

۲۴۲۱/ع

مجموعه

۲۴۲۱/۱- الالفیة «۲ پ - ۷۰ پ»

(فقه - عربی)

از: شهید اول محمد بن مکی شامی عاملی (م ۷۸۶)

مؤلف هزار واجب از واجبات نماز را در یک مقدمه و سه فصل و خاتمه کتاب آورده است.

مقدمه - در تعریف و اقسام نماز.

فصل اول - در مقدمات نماز.

فصل دوم - در مقارنات نماز.

فصل سوم - در منافیات نماز.

خاتمه - مشتمل بر دو بحث: بحث اول - در اقسام خللی که در نماز واقع می‌شود، بحث دوم - در خصوصیات بقیه نمازها نسبت به نماز یومیه.

الذریعه (۲/۲۹۶)، ف ملی (۱۰/۲۸۹)، ف آستان قدس (۱۳/۶۴)، ف عربی مشار ص ۸۴.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی افضل المرسلین... اما بعد فهذه رسالة وجیزه فی فرض الصلوة..».

انجام: «ولو اطلق القضاء علی صلوة الطواف و الجنازة فمجاز

و کذا النذر المطلق».

۲۴۲۱/۲- الباب الحادی عشر «۷۱-۷۸»

(کلام - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

علامه حلی پس از اختصار کتاب «مصباح المتهجد» شیخ طوسی در ابواب دهگانه کتاب «منهاج الصلاح فی مختصر المصباح» خود، بدر خواست وزیر محمد بن محمد قوهدی مسائلی از اصول دین را که عامه مکلفین بدان احتیاج دارند با عنوان «الباب الحادی عشر» به ابواب دهگانه کتاب خود اضافه نمود.

و از آنجا که آخرین باب از ابواب کتاب «منهاج الصلاح فی مختصر المصباح» علامه، مشتمل بر مسائل اصول عقاید بوده و مباحث آن بیشتر از دیگر ابواب کتاب مورد نیاز مردم بوده بنابراین باب یازدهم کتاب بصورت یک کتاب مستقل درآمده و شروح و حواشی متعددی بر آن نگاشته شده است. مطالب کتاب «الباب الحادی عشر» بترتیب ذیل است:

فصل اول - در اثبات واجب الوجود.

فصل دوم - در صفات ثبوتیه.

فصل سوم - در صفات سلبیه.

فصل چهارم - در عدل.

فصل پنجم - در نبوت نبی (ص).

فصل ششم - در امامت.

فصل هفتم - در معاد.

الذریعه (۵/۳)، ف ملی(۴۲۷/۴)، ف آستان قدس (۸۱/۱۳)، ف مرعشی (۸۲/۱).

آغاز: «الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین، اجمع العلماء کافة...».

انجام: «لان الامر و النهی بالماضی و عنه عبث و تجویز التاثیرو الامن من الضرر».

۲۴۲۱/۳- رساله در شکیات نماز «۷۹-۸۱ پ»

(فقه عملی - فارسی)

از: محمد طهاطهانی

مؤلف صورت شکیات نماز را از قاعده جعفریه جمع آوری نموده و مختصر آن را در رساله حاضر نگاشته است.

شاید منظور مؤلف از «قاعده جعفریه» همان احکام فقهی مذهب جعفری باشد و بعید هم نیست که مؤلف شکیات نماز را از رساله جعفریه شیخ علی کرکی استخراج کرده باشد.

آغاز: «در بیان بیست و هفت صورت شکیات که فقیر محمد طهاطهانی از ...».

انجام: «مجموع بیست و هفت صورت باشد بدین منوال که بیان شد و الله اعلم بالصواب».

۲۴۲۱/۴- رساله در مسائل عملیه فقهیه «۸۲-۸۹ پ»

(فقه عملی - فارسی)

گرد آورنده: ؟

مسائل عملیه متفرقه‌ای که از شیخ علی (ره) استماع شده در رساله حاضر جمع آوری شده مطالب رساله بیشتر مسائل باب عبادات و با عنوان «مسئله ـ مسئله» است. ظاهرا مقصود از شیخ علی، محقق کرکی شیخ علی بن حسین بن عبد العالی (م ۹۴۰) باشد.

آغاز: «مسائل مسموعه از شیخ علی رحمة الله علیه، مسئله پوشیده نماند که فرزند باینکه بالغ باشد».

انجام: «پس اینهنگام نماز میت را مقدم دارد و نماز یومیه را قضا کند».

نسخ، کتاب آخر نسخه بخط محمد علی عریضی حسینی، کتاب اول نوشته در سال ۹۸۰ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در یکی دو برگ فواصل بین کتب نسخه و در ابتدا و انتهای نسخه مطالبی متفرقه همچون دعا و حدیث بفارسی و عربی نوشته شده، در برگ ۸۹ پ مطلبی در تملک «حاجی محمد ملک هفشویه» و «محمد مسعود» نوشته شده همراه با مهرهای بیضوی «محمد معصوم» و «محمد نبی الله علی ولی الله محمد مسعود» در برگ ۹۰ و ۹۱ مطلبی در دانستن احوال سال و ماه از طریق روز اول محرم و دعائی منقول او امام حسن پس از نماز شب، برگ پا یانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی در برخی اوراق، مطالبی در ترجمه و توضیح لغات متن و توضیح عبارات متن در لابلای سطور و در حواشی اوراق بخط حمائلی نوشته شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابره الوان، سجاف و گوشه‌ها

تیماج زرشکی، ۱۱۵x۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۹۲ برگ، متغیر بین ۵ و۱۲و ۱۵ سطر، نوشته متغیر بین ۹۵x۵۰ و ۱۱۵x۷۰ و ۱۰۵x۶۰ م‌م.

شماره پیشین: ۷۳۶-۱۳۷۴، ع/۱۲۱.

۲۴۲۲/ع

حاشیة معالم الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: خلیفه سلطان، حسین بن محمد مرعشی آملی (م ۱۰۶۴)

رجوع شود بشماره ۲۴۱۸/ع همین فهرست.

نسخ، ۱۰۸۷ هـ.ق، عنوان «قوله» بشنگرف، برگ ۷۳ ممهور به مهر مربع «عبده ابوطالب»، برگ اول مطلبی در وقف نسخه توسط محمد رفیع همراه با مهر «...محمد رفیع»، برگ پا یانی خالی از نوشته، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، عطف تیماج مشکی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، ۱۵۵x۹۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۹۴ برگ، ۱۶ سطر، ۱۱۰x۵۰.

شماره پیشین: ۹۷۱-۱۶۱۱، ع/۱۲۲.

۲۴۲۳/ع

الافتتاح (فی شرح المصباح) **(نحو ـ عربی)**

از: حسن پاشا ابن علاء الدین اسود (م ۱۰۲۵)

شرحی است بر کتاب «المصباح» ناصر بن عبدالسید

مطرزی نحوی (م ۶۱۰).

مباحث شرح همچون مطالب متن کتاب مصباح در ۵ باب ذیل نگاشته شده است:

باب اول ـ در اصطلاحات نحوی.

باب دوم ـ در عوامل لفظی قیاسی.

باب سوم ـ ذر عوامل لفظی سماعی.

باب چهارم ـ در عوامل معنوی.

باب پنجم ـ در بیان فصولی در عربی.

کشف الظنون (۱۷۰۸/۲)، ف آستان قدس (۶۱/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی انزل من السماء الفرقان و خلق من التراب الانسان... اما بعد فهذه حواش کتبتها للمصباح».

انجام: «لعدم الحاجة مع الرفع الی اضمار الذی یحتاج الی التفسیر».

نسخ (نزدیک به نستعلیق و رقعی)، ۹۸۰ هـ.ق، مجدول، جداول با شنگرف، عناوین بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده با شنگرف خط کشی شده، در حاشیه برگ ۳ مطلبی در معرفی مولف کتاب مصباح با خط حمائلی به شنگرف و سیاه نوشته شده، در برگ ۲ و ۸۷ پ مطلبی در مالکیت نسخه توسط عبد الحمید بن محمد کردستانی در سال ۱۳۴۱ در مقابل دو قران و نیم با شنگرف نوشته شده، برگ ۲ ممهور به دو مهر ناخوانا، آب افتادگی در تمامی اوراق و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و پارگی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتب لغت همچون کنز اللغة و توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با امضاء «سید» و «هـ هـ»،

نسخه صحافی مجدد شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، ضربی، مقوایی، ۲۱۵x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۸۷برگ، ۱۹ سطر کامل، ۱۳۰x۷۵.

شماره پیشین: ۹۴۵-۱۵۸۴، ع/۱۲۳.

۲۴۲۴/ع

مجموعه

۲۴۲۴/۱ـ الفوائد الصمدیة «۱پ ـ ۱۸پ»

(نحو ـ عربی)

از: شیخ بهایی، بهاالدین محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۰ یا ۱۰۳۱)

زمان تألیف: ۹۷۵ هـ.ق

مؤلف قواعد علم نحو را به اختصار جمع آوری و در کتاب حاضر به جهت برادرش عبد الصمد عاملی نگاشته است. مطالب کتاب در ۵ حدیقه ذیل نوشته شده:

حدیقه اول ـ در مقدمات.

حدیقه دوم ـ در متعلقات اسماء.

حدیقه سوم ـ در متعلقات افعال.

حدیقه چهارم ـ در جملات.

حدیقه پنجم ـ در مفردات.

الذریعه (۳۴۵/۱۶)، ف ملی (۱۳۱/۱۰)، ف آستان قدس (۳۸۶/۱۳)، ف مرعشی (۲۸۴/۲).

آغاز: «احسن کلمة یبتدا بها الکلام و خیر خبر یختتم به

المرام حمدك اللهم على جزيل الانعام».

انجام: «اللهم اشرح صدورنا بانوار المعارف... و آله الائمة المعصومين صلوات الله عليهم اجمعين».

۲٤۲٤/۲- الصفیحة «۱۹ پ - ۲۳ پ»

(نجوم - عربی)

از: شیخ بهایی، بهاالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ یا ۱۰۳۱)

در این رساله قواعد عمده اسطرلاب تا حدی به اختصار نوشته شده که امکان رسم آن در یک صفحه از صفحات اسطرلاب باشد. مطالب رساله غالبا با عنوان «اشاره» است زیرا شیخ بهایی رساله حاضر را با اشاره بعضی دوستان نگاشته و برخی گفته‌اند رساله با اشاره شاه عباس صفوی نوشته شده است.

الذریعه (۱۶/۱۵)، ف آستان قدس (۳۸٤/۱۳)، ف مرعشی (۲۹۰/۲).

آغاز: «ارتفعت درجات جبر و تک عن احاطة افهامنا القاصرة و تقدست دقائق ملکوتک عن علاقة...».

انجام: «وقت بلوغ الشمس الیها علی صوب القبلة، ولیکن هذا آخرما ارادنا ایراده...».

نسخ، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف علامتگذاری یا خط کشی شده، مطلبی در مالکیت نسخه توسط محمد رضا بن محمد مهدی طهرانی همراه با مهر بیضوی «الراجی الی الله محمد رضا» در ظهر برگ پایانی به همراه

اشعاری عربی در مدح علم و علما، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در لابلای سطور و حواشی تمامی اوراق کتاب اول و برخی اوراق کتاب دوم نسخه نوشته شده بیشتر حواشی با امضای «منه رحمه الله» از خود مؤلف و برخی با استفاده از کتبی همچون انموذج، جامی، مطول، نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لایه، ساده، ۱۹۰X۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۳ برگ، ۱٦ سطر کامل، ۱۲۵X۷۰.

شماره پیشین: ۱۰۱۵-۱٦۵۵، ع/۱۲٤.

۲٤۲۵/ع

مجموعه

۲٤۲۵/۱- الاعتقادات «۱پ - ۳۷پ»

(کلام و عقاید)

از: ابن بابویه، محمد بن علی، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

زمان تألیف: ۳٦۸ هـ.ق

مشایخ حاضر در مجلسی از مجالس، از شیخ صدوق در خواست نمودند تا ایشان توصیف دین امامیه را به اختصار بر آنها املا نماید. شیخ صدوق در اجابت در خواست آنها، اعتقادات فرقه ناجیه امامیه را در ابواب مختلف کتاب حاضر تبیین نموده است. برخی از مسائل و موضوعات مورد بحث کتاب عبارتند از:

توحید، نفی جبر وتفویض، اراده و مشیت، قضا و قدر، بدا،

کرسی و عرش، نفوس و ارواح، مرگ و قبر و رجعت و بعث، شفاعت، عدل، صراط، عقبات، حساب و میزان، جنت و نار، نزول وحی و قرآن، انبیا و رسل و ملائکه، عدد انبیا و اوصیا و عصمت.

حدود ۲ برگ از مطالب پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۲۲۶/۲)، ف ملی (۵٤۸/۱۰)، ف آستان قدس (۵۸/۱۳)، ف عربی مشار ص ٦۲۵.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و حده لا شریک له وصلی الله علی نبینا محمد ... باب فی صفة اعتقاد الامامیة فی التوحید».

انجام کتاب: «و ساجرد کتابا فی ذلک بمشیة الله و عونه انشاء الله تعالی».

انجام نسخه افتاده: «و انا صبی ثم قال ابوجعفر(ع) و اقرانی جدی عن رسول الله (ص)».

۲٤۲۵/۲- ارجوزة فی المنطق «۳۸پ - ٤۳پ»

(منطق - عربی)

از: ؟

اشعاری است درباره علم منطق و شرح ابواب و فصول آن در اقوال ششگانه ذیل:

قول اول - در خطاب معنوی.

قول دوم - در تصور و تصدیق.

قول سوم - در بیان کلی وجزئی.

قول چهارم - در بیان قضایا.

قول پنجم - در تناقض دو قضیه.

قول ششم - در عکس مستوی.

آغاز: «اما الخطاب و هو الکلام - یقصدفیه ما هو المرام».

انجام: «ینسجه المحال عند الاصل - یا طالب الحق لما فی الوصل».

۲٤۲۵/۳- ارجوزة فی اصول الفقه «٤۳پ - ۵٤پ»

(اصول فقه - عربی)

از: ؟

اشعاری است در اصول فقه مشتمل بر مباحث ذیل:

قول اول - در بیان معرفت اصل و تعریف فقه.

قول دوم - در بیان اصول فقه.

قول سوم - در بیان دلیل و اماره.

قول چهارم - در بیان مرتبه علم اصول و موضوع آن.

قول پنجم - در بیان معرفت فقاهت مسائل آن.

قول ششم - در بیان معرفت علم و نظر.

قول هفتم - در بیان معرفت ظن و شک و وهم و جهل.

قول هشتم - در بیان معرفت حکم.

قوا نهم - در بیان توصیف عمل به صفت صحیح و باطل.

قول دهم - در بیان توصیف فعل به صفت موسع و مضیق.

قول یازدهم - در بیان توصیف فعل به عزیمت و رخصت.

فصل سوم ـ در بیان تحقیق الفاظ مستعمله مطلقه، تحقیق موضوع له، اتحاد لفظ و معنی، الفاظ مرکبه اشتقاق.

فصل چهارم ـ در بیان تحقیق حقیقت و مجاز: در تعریف حقیقت.

آغاز: « فاعلم بان الاصل فی الوصول ـ علامة لصحة الوصول».

انجام: «دلالة علی المجاز عربیة ـ کقوله و اسئل لاهل القریه».

نسخ، ساده و بدون تزیین، اشعار مختلفی در برگ اول و آخر نسخه بفارسی نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، عنوان و سر فصل مباحث کتاب دوم و سوم نسخه در حواشی اوراق نوشته شده، کتاب اول نسخه حاشیه نویسی به فارسی دارد.

جلد: تیماج مشکی، یک لایه، ساده، با فرسودگی، ۲۰۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۵۵ برگ، ۱۵ سطر کامل.

شماره پیشین: ۱۰۰۴-۱۶۴۴، ع/۱۲۵.

۲۴۲۶/ع

مجموعه

۲۴۲۶/۱ـ اللب (لب الکلام) «۱پ ـ ۱۱ »

(فلسفه ـ عربی)

از: فیض کاشانی، ملا محسن بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۴۱ هـ.ق

ملا محسن فیض این رساله را بدر خواست فرزندش محمد علم الهدی نگاشته و در آن از چگونگی علم خداوند به جزئیات و کلیات اشیا و آنچه معقول و محسوس است به اختصار بحث می‌کند و بگفته مؤلف مباحث رساله موافق با اصول فلسفی و مطابق با قواعد دینی و بدور از مناقشات است. بگفته الذریعه (۲۸۸/۱۳) شیخ احمد احسائی رساله حاضر را با عنوان «شرح رسالة العلم» شرح نموده است.

الذریعه (۲۷۸/۱۸)، ف مرعشی (۱۱۹/۳).

آغاز: «الحمد لله العلیم الحکیم الذی لایغرب عن علمه مثقال ذرة فی السماوات ولا فی الارض».

انجام: «هذا ما ارادنا ایراده فی هذاالمختصر و هولب الکلام فی هذا المقام و من اراد الزیادة فلیطلبه من کتابنا ...».

۲۴۲۶/۲ـ قرة العیون فی اعز الفنون «۱۵پ ـ ۱۰۰پ»

(کلام و عرفان ـ عربی)

از: فیض کاشانی، ملا محسن بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۸۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۰۷/ع همین فهرست، کتاب قرةالعیون در ابتدا حدود ۷ـ۸ سطر خطبه با شروع عبارت «یا مبدع الارکان...» داشته و پس از آن حدود ۵ـ۶ سطر عبارت با شروع «اما بعد فیقول المعتصم بحبل الله...» دارد و سپس به عبارت مقدمه با شروع «مقدمة اعلموا اخوانی هداکم الله...»

می‌رسد .

در نسخه حاضر عبارات مقدمه کتاب ببعد را دارا بوده اما قبل از مقدمه یعنی خطبه آغازین کتاب و عبارت «اما بعد فیقول المعتصم...» کتاب در نسخه موجود نبوده و به اشتباه خطبه و عبارت «اما بعد ...» از کتاب کلمات رائقه فیض در ابتدا نسخه نوشته شده و شروع کتاب در نسخه چنین است «الحمدالله الذی منه المبدا و المعاد و الصلوة و السلام علی العباد و لاسیما محمد و آله شفعاء یوم التناد اما بعد فیقول المهتدی بفضل الله محسن ...هذه کلمات رائقة... فی کل مقصد سبعه کلمات مقدمة اعلموا اخوانی...».

از عبارت «مقدمة اعلموا اخوانی...» ببعد متعلق به کتاب عزة الفنون و عبارات ما قبل مقدمه از کتاب «کلمات رائقه» فیض می‌باشد .

آغاز کتاب: «یا مبدع الارکان والاصول و واهب النفس والعقول یا مفیض القلوب و الارواح و جاعل الصور و الاشباح».

آغاز نسخه: «الحمدلله الذی منه المبدا و المعاد و الصلوة و السلام علی العباد ...».

انجام: «ان یکون الکلمات المشتمل علیها مقالات هذاالکتاب المسمی بقرة العیون...».

نسخ، کتاب اول بخط علی نقی بن محمد حسن رضوی، در سال ۱۲۹۰ هـ.ق نوشته شده، کتاب دوم در سال ۱۲۲۶ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی سر فصلها و آیات قرآنی و برخی عبارات با شنگرف خط کشی شده، بین کتابهای نسخه از برگ ۱۱ تا ۱۵

با اوراق خالی از نوشته فاصله شده، برگ پایانی خالی از نوشته و از وسط پاره شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت جعفربن حسین، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، کتاب دوم نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده و بیشتر مطالب حاشیه‌ای آن با استفاده ازشرح «ملا صالح» نوشته شده.

جلد: تیماج تریاکی، یک لایه، ساده، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۰۱ برگ، ۱۱ و ۱۲ سطر، ۱۴۵x۸۰.

شماره پیشین: ۱۱۱۳-۱۷۵۳، ع/۱۲۶.

۲۴۲۷/ع

المختصر (فی شرح التلخیص) **(بلاغت ـ عربی)**

از: تفتازانی، سعدالدین مسعود بن عمر (م ۷۹۳)

زمان تألیف: ۷۵۶ هـ.ق

پس از آنکه تفتازانی شرح مفصل خود بر کتاب «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی (م ۷۳۹) را در سال ۷۴۸ بپایان رساند و بنام «المطول» مشهور شد، شرح مختصر دیگری را در سال ۷۵۶ به رشته تحریر در آورد و مشهور به «المختصر» شد. نسخه حاضر شرح مختصر شارح بر «تلخیص المفتاح» است.

کشف الظنون (۴۷۳/۱)، ف عربی مشار ص ۲۱۵، ف مرعشی (۱۷۰/۳)، ف ملی (۹۳/۷).

آغاز: «نحمدك یا من شرح صدورنا لتلخیص البیان فی ایضاح المعانی و نور قلوبنا بلوامع التبیان».

انجام: «و ان کلا من السور الی المعنی الذی یتضمنه مشتملة علی لطف الفاتحة و منطویة علی حسن الخاتمة».

نسخ قدیم، کمال بن عوض رومی، ظاهرا سال ۹۵۱ هـ.ق، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده،عناوین و سر فصلها در حواشی اوراق بشنگرف نوشته شده، پنج برگ اول نسخه ترمیمی و الحاقی است و عبارات آن بخط نستعلیق است، در برگ اول و ظهر برگ پایانی اقوالی از بزرگان بهمراه اشعار کوتاه و مختلفی نوشته شده، برگ اول ممهور به مهر «عبده محمد ظهیر»، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب ووصالی در اوراق متعددی مشاهده می‌شود، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح و دستور و کشاف و توضیح مطالب متن در حواشی اوراق با استفاده از مطول تفتازانی و شرح مفتاح نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، عطف تیماج حنایی، مقوایی، ۲۱۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی (پنج برگ اول فرنگی)، ۱۵۰ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۴۵x۷۰.

شماره پیشین: ۱۰۰۱-۱۶۴۱، ع/۱۲۷.

۲۴۲۸/ع

زاد المعاد (دعا ـ فارسی)

از: مجلسی، محمد باقربن محمد تقی (م۱۱۱۱)

زمان تالیف: سال ۱۱۰۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٦٤/ع همین فهرست.

نسخ، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، ترجمه برخی از ادعیه کتاب بشنگرف و زیر هر سطر از دعا نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف و سجاف گوشه‌ها تیماج قرمز، ۲۴۰x۱۲۰.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲٤٦ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۷۰x۷۰.

شماره پیشین: ۱۰۷۱-۱۷۱۱، ع/۱۲۸.

۲٤۲۹/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی (م ۹٦٦)

زمان تالیف: ۹۵۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر مشتمل بر دو جلد شرح لمعه بوده اما از جلد اول تنها یک برگ از مطالب پایانی آن در نسخه موجود بوده و بقیه مطالب جلد اول از نسخه جدا شده و از جلد دوم نیز چند برگ از مطالب پایانی آن در نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «الوجوب بها علی ملکه و اثبت السید ابو المکارم حمزة بن زهره الزکوة علی المالک فی المزار».

انجام نسخه افتاده: «و فی کلب الحائط و هو البستان و ما فی معناه عشرون درهما».

نستعلیق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، برگ اول نسخه پس از اتمام جلد اول ممهور به مهر «عبده الراجی احمد الموسوی»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی وصالی لبه‌ها و پارگی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق و با استفاده از کتب مسالک، شرح شرایع، مهذب، شرح ارشاد و با امضای «عمیدی» و «محمد علی استرآبادی» و «سلطان ره» و «منه» و «شیخ جعفر دام ظلله» و «ع ل» و «ط ره» و «م» و «م د» همچنین توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح، قاموس و کنز اللغة در حواشی اوراق.

جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابره، عطف و سجاف گوشه‌ها تیماج مشکی، ۲٤۰X۱٤۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۱۸ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۷۰X۸۰.

شماره پیشین: ۹۸۷-۱۶۲۷، ع/۱۲۹.

۲٤۳۰/ع

شرح مختصر الاصول (شرح مختصر المنتهی)

(اصول فقه ـ عربی)

از: عضد الدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد (م ۷۵۶)

ابن حاجب مالکی جمال الدین عثمان بن عمر (م ٦٤٦) کتاب «منتهی السؤل و الامل فی علمی الاصول و الجدل» را در

اصول فقه پرداخت و سپس همین کتاب را مختصر نموده و به «مختصر الاصول» یا «مختصر المنتهی» و یا «مختصر ابن حاجب» مشهور شد.

نسخه حاضر شرح عضد الدین ایجی بر «مختصر الاصول» ابن حاجب است و عنوان آن «قال ـ اقول» می‌باشد. حدود ۲ الی ٤ برگ از مطالب آغازین شرح در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۲/۱۸۵۳)، ف ملی (۷/۱۸٦)، ف مرعشی (۳/۲٤)، ف عربی مشار ص ۵٦۳.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی برا الانام و عمهم بالاکرام و الدعوة الی دار السلام و خص من شاء بمزایا الانعام».

آغاز نسخه افتاده: «اذ لیس فی وسع الکل ایضا ان ینتهض له لتوقفها علی ادوات یستعرف».

انجام: «الذی ذکره ارشاد لذلک ارشدنا الله و ایاکم لما ینفعنا فی الدنیا و الاخره...».

شکسته نستعلیق، عبارات متن مورد شرح بخط نسخ، ۱۰۹۸ هـ.ق، مجدول، جداول با زر و سیاه، دارای کمند اندازی با زر و سیاه، عنوان «قال ـ اقول» در اکثر اوراق بشنگرف و در برخی اوراق محل آن خالی از نوشته، روی کلمات و عبارات متن مورد شرح در برخی اوراق با شنگرف خط کشی شده، عبارات متن «مختصر الاصول» در حواشی بالای اوراق نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و در حواشی تصحیح شده، برخی از حواشی با امضای «ملا سعد الدین» و

«داود الحسینی».

جلد: تیماج قهوه‌ای، ساده، اندرون جلد تیماج زرشکی، عطف جلد از شیرازه اوراق جدا شده، ۱۸۰x۱۰۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۲۸ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۱۰x۵۰.

شماره پیشین: ۱۱۲۵-۱۷۶۵، ع/۱۳۰.

۲۴۳۱/ع

مختار الصحاح **(لغت - عربی)**

از: رازی، محمد بن ابی بکر بن عبدالقادر (قرن هفتم هـ.ق)

زمان تألیف: ۶۶۰ هـ.ق

مؤلف مختصری از کتاب «صحاح اللغة» ابو نصر اسماعیل بن حماد جوهری (م ۳۹۳) را بنحوی که حاوی لغات مشهور اهل فضل خصوصا لغات مندرج در قرآن و احادیث نبویه باشد انتخاب کرده و از کتاب «تهذیب» از هری و دیگران فوائدی را بر آن ضمیمه نموده و بر حسب ترتیب تهجی حروف آخر کلمات در کتاب حاضر لغات را مرتب نموده است.

یک برگ از ابتداء کتاب و حدود ۵-۶ برگ از مطالب پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۱۰۷۳/۲)، ف ملی (۵۲/۷)، ف مرعشی (۹۴/٤)، معجم المطبوعات العربیة (۹۱۸/۱).

آغاز کتاب: «الحمدلله بجمیع المحامد علی جمیع النعم و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد المبعوث الی خیر الامم و علی آله و صحبه».

آغاز نسخه افتاده: «یقول قولا عدا یعدوا سما یسموا سموا لباب الثانی فعل یفعل».

انجام کتاب: «و نظیر قول ذی الرمة: الا یا اسلمی یا دارمی علی البلی - ولازال منهلا بجرعانک القطر».

انجام نسخه افتاده: «و فی الحدیث تهادوا هذا فی منطقه یهذی هذیا».

نسخ، عناوین و لغات بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات در دو برگ ابتدای کتاب با شنگرف خط کشی شده، سه برگ در ابتداء نسخه و برگ ۲۶۹ خالی از نوشته، برگ ۲۶۸ پ پس از اتمام عبارت کتاب مهر بیضوی «عبده محمد علی الحسینی» مشاهده می‌شود، در دو برگ پایانی نسخه مطالب متفرقه و کوتاه نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در اوراق متعددی مشاهده می‌شود، توضیح لغات متن با استفاده از کتابهای قاموس، صحاح، عوالم، انوار نعمانی و توضیح پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق با استفاده از شرح مراح و کتاب نفیسی و کتب دیگر.

جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته مذهب، مقوایی، ۲۰۵x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۷۱ برگ، ۲۱ سطر، ۱۳۵x۸۰.

شماره پیشین: ۸۳۹-۱٤۷۸، ع/۱۳۱.

۲۴۳۲/ع

النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (کلام - عربی)

از: مقداد بن عبدالله بن محمد بن حسین بن سیوری (م ۸۲۶)

مؤلف در اجابت درخواست بعضی از برادران شروع به نوشتن مطالبی نموده تا با تقریر دلیل و برهان بر حل مباحث بسیار مختصر علامه در «الباب الحادی عشر» کمک نماید. اما در مرتبه نخست حوادث روزگار مانع از اتمام کار وی شده، سپس بدنبال درخواست برخی بزرگان، مجددا به مکتوبات خود مراجعه و پس از اعاده نظر و تامل و تفکر بیشتر، مطالب قبلی خود را جمع آوری و در کتاب حاضر به رشته تحریر در آورده است.

پس از اتمام کتاب در نسخه، رساله بسیار مختصری در تبیین طریق تعلم در سه فصل ضمیمه شده. فصل اول - در ماهیت و فضیلت علم، فصل دوم - در نیت، فصل سوم - در اختیار علم و استاد، جای این رساله در اوراق ۲۲ پ و ۲۳ نسخه می‌باشد.

روضات الجنات (۱۷۱/۷)، ف ملی (۳۰۳/۸)، ف مرعشی (۲۱/۱)، ف عربی مشار ص ۹۴۲.

آغاز: «الحمدلله الذی دل علی وجوب وجوده افتقار الممکنات و علی قدرته و علمه احکام المصنوعات».

انجام کتاب: «فهذا ما تهیا الی تتمیمه... لکن المرجو من

کرمه تعالی ان ینفع به کما نفع باصله...».

انجام ضمیمه: «و یصبر علی استاد و کتاب حتی لایکون بترکه».

نستعلیق، محمد ابراهیم بن محمد اسمعیل، ۱۲۲۲ هـ.ق، شیراز، عنوان «قال - اقول» و برخی کلمات بشنگرف، روی بعضی عبارات با شنگرف خط کشی شده، ابتدا و انتهای کتاب در نسخه ممهور به مهرهایی همچون «سلام بر علی» و «المتوکل علی الله محمد علی» و «عبدالله» و مطالبی در مالکیت نسخه و مطالب کوتاه و متفرقه همچون شعر با شنگرف یا سیاه نوشته شده، برگ اول و پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق نوشته شده برخی از آن با امضای «ابو الفتح» و برخی با استفاده از کتب شرح تجرید، شرح ابن جمهور، شرح مطالع، شرح نهج، و اشارات، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، یک لایه، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۴ برگ، ۲۴ سطر کامل، ۱۳۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۱۱۷-۱۷۵۷، ع/۱۳۲.

۲۴۳۳/ع

مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۶۴ هـ.ق

شرحی است با عنوان «قوله» بر کتاب «شرایع الاسلام»

محقق حلی (م ٦٧٦)، این شرح در چند جلد تدوین شده که جلد اول آن در سال ۹۵۱ تالیف شده و در سال ۹٦٤ تالیف جلد آخر شرح به پایان رسیده. در این شرح قسمت عبادات شرایع به نحو مختصر و قسمت معاملات بتفصیل مورد شرح قرار گرفته است. نسخه حاضر مباحث ذیل از مسالک الافهام را دربر دارد: کتاب ایلا، کتاب لعان، کتاب عتق و تدبیرو مکاتبه و استیلاد، کتاب ایمان و نذر و عهد، تالیف بخش حاضر از کتاب در سال ۹٦۳ به پایان رسیده است.

الذریعه (۲۰/۳۷۸)، ف ملی (۷/۳۱۹)، ف آستان قدس (۱۳/٥١٤)، ف مرعشی (۳/٥)، ف عربی مشار ص ۸۳۸.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی اوضح مسالک الافهام الی تنقیح شرایع الاسلام».

آغاز نسخه: «الحمدلله رب العالمین... کتاب الایلاء هو لغة الحلف یقال الی یولی ایلاء».

انجام نسخه: «لان الاسباب لاینحصر فی الالفاظ، تم قسم الایقاعات و بتمامه تم ما و فقه الله... و الحمدلله حق حمده و صلواته علی سیدنا محمد و آله».

نسخ، ملا محمد کاظم بن ملا محسن، ۱۱۷۳ هـ.ق، عنوان «قوله» بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برخی اوراق محل عنوان «قوله» خالی از نوشته، فهرست مباحث کتاب بر فراز برگ اول نوشته شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، جدا شدن اوراق از شیرازه و پارگی و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق،

توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون کنز اللغة و توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «سلطان» و «ع ل» و «حسین ایده الله تعالی» و با استفاده از کتبی همچون نهایه و لمعه نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، یک لایه، ۲۱۰x۱٦۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۸۷ برگ، متغیر بین ۱۸ و ۲٤ سطر، نوشته متغیر بین ۱۵۵x۱۰۰ و ۱٤۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۰۱۳-۱٦٥۳، ع/۱۳۳.

۲٤۳٤/ع

حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر (بلاغت - عربی)

از: مازندرانی، محمد بن شمس الدین محمد

دو کتاب «المطول» و «المختصر» سعدالدین تفتازانی (م ۷۹۲) از مشهور ترین شروح «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی (م ۷۳۹) است که بر هر کدام از آن دو، حواشی متعددی نوشته شده، از حواشی مشهوری که بر مختصر تفتازانی نگاشته شده حاشیه نظام الدین عثمان خطایی (م ۹۰۱) است. بر حاشیه خطایی نیز حواشی متعددی نوشته شده که از جمله آن حاشیه محمد بن شمس الدین محمد بوده و نسخه حاضر همین حاشیه را از ابتدای کتاب تا اواخر باب اسناد دربر دارد. محشی با عنوان «قوله» مطالبی از حاشیه خطائی را آورده به شرح آن می‌پردازد.

آغاز: «قوله اللهم اصله عند البصریه یا الله حذف حرف

النداء و عوض عنها المیم».

انجام: «فانه لایدل علی ذلک قوله یبطل کلا الحصرین. هذه حاشیة استادی من به استنادی... استجب دعائی».

نستعلیق، عنوان «قوله» بشنگرف، روی کلمات و عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، بر فراز برگ دوم مهر مالکیت بیضوی به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده...» مشاهده می‌شود، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و کنز اللغة و توضیح عبارات متن در حواشی اوراق و بیشتر با امضای «منه مد ظله».

جلد: مقوائی با رویه تیماج قهوه‌ای سوخته که تمامی رویه جدا شده، عطف تیماج قهوه‌ای، لت پشتی جلد از عطف جدا شده ۱٦۰x۸۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱٦۰ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۱۰۰x٤۵.

شماره پیشین: ۸۵٦-۱٤۹۵، ع/۱۳٤.

۲٤۳۵/ع

مجموعه

۲٤۳۵/۱- منهاج الکرامة فی اثبات الامامة «۲پ - ٦۱»

(کلام - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲٦)

مؤلف این کتاب را در مسئله امامت و بنام سلطان خدا بنده محمد الجایتو نگاشته است.

مباحث کتاب در پنج فصل ذیل مرتب شده:

فصل اول - در نقل مذاهب راجع به امام.

فصل دوم - در مذهب شیعه امامیه.

فصل سوم - در ادله امامت امیر المومنین علی (ع).

فصل چهارم - در امامت دیگر ائمه شیعه علیهم السلام.

فصل پنجم - در اینکه متقدمین بر علی (ع) امام نبوده‌اند.

الذریعه (۱۷۲/۲۳)، ف ملی (۱٤۲/۷)، ف آستان قدس (۵٦۵/۱۳)، ف مرعشی (٦۰/۱)، ف عربی مشار ص ۹۲۹.

آغاز: «الحمدلله القدیم الواحد الکریم الما جد المقدس بکما له عن الشریک و الضد و المعاند».

انجام: «ولا یمنع المستحق عن حقه فهذا آخر ما اردنا اثباته فی هذه المقدمة».

۲٤۳۵/۲- الاعتقادات «٦۲پ - ۸۱»

(کلام و عقائد - عربی)

از: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (م ۱۱۱۱)

مؤلف در پاسخ به شخصی که از ایشان درباره «طریق حق» و «راست» سوال کرده رساله حاضر را در تبیین اعتقادات شیعه امامیه در دو باب نگاشته: باب اول - در آنچه متعلق به اصول عقاید است، باب دوم - در آنچه متعلق به کیفیت عمل است، در این رساله مؤلف از صوفیان انتقاد نموده و نصایحی به مومنین در پرهیز کاری و حق طلبی نموده و مطالبی درباره نیت نگاشته و

ادعیه و سوره‌هایی از قرآن را که بعنوان ذکر لازم است بیان نموده است.

روضات الجنات (۸۱/۲)، ف ملی (۶/۷)، ف مرعشی (۸۳/۱)، ف عربی مشار ص ۶۲۵.

آغاز: «الحمدلله الذی سهل لنا سلوك شرایع الدین و اوضح اعلامه».

انجام: «فی مظان اجابة الدعا وفقنا الله و ایاك لما یحب و یرضی و یجعلنا و ایاك ممن یذکر فتنفعه الذکری».

نسخ، محمد کاظم بن محمد قاسم بیرجندی، ۱۱۰۷ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در حاشیه برگ ۳ مطلبی در وقف نسخه توسط ملا آقا بزرگ طهرانی بر طلاب علوم دینیه در قرن ۱۳ نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، صحافی نسخه مجدد است، مطالب کوتاهی در توضیح لغات متن در حواشی برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای، مقوایی، ۱۹۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۸۲ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۳۵x۸۰.

شماره پیشین: ۱۱۰۱-۱۷٤۱، ع/۱۳۵.

ع/۲٤۳۶

الانتصار (انتصار الشیعة) (فقه - عربی)

از: علم الهدی، شریف مرتضی، علی بن حسین بن موسی (م ٤۳۶)

در این کتاب مسائل فقهی که بر شیعه ایراد گرفته شده که

در آن مسائل مخالفت با اجماع نموده و از منفردات امامیه شمرده می‌شود، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

شیوه مؤلف در کتاب حاضر آن است که در هر مسئله‌ای از مسائل کتاب الطهارة تا کتاب الدیات در ابتدا رای شیعه را بیان و پس از آن آراء موافق از علما غیر شیعه را ذکر نموده پس از آن اثبات می‌کند که علماء شیعه حجت و دلیل قاطع از کتاب و سنت بر هر کدام از مسائل و احکام دارند.

شروع مسائل مورد بحث کتاب با عنوان «و مما انفردت به الامامیه القول بان...» و یا «و مما ظن انفراد الامامیه به...» است.

الذریعه (۳۶۰/۲)، ف ملی (۱۰/۱۰)، ف مرعشی (۱۷٤/۳)، ف عربی مشار ص ۹٤.

آغاز: «الحمدلله علی ما یسر من حق متبع و صرف من باطل مبتدع و ارشد الی دلالة...».

انجام: «لان ذلک یدعوا الی الحد ولا خلاف فی جوازه و کذلک الاول».

نسخ، شرف الدین علی قائنی، ۱۱۰۱ هـ.ق، ساده و بدون تزیین، با مقدار کمی فاصله بین مسائل مورد بحث ایجاد فاصله شده، برگ اول و دوم و برگ پایانی خالی از نوشته، در برگ سوم مطلبی در وقف نسخه توسط محمد حسن قزوینی بر طلاب علوم دینیه در سال ۱۲۳۸ و مطلبی مبنی بر اینکه نسخه امانت حاجی معصوم بوده و بیان مسائلی فقهی در مورد روزه که آراء سید مرتضی باشد نوشته شده، لبه‌های پایینی برخی اوراق وصالی شده و در بعضی اوراق وصالی بحدی وسیع است که

مقداری از مطالب متن موجود نیست، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در پاره‌ای از اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، یک لایه، عطف تیماج قهوه‌ای الحاقی، ۲۴۵x۱۲۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۳۳ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۱۶۰x۶۰.

شماره پیشین: ۹۵۰-۱۵۹۰، ع/۱۳۶.

ع/۲۴۳۷

شرح الصمدیة (شرح فوائد الصمدیة) (نحو - عربی)

از: آخوند شیخ محمد

زمان تألیف: ۱۱۳۳ هـ.ق

شرح مزجی نسبتا مفصلی است بر رساله «الفوائد الصمدیه» شیخ بهائی (م ۱۰۳۱)

آنچه قبل از شروع کتاب و بعد از اتمام آن در نسخه بر می‌آید این است که شارح شیخ محمد است و هر چند نام کامل شارح در حد یقین معلوم نبوده اما با توجه به سال تالیف و نام شارح در نسخه، بعید نیست نسخه حاضر همان شرح صغیر بهاءالدین محمد بن باقر حسینی نائینی (م بین سالهای ۱۱۳۰ و ۱۱۴۰) باشد که درروضات الجنات (۱۲۱/۷) و الذریعه (۳۶۲/۱۳) سه شرح کبیر و متوسط و صغیر بر صمدیه به ایشان نسبت داده شده.

آغاز: «قال قدس سره مقتدیا بالحدیث النبوی کل امر ذی بال لم یبدا فیه بسم الله فهو ابتر بسمله، الباء للملابسة

فالظرف...».

انجام: « اللهم و کما وفقتنی لشرح ما اورده المصنف فاجعلنی ممن شرحت صدره للاسلام...».

نستعلیق و نسخ، محمد سامع، ۱۱۵۵ هـ.ق، روی عبارات متن با شنگرف خط کشی شده، عناوین در برخی اوراق بشنگرف و در حاشیه نوشته شده، بر فراز برگ ۲ مطلبی در مالکیت محمد حسین بن محمد باقر حسینی در سال ۱۱۵۹ با مهر خشتی «محمد حسین الحسینی»، در برگ اول فهرست مطالب کتاب نوشته شده، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، توضیح لغات متن در حواشی اوراق با استفاده از صحاح و کنز اللغة و توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «منه»، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لایه، ضربی، با موریانه خوردگی و فرسودگی، ۱۹۰x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۷۴ برگ، متغیر بین ۱۴ و ۱۶ سطر، ۱۳۵x۹۰.

شماره پیشین: ۱۰۳۴-۱۶۷۴، ع/۱۳۷.

ع/۲۴۳۸

التنبیهات العلیة علی وظایف القلبیة (اسرار الصلوة) (فقه و عرفان - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی عاملی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۱ هـ.ق

دو کتاب «الالفیة» و «النفلیة» شهید اول بترتیب در

واجبات و مستحبات نماز پرداخته شده. شهید ثانی در تکمیل دو رساله مذکور، رساله حاضر را در اسرار و آداب نماز در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه نگاشته است.

مقدمه مشتمل بر سه مطلب: در تحقیق معنی قلب، استشهاد بر نصوص در احضار قلب، بیان دوای مفید برای حضور قلب می‌باشد. فصل اول ـ در مقارنات نماز، فصل دوم ـ در مقدمات، فصل سوم ـ در منافیات.

الذریعه (۴۵۲/۴)، ف ملی (۲۴۶/۹)، ف آستان قدس (۴۷/۱۳)، ف عربی مشار ص ۲۲۰.

آغاز: «الحمدلله مطلع من اختاره من عباده الابرار علی خفایا الاسرار».

انجام: «و ههنا نقطع الکلام فی هذه الرسالة حامدین لله تعالی علی کل حالة و فرغ منها ...».

نسخ، محمد قاسم بیرجندی قائنی، ۱۱۰۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، بر فراز برگ دوم مطلبی در مالکیت «محمد صادق بن ملا محمد» نوشته شده، برگ اول و آخر نسخه خالی از نوشته، مطالبی متفرقه با ادعیه مختلفی در رفع گرفتاریها در ظهر برگ ۵۳ نوشته شده، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی و پارگی لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج سرمه‌ای، مقوایی، ساده، ۱۸۵x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۵۴ برگ، ۱۵ سطر کامل، ۱۲۰x۷۰.

شماره پیشین: ۹۸۴-۱۶۲۴، ع/۱۳۸.

۲۴۳۹/ع

شرح هدایة الحکمة **(فلسفه ـ عربی)**

از: میبدی، میر حسین بن معین الدین (م ۹۱۰)

زمان تألیف: ۸۸۰ هـ.ق

کتاب «هدایة الحکمة» اثیر الدین مفضل بن عمر ابهری (م ۶۶۳) از کتب معروف فلسفه مشاء در عقاید ارسطو است که شروح و حواشی متعددی بر آن نوشته شده و از جمله آن شرح میبدی است و ظاهرا قاضی میبدی این شرح را در ایام جوانی نگاشته است.

شرح میبدی در نسخه حاضر کامل نیست و حدود ۲ ـ ۳ برگ از مطالب ابتدا و چند برگ از مطالب پایانی شرح در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۲۰۲۹/۲)، ف ملی (۱۰۲/۷)، ف آستان قدس (۳۶۹/۱۳)، ف مرعشی (۳۰۸/۲).

آغاز کتاب: «الهدایة امر من لدیه و کل شیء یعود الیه نحمد علی ما انعم علینا... اما بعد فیقول المعتصم بلطفه».

آغاز نسخه افتاده: «و اختلفوا فی ان المنطق من الحکمة ام لا فمن فسرها بخروج النفس».

انجام کتاب: « کالکبریت الاحمر و توفیق الوصول الیه من الله الاکبر».

انجام نسخه افتاده: «اضداد الکمال فیها و اعتقدت انها کمال و رجت الوصول».

نسخ، برخی از عناوین بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده با شنگرف و سیاه خط کشی شده، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی و علامتگذاری شده، روی برگ ۱۸۲ خالی از نوشته و در ظهر آن یک بیت شعر فارسی توسط محمد علی نوشته شده، در برگ ۱۸۳ مطلبی در بیان معشوق حقیقی توسط فضل الله نوشته شده و در ظهر آن دو بیت شعر فارسی با مهر بیضوی ناخوانا، در برگ پایانی مطالب متفرقه کوتاهی به فارسی و با خط حمائلی نوشته شده و مهری ناخوانا مشاهده می‌شود، نسخه حاشیه نویسی نسبتا مفصلی دارد و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی، ساده، ۱۷۰x۹۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۸۳ برگ، ۱۴ سطر کامل، ۱۱۰x۴۵.

شماره پیشین: ۱۰۸۸-۱۷۲۸، ع/۱۳۹.

۲۴۴۰/ع

مفتاح الفلاح **(دعا - عربی)**

از: شیخ بهائی، محمد بن حسین بن عبدالصمد حارثی (م ۱۰۳۰ یا ۱۰۳۱)

زمان تألیف: ۱۰۱۵ هـ.ق

مؤلف اعمال واجب و مستحبی را که در هر شب و روز باید انجام شود در ابواب ششگانه رساله حاضر جمع آوری نموده است.

روضات الجنات (۷/۵۹)، ف ملی (۷/۴۴)، ف مرعشی

(۵۴/۱)، ف عربی مشار ص ۸۸۰.

آغاز: «الحمدلله الذی دلنا علی جادة النجاة و هدانا الی ما یوجب علو الدرجات».

انجام: «و نتوسل الیه سبحانه بسید المرسلین و اشرف الاولین و الاخرین محمد و عترته الطیبین الطاهرین».

نسخ، ساده و بدون تزیین، برگ اول ممهور به چند مهر بیضوی ناخوانا، در ظهر دو برگ پایانی مطلبی در مالکیت نسخه توسط ملا بابا بن ملا رضا نوشته شده، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و پارگی در پاره‌ای از اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتاب قاموس و صحاح و توضیح عبارات متن در حواشی اوراق و بیشتر با امضای «منه ره» و بعضی از حواشی با استفاده از کتبی همچون حبل المتین.

جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، یک لایه، ۱۶۵x۱۰۰.

کاغذ: فرنگی، الوان، ۱۳۶ برگ، متغیر بین ۱۱ و ۲۲ سطر، نوشته متغیر بین ۱۲۰x۷۰ و ۱۰۵x۷۰.

شماره پیشین: ۹۷۲-۱۶۱۲، ع/۱۴۰.

۲۴۴۱/ع

مجموعه

۲۴۴۱/۱- حاشیة معالم الاصول «۱پ - ۸۷»

(اصول فقه - عربی)

از: شیروانی، میرزا محمد بن حسن (م ۱۰۹۸)

زمان تألیف: قرن یازدهم هـ.ق

بر کتاب «معالم الاصول» شیخ حسن بن زین الدین شهید ثانی (م ۱۰۱۱) حواشی متعددی نوشته شده است. از جمله حواشی مشهور، حاشیه شیروانی با عنوان «قوله» است. نسخه حاضر حاشیه شیروانی بر معالم است و عنوان «قوله» در نسخه نگاشته نشده.

الذریعه (۲۱۰/۹)، ف آستان قدس (۲۱۱/۱۳)، ف مرعشی (۳۸/۱)، ف عربی مشار ص ۲۹۷.

آغاز: «الفقه فی اللغة الفهم، انما ابتدء بتعریف الفقه دون اصول الفقه کما هوالمعروف».

انجام: «و الایکون نسخا علی التقدیرین، کذا قیل و لعله اجمل اعتمادا»

۲۴۴۱/۲- رسالة فی کمال واجب الوجود «۸۸ پ - ۹۵»

(فلسفه - عربی)

از: مدنی دشتکی، غیاث الدین منصور(م ۹۴۸)

مؤلف در ابتدا رساله چنین گفته: جمهور عرفا و حکمای قدیم برین عقیده بودند که واجب الوجود از جمیع جهات واجب بوده دارای کمال اقصی است و برای وی کمال منتظر قابل فرض نیست. سپس مؤلف بیان داشته: متاخرین از اهل نظر و معرفت این عقیده را مورد بحث قرار داده‌اند. آنگاه اقوال متاخرین در مسئله را در ٤ فصل ذیل مورد نظر قرار داده است:

فصل اول - در روایت آنچه متاخرین فهمیده و گمان

کرده‌اند تقریر متقدمین همان باشد.

فصل دوم - در مقاله متاخرین و رای آنها.

فصل سوم - در ارائه آراء متاخرین.

فصل چهارم - رای مؤلف در این باب که مطابق با عقل و حکمت و موافق با کتاب و سنت باشد.

رسالهٔ حاضر شاید همان رسالهٔ «الصفات الکمالیة» مؤلف باشد که در کتابخانه آستان قدس ۸۹٤۲ فهرست شده است.

آغاز: «کمال الحمد لکمال کمل بکماله کل کامل و احسن المدح لمن احسن بحسن جماله کل حسن».

انجام: «تطبیق عبارت النجات علی ما اشرنا الیه من الدلائل مما لا یخفی علی من عرفهما ما عرف هذا».

ضمیمه کتاب: در برگ ۹٤ و ۹۵ صورت عقدنامه نکاحیه انشائی بفارسی نوشته شده و انشاء متن معاقده بیشتر در مورد شاهزادگان است.

آغاز ضمیمه: «زیباترین عروسی که مشاطکان فکر و اندیشه در مجال خیال بزیور حسن و جمال آراسته...».

انجام: «متابعت زوجه مر زوجه را فرض و متحتم گردید».

۲۴۴۱/۳- رساله در حقیقت وجود «۹٦ - ۱۰٤»

(فلسفه - فارسی)

از:؟

مؤلف در رساله حاضر به بیان این مسئله می‌پردازد که آیا وجود میان واجب و ممکن مشترك لفظی یا معنوی است و حقیقت

وجود چیست؟ سپس در رساله آراء حکما مشاء و حکما اشراق و متکلمین و اشاعره و صوفیه در کثرت و وحدت وجود مورد بحث و بررسی قرار گرفته و عباراتی از شیخ محیی الدین بن عربی در وحدت وجود و وحدت موجود در ادامه بررسی نظر صوفیه نگاشته شده است.

ابتدا و انتهای رساله در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «ل ـ آیا وجود میان واجب و ممکن مشترك است باشتراك لفظی یا معنوی...».

انجام: «وجود هذاالوجود و یلزم التسلسل قلت لاضیر فی ذلک لانه تسلسل».

ضمیمه رساله: در اوراق ۱۰۲پ و ۱۰۳ و ۱۰٤، مسئله‌ای در بیان مقدار رطل و مد و صاع شرعی و بیان نصاب زکات غلات و غیره در سال ۱۲۲٦ هـ.ق نوشته شده است.

آغاز ضمیمه: «مقدار رطل شرعی و مد شرعی و صاع شرعی...».

انجام: «تا هرقدر که بالا رود و در هر صدی یک گوسفند است».

نستعلیق، رساله دوم بخط محمد علی، و کتاب اول نسخه در سال ۱۲۲۲ هـ.ق نوشته شده، ساده و بدون تزیین، در برگ اول مطلبی در وقف نسخه آخوند ملا محمد علی امام جمعه مسجد جامع طهران بر طلاب علوم دینیه در سال ۱۲۵۸، در برگ ۸۸ مطلبی است به نقل از سید مهدی طباطبائی در اینکه الفاظ عبادات برای عبادات صحیح وضع شده یا برای مطلق

عبادات؟ در برگ پایانی اشعاری عربی و فارسی بهمراه دو مهر بیضوی «شیخ آقا» و یک مهر «المحتاج الی ربه الغنی محمد علی» مشاهده می‌شود، وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، حواشی کتاب اول با امضای «منه ره» و «منه قدس سره».

جلد: تیماج تریاکی، یک لایه، ساده، ۲۱۰X۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، الوان، ۱۰۵ برگ، متغیر بین ۱٤ و ۱٦ سطر، نوشته متغیر بین ۱٤۰X۸۰ و ۱٦۰X۱۲۰.

شماره پیشین: ۱۰۵۱-۱٦۹۱، ع/۱٤۱.

۲٤٤۲/ع

مجموعه

۲٤٤۲/۱- شرح الفوائد الحکمیة «۱پ - ۱۰۳پ»

(فلسفه - عربی)

از: احسائی، احمد بن زین الدین (م ۱۲٤۱)

زمان تألیف: ۱۲۳۳ هـ.ق

شیخ احمد احسائی در ابتدا رساله «الفوائد الحکمیة» را در سال ۱۲۱۱هـ.ق به رشته تحریر درآورد و در آن فوائد فلسفی عمیقی را که به گفته خود ایشان بیشتر آن فوائد در کتب دیگر نگاشته نشده، مورد بررسی قرار داد.

سپس مؤلف در اجابت درخواست آخوند ملا مشهد بن ملا حسینعلی شوشتری، کتاب حاضر را در شرح کتاب «فوائد

الحکمیة» خود با عنوان «قلت ـ اقول» نگاشت.

الذریعه (۱۳/۳۸٦)، ف ملی (۸/۲۱۳)، ف آستان قدس (۱۳/۳۵۰)، ف مرعشی (٦/١٦٥)، ف عربی مشار ص ۵۵۷.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین...ان جناب الموفق المسدد و الاکرام الممجد جناب الاخوند ...».

انجام: «و لکنی رایت هذه المقاصد بعیدة عن تناول الافهام فرددت لک و کررت علیک والله سبحانه ولی التوفیق الی هنا انتهی شرح هذه...».

۲٤٤۲/۲- رسالة العلم الالهی «۱۰۳پ - ۱۲۱پ»

(کلام - عربی)

از: احسائی، علی نقی بن احمد بن زین الدین (ق ۱۳)

زمان تألیف: ۱۲۳۸ هـ.ق

فرزند شیخ احمد احسائی در ابتدای رساله حاضر چنین بیان داشته: درخصوص علم باریتعالی عده‌ای این قول را به پدرم شیخ احمد نسبت داده‌اند که «قبل از ایجاد و تکوین اشیا، خداوند علم به آن اشیا نداشته و علم حق تعالی به اشیا هنگام ایجاد آنان بوده است» مؤلف ضمن رد این اتهام از پدر خود در این رساله، علم باریتعالی را آنچنانکه از احادیث اهل بیت «علیهم السلام» استفاده می‌شود، اثبات نموده است.

الذریعه (۱۵/۳۱٦)، ف آستان قدس (۱۳/۲۷۹)، ف مرعشی (۵/۲۰٤).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... انه کان فی هذه الاوقات

قدا ندرس الحق و انمحت اخباره و انطمس نوره».

انجام: «فیرتض علی مطلبه بحسب فهمه بغیر ما ارادوا قصدوا و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم...».

ضمیمه: از برگ ۱۲۲ تا ۱۲۵ پ مطالبی فلسفی در ٤ فائده ضمیمه رساله شده و از فائده ۱۳ «در بیان کیفیت تکون موجودات» شروع و به فائده ۱٦ «در تعلق فعل حکیم به مفعول» خاتمه می‌یابد.

با توجه به اینکه مباحث «الفوائد الحکمیه» شیخ احمد احسائی در ۱۲ فائده بوده و فوائد ضمیمه‌ای حاضر از فائده ۱۳ ببعد است، به نظر می‌رسد علینقی فرزند شیخ احمد احسائی مباحث ٤ فائده را در تتمیم و تکمیل مباحث «الفوائد الحکمیة» پدرش نوشته باشد.

آغاز: «فی الاشارة الی بیان کیفیة تکون الموجودات و تنزلاتها و بیان ما یلحق اکوانها من عوارض مراتبها».

انجام: «راجحا فی نفسه عند موجده و هو سبحانه لا یفقد شیئا ولاینتظر».

نستعلیق و نسخ، رساله دوم نسخه در سال ۱۲٤۷ هـ.ق نوشته شده، در برخی اوراق کتاب اول عنوان «قلت ـ اقول» بشنگرف نوشته شده و در بقیه اوراق محل عنوان خالی از نوشته، روی برخی کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطلبی در انتقال نسخه با مصالحه شرعیه همراه با مهر بیضوی «محمود الطباطبائی»، در گوشه برگ پایانی نسخه مطلبی در مالکیت نسخه همراه با دو مهر بیضوی «عبده

محمد»، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، جدا شدن اوراق از شیرازه در اکثر اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، یک لایه، ۲۰۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۶ برگ، ۲۳ و ۲۴ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۹۹-۱۶۳۹، ع/۱۴۲.

۲۴۴۳/ع

حاشية حاشية اليزدى على تهذيب المنطق (منطق - عربی)

از: قزوینی، ملا محسن بن محمد طاهر

زمان تألیف: ۱۱۳۲ هـ.ق

ملا عبدالله یزدی (م ۹۸۱) حاشیه مختصر و مهمی بر بخش منطق کتاب «تهذیب المنطق و الکلام» سعد الدین مسعود تفتازانی (م ۷۹۲) نگاشته که از کتابهای درسی حوزه‌های علمیه شده است.

بر حاشیه ملا عبدالله نیز حواشی متعددی نوشته شده و از جمله آن، همین حاشیه ملا محسن بن محمد طاهر است که با عنوان «قوله» نگاشته و هنگام درس تدوین شده است.

ف آستان قدس (۱۸۹/۱۳)، ف مرعشی (۱۲۶/۷).

آغاز: «الحمدلله الذى خلق فسوى و الذى قدر فهدى و الذى صور فاحسن و انطق فاتقن».

انجام: «هذا آخر ما اوردنا جمعه من الفوائد ... و آله الذين هم مصابيح الدجى و مفاتيح الهدى ولا حول ولا قوة الا بالله العلى

العظيم».

نستعلیق، محمد بن عبدالله المراعی، عنوان «قوله» و سرفصلها در پاره‌ای از اوراق بشنگرف، اوراق ۱۷ برگ در ابتدای نسخه مجدول بوده، جداول به شنگرف، در برگ ۲ مطالبی در معنای لغوی و اصطلاحی «حمد» توسط میر محمد شهرستانی بفارسی نوشته شده، برگ اول و آخر نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در پاره‌ای از اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، مطالب حاشیه‌ای با استفاده از کتبی همچون مصباح المنير و با امضای «منه» و «علیرضا».

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، یک لایه، ۲۱۰x۱۶۰.

کاغذ: فرنگی آبی، ۱۰۱ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۱۴۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۰۱۹-۱۶۵۹، ع/۱۴۳.

۲۴۴۴/ع

شرح قطر الندى (نحو - عربی)

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن یوسف (م ۷۶۲)

مؤلف در ابتدا، کتاب «قطر الندى و بل الصدى» خود را بعنوان مقدمه‌ای در علم نحو نگاشت و سپس شرح مختصر و مهمی بر کتاب «قطر الندى و بل الصدى» خود به رشته تحریر درآورد.

نسخه حاضر شرح مؤلف بر مقدمه خود در علم نحو است مطالب آن با عنوان «ص - ش» نوشته شده که علامت اختصاری

«اصل - شرح» می‌باشد.

کشف الظنون (١٣٥٢/٢)، ف آستان قدس (٣٥٤/١٣)، ف مرعشی (٦٤/١)، ف مشار ص ٥٥٩ معجم المطبوعات العربیه (٢٧٥/١).

آغاز: «قال الشیخ...الحمدلله رافع الدرجات لمن انخفض لجلاله و فاتح البرکات لمن انتصب...اما بعد فهذه نکتة حررنا».

انجام: «و هذا آخر ما ارادت باملائه علی هذه المقدمة... و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین».

نسخ، محتملا سال ١٠١١ هـ.ق، سرفصلها و عنوان «ص - ش» بشنگرف، روی عبارات متن شرح شده در اکثر اوراق با شنگرف خط کشی شده، دو برگ پایانی ممهور به مهرهای بیضوی «انک انت الباقی و کل شیء لک» و «اشفعنی یا مصطفی» و «محمد» و یک مهر مربع ناخوانا، در برگ پایانی و روکش کاغذی اندرون لت پشتی جلد اشعاری متفرقه بفارسی و عربی نوشته شده، پاشیدگی مرکب، پارگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی بفارسی و عربی دارد و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، مقوایی، ١٢٠x١٨٠.

کاغذ: دولت آبادی، ٢٠٧ برگ، ١٢ سطر کامل، ٦٥x١٣٠.

شماره پیشین: ٩٧٠-١٦١٠، ع/١٤٤.

٢٤٤٥/ع

مجموعه

٢٤٤٥/١- معالم الاصول (معالم اصول الدین) «٤پ - ١١٥» **(اصول فقه - عربی)**

از: صاحب معالم، شیخ حسن بن زین الدین عاملی (م ١٠١١)

رجوع شود بشماره ٢٤١٨/ع همین فهرست.

٢٤٤٥/٢- زبدة الاصول «١١٦پ - ١٥٤»

(اصول فقه - عربی)

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (م ١٠٣١)

رجوع شود بشماره ٢٣٣١/ع همین فهرست.

نسخ، حسین بن محمد تنکابنی، ١٢١٧ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، سه برگ در ابتدا نسخه خالی از نوشته، در برگ ٤ مطالبی توسط کاتب نسخه حسین بن محمد در خصوص شروع و پایان کتابت نسخه در سال ١٢١٧ نوشته شده همراه با مهر بیضوی «حسین بن محمد»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، مطالب مفصلی در ارتباط با مطالب متن در حواشی اوراق بخط نستعلیق نوشته شده با امضای «عب رحمه الله»، «ع»، «س م»، «م ره»، «س م س»، «م ح»، «شیخ محمد»، «منه»، «سلطان» و «صالح».

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ضربی، عطف جلد: تیماج مشکی الحاقی، ١٤٥x٢١٠.

کاغذ: فرنگی، ١٥٤ برگ، ١٧ و ٩ سطری، ٧٠x١٢٥.

شماره پیشین: ٩٥٤-١٥٩٤، ع/١٤٥.

٢٤٤٦/ع

شرح الالفیة فی النحو (شرح ابن عقیل) **(نحو - عربی)**

از: ابن عقیل نحوی، عبدالله بن عبد الرحمن (م ٧٦٩)

کتاب الفیه ابن مالک (م ۶۷۲) مقدمه مشهوری در نحو است و آن را خود مولف «الخلاصه» نامیده اما به لحاظ آنکه این مقدمه مشتمل بر هزار بیت در رجز بود به «الالفیه فی النحو» مشهور شده است. شروح متعددی بر الفیه ابن مالک نوشته شده و از جمله آن، شرح ابن عقیل نحوی است که نسخه حاضر باشد. این شرح با عنوان «ص - ش» علامت اختصاری «اصل - شرح» نگاشته شده اشت. حدود ۸ تا ۱۰ برگ از مباحث پایانی کتاب در ابدال و ادغام، در نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۱۵۱/۱)، ف ملی (۹۸/۷)، ف آستان قدس (۳۲۴/۱۳)، ف عربی مشار ص ۵۴۱.

آغاز: «قال محمد هو ابن مالک احمدربی اللهخیرمالک
مصلیا علی الرسول المصطفی و آله المستکملین شرفا
الکلام المصطلح علیه عند النحویین عبارة عن...».

انجام کتاب: «و آله العز الکرام البررة و صحبه المنتخبین الخیرة و صلی الله تعالی علی سیدنا و مولانا محمد».

انجام نسخه افتاده: «فصل فی زیادة همزة الوصل... وجب ابدال همزة الوصل الفا نحو الامیر قائم او تسهیلها».

نستعلیق، عناوین و حروف «ص - ش» بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، برگ اول و دوم نسخه ممهور به دو مهر بیضوی «عبده محمد مهدی»، در برگ اول مطلبی در مصدر و انواع کلام و در برگ پایانی اشعاری بهمراه توضیح لغات و کلماتی چند بفارسی نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق،

مطالبی کوتاه در توضیح لغات و کلمات متن و مطالبی در توضیح عبارات متن با استفاده از کتاب شواهد در حواشی اوراق نوشته شده.
جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، یک لایه با رنگ رفتگی و پارگی، ۱۴۰x۲۰۰.
کاغذ: فرنگی، ۱۲۲ برگ، ۱۸ سطر کامل، ۸۰x۱۴۰.
شماره پیشین: ۹۵۹-۱۵۹۹، ع/۱۴۶۷.

ع/۲۴۴۷

النقایة مختصر الوقایة (فقه حنفی - عربی)
از: صدر الشریعة عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعة محمود حنفی (م ۷۴۵)

کتاب «وقایة الروایة فی مسائل الهدایة» از تاج الشریعة محمود بن محمود بن عبید الله حنفی مشتمل بر یک دوره مختصر فقه مطابق با مذهب حنفی است. این کتاب بسیار مورد توجه علما اهل سنت قرار گرفته و شروح و حواشی متعددی بر آن نوشته شده است. عبید الله بن مسعود بن محمود حنفی چون قصور و کوتاهی بعضی از محصلین در حفظ کتاب جدش را مشاهده نمود، مختصری از کتاب «وقایه» جدش را انتخاب نمود بنحوی که مسائلی را که حفظ آن برای طالبین علم ضروری باشد دربر گیرد. نسخه حاضر همان «مختصر الوقایه» بوده که «النقایه» نام گرفته است.

کشف الظنون (۲۰۲۱/۲ و ۱۹۷۱)، ف آستان قدس (۵۰۴/۱۳)،

معجم المطبوعات العربية (٢/١٢٠٠).

آغاز: «الحمدلله رافع اعلام الشريعة الغراء جاعلها شجرة اصلها ثابت و فرعها فی السماء و الصلوة علی...».

انجام: «و فی غنم مذبوحة فها مسة. هی اقل تحری و اکل فی اختیار. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب».

نستعلیق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و حروف با شنگرف علامت‌گذاری شده، در دو برگ اول و برگ ١٣٣پ مطالبی در آداب و حدیث بخط حمائلی نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حاشیه‌ای با امضا «س» است.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، مقوایی، ٢٥٠x١٤٠.

کاغذ: دولت آبادی، ١٣٤ برگ، ٧ سطر کامل، ١٥٠x٨٠.

شماره پیشین: ٩٥٢-١٥٩٢، ع/١٤٧.

٢٤٤٨/ع

معالم الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: صاحب معالم، شیخ حسن بن زین الدین عاملی (م ١٠١١ هـ.ق)

رجوع شود بشماره ٢٤١٨/ع همین فهرست. کتاب درنسخه حاضر کامل نبوده و چند برگ از ابتدای کتاب افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «الحمدلله المتعالی فی عز جلاله عن مطارح الافهام...».

آغاز نسخه افتاده: «اصل ـ الفقه فی اللغة الفهم و فی الاصطلاح هو العلم...».

انجام: «و ذلک کاف فی الترجیح فکلام الشیخ عندی هو الحق».

نسخ، محمد باقر بن محمد خان کرم رودئی، ١٢٥٩ هـ.ق، قریه پاشاکلاه، عناوین در برخی اوراق بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطلبی در وقف کتاب در سال ١١٢٦ همراه با مهر بیضوی «عبده ابوالحسن الموسوی»، برگ پایانی کتاب در نسخه ممهور به مهر بیضوی «محمد باقر العلوم» و مهر مربع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد باقر»، در برگ پایانی مطالبی متفرقه همچون بیان صیغه‌های نکاح بفارسی و عربی نوشته شده همراه با مهر بیضوی ناخوانا، برگ ١٣٢ خالی از نوشته، پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در بسیاری از اوراق، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر حواشی با امضای «سلطان» است.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، یک لایه، ٢١٠x١٤٠.

کاغذ: فرنگی، ١٣٣ برگ، متغیر بین ١٧ و ١٨ سطر، ١٤٥x٦٥.

شماره پیشین: ٨٤١-١٤٨٠، ع/١٤٨.

٢٤٤٩/ع

مجموعه

٢٤٤٩/١ـ الاعتقادات «٣پ ـ ٥١» **(کلام و عقاید ـ عربی)**

از: ابن بابویه، محمد بن علی، شیخ صدوق (م ٣٨١)

زمان تألیف: ۳۶۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۲۵/ع همین فهرست.

۲۴۴۹/۲- اصول الدین «۵۲ - ۵۸»

(کلام و عقاید - عربی)

منسوب به علی بن موسی الرضا (ع)

به گفته برخی از اقوال، مامون خلیفه عباسی از امام رضا (ع) درخواست نمود تا ایشان بعنوان حجت خدا بر خلق و معدن علم اصول دین را به اختصار جمع نموده برای وی بنگارد. آنگاه حضرت در پاسخ به مامون رساله حاضر را در توحید و حلال و حرام و فرائض و سنن املا فرمودند.

الذریعه (۱۹۱/۲) و (۵۱/۱۳)، ف مرعشی (۱۴۵/۶).

آغاز: «حدثنا ابو علی بن الحسین ابن الفضل... فدعا الرضا (ع) بدوات و قرطاس و کتب بسمله اول الفرائض شهادة ان لا اله الا الله...».

انجام: عن ذکر الله کانفاد حزب الاوتار و الاصرار علی الصغائر من الذنوب و السلام علی من التبع الهدی»

۲۴۴۹/۳- الاوزان و المقادیر «۵۹پ - ۷۳»

(فقه - عربی)

از: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (م ۱۱۱۱)

زمان تألیف: ۱۰۶۳ هـ.ق

مؤلف در ابتدای رساله چنین بیان داشته: از آنجا که بسیاری از مهمات مسائل شرعیه مبتنی بر شناخت اوزان و مقادیر است و کمتر عالمی در این مورد تحقیق نموده و کمتر کتابی یافتم که در این مبحث بی نیاز کننده باشد با توجه و عنایت به کتاب «روضة المتقین» محمد تقی مجلسی، رساله حاضر را در چند مقدمه و فصل تالیف نمودم.

ف آستان قدس (۷۵/۱۳)، ف مرعشی (۸۴/۱)، ف عربی مشار ص ۹۴۰.

آغاز: «الحمدلله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلا توزن صفات عظمته بمیزان العقول...».

انجام: «هذه الدراهم و یمکن هذا اخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و الحمد لله اولا و اخرا و الصلوة علی سیدالمرسلین...».

نسخ و نستعلیق، کتاب اول نوشته شده بسال ۱۱۹۵ و کتاب دوم نسخه بسال ۱۱۲۷ هـ.ق، سرفصلها در برخی اوراق با مرکب قرمز نوشته شده، روی عناوین با مرکب قرمز یا سیاه خط کشی شده، برخی اوراق کتاب اول ممهور به مهر مربع «اللهم صل علی محمد و آل محمد»، دو برگ در ابتدای نسخه خالی از نوشته، در برگهای ۳، ۵۱، ۵۷، ۵۸، ۷۳، ۷۴ مطالب متفرقه همچون اشعار مختلف، فال نامه منسوب به حضرت امیر (ع) و ادعیه مختلف و محاسبه حروف با کلمات و دستور العملهای طبی نوشته شده، لبه‌های اوراق متعددی وصالی شده، نسخه حاشیه نویسی مختصر داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، یک لایه، ۱۰۵x۱۶۵.

کاغذ: فرنگی و اصفهانی، ۷۴ برگ، متغیر بین ۱۵ و ۲۰ سطر، نوشته متغیر بین ۶۰x۱۲۰ و ۶۵x۱۱۵.

شماره پیشین: ۹۶۸-۱۶۰۸، ع/۱۴۹.

۲۴۵۰/ع

حاشیة تهذیب المنطق (حاشیة ملا عبدالله) (منطق ـ عربی)

از: ملا عبدالله بن حسین یزدی (م ۹۸۱)

کتاب «تهذیب المنطق و الکلام» از سعد الدین مسعود تفتازانی (م ۷۹۲) دو قسم منطق و کلام را به اختصار بررسی نموده و هر قسم از این کتاب جداگانه شرح و حاشیه شده است. از جمله حواشی بر بخش منطق کتاب، حاشیه مختصر ملا عبدالله است. این حاشیه با عنوان «قوله» بوده و از کتابهای درسی حوزه‌های علمیه می‌باشد.

ف ملی (۹/ ۳)، ف مرعشی (۱/ ۲۲۳)، ف آستان قدس(۱۸۷/۱۳)، ف عربی مشار ص ۲۷۵.

آغاز: «قوله الحمد لله افتتح بحمدالله بعد البسملة ابتداء بخیر کلام».

انجام: «و قیل هذا اشارة الی العمل به... بل المقصود من العلم العمل جعلنا الله و ایاکم من الراسخین فی الامرین».

نسخ، معصوم بن کربلایی ابراهیم، سال ۱۲۱۸ هـ.ق، قزوین، عنوان قوله بشنگرف، عبارات متن تهذیب در بالای اوراق نوشته شده و روی آن با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول و آخر نسخه مطالبی متفرقه بفارسی نوشته شده، آب افتادگی در

تمام اوراق، لکه‌های سوختگی و وصالی در برخی اوراق، فرسودگی عمومی در نسخه مشاهده می‌شود، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، برخی از حواشی با امضا «محسن عفی عنه» نوشته شده.

جلد: لت رویی جلد تیماج قهوه‌ای، لت پشتی تیماج تریاکی روشن، یک لایه، لبه‌ها با تیماج قهوه‌ای وصالی شده، ۱۴۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۷۸ برگ، ۱۴ و ۱۵ سطر، ۸۰x۱۳۵.

شماره پیشین: ۱۰۳۰ ـ ۱۶۶۰، ع/۱۵۰.

۲۴۵۱/ع

الصحیفة السجادیة (دعا ـ عربی)

از: علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب علیهم السلام (م ۹۵)

رجوع شود بشماره ۲۴۰۲/ع همین فهرست. یک برگ از ابتدا و یک برگ از انتهای کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «علیه و انا ... قال سمعتها عن الشیخ».

انجام نسخه افتاده: «فقدا صبحت و انت ثقتی و رجائی».

نسخ، عناوین بشنگرف، در ۲ برگ ابتدا نسخه و ۵ برگ پایانی ادعیه مختلف کوتاهی جهت رفع گرفتاریها و مشکلات نوشته شده، در حواشی بالای اوراق نسخه احادیث مختلفه‌ای بهمراه ترجمه فارسی آن نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پاره شدگی و وصالی در برخی اوراق، فرسودگی عمومی در نسخه مشاهده می‌شود، ترجمه و توضیح پیرامون برخی از لغات متن با استفاده از کتبی همچون کنز

اللغة در حواشی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، یک لا، ۹۵x۱۶۵.

کاغذ: اصفهانی، ۲۱۰ برگ، ۱۰ سطر کامل، ۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸٤٦-۱٤۸۵، ع/۱۵۱.

۲٤۵۲/ع

مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب (نحو - عربی)

از: ابن هشام نحوی، جمال الدین عبدالله بن یوسف (م ۷٦۲)

زمان تألیف: ۷۵٦ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۸۵/ع همین فهرست. کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و از ابواب هشتگانه کتاب، ابواب اول و دوم و سوم و بخشی از باب چهارم در نسخه حاضر موجود است.

آغاز: «بسمله، اما بعد حمد الله علی افضاله و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله فان اولی...».

انجام نسخه افتاده: «الحالة الثالثة ان یکونا مختلفین... و طریق معرفة ذلک ان یجعل فی موضع التام».

نسخ، تعداد کمی از اوراق نسخه به نستعلیق، محل سر لوح به زر و منقش به نقش بوته جقه با تزیین گل و بوته به آبی و قرمز و سبز و سیاه، نام کتاب بشنگرف و در محل سرلوح نوشته شده، برگ آغازین کتاب در نسخه مجدول، جداول به شنگرف و سیاه و زر و لاجورد، بین سطور در برگ اول طلا اندازی و روی برخی کلمات با شنگرف خط کشی شده، عناوین در برخی

اوراق به شنگرف، روی بعضی عبارات با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، در برگ اول نسخه اشعاری کوتاه بعربی و فارسی بهمراه یادداشتی در شروع قرائت کتاب به سال ۱۳۱٤ و سال ۱۳۱٦ نوشته شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، توضیحاتی در ارتباط با مطالب کتاب به فارسی و با امضای «ق» در حواشی برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: بدون جلد، اندازه اوراق ۱۵۰x۲۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۷ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۸۰x۱٤۰.

شماره پیشین: ۸٦۵-۱۵۰٤، ع/۱۵۲.

۲٤۵۳/ع

البهجة المرضیة فی شرح الالفیة (نحو - عربی)

از: سیوطی، جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر (م ۹۱۰)

شرح مزجی مشهوری است بر کتاب «الالفیة» ابن مالک محمد بن عبدالله جیانی. بگفته خود شارح این شرح مشتمل بر ابحاث تحقیقی و نکته‌هایی است که در شروح دیگر بیان چنین مطالبی بی سابقه است.

بخشی از مطالب پایانی شرح در نسخه حاضر افتادگی دارد.

کشف الظنون (۱/۱۵۲)، ف ملی (۷/۳۳)، ف آستان قدس (۱۳/۹۱)، ف عربی مشار ص ۱۳٤.

آغاز: «احمدك اللهم علی نعمک و آلائک و اصلی و اسلم علی محمد خاتم انبیائک و علی آله و صحبه و التابعین...».

انجام: «و اختم لنا بالخیر و اصلح لنا شاننا کله... و سائر

المسلمین».

انجام نسخه افتاده: «فصل فی الحذف فا امرا و مضارع من معتل الفاء... فی ظللت بفتحها و کسر اللام الاولی».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، دو برگ اول نسخه مجدول، بین جداول درونی و بیرونی طرحهای گل و بوته با مرکب قرمز، مطالب حاشیه‌ای اندرون طرحهای گل و بوته بین جداول نوشته شده، روی برگ اول نسخه مطالب کوتاه بنقل از طب الرضا بخط حمائلی نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و لکه‌های سوختگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد، بیشتر حواشی از میرزا ابوطالب اصفهانی و برخی با امضای ملا محسن، رضی الدین، محمد غفر الله له، و برخی دیگر بنقل از «حاشیه» خطایی و «تصریح» از هری است.

جلد: بدون جلد، عطف تیماج مشکی، اندازه اوراق: ۲۰۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۸۵ برگ، ۱۲ سطر کامل، ۱۱۰x۶۰.

شماره پیشین: ۹۳۱-۱۵۷۰، ع/۱۵۳.

۲۴۵۴/ع

مجموعه

۲۴۵۴/۱- القوانین المحکمة فی الاصول «۱پ - ۱۵۵پ»

(اصول فقه - عربی)

از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، (م ۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۲۰۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۳/ع همین فهرست. نسخه حاضر جلد دوم کتاب را دربر دارد.

۲۴۵۴/۲- الفوائد الحائریة الجدیدة «۱۵۹-۱۸۲»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقربن محمد اکمل (م ۱۲۰۵ یا ۱۲۰۶)

وحید بهبهانی پس از تالیف رساله «الفوائد القدیمة» در اصول فقه، موضوعات دیگری از این علم را در ۳۴ یا ۳۶ فائده نوشته به رساله قبلی خود ملحق نموده است. رساله حاضر همان فوائد الحاقی مؤلف در علم اصول فقه است که «الفوائد الجدیدة» نام گرفته است. مطالب رساله در نسخه حاضر در ۳۶ فائده بیان شده. فائده اول در اینکه «اصل در اجزاء رکنیت است» و فائده آخر در اینکه «مجتهد و فقیه و مفتی و حاکم شرع یک شخص است».

الذریعه (۳۳۱/۱۶)، ف ملی (۲۰۴/۷)، ف مرعشی (۶۱/۲)، ف آستان قدس (۴۳۴/۱۳).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... فائدة اذا ظهر من فعل الشارع او قوله المطلق ان شیئا جزء العبادة...».

انجام: «یحتاط و لا یجوز له العمل بالاجتهاد و لما عرف فتامل جدا».

۲٤٥٤/۳- الفوائد الحائرية القديمة «۱۸۳پ - ۲۱۷»

(اصول فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (م ۱۲۰۵ یا ۱۲۰٦)

زمان تألیف: ۱۱۸۰ هـ.ق

برخی از موضاعات اصول فقه بنحو استدلالی و مختصر در فوائد ۳٦ گانه رساله حاضر شرح شده است.

فائده اول رساله «در اهمیت فقه»، و فائده آخر «در شرائط اجتهاد» می‌باشد.

الذریعه (۱٦/۳۳۰)، ف ملی (۷/۲۰٤)، ف مرعشی (۲/٦۰)، ف آستان قدس (۱۳/٤۳۵).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین حمدا لایقوی علی احصائه الاهو... فانه لما بعد العهد عن زمان الائمة و خفی امارات الفقه...».

انجام: «و نشاهدهم فی غیرها مع ان تهذیب الاخلاق من اوجب الاشیاء کما لا یخفی و الله الهادی الی طریقه».

شکسته نستعلیق، سمیع بن محمد علی موسوی، ۱۲٤۱ هـ.ق، محل عنوان «فائده» در کتاب دوم و سوم نسخه خالی از نوشته، روی برخی کلمات و عبارات با سیاه خط کشی شده، روی برگ پا یانی نسخه صورت اقرار سید مرتضی مسکر مازندرانی بر مصالحه سهم الارث خود از خواهرش به زوجه خود در سال ۱۲۵٤ و وصیت سید رضا مسکر در سال ۱۲۵۵ نوشته شده، در ظهر همین برگ دو حدیث از امام باقر و امام صادق علیهما السلام در رفع بیماری و چشم درد بهمراه صورتحساب شخصی مالکین

نسخه و مهر بیضوی «عبدالله عبدالرسول»، اوراق ۷ و ۸ و ۱۵٦ نسخه خالی از نوشته، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، ضربی، حواشی با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۱۰x۱٤۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۱۸ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۲۷ سطر، ۱٦۵x۸۰.

شماره پیشین: ۱۰۳٦-۱٦۷٦۱، ع/۱۵٤.

ع/۲٤۵۵

مناهج الاحکام (فقه - عربی)

از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۲۳۱ هـ.ق)

در کتاب حاضر مباحث فقهی بصورت استدلالی و نسبتا مفصل مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

ظاهرا دوره کامل مباحث فقهی از این کتاب به رشته تحریر در نیامده و از بخش عبادات مباحث کتاب طهارت و کتاب صلاة و زکاة و بیشتر مباحث معاملات از کتاب مناهج الاحکام نگاشته شده و در دسترس است. نسخه حاضر جزء دوم کتاب بوده و مباحث معاملات از کتاب مکاسب و بیع تا آخر کتاب اطعمه و اشربه را دربر دارد.

الذریعه (۲۲/۳٤۰)، ف ملی (۷/۲۱۸)، ف مرعشی (۱۲/٤٦).

آغاز: «بسمله، کتاب المکاسب و فیه مناهج، المنهج الاول فی المقدمات، هدایة ینقسم الاکتساب بنفسه الی الاستحباب و ...».

انجام: «فیه ثلث خصال ورقة یطرد الریاح و لبه یسر بل البول

و اصوله یقطع البلغم».

نسخ، سرفصلها و عناوین «المنهج» و «هدایة» بشنگرف، روی برخی عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول نسخه مطلبی در وقف کتاب بر فقها و علماء امامیه در سال ۱۳۵۸ نوشته شده و تولیت وقف بعهده آخوند ملا محمد علی امام جماعت مسجد جامع طهران و اولاد ذکورش گذارده شده و واقف محتملا ملا محمد جعفر خراسانی باشد، در برگ پایانی حدیث کوتاهی بنقل از امام صادق (ع) درباره عشق و با مرکب بنفش نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، ۲۱۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۱۰ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۲۳ سطر، ۱۵۰x۸۵.

شماره پیشین: ۹۲۳-۱۵۶۲، ع/۱۵۵.

ع/۲۴۵۶

مجموعه

۲۴۵۶/۱- شرح غرر الفرائد (شرح منظومه) «۱پ - ۸۶»

(فلسفه - عربی)

از: سبزواری، ملا هادی بن مهدی (م ۱۲۸۹)

زمان تألیف: ۱۲۶۱ هـ.ق

شرح مزجی مشهوری است که ملا هادی سبزواری در شرح

منظومه «غرر الفرائد» خود در حکمت نگاشته است. تدریس و بررسی این شرح بین علماء و طلاب علوم دینیه متداول و رایج بوده است.

در نسخه حاضر خطبه آغازین شرح موجود نیست.

الذریعه (۹۱/۱۴)، ف آستان قدس (۳۶۵/۱۳)، ف مرعشی (۲۵۳/۲)، ف عربی مشار ص ۵۶۶.

آغاز کتاب: «الحمد لله المتجلی بنور جماله...».

آغاز نسخه: «یا واهب العقل لک المحامد الی جنابک انتهی المقاصد. الهیئة افادة ما ینبغی لالعوض...».

انجام: «فهذا المصراع الاخیر مادة الشروع فی تالیف المنظومة و هو اربعون و مائتان بعد الالف و قد فرغ المؤلف...».

۲۴۵۶/۲- نجاة العباد فی یوم المعاد «۸۷-۱۳۷پ»

(فقه - عربی)

از: صاحب جواهر، شیخ محمد حسن بن محمد باقر (م ۱۲۶۶ هـ.ق)

رساله عملیه فتوایی است که در آن صاحب جواهر احکام فقهی فتوایی «طهارت» و «صلاة» را از کتاب «جواهر الکلام» خود به جهت عمل نمودن مقلدین، بیان نموده است.

شیخ انصاری بر این رساله اعتماد نموده و عمل نمودن بر آن را همراه با حاشیه‌ای که خود ایشان بر این رساله نوشته بود، برای مقلدین جایز دانست. علماء متاخر از شیخ انصاری نیز به

همین طریق حواشی متعددی بر رساله حاضر نگاشتند. رساله «نجاة العباد» در نسخه حاضر، حاشیه شیخ مرتضی انصاری در تمام رساله و حاشیه ریحان الله را در بخشی از رساله دربر دارد.

الذریعه (۵۹/۲٤)، ف آستان قدس (۵۷۸/۱۳)، ف مرعشی (۲۷۷/۲).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی نبیه محمد... اما بعد فیقول العبد القاصر محمد حسن...».

انجام: «ان الا حوط الاقتصار علی ما حول الضریح المبارک... بذراع الید و الله العالم».

۲٤۵۶/۳- حل مشاکل القرآن «۱٤۶-۱۵۶»

(علوم قرآن - فارسی)

از: محمد جعفر (استرابادی؟)

در این رساله کلمات مشکله از سوره‌های قرآنی را که بر بعضی مشتبه شده یا احتمال اشتباه در آن می‌رود، بترتیب سوره‌های قرآن توضیح داده شده و ضبط حرکات اعرابی آن کلمات را مشخص نموده است.

با توجه به آنکه نام مولف در نسخه «محمد جعفر» نوشته شده گمان می‌رود نسخه حاضر «حل مشاکل القرآن» محمد جعفر شریعتمدار استرابادی (م ۱۲۶۳) باشد که در الذریعه (۷٤/۷) معرفی شده است.

الذریعه (۷٤/۷)، ف مرعشی (۳۵/۱۰).

آغاز: «الحمدلله علی نواله... اما بعد پس می‌گوید خادم شرع انور محمد جعفر که این رساله‌ای است در ایضاح کلمات قرآنیه».

انجام: «اول ملک الناس بفتح میم و کسر لام و کاف دوم من الجنة و الناس بکسر جیم».

نسخ و نستعلیق، سید رضا موسوی، ۱۲۶۳ هـ.ق، سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، متن مورد شرح در کتاب اول نسخه در حاشیه بالای اوراق نوشته شده، در برگهای ابتدا و انتهای نسخه و فواصل بین کتابها برگهای ۸۶ پ و ۱٤۵ و ۱۵۶ پ مطالب متفرقه‌ای بفارسی یا عربی همچون شعر، مطلبی از بقراط در توصیف انسانیت، مطلبی از اصمعی در وصف کعبه و بیان مسئله فقهی در حکم نماز جمعه در غیبت و مطالبی در موعظه و اندرز و حدیث نوشته شده که برخی از این مطالب در سال ۱۲۶۹ توسط کاتب نسخه نوشته شده، اوراق ۱۳۸ تا ۱٤۵ و سه برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، در ابتدای نسخه قبل از شروع اولین کتاب حدود ۷ الی ۸ برگ از نسخه جدا شده و قسمتی از یک برگ که بصورت جدا شده موجود است ممهور به مهر مالکیت «ریحان الله الموسوی» مطلبی در مالکیت نسخه در آن نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و کنز اللغة و مطالبی در توضیح عبارات متن با امضای «منه» و «ق ض» و «ریحان الله» در حواشی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، جداول حاشیه‌ای با گل و بوته‌های ریسه‌ای، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، ۲۱۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۵۹ برگ، متغیر بین ۱۶ و ۲۶ سطر، نوشته متغیر بین ۱۴۵x۸۰ و ۱۵۰x۹۰.

شماره پیشین: ۹۸۱-۱۶۲۱، ع/۱۵۶.

۲۴۵۷/ع

شرح هداية الحكمة **(فلسفه - عربی)**

از: میبدی، قاضی میر حسین بن معین الدین (م ۹۱۰ یا ۹۱۱)

زمان تألیف: ۸۸۰ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۳۹/ع همین فهرست.

نستعلیق و عبارات متن مورد شرح به نسخ، نوشته شده بسال ۹۷۵ هـ.ق، در ارزن روم،سرفصلها بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، تمامی اوراق از شیرازه و عطف جدا شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح یا رد عبارات متن با استفاده از کتبی همچون تلویح، شرح اشارات، شرح مقاصد و با امضای «منه» و «تقریر استاد» و «عمر ترجانی» در حواشی اوراق نوشته شده، نسخه به سال ۱۱۶۷ در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، دامن دار با طرح ترنج گل و بوته دار، مقوایی، ۲۰۵x۱۳۰.

کاغذ: فرنگی، ۶۰ برگ، ۲۳ سطر، ۱۴۵x۷۰.

شماره پیشین: ۹۷۸-۱۶۱۸، ع/۱۵۷.

۲۴۵۸/ع

مجموعه

۲۴۵۸/۱- کبری «۱پ - ۱۳» **(منطق - فارسی)**

از: جرجانی علی بن محمد، میر سید شریف (م ۸۱۶)

در این کتاب قواعد منطقی با عباراتی روشن و ساده و مختصر و در چند فصل بیان شده است.

ف ملی (۱/۳۲۳)، ف مرعشی (۲/۱۲۵)، ف آستان قدس (۱۳/۴۵۸)، معجم المطبوعات العربیه (۱/۶۸۰).

آغاز: «بسمله - بدانکه آدمی را قوه‌ای است دراکه که منقش گردد در وی صور اشیاء».

انجام: «چنانکه گویی این جسم یا لا شجر است یا لا حجر لکن لا شجر نیست پس لا حجر باشد لکن لا حجر نیست پس لا شجر باشد».

۲۴۵۸/۲- حاشية تهذيب المنطق (حاشیه ملا عبدالله) «۱۳پ - ۱۱۶پ» **(منطق - عربی)**

از: ملا عبدالله بن حسین یزدی (م ۹۸۱)

رجوع شود بشماره ۲۴۵۰/ع همین فهرست.

نسخ، حیدر قلی بن جعفر قلی، کتاب اول در سال ۱۲۶۳ و

کتاب دوم در سال ۱۲۶۵ هـ.ق نوشته شده، روی برخی کلمات و عبارات کتاب اول نسخه با مرکب سیاه خط کشی شده روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف یا سیاه خط کشی شده و عبارات متن مورد شرح در حاشیه بالایی اوراق نوشته شده، اوراق ٦٣ و ٦٤ و ٧٠ ممهور به مهر بیضوی «سید سلیمان طاهری»، برگ ۹۰ ممهور به مهر بیضوی «فاطمه معصومه»، برگ ۱۱٦ ممهور به مهر مربع «المتوکل علی الله عبده حیدر» بهمراه مطلبی در مالکیت نسخه توسط ایشان، در برگ اول مطلبی در «قوه مدرکه انسان» بهمراه اشعاری مختلف و در برگ پایانی مطلبی در بیان اسامی اصحاب کهف و فال نامه منسوب به امام علی (ع) و سوال میر محمد باقر از شیخ بهاءالدین در مورد «لا مکان بودن باریتعالی» بهمراه جواب ایشان، و اشعار مختلفی نوشته شده و برخی از این مطالب در سال ۱۲۷۱ نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی و فرسودگی عمومی در اوراق نسخه مشاهده می‌شود، در حواشی کتاب اول مطالبی در توضیح عبارات متن به نستعلیق نوشته شده که بیشتر مطالب حاشیه‌ای از «شرح کبری» است و در حواشی کتاب دوم مطالب مفصلی در شرح و توضیح عبارات متن در سالهای ۱۲٦۵ و ۱۲٦٦ نوشته شده که برخی با امضای «عبدالرحیم» و برخی با استفاده از «شرح مختصر» نگاشته شده، حواشی در برخی اوراق بخط حمایلی و در بعضی دیگر با طرح اشکال هندسی نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، یک لا، ۱۹۰x۱٦۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۱۷ برگ، متغیر بین ۹ تا ۱۵ سطر، ۱۳۰x۸۰.
شماره پیشین: ۱۰۸۰-۱۷۲۰، ع/۱۵۸.

۲٤۵۹/ع

معالم الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: صاحب معالم، شیخ حسن بن زین الدین عاملی (م ۱۰۱۱)

رجوع شود بشماره ۲٤۱۸/ع همین فهرست.

نستعلیق، ربیع بن محمد هزار جریبی، محتملا سال ۱۲۱۱ هـ.ق، سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، برگ ۱٤٦ پ ممهور به مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده محمد باقر»، در برگ پایانی بجز یک بیت شعر مطلب دیگری نوشته نشده، پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی لبه‌ها و حواشی در بعضی اوراق، مطالب مفصلی در توضیح و شرح عبارات متن در لابلای سطور و یا در حواشی اکثر اوراق با امضای «ص» و «ط» نوشته شده که ظاهرا ملا صالح و خلیفه سلطان باشد.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، عطف جلد با تیماج تریاکی وصالی شده، ۲۰۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱٤۷ برگ، ۱۲ سطر کامل، ۱٤۰x۷۰.
شماره پیشین: ۹۲۸-۱۵٦۷، ع/۱۵۹.

۲٤٦۰/ع

الخلاصة فی النحو (الفیه ابن مالک) **(نحو ـ عربی)**

از: ابن مالک نحوی، محمد بن عبدالله طائی جیانی (م ٦۷۲)

مولف قواعد نحوی را بنحو مختصر جمع آوری نموده و آن را «الخلاصة» نامیده و چون مطالب جمع آوری شده در هزار بیت به رشته نظم در آمده مشهور به «الفیه» شده است. شروح و حواشی متعددی بر «الفیه» نگاشته شده است.

اشعار الفیه در نسخه حاضر اعراب گذاری شده و وجوه اعراب کلمات در ترکیب در لابلای سطور مشخص شده است.

کشف الظنون (۱۵۱/۱)، ف ملی (۲۳۲/۱۰)، ف آستان قدس (٦٥/۱۳)، معجم المطبوعات العربیه (۲۳۳/۱).

آغاز: «قال محمد هو ابن مالک احمد ربی الله خیر مالک».

انجام: «و آله العزالکرام البررة و صحبه المنتخبین الخیرة».

نسخ، سال ۱۲۸۹ هـ.ق، بدون تزیین، در برگ پایانی پس از اتمام کتاب یادداشتی در مالکیت نسخه توسط آخوند ملا حسن نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف در برخی اوراق، وجوه اعراب کلمات در لابلای سطور بخط حمایلی و نستعلیق نوشته شده.

جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای، ۱۱۵x۱۷۵.

کاغذ: فرنگی، ٦٤ برگ، ۸ سطر کامل، ۸۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۰٦۸-۱۷۰۸، ع/۱٦۰.

۲٤٦۱/ع

العوامل (عوامل ملا محسن) **(نحو ـ عربی)**

از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲)

در این کتاب عوامل و حروفی که در ادبیات عرب عمل خاصی از نظر اعراب دارند به اختصار مورد بررسی قرار گرفته است و شیوه مولف چنین است که از عوامل سماعی و قیاسی، اقسام معمول آن را جمع آوری نموده است.

الذریعه (۳۵۹/۱٦)، ف ملی (۲۳۵/٦)، ف آستان قدس (٤۱۲/۱۳)، ف عربی مشار ص ٦٤۱.

آغاز: «احمدك یا من یرفع صالح العمل... اما بعد النحو علم باصول تعرف بها احوال اواخر الکلمات».

انجام: «هذه خلاصة ما اردنا و هو خیر مما یدخلون لیوم لا ینفع مال و لا بنون و لهذا فلیعمل العاملون».

نسخ، بدون تزیین، اوراق برگ ۲ و برگ پایانی نسخه ممهور به مهر «محمد حسین بن محمد صادق الامامی»، در برگ پایانی یادداشت مالکیت نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف و پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، ترجمه و توضیح پیرامون کلمات و عبارات متن در لابلای سطور و یا در حواشی برخی اوراق با استفاده از کتبی همچون شرح جامی بهمراه بررسی وجوه اعراب برخی از کلمات در ترکیب جمله در لابلای برخی سطور نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، با رنگ رفتگی و فرسودگی،

۱۸۰x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۵۹ برگ، ۶ سطر کامل، ۶۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۱۰۷۳-۱۷۱۳، ع/۱۶۱.

۲۴۶۲/ع

مجمع الفائده و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان

(فقه ـ عربی)

از: اردبیلی، ملا احمد بن محمد مقدس اردبیلی (م ۹۹۳)

ملا احمد اردبیلی کتاب «ارشاد الاذهان الی احکام الایمان» علامه حلی (م ۷۲۶) را بصورت استدلالی و مفصل شرح نموده است مقدار موجود از این شرح تمام ابواب فقهی را دربر ندارد و به گفته الذریعه (۳۶/۲۰) آنچه شارح در شرح ابواب نکاح و مابعد آن نگاشته بود استنساخ نشده و از بین رفته است.

نسخه حاضر جلد اول شرح و حاوی مباحث کتاب طهارت تا پایان کتاب صلاة است که تالیف آن در سال ۹۷۸ هـ.ق بپایان رسیده است. در ابتدای نسخه حاضر یکی دو برگ افتادگی دارد که مبحث وضو در ابتدای کتاب طهارت را دربر نداشته و بدین ترتیب نسخه حاضر از مبحث غسل تا پایان کتاب صلاة را دربر دارد.

الذریعه (۳۵/۲۰)، ف ملی (۴۹/۸)، ف آستان قدس (۴۹۷/۱۳)، ف مرعشی (۲۳۷/۵)، ف عربی مشار ص ۷۹۰.

آغاز کتاب: «الحمدلله خالق الهدایة والارشاد و ممیز

الانسان من بین المخلوقات بالکرامة و الوداد».

آغاز نسخه افتاده: «فی المنتهی فی حل المصحف و فی کل ما ذکر... و الغسل یجب الخ دلیل وجوب الغسل».

انجام: «و قد مر وجوب قصر الصلوة مع السفر بعد مضی وقت الاداء قبل محل الترخص، فنذکر هذا آخر الجزء الاول...».

نسخ، روی عبارات مورد شرح با مرکب سیاه خط کشی شده، اوراق نسخه در حد فاصل بین برگ ۸۷ و ۸۸ از عطف و شیرازه جدا شده، آب افتادگی و لکه‌های چرکی در لبه‌های برخی اوراق، برگ پایانی خالی از نوشته، توضیحاتی پیرامون مطالب متن در حواشی برخی اوراق نوشته شده که بیشتر با امضای «منه قدس سره» است، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۲۰۰x۲۹۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۹۰ برگ، ۳۰ سطر، ۱۲۰x۲۰۰.

شماره پیشین: ۸۷۵-۱۵۱۴، ع/۱۶۲.

۲۴۶۳/ع

مجموعه

۲۴۶۳/۱- شرح القصائد السبع العلویات «۲ ـ ۲۹»

(ادبیات عرب ـ عربی)

از: ؟

عبدالحمید بن هبة الله معروف به ابن ابی الحدید معتزلی (م ۶۵۵) در مدح پیامبر اکرم (ص) و امیر المومنین علی و امام حسین علیهما السلام قصاید هفتگانه‌ای در قافیه‌های مختلف

سروده و چون بیشتر این اشعار در مدح امیرالمومنین علی (ع) بوده به «القصائد السبع العلویات» مشهور شده است. شروح متعددی بر این قصاید نوشته شده و در نسخه حاضر برخی از قصاید هفتگانه مذکور مورد شرح قرار گرفته و شارح، لغات غریبه و معانی زیبا و لطیف ابیات را به اختصار در لابلای سطور و حواشی اوراق نوشته است.

آغاز نسخه افتاده: «امیرالمومنین علی بن ابیطالب ابی الائمه البررة الاطائب الامام الذی هو النبا العظیم... و بعد فان اولی ما یکتحل به ذووا البصائر الابصار بحر حبر نبع من عیون الاثار».

انجام:

«دم علی رغم العدی و اربح بعود العید فی
دولة غراء فیها ادوم الالطاف طاف»

۲٤٦۳/۲- معلقة امریء القیس (قصیده لامیه امریء القیس) «۲۹پ - ۳۳» (ادبیات عرب - عربی)

از: امروء القیس بن حجر بن عمرو الکندی (م۵٦٦ میلادی)

امروء القیس از شعرای مشهور عرب در جاهلیت (قبل از اسلام) بوده که اشعار زیادی به ایشان نسبت داده شده از معلقات مشهور وی همین معلقه در ۸۰ بیت است که درباره آن راویان عرب گفته‌اند امروء القیس عاشق «عنیزه» دختر عموی خود شرحبیل بوده و در واقعه‌ای به دیدار معشوق نائل آمده و در حالی

که سوار بر هودج معشوق بوده در طول مسیر قصیده حاضر را سروده است.

کشف الظنون (۲/۱۷٤۰)، ف آستان قدس (۱۳/۵۳٦)؛ معجم المطبوعات العربیه (۱/٤۷۱).

آغاز:

«قفا نبک من ذکری حبیب و منزل
بسقط اللوی بین الدخول فحومل»

انجام:

«کان السباع فیه غرقی عشیة
بارجائه القصوی انا بیش عنصل»

۲٤٦۳/۳- القصیدة الخمریة «۳۳ - ۳٤پ»

(ادبیات عرب - عربی)

از: ابن فارض مصری، ابوحفص عمر بن علی (م ٦۳۲)

قصیده میمیه است مشتمل بر اشعاری عرفانی در توصیف خمر و حالت سکر.

کشف الظنون (۲/۱۳۳۸)، ف عربی مشار ص ۷۰۵.

آغاز:

« بسم الله الرحمن الرحیم
و به العون فی کل امر جسیم
شربنا علی ذکر الحبیب مدامة
سکرنا بها من قبل ان یخلق الکرم»

انجام:

«علی نفسه فلیبک من ضاع عمره
و لیس له فیها تصیب ولا سهم»

۲۴۶۳/۴- شرح القصیدة الفرز دقیة «۳۵ - ۴۷پ»

(ادبیات عرب - عربی)

از: ؟

زمان تألیف: ۱۲۷۹ هـ.ق

فرزدق(م ۱۲۰ یا ۱۲۳ هـ.ق) قصیده‌ای با مطلع
«هذا ابن خیر عبادالله کلهم
هذا التقی النقی الطاهر العلم»

در مدح امام زین العابدین علی بن الحسین (علیهما السلام) سروده است. این قصیده بسیار مورد توجه قرار گرفته و شروح متعددی بر آن نوشته شده که از جمله آن، شرح حاضر است. با توجه به آنکه در میان شارحین قصیده که الذریعه (۱۴/۱۴) از آنها نام برده تاریخ تالیف شرح حاضر با تاریخ حیات علی بن محمد بن ابراهیم سبیتی عاملی (م ۱۳۰۳) مطابقت دارد بعید نیست شرح حاضر همان شرح علی بن محمد سبیتی عاملی باشد.

آغاز:«الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید الاولین و الاخرین.... اما بعد فقد سنح لی بعد الفراغ عن تفسیر القرآن».

انجام: «لکانوا احقا بالقتل ولیکن هذا آخرالکلام و

الحمدلله و الصلوة علی رسوله...»».

ضمیمه: اشعار مختلفی از شیخ بهائی و جوذری و شاعران دیگر در مدح و توسل به اهل بیت علیهم السلام و ذکر مصائب آنها ضمیمه شده است «(۴۴ - ۴۷پ»).

آغاز ضمیمه:

«فلا سحبت سحب ذیو لاعلی الربا
ولا ضحک البوارد و انبثق الرعد»

انجام ضمیمه:

«سالت الله ان یبعدن عنهم بحب المصطفی و اهل الشفاعة
و صلی الله فی کل یوم علی من حبهم نعم البضاعة»

۲۴۶۳/۵- القصیدة الهائیة الطویلة «۴۸ - ۶۳»

(ادبیات عرب - عربی)

از: ازری بغدادی، شیخ محمد کاظم (م ۱۲۱۱)

قصیده‌ای است مشتمل بر ۵۸۷ بیت در مدح نبی اکرم (ص) و امیرالمومنین علی و دیگر ائمه اطهار علیهم السلام.

بگفته الذریعه (۱۳۵/۱۷) نام این قصیده «قران الشعر الاکبر و فرقان الفصل الازهر» است.

الذریعه (۱۳۵/۱۷)، ف عربی مشار ص ۷۰۹.

آغاز:

«لمن الشمس فی قباب قباها
شف جسم الدجا بروج ضیاها»

انجام:
«کم له من مواهب مردمات
علی کالشمس لایحول ضیاها»

نسخ و نستعلیق، سرفصلها و حواشی و شرح ابیات در کتاب اول به شنگرف، روی عبارات مورد شرح در کتاب چهارم با مرکب سیاه خط کشی شده، در برگ اول مطالب متفرقه کوتاه بهمراه صورت اسامی کتابهای یکی از مالکین در سال ۱۲۸۱ و ۱۲۸۲ نوشته شده، پارگی و وصالی در برخی اوراق مشاهده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ضربی، ترنج با گل و بوته، سجاف و عطف تیماج تریاکی روشن، پاره شدگی در قسمتی از عطف، ۱۹۵x۱۳۵.
کاغذ: اصفهانی و فرنگی، ۶۳ برگ، متغیر بین ۱۲ و ۱۹ سطر، ۱۶۰x۱۰۰.
شماره پیشین: ۱۰۷۲-۱۷۱۲، ع/۱۶۳.

۲۴۶۴/ع

مجموعه

۲۴۶۴/۱- معانی العقل «۲پ - ۶پ»
(فلسفه - عربی)
از: فارابی، ابو نصر محمد بن محمد بن طرخان (م ۳۳۹)

رساله مختصری است در بررسی معانی مختلف عقل با بینش فلسفی.

ف مرعشی (۱/ ۳۳۰).

آغاز: «بسمله، اسم العقل یقال علی انحاء کثیرة احدها الشیء الذی به یقول الجمهور فی الانسان».

انجام: «و هذا شیء قد بینوه ارسطوطالیس فی کتابه فی النفس».

۲۴۶۴/۲- الجمع بین رایی الحکیمین افلاطون و ارسطو «۷پ - ۱۱پ» (فلسفه - عربی)
از: فارابی، ابونصر محمد بن محمد بن طرخان (م ۳۳۹)

در این رساله مسائل فلسفی که مورد اختلاف بین افلاطون و شاگردش ارسطو بوده جمع آوری شده است. مباحث مورد بحث در رساله عبارتند از: حدوث و قدم عالم، اثبات مبدع اول و نفس و عقل، پاداش به خیر و شر. رساله در نسخه حاضر کامل نیست و حدودا نیمی از مباحث رساله در نسخه افتادگی دارد.

ف مرعشی (۲۲۹/۱۰)، ف عربی مشار ص ۲۵۲.

آغاز: «بسمله - الحمد لواهب العقل و مبدعه و مصور الکل و مخترعه کفا احسانه القدیم».

انجام کتاب: «و اکتساب الوزر بما ینسب الی هولاء الافاضل مما هم منه و عنه بمعزل و عند هذا الکلام یختم القول...».

انجام نسخه افتاده: «لما عرض و هو بشرط حق المقول علی الکل بالضرورة ج لما عرض».

نستعلیق (سبک نگارش هندی)، میرزا قاسم علی بیک، رساله اول نوشته شده بسال ۱۳۳۰، حیدرآباد، سرفصلها

بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، برگ اول نسخه و اوراق برگ ۱۲ تا پایان نسخه خالی از نوشته، عناوین به شنگرف و با خط حمائلی در حواشی اوراق نوشته شده، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف پلاستیک ابری مشکی، ۲۱۰x۳٤۰.

کاغذ: هندی، ۱٦ برگ، ۲۰ و ۲۱ سطر، ۱۳۰x۲٤۵.

شماره پیشین: ۵۱-۱۹۳٦، ع/۱٦٤.

۲٤٦۵/ع

مجموعه

۲٤٦۵/۱- منتخب السراج «۲پ - ٤»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

رساله‌ای است در کیفیت ساختن اکسیر و دیگر اعمال کیمیاگری با مباحث ذیل: حجر مکرم، ماء مقطر، حجر ابیض، در جوهریات سته، در طرح اکسیر بیاض، در تغیر اکسیر به حمرة، در طرح اکسیر حمرة، در تضعیف اکسیر، در اقسام تضعیف اکسیر حمرة، در اسرار حجر کریم.

اگر چه بر فراز رساله نام آن «منتخب السراج المنیر» نوشته شده اما با توجه به اینکه رساله‌ای در علم کیمیا با این نام معرفی نشده بنابراین احتمال دارد رساله حاضر منتخبی از کتاب «سراج

الظلمة» یحیی بن ابی بکر بر مکی در علم کیمیا باشد که در کشف الظنون (۹۸۳/۲) معرفی شده و بعید هم نیست رساله حاضر منتخبی از «انوار الاحجار» شیخ علی بن خسرو ازنیقی در کیمیا باشد.

آغاز: «احمده بحمده مصلیا علی حبیبه احمده و آله و بعد فهذه منتخب... و اعلم انک اذا عرفت الحجر المکرم...».

انجام: « بثلاثة امثالها من الماء الالهی فانه ینقلب الی اکسیر الحمرة».

۲٤٦۵/۲- رسالة حل الطلسم «٤-۹»

(کیمیا - عربی)

از: قمری مصری، شیخ محمد

رساله‌ای است در تدبیر حجر و مباحث عمده آن عبارتند از: تقسیم عمل اکسیر بیاض و حمرة، قسم اول و دوم از مکتوم، در تساقی و اسماء آن، در جوهریات سته، در امتحان الارض، اکاکیل سبعه، ترکیب اکسیر بیاض، طرح اکسیر بیاض، ترکیب اکسیر حمرة، مراتب الوان اکسیر حمرة، تضعیف اکسیر حمرة، برخی از خواص اکسیر در معالجه، عمل لو لو، زبرجد.

آغاز: «نحمده مصلیا علی احمده و آله و بعد فهذا هوالکتاب... و اعلم یا اخی ان اول الدخول فی هذا الطریق هو معرفة المفتاح».

انجام: « کیف الوصول الی سعاد... و الرجل ما فیة و ما لی

مرکب و الکف صفر الطریق لخوف».

۲۴۶۵/۳- جنات الخلد «۹پ - ۱۰پ»

(کیمیا - عربی)

از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

رساله حاضر مباحثی کوتاه در تدبیر حجر را دربر دارد.

الذریعه (۵/۱۵۰).

آغاز:«بعد الحمدلله و الصلوة علی رسول الله و آله فهذه رسالة... خذمنه ما شئت و اجعله فی قرعة و رکب علیه».

انجام:«واذا فتح لک هذا الباب وقفت علی الکنز الذی لاینفد ابدا و نظرت منه ما تقربه عینک والسلام علی من اتبع الهدی».

۲۴۶۵/۴- قمر الاقمار فی کشف الاسرار «۱۰پ - ۱۴»

(کیمیا - عربی)

از: قمری مصری، شیخ محمد

مؤلف در این رساله آیاتی از قرآن و روایاتی از ائمه معصومین (علیهم السلام) را که مباحثی از علم تدبیر حجر و کیمیا از آن آیات و اخبار قابل استخراج می‌باشد جمع آوری نموده و بهمراه آن جملات و عباراتی از حکما یونان را نگاشته است.

در کشف الظنون (۲/۱۳۵۶) همین کتاب بدون ذکر نام

مؤلف و مطابق با آغاز کتاب در نسخه حاضر معرفی شده و در فهرست نسخ خطی کتابخانه آیت الله مرعشی (۱۴/۲۴۶) کتابی با همین نام در علم کیمیا معرفی شده اما مؤلف آن ناشناس بوده و آغاز و انجام آن با نسخه حاضر متفاوت است.

آغاز: «الحمدلله الذی عمر الانسان باسرار ذاته و صفاته و اطلعه علی مکنون اسمائه و افعاله... و بعد فانی استخرت الله فی کشف ماستر».

انجام: «فافهم یا هذا ما تحت کلامنا من کنوز الحکمة افتحها ینوی الصدق... و رتب الفکر فی المطلوب ببعید».

۲۴۶۵/۵- خزینة الزاد «۱۴-۱۵پ»

(کیمیا - عربی)

از: بوریا، مصطفی بن میر محمد

مطالبی مختصر در علم کیمیا که به گفته مؤلف مشتمل بر نکات عجیبه و حکایات غریبه است با عنوان «یا ابا السعادة و السعود» در این رساله به رشته تحریر درآمده است.

آغاز:«حمدا لمن من نبیل المراد و بلغ المقصود فضلا وزاد... و بعد فقد اظهر الله تعالی سر الکاف الکائن فی خزینته...».

انجام: «فلا تغتر بظاهر قولهم اول هذا العلم تکلیس الحجر و کن علی بصیرة من کلامی و کلامهم».

۲۴۶۵/۶- کشف الاسرار فی هتک الاستار «۱۶پ - ۵۰»
(کیمیا - عربی)
از: ازنیقی، شیخ علی بن خسرو (م ۱۰۱۸ یا ۱۰۱۹)

مؤلف پس از مطالعه و بررسی کتابهای متعددی در علم صنعت (کیمیا) و بعد از وقوف بر قواعد و اصطلاحات این فن با استفاده از کلمات مشایخ بزرگی همچون جابر، ابن امیل، صاحب کنز، جلدکی و عراقی، کتاب حاضر را در یک مقدمه و پنج قسم و یک خاتمه به رشته تحریر درآورد.

کتاب «کشف الاسرار و هتک الاستار» که به نام جابربن حیان به چاپ رسیده و در فهرست عربی مشار ص ۷۳۸ و معجم المطبوعات العربیه (۶۶۵/۱) نسخه چاپی آن معرفی شده ظاهرا همین کتاب است.

کشف الظنون (۱۴۸۷/۲)، ف مرعشی (۴۶/۴ و ۱۹۷).

آغاز: «الحمدلله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور من انوار عالم اللاهوت... اما بعد فانی طالعت کتب القوم».

انجام: «محمولا فی بخار الماء ولا یصعد دخان الکبریت».

۲۴۶۵/۷- رسالة مختصرة فی الکیمیا «۵۱ پ»
(کیمیا - عربی)
از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

مطالب بسیار مختصر و کوتاهی است در بیان اینکه عماد

صنعت (کیمیا) به ارواح بوده که صانع باشد و انفاس ممزوج بدان بوده و اجساد هم ذائب در آن است.

بنظر می‌رسد مبحث حاضر منتخب و بخشی از یکی از کتب جابر در علم کیمیا باشد که در اینجا بصورت رساله مستقله نوشته شده است.

آغاز: «بسمله - قال جابر فی بعض کلماته فی کشف الحق من بین الدعاوی الباطلة و الحقة ان عمادالصنعة».

انجام: «یمکن ان یدبر حتی یمتزج مزاجا کلیا فاعرفه».

۲۴۶۵/۸- رسالة مبقلة شریفة «۵۱پ - ۵۲»
(کیمیا - عربی)
از: جلدکی، شیخ ایدمر بن علی (قرن هشتم)

مؤلف در این رساله فائده‌ای در تدبیر مکتوم را که از مباقل «محمد امیل» استخراج نموده بیان کرده و در بخشی از رساله، گفته شمس الدین سرحانی و عبارت جابر در کتاب «الخالص من اسرار الصنعة» را نقل نموده است.

نام رساله برفراز آن در نسخه حاضر در «رسالة مبقلة شریفة» نوشته شده وچندان بعید نیست که رساله حاضر منتخبی از دیگر رسائل جلدکی در کیمیا باشد.

آغاز: «بسمله - قال الفاضل الجلدکی الذی یستفادان المباقل للحکیم محمد امیل و نقل ان جابربن حیان وضع هذه الفائدة».

انجام: «و تنقیة و اصلا ما للاشیاء الکثیرة فاعرف ذلک و

اکتمه الاعن اهله».

۲۴۶۵/۹- الملاغم البرانیة «۵۲پ - ۵۴پ»

(کیمیا - عربی)

از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

ملاغم و رابطه آن با زیبق و خمایر اجسام و احجار صلبه یکی از مباحث علم کیمیا است که در رساله حاضر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

الذریعه (۲۲/۱۹۳).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله خاتم النبیین و علی آله الطاهرین، اما بعد فان الذی حملنا علی وضع هذا الکتاب هو ما قد ذکرناه فی کتابنا... اعلم هداك الله تعالی ان الملاغم قاطبة البرانیة و الجوانیة».

انجام: «وقد اتینا علی ما فی هذه الصناعة من الملاغم فعلی هذه ورکب اوزانک و اقسم انشاءالله تعالی».

۲۴۶۵/۱۰- عمل فرحة القادم «۵۴پ و ۵۵»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

مؤلف در این رساله مطالبی را از جابربن حیان در کتابش «فرحة القادم» که متعلق به قادم و نحوه پذیرفتن آن بوده بیان نموده و سپس شرح و توضیح جلدکی پیرامون اقوال جابر را نقل

کرده پس از آن خود به شرح مباحثی از جابر در اکسیر پرداخته است.

آغاز: «الحمدلله و الصلوة علی رسوله و آله و بعد فقال الاستاد الکبیر جابربن حیان الکوفی فی کتابه فرحة القادم...».

انجام: «و اعلم ان جمیع الابواب المذکورة فی کتب الصناعة اذا لم یکن فیها اصل... و نتایج ظاهره للاشتغال الجهلال».

۲۴۶۵/۱۱- رساله مغربی «۵۵ پ - ۵۷»

(کیمیا - عربی)

از: ابن مغربی سید احمد حسینی اندلسی

فرزند سید احمد مغربی اندلسی در این رساله اقوال و عباراتی در علم کیمیا از پدرش و از دیگر علماء این فن همچون سید امین الملک حسینی مغربی و عزت الله محمد حسینی مغربی و جابر و ابو الحسن بن منصور و شیخ محمد بن شیخ محمد عاملی نقل کرده سپس به توضیح آن عبارات می‌پردازد. از مطالب و گفته‌های مولف در رساله چنین برمی‌آید که اجداد و نیاکان ایشان در این فن مهارت داشته‌اند.

مباحث رساله عبارتند از: تدبیر ماء کراث نبطی، تحمیر عبد از ماء الکراث، تحویل فضه، تعدیل ذهب در عیار، تکمیل ماء الکراث، حل المشتری، تکلیس مشتری، تکلیس فضه و نحاس، حل الحدید، صنعة شمسیة، فایده‌ای در تلوین.

آغاز: «بسمله ـ الاعانة منک... یا لطیف هذه طریقة شمسیة صحیحة مجربة عن والدی...».

انجام: «حتی یضمحل البرادة و یقطر بالقرع و یستعمل ذلک».

۲۴۶۵/۱۲ـ رسالة فی الکیمیا «۵۷ ـ ۵۷پ» (کیمیا ـ عربی)

محتملا از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

در رساله حاضر بحث شده از اینکه جمیع معادن مرتبه‌ای از کمال را طلب می‌کنند و پس از آن تکوین برخی از معادن مورد بررسی قرار گفته است. مولف در این رساله از اقوال مرقونس، مریانس، ماریه حکیمه، ماریه عبرانیه و جالینوس نقل نموده. رساله حاضر احتمالا بخشی از کتاب الکمال یا کتاب الزیادات و یا کتاب الاعراض جابر بن حیان باشد.

آغاز: «و اعلم ان جمیع المعادن تطلب مرتبة الکمال بان تکون ذهبا فعرضت لها اعراض».

انجام: «و هو الابیض السنجی و منه یورق الغرب یخرج من بحر الغرب».

۲۴۶۵/۱۳ـ الریاض الاکبر «۵۸پ ـ ۷۸پ»

(کیمیا ـ عربی)

از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

مولف در ابتدا چنین بیان داشته: در کتب بسیاری از جمله

کتاب الاعراض، کتاب الکمال، کتال الترتیب، کتاب العین، کتاب الریاض الاصغر، کتاب الزیادات احوال صنعت (کیمیا) را ذکر کرده‌ام اما آن کتابها بی نیاز از یکدیگر نیستند بجز این کتاب یعنی کتاب الریاض الاکبر و کتاب الکمال که هر باب از این دو کتاب را قائم بذات قرار داده‌ام و احتیاجی به غیر ندارند.

الذریعه (۳۱۵/۱۱)، ف آستان قدس (۲۹۱/۱۳).

آغاز: «بسمله و بالله التوفیق فی جمیع الامور و قد ذکرت فی کثیر من کتبی احوال الصنعة التی تسمیها العامة الکیمیا».

انجام: «و ما یحتاج الی جمعه الا من طریق الحکمة... فانها مما تریه علی من لیس من اهله و هذه آخر کتابنا».

۲۴۶۵/۱۴ـ کتاب المنفعة «۷۹پ ـ ۸۱»

(کیمیا ـ عربی)

از: جابربن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

آنچنانکه مؤلف در ابتدا بیان داشته مختصری از مطالب کتابهای متعدد خود در علم صنعت (کیمیا) را در کتاب حاضر جمع آوری نموده و در مباحث کتاب از کتابهای دیگر خود در این فن همچون کتاب الاول، کتاب الحیوة، کتاب السر المکنون، کتاب الریاض، کتاب الملک، کتاب الاصول الثالث نام برده است. مطالب مورد بحث در کتاب عبارتند از: اقسام الحل، اقسام الاختلاط، تشمیع و عقد الدهن.

آغاز: «بسمله، الحمدلله العلی القدیر ربنا العظیم الخبیر

الذی... و اعلم ان قد الفنا هذه الصناعة کتبا کثیرا فی فنون کثیرة».

انجام: «لان هذه الصناعة بلوغها بلوغ الملک الاعظم فقد کمل الباب... و تعلم ان کتابی هذا هو کتاب المنفعة».

۲۴۶۵/۱۵- رسالة فی الکیمیا «۸۱پ - ۸۴پ»

(کیمیا - عربی)

از: محمد تقی بن احمد بن زین الدین

مؤلف مباحثی در علم کیمیا از کتاب «الوصول الی معرفة الاصول» جابربن حیان انتخاب نموده و همراه با توضیح و شرح عبارات، آن مطالب را با عنوان «تحفه - تحفه» بیان نموده است. همچنین در این رساله اقوال بزرگانی همچون افلاطون، شمس الدین فرهانی، منصور حلاج، شیخ علی اندلوسی و خالد نقل شده است. مطالب رساله عبارتند از: تدبیر عروس، تدبیر علم، تدبیر عیار، تدبیر توتیا. در پایان رساله مطالب متفرقه‌ای با عنوان «المتفرقات» نگاشته شده که بیشتر آن اشعاری است از منصور حلاج و شیخ علی اندلوسی و خالد.

آغاز: «بسمله یقول الفقیر محمد تقی... تحفه: الحجر ینقسم ۳ اقسام روح و جسد و جسم فالارواح المستعملة فی هذه الصناعة».

انجام: «و ذلک معنی قولهم ان واحدا سیغلب تسعا من نیات الطوارق».

۲۴۶۵/۱۶- رسالة جعفر الصادق (ع) «۸۴پ - ۸۵»

(کیمیا - عربی)

منسوب به: امام جعفر صادق (ع)

رساله‌ای است در علم صناعت و حجر کریم که به امام صادق (ع) نسبت داده شده و برخی این رساله را به جابر بن حیان نسبت داده‌اند.

در نسخه حاضر بخش مختصر و کوتاهی از رساله موجود است.

الذریعه (۱۱/۱۶۳).

آغاز: «بسمله، رسالة... فقال من قال ان الاکسیر اکسیران احدهما فضة واسع الصنع والثانی ذهب».

انجام: «الی المشاهدة یثمرونه بالماء و الهواء... فهذه وجوه انما قصدت فیها کمال الفائدة».

۲۴۶۵/۱۷- الخمائر «۸۹پ - ۹۴» **(کیمیا - عربی)**

از: طغرایی، ابواسمعیل حسین بن علی بن محمد (م ۵۱۴ یا ۵۱۵)

مؤلف در ابتدا بیان داشته: از آنجا که جواهر معدنی در معادن خود بواسطه تدابیر طبیعی بوجود می‌آیند و برای هر گوهری تدبیر و آلت طبیعی است و آن گوهر و تدبیر و ماده‌اش در ضمن تکوین گوهرهای دیگر است بنابراین تدابیر صناعی شبیه آن تدابیر طبیعی وضع شده است. پس از بیان این مطلب، مؤلف فرق بین تدابیر صناعی و طبیعی را نگاشته است. نام کتاب

بر فراز آن در نسخه حاضر «الخمائر» نوشته شده که تایید صحت آن نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

مطالب و عبارات پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «قال الامام الافاضل ابواسماعیل... لما کانت الجواهر المعدنیة تکون فی معادنها بتدابیر طبیعیة».

انجام نسخه افتاده: «فهو یحل ذلک الدهن الذی هو روح الجسد فیتبعه بالجسد و اعلم ان».

نستعلیق (سبک نگارش هندی)، میرزا قاسم بیک اخگر، ۱۳۲۸، حیدرآباد، عناوین و سرفصلها بشنگرف روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، برخی از کتابهای نسخه با یکدیگر فاصله نداشته و حد فاصل برخی کتابها با یکدیگر یک یا چند برگ خالی از نوشته است، اوراق ۵۸ تا ۸۹ و ۳ برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، اوراق متعددی از شیرازه و عطف جدا شده، موریانه خوردگی و لکه‌های سوختگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق.

جلد: پلاستیک ابری مشکی با روکش کاغذی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی، ۲۱۰x۳۴۰.

کاغذ: هندی، ۹۷ برگ، متغیر بین ۲۴ و ۲۶ سطر، ۱۴۰x۲۶۰.

شماره پیشین: ۵۴-۱۹۳۹، ع/۱۶۵.

۲۴۶۶/ع

مجموعه

۲۴۶۶/۱- جواهر الاسرار فی معارف الاحجار «۳پ - ۱۵پ»

(کیمیا - عربی)

از: ازنیقی، علی بن خسرو (م ۱۰۱۴ یا ۱۰۱۸)

مطالبی در علم میزان (صناعت) در ۳ باب کتاب جمع آوری شده. ابواب سه گانه کتاب عبارتند از:

الباب الاول: فی احجار المیزانیة، الباب الثانی: فی الاکاسیر المیزانیة، الباب الثالث: فی التراکیب المیزانیة مباحث هر باب در چند فصل مرتب شده است.

کشف الظنون (۶۱۲/۱)، ف آستان قدس (۱۷۵/۱۳).

آغاز: «بسمله، الحمدلله الملک القدوس العلام... و بعد فانی اخرجت من بحر العوارف لطایف درر المعانی».

انجام: «قال ارباب المعادن ان ذهب القوم من احد هذه الاجساد لما فیه من الغوص و الانبساط».

۲۴۶۶/۲- الریاض الصغیر «۱۷پ - ۲۵پ»

(کیمیا - عربی)

از: جلدکی، شیخ ایدمربن علی (م ۷۵۰ یا ۷۶۲)

آنچنانکه مؤلف در ابتدا بیان داشته هنگام فتح مصر توسط ملک ناصر صلاح الدین، این نسخه از کتاب را در خزانه خلفا یافته که پس از دست به دست شدن نسخه توسط افراد مختلف سرانجام به حکیم جمال الدین محمد بن محمود و سلیمان مکی منتقل شده است. نام کتاب و مؤلف بر فراز آن در نسخه حاضر نوشته شده و تایید صحت آن نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

آغاز: «بسمله - هذه النسخة التی وجدتها فی خزانة بعض الخلفا عند فتح مصر... قال الامام خذ من الذهب الخالص».

انجام: «کل یوم علی الخبش مرارا فی الصیف و الشتاء مرة واحدة فانه ینحل انشاءالله تعالی».

۲۴۶۶/۳- مقالة الصناعة من کتاب سر الاسرار و روح الارواح «۲۷پ - ۳۲» (کیمیا - عربی)

محتملا از: فارابی ابونصرمحمد بن محمد بن طرخان(م ۳۳۹)

جابر بن حیان پیرامون علم صنعت (کیمیا) سؤالاتی را با مؤلف در میان گذاشته و در رساله حاضر مؤلف به سؤالات جابر پاسخ داده است. این رساله با عنوان «قال - قلت» مشتمل بر مباحث ذیل است:

صنعت کبری، چه چیزی صنعت است؟ چگونگی وجه تدبیر، ثبوت اکسیر پس از منافرت آلت این صنعت، وجه تسمیه اکسیر بدین نام، مقصود حکما از عمل صنعت و علم بدان چیست؟

نام رساله و مؤلف آن بر فراز کتاب در نسخه نوشته شده اما با توجه به اینکه رساله در پاسخ به سوالات جابربن حیان است و سال توفی جابر را برخی سال ۲۰۰ هـ.ق می‌دانند و سال توفی فارابی ۳۳۹ است بعید بنظر می‌رسد مؤلف رساله حاضر فارابی باشد. و با توجه به اینکه کتاب «سر الاسرار» در علم اکسیر از محمد بن زکریای رازی (م ۳۱۱) و کتاب «روح الارواح» در اکسیر از جابر بن حیان می‌باشد اگر مؤلف رساله حاضر را فارابی بدانیم محتمل است فارابی رساله حاضر را از همین دو کتاب مذکور انتخاب کرده باشد.

آغاز: «بسمله، هذه مقالة الصناعة من کتاب سر الاسرار... ثم ان جابر بن حیان رجع الی و قال لی اراك قد تکلمت علی جمیع الامور الطبیعیة».

انجام: «فنعم المحل انت لها بارك الله فیک و کثر امثالک و هذا علم قد اجزته لک فانعم به سعید انشاءالله تعالی».

۲۴۶۶/۴- التقریب فی اسرار الترکیب «۳۵- ۱۱۴پ» (کیمیا - عربی)

از: جلدکی شیخ ایدمر بن علی (م ۷۶۰)

مؤلف در این کتاب کیفیت ترکیب و اسرار حجر مکرم و دیگر مسائل علم صنعت (کیمیا) را به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار داده است.

الذریعه (۳٦٤/٤)، ف آستان قدس (۱۳۹/۱۳)، ف مرعشی (۷۵/۸).

آغاز: «بسمله - قال الشیخ ذوالنون المصری رحمة الله علیه طلت هذا القلم الطبیعی من بربته اخمیم و علمت».

انجام: «اللهم انا نحمدك و نشکرك علی ما اولیتنا من اختصاصک... انک اهل التقوی و اهل المغفرة... و الحمدلله رب العالمین».

نستعلیق (سبک نگارش هندی)، میرزا قاسم علی بیک اخگر، ۱۳۲٦ هـ.ق، حیدرآباد، عناوین و سرفصلها و خطوط جداول و اعداد و حروف در برخی اوراق بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، بین کتابهای

نسخه با یکی دو برگ خالی از نوشته فاصله شده، دو برگ پا یانی نسخه خالی از نوشته، موریانه خوردگی و لکه‌های سوختگی در بعضی اوراق.

جلد: پلاستیک ابری مشکی با روکش کاغذی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۳۲۵x۲۰۵.

کاغذ: هندی، ۱۱۶ برگ، ۱۸ سطر کامل، ۲۴۰x۱۴۰.

شماره پیشین: ۶۱ـ۱۹۴۶، ع/۱۶۶.

۲۴۶۷/ع

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام (فقه ـ عربی)

از: محقق حلی، جعفر بن حسین بن یحیی بن سعید (م ۶۷۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد.

جزء اول «۲پ»، جزء دوم «۱۵۴».

نسخ، ۹۹۲ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، برگ آغازین و یک برگ در پا یان نسخه خالی از نوشته، در برگ ۲ روا یتی از امیرالمومنین علی (ع) در بیان ده خصلت مومن و روا یاتی در توحید و مطلب کوتاهی در منطق بنقل از شیخ عزالدین و مطلب کوتاهی در بیان طهارت از شیخ بها یی و بیان اقسام غسلها و یادداشتی در وقف نسخه به نستعلیق نوشته شده، در برگ ۳۵۵ در پا یان نسخه اشعار متفرقه عربی و در برگ ۳۵۶ پ احادیثی از امام صادق (ع) و پیامبر در شان اهل البیت و

در فطری بودن سعادت و شقاوت نوشته شده، لبه پا یینی برگ ۱۸۲ ممهور به مهر مربع «الراجی الی الله عبده محمد»، برگ ۳۵۵ ممهور به مهر مربع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد کاظم» بهمراه یادداشتها یی در مالکیت محمد کاظم در سال ۱۱۲۴ بهمراه دو مهر مربع و بیضوی ناخوانا، آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، توضیح برخی لغات متن در لا بلای سطور و حواشی اوراق با استفاده از قاموس و کنز اللغة، توضیح پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «ع ك» و «زین»، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ترنج و سرترنج، ضربی، مقوایی، ۳۲۰x۱۹۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۵۷ برگ، ۱۷ سطر، ۱۹۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۷۴ـ۱۵۱۳، ع/۱۶۷.

۲۴۶۸/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست. نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد.

جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۱۷۹پ».

نسخ، ۱۲۴۷ هـ.ق، اصطهبانات، عناوین و سرفصلها

بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول نسخه مطالب کوتاهی در ارتباط با مباحث کتاب بهمراه مطلبی از شیخ مرتضی انصاری در مورد غیبت و حدیثی از امام علی (ع) در عقل و علم، آب افتادگی در حواشی برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و حواشی با امضای «منه رحمه الله»، «سلطان رحمه الله»، «جم (آقا جمال) ره»، «شیخ جعفر رحمه الله»، «عبدالله»، «ع ك ره» و «عبدالله» نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای (شبیه به سبز زنگاری در اثر رنگ رفتگی)، ضربی، مقوایی، ۳۱۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۸۱ برگ، ۳۵ سطر، ۲۰۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۱۷-۱۵۵۶، ع/۱۶۸.

۲۴۶۹/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد.

جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۱۴۰پ».

نستعلیق و نسخ، محمد بن محمد علی، ۱۱۲۳ هـ.ق، عناوین و سرفصلها به شنگرف، روی عبارات لمعه با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، پس از اتمام عبارات کتاب برگ ۲۹۰ پ ممهور

به مهر مالکیت «افوض امری الی الله عبده حسین» همراه با مطلبی در مالکیت نسخه توسط محمد حسین بن محمد باقر بن قاسم استرا بادی، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در اوراق متعدد، مطالبی در توضیح لغات و عبارات متن در لابلای سطور و حواشی اوراق بخط حمائلی نوشته شده، حواشی با امضای «ع ك» و «سلطان» و با استفاده از کتبی همچون «مسالک» و «دروس» و «ذکری»، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته به رنگ نخودی، مقوایی، ۲۹۵x۱۹۵.

کاغذ: فرنگی الوان، ۲۹۱ برگ، متغیر بین ۲۵ تا ۲۸ سطر، ۱۹۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۹۲۱-۱۵۶۰، ع/۱۶۹.

۲۴۷۰/ع

المختصر النافع (النافع فی مختصر الشرایع)

(فقه - عربی)

از: محقق حلی، جعفر بن حسن بن یحیی بن سعید (م ۶۷۶)

مؤلف در این کتاب فتوای خود را دراهم مسائل فقه به اختصار بیان نموده و گاهی به برخی ادله احکام نیز اشاره کرده است.

و در واقع کتاب حاضر مختصری است از کتاب «شرایع الاسلام» خود محقق حلی ۲ الی ۳ برگ از مباحث آغازین کتاب

در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۲۰/۲۱۳)، ف ملی (۷/ ۷٤)، ف مرعشی (۲/ ۱۱۲)، معجم المطبوعات العربیه (۱/ ۷۹۰).

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی صغرت فی عظمته عبادة العابدین».

آغاز نسخه افتاده: «مسحا و قیل اقله ثلث اصابع مضمومة و لواستقبل فالاشبه الکراهیة... و السنن عشرة».

انجام کتاب: «و یختص ضمانها علی الادمی فحسب، فهذا آخر ما اردنا ذکره... انه لا یخیب من ساله ولا یخسر من امله».

انجام نسخه: «و یختص ضمانها علی الادمی فحسب، فهذا آخر ما اردنا ذکره».

نسخ، محمد نبی بن کربلایی درویش محمد فیروزآبادی، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، برگ اول نسخه خالی از نوشته، لبه پایینی برگ ۷ ممهور به مهر «عبده محمد رضا بن ذبیح الله الحسینی»، برگ پایانی نسخه ممهور به مهر «...العبد محمد حسین»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی به خط نستعلیق دارد، بیشتر حواشی با امضاء «ز» و «ع ك» و برخی با استفاده از «شرایع».

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج زیتونی رنگ رفته، ۱۹۵x۲۵۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۶۹ برگ، متغیر بین ۱۲ تا ۲۱

سطر، ۹۵x۱۵۵.

شماره پیشین: ۱۰۱۰-۱۶۵۰، ع/۱۷۰.

۲٤۷۱/ع

من لایحضره الفقیه **(حدیث ـ عربی)**

از: ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، شیخ صدوق(م ۳۸۱)

زمان تألیف: ۳۷۲ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۵۹/ع همین فهرست، نسخه حاضر کتاب اسانید و مشایخ مصنف از کتاب «من لا یحضر» را دربر دارد.

آغاز نسخه: «بسمله، یقول محمد بن علی... مصنف هذا الکتاب کلما کان فی هذا الکتاب عن عماد بن موسی الساباطی فقد رویته».

انجام: «عن سعد بن طریف الخفاف تمت اسانید کتاب...».

نسخ، عیسی بن زین العابدین مازندرانی، ۱۰۵۵ هـ.ق، روی برخی کلمات با شنگرف خط کشی شده، نسخه صحافی مجدد شده، آب افتادگی در تمامی اوراق، پاشیدگی مرکب و وصالی و پاره شدگی در برخی اوراق.

جلد: تیماج مشکی، سجاف و عطف تیماج سرمه‌ای اندرون جلد میشن سرخ، ۱۷۰x۲۵۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۵ برگ، ۲٤ و ۲۵ سطر، ۱۳۰x۲۱۰.

شماره پیشین: ۱۱۰۳-۱۷٤۳، ع/۱۷۱.

۲۴۷۲/ع

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام (فقه ـ عربی)

از: محقق حلی، جعفر بن حسین بن یحیی بن سعید (م ۶۷۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء اول کتاب از ابتداء مباحث کتاب الطهارة تا آخر مباحث کتاب الوصایا را دربر دارد.

آغاز: «اللهم انی احمدك حمدا یقل فی انتشاره حمد کل حامد».

انجام نسخه: «و فی ثبوت مهر المثل تردد و علی القول الاخر یصح الجمیع».

نسخ، علی بن محمد نحوی بن ملا محسن مفتی، ۱۲۲۰ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، در دو برگ ابتدائی نسخه احادیث و روایات مختلف در ارتباط با مطالب کتاب بهمراه حدیثی از امام صادق (ع) در بیان دعا هنگام مرگ و احادیثی از نبی اکرم (ص) در مورد تارك الصلوة و غسل جمعه و اصناف چهارگانه مردم (سخی ـ کریم ـ بخیل ـ لئیم) و احادیثی در بریدن و دوختن لباس در ایام هفته و نظر کردن هنگام رویت هلال در ابتدای هر یک از ماههای قمری و دعا در دفع تب و در اظهار دزدی و مطالبی در بیان مقدار کر و داستان حضرت ابراهیم در زنده کردن مرده‌ها بهمراه فهرست عناوین کتاب بخط حمائلی نوشته شده، آب افتادگی در برخی اوراق، توضیح و ترجمه لغات متن در حواشی اوراق با استفاده

از کنز اللغة، قاموس، مهذب و صحاح، توضیح و شرح پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق با استفاده از کتبی همچون من لا یحضر و شرح لمعه و تنقیح و قواعد و با امضای «ع ك» و «زین الدین».

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج و لچکی، مقوایی، ۳۰۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۳۳ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۲۲۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۸۹۰-۱۵۲۹، ع/۱۷۲.

۲۴۷۳/ع

مجموعه

۲۴۷۳/۱ـ رسالة فی بیان ماکتمه صاحب المکتسب «۱پ ـ ۲۸» (کیمیا ـ عربی)

از: ؟

«المکتسب فی صناعة الذهب» کتابی است در علم کیمیا و همچنانکه در الذریعه و کشف الظنون هم بیان شده برخی مؤلف آن را «ابوالقاسم محمد بن احمد عراقی» دانسته و برخی «جابر بن حیان» را مؤلف کتاب می‌دانند.

بر این کتاب ایدمر بن علی جلدکی و شیخ عبدالحمید انطاکی شروحی نگاشته‌اند.

نسخه حاضر آنچنانکه بر فراز آن نوشته در بیان مطالبی است که صاحب مکتسب آن مطالب را کتمان و مخفی داشته مؤلف در ابتدای رساله چنین بیان داشته: صاحب مکتسب یک

جزء از هیولای متقوم به صورت اکسیر را ظاهر کرده و بقیه را مخفی داشته در حالیکه تمام اعمال این صنعت به همین جزء تمام نمی‌شود. سپس مؤلف با عنوان «مما کتمه صاحب المکتسب» مباحثی از کیمیا را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

کشف الظنون (۱۸۱۱/۲)، الذریعه (۱۵۶/۲۲) و (۳۹/۱۲).

۲۴۷۳/۲- رسالة فی الکیمیا «۲۸-۳۰پ»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

مؤلف در ابتدای رساله با نقل گفته هرمس حکیم در گرم و خشک بودن شمس و سرد و مرطوب بودن قمر به بحث در ترکیب و امتزاج و ذوب و رسوب می‌پردازد. همچنین مؤلف از ارس حکیم نیز نقل قول می‌کند.

آغاز: «بسمله، هو الذی قال فیه هرمس اخذت الشمس الشمس الحارة الیابسة...».

انجام: «عن الوصول الی اعماقها فی اول الامر و الحاجة الی احراقها بمیاهها».

۲۴۷۳/۳- الرسالة لابن الجداد «۳۱-۴۰»

(کیمیا - عربی)

از: ابن الجداد، ابوالحسن علی بن عبدالله قاضی نحوی

زمان تألیف: ۵۶۹ هـ.ق

ابن الجداد مطالبی در علم کیمیا را در ٤ بطاقة (ورقه) به جهت محمد بن حسا دمشقی و در سال ۵۶۹ نگاشته و مجموع این مطالب در خلال پنج سال به دست محمد بن حسا می‌رسد. عناوین ٤ بطاقه ابن جداد که رساله حاضر را تشکیل داده عبارتند از: ۱- صفت حجر و کیفیت آن، ۲- علم بیضه و استخراج آن، ۳- تدبیر بیضه و تزریق آن، ٤- در حجر مکرم.

آغاز: «بسمله، رسالة کتبها الفقیه ابوالحسن علی بن عبدالله... البطاقته الاولی فی صفة الحجر و لونه و کیفیة واحدة و نعته».

انجام: «و طرح مما جف منه الیسیر علی التصدیر یقیمه خیر من المعدن و بالله التوفیق و الحمدلله رب العالمین».

۲۴۷۳/٤- الرسالة لبعض الحکما «۴۰-۴۲»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

رساله مختصری است در حجر مقدس مطهر و بیان تدبیر نشادر و ماءالحیاة و حجر احمر.

آغاز: «بسمله رسالة لبعض الحکما، تاخذ علی برکة الله و عونه الحجر المقدس المطهر و بعزل کل ما بناحیة».

انجام: «فکلما حللته و عقدته تضاعف طرحه انشاءالله تعالی والله الموفق للصواب».

۲۴۷۳/۵- رسالة الحکما «۴۲-۴۴پ»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

در رساله حاضر تدبیر محلول احمر ذهبیه و تدبیر ذهب (طلا) به اختصار بیان شده است.

آغاز: «بسمله هذا رسالة الحکما،... اعملوا ان راس التدبیر و زمام الامر حبس الدخان... منع الریح من دخول الانیة».

انجام: «و دبره کتدبیر الذهب لازیادة ولا نقصان و بالله التوفیق و حسبنا الله...».

۲۴۷۳/۶- رسالة فی الکیمیا «۴۵-۴۹پ»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

مؤلف اقوالی از جابر بن حیان به نقل از کتابهای «الاشلم» و «العدة فی الصفة و الحجر» ایشان در علم کیمیا نقل نموده سپس در تایید و در شرح و توضیح عبارات جابر اقوال حکمای دیگری همچون بلیابس، هرمس، ارس و ماریه را بیان نموده است. همچنین مطالبی از کتابهای «کشف الاسرار» و «شرح کتاب الرحمة طغرایی» در رساله حاضر نقل شده است.

آغاز: «قال جابر فی کتاب الاشلم ان الاشیاء لاینحل حتی تتعفن ولا تتحص حتی تسعجن».

انجام: «و یصیروا شیئا واحدا یعقدهم و یستقطر هم مرات

فانه ماء عظیم النفع».

۲۴۷۳/۷- الرسالة فی الصنعة «۴۹پ - ۵۵»

(کیمیا - عربی)

از: مجریتی، مسلمة بن احمد

مؤلف در ابتداء رساله چنین بیان داشته: از ظرایف علوم فکریه و صحائف اسرار علم صنعت (کیمیا) چیزی بر من عارض شد که اجتهاد در اسرار حقیقت آن و سلوك به سایر اقطار در معرفت آن را بر خود لازم دانستم. سپس مؤلف محادثات خود با برادرش صادق و با دیگر حکما پیرامون حجر الهی و حجر مکرم و ترکیب و اکسیر را در رساله حاضر بیان نموده و از گفته‌های جلدکی و شیخ نیز نقل کرده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الموصوف باحمد الصفات رازق الاحیاء باعث الاموات... اما بعد فقد عرض لی من ظرایف العلوم».

انجام: «و اسقی بما ای قرقة شئت و عفنها سبع لیالی فی الحمام».

۲۴۷۳/۸- الرسالة المبقلة «۵۵- ۵۷پ»

(کیمیا - عربی)

از: ؟

رساله حاضر مشتمل بر دو مبقله در حجر است. مبقله اول را

ابوالحسن جنید از ابوتراب نقل کرده و مبقله دوم را یحیی فرطی از صاحب «الشذور» نقل نموده است.

آغاز: «بسمله، مبقلة قریبة نقلها ابوالحسن... وصلت الیه هذه النکتة الکریمة و الفضیلة العظیمة لا تعلمها السلطان الجابر».

انجام: «ان تمس هذا الدهن بیدك اوبوجهک فانه کان فی رجل بمدینة الاسکندریة الی هنا کانت فی النسخة».

۲٤۷۳/۹- الرسالة فی الکیمیا «۵۹پ - ٦۸»

(کیمیا - عربی)

از: ابو ربیع سلیمان بن موسی بن ابی هشام

مؤلف در ابتدای رساله در بیان اهمیت «کتاب الرحمة» جابر در علم کیمیا از پدر خود نقل می‌کند که هنگام مرگ جابر بن حیان در سال ۲۰۰ هـ.ق در طوس، «کتاب الرحمة» را زیر سر جابر مشاهده کرده‌اند. سپس مؤلف با نقل عباراتی از کتاب الرحمة به بیان مطالبی در علم کیمیا از جابر با عنوان «قال» و از دیگر حکما با عنوان «قالوا» پرداخته و پس از آن با عنوان «واقول» و «واعلم» توضیحات و نظرات خود را پیرامون هر کدام از موضوعات بیان داشته است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله رب العالمین و صلوته علی نبیه محمد و آله الطاهرین روی ابو الربیع سلیمان بن موسی...لما توفی ابو موسی جابر بن حیان».

انجام: «کان لک عقل و فطنة فان هذا الکتاب ترجمة کل

کتاب و عمل و نحن نسئل الواد و الطریق الی الصواب...».

۲٤۷۳/۱۰- کتاب الوصیة «٦۸پ - ۷۱پ»

(کیمیا - عربی)

از: جابر بن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

مطالب مختصری از علم صناعت (کیمیا) در فصول چهارگانه کتاب جمع آوری شده است. فصل اول - در شرف و منافع علم صناعت، فصل دوم - در بیان حجری که صنعت از آن می‌باشد و در کشف سر عظیم، فصل سوم - در بیان آنکه از جنس حیوان فقط انسان داخل صنعت می‌شود، فصل چهارم - در بیان آنکه در معادن رنگهای جلیله و علوم شریفه وجود دارد.

ف آستان قدس (۶۰٤/۱۳).

آغاز: «بسمله، سبحان الاول قبل کل شیء والاخر بعد کل شیء صاحب الایات البینات و العجائب المحکمات... و بعد اوصیکم اخوانی من الحکما والعلما».

انجام: «وقد جعلناك بهذا الکتاب کاحدنا فی الحکمة و نظیر النار لمن تقدمنا ...و آله الطیبین الطاهرین».

۲٤۷۳/۱۱- رسالة الدعا «۷۲-۷۳پ» (کیمیا - عربی)

از: جابر بن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

مؤلف در ابتدا فرمایش امیرالمومنین علی (ع) در مورد دعا «الدعا یزید اربعا: الاخلاص فی السریرة و البصیرة فی الدیانة

و المعرفة بالوسيلة و الانصاف فی الملة» را بیان نموده و با استناد بدان دعا را «سوال حاجت و فتح عمل» و «عمل» را همان صنعت (کیمیا) دانسته. پس از آن به تبیین و بررسی موضوعاتی در علم صنعت (کیمیا) پرداخته است.

ف آستان قدس (۱۳/۲۵۰).

آغاز: «بسمله، قال امیر المومنین (ع) الدعا یزید اربعا الاخلاص فی السریرة... و صلی الله علی سیدنا المصطفی محمد و آله الطاهرین».

انجام: «یخرج من واحد اثنان و من اثنین یخرج ثلثة ثم اربعة ثم یصیر کله واحدا انشاءالله تعالی».

۲٤۷۳/۱۲- کتاب التقریب «۷٤-۷۵»

(کیمیا - عربی)

از: جابر بن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

در رساله حاضر مطالبی مختصر پیرامون حجر مکرم و جمیع صفات آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

آغاز: «بسمله، بعد الحمد و الصلوة هذا الکتاب ذهبت فیه الی التقریب و البیان و القصد الی الحق و تالیف ما فرقت الحکما من الکلام».

انجام: «و انفحت ممیز و غیر ذلک و ذلک فضل الله یوتیه من یشاء والله ذو فضل».

۲٤۷۳/۱۳- الشمس المنیر فیما یتعلق بالاکسیر «۷۵-۷۸»

(کیمیا - عربی)

از: جلدکی، شیخ ایدمر بن علی (م ۷۵۰ یا ۷٦۲)

رساله مختصری است در تحقیق اکسیر و بیان تقسیمات حجر. مؤلف در تبیین مطالب خود، اقوالی از صاحب «الشذور» را نقل نموده است. نام رساله در الذریعه «الشمس المنیر و المصحف الکبیر فیما یتعلق بالاکسیر» ذکر شده و بر فراز کتاب در نسخه حاضر «الشمس المنیر فی تحقیق الاکسیر» نوشته شده است.

الذریعه (۲۲۷/۱٤).

آغاز: «بسمله قال الشیخ عز الدین ایدمر الجلدکی اعلم ان الحجر ینقسم عندالقوم علی قسمین جوهری».

انجام: «فهذا هو العمل الثانی یشبه الاول فی اکثر حالاته و یزید کل واحد منهما علی الاخر بوجوه والله اعلم».

۲٤۷۳/۱٤- کتاب الضمیر «۷۸پ - ۸۹»

(کیمیا - عربی)

از: جابر بن حیان بن عبدالله (م ۲۰۰)

آنچنانکه خود مؤلف در متن بیان داشته کتاب حاضر جامع کل علم صنعت است و می‌توان بدان عمل کرد و هر عملی از اعمال صنعت (کیمیا) را می‌توان در این کتاب یافت. در مباحث کتاب اقوالی از سقراط نقل شده است. نام کتاب بر فراز

آن در نسخه نوشته شده و تایید صحت چنین نامی نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

آغاز: «بسمله، خذ زاجا مصفا اجود ما تقدر علیه و احسن واجد سحقه و اطنجه بالماء».

انجام: «فالحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد ...کانه السماوی انشاءالله تعالی فالق علی الزیبق فانه یکون ذهبا احمر».

۲۴۷۳/۱۵- الرسالة فی الطبایع الاربع «۸۹پ - ۹۴پ» (کیمیا - عربی)

از: ؟

مؤلف پس از بیان و بررسی این قول که طبایعی را که خداوند ایجاد نموده چهارتاست به بیان حصر عناصر در چهار (هوا - زمین - آب و آتش) پرداخته و در بررسی هوا، بادهای چهارگانه را مورد بحث قرار داده و در این میان نفس انسانی و نفس صناعی را همچون باد صبا معتدل و مرطوب و گرم توصیف نموده پس از آن به بیان مطالبی پیرامون حجر مکرم و تقدم آن و تدبیر اکسیر پرداخته و در آخر در ارتباط با زرنیخ و اقسام کبریت‌ها مباحثی را مورد بررسی قرار می‌دهند.

آغاز: «بسمله، و اعلم ان الطبایع التی اوجدها الله تعالی اربعة فطبیعة البرودة متقدمة فی الوجود علی طبیعة الحرارة».

انجام: «من صورة الی صورة و من حرف الی حرف و من

مکان الی مکان مظاهر و اعیان و معارف الانسان فافهم».

۲۴۷۳/۱۶- کتاب الاملاح «۹۴پ - ۹۷پ» (کیمیا - عربی)

از: ؟

در ابتدای رساله املاح به چهار قسم: املاح، بوارق، شبوب و نوشادرات تقسیم شده و پس از بررسی انواع هریک از این اقسام چهارگانه مولف اظهار داشته: جمیع انواع املاح ذکر شده در اعمال ما احتیاج به تدبیر و اصلاح دارد. پس از آن تا پایان رساله تدبیر و اصلاح املاح مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

ن آستان قدس (۶۷/۱۳).

آغاز: «بسمله، اعلم یا اخی ان الاملاح تنقسم الی اربعة اقسام املاح و بوارق و شبوب و نوشادرات و کل قسم منها عدة انواع».

انجام: «فان تکلس کله فهو والا اعید علیه العمل حتی یتکلس هباء لانظیر له کالدم الاحمر و السلام».

نسخ و نستعلیق، از ابتدای نسخه تا برگ ۵۷ بخط شیخ محمد کریم الدین محمد یوسف گلبرگوی، از برگ ۵۹ تا ۹۲ بخط محمد عبداللطیف، از برگ ۹۲ تا پایان نسخه بخط میرزا قاسم علی بیک اخگر، نوشته شده به سال ۱۳۲۸ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق بشنگرف، ما بین برخی از کتابهای نسخه با یکی دو برگ خالی از نوشته فاصله شده، موریانه خوردگی در لبه‌ها و حواشی اوراق.

جلد: پلاستیک ابری مشکی با روکش کاغذی، عطف و

گوشه‌ها تیماج تریاکی روشن، مقوایی، ۳۴۵x۲۱۰.
کاغذ: هندی، ۹۷ برگ، متغیر بین ۱۳ تا ۲۷ سطر، نوشته متغیر بین ۲۵۰x۱۳۰ و ۲۷۰x۱۵۰.
شماره پیشین: ۵-۱۸۹۰، ع/۱۷۳.

۲۴۷۴/ع

ضوابط الاصول **(اصول فقه - عربی)**
از: قزوینی، سید ابراهیم بن محمد باقر (م ۱۲۶۲)

شرحی است بر معالم الاصول در یک مقدمه و چند فصل و خاتمه با عنوان «ضابطه»، زمانی که مؤلف کتاب معالم الدین را نزد اساتید خود می‌خوانده اکثر مسائل این علم را بصورت متفرقه و نامنظم نوشته پس از آن همان مسائل را با عباراتی کوتاه و مفید در کتاب حاضر جمع آوری نموده است. مطالب کتاب در دو جزء است جزء اول مشتمل بر مباحث الفاظ و جزء دوم در اصول عملیه است نسخه حاضر جزء اول کتاب را دربر دارد.

الذریعه (۱۱۹/۱۵)، ف ملی (۸۶/۱۰)، ف مرعشی (۱۳۴/۱۵)، ف آستان قدس (۳۹۰/۱۳)، ف عربی مشار ص ۵۹۹.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و بعد فیقول الراجی عفوربه... انی حین قرائتی کتاب معالم الدین».

انجام نسخه: «للایات و الاخبار دالة علی انه (ص) لا یصدر منه شیء الا و انه کان ماموراً به من الله سبحانه».

نسخ، محمد کاظم بن محمد حسین شیرازی، ۱۲۵۰ هـ.ق،

کربلا، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات در بعضی اوراق با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول نسخه مطلبی در مالکیت نسخه توسط «علی نقی بن حسن بن محمد بن علی طباطبایی» همرا با مهر مالکیت «علی نقی بن حسن طباطبایی»، در ظهر برگ اول بر فراز اولین کتاب نسخه صورت وقف نامه‌ای در وقف نسخه توسط حاج علی محمد عطار طهرانی بر طلاب علوم دینیه در سال ۱۲۵۸ نوشته شده پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی و وصالی در برخی اوراق، در لبه‌های پایینی تمام اوراق در حد نسبتاً وسیع موریانه خوردگی مشاهده می‌شود، نسخه در حواشی تصحیح شده.
جلد: تیماج عنابی، ضربی، جدول و ترنج و سر ترنج و ۴ لچکی در گوشه‌ها و دو کتیبه در طرفین و دو کتیبه در حد فاصل بین ترنج و سرترنج، با گل و بوته، اندرون جداول حاشیه‌ای بوته‌های ریسه‌ای، قسمتی از گوشه‌های پایینی جلد موریانه خوردگی دارد، ۳۰۰x۲۰۰.
کاغذ: فرنگی، ۱۶۳ برگ، ۳۳ سطر، ۲۰۰x۱۲۰.
شماره پیشین: ۸۹۳-۱۵۳۲، ع/۱۷۴.

۲۴۷۵/ع

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام **(فقه - عربی)**
از: محقق حلی، جعفر بن حسین بن یحیی بن سعید (م ۶۷۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر

دو جزء کتاب را دربر دارد. جزء اول «۱»، جزء دوم «۱٤٤» یک برگ از مطالب آغازین کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «اللهم انی احمدك حمدا یقل فی انتشاره حمد کل حامد».

آغاز نسخه افتاده: «اذا غمس دمها القطنة و المندوب ما عداه و الواجب من التیمم... الرکن الاول فی المیاه و فیه اطراف».

انجام: «و حیث اتیناه بما قصدناه و فینا بما وعدناه فلنحمد الله...».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در ظهر برگ پایانی یادداشتی در مالکیت نسخه در سال ۱۲٦۷ بهمراه اشعاری عربی نوشته شده، آب افتادگی در تمام اوراق، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطالبی در توضیح لغات متن با استفاده از کنزاللغة و صحاح و مهذب و مصادر بهمراه توضیح و شرح عبارات متن در لابلای سطور و یا در حواشی اوراق به نستعلیق نوشته شده حواشی با امضای «ع ب» و «ع ك» و «ز ی» و «جمال الدین رحمه» و با استفاده از کتب تحریر، شرح لمعه، دروس، شرح ارشاد و شرح عمیدی نوشته شده، نسخه با امضای «بلغ سماعا ایده الله تعالی» در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای (در اثر رنگ رفتگی شبیه به سبز زنگاری)، ضربی، مقوایی، ۲٦۰x۱۵۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۳۵۳ برگ، ۱۹ و ۲۰ سطر، نوشته متغیر بین ۱۵۰x۷۰ و ۱٦۰x۸۰.

شماره پیشین: ۹۱۵-۱۵۵٤، ع/۱۷۵.

۲٤۷٦/ع

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹٦٦)

زمان تألیف: ۹۵۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد.

جزء اول «۳پ»، جزء دوم «۱۸۱پ».

نستعلیق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی عبارات لمعه با شنگرف خط کشی شده، برگ اول خالی از نوشته، برگ سوم ممهور به مهر مربع «محمد کاظم» و دو مهر بیضوی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی»، مطالب متفرقه کوتاه در دو برگ ابتدایی و انتهایی نسخه نوشته شده که بیشتر آن یادداشتهایی در صورت حساب شخصی مالک نسخه بهمراه مطلبی در اعتراف میر محمد علی بن حسین در وقف زمین باغ در سال ۱۲۲۹، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و موریانه خوردگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، توضیح و ترجمه لغات متن با استفاده از کتابهای صحاح و قاموس بهمراه توضیح و شرح پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق و لابلای سطور نوشته شده حواشی با امضای «منه»، «سلطان»، «م ع عفی عنه»، «م ر رحمه الله» و «جم» و با استفاده از کتابهای مدارك، نهایه و شرح شرایع زین الدین، نسخه در

حواشی تصحیح شده.

جلد: میشن سرخ، عطف و سجاف تریاکی روشن، دامن دار، اندرون جلد تیماج مشکی، ۲۵۵x۱۹۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۳۷٤ برگ، ۲۳ سطر، ۱۷۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۹۸-۱٦۳۸، ع/۱۷٦.

۲٤۷۷/ع

التکملة فی شرح التذکرة النصیریة (هیئت ـ عربی)

از: خفری، محمد بن احمد (م ۹۵۷)

زمان تألیف: ۹۳۲ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۳۷/ع همین فهرست.

نستعلیق، محمد کاظم بن ملا محمد کلاجای، ۱۰۹٦ هـ.ق، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «عبدالعلی» و «بیرجندی» و «منه» نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی، مقوایی، ۲٦۰x۱٤۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۷۰ برگ، متغیر بین ۲۰ تا ۳۵ سطر، ۱۷۰x۷۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۸-۱۸٤۹، ع/۱۷۷.

۲٤۷۸/ع

مجموعه

۱/۲٤۷۸- التلویح الی اسرار التنقیح «٤پ - ۱۳۱پ» (طب ـ عربی)

از: خجندی، فخر الدین محمد بن محمد بن ابی نصر

یکی از فضلاء کتاب «قانون» بوعلی در طب را مختصر نموده و آن را «المکنون» نام گذاره. سپس خجندی کتاب «المکنون» را مختصر نموده و فواید غریبه‌ای را که شیخ الرئیس ذکر ننموده بر این مختصر افزوده آن را «تنقیح المکنون من مباحث القانون» نام گذارده. پس از آن خجندی کتاب تنقیح خود را دیگر بار مختصر نمود و فواید عجیبه‌ای را بر آن افزود و آن را «التلویح الی اسرار التنقیح» نام گذارد که نسخه حاضر باشد و به گفته صاحب کشف الظنون در این کتاب با وجود کمی حجم مسائلی عنوان شده که در اکثر مطولات چنین مسائلی بررسی نشده است. مباحث کتاب در ۵ فن ذیل مرتب شده:

اول ـ در تعریف طب و موضوع آن و امور طبیعی.

دوم ـ در امراض و اسباب.

سوم ـ در حفظ صحت.

چهارم ـ در وجوه معالجات.

پنجم ـ در حمیات و بحارین.

کشف الظنون (۱/۵۰۰)، ف آستان قدس (۱۳/۱٤٦).

آغاز: «اما بعد حمدالله واهب العقل و مفیض الخیر و العدل

و الصلوة علی خیر خلقه...».

انجام: «عن مقاومة المرض و هذا آخر ما قصدنا ذکره فی هذا المختصر... و الحمدلله علی کل حال».

۲/۲٤۷۸- مختصر فی صناعة الطب «۱۳۳پ - ۱۷۶» (طب - عربی)

از: ؟

در این رساله مطالب ذیل در دو قسم جداگانه و بطور نسبتا مفصل مورد بحث قرار گرفته است:

قسم اول - در اصول ترکیب ادویه و تحقیق اوزان و مکاییل و ذکر احکام تریاق.

قسم دوم - در دستورات و قوانین صحیحه‌ای در علاج.

مباحث هر قسم در ۹ فصل بررسی شده است.

آغاز: «الحمدلله علی هدانا سبیل الرشاد و اوضح علینا سنن الاسترشاد و نثنی علی اکمل من اصطفاه».

انجام: «فهو خلیق بالاصابة فی اعماله و بالتحقیق فی اقواله و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی انفس الطاهرة من النبیین و الصدیقین».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی یا علامتگذاری شده، در ابتدا و انتهای نسخه ۳ برگ خالی از نوشته و در فاصله بین دو کتاب برگ ۱۳۲ خالی از نوشته، آثار موریانه خوردگی در تمام اوراق، در دو برگ نخست در کتاب اول نسخه قسمتی از

عبارات متن در پایین اوراق در اثر موریانه خوردگی از بین رفته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، ترجمه و توضیح لغات به فارسی و مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق نوشته شده.

جلد: مقوا با روکش گالینگر سبز، گوشه‌ها گالینگر زرشکی، عطف چرم عنابی، اندرون جلد روکش کاغذی، ۲۵۵x۱۵۵.

کاغذ: هندی، ۱۷۹ برگ، ۱۵ سطر، ۹۰x۱۷۰.

شماره پیشین: ۱۹-۱۹۰٤، ع/۱۷۸.

۲٤۷۹/ع

شرح الکافی (حدیث - عربی)

از: ملاصدرا محمد بن ابراهیم شیرازی، صدرالمتالهین (م ۱۰۵۰)

زمان تألیف: ۱۰٤٤ هـ.ق

شرح مفصلی است بر اصول کافی به روش فلسفی ملاصدرا. مباحث کتاب العقل، کتاب التوحید و کتاب الحجة کافی از این شرح نگاشته شده، شرح کتاب العقل و العلم در یک مجلد با آغاز «الحمدلله الذی جل عن مطارح اضواء الفکر...».

و شرح کتاب التوحید در مجلد دیگر با آغاز «سبحانک اللهم و بحمدك توحدت فی ذاتک...» به رشته تحریر در آمده است.

نسخه حاضر شرح کتاب العقل و کتاب التوحید از کافی را با آغاز «سبحانک اللهم و بحمدك...» در بردارد.

الذریعه (۱۳/۹۹)، ف ملی (۸/۵۳)، ف آستان قدس

(۳۵۵/۱۳)، ف مرعشی (۳۱۴/۱۱) ف عربی مشار ص ۵۴۱.

آغاز: «بسمله، سبحانک اللهم و بحمدك توحدت فی ذاتک فحسر عزا دراکک انسان کل عارف».

انجام: «تم کتاب العقل و التوحید من کتاب الکافی... نساله ان یجعلنا و ایاکم معشر الاخوان لما علمناه...».

نسخ، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی عبارات با شنگرف خط کشی شده، ابتدا و انتهای نسخه اوراق ۲ و۲۳۳پ ممهور به چند مهر ناخوانا، در برگ اول چند رباعی بفارسی و یک بیت شعر عربی منسوب به حضرت خدیجه نوشته شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب افتادگی در حواشی و لبه‌های تمامی اوراق، نسخه حاشیه نویسی با امضای «میرزا عفی عنه» دارد.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، مقوایی، دامن دار، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۲۴۰x۱۸۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۲۳۴ برگ، ۲۲ سطر، ۱۷۰x۱۱۵.

شماره پیشین: ۱۱۳۳-۱۷۷۳، ع/۱۷۹.

۲۴۸۰/ع

ضوابط الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: قزوینی، سید ابراهیم بن محمد باقر (م ۱۲۶۲)

رجوع شود بشماره ۲۴۷۴/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء اول کتاب را در بردارد.

نستعلیق، محمد باقر بن محمد علی هزار جریبی استر آبادی،

۱۲۵۱ هـ.ق، بدون تزیین، روی برخی کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حاشیه‌ای با امضای «منه دام ظله العالی» است، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی باروکش کاغذی، سجاف تیماج نخودی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰x۱۴۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۸۳ برگ، ۲۲ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۱۲۰-۱۷۶۰، ع/۱۸۰.

۲۴۸۱/ع

هدایة المسترشدین فی شرح معالم الدین

(اصول فقه ـ عربی)

از: محمد تقی بن محمد رحیم طهرانی اصفهانی (م ۱۲۴۸)

زمان تألیف: ۱۲۳۷ هـ.ق

شرح بسیار مفصلی است بر معالم الاصول، از این شرح دو جزء موجود است که جزء اول به مبحث «المرة و التکرار» منتهی شده و جزء دوم تا «مفهوم الوصف» را در بردارد. بگفته صاحب الذریعه بقیه مباحث از شارح بصورت دست نویس و یادداشتهای پراکنده بوده که محمد بن محمد علی خواهرزاده شارح بقیه مباحث ایشان تا مبحث اجتهاد و تقلید را جمع آوری و تهذیب نموده است. بلحاظ اینکه مطالب شرح با عنوان «قوله» است شرح

حاضر به حاشیه و شارح به محشی معالم مشهور شده است.

الذریعه (۲۵/۱۹۵)، ف ملی (۹/۱۹۳)، ف آستان قدس (۱۳/۶۱۰)، ف عربی مشار ص ۱۰۰۳.

آغاز: «الحمدلله رب‌العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف المصطفین محمد صلی الله علیه و آله وعترته الاطایب الاکرمین قوله الفقه فی اللغة».

انجام: «بمقتضی الاصل لدوران الثمن بینه و بین المقبوض و لیقطع الکلام فی المجلد الاول...ووصلی الله علی محمد و آله اجمعین».

نسخ، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، عنوان «قوله» بشنگرف، برفراز کتاب در برگ ۱ پ دو یادداشت مالکیت بهمراه دو مهر «الواثق بالله محمد حسن بن علی» و «ابو القاسم الطباطبایی»، مالکیت ابوالقاسم طباطبایی در سال ۱۲۷۱ بوده، همچنین مطالبی در مالکیت نسخه توسط مالکین آن بهمراه یادداشت یادبودی توسط نصرالله بن حاج عباسعلی در سال ۱۲۵۷ در برگ اول نسخه نوشته شده، در برگ پایانی اشعار مختلفی بهمراه یادداشت یادبودی در سال ۱۲۵۹ توسط علی همدانی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و لکه‌های سوختگی در بعضی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته زر، مقوایی، ۲۰۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۲۴ برگ، ۲۲ سطر، ۱۴۰x۹۰.

شماره پیشین: ۹۹۱-۱۶۳۱، ع/۱۸۱.

۲۴۸۲/ع

شرح زبدة الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: ملا صالح مازندرانی، حسام الدین ملا محمد صالح بن احمد (م۱۰۸۱ یا ۱۰۸۶)

زمان تألیف: ۱۰۳۸ هـ.ق

شرح مزجی نسبتا مفصلی است بر کتاب «زبدة الاصول» شیخ بهایی (م ۱۰۳۰). بگفته شارح بواسطه این شرح معضلات و مشکلات کتاب «زبدة الاصول» حل می‌شود.

الذریعه (۱۳/۳۰۰)، ف آستان قدس (۱۳/۳۴۰).

آغاز: «الحمد لمن اصول نعمائه ظاهرة و فروع آلائه باهرة فارانی الی الشکر سبیلا...و بعد فان التفقه فی الدین».

انجام: «صلوات اله علیهم اجمعین قد فرغ المحتاج الی رحمة ربه... و تفترق حاله ملتمسا ممن القی الفکر علیه فوجد ما فیه...».

نستعلیق، عناوین و سر فصلها با شنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول اشعاری در سال ۱۲۴۱ نوشته شده، برگ دوم و برگ پایانی خالی از نوشته، برگ دوم ممهور به مهر مربع «یا محمد» و برگ سوم ممهور به مهر بیضوی «عبده حسن الحسینی»، تمامی اوراق نسخه از شیرازه و عطف جدا شده، پاشیدگی مرکب ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد. بیشتر مطالب حاشیه‌ای با امضای «منه ره» است.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، با فرسودگی و پارگی قسمتی از عطف، ۲۵۰x۱۶۰.
کاغذ: فرنگی، (۲۳۳+۱ برگ با شماره مکرر) ۲۳۴ برگ، ۱۷ سطر، ۱۵۰x۸۰.
شماره پیشین: ۱۰۸۳-۱۷۲۳، ع/۱۸۲.

۲۴۸۳/ع

المطول (فی شرح التلخیص) **(بلاغت - عربی)**
از: تفتازانی، سعدالدین مسعود بن عمر (م ۷۹۲ یا ۷۹۳)
زمان تألیف: قرن هشتم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۴/ع همین فهرست.
نستعلیق، محمد شریف بن محمد تقی حسینی، ۱۰۹۶ هـ.ق، روی عبارات شرح شده با مرکب سیاه یا شنگرف خط کشی شده، برخی از عناوین بشنگرف، در برگ اول اشعار مختلفی بیشتر به فارسی و ابیاتی در تاریخ وفات ملا محمد برغانی طالقانی بهمراه صورت کتبی که نزد یکی از مالکین بوده نوشته شده، در برگ آخر نسخه اشعار و احادیث مختلفی نوشته شده که بیشتر اشعار عربی و رباعیات منسوب به امام علی (ع) می‌باشد، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد و بیشتر مطالب حاشیه‌ای از شرح چلبی استفاده شده.
جلد: تیماج زرد، ضربی، ترنج وسر ترنج با گل و بوته و مرغ، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، ۲۴۵x۱۴۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۲۴۹ برگ، ۲۰ سطر کامل، ۱۶۵x۷۵.
شماره پیشین: ۹۶۲-۱۶۰۲، ع/۱۸۳.

۲۴۸۴/ع

انوار التنزیل و اسرارالتاویل **(تفسیر - عربی)**
از: قاضی بیضاوی، عبدالله بن عمربن محمد بن علی (م ۶۸۵)

رجوع شود بشماره ۲۳۵۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر تفسیر آیه ۴۷ سوره عنکبوت تا پایان قرآن را در بردارد.
آغاز کتاب: «الحمدلله نزل الفرقان علی عبده».
آغاز نسخه افتاده: «وحیا مصدق لسائر الکتب الالهیة و هو تحقیق قوله فالذین آتینا هم الکتاب یؤمنون به».
انجام: «و من قرا المعوذتین فکانما قرا الکتب...».
نسخ و نستعلیق، یوسف بن... ملا احمد کوفنی، آیات قرآنی بشنگرف، مجدول، جداول با زر و سیاه و لاجورد، حواشی و لچکی گوشه ها در تمام اوراق بصورت مرتب و یکنواخت ترمیم شده، برگ ۱۹ پ مجدول و خالی از نوشته، سه برگ در ابتدا و ۴ برگ در پایان نسخه خالی از نوشته، موریانه خوردگی در حواشی تمام اوراق بحد وسیع، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد برخی از مطالب حاشیه‌ای با امضای «چلبی»، نسخه در حواشی تصحیح شده.
جلد: گالینگر قرمز، مقوایی، عطف و سجاف لبه‌ها چرم

تریاکی روشن، اندرون جلدروکش کاغذی، ۱۹۰x۲۹۰.
کاغذ: هندی، ۱۳۵ برگ، ۲۵ سطر، ۱۱۰x۱۷۵.
شماره پیشین: ۱۲٤۳-۱۸۸٤، ع/۱۸٤.

۲٤۸۵/ع

رياض المسائل فی تحقيق الاحكام بالدلائل(الشرح الكبير) (فقه ـ عربی)

از: طباطبایی، سید علی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)
زمان تألیف: ۱۱۹۲ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷٦/ع همین فهرست، نسخه حاضر جلد اول کتاب بوده و مباحث کتاب الطهارة «۱» و کتاب الصلاة «۸۸پ» را در بردارد. حدود ۷ الی ۸ برگ از مباحث کتاب الطهارة در ابتدای نسخه افتادگی دارد.
آغاز کتاب: «الحمدلله رب العالمین...کتاب الطهارة و ارکانهاربعة».
آغاز نسخه افتاده: «الشق الاول فیخص به عموم مادل علی الاکتفاء بمایزول به...ولاینجس البشر بالبالوعة».
انجام: «فکان علیه قضاؤ هافیما بعد واستشهد علیه بما مرمن الموثق و لاباس به».
نسخ، روی عبارات مورد شرح با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، عناوین در برخی اوراق بشنگرف، برگ پایانی خالی از نوشته، اوراق نسخه از عطف و شیرازه جدا شده،

وصالی و آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی در برخی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.
جلد: لت رویی جلد: الحاقی، تیماج تریاکی، ضربی، ترنج و چهار سر ترنج با گل و بوته، مقوایی لت پشتی جلد: تیماج مشکی، ضربی، مقوایی با فرسودگی، ۲۰۰x۳۰۵.
کاغذ: فرنگی، ۲۳۱ برگ، ۳۰ سطر، ۱۲۰x۲۱۰.
شماره پیشین: ۱۱۵۸-۱۷۹۸، ع/۱۸۵.

۲٤۸٦/ع

مجموعه

۲٤۸٦/۱ـ ارشاد الاذهان الی احکام الایمان «۱پ ـ ۱۰۳» (فقه ـ عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲٦)

رجوع شود بشماره ۲۳۹٤/ع همین فهرست.

۲٤۸٦/۲ـ صرف میر «۱۰۳پ ـ ۱۱٤پ» (صرف ـ فارسی)

از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م ۸۱٦)

در این کتاب یک دوره صرف زبان عرب با بیانی ساده و نسبتا مفصل بررسی شده و در ضمن «جامع المقدمات» بارها به چاپ رسیده است.
الذریعه (۱۵/ ٤۰)، ف ملی (۱/ ۳۵۳)، ف آستان قدس

(۳۸۳/۱۳).

آغاز: «بسمله، بدان ایدك الله تعالی که کلمات لغت عرب بر سه گونه است اسم و فعل و حرف».

انجام: «چون ضارب زید و استبصرته و خرج زید و استخرجته و سار زید و سایرته».

نسخ، محمد رضا بن محمد عظیم سبزواری، سال ۱۱۱۱ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، در برگ اول مطلبی فقهی در طهارت شیره،در ظهر برگ اول بر فراز کتاب ظاهرا نام کتابهایی که در متن کتاب از آن نام برده شده بهمراه مؤلفین آنان نوشته شده، در حاشیه برگ ۱۱۴ پ مطالبی در توضیح برخی از لغات و اصطلاحات نوشته شده، در برگ پایانی مطالبی در علاج برخی از بیماریها بطریق گیاهی و یادداشتهای کوتاهی در مالکیت و یادبود نگاشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی دربرخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ساده، یک لا، ۲۴۰x۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی و دولت آبادی نخودی، ۱۱۵ برگ، متغیر بین ۲۴و۲۵ سطر، ۱۷۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۱۰۷۶-۱۷۱۶، ع/۱۸۶.

۲۴۸۷/ع

کشف الغمة فی معرفة الائمة

(تاریخ معصومین و اخبار - عربی)

از: اربیلی، بهاءالدین علی بن عیسی بن ابی الفتح (م ۶۹۲)

زمان تألیف: ۶۸۷ هـ.ق

در این کتاب احوال و تاریخ و مناقب و فضایل و معجزات حضرت نبی اکرم(ص) و حضرت زهرا (س) و ائمه معصومین (علیهم السلام) جمع آوری شده. مؤلف بیشتر مطالب را از منابع اهل سنت نقل نموده و به جهت اختصار، اسانید اخبار را ذکر نکرده است. کتاب در نسخه حاضر کامل نیست و حدود ۳،۲ برگ از مطالب آغازین و ٤تا٦ برگ از مطالب پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه(۱۸/۴۷)، ف آستان قدس (۱۳/٤٦٤)، ف مرعشی (۲/۱٤٥)، معجم المطبوعات العربیة (۱/٤۲۱).

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی الزمنا کلمة التقوی ووفقنا التمسک بالسبب الاقوی و شید لنا ربوع الایمان».

آغاز نسخه افتاده: «فهر بن مالک بن النضر و هو قریش بن کنانة...».

انجام کتاب: «هذا اخرما جری القلم بسطره وادت الحال الی ذکره...انه جواد کریم و الحمد لله الذی هدانا لهذا...».

انجام نسخه افتاده: «مسئلة سادسة: قالو الایمکن...الجواب ان من لزم طریق النظر...و قد قارب اربعمائة فهب».

نسخ و نستعلیق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات بشنگرف خط کشی شده، بیش از دو ثلث اوراق مجدول، جداول با لاجورد و شنگرف، دو برگ ابتدایی و یکبرگ پایانی نسخه خالی از نوشته پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، بعضی از مطالب حاشیه‌ای با امضاء

«نوروز علی» و «علی اکبر».

جلد: تیماج سبز، ضربی، مقوایی، با فرسودگی، ۲۵۰x۱۶۰.

کاغذ: سمرقندی، ۴۱۷ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۱۸۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۱۸۶-۱۸۲۷، ع/۱۸۷.

۲۴۸۸/ع

القوانین المحکمة **(اصول فقه ـ عربی)**

از: میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن جیلانی (م ۱۲۳۱)

زمان تألیف: ۱۲۰۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۷۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جزء کتاب را در بردارد. جزء اول «۲» جزء دوم «۱۹۴پ».

نسخ، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی عبارات با شنگرف خط کشی و روی بعضی کلمات با شنگرف یا سیاه علامتگذاری شده، برگ دو ممهور به مهر بیضوی «المتوکل علی الله علی اصغر» و انتهای کتاب ممهور به مهر بیضوی «عبده الراجی علی اصغر بن عبدالجبار»، روی برگ اول اشعاری به فارسی در سال ۱۲۳۸ و ۱۲۳۹ بهمراه رباعی در علم و ادب به عربی در سال ۱۲۴۱ نوشته شده، در برگ پایانی فهرست بخشی از مطالب کتاب نوشته شده، جدا شدن قسمتی از اوراق از شیرازه و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، بیشتر مطالب حاشیه‌ای با امضای «منه دام ظله العالی».

جلد: تیماج مشکی، دارای ترنج و سر ترنج منقوش روی کاغذ

به زر و سبز و سفید که برخی از قسمتهای آن جدا شده، مقوایی، قسمتهایی از جلد از عطف جدا شده، ۳۰۰x۲۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۳۳۴ برگ، ۲۳ سطر کامل، ۲۰۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۲۱۴-۱۸۵۵، ع/۱۸۸.

۲۴۸۹/ع

جامع المقاصد فی شرح القواعد **(فقه ـ عربی)**

از: محقق کرکی، علی بن حسین بن عبدالعالی (م ۹۴۰)

زمان تألیف: ۹۳۵ هـ.ق

شرح استدلالی مفصلی است بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی (م ۷۲۶) با عنوان «قوله».

بگفته الذریعه این شرح تا مبحث تفویض البضع از کتاب النکاح در ۶ جزء نوشته شد و اتمام آن توسط شارح ممکن نشد. پس از آن فاضل هندی در کتاب «کشف اللثام عن وجه قواعد الاحکام» خود از کتاب النکاح تا پایان قواعد را شرح نمود و بدین ترتیب شرح نا تمام محقق کرکی را به اتمام رساند.

نسخه حاضر از احکام احیاء موات تا پایان کتاب سبق و رمایه را در بردارد.

عناوین و موضوعات مورد شرح در نسخه حاضر عبارتند از: احیاء موات ـ کتاب اجاره در مقاصد هفتگانه: ۱ـ اجاره ۲ـ مزارعه ۳ـ مساقات ۴ـ شرکت ۵ـ مضاربه و قراض ۶ـ وکالت ۷ـ سبق و رمایه.

الذریعه (۷۲/۵)، ف ملی (۳۹۸/۷)، ف آستان قدس

(۱۶۱/۱۳)، ف مرعشی (۳/۲۸۲) ف عربی مشار ص ۲۴۵.

آغاز کتاب: «الحمدلله العلی الکبیر الخبیر العلیم القدیر».

آغاز نسخه: «بسمله، فی احیاء الموات قال فی تحریر الموات هو مالا ینتفع به لعطلته اما لانقطاع الماء عنه اولاستیلا الماء علیه».

انجام نسخه: «قال و کذا لورمی سهمین دفعة فاصاب بهما یحسب له اصابتان».

نستعلیق، محمد مؤمن بن حسن علی یزدی، در اوراق کمی عنوان «قوله» بشنگرف و در بیشتر اوراق محل عنوان خالی از نوشته، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «لا اله الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» بهمراه مطلبی در تملک نسخه توسط محمد بن غیاث الدین حسینی و چند بیت شعر فارسی، در ظهر برگ پایانی صلوات بر چهارده معصوم و یک رباعی فارسی نوشته شده، موریانه خوردگی در لبه پایینی برخی اوراق.

جلد: تیماج تریاکی روشن، مقوایی، لت پشتی جلد از عطف جدا شده و بهمراه نسخه نیست، ۱۹۰x۲۶۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۱۷۲ برگ، ۲۲ سطر کامل، ۱۸۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۰-۱۸۴۱، ع/۱۸۹.

۲۴۹۰/ع

حاشیة معالم الاصول **(اصول فقه - عربی)**

از: خلیفه سلطان، حسین بن محمد مرعشی آملی (م ۱۰۶۴)

رجوع شود بشماره ۲۴۱۸/ع همین فهرست.

نسخ، عنوان «قوله» بشنگرف، روی عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، نیمی از برگ اول نسخه جدا شده اما موجود و قسمت عمده برگ پایانی که نام کاتب و تاریخ کتاب در آن بوده پاره و از نسخه جدا شده، ظهر برگ اول ممهور به مهر بیضوی «محمد جواد»، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، یک لا، ساده، ۱۴۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۴۷ برگ، ۲۴ سطر، ۱۴۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۰۴۷-۱۶۸۷، ع/۱۹۰.

۲۴۹۱/ع

حاشیة المطول **(بلاغت - عربی)**

از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م۸۱۶)

رجوع شود بشماره ۲۴۲۰/ع همین فهرست.

شکسته نستعلیق، نصیر بن ملا حسن بن داود، ۱۰۹۴ هـ.ق، عنوان «قوله» در برخی اوراق بشنگرف و در اکثر اوراق محل آن خالی از نوشته، روی عبارات مورد شرح در تعداد کمی از اوراق نسخه با شنگرف خط کشی و روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه نشانه گذاری شده، در برگ دوم اشعاری از صائب و حکیم و شفایی و سید بهمراه روایتی از امام سجاد (ع) در اسم اعظم و دعای حفظ نوشته شده، در ظهر برگ پایانی ابیاتی از کمال خجندی در هجر وداع و اشعاری کوتاه از گلستان بهمراه یادداشتی در امانت بودن نسخه نوشته شده،

پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی لبه‌ها ووصالی در بعضی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون «صحاح» و «مهذب» و «مصادر» بهمراه توضیح عبارات متن با امضای «قاضی»، «عبد الرحیم»، «شیخ ابوالقاسم»، «ملا عطاء الله»، «سعید»، «رضی» و«منه» در حواشی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه‌ای (شبیه سبز زنگاری در اثر رنگ رفتگی)، مقوایی، ۲۱۰x۱۱۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۳۳برگ، متغیر بین ۲۱و۲۴ سطر، ۱۴۰x۵۰.

شماره پیشین: ۱۰۹۹-۱۷۳۹، ع/۱۹۱.

۲۴۹۲/ع

شرح قطر الندی **(نحو ـ عربی)**

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن یوسف بن هشام (م ۷۶۲)

رجوع شود بشماره ۲۴۴۴/ع همین فهرست.

نستعلیق و نسخ، عبدالرحیم بن ملارضا، ۱۲۳۴ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، حروف «ص ـ ش» به شنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول دعائی منقول از امام صادق (ع) به جهت احتلام و اشعاری عربی در سلام و درود به معصومین (علیهم السلام) نوشته شده، در ظهر برگ پایانی دو اصطلاح شرح شده،لکه‌های سوختگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف ووصالی در برخی اوراق،

توضیحاتی پیرامون عبارات متن به فارسی و عربی در حواشی اوراق نوشته شده و بیشتر مطالب حاشیه‌ای با استفاده از «شواهد» است، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای بوته جقه، سجاف بیرونی تیماج مشکی، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۷۸ برگ، ۱۸سطر کامل، ۱۳۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۰۶۴-۱۷۰۴، ع/۱۹۲.

۲۴۹۳/ع

الفصول المختارة من «العیون و المحاسن»

(کلام و عقائد ـ عربی)

از: سید مرتضی علم الهدی، ابوالقاسم علی بن الحسین(م. ۴۳۶)

سید مرتضی فصولی از کتاب «العیون و المحاسن» شیخ مفید (م ۴۱۳) را در کتاب حاضر جمع آوری نموده تا قرائت آن در سفر آسان باشد. در این کتاب مجالس و مناظراتی که بین مسلمانها اتفاق افتاده بهمراه نقل عباراتی از شیخ مفید و نقل اخبار و حکایات و اشعار در هر موضوع نگاشته شده و مباحثی همچون: امامت امام علی (ع) و رد خلافت خلفای سه گانه، فضایل امام علی (ع) و اولادایشان، ثبوت شفاعت، اجتهاد، تشنیع ناصبی ها بر امامیه و مباحث دیگری در دفاع از عقیده امامیه را در بردارد. مطالب کتاب در دو جزء است. جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۷۶پ».

الذریعه (۱۶/۲۴۴)، ف ملی (۱۰/۵۹۷)، ف آستان قدس

(۴۳۰/۱۳)، ف عربی مشار ص ۶۷۰.

آغاز: «الحمدلله المتوحد بالقدم العامل لجمیع خلقه بالنعم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله...سالت ایدك الله ان اجمع لک فصولا من کتاب شیخنا».

انجام: «و اما المهلکات فشح مطاع و هوی متبع و اعجاب المرء بنفسه».

ملحقات اولیه: پس از اتمام مطالب کتاب در حدیث ابو حمزه از امام سجاد (ع) از نبی اکرم (ص) «ثلاث منجیات و ثلاث مهلکات» در نسخه حاضر فصل دیگری در شرح حدیث نبی اکرم (ص) «نحن معاشر الانبیا لانورث» ضمیمه شده و در پایان مطالب همین فصل عبارت «تم کتاب الفصول» نوشته شده است.

بعید نیست مطالب این فصل الحاقی مبحثی از کتاب «العیون و المحاسن» باشد که به لحاظ اختلاف نسخه‌ها در برخی از نسخه‌های کتاب الفصول المختاره، بعنوان عبارت پایانی کتاب باشد.

آغاز: «بسمله، قال الشیخ ادام‌الله حراسته اذا سلم للناصبه ما ادعوه علی النبی (ص) من قوله نحن معاشر الانبیا لانورث...».

انجام: «لوجه من جهة الانساب، قال الله عز و جل و اورثکم ارضهم و دیارهم و اموالهم».

ملحقات ثانویه: از برگ ۱۶۸ تا ۱۷۴ پ در ادامه ملحقات اولیه فصول دیگری در ارتباط با مباحث کتاب ضمیمه شده که فصل اول آن در شرح حدیث «نحن معاشر الانبیا لانورث»

می‌باشد.

آغاز: «بسمله، فصل و قد تعلق بعضهم بلفظ آخر فی هذا الخبر فقال ان النبی (ص) قال نحن معاشر الانبیا لانورث».

انجام: «متوکا علی قوس له حتی اتی عایشه فسلم علیها ثم قال ماتریدن قالت البصرة».

نسخ جدید و نستعلیق، محمد حسن جواهری، ۱۳۴۳ هـ.ق، عناوین و سر فصلها در برخی اوراق بشنگرف، روی آیات قرآنی و برخی از عبارات با شنگرف خط کشی شده، حواشی اکثر اوراق در دو طرف صفحه با خط جدولی شنگرف خط کشی شده، مطالبی در تعریف دین و تدین و لزوم تدین مکلفین در برگ اول توسط کاتب نسخه نوشته شده، دو برگ پایان نسخه خالی از نوشته، وصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی برخی اوراق بشنگرف یا مرکب سیاه نوشته شده که برخی با امضای «مح عفی عنه» است، نسخه مقابله و توسط «محسن» در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف و گوشه‌ها تیماج صورتی، ۲۳۰x۱۷۵.

کاغذ: فرنگی خط دار، ۱۷۵ برگ، ۱۷ سطر، سطور ملحقات ۲۲ تا ۲۴، ۱۷۰x۱۲۰.

شماره پیشین: ۱۰۱۱-۱۶۵۱، ع/۱۹۳.

۲۴۹۴/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹۶۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء دوم کتاب را در بردارد.

نستعلیق، محمد بن کهف قربانعلی لاهیجانی، ۱۲۳۶ هـ.ق، اصفهان، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول حدیث «هام جنی» در بیان نام پیامبر و وصی ایشان در کتب تورات و انجیل و زبور توسط «هام» پس از سؤال نبی اکرم (ص) از ایشان در همین مورد بهمراه خطبه کوتاه امام محمد تقی (ع) در عقد نکاح و یادداشتی در اجاره منزل یکی از مالکین نوشته شده، در ظهر لت رویی جلد یادداشتی در مالکیت نسخه توسط محمد بن یوسف و کتابت عقد نکاح یکی از مؤمنین در سال ۱۲۸۸ نوشته شده، در حاشیه برگ پایانی پس از اتمام عبارات کتاب حدیثی از امام صادق (ع) در کتاب کافی بنقل از سؤال و جواب سید محمد باقر شفتی در بیان ذکور شدن حمل بهمراه نقل حکایتی از سید نعمت الله جزایری در کتاب زهر الربیع از روایت شیخ بهایی در بیان طریق آسان شدن حفظ و فصاحت زبان نگاشته شده، در ظهر برگ پایانی حدیثی از معصوم در ازدیاد عمر بهمراه مطلبی در آداب معاشرت با بزرگان نوشته شده توسط ابراهیم طبیب قزوینی و مطلبی در بیان درمان سوختگی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از قاموس و صحاح و کنزاللغة و توضیحات درارتباط با عبارات متن درلابلای سطور و حواشی اوراق با امضای «ع ك» و «سلطان العلماء» و «منه»، نسخه درحواشی

تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، ضربی، مقوایی، عطف چرم قهوه‌ای، ۳۰۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۱۱ برگ، ۲۳ سطر، ۲۰۰x۹۵.

شماره پیشین: ۱۱۵۱-۱۷۹۱، ع/۱۹۴.

۲۴۹۵/ع

المطول (فی شرح التلخیص) **(بلاغت - عربی)**

از: تفتازانی، سعد الدین مسعود بن عمر (م ۷۹۲ یا ۷۹۳)

رجوع شود بشماره ۲۳۷۴/ع همین فهرست، حدود ده سطر از مطالب پایانی کتاب در برگ پایانی نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله الذی الهمنا حقایق المعانی...».

انجام کتاب: «هذا آخر ما اردنا جمعه من الفوائد ...».

انجام نسخه افتاده: «قوله یظهر ذلک بالتا مل مع التذکر لما تقدم... و تفاصیل ذلک مما لاتفی بها».

شکسته و نستعلیق، برخی از عناوین بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «بود از جان و دل میرزا محمد، محب خاندان آل احمد» همراه با اشعاری بفارسی، پاشیدگی مرکب ووصالی در بعضی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از «قاموس» و «صحاح» و توضیحات نسبتا مفصل پیرامون عبارات متن در حواشی اوراق نوشته شده، مطالب حاشیه‌ای با امضای «چلبی»، «منه رحمه الله»، «شیخ»، «سمرقندی»،

«ابوالقاسم»، «شاهرودی»، «مسعود»، «مح»، «محمد علی» و «سید» نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی جلد: تیماج مشکی، ضربی، با بوته‌های ریسه‌ای در حواشی، مقوایی.

لت پشتی جلد: الحاقی، تیماج عنابی، مقوایی، اندرون جلد روکش کاغذ ابری، عطف جلد: پارچه‌ای، ۲۵۰x۱۷۵.

کاغذ: اصفهانی آهار مهره، نخودی، تعداد کمی از اوراق پشت گلی، ۲۳۴ برگ، متغیر بین ۱۸و۲۰ سطر، ۱۶۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۶۶-۱۶۰۶، ع/۱۹۵.

۲۴۹۶/ع

کفایة المقتصد (کفایة المعتقد) (فقه ـ عربی)

از: محقق سبزواری، محمد باقربن محمد مؤمن (م ۱۰۹۰)

رجوع شود بشماره ۲۳۹۲/ع همین فهرست، نسخه حاضر ۴ جزء کتاب از ابتدای کتاب الطهارة تا آخر کتاب المواریث را در بردارد. جزء اول «۱پ»، جزء دوم «۷۶»، جزء سوم و چهارم «۱۸۹».

آغاز: «بسمله ـ کتاب الطهارة وفیه فصول فصل الاول فی الوضوء و فیه ابحاث».

انجام: «و یؤیده عدم ظهور الفائدة الاعلی قول المفید رحمه الله».

نسخ، میرزا محمد نوری بن ملا نور محمد، ۱۲۶۱، هـ.ق، سر فصلها در بیش از نیمی از کتاب بشنگرف، روی برخی عبارات

و کلمات با شنگرف خط کشی شده، محل عناوین در برخی اوراق خالی از نوشته، برگ «۱پ» و «۴۲۴پ» ممهور به مهر خشتی «کفی بر بک هادیا» در برگ اول مطلبی در خرید نسخه توسط شیخ علی در سال ۱۳۴۶ بهمراه مطلب کوتاهی در بیان امکان وقوع دو طرفه شدن رابطه عمومت و خؤلت، دو برگ پایانی خالی از نوشته، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج پوست اناری، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته زر، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۲۰x۱۷۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۴۲۷ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۳۴-۱۴۷۳، ع/۱۹۶.

۲۴۹۷/ع

مجمع البحرین و مطلع النیرین (فرهنگ لغت ـ عربی)

از: شیخ طریحی، فخرالدین بن محمد علی (م ۱۰۸۵یا۱۰۸۷)

زمان تالیف: ۱۰۷۹ هـ.ق

مؤلف در ابتدای کتاب چنین بیان داشته: به لحاظ متوقف بودن علوم دینیه بر علم به لغت، این علم از واجبات عقلیه بوده و معرفت و توجه به لغت عربی بر مکلفین واجب است. و از آنجا که مؤلف پس از بررسی کتب لغت، لغات دقیق فقهی و غرائب حدیثی و قرآن را در آن کتابها نیافته کتاب حاضر را برای تعیین واژه‌های مذهبی تالیف نموده و مطالب متفرقه و مفید دیگری را به اختصار در آن بیان نموده است. فرهنگ حاضر به

ترتیب حروف آخر کلمه در ۲۸ کتاب و هر کتاب در چند باب و فصل تنظیم شده است.

الذریعه (۲۲/۲۰)، ف ملی (۱٤٦/۸)، ف مرعشی (۲۱/۳)، ف آستان قدس (٤۹٦/۱۳)، ف عربی مشار ص ۷۸۸.

آغاز: «الحمد لمن خلق الانسان و علمه البیان و التبیان و اوضح له الهدی و الایمان و الصلاة علی من خص بالفرقان».

انجام: «و قد یکون الالف ذا و جهین الالحقاق و التانیث کتتری منونا و غیر منون و کذا ذفری».

نسخ، علی بن میرزا محمد، ۱۲۷۰ هـ.ق، عناوین و لغات بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول مطالبی در خرید نسخه توسط «مولانا محمد» در سال ۱۳۰۱ به مبلغ ۳ تومان و دو هزار پول قران ناصرالدین شاهی همراه با مهر بیضوی «مولانا محمد» و دو بیت شعر عربی در فضیلت و علوم قرآن منسوب به شافعی نوشته شده بهمراه یادداشتی در تولد یکی از فرزندان مالک در سال ۱۲۹۱، نسخه با امضای «منه» حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: لت رویی و عطف: تیماج مشکی، ضربی، با رنگ رفتگی و فرسودگی، مقوایی، لت پشتی جلد جدا شده و بهمراه نسخه موجود نیست، ۳۰۰X۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۹٤ برگ، متغیر بین ۳۲و۳۳ سطر، ۲۳۰X۱۳۰.

شماره پیشین: ۱۱۷۹-۱۸۱۹، ع/۱۹۷.

۲٤۹۸/ع

شرح شواهد شرح الفیه (شرح شواهد ابن الناظم)

(ادبیات عرب - عربی)

از: موسوی، محمد بن علی

زمان تألیف: ۱۰۵۷ هـ.ق

شیخ بدر الدین محمد بن شیخ جمال الدین معروف به ابن الناظم (م ٦۸٦) کتاب «الفیه» پدرش شیخ جمال الدین محمد بن عبدالله بن مالک مشهور به ابن مالک(م ٦۷۲) را مورد شرح قرار داده است و چون به لحاظ وجود استشهادات شعریه و لغات غریبه در شرح، اطلاع بر تمام فوائد آن بر طالبین و مبتدین براحتی امکان پذیر نبوده محمد بن علی موسوی به دستور سید بدرالدین حسینی عاملی انصاری کتاب حاضر را در شرح شواهد شعری شرح ابن الناظم پرداخته است.

در این شرح در بررسی هر بیت از شواهد شعری الفیه، نام شاعر و مطلع قصیده بیان شده و مطالب مشکل و لغات غامض و پیچیده مورد شرح قرار گرفته است. تالیف شرح حاضر در سال ۱۰۵۷ هـ.ق در شهر مشهد مقدس بپایان رسیده است. پایان شرح در نسخه حاضر افتادگی دارد.

ف مرعشی (۱۵۹/۱۰)، ف آستان قدس (۳٤٤/۱۳).

آغاز: «بسمله، احسن کلمة یتکلم بها ارباب الکلام و اولی حدیث یثنی نحوه عنان الاقلام حمد الله جل جلاله علی ما رفع مقدارالعلم».

انجام کتاب: «و هذا آخر ما عمدت الی شرحه من شواهد ابیات شرح الخلاصه و المامول ممن نظرفیه...».

انجام نسخه افتاده: «کونه جیانا ضعیفا غیر ممارس للحروب بالکنایة لست بلیلی و لکنی».

نسخ، روی اشعار مورد شرح با شنگرف و سیاه در برخی اوراق خط کشی شده و در برخی اوراق اشعار مورد شرح بشنگرف نوشته شده، برگهای اول و پایانی نسخه خالی از نوشته، در برگ ۲ مطلب کوتاهی در مالکیت نسخه بهمراه نام محمد هادی نوشته شده، آب افتادگی و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه ووصالی در برخی اوراق، مطالب کوتاهی در توضیح عبارات متن در لابلای سطور یا حواشی تعداد کمی از اوراق به امضای «احمد» و «محمد حسین موسوی عفی عنه» نوشته شده.

جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای سیاه، عطف تیماج تریاکی روشن، ۲۴۵x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، ۲۳۹ برگ، ۲۲ سطر کامل، ۱۹۵x۸۰.

شماره پیشین: ۱۸۵۹-۱۲۱۸، ع/۱۹۸.

۲۴۹۹/ع

الاسباب و العلامات (طب ـ عربی)

از: سمرقندی، شیخ نجیب الدین ابی حامد محمد بن علی بن عمر (م۶۱۹)

مؤلف در کتاب حاضر بیماریهای جزء جزء بدن را بر شمرده پس از آن اسباب و علائم و چگونگی درمان هر کدام را

بیان نموده است. کتاب در نسخه حاضر کامل نیست و ابتدای آن افتادگی دارد.

الذریعه (۱۲/۲)، ف آستان قدس (۴۳/۱۳)، ف مرعشی (۳۱۰/۹)، معجم المطبوعات العربیه (۱۰۴۷/۱).

آغاز کتاب: «الحمدلله علی نعمائه السابغة و ایادیه اللاحقة حمدایمتری من انعامه المزید».

آغاز نسخه افتاده: «الصداع، الم فی اعضاء الراس و یکون اما من سوء مزاج حار ساذج».

انجام: «و ربما کفی فیه استعمال الملح و الخل علی موضع العضة».

نسخ، صلاح بن عبدالخالق و فرزندش عبدالله بن صلاح، محتملا ۱۰۳۸ هـ.ق، سر لوح با گل و بوته به سبز و زر و شنگرف، در کتیبه بالایی نام کتاب و در کتیبه پایینی جدول نام مؤلف نوشته شده، ۶ برگ ابتدایی نسخه مجدول، جداول به شنگرف، عناوین و برخی کلمات و عبارات با شنگرف، ابتدا و پایان کتاب در نسخه ممهور به مهر «الفقیرناصر بن علی».

در برگ های دوم و پایانی نسخه مطالب حاشیه‌ای در ارتباط با متن کتاب همچون طرز تهیه آب لیموی ساده و مطلبی از تذکره در ذکر حمام و جذب سم و فائده در مادة الجماع و خواص زعفران نوشته شده، یادداشت مالکیت نسخه در سال ۱۲۶۲ در حاشیه برگ ۳، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و موریانه خوردگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، در برگ اول مطلبی در معرفی کتاب و مؤلف آن توسط ابو حامد عریشی حیدر آبادی نوشته شده که در آن تاریخ کتابت نسخه

حاضر سال ۸۶۳ بیان شده که تاریخ مذکور به غلط از عبارت پایانی کتاب بدست آمده، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، گوشه‌ها و عطف گالینگر نارنجی، ۲۰۰x۱۳۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۸۳ برگ، متغیر بین ۱۸و۲۰ سطر، ۱۴۰x۹۰.

شماره پیشین: ۲۴-۹-۱۹۰۹، ع/۱۹۹.

۲۵۰۰/ع

الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م۹۶۶)

زمان تألیف: ۹۵۷هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر دو جزء کتاب را در برداشته و چندین برگ در ابتدا و انتهای نسخه افتادگی دارد.

آغاز نسخه افتاده: «الدابة والبقرة بما لانقص فیه اولی فنزح سبعین دلوا معتادة علی تلک البئر».

انجام نسخه افتاده: «و نبه به علی خلاف بعض العامة الذاهب الی عدم صحته مع الانکار».

نسخ، ۱۰۸۷ هـ.ق، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، عناوین و سر فصلها با شنگرف، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطالبی در توضیح عبارت متن با امضای «جمال»،

«سلطان»، «منه رحمة الله تعالی»، و «شیخ جعفر ره» و «ابراهیم» در حواشی اوراق نوشته شده، نسخه با عبارات بلغ قرائة زید درایة، زید علما، زید براعة، زید فهما، بلغ درسا زید حدیثا که در حواشی اوراق نوشته شده مقابله و تصحیح شده.

جلد: میشن سرخ، ضربی، مقوایی، ۲۵۰x۱۸۰.

کاغذ: ۳۹۶ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۶۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۱۹۴-۱۸۳۵، ع/۲۰۰.

۲۵۰۱/ع

الروضة البهیه فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م.۹۶۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء دوم کتاب را در بردارد.

نستعلیق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول اشعاری در توصیف بارگاه حضرت علی (ع) از عرفی بهمراه مطالب متفرقه فقهی همچون بیان اسباب محرمه نکاح غیر از نسب بنقل از مسالک و اصل تحریم در رضاع بنقل از قواعد و مطلب کوتاهی از شرایع و حدیثی از کافی در باب طلاق و مطلبی در ممنوع التصرف بودن عبد بنقل از روضه بهمراه شعری از میرزا ابوالقاسم قمی، در ظهر برگ اول روایتی بنقل از کافی در باب صدقه نوشته شده، در برگ دوم نسخه مطلبی فقهی در رهن بهمراه اشعاری در مدح و توسل به حضرت رسول

(ص) و رباعی از آقا حسین خوانساری و مطلبی در بیان وجه تسمیه میر محمد باقر به «داماد» و اشعاری در مورد رفتن خدیو روس به آرامگاه مشهد رضا (ع) نگاشته شده، در برگ سوم مرثیه‌هایی در وقایع کربلا نوشته شده، در ظهر دو برگ پایانی نسخه روایاتی از کافی در باب حج و حدود و قتل و صدقه و قاعده‌ای از قواعد در عدم تلازم بین سوگند و قبول اقرار و حدیثی از «فقیه» و «تهذیب» در نماز وتر بیان شده است. پاشیدگی مرکب ووصالی در برخی اوراق، مطالبی بنقل از حاشیه خلیفه سلطان و حاشیه آقا جمال بر شرح لمعه بهمراه مطالبی از شرح شرایع و مسالک و دیگر کتب فقهی در ارتباط با عبارات در حواشی اوراق نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج، زرکوب با گل و بوته زر وقرمز و سبز، تذهیب های جلد جدا شده و مقدار کمی از آن در ترنج و سر ترنج لت پشتی جلد باقی مانده، ۲۹۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲٦۰ برگ، ۲۰ سطر، ۱۸۰x۹۵.

شماره پیشین: ۲۵-۱۰‏-۱٦٦۵، ع/۲۰۱.

۲۵۰۲/ع

تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة (حدیث - عربی)

از: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن (م ۱۱۰٤)

رجوع شود بشماره ۲۳٤۵/ع همین فهرست. نسخه حاضر جزء اول کتاب مشتمل بر مبحث کتاب الطهارة را در بردارد.

آغاز: «الحمدلله الذی فطر العقول علی معرفته و وهبها العلم بوجوب وجوده...».

انجام نسخه: «لا تجوز الصلوة فی شیء من الحدید فانه نجس ممسوخ اقول تقدم وجهه و الله اعلم».

نسخ، محمد باقربن حیدر علی، ۱۱۲٤ هـ.ق، لفظ «باب» بشنگرف نوشته شده، عنوان «اقول» بشنگرف نوشته شده و یا روی آن با شنگرف خط کشی و علامتگذاری شده، ما بین احادیث با شنگرف علامتگذاری شده، روی سر فصلها با شنگرف خط کشی شده، در حاشیه برگ ۲ یادداشتی در مالکیت لطفعلی بن محمد کاظم، برگ ۳ ممهور به مهر «الواثق بالله الغنی عبدالله الحسینی».

در ظهر برگ پایانی مطلبی در بیان مقدار کر بهمراه زیارتنامه امام حسین (ع) نوشته شده، آب افتادگی در حواشی اکثر اوراق، وصالی و لکه های سوختگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از قاموس، صحاح و مجمع البحرین در حواشی اوراق بهمراه توضیح برخی از عبارات متن با استفاده از حدایق شیخ یوسف بحرانی و با امضای «منه ره» و «شبیر»، نسخه در حواشی اوراق تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، مقوایی، عطف و لبه‌ها تیماج مشکی، ۲٤۵x۱۷۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳٤۲ برگ، ۲۱ سطر کامل، ۱۷۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۸۷-۱۹۷۲، ع/۲۰۲.

۲۵۰۳/ع

مجموعه

۲۵۰۳/۱ـ البهجة المرضية فی شرح الالفية «۱پ ـ ۳۹»
(نحو ـ عربی)

از: سیوطی، جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر (م ۹۱۰)

رجوع شود بشماره ۲۴۵۳/ع همین فهرست، کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و بین صفحات ۸ و۹ چندین برگ از مطالب کتاب در نسخه افتادگی دارد.

۲۵۰۳/۲ـ شرح الالفية «حاشیه اوراق ۱پ ـ ۳۸»
(نحو ـ فارسی)

از: بروجردی، محمد صادق (ق۱۳)

فرزند شارح و جمعی از طلاب از ایشان درخواست نمودند تا شرحی مختصر و مفید بر الفیه ابن مالک نگاشته و در آن به ترجمه متن و بررسی ترکیب عبارات متن پرداخته شود و از زوائد و شواهدی که در شروح دیگر هست، به دور باشد.

شارح در پاسخ به آن درخواست، مطالبی را از شروح عربی و فارسی الفیه که در دسترس ایشان بوده فراهم و در شرح حاضر نگاشته است.

ف مرعشی (۴۳/۷)، ف آستا قدس (۳۲٤/۱۳).

آغاز: «الحمدلله علی آلائه و الصلوة علی محمد سید انبیائه

و آله المنتجبین من اهل ارضه و سمائه و بعد چنین می‌گوید: بنده قلیل البضاعه... که چون بعضی از طلبه».

انجام «احبب بزید و اشدد ببیاض وجهه دویم هلم که التزام کرده شده در اوادغام».

۲۵۰۳/۳ـ شرح شواهد شرح الفیه «۴۰پ ـ ۸۰»
(ادبیات عرب ـ عربی)

از: ؟

شواهد شعری کتاب «البهجة المرضية» سیوطی در این کتاب به اختصار شرح شده است.

در این شرح ، نام شاعر و قصیده‌ای که اشعار مورد استشهاد جزئی از آن قصائد است بیان شده و سپس تحت عنوان «الشاهد» موضع اعراب شعر که سیوطی در شرح خود بدان استشهاد نموده مشخص شده است.

آغاز: «بسمله، «اقائلن احضروا الشهودا» قاله رؤبه و قبله اریت ان جائت به املودا».

انجام: «و هو القطع و اراد بالحبل حبل المودة و هی الوصل التی کانت بینهما هذا آخرما یتعلق بشرح الالفیه..».

نستعلیق، علی محمد بن محمد عقیل فومنی، کتاب اول نسخه به سال ۱۱۷۸و کتاب دوم به سال ۱۱۷۹ و کتاب سوم به سال ۱۲۰۲ نوشته شده، عناوین به شنگرف، روی اشعار و برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در کتاب اول نسخه اشعار الفیه در حاشیه بالایی اوراق نوشته شده، در حاشیه

برگ ۳۹ پس از اتمام عبارات کتاب مطلبی در تعیین سال تولد و سالهای ورود کاتب به رشت و اصفهان و تولد فرزندهایش نوشته شده، در حدیثی از نبی (ص) در تفسیر حروف ابجد و مطلبی در بیان وقوع کسوف در سال ۱۲۰۲ و تاریخ تولد و مهاجرت فرزند یکی از مالکین نسخه نگاشته شده، در برگ ۴۰ فائده‌ای نحوی در جملات بدون محل اعراب و مطلبی در شرح لغت «ارجاء» بنقل از تفسیر قاضی بیضاوی و مطلبی در بیان مثات قرآنی به ۳۶ وجه بهمراه احادیث متفرقه کوتاه بیان شده، در ظهر برگ ۸۰ در مورد خاصیت آخرین آیه سوره کهف در بیدار شدن ابتدای صبح، در ظهر برگ ۸۱ تنبیهی در توضیح و تعیین اعراب کلمه توحید و تفسیر کلام امام صادق «نعمة الله محمد و اهل بیته الخ» با استفاده از شرح صحیفه سید علی مدنی نوشته شده، در حاشیه برگ ۸۲ مطالبی در بیان معنی لغوی و اصطلاحی کلمات «مقدمه» و «فصل» با امضای زین الدین نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، در حواشی اوراق توضیح برخی لغات متن با استفاده از کنزاللغة و در حواشی اوراق کتاب دوم مطالبی از شواهد عینی و برخی از شروح دیگر همراه با ترجمه برخی اشعار متن به فارسی نوشته شده که پاره‌ای از مطالب حاشیه‌ای با امضای «فارسی» است، نسخه با امضای «بلغ قبالا» در حواشی اوراق تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، مقوایی، ساده، ۱۷۰x۲۲۰.

کاغذ: فرنگی، ۸۲ برگ، متغیر بین ۱۲ تا ۲۵ سطر، نوشته متغیر بین ۱۰۰x۱۳۰ و ۱۱۰x۱۵۰.

شماره پیشین: ۹۷۴-۱۶۱۴، ع/۲۰۳.

۲۵۰۴/ع

مجموعه

۲۵۰۴/۱- الفصول النصيرية «۲پ - ۱۰پ»

(کلام - عربی)

از: خواجه نصیرالدین طوسی محمد (م۶۷۲)

مترجم: رکن الدین محمد بن علی جرجانی غروی

زمان ترجمه: ۷۲۸ هـ.ق.

رساله «الفصول النصيرية» یا «فصول العقاید» خواجه نصیر الدین طوسی، اصول عقاید امامیه را به فارسی در چهار فصل مورد بررسی قرار داده است. فصل اول - در توحید، فصل دوم - در عدالت، فصل سوم - در نبوت و امامت، فصل چهارم - در معاد. این رساله توسط «محمد بن علی جرجانی» از شاگردان علامه حلی از اصل فارسی آن به عربی ترجمه شده و نسخه حاضر همان ترجمه است. مترجم انگیزه خود از ترجمه را چنین بیان داشته: زبده علم کلام که برای هر مکلف دانستن آن ضروری باشد در رساله «الفصول النصیریه» بررسی شده اما به جهت فارسی بودن این رساله، مورد استفاده عرب زبانها نبوده. و به لحاظ آنکه ارزش و قدر این رساله نزد عجم بزرگ داشته شود و منفعت و سود آن، طلاب عرب را نیز در برگیرد رساله خواجه نصیر را به عربی ترجمه نمودم.

الذریعه (۱۲۲/۴)، ف ملی (۴۷۵/۹)، ف آستان قدس

(۴۳۰/۱۳)، ف عربی مشار ص ۶۶۸.

آغاز: «اما بعد حمدلله الواجب وجوده الفائض على سائر القوابل جوده و يتفاوت بحسب القبول... الفصل الاول فى التوحيد، اصل كل من ادرك شيئا..».

انجام: «ختم و نصيحة لما فرغنا مما وعدنا فلنقطع الكلام على نصيحة و هى... و خسر خسرانا مبينا و فقناالله و اياكم بسعادة الدين بمحمد و آله اجمعين».

۲۵۰۴/۲- النکت الاعتقادیة «۱۲پ - ۱۹پ»

(کلام - عربی)

از: شیخ مفید، محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (م ۴۱۳)

رجوع شود بشماره ۲۳۱۹/ع همین فهرست.

نسخ، ۱۳۱۶، عناوین و سر فصلها با خطی درشت تر از خط متن یا به شنگرف و یا محل عناوین خالی از نوشته، موریانه خوردگی در حواشی اوراق، برگ اول و برگ ۱۱ و برگ پایانی خالی از نوشته.

جلد: مقوایی، پلاستیک ابری سبز یشمی با روکش کاغذی، ۳۲۰x۲۰۰.

کاغذ: هندی، ۲۰ برگ ۱۶ و ۱۷ سطر، ۲۰۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۵۳-۱۹۳۸، ع/۲۰۴.

۲۵۰۵/ع

ارشاد الاذهان الى احكام الايمان **(فقه - عربی)**

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۹۴/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء اول کتاب تا پایان کتاب النکاح را در بردارد و یکبرگ از مباحث پایانی کتاب النکاح در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله المتفرد بالقدم و الدوام المتنزه عن مشابهة الاعراض و الاجسام».

انجام نسخه افتاده: «فى نفقه الزوجة... و تخدم نفسها ان لم تكن من اهل الاخدام الافى المرض فيخدمها ولوطلبت مستحقه».

نسخ، عناوین و سر فصلها بشنگرف، در برگ اول مطلبی در مالکیت مصطفی حسینی صفایی خوانساری همراه با مهر «مصطفى الحسينى» بهمراه یادداشتی مبنی بر امانت بودن کتاب و شرطی بودن بیع آن در سال ۱۲۴۱ نوشته شده، برگ اول و آخر نسخه ممهور به مهر بیضوی «عبده محمد بن حسين الموسوى»، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه با امضای «زی» و «ع ك» حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج یک لا، تریاکی روشن، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۴۵x۱۷۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۱۶۲ برگ، ۱۲ سطر، ۱۴۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۱۹۷-۱۸۳۸، ع/۲۰۵.

۲۵۰۶/ع

شــــرح الالــــفــــيــــة فــــى الــــنــــحــــو

(شرح الفيه ابن مالک) **(نحو - عربی)**

از: مکودی فاسی، ابوزید عبد الرحمن علی بن صالح (م ۸۰۷)

عبد الرحمن بن علی مکودی دو شرح کبیر و صغیر بر الفیه ابن مالک نوشته است. نسخه حاضر ظاهرا شرح صغیر ایشان باشد زیرا در ابتدای آن گفته «فهذه شرح مختصر علی الفیة بن مالک». در این شرح اعراب اشعار الفیه مورد بررسی قرار گرفته و وجوه اعراب آن بیان شده است.

کشف الظنون (۱۵۲/۱).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلاته و سلامه علی سیدنا و مولانا محمد(ص)... و بعد فهذه شرح مختصر علی الفیة بن مالک مهذب المقام».

انجام: «فالحمدلله علی منح به من التیسیر و التسهیل و فتح به من التبصرة و التکمیل وهو حسبی‌الله و نعم الوکیل».

نسخ، محمد شعبان بن صوفی حق وردی همدانی، ۱۰۹۴ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی اشعار متن مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول نسخه اشعاری از غزل به فارسی و در قرن ۱۳ نوشته شده بهمراه مهر بیضوی «...محمد»، در برگ پایانی مطلبی در مالکیت ابراهیم بن مرتضی حسینی زنجانی در سال ۱۲۴۳ همراه با مهر مربع «عبده ابراهیم» بهمراه ابیاتی از غزل فارسی و اشعار مخمس نوشته شده، و«مخمس‌ها»توسط اسماعیل نوشته شده، آب افتادگی در حواشی اکثر اوراق، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه ووصالی در برخی اوراق، مطالبی در توضیح عبارات متن در حواشی اوراق با امضای «سیوطی»، «ابن الحاج»، «عبدالرحمن»، «و منه» نوشته شده.

نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، فرسوده و رنگ رفته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۳۵x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۲۸ برگ، ۱۹ سطر، ۱۸۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۱۶۵-۱۸۰۵، ع/۲۰۶.

۲۵۰۷/ع

انوار التنزیل و اسرار التاویل (تفسیر - عربی)

از: قاضی بیضاوی، عبدالله بن عمر بن محمد (قرن هفتم)

رجوع شود بشماره ۲۳۵۱/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء اول کتاب بوده و تفسیر ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل را در بردارد.

آغاز: «الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده...».

انجام نسخه: «من قرء سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عن ذکر الوالدین کان له قنطار... و القنطار الف اوقیة».

نسخ، ۱۱۱۱ هـ.ق، عناوین سوره و تعداد آیات هر سوره در ابتدای سوره‌ها به شنگرف روی آیات قرآنی با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی مختصر داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته زر و سبز، مقوایی، اندرون جلد میشن زرشکی، ۲۵۰x۱۹۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۲۸۷ برگ، ۲۱ سطر، ۱۶۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۰۲۳-۱۶۶۳، ع/۲۰۷.

۲۵۰۸/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)
از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م۹٦٦)
زمان تالیف: ۹۵۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء اول کتاب را در بردارد.

نسخ، محمد خوانساری، ۱۰۷۵ هـ.ق، اصفهان، روی عبارات متن مورد شرح با مرکب سیاه خط کشی شده، در برگهای ۱و۱مکرر صیغه‌های عقد نکاح به تکرار نوشته شده، در ظهر برگ پایانی مطلبی نحوی در تذکیر و تانیث مصدر بهمراه دعایی با مطلع «اللهم انت الکاشف للمهمات» نوشته شده، آب افتادگی و لکه‌های چرکی در برخی اوراق، جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف در اوراق متعدد، نسخه با امضای «سلطان»، «مح»، «علی»و «منه رحمه‌الله» حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، ضربی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، لبه بالایی عطف پارگی دارد، ۲٦۰x۱٤۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۰۲ برگ، ۲۳ سطر، ۱٦۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۲۲۷-۱۸٦۸، ع/۲۰۸.

۲۵۰۹/ع

الکافی (حدیث ـ عربی)
از: شیخ کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحق (م ۳۲۸)

رجوع شود به شماره‌های ۲۳۳۰/ع و ۲۳٦٦/ع همین فهرست.

نسخه حاضر اصول کافی بوده و مباحث تمامی ۷ کتاب از کتابهای اصول کافی: کتاب العقل و الجهل، کتاب التوحید، کتاب الحجة، کتاب الکفرو الایمان، کتاب الدعاء، کتاب فضل القرآن و کتاب العشرة را در بردارد. در ابتدای نسخه حدود ۱۰ برگ از متن کتاب و در انتهای نسخه یک برگ از متن و چند برگ از فهرست کتاب افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته...باب صفة العلماء».

آغاز نسخه افتاده: «قال لیس لربنا بهیمة فلوکان له حمار لر عیناه فی هذاالموضع».

انجام کتاب: « عن ابی الحسن موسی (ع) فی الظهور التی فیها ذکرالله عز و جل قال اغسلها ».

انجام نسخه افتاده: «قال لاباس بان یبدا الرجل باسم صاحبه فی الصحیفه قبل اسمه، علی بن ابراهیم عن ابیه».

نسخ، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی آیات قرآنی و عناوین هر باب و اولین کلمه احادیث با شنگرف خط کشی شده، حد فاصل بین احادیث با شنگرف علامتگذاری شده، در ۳ برگ پایانی نسخه فهرست کتاب نوشته شده و افتادگی دارد، از برگ ٦٦ تا ۹۷ حدود ٤۰m از حاشیه بالایی اوراق بریدگی دارد و سطر بالایی در اغلب همین اوراق جدا شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی لبه اوراق ووصالی در

برخی اوراق، ترجمه و توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و قاموس و مصباح در حواشی اوراق، همچنین مطالبی در توضیح عبارات متن بااستفاده از کتبی همچون وافی، مجمع البیان، شرح ابن ابی الحدید و رواشح و با امضای «صالح» «مقرر»، «امن» ره، «رف ع» در حواشی اوراق نوشته شده.

جلد: تیماج پوست اناری، فرسوده و رنگ رفته، مقوایی، لبه‌ها ترمیم شده با چرم قهوه‌ای روشن، ۳۴۰X۲۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۳۵ برگ، ۲۵ سطر، نوشته متغیر بین ۲۳۰x۱۳۰ و ۲۴۰x۱۳۰.

شماره پیشین: ۱۱۷۹-۱۸۲۰، ع/۲۰۹.

۲۵۱۰/ع

رسالة عملية فقهية **(فقه - عربی)**

از:؟

رساله فتوایی است که احکام فقهی بخشی از عبادات را با عنوان «فصل» بترتیب ذیل در بردارد: کتاب الطهارة «۱پ»، کتاب الصلوة «۳۳»، کتاب الصوم «۸۳» رساله در نسخه کامل نبوده ودرانتهای آن افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی اشرف خلقه محمد و آله الطاهرین، فصل یجب الوضوء للصلوة الواجبه اصلا و عرضا ...».

انجام: «و له ان یعطی بعض الواجب عینا و بعضه قیمة و لو

لراس واحد المطلب الخامس مستحق الفطرة».

نسخ و نستعلیق، بدون تزیین، عنوان «فصل» در حواشی اوراق و به خط حمایلی در ابتدای هر مبحث نوشته شده، جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق مشاهده می‌شود نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: بدون جلد، اندازه اوراق: ۲۱۵x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۰۱ برگ، ۱۹ سطر، ۱۴۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۱۷۰-۱۸۱۰، ع/۲۱۰.

۲۵۱۱/ع

مجموعه

۲۵۱۱/۱- ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (الشرح الکبیر) «۳پ-۱۳۹پ» **(فقه - عربی)**

از: طباطبایی، سیدعلی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)

رجوع شود بشماره ۲۳۷۶/ع همین فهرست، نسخه حاضر مباحث «کتاب الطهارة» از کتاب ریاض المسائل را در بردارد.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ...کتاب الطهارة وارکانه اربعة الاول فی المیاه».

انجام نسخه: «کما عن الصدوقین و الاسکافی... عملا بظاهر الموثق ولاباس و الحمدلله رب العالمین».

۲۵۱۱/۲- حاشیة معالم الاصول «۱۴۱پ - ۲۷۵پ»
(اصول فقه - عربی)

از: ملا صالح مازندرانی، محمد صالح بن احمد (م ۱۰۸۱ یا

(۱۰۸۶)

زمان تألیف: قرن یازدهم

زمانی که برخی از دوستان ملا صالح، تعلیقات ایشان بر کتاب «معالم الاصول» را مشاهده کردند از ایشان در خواست تالیف کتابی در شرح معالم الاصول نمودند. ملا صالح در اجابت در خواست دوستان، حاشیه حاضر را در توضیح مشکلات کتاب معالم به رشته تحریر در آورد.

این حاشیه با عنوان «قوله»و نسبتا مفصل است.

الذریعه (۲۰۷/۶)، ف ملی (۱۷/۷)، ف مرعشی (۱۰۱/۳)، ف آستان قدس (۱۳/۲۱۱) ف عربی مشار ص ۲۹۶.

۲۵۱۱/۳- النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر «۲۷۶پ - ۳۰۲» (کلام - عربی)

از: فاضل مقداد سیوری، عبدالله بن محمد بن حسین (م ۸۲۶)

رجوع شود بشماره۲۴۳۲/ع همین فهرست.

نسخ و نستعلیق، محمد کاظم بن ابو القاسم اصفهانی، نوشته شده به سالهای: ۱۲۶۳ (کتاب سوم نسخه) و ۱۲۶٤ (کتاب اول) و ۱۲۶۵ (کتاب دوم نسخه)، عناوین «قوله، قاله، اقول» در کتاب دوم و سوم نسخه با شنگرف، روی برخی کلمات و عبارات در کتاب اول با مرکب سیاه و در کتاب دوم و سوم با شنگرف خط کشی شده، دو برگ اول و برگ ۱٤۰ (حد فاصل بین کتاب اول و دوم)خالی از نوشته، در برگ ۳ مطلبی در وقف نسخه بر طلاب علوم دینیه اصفهان در سال ۱۳۰۵ نوشته

شده همراه با مهر «عبده محمد...بن محمد» نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۵۰x۲۲۰.

کاغذ: فرنگی، ۳۰۲ برگ، ۲۱ سطر، ۹۰x۱۵۵.

شماره پیشین: ۱۳۱-۲۰۱۶۶، ع/۲۱۱.

۲۵۱۲/ع

من لایحضره الفقیه (حدیث - عربی)

از: ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

رجوع شود بشماره ۲۳۵۹/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء سوم و جزء چهارم کتاب (از مباحث ابواب القضا یا ببعد) را در بردارد. جزء سوم «۲»، جزء چهارم «۱۷۲پ».

در ابتدای نسخه یکبرگ از مطالب کتاب افتادگی دارد و جزء چهارم کتاب در این نسخه مبحث کتاب اسانید را در بر ندارد.

آغاز کتاب: «اللهم انی احمدك و اشكرك و اؤمن بک».

آغاز جزء سوم: «ابواب القضایا و الاحکام، باب من یجوز التحا کم الیه و من لایجوز...».

آغاز نسخه افتاده: «قال ایما مؤمن قدم مؤمن فی خصومة...باب اصناف القضاة ووجوه الحکم...».

انجام: «اللهم من کان له من انبیائک و رسلک...اهل بیتی و ثقلی فاذهب عنهم الرجس و طهر هم تطهیرا».

نسخ، محمد شفیع بن غلامعلی بریجی، ۱۰۹۷ هـ.ق، بدون تزیین، در چهار برگ پایانی نسخه(۳۲۱پ - ۳۲۵) فهرست مشایخ به ترتیب حروف تهجی و شرح علامات رمزی کتاب نوشته شده، انتهای جزء سوم و جزء چهارم کتاب در نسخه ممهور به مهر «المذنب شفیع» بوده که مهر کاتب است، برگ اول و برگ ۱۷۱ خالی از نوشته، در حاشیه بالایی برخی اوراق نوشته شده وقف خاص بر اولاد ذکور واقف، آب افتادگی و موریانه خوردگی ووصالی در لبه‌ها و حواشی اوراق، لغات متن با استفاده از قاموس و صحاح در حواشی اوراق ترجمه و شرح شده، مطالبی در توضیح عبارات متن با استفاده از کتبی همچون شرح شرایع زین الدین، شرح لمعه، شرایع و با امضای «سلطان»، «ن مدظله»، «م ادرحمدالله»، «م د»، «حسن ره» و «سید احمد قدس سره» در حواشی اوراق نوشته شده، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، سه ترنج عمودی در میانه جلد، گل‌های ریسه‌ای در جداول حاشیه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۰۰x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۲۵ برگ، ۱۸ سطر کامل، ۱۲۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۱۵۹-۱۷۹۹، ع/۲۱۲.

۲۵۱۳/ع

شرح قطر الندی **(نحو - عربی)**

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن یوسف (م۷۶۲)

رجوع شود بشماره ۲۴۴۴/ع همین فهرست، یکبرگ از

مطالب پایانی کتاب در انتهای نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «قال الشیخ...الحمدلله رافع الدرجات لمن انخفض لجلاله...».

انجام: «و هذا آخر ماوردت با ملائه علی هذه المقدمة...».

انجام نسخه افتاده: «فصل همزة الوصل... علی انهما من باب واحد و انما مثلث با ذهب دفعا».

نسخ، عناوین به شنگرف در حواشی اوراق نوشته شده، عنوان «ص - ش» بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، برگ اول و آخر نسخه خالی از نوشته، روی برگ ۲ مطالب کوتاه نحوی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی ووصالی در برخی اوراق، مطالب نسبتا مفصلی در توضیح عبارات متن با استفاده از کتبی همچون مصباح، شرح مصباح، شواهد الفیه، شرح رضی و شذور و با امضای «چلبی»، «محمد»، «بیضاوی» «زکریا» و بیشتر با امضای «ع ـق» در حواشی اوراق نوشته شده.

جلد: تیماج، تریاکی سوخته، ضربی، مقوایی، عطف تیماج سیاه، ۲۱۰x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۶۴ برگ، ۱۹ سطر، ۱۷۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۱۶۴-۱۸۰۴، ع/۲۱۳.

۲۵۱۴/ع

مجموعه

۲۵۱۴/۱- الباب الحادی عشر «۱پ -۸»

(کلام - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م۷۲۶)

رجوع شود بشماره ۲۴۲۱/ع همین فهرست.

۲۵۱٤/۲- مراح الارواح «۹ ـ ٤۸پ»

(صرف ـ عربی)

از: احمدبن علی بن مسعود

مؤلف پس از آنکه علم صرف را مادر علوم و نحو را پدر علوم دانسته، مباحث عمده علم صرف را به اختصار در ابواب هفتگانه کتاب بترتیب ذیل بررسی نموده است:

باب اول ـ صحیح.

باب دوم ـ مضاعف.

باب سوم ـ مهموز.

باب چهارم ـ مثال.

باب پنجم ـ اجوف.

باب ششم ـ ناقص.

باب هفتم ـ لفیف.

کشف الظنون (۲/۱۶۵۱)، ف ملی (۷/۲۱٤)، ف آستان قدس (۱۳/۵۱۰)، ف عربی مشار ۸۳۰.

آغاز: «قال المفتقر الی الله الودود ... اعلم ان الصرف ام العلوم و النحوا بوهاو یقوی فی الدرایات».

انجام: «و فی فعل التی لم یجتمع الاعلالان یکون حکمها ایضا کحکم طوی للمبالغة نحو طویا طویان..».

۲۵۱٤/۳- شرح قطر الندی «۵۰پ ـ ۱۵٤»

(نحو ـ عربی)

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن یوسف بن عبدالله بن هشام (م ۷۶۲)

رجوع شود بشماره ۲٤٤٤/ع همین فهرست، حدود ۵ الی ۶ سطر از عبارات پایانی شرح در نسخه حاضر موجود نیست.

آغاز: «قال الشیخ...الحمدلله رافع الدرجات لمن انخفض لجلاله».

انجام کتاب: «وهذا آخر ما اردت با ملائه علی هذه المقدمة... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین».

انجام نسخه: «و هذا آخر ما اردت با ملائه علی هذه المقدمة و قد جاء بحمد الله مهذب المنافی».

نسخ، اسماعیل بن محمد مشهور به بهشتی، ۱۲۲۶ هـ.ق، کتاب اول استنسا خ شده از نسخه‌ای که بخط محمد صادق بن شیخ محمد بوده، روی برخی عبارات کتاب سوم با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول روا یتی از امام صادق (ع) به نقل از مصباح کفعمی در مطلبی پیرامون کلمه توحید و بیان اشکال خبر واقع شدن کلمه موجود در «لااله الا الله» بهمراه رباعی منسوب به امام علی (ع) در تادیب اطفال و مطلبی در بیان صفات سلبیه و ثبوتیه باریتعالی به نظم، در برگ ۸ مطالبی نحوی و فائده‌ای در منطق و کلامی از حکما نوشته شده به سال ۱۲۵۱ و مسئله غریبه شرعیه بهمراه غزل نوشته شده، در برگ ٤۹ مطلب کوتاهی در مالکیت نسخه به سال ۱۳۲۵ ممهور

به مهر «...لطفعلی» و مهر «...محمد» بهمراه اشعار کوتاهی در موضوعات اخلاقی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و موریانه خوردگی و وصالی در برخی اوراق، کتابهای نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۲۱۰x۱٤۵.

کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، ۱۵٤ برگ، ۱۰و۱٦ سطری، نوشته متغیر بین ۱٤۰x۸۰ و ۱۵۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۱٤۹-۱۷۸۹، ع/۲۱٤.

۲۵۱۵/ع

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (فقه - عربی)

از: طباطبایی، سید علی بن محمد علی (م ۱۲۳۱)

زمان تالیف: ۱۱۹۲

رجوع شود بشماره ۲۳۷٦/ع همین فهرست، نسخه حاضر مباحث کتاب النکاح، کتاب الطلاق، کتاب الخلع و المبارات، کتاب الظهار، کتاب الایلاء و الکفارات از کتاب ریاض المسائل را در بردارد.

آغاز نسخه: «الحمدلله رب العالمین...کتاب النکاح، هو فی اللغة الوطی علی الاشهر».

انجام نسخه: «لاستقراره بالموت فلایوقعه اللعان المتجدد و الحمدلله قد فرغ من تسویده...».

نسخ، عناوین و سر فصلها به شنگرف، روی عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و لکه‌های سوختگی ووصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی بسیار مختصر دارد.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، گوشه‌ها و عطف با روکش پارچه‌ای، ۲۰۰x۱٤۵.

کاغذ: فرنگی، ۵۰۷ صفحه، ۲۱ سطر، ۱۵۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۰٤۸-۱٦۸۸، ع/۲۱۵.

۲۵۱٦/ع

مصابیح الظلام فی شرح مفاتیح شرایع الاسلام (فقه - عربی)

از: شبر، سید عبدالله بن محمد رضا (۱۲٤۲)

زمان تألیف: ۱۲۲٦ هـ.ق

شرح استدلالی است بر کتاب «مفاتیح شرایع الاسلام» فیض کاشانی، شارح روایتهای مربوط به هر مسئله فقهی را که در کتابهای وافی، وسائل الشیعه و بحار الانوار نقل شده در این شرح بیان نموده است.

این شرح مفصل است و در هشت جزء نگاشته شده. نسخه حاضر جزء سوم مصابیح الظلام است که در آن مباحث اوقات نماز، مکان و لباس نمازگزار، افعال نماز و لواحق نماز مورد بررسی قرار گرفته پس از اتمام مباحث کتاب در اوراق «۳۸۳ تا ۳۸٦پ» نسخه خاتمه‌ای ضمیمه شده در بیان اخباری از کتاب وسائل الشیعه که دلالت بر استحباب تطوع به نماز و روزه و حج

و جمیع عبادات میت داشته و در بیان وجوب قضاء نمازهای ولیّ که به جهت عذر از ایشان فوت شده است.

الذریعه(۷۷/۱۴)، ف ملی (۵۶۵/۱۰)، ف مرعشی (۲۵۹/۳)، ف آستان قدس (۵۲۲/۱۳) ف عربی مشارص ۵۲۲.

آغاز جزء سوم کتاب: «الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین اما بعد فهذاهو... القول فی اوقات الصلوة».

انجام: «ثم اقض ما شئت... لئلا یکون علمنا وبالا و عقاب بمحمد و آله الاطهار... تم کتاب الصلوة و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا».

آغاز ضمیمه: «خاتمه نذکر فیها الاخبار الدالة علی استحباب التطوع بالصلوة و الصوم و الحج...».

انجام ضمیمه: «عدم دلالة الایه و الخبر ما ادعوه انتهی کلام الشهید فی الذکری و انما نقلناه بطوله لمافیه من الفوائد الکثیرة».

نستعلیق و نسخ، ۱۲۱۶ هـ.ق، عناوین و سر فصلها به شنگرف، روی عبارات مورد شرح با مرکب سیاه خط کشی شده، برگ ۳۸۶ پ در پایان نسخه ممهور به مهر بیضوی ظاهرا «شفیع محمد و العترة الطاهرة نجنی فی الاخرة»، در برگ پایانی فهرست مطالب کتاب نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و موریانه خوردگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی مختصر با امضای «منه» داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرخ، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، ۲۰۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۸۷ برگ، متغیر بین ۲۳ تا ۲۶ سطر، ۱۴۵x۸۰.

شماره پیشین: ۲۵۳-۲۱۳۸، ع/۲۱۶.

۲۵۱۷/ع

الاربعون حدیثا (الاربعین) (حدیث ـ عربی)

از: شیخ بهائی، بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۰ یا ۱۰۳۱)

زمان تألیف: ۹۹۵ هـ.ق

مؤلف در ابتدا چنین بیان داشته: اعظم مفاخر پس از ایمان بخدا و روز قیامت، اقتدا و پیروی به ملت و سنت نبوی است که این مهم با نقل و روایت و ضبط حدیث انجام می‌شود. سپس چهل حدیث از اهل بیت نبوت و ولایت در سنن و آداب را که مؤلف از مکانهای متعدد جمع آوری نموده بیان کرده به شرح هر کدام به تفصیل پرداخته است. کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و یکبرگ در ابتدای آن افتادگی دارد.

الذریعه (۴۲۵/۱)، ف ملی (۷۷/۷)، ف مرعشی (۷۶/۱)، ف آستان قدس (۳۶/۱۳) ف عربی مشار ص ۳۶.

آغاز کتاب: «ان احسن حدیث تحلی اللسان بجواهر حقایقه و خیر خبر تجلی الانسان فی زواهر حدائقه».

آغاز نسخه افتاده: «مخبرا بالسر المصون خلف استاره مظهر الدررالمکنون بعد استاره».

انجام: «ان یصدق اولئک ایضا فیما یلقونه...و ههنا اقطع الکلام شاکرا لله علی توفیقه للاتمام و مصلیا علی اشرف الانام و آله...».

نستعلیق، ۱۲۳۹، روی عناوین و سر فصلها و روی عبارات هر حدیث و برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در پایان نسخه پس از اتمام کتاب در اوراق ۱۰۹ پ و ۱۱۰ مطالبی از حکمای روم در تعبیر خواب بر اساس حروف ابجد همراه با روایتی از پیامبر (ص) همراه با نقل حکایتی در ارتباط با یک بیت شعر در تبری از ظلم که بدستور یکی از پادشاهان برای تذکر بربساط ایشان نقش نموده و ظاهرا این مطالب توسط کاتب نوشته شده، برگ ابتدایی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و جدا شدن اوراق از عطف و شیرازه در برخی اوراق، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج یک لا، مشکی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته رنگ و روغن، فرسودگی و ریخته شدن رنگها مشاهده می‌شود، ۲۰۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۱۰ برگ، ۱۶ سطر کامل، ۱۴۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۲۶-۲۰۱۱، ع/۲۱۷.

ع/۲۵۱۸

مهج الدعوات و منهج العنایات (دعا ـ عربی)

از: ابن طاوس حلی، رضی‌الدین علی بن موسی بن طاوس (م ٦٦٤)

زمان تألیف: ٦٦٢هـ.ق

حرزها و ادعیه مختلفی همچون دعاهای قنوت و دعاهای حجاب و تعقیبات و دعاهای حاجات و مهمات که از حضرت نبی اکرم (ص) و ائمه اطهار علیهم السلام جمع آوری شده، در این کتاب نگاشته شده است. مطالب کتاب در ابواب و فصول مختلف مرتب نشده است.

الذریعه (۲۸۷/۲۳)، ف ملی (۲۲۷/۷)، ف مرعشی (۷۱/۱)، ف آستان قدس (۵۷۱/۱۳)، ف عربی مشار ص ۹۳۷.

آغاز: «یقول مولانا افضل العالم العلامه الفقیه الفاضل...و بعد احمدالله الذی ابتدء بالاحسان و دعا عباده الی معرفته».

انجام: «ما ارجوان یغنی عن الزیادات و هذا آخرما اردناه من کتاب...والحمدلله اولا و اخراو ظاهرا و باطنا».

نسخ، عبدالله بن محمد مؤمن یزدی، ۱۰۴۸، هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، در سه برگ نخستین و سه برگ پایانی نسخه احادیث و روایات در موضوعات مختلف بخط حمائلی نوشته شده که منقول از عیون اخبار الرضا، فردوس الاخبار، مصباح الشریعة، کافی، امالی، عین الحیوة، خصال، علم الیقین و مجمع البیان بهمراه ترجمه برخی از لغات کتاب و مطالبی طبی بنقل از موجز و شرح اسباب و علامات نوشته شده، در ظهر برگ اول مطلبی کوتاه در بیان عقاید طوائف مفوضه و جبریه با استفاده از منتخب عقاید ناصریه و در برگ ۲ مطلبی در بیان معانی خیر و شر و بحث پیرامون خالق خیر و شر بودن خداوند بنقل از انوار الجلالیه فی شرح الفصول النصیریة و در برگ پایانی نسخه مطالب کوتاهی از وصایای ابن طاوس نوشته شده، در ظهر برگ ۳ یادداشتی مبنی برهبه

نمودن نسخه توسط والد محمد تقی به ایشان همراه با مهر «لااله الاالله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» مشاهده می‌شود، ترجمه و توضیح پیرامون لغات متن با استفاده از کتابهایی همچون نهایه، مفتاح الفلاح، کنز اللغة و صحاح در حواشی نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، دامن دار با طرح سر ترنج در لبه وسط آن، اندرون جلد تیماج زرشکی، ۲۵۵x۲۰۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۲۲۷ برگ، ۱۶ سطر، ۱۵۵x۱۰۵.

شماره پیشین: ۱۰۰۸-۱۶۴۸، ع/۲۱۸.

۲۵۱۹/ع

جامع المقاصد فی شرح القواعد **(فقه - عربی)**

از: کرکی، علی بن عبدالعالی، محقق ثانی (م ۹۴۰)

رجوع شود بشماره ۲۴۸۹/ع همین فهرست. نسخه حاضر جلد اول کتاب مشتمل بر مباحث کتاب الطهارة و کتاب الصلاة و ۳ برگ از مباحث آغازین جلد دوم را در بردارد. جلد اول کتاب در نسخه، حدود ۱۰ برگ افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «بسمله، الحمدلله العلی الکبیر الخبیر العلیم القدیر».

آغاز نسخه افتاده: «ای لایکاد یدرکه لقلته و مثل له

المصنف بروس الابروالامر قریب...قوله و سواء کان ماء غدیر اوانیة اوحوض اوغیرها».

انجام جزء اول: «فیکون المرادبالتکبیر ما هو اعم من الکل و البعض ولیکن هذا آخر الجزء الاول...».

انجام نسخه: «و ذلک فی صورة واحدة...علی ظنه و الزمان حاضرانه».

نستعلیق، عناوین «قوله» با شنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با مرکب سیاه خط کشی شده، نسخه فرسوده شده و تمام اوراق آن از عطف و شیرازه جدا شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، پس از اتمام جلد اول کتاب در پایین برگ ۱۲۰ نسخه مطلبی به نقل از خط شیخ علی بن هلال و قول الاخ فی الله در سؤال فقهی پیرامون جواز تقلید میت در شرایط خاص و پاسخ محمد بن مطهر و در جواز حکم و قضا بین مردم توسط عادل امامی در غیبت اگر چه شرایط اجتهاد را نداشته باشد نوشته شده توضیح برخی از لغات متن با استفاده از کتبی همچون صحاح و توضیحاتی پیرامون مطالب متن با امضای «ش» در حواشی برخی اوراق نگاشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، دامن دار، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل وبوته، اندرون جلد تیماج نخودی، عطف تیماج قهوه‌ای با فرسودگی و پارگی، ۳۰۵x۱۸۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۲ برگ، ۲۷ و ۲۸ سطر، ۲۱۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۱۱۱-۱۷۵۱، ع/۲۱۹.

۲۵۲۰/ع

حاشية معالم الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: شیروانی، میرزا محمد بن حسن (م ۱۰۹۸)

رجوع شود بشماره ۲٤٤۱/ع همین فهرست.

نسخ، محمد حسن بن حاجی الحرمین حاجی احمد، محل عنوان «قوله» خالی از نوشته، برگ اول نسخه ممهور به مهر بیضوی «حسین منی وانا من حسین» و مهر مربع «... العبد محمد» همراه با مطلبی در انتقال نسخه به یکی از مالکین به سال ۱۲٤۷، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» و به نستعلیق حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، جداول حاشیه ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، لت رویی جلد از عطف جدا شده و بهمراه نسخه نیست، ۱۰۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۵۳ برگ، ۱۸ سطر، ۵۵x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۱۳۸-۱۷۷۸، ع/۲۲۰.

۲۵۲۱/ع

حاشية حاشية الخفری علی شرح التجريد (کلام ـ عربی)

از: ملا شمسا کشمیری، شمس الدین محمد (ق ۱۱)

حاشیه ای است بر شرح تجرید و بر حاشیه شمس الدین محمد خفری بر شرح تجرید. محشی با عنوان «قال المصنف» به

شرح برخی از عبارات تجرید پرداخته و با عنوان «قوله»، عبارات حاشیه خفری را شرح نموده است.

نام محشی، به صورت ناقص و ناخوانا در گوشه‌ای از برگ اول نسخه نوشته شده و در متن کتاب و در الذریعه (٦٤/٦) چنین نامی به عنوان محشی دوم در حاشیه خفری نگاشته نشده، در برگ اول نسخه خطی بشماره ۱۷۰٦/ع کتابخانه ملی که حاشیه آقا جمال خوانساری بر حاشیه خفری است، اسامی حاشیه نویسان بر حاشیه خفری همچون لاهیجی، ملاصدرا، ملا شمسا گیلانی، تنکابنی و خلیفه سلطان نوشته شده و نام ملا شمسا کشمیری هم در جمع حاشیه نویسان آمده است. همچنین در طبقات اعلام الشیعه قرن ۱۱/ص ۲٦۵ در ترجمه ملا شمسا کشمیری از چنین حاشیه‌ای نام برده شده و تصریح شده که ملا شمسا کشمیری شاگرد شیخ بهایی و غیر از ملا شمس الدین محمد گیلانی است.

آغاز: «الحمد لله العلیم الحکیم و الصلوة و السلام علی خاتم المرسلین و آله المعصومین قال المصنف المقصد الثالث فی اثبات الصانع فيه اشارة لطيفة الی...».

انجام: «لقیام الصور المباينة و قد عرفت توجيهه غير مرة فلا نعيده».

نسخ، ۱۰۵۷ هـ.ق، عنوان «قوله» در برخی اوراق به شنگرف و در اکثر اوراق محل آن خالی از نوشته ظهر اوراق ۱ و ٦۹ ممهور به مهرهای مربع و بیضوی «عبده میرزا محمد...» و «یاتی من بعد اسمه احمد» و «...محب آل محمد» و چند مهر ناخوانا،

در برگ اول یادداشتی در مالکیت نسخه توسط حاجی احمد بن علی کشمیری نوشته شده، در برگ ۷۰ پس از نقل حکایتی از عدم غلبه اسکندر بر پادشاهی از پادشاهان، مطالبی در خواص و احکام اسم در غلبه بر دشمن به نستعلیق نوشته شده، در برگ پایانی نسخه چند بیت غزل به فارسی و با نام میرا بوالقاسم و محمد شفیع نوشته شده، آب افتادگی و موریانه خوردگی لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه رحمه الله» به خط نستعلیق حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی، یک لا، با فرسودگی و موریانه خوردگی، ۱۹۰x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۷۱ برگ، ۲۰ سطر، ۱۴۰x۷۰.

شماره پیشین: ۱۱۴۲-۱۷۸۲، ۲۲۱/۶.

۲۵۲۲/ع

حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر (بلاغت ـ عربی)

از: ملا عبدالله بن حسین یزدی شها بادی (م ۹۸۱)

حاشیه‌ای است بر حاشیه نظام الدین عثمان خطائی بر مختصر تفتازانی در شرح تلخیص المفتاح خطیب دمشقی.

این حاشیه با عنوان «قوله» نگاشته شده است. ابتدای کتاب در نسخه کامل نبوده و یکبرگ افتادگی دارد. در انتهای کتاب در نسخه حاضر، تاریخ تالیف همین حاشیه سال ۹۷۲ هـ.ق و در الذریعه (۷۱/۶) و فهرست آستان قدس و فهرست آیت ا... مرعشی سال ۹۶۲ هـ.ق ذکر شده است.

الذریعه (۷۱/۶)، ف آستان قدس (۱۹۱/۱۳)، ف مرعشی

(۱۱۳/۱).

آغاز کتاب: « حمدالمن خلق الانسان و علمه البیان و شکرا لمن علم بدایع المعانی».

آغاز نسخه افتاده: « لا غیر و السوابغ جمع سابغة و هی التامة الوافیة و البوالغ جمع بالغة و هی الکاملة الوافیة ... قوله و نصلی ای ندعوا».

انجام: « المرجو من الله حسن الخاتمة ... و الحمدلله علی توفیق الاتمام و السلام علی سید الانام و عترته ...».

نسخ، ۱۰۶۹ هـ.ق، عنوان « قوله» بشنگرف، حواشی و لبه های برخی اوراق ممهور به مهر مربع «ان المتقین فی مقام امین»، در برگ پایانی نسخه مطالبی در مالکیت افرادی همچون محمد صفی بن محمد عظیم و مطالب متفرقه و کوتاه دیگری در ارتباط با موضوع کتاب نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، مطالبی در توضیح عبارات متن با امضای « منه» و با استفاده از شرح تجرید و سمرقندی در حواشی اوراق نوشته شده نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرمه ای، ضربی، مقوایی، ۱۷۵x۹۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۱۱ برگ، ۱۵ سطر، ۹۵x۴۰.

شماره پیشین: ۱۱۳۴ - ۱۷۷۴، ع/۲۲۲.

۲۵۲۳/ع

المختصر (فی شرح التلخیص) (بلاغت ـ عربی)

از: تفتازانی، مسعود بن عمر (م ۷۹۳)

رجوع شود بشماره ۲٤۲۷/ع همین فهرست، حدود یکبرگ از مطالب پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز: «نحمدك یا من شرح صدورنا لتلخیص البیان...».

انجام کتاب: «بالنسبة الی المعنی الذی یتضمنه مشتملة علی لطف الفاتحة...».

انجام نسخه افتاده: «و اماالمتقدمون فقد قلت عنایتهم بذلک و جمیع فواتح السور و خواتمها».

نسخ، عناوین و سر فصلها بشنگرف، متن عبارات مورد شرح در برخی اوراق به شنگرف و در برخی اوراق روی آن با شنگرف خط کشی شده، فراز کتاب در ظهر برگ اول نسخه ممهور به دو مهر بیضوی «عبده الراجی علی»، در حاشیه بالایی ۱۷ برگ ابتدای نسخه اشعار فارسی (در بالای هر صفحه یک بیت) به نستعلیق نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح، تاج، کنز، ایضاح در حواشی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد برخی از حواشی با امضای شیخ الاسلام، سید، شیخ، رضی و برخی با استفاده از کتبی همچون مطول و شرح مفتاح نوشته شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، دامن دار، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۳۰x۲٤۰.

کاغذ: فرنگی (و اصفهانی در چندین برگ ابتدای نسخه)، ۲۱۳ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۵۵x۱۵۰.

شماره پیشین: ۱۱۶۶-۱۸۰۶، ع/۲۲۳.

۲۵۲٤/ع

الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی بن احمد شامی (م ۹۶۶)

زمان تالیف: ۹۵۷ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۳٤۳/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء دوم کتاب را در بردارد.

نسخ، غیاث الدین، عناوین و سر فصلها به شنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در وقف نسخه بر اولاد ذکور میرزا رفیع شیخ الاسلام و در ظهر برگ پایانی رباعی منسوب به امام علی (ع) نوشته شده، آب افتادگ و پاشیدگی مرکب و موریانه خوردگی ووصالی لبه‌ها در برخی اوراق، تمامی اوراق از عطف و برخی از شیرازه جدا شده. توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون نهایه، مهذب، کنزاللغة، قاموس و صحاح در حواشی اوراق، مطالبی در شرح عبارات متن از شارح با امضای «منه» و از خلیفه سلطان و جمال الدین خوانساری در حواشی برخی اوراق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ساده، ۱۷۰x۲۳۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۲۰۸ برگ، متغیر بین ۲۱و ۳۰ سطر، ۱۱۰x۱۷۰.

شماره پیشین: ۱۱۶۰-۱۸۰۰، ع/۲۲٤.

۲۵۲۵/ع

حاشیة الفوائد الحکمیة **(فلسفه ـ عربی)**

از: گیلانی، محمد بن نصر

زمان تألیف: قرن سیزدهم

مؤلف که از شاگردان شیخ احمد احسائی (م ۱۲۴۱ یا۱۲۴۳) بوده در ابتدای حاشیه چنین بیان داشته: از آنجا که کتاب «فوائد» شیخ احمد احسائی در بردارنده مسائل دینیه و معارف حقه و اصول یقینی و مشتمل بر نخبه معارف عارفین و زبده مسالک سالکین بوده و فهم اکثر آن مطالب موقوف است بر شنیدن توضیحات خود ایشان، بنابراین تصمیم گرفتم از افاضات شیخ احمد آنچه را شنیده و فهمیده‌ام در این حاشیه نوشته تا فهم عبارات ایشان بر طالبین و مشتاقان سهل و آسان شود. عبارات و مطالب این حاشیه نسبتا مفصل با عنوان «قوله» نوشته شده است.

آغاز: «بسمله فیقول الفقیر الی الله الغنی...انی بعد الفراغ عن الحکمة الیونانی... فها اناذا بعد الاستعانة اشرع فی المقصود فاقول قوله و هو تعمق فی الالفاظ لاغیر».

انجام: «الحمدالله الذی هدانی طریق الرشاد و رزقنی مسلک السداد ... ان ماذکرنا لیس من قبیل التوصیف من لیس له ذلک الوصف...».

نستعلیق، محتملا به خط مؤلف، ۱۲۳۰ هـ.ق، عنوان قوله در برخی اوراق بشنگرف و در اوراق دیگر محل آن خالی از نوشته، روی عبارات متن مورد شرح در برخی اوراق بشنگرف خط کشی شده، که در برگ اول مطالبی پیرامون حاشیه و مؤلف آن نوشته شده.

آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، توضیحاتی پیرامون مطالب کتاب در حواشی برخی اوراق نوشته شده که بعض آن با امضای «منه» است، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لایه، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی الوان، ۱۴۹ برگ، متغیر بین ۲۱ و ۳۱ سطر، ۱۶۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۲۱۳۳-۲۴۸، ع/۲۲۵.

۲۵۲۶/ع

مجموعه

۲۵۲۶/۱ـ الدرة المنظومة (الدرة الغرویة) «۳پ ـ ۶۹»

(منظومه در فقه ـ عربی)

از: بحر العلوم، سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبایی (م ۱۲۱۲)

مباحث فقهی کتاب الطهارة و بخشی از مباحث کتاب الصلاة (تا مبحث صلاة الطواف) در منظومه حاضر به رشته نظم در آمده است. قبل از شروع منظومه در نسخه، قصیده در مدح و توصیف منظومه «الدرة» که توسط حاج ملا محمد مشهدی در ۱۴ بیت سروده شده بصورت اشکال هندسی (به شکل سرو) به سال ۱۱۹۵نوشته شده است.

الذریعه (۱۰۹/۸)، ف آستان قدس (۲۴۵/۱۳)، ف عربی مشارص ۳۶۰.

آغاز:

«بسمله افتتح المقال بعد البسمله
بحمد خیر منعم و الشکر له»
«مصلیا علی نبی الرحمة
وآله الاطهار اهل العصمة»

انجام:

«ولم اجد للسر و الاجهار
نصابها فانت بالخیار»
«ادع عقیب الفرض بالماثور
من الدعاء الموجز المشهور»

۲۵۲۶/۲- ارجوزة فی الزکاة «۶۹ پ - ۷۳»

(منظومه در فقه - عربی)

از: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن (م ۱۱۰۴)

مسائل مختلف زکات همچون زکات واجب و مستحب، زکات انعام، زکات طلا و نقره، زکات فلات، زکات مال التجاره، مستحقین زکات و زکات فطر در صد و اندی بیت بنظم در آمده است. و آنچنانکه ناظم در آخر ارجوزه بیان داشته، این منظومه را در اجابت در خواست دوستان و در یک شبانه روز به رشته نظم در آورده است.

اشعاری منسوب به امام علی (ع) در اعمالی که در هر روز از ایام هفته فعل آن مناسب باشد در ۸ بیت ضمیمه ارجوزه شده همچنین ابیاتی در زکات بقر و غنم و ابل که بصورت رمز نوشته شده ضمیمه شده است.

الذریعه (۴۷۶/۱).

آغاز:

«الحمدلله علی افضاله
ثم علی محمد و آله
اسنی الصلاة السلام الزاکی
ما سبح الاملاك فی الافلاك
وهذه ارجوزة الزکاة قد
حوت مهمات امانی ذی الرشد»

انجام کتاب:

«والحمدلله و صلی الله ما
ناح حمام الایک اوترنما
علی النبی المصطفی محمد
وآله اهل العلی و السودد»

انجام ضمیمه:

«و هذا العلم لایعلمه الا
نبی اووصی الانبیاء»

۲۵۲۶/۳- ارجوزة فی الرضاع «۷۳پ - ۷۶پ»

(منظومه در فقه - عربی)

از: عاملی، صدر الدین محمد بن صالح بن محمد بن ابراهیم

موسوی عاملی (م١٢٦٣)

در اجوزه حاضر مسائل مختلف رضاع همچون شروط رضاع، نسب رضاع، حکم اتحاد فحل، احکام مظاهره در رضاع و حرمت اقارب در ٩٠ و اندی بیت بنظم در آمده است.

الذریعه (١/٤٧٦).

آغاز:

«الحمدلله الذی ادراخلاف طوله

ان احرز الرضاع شرطه نشر
تحریم تزویج و تحلیل نظر»

انجام:

«فربما یلزم حق صاحبه
ولم یجز لزومها المطالبة»

٢٥٢٦/٤- خلاصة الابحاث (ارجوزة فی الارث) «٧٧پ - ٨٦»
(منظومه در فقه - عربی)

از: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن (م ١١٠٤)

احکام ارث و تقسیمات آن، در نزدیک به سیصد بیت ارجوزه به رشته نظم در آمده است.

نسخه‌ای ناتمام از این ارجوزه در کتابخانه آیت الله مرعشی فهرست شده که ١٠٦ بیت از ارجوزه را در بردارد.

الذریعه (٧/٢٠٩)، ف مرعشی (٧/٢٦٤).

آغاز:

«یقول راجی العفو من ذی المنن
عبیده محمد بن الحسن
عامله مولاه بالاحسان
و العفووالرحمة و الغفران

انجام:

«وابنته وولده الاطهار
ذوی العلی و المجد و الفخار
دائمة مادامت الافلاك
و سبحت خالقها الافلاك

٢٥٢٦/٥- منهج السلامة (ارجوزة فی الایام الشریفة المندوب فیها الصوم) «٨٦پ - ٨٩پ»
(منظومه در فقه - عربی)

از: کفعمی، تقی الدین ابراهیم بن علی (م ٩٠٥)

شیخ کفعمی به دستور شیخ عز الدین حسین بن موسی عاملی (پدر شیخ بهائی) روزهائی از سال را که روزه در آن مستحب و مؤکد است در منظومه حاضر بیان نموده است.

الذریعه (١/٤٦٣).

آغاز:

«الحمدلله الذی هدانی
الی طریق الرشد و الایمان

ثــم صـــلـــوة الـــلـــه ذی الـــجـــلال
عـــلـــی نـــبـــی الـــمـــصـــطـــفـــی والـــآل

۲۵۲۶/۶- التحفة (ارجوزة فی اصول الدین) «۹۰ - ۹۵»
(کلام و عقائد - عربی)

از: دمستانی بحرانی، شیخ حسن بن محمد بن علی

مؤلف اصول پنجگانه دین را که اعتقادات واجب عقلی بر مکلفین است، به جهت فرزندش شیخ احمد به نظم در آورده و در ۵ مبحث مرتب نموده است. این ارجوزه به نام «التحفة» یا «تحفة الباحث» مشهور است.

برفراز ارجوزه در نسخه حاضر فائده‌ای از شیخ بهائی در افعال حج که بصورت حروف رمز در یک بیت شعر جمع آوری شده نوشته شده است.

الذریعه (۱/۴۵۶ و ۳/۴۰۱).

آغاز:

«حـــمـــد الـــواجـــب الـــوجـــود الاحـــد
الـــقـــا در الـــعـــدل الـــحـــکـــیـــم الـــصـــمـــد
الـــی: و بـــعـــد فـــالـــراجـــی لـــعـــفـــوالـــمـــنـــن
فـــتـــی ابـــی الـــفـــضـــل مـــحـــمـــد حـــســـن»

انجام:

«ثـــم الـــســـلام الـــمـــؤمـــن الـــســـلام
عـــلـــی الـــنـــبـــی ســـیـــد الانـــام

و آلـــه الامـــاجـــد الـــکـــرام
مـــا اضـــحـــک الـــروض بـــکـــا الـــغـــمـــام»

نسخ و نستعلیق، ۱۲۶۷ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف تزیین و علامتگذاری شده، برگ دوم ممهور به مهر مالکیت «عبده الراجی عبدالله بن محمد موسوی»، در ظهر برگ اول حدیثی منقول از امام صادق (ع) نوشته شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، نسخه سالم و مصون از فرسودگی است، کلمات مشکل متن در حواشی اوراق با استفاده از کتب لغات همچون مجمع البحرین، صحاح، کنز اللغة، مصابیح ترجمه و توضیح شده، مطالبی در توضیح اشعار متن با استفاده از کتب روض، ذکری، خلاصة الاذکار، حدائق، شرح الارشاد، مدارك، شرح لمعه، شرح ذخیره، ذخیرة المعاد و شرایع در حواشی اوراق بصورت منظم و در برخی اوراق بصورت اشکال هندسی نوشته شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۱۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۹۶ برگ، ۱۸ سطر کامل، ۱۳۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۲۸-۲۰۱۳، ع/۲۲۶.

۲۵۲۷/ع

الاسفار الاربعة (الحکمة المتعالیة) (فلسفه - عربی)

از: ملا صدرا محمد بن ابراهیم شیرازی، صدرالمتالهین (م ۱۰۵۰)

عرفا و سالکین طریق حق ٤ سفر در پیش دارند: ۱ـ سفر خلق به سوی حق ۲ـ سفر به حق در حق ۳ـ سفر از حق به خلق ٤ـ سفر به خلق در حق. ملاصدرا در کتاب حاضر، این ٤ سفر را با دید فلسفی آمیخته به عرفان بیان و شرح نموده است. مباحث کتاب اسفار در ٤ جزء مرتب شده: جزء اول ـ در امور عامه، جزء دوم ـ در علم طبیعی، جزء سوم ـ در علم الهی، جزء چهارم ـ در علم نفس از مبدا به معاد.

نسخه حاضر مبحث جواهر و اعراض از جزء اول کتاب را دربر دارد.

الذریعه (۲/ ٦۰)، ف ملی (۹/ ٤١٦)، ف مرعشی (۱۵/ ٤۵)، ف آستان قدس (۱۳/ ٤۹)، ف عربی مشار ص ۵۳.

آغاز کتاب: «الحمدلله فاعل کل محسوس و معقول و غایة کل مطلوب و مسئول».

آغاز نسخه: «السفر الثانی ـ المرحلة الثانیة فی المقولات و احوالها، ان الرتب الطبیعی ان استدعی».

انجام: «و لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم و ماقال ثناء علی ذاته فی خلقه ایاه فتبارك احسن الخالقین».

شکسته نستعلیق، ۱۲۰٦ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، در برگ اول مطلبی در مالکیت نسخه در سال ۱۲۰٦ توسط احمد بن محمد باقر نوشته شده همراه با مهر مالکیت «العبد احمد محمد باقر»، ظهر برگ اول فراز کتاب در نسخه ممهور به مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین...» و برگ سوم ممهور به مهر بیضوی «صدر»، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب

در حواشی تمامی اوراق، لکه‌های چرکی در تمامی ۱۵ برگ اول و در قسمتی از اوراق دیگر نسخه، جدا شدن اوراق از عطف و شیرازه در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج یک لا، تریاکی، ۱۴۵x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ١٦٢ برگ، ۲۵ و ۲٦ سطر، ۹۰x۱٦۰.

شماره پیشین: ۱۲۷-۲۰۱۲، ع/۲۲۷.

۲۵۲۸/ع

عدة الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: شیخ طوسی، محمد بن حسن، (م ٤٦۰)

تا زمان شیخ طوسی کتاب مفصلی در اصول فقه در میان شیعیان تالیف نشده بود و به گفته شیخ طوسی قبل از ایشان، شیخ عبدالله مختصری در اصول فقه نگاشته که آن مختصر کافی نبود و احتیاج به استدراك داشت و سید مرتضی هم مطالبی در «الامالی» در اصول فقه نگاشته بود که آن مطالب قابل استناد نبوده، بنابر این شیخ طوسی کتاب حاضر را به تفصیل در مباحث علم اصول فقه و در یک مقدمه و دو قسم مباحث الفاظ و اصول عملیه به رشته تحریر درآورد.

نسخه حاضر دو جزء کتاب را دربر دارد. جزء اول ۱پ، جزء دوم ۹۲پ.

الذریعه (۱۵/ ۲۲۷)، ف ملی (۷/ ۳۳۸)، ف آستان قدس (۱۳/ ٤۰۱)، ف مرعشی (۱/ ۱٦۱)، ف عربی مشار ص ٦۱۹.

آغاز: «الحمدلله وحده و الصلوة علی خیر خلقه... سالتم ایدکم الله املاء مختصر فی اصول الفقه محیط بجمیع ابوابه علی سبیل الایجاز».

انجام: «علی مذهبنا فی الوقف قد ذکرنا فی هذا الکتاب جملة موجزة... و انه ولی ذلک و القادر علیه و الحمدلله رب العالمین».

نسخ، احمد بن محمد خوانساری، ۱۲۰۳ هـ.ق، عناوین بشنگرف، محل عنوان در برخی اوراق خالی از نوشته، روی سرفصلها و عناوین در برخی اوراق با شنگرف خط کشی شده، روی برگ اول مطلبی در مالکیت نسخه در سال ۱۳۳۰ توسط لطفعلی بن محمد کاظم نوشته شده، برگ ۹۲ پ ممهور به دو مهر بیضوی «الراجی ... علی»، در ظهر برگ پایانی نسخه فهرست کتب یکی از مالکین نسخه نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، جداول و لچکی زر، ترنج و سرترنج زد با گل و بوته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۱۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۱۷۷ برگ، ۲۴ سطر، ۱۵۰x۸۵.

شماره پیشین: ۱۲۳-۲۰۰۸، ع/۲۲۸.

ع/۲۵۲۹

مجموعه

۲۵۲۹/۱- رسالة فی علم النفس «۲پ - ۷»

(فلسفه - عربی)

محتملا از: ابن سینا، ابو علی حسین بن عبدالله (م ۴۲۸)

رساله‌ای است در بررسی نفس با دید فلسفی. مطالب رساله در سه فصل و خاتمه بترتیب ذیل مرتب شده است:

فصل اول - در اثبات اینکه جوهر نفس با جوهر بدن مغایرت دارد.

فصل دوم - در پایدار بودن نفس پس از هلاکت بدن.

فصل سوم - در مراتب نفوس در سعادت و شقاوت پس از جدایی از بدن.

خاتمه - در بررسی عوالم سه گانه عقل و نفس و جسم و ترتیب وجود از حق تا پایین ترین مراتب موجودات.

نام مؤلف به جهت ذکر نشدن در متن رساله، مورد اختلاف است. در برگ اول نسخه حاضر، رساله به «ابن کمال پاشا» نسبت داده شده همچنانکه به گفته الذریعه (۳۲۴/۱۵) و (۲۶۲/۲۴) رساله حاضر به جلال الدین محمد بن اسعد دوانی و نعمان خوارزمی و قطب شیرازی و صدر قونوی نسبت داده شده.

همچنین در فهرست مصنفات ابن سینا/۳۰۲ (به تحقیق دکتر مهدوی) و کشف الظنون (۸۹۶/۱) رساله «علم النفس» به ابن سینا نسبت داده شده است. به نظر می‌رسد با وجود اختلافات مذکور، نسبت رساله به ابن سینا نزدیک تر باشد.

آغاز: «بسمله - الحمد لله الذی لایخیب من بابه آمل ولا یحرم عن جنابه عامل... و بعد فهذه رسالة حررتها فی علم النفس وجعلتها ثلاثة فصول...».

انجام: «ولا یوازنها حال واذ قد وصلنا الی هذا المقام و کشفنا هذه الاسرار... جعلنا الله و ایاکم من المهتدین انه

هوالعزیز الرحیم».

۲۵۲۹/۲- رسالة فی حل عبارة غریبة «۷پ - ۹»
(تصوف و عرفان - عربی)

از: قسنطینی شاذلی، احمد بن ابوبکر

مؤلف در ابتدای رساله چنین بیان داشته: برخی از اولاد مشایخ بزرگ کلماتی را از اجداد خود حفظ نموده و بر بسیاری از مشایخ عصر بر سرزمین مصر عرضه نموده از حل آن کلمات و عبارات توسط آن مشایخ جوابی به دست نیاورده پس از آن به من مراجعه نموده درباره آن عبارت و کلمات سوال نمودند. سپس مؤلف مسئله مورد سوال را چنین بیان می‌کند که زمانی از شیخی دستور سلوك و ترتیب را طلب می‌کنند و شیخ در جواب این عبارت رمزی و مشکل را اظهار نمود: «بر این حظ و بهره نمی‌رسد مگر کسی که مثلث الکمیة مربع الکیفیة مخمس الدار مسدس الترکیب باشد».

مؤلف در این رساله به حل عبارات رمزی فوق پرداخته است.

آغاز: «بسمله - الحمدلله رب العالمین... و بعد الحمدلله والصلاة و السلام علی النبی (ص) فقد سئلنی بعض اولاد المشایخ الکبار...».

انجام: «و هذا من باب یمحو الله ما یشاء... و هو یقول الحق و یرشد التسدید ... و سلامه علی عباده الذین اصطفی».

۲۵۲۹/۳- نفس رحمانی «۹- ۱۰»
(تصوف و عرفان - عربی)

از: ؟

مؤلف در ابتدای رساله به بررسی توحید واجب الوجود و تقسیم توحید به توحید ذات و صفات و اسماء پرداخته پس از بیان آنکه هر منزل و مقام از مقامات توحید، سیر و سلوك خاص خود را دارد به بیان حکایتی از ابو یزید بسطامی مبنی بر رویت کعبه در اولین سفر ایشان به حج و رویت خدای کعبه در دوین حج و عدم رویت کعبه و خدای آن در سومین حج پرداخته و پس از آن مقامات سه گانه علم الیقین، عین الیقین و حق الیقین را مورد بررسی قرار داده است.

آغاز: «سبحان الله و بحمده سبحان الله العظیم الابتات التی ذکرها صاحب منازل السائرین التی اولها ...».

انجام: «و هو مقام جمع الجمع فی اصلاحهم و الحمدلله رب العالمین».

۲۵۲۹/٤- رسالة فی السوال عن تکفیر ابن الفارض «۱۱ و ۱۲ و ۱۰» **(کلام و عقائد - عربی)**

از: ؟

مؤلف پس از تکفیر اشخاصی که از کلمات «ابن فارض» در ابیاتی از «نظم السلوك»، فساد عقیده ایشان را فهمیده و در ضمن سؤالات خود اشکالاتی را بر عقیده ایشان وارد نموده‌اند از

علماء مختلفی در این مورد سؤال نموده و پاسخ برخی از آنها همچون شیخ زکریا، شیخ عبدالرحیم انباسی، شیخ جلال الدین بکری، شیخ شمس الدین جوهری و شیخ سراج عبادی را در رساله حاضر جمع آوری نموده است.

مطالب رساله در اوراق ۱۱ و ۱۲ و عبارات پایانی آن در برگ ۱۰ نسخه نوشته شده است.

آغاز: «الحمدلله ما جوابکم رضی الله عنکم فیمن یقول بتکفیر سیدی عمر بن الفارض...بناء علی ما فهمه من کلامه فی ابیات...».

انجام: «من قواعد الامام الشافعی بما یطول ذکره اخرما وجد بالاصل بلفظه و حروفه و الحمدلله وحده و صلی الله علی من لا نبی بعده و علی آله و صحبه وسلم».

۲۵۲۹/۵- اثبات الواجب (القدیم) «۱۰پ و ۱۳-۳۰»

(فلسفه - عربی)

از: دوانی، جلال الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۸)

اهدا شده به: سلطان ابوالفتح با یزید خان بن سلطان مرادخان

مؤلف ادله و براهینی را که اثبات واجب می‌کند، منحصر در دو مسلک دانسته: مسلک اول - متوقف بر ابطال دور و تسلسل بوده، مسلک دوم - بررسی ادله‌ای که در ابتدا دلالت بر اثبات واجب داشته و سپس می‌توان از آن ادله و براهین به ابطال تسلسل منتقل شد. رساله حاضر به جهت بیان هر دو مسلک در دو مقصد

مرتب شده است. مطالب آغازین رساله در ۱۰پ و ادمه آن از برگ ۱۳ ببعد است.

الذریعه (۱۰۶/۱)، ف مرعشی (۳۰۸/۶)، ف آستان قدس (۱۸/۱۳).

آغاز: «سبحانک سبحانک ما اعظم شانک و اظهر برهانک انت الشاهد فی العین».

انجام: «ربما یعثر علیه فی تعلقاتنا ولکن هذا آخر ما قصدت الیه... لکن هو الله ربی الحق بفضله و یبطل الباطل بعدله».

۲۵۲۹/۶- رسالة جلالیة «ص ۳۰»

(فلسفه - عربی)

منسوب به: دوانی، جلال الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۸)

گفتار بسیار کوتاهی است در اثبات صانع به روش متکلمین که استدلال به حدوث جوهر و عرض است.

در این رساله گفتار کسانی که می‌گویند طریقه ابراهیم خلیل(ع) در اثبات صانع آنجا که می‌گفت «لا احب الافلین» همان استدلال به حدوث جوهر و عرض باشد این گفتار مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

برفراز رساله در نسخه حاضر عنوان رساله «جلالیه» نوشته شده و در ابتدای نسخه، رساله حاضر به جلال الدین دوانی نسبت داده شده که صحت نام رساله و نسبت آن به دوانی چندان معلوم نیست. پس از اتمام رساله در نسخه، اشعاری عرفانی از محمد

البکری الصدیقی و محمد بن محمد بن عبدالرحمن البکری نوشته شده است.

آغاز: «باسمه سبحانه و به نستعین قال المتکلمون فی اثبات الصانع ان العالم اما جوهرا و عرض».

انجام: «و ان کان اول الکلام موجبا للانتقال الی ان الکوکب لیس ربا تدبره».

٢٥٢٩/٧- شذور الذهب «٣٢ - ٤٣»

(نحو - عربی)

از: ابن هشام نحوی، عبدالله بن محمد بن یوسف (م٧٦٢)

در این کتاب یک دوره مباحث نحو عربی به اختصار بیان شده و به لحاظ اعتبار کتاب، حواشی و شروح متعددی بر آن نوشته شده است.

کشف الظنون (١٠٢٩/٢).

آغاز: «بسمله - قال الشیخ الامام العالم ...الکلمة قول مفرد و هی اسم و فعل و حرف فالاسم...».

انجام: «والاستفهامیه المجرورة کالاحد عشر و المائة و الحمدلله و کفی و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا».

نسخ، آخرین کتاب نسخه نوشته شده به سال ١١٥١ هـ.ق، عناوین و سر فصلها به شنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، روی برگ اول نسخه نام

رساله‌های موجود در نسخه با مرکب آبی نوشته شده، روی برگ دوم مطلبی در مالکیت نسخه توسط لطفعلی لطف الله در سال ١٣١٢ نوشته شده همراه با مهر بیضوی «لطف الله بن محمد کاظم»، در برگ ٣١ با نقل روایتی از حضرت رسول (ص) در لعن ابوسفیان و معاویه و یزید و نقل عبارتی در عدم جواز لعن یزید از غزالی، ایشان (غزالی) مورد لعن قرار گرفته‌اند، ظهر برگ پایانی نسخه فائده‌ای از امام البکری در خواندن سوره یس و اذکار و ادعیه‌هایی در رفع حوائج نوشته شده، آب افتادگی در حواشی برخی اوراق، برخی از رساله‌های نسخه در حواشی اوراق تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، ضربی، سه ترنج عمودی در میانه و چهار لچکی با گل و بوته، حواشی و لبه‌های جلد تیماج مشکی، عطف جلد تیماج تریاکی روشن، دامن دار با طرح ترنج، عطف و لبه‌های دامن تیماج مشکی و زرشکی، اندرون جلد روکش کاغذی، ٢٠٥x١٤٥.

کاغذ: فرنگی نخودی، ٤٣ برگ، متغیر بین ١٧ و ٢٣ سطر، ١٥٥x٩٥.

شماره پیشین: ٢٦٣-٢١٤٨، ع/٢٢٩.

٢٥٣٠/ع

تفسیر آیة الکرسی (تفسیر - عربی)

از: ملاصدرا محمد بن ابراهیم شیرازی، صدر المتالهین (م ١٠٥٠)

تفسیر فلسفی عمیقی است از آیة الکرسی (آیه ۲۵۶ـ بقره) در بیست مقاله که در هر مقاله عبارتی از آیه تفسیر می‌شود. مطالب هر مقاله با عناوین مختلفی همچون: مقاصد، مطالب، مشاعر، اشارات، لطیفات، فوائد، لوامع، لوایح، اطوار بیان شده است. نسخه حاضر ناقص بوده و ۱۵ مقاله از ۲۰ مقاله تفسیر را دربر دارد.

الذریعه (۳۲۹/۴)، ف ملی (۳۹۱/۸)، ف مرعشی (۳۳۵/۱۶)، ف آستان قدس (۱۳۳/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی جعلنی ممن شرح صدره للاسلام فهو علی نورمن ربه و جعلنی علی نفس ابیة... و بعد فیقول المتشبث بلطفه العمیم...».

انجام کتاب: «المعصومین عن الخطا و الفساد فی العمل و الاعتقاد».

انجام نسخه افتاده: «و ثالثها انه ولیهم یتولاهم بالمثوبة علی الطاعة و المجازات».

شکسته نستعلیق، عناوین و عبارات آیات قرآنی در برخی اوراق بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده. برگ اول ممهور به مهرهای بیضوی «اللهم صل علی محمد و آل محمد» و «محمد رفیع» و «محمد مهدی بن محمد کاظم الحسینی» و یادداشتهایی در مالکیت افرادی همچون ملا عبد الکریم بن آقا حیدر ابهری و دیگران در سالهای ۱۲۰۷ و ۱۱۰۲ نوشته شده، پایان کتاب در نسخه ممهور به مهر ناخوانا بوده که محتملا «...فضلعلی» می‌باشد، در برگ

پایانی مطلبی در بیان خاصیت یکی از ادعیه نوشته شده، ظهر برگ پایانی ممهور به مهر «محمد مهدی بن کاظم الحسینی»، نسخه مقابله و در حواشی تصحیح شده.

جلد: بیاض، تیماج مشکی، سجاف لبه‌ها تیماج عنابی با بوته‌های ریسه‌ای ضربی، عطف جلد تیماج زرشکی، اندرون جلد تیماج تریاکی روشن، موریانه‌خوردگی در قسمت پایینی لت رویی جلد، ۲۰۰x۱۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۷۹ برگ، (برگ اول که در برگ شمار منظور نشده به ۷۸ برگ شماره گذاری شده اضافه می‌شود)، ۲۳ سطر، ۱۵۰x۷۰.

شماره پیشین: ۲۳۷-۲۱۲۲، ع/۲۳۰.

۲۵۳۱/ع

رسالة فی الفقه **(فقه اهل سنت ـ عربی)**

از: ؟

رساله فتوایی در فقه حنفی است از کتاب الطهارات تا کتاب الایمان و کتاب الحظر و الاباحه و ابواب وصیت و فرائض. در هر یک از مباحث ابواب رساله، نظرات فقهی ابو حنیفه و ابو یوسف و محمد بیان شده است.

آغاز: «بسمله ـ الحمدلله رب العالمین... کتاب الطهارات قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا اذا قمتم الی الصلوة ... ففرض الطهارة غسل الاعضاء الثلثة و مسح الراس و المرفقان و الکعبان تدخلان فی الغسل».

انجام: «کل واحد من حبات الدراهم قسمت ما صحت نیة المسئلة علی ثمانیة و اربعین فما خرج اخذت له من سهام کل واحد حبة».

نسخ، عناوین و سر فصلها به شنگرف، برگ اول نسخه ممهور به مهر بیضوی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد تقی» بهمراه یادداشت مالکیت و فهرست عناوین رساله و مطالب حاشیه‌ای در ارتباط با مباحث رساله، در برگ آخر فهرست کتابهای امانتی آقا رفیع نوشته شده، آب افتادگی در حواشی و لبه‌های اوراق، فرسودگی و وصالی لبه‌ها و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی داشته و در برخی مطالب حاشیه‌ای نظرات فقهی شافعی پیرامون مسائل متن نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ساده و بدون تزیین، ۲۱۰x۱۳۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۵۹ برگ، ۱۳ سطر، ۱۵۰x۸۵.

شماره پیشین: ۱۰۳۰-۱۶۷۰ع/۲۳۱.

۲۵۳۲/ع

مجموعه

۱/۲۵۳۲- جواهر الکلمات فی صیغ العقود و الایقاعات «۱پ - ۸۸» (فقه - عربی)

از: صیمری، مفلح بن حسن بن رشیدبن صلاح (ق ۹)

زمان تألیف: ۸۷۰ هـ.ق

مؤلف در اجابت درخواست جمعی از مؤمنین، صیغه‌های عقود و ایقاعات را جمع آوری نموده و آن را در کتاب حاضر،

در سه مقدمه و دو باب به رشته تحریر در آورده است. در این کتاب عقود و ایقاعات با توجه به آنکه از اقسام احکام شرعیه بوده مورد تعریف قرار گرفته و در تعریف، به بیان صفات ممیزه هر کدام از یکدیگر و بیان فرق بین عقود و ایقاعات پرداخته شده است. همچنین ارکان هر کدام از عقود و ایقاعات و آنچه که صحت احکام هر کدام متوقف بر آن باشد تبیین شده است. باب اول کتاب در عقود و باب دوم در ایقاعات می‌باشد.

الذریعه (۵/۲۷۹)، ف ملی (۱۰/۲۵۰)، ف آستان قدس (۱۳/۱۷۷).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلی الله ...و بعد فقد التمس منی بعض الاخوان الاعزة علی الکرام لدی ان اجمع له صیغ العقود و الایقاعات».

انجام: «و یستحب للمزور استقبال الزائر و مصافحته... و التانیس بالحدیث و التودیع اذا خرج تم ما قصدنا ایراده... و سلم تسلیما کثیرا».

۲/۲۵۳۲- الرسالة الفخریة فی معرفة النیة «۹۱پ - ۱۱۴» (فقه - عربی)

از: فخر المحققین، ابو طالب محمد بن علامه حلی (م ۷۷۱)

اهدا شده به: شرف الدین علی بن ابی علی بن محمد بن ابراهیم بیهقی

فخر المحققین به در خواست شرف الدین علی بیهقی رساله

حاضر را در معرفت نیت و در سه فصل نگاشت.

فصل اول ـ در حقیقت نیت، فصل دوم ـ در وجوب نیت، فصل سوم ـ در صفت نیت و بیان و بررسی آن در انواع عبادات.

الذریعه (۱۲۶/۱۶)، ف ملی (۴۴۸/۴)، ف آستان قدس (۴۲۵/۱۳)، ف عربی مشار ص ۴۳۸.

آغاز: «الحمدلله علی هدایتنا بسید المرسلین و ارشادنا الی الدین المبین تکلفنا با لاحکام الشرعیه...».

انجام: «ینوی عند کل فعل الاستحباب و القربة و هذا آخر ما املینا فی هذه الرسالة...و حسبنا الله نعم الوکیل».

نستعلیق و نسخ، کتاب دوم بخط محمد امین بن منصور بار جینی، ۱۰۲۷ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، در برگ اول و آخر نسخه فوائد مختلف به روایت از پیامبر(ص) و ائمه همراه با ادعیه و اذکار مختلف کوتاه به نقل از روضة الشهدای واعظ کاشفی و مقتدی الفاترین فی معرفة اصول الدین و جمال الاسبوع ابن طاووس و کفعمی نوشته شده که برخی از این مطالب از روی نسخه‌ای که بخط غیاث الدین محمود واعظ یزدی بوده استنساخ شده، در سه برگ ۸۹ پ و ۹۰ و ۹۱ در فواصل بین دو کتاب نسخه اشعار و رباعی و غزل از شعرایی همچون شمس تبریزی، قاسمی، وحشی، فاریابی و شیخ ابو سعید نوشته شده، در ظهر برگ ۹۰ تاویل جستن اعضای بدن به تفصیل بیان شده، برگ اول ممهور به مهرهای بیضوی «عبده الراجی ابوطالب الحسینی» و «محمد مؤمن» بهمراه مطالبی در مالکیت نسخه توسط محمد رفیع موسوی درسال ۱۰۶۳ نوشته شده.

حاشیه پایینی تمامی اوراق نسخه موریانه خوردگی دارد، نسخه حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج به نقش صلیبی، عطف و جلد موریانه خوردگی دارد، یک لا، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۰۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۱۴ برگ، ۱۵ و ۱۲ سطر، اندازه نوشته ۱۱۰x۷۰ و ۷۰x ۱۳۰.

شماره پیشین: ۲۳۲-۲۱۱۷، ع/۲۳۲.

۲۵۳۳/ع

منتخب الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: تنکابنی، محمد بن حسین حسینی (ق ۱۳)

مؤلف در ابتدای کتاب چنین بیان داشته: از آنجا که علم اصول فقه وسیله و مقدمه‌ای است برای معرفت احکام و این علم بعد از علم احکام افضل علوم می‌باشد تصمیم گرفتم کتابی متوسط در این علم تالیف نموده که غیر از تصنیفات مختصر و مبسوط خود در این علم باشد. سپس مؤلف چنین ادامه داده: میرزای قمی (م ۱۲۳۱) کتاب قوانین المحکمه را در این علم پرداخته و حسن آن بر همه آشکار است اگر چه برخی از معاصرین ایشان یعنی شیخ محمد حسین اصفهانی صاحب فصول (م ۱۲۵۰) در کتاب فصول الغرویه خود ایرادات زیادی بر کتاب قوانین وارد نموده بنحوی که برخی از عبارات و مطالب میرزای قمی را ترك نموده و در موارد متعددی صاحب فصول قبل

از نظر و تحقیق و بررسی عبارات میرزای قمی بر آن مطالب ایراد و اشکال وارد نموده‌اند. مؤلف کتاب متوسط اصولی خود را به درخواست جمعی از برادران و دوستان در بیان و رد ایرادات غیر منصفانه صاحب فصول بر صاحب قوانین در یک مقدمه و چند باب و خاتمه پرداخته است. مباحث کتاب با عنوان «نخبه» نوشته شده نسخه حاضر جزء اول کتاب و مشتمل بر مباحث الفاظ در ٤ باب است:

باب اول ـ در مبادی لغت «١٦».

باب دوم ـ در اوامر و نواهی «٨٦».

باب سوم ـ در عموم و خصوص و مطلق و مقید «١٣٨».

باب چهارم ـ در مجمل و مبین «١٨٢».

آغاز: «الحمدلله رب العالمین بعد انشاءهم و ایجادهم لمعرفة ربهم بالعلم و الیقین لاالظن و التخمین...اما بعد لما کان علم اصول الفقه مقدمة...».

انجام: «و لو کان ذلک التقیید من الظهور فی اللفظ کما فی مسئلة الکرو قد مرالیه الاشارة و الله العالم و له الحمدالدائم».

نستعلیق، محتملا بخط مؤلف، ١٢٨٦، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی عبارات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، در برگ اول نسخه فهرست کتب موجود نزد یکی از مالکین نوشته شده، برگ پایانی خالی از نوشته، خط زدگی کلمات و عبارات متن در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ٢١٠X١٦٠.

کاغذ: فرنگی، ١٩٧ برگ، متغیر بین ١١و٢١ سطر، نوشته

متغیر بین ٩٠X١٥٠ و ١٠٠X١٦٠.

شماره پیشین: ٢٦٨-٢١٥٣، ع/٢٣٣.

٢٥٣٤/ع

اطباق الذهب **(موعظه وادب ـ عربی)**

از: شفروه اصفهانی، شرف الدین عبدالمؤمن بن هبة الله (م ٥٩٨)

مؤلف بدستور ظهیرالدین احمد بن محمودبن علی خوئی، ١٠٠ مقاله در وعظ و نصیحت و خطبه‌های فصیح را، به روشی که علامه جارالله زمخشری در کتاب «اطواق الذهب» پیموده، جمع آوری نموده و در کتاب حاضر به رشته تحریر در آورده است.

ضمیمه: پس از اتمام کتاب در نسخه، یک صفحه (٣٩ پ) از ابتدای کتاب «اطواق الذهب» زمخشری و در صفحه ٤٠ مطالب پایانی از کتابی نامشخص به خط نستعلیق ضمیمه شده است.

الذریعه (٢١٦/٢)، ف ملی (٢٥٢/٧)، ف مرعشی (٦٧/٣)، ف آستان قدس (٥٧/١٣)، ف عربی مشار ص ٦٨.

آغاز: «اللهم انا نحمدك علی ما اسبلت من جلابیت کرمک و سبلت من شابیب نعمک».

انجام: «و طیور فصاح تفرقت اجزاوها علی جبال القدس فضمهن و اذا ابتلی ابراهیم ربه بکلمات فاتمهن».

نسخ، عناوین و سرفصلها در حواشی اوراق بشنگرف نوشته شده، روی آیات قرآنی در برخی اوراق با شنگرف خط کشی شده، در دو برگ پایانی نسخه پیشگویی مواردی همچون قتل،

ابر و باد، کسوف و خسوف از علائم خاص و تعبیر خواب به نقل از شیخ بهائی در سال ۱۱۰۵ نوشته شده به همراه احادیث و روایات همچون حرز امیرالمومنین و صلوات جهت در خواب دیدن حضرت پیامبر (ص) بهمراه جدولی از حکمای هند در بدست آوردن حکم راه کاروان و سپاه و لشکر، دزدان، برف و باران و دشت و کوه با کشتن گوسفندان متعدد در هر ماه و دایره‌ای از شیخ محی الدین عربی مبنی بر تعیین جهت رجال الغیب در روزهای ماه و استجابت دعا پس از سلام روزانه به رجال الغیب در جهت تعیین شده در دایره نوشته شده است. پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، چند برگ در آغاز نسخه حاشیه نویسی دارد، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرخ، مقوایی، عطف جلد پارچه‌ای، ۲۰۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی، ۴۱ برگ، ۱۷ سطر، ۱۳۰x۷۵.

شماره پیشین: ۲۴۶-۲۱۳۱، ع/۲۳۴.

ع/۲۵۳۵

شرح الشافية **(صرف - عربی)**

از: استرآبادی، رضی الدین محمد بن حسن (م ۶۸۶)

زمان تألیف: قرن هفتم (قبل از ۶۸۳ هـ.ق)

شرح جامعی است بر کتاب «شافیه» ابن حاجب با عنوان قوله، به گفته سیوطی این شرح از بهترین شروح شافیه است.

الذریعه (۱۳/۳۱۳)، کشف الظنون (۲/۱۰۲۱)، ف آستان قدس (۱۳/۳۴۲)، ف عربی مشار ص ۵۵۱.

آغاز: «اما بعد حمدلله تعالی و الصلوة علی رسوله محمد... فقد عزمت علی ان اشرح مقدمة ابن حاجب رحمه الله فی التصریف».

انجام: «قوله غیر بلی، ذلک لامالتها والی و علی لقولهم الیک و علیک و اما حتی فللحمل علی الی».

نسخ، دارای سر لوح و کتیبه زر و لاجورد و سبز و شنگرف، اندرون کتیبه بسمله نوشته شده، مجدول، جداول در برخی اوراق با زر و سیاه و برخی اوراق با زر و در برخی با آبی و در اوراق دیگر بدون جدول، در برخی اوراق مطالب با عنوان «قوله» و در اوراق دیگر با عنوان «ص - ش» نوشته شده، سرفصلها بشنگرف و در حواشی اوراق نوشته شده، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خط کشی شده، برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، آب زدگی در عبارات اوراق ۱۱۹ و ۱۲۰، نسخه حاشیه نویسی دارد.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج و لچکی با اندرون زر و گل و بوته به رنگ قهوه‌ای، مقوایی، اندرون جلد تیماج عنابی با جداول زر، ۲۱۰x۱۳۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۲۷۰ برگ، ۲۳ سطر، ۱۴۰x۷۰.

شماره پیشین: ۲۹۵-۲۱۸۰، ع/۲۳۵.

ع/۲۵۳۶

التحفة العلوية الرضوية **(طب - عربی)**

از: فاضل رشتی، عباس بن محمد تقی

زمان تألیف: ۱۳۰۱ هـ.ق

مؤلف در ابتدای کتاب چنین بیان داشته: در طول تحصیل به علم ایمان، اطباء زمان کوشیدند تا مرا به علم ابدان آراسته کنند پس از آن قوانین و مطالب رفیع را که خلاصه آراء متقدمین و نتیجه افکار متاخرین در طب بود از آنها اخذ کرده و خلاصه نمودم و سپس بفکر بودم تا آن مطالب را بعنوان تذکره برای معلمین و تبصره برای متعلمین جمع آوری کنم تا آنکه به زیارت امام هشتم علی بن موسی الرضا (ع) مشرف شده در آنجا در انجام این امر متوسل به حضرت شدم. پس از آن خداوند مرا در اجتماع این فرائد کمک نمود و توفیق یافتم کتاب حاضر را در یک مقدمه و ۶ مقام و خاتمه به رشته تحریر در آوردم.

مقام اول ـ در ۸ فصل: آداب سفر، مسافری که در گرما واقع شده، مسافری که در سرما واقع شده، در تدبیر چشم، در شقاق، در سقوط و ضربت، در جراحات، در احراق.

مقام دوم ـ در ۲ فصل: در مطعوم، در مشروب.

مقام سوم ـ در نبض و در ۵ فصل می‌باشد.

مقام چهارم ـ در اصناف اقسام اوجاع (مرض‌ها و دردها)

مقام پنجم ـ در صداع و در ده فصل می‌باشد.

مقام ششم ـ در اجناس عالیه تب.

آغاز: «الحمدلله الذی خلق الانسان و شرفه بالعقل و البیان فامتحنه بالاقسام فی الابدان...».

انجام: «فتستعمل فی کل مقام هذه مما اختلصناها من مطالب المتقدمین و المتاخرین من الاطباء... و التحیة و السلام و الاکرام».

نسخ، احتمالا بخط مولف، مجدول، جداول دور سطور به زر و لاجورد و سیاه، دارای کمند اندازی به شنگرف، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خط کشی شده، ٤ برگ ابتدای نسخه و ۲ برگ پایانی دارای کمند اندازی و بدون نوشته می‌باشد، در برگ ٤۲ تقریظاتی از علماء معاصر مولف در تایید همین کتاب نوشته شده و پایان هر تقریظ ممهور به یکی از مهرهای «علیرضا، عبده محمد جعفر، شیخ رئیس» است.

جلد: کاغذی، به رنگ گل بهی، ۲۱۰x۱۳۰.

کاغذ: فرنگی آبی رنگ، ٤٤ برگ، ۱۰ سطر، ۱٤۰x۷۵.

شماره پیشین: ۲۲۷-۲۱۱۲، ع/۲۳۶.

ع/۲۵۳۷

المجتبی من الدعاء المجتبی **(دعا ـ عربی)**

از: ابن طاوس حلی، رضی الدین علی بن موسی (م ٦٦٤)

ادعیه لطیفه و مهمات شریفه‌ای که مؤلف آن را در کتب دیگر یافته جمع آوری نموده و در کتاب حاضر به رشته تحریر درآورده است. مطالب آغازین کتاب از جزء چهارم کتاب «دفع الهموم و الاحزان و قمع الغموم و الاشجان» از داود بن احمد نعمانی نقل شده و بخشهای دیگر کتاب از کتب مختلف ذیل نقل شده است: برخی از کتابهای سیر الائمة، «تاریخ» محمد بن موسی بن خوارزمی، کتاب «المستغیثین» از حلف بن عبدالملک بن مسعود، کتاب الدعا از حسین بن سعد، کتاب العبر از عبدالله

بن محمد بن علی، تذییل محمد بن نجار بر تاریخ الخطیب، تاریخ ابن اثیر، کنوز النجاح طبرسی، کتاب «الادعیه المرویة من الحضرة النبویة» از ابو سعد بن کریم بن محمد سمعانی، کتاب «الوسائل الی المسائل» از معین احمد بن علی بن احمد بن حسین، تاریخ ابن ساعی.

الذریعه (۱/۲۰)، ف ملی (۲۲۸/۷)، ف مرعشی (۴۴/۲)، ف عربی مشار ص ۷۸۷.

آغاز: «بسمله، یقول مولانا ... احمد الله جل جلاله بحسب ما یهدی الیه و یقوینی علیه...وبعد فانی وجدت دعوات لطیفه و مهمات شریفة».

انجام: «و اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عمن سواک و بطاعتک عن معصیتک یا حی یا قیوم و الحمدلله ربالعالمین».

نستعلیق، امیر، ۹۶۳ هـ.ق، یزد، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف خط کشی شده.

در برگ اول نسخه مطلبی در مالکیت مجتبی بن محمد باقر موسوی در سال ۱۳۱۵ نوشته شده و در این برگ مهر دایره‌ای ناخوانا مشاهده می‌شود.

جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف و پارگی ووصالی و حرارت دیدگی حاشیه بالایی اوراق در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ساده، عطف تیماج مشکی الحاقی، لت پشتی جلد از عطف جدا شده، ۱۶۵x۱۱۰.

کاغذ: سمرقندی نخودی، ۴۵ برگ، ۱۱سطر، ۱۰۰x۶۵.

شماره پیشین: ۲۱۴-۲۰۹۹، ع/۲۳۷.

۲۵۳۸/ع

مجموعه

۲۵۳۸/۱- الخلل فی الصلاة (رسالة فی السهو و الشک فی الصلاة) «۱پ - ۱۵» (فقه - عربی)

منسوب به کرکی، علی بن عبدالعالی، محقق ثانی(م۹۴۰)

در این رساله احکام خللی که در نماز واقع می‌شود، در دو قسم بررسی شده است: قسم اول - در سهو، قسم دوم - در شک در نماز و اجزاء و شرایط آن. نام مؤلف در متن رساله نوشته نشده و چون نسخه‌های متعددی از رساله که معاصر با محقق کرکی و یا کمی بعد از آن نوشته شده، در مجموعه‌هایی با تالیفات دیگر کرکی همراه بوده بنابراین صاحب الذریعه رساله حاضر را در الذریعه ۲۴۸/۷ به محقق کرکی نسبت داده و در الذریعه ۲۶۶/۱۲ همین رساله با نام «رسالة فی السهو و الشک فی الصلاة» از تالیفات شیخ ابراهیم قطیفی (م بعد از ۹۴۵) شمرده شده است. در پایان رساله در نسخه حاضر نوشته شده «فرغ منها الحقیر ابراهیم» و احتمالا وجود همین عبارت در پایان برخی از نسخه‌های رساله باعث شده تا رساله به شیخ «ابراهیم قطیفی» نسبت داده شود در حالیکه عبارت «فرغ منها الحقیر ابراهیم» در تمامی نسخه‌ها موجود نیست.

در نسخه حاضر که رساله در مجموعه‌ای بهمراه کتابهای صاحب جواهرمی باشد بر فراز برگ اول نسخه، رساله به صاحب جواهر نسبت داده شده که با توجه به اینکه نسخه‌های مختلفی از

این رساله که در کتابخانه آستان قدس (۲۴۰/۱۳) موجود است در قرن دهم نوشته شده، بنابراین نسبت رساله به صاحب جواهر (ق۱۳) نادرست است.

و در مجموع بنظر می‌رسد نسبت رساله به محقق کرکی، صحیح تر از دیگر نسبتها باشد.

الذریعه (۲۴۸/۷)، ف مرعشی (۱۹۹/۳)، ف آستان قدس (۲۴۰/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی فطر السموات و الارض فاستوتا و لوکان فیهما الهة الا الله لفسدتا... و بعد فقد سالتنی ایها الاخ...».

انجام: «لانتقال الذمة بالا ولی فی الاول فهذه ما خصر فی البحث فی هذه الحرازة... انه ولی القدرة و مقیل العثرة و الحمدلله رب العالمین».

۲۵۳۸/۲- مختصر مناسک الحج «۱۶-۲۸پ»

(فقه - عربی)

از: صاحب جواهر، شیخ محمد حسن بن شیخ باقر نجفی (م۱۲۶۶)

اختصار کننده: قفطان، ابراهیم بن حسن

زمان تألیف: ۱۲۶۴ هـ.ق

ابراهیم بن حسن قفطان به دستور صاحب جواهر، منسک حج ایشان را در رساله حاضر مختصر نموده تا عموم مقلدین براحتی بتوانند از احکام حلال و حرام آن بهره ببرند. پس از عرضه این

رساله به صاحب جواهر، ایشان رساله را طبق فتاوی و نظرات خود یافتند.

آغاز: «بسمله و الحمدلله رب العالمین و بعد فهذه الرسالة اقل الواجبات فی حج التمتع اختصرتها من منسک... فنقول و الاستعانة بالله اعلم ان بیان حج التمتع...».

انجام: «فان ذلک یقوم مقام الحج فی کل سنة و الله العالم من الخطا و الحظل».

۲۵۳۸/۳- رسالة فی الارث (الرسالة المیراثیة) «۳۱پ - ۵۹» **(فقه - عربی)**

از: صاحب جواهر، شیخ محمد حسن بن باقر نجفی (م ۱۲۶۶)

رساله فتوایی است در احکام مواریث که مؤلف احکام عملیه این رساله را از کتاب کبیر خود در فقه موسوم به «جواهر الکلام» استخراج نموده است.

همچنانکه در ابتدای رساله نوشته شده در زمان صاحب جواهر بواسطه ابتلای مردم به طاعون، مرگ و میر زیاد شده و اختلاط مواریث و اشتباه حال در تعیین ارث پیش آمده در همین دوران عده‌ای از صاحب جواهر در خواست تالیف رساله مختصری در احکام ارث نمودند و ایشان در اجابت در خواست آنها، رساله حاضر را به رشته تحریر در آورد.

الذریعه (۴۴۳/۱).

آغاز: « الحمدلله رب العالمین و صلی اله علی محمد و آله

الطیبین الطاهرین فیقول...لما ادب الله تعالی شانه عباده فی زماننا بقارعة الطاعون..».

انجام: «ورث بالنسب الصحیح وفاسده الحاصل من الشبهة والله العالم بالاحکام و الحمدلله علی التمام و صلی الله علی محمد و آله الکرام و سلم تسلیما».

نسخ، کتاب سوم به خط محمد موسوی، قرن سیزدهم، عناوین و سر فصلهای کتاب اول با شنگرف، روی عبارات پایانی کتاب اول با شنگرف خط کشی شده، روی برخی کلمات در کتاب دوم با سیاه خط کشی شده، محل عناوین در کتاب سوم نسخه خالی از نوشته، اوراق ۲۹و۳۰و ۶۰ خالی از نوشته، کتاب اول و دوم نسخه در حواشی تصحیح و مقابله شده.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج با گل و بوته، خطوط اطراف ترنج به زر، جداول به زر، عطف تیماج عنابی الحاقی، مقوایی، اندرون جلد تیماج نخودی، ۱۴۵x۱۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۶۰ برگ، متغیر بین ۱۱و۱۷ سطر، ۱۰۰x۶۰.

شماره پیشین: ۱۹۳-۲۰۷۸، ع/۲۳۸.

۲۵۳۹/ع

تعلیقات فی الاصول و الفقه (اصول فقه و فقه ـ عربی)

از: طالقانی، مطیع بن محمد هادی (ق۱۳)

تعلیقات و حواشی مفصلی است بر یک کتاب اصول فقه با عنوان «قوله». مطالب عمده کتاب از ابتدای نسخه تا ۸۹ پ در بحث لفظی عام و خاص و از ۹۱ تا ۱۰۲ پ در مبحث ظن

می‌باشد. چند برگ پایانی کتاب از ۱۰۳ تا۱۱۹ تعلیقات در فقه است که در این بخش اخیر کتاب، پس از بررسی مختصر آیاتی از قرآن در عقود و تجارت، بیع فضولی و احکام فقهی آن بتفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

آغاز: «قوله لنا انه لوکان حقیقة فی الباقی، حاصل الدلیل انه قد ثبت فی بحث ان للعموم صیغة مختصة».

انجام: «نقص منه شیئا لاکلام فی صحة الرجوع باصل العین و بما نقص منها».

نستعلیق، بخط مؤلف، بدون تزیین، صورت اجازه «سید محمد موسوی آذربایجانی» به خط خود ایشان در ارتباط با مؤلف کتاب همراه با مهر «اللاجی الی الله محمد الموسوی» در برگ ۱۱۹ و صورت اجازه «محمد تقی» بخط ایشان همراه با مهر «عبده‌الراجی محمد تقی» در برگ ۱۲۰مشاهده می‌شود، خط زدگی کلمات و عبارات متن توسط کاتب و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، روی برخی کلمات و عبارات با سیاه خط کشی شده، برگ ۹۰ خالی از نوشته، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: ترمه، ۱۷۰x۱۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۱ برگ، متغیر بین ۱۷ و ۲۱ سطر، نوشته متغیر بین ۱۱۵x۷۰ و ۱۳۰x۸۰.

شماره پیشین: ۲۱۵-۲۱۰۰، ع/۲۳۹.

۲۵۴۰/ع

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان (فقه ـ عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۹۴/ع همین فهرست.

نسخ و نستعلیق، عطاء الله، ۹۲۴هـ.ق، مشهد مقدس، عناوین و سر فصلها بشنگرف، در۵ برگ ابتدای نسخه مطالبی در ارتباط با مباحث کتاب به نقل از ارشاد و تذکره و رساله اوصاف الاشراف شیخ طوسی و تهذیب و مختلف بهمراه احادیث و روایات مختلف و یادداشتهای مالکیت بهمراه مهرهایی همچون «ابو جعفر» و «یا محسن اغفر بمحمد نصیر الدین سلیمان علم الهدی» و «سلیمان»، در حاشیه برگ ۶ مطلبی توسط علاءالدین محمد طبیب مبنی بر تعلق داشتن نسخه بفرزندش نوشته شده همراه با مهر «عبده علاء الدین محمد الطبیب»، در ظهر برگ ۲۵۸ مطلبی در جبر و اختیار به نقل از رساله شیخ طوسی و مطلبی در عقد بیع به نقل از کتاب ارشاد در ظهر برگ ۲۶۱ حدیث قدسی و دعایی بنقل از مکارم اخلاق بهنگام خرید اجناس، برگ ۲۵۹و۲۶۰و۲۶۲ خالی از نوشته، اوراق نسخه از عطف و شیرازه جدا شده و حاشیه بالایی اوراق موریانه خوردگی دارد، پارگی ووصالی در برخی اوراق مطالب مفصلی در حواشی اوراق و لابلای سطور در توضیح عبارات متن نوشته شده و ظاهرا حاشیه نویس علی بن عبدالعادل یا عبد الغالب بوده و همچنانکه در برگ ۶ نسخه نوشته شده پس از ملاقات ایشان با محمد بن ابوطالب استرآبادی در بسیاری از مسائل شرعیه و مباحث دینیه مذاکره نموده و در جلساتی کتاب ارشاد الاذهان را قرائت کرده که در ضمن قرائت و بحث بسیاری از مباحث تنقیح و نکته‌هایی دیگر تبیین شده و سپس ایشان نکته‌ها و مطالب بیان شده در مذاکره و فوائد دیگری که از حواشی و کتابها و رساله‌ها یافته

در سال ۹۲۵ در حواشی نسخه حاضر نوشته شده است.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ترنج وسر ترنج و لچکی با گل و بوته، ضربی، مقوایی، اندرون جلد تیماج زرشکی با جداول زر، تیماج عطف با روکش پارچه‌ای، ۲۰۰x۱۴۵.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۲۶۲ برگ، ۱۵ سطر، ۱۲۰x۷۰.

شماره پیشین: ۲۳۵-۲۱۲۰، ع/۲۴۰.

۲۵۴۱/ع

مجموعه

۲۵۴۱/۱- الاربعون حدیثا (اربعین) «۱پ - ۱۶۳»

(حدیث - عربی)

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۱)

زمان تألیف: ۹۹۵ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۵۱۷/ع همین فهرست.

همچنانکه در حاشیه برگ ۱۶۳ نسخه پس از اتمام عبارات کتاب نوشته شده، کتاب در نسخه حاضر به روایت و قرائت محمد ابراهیم بن ملا صدرا و روایت کننده یکی از شاگردان فرزند ملا صدرا بوده و محتملا کاتب همان فردی باشد که فرزند ملا صدرا به ایشان اجازه روایت کتاب را داده است.

۲۵۴۱/۲- مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة «۱۶۴پ - ۲۳۳»

(حدیث - عربی)

منسوب به: امام جعفر بن محمد الصادق (ع)

رجوع شود بشماره ۲۳۰۷/ع همین فهرست. روایت ضمیمه‌ای کتاب در بیان ۸ مسئله‌ای که شاگردان امام (ع) از ایشان فرا گرفته‌اند، در نسخه حاضر موجود است.

نسخ، کتاب دوم بخط احمد بن حسین، ۱۰۴۸و۱۰۴۷ هـ.ق، عناوین و سر فصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ اول یادداشتی در مالکیت لطفعلی به سال ۱۳۲۲ بهمراه مطلبی در بیان خصوصیت کتاب اول نسخه توسط لطفعلی نوشته شده در برگ ۱٦٤ عبارتی در بیان خصوصیت کتاب مصباح الشریعة و لزوم بهمراه مسافر بودن کتاب بنقل از کتاب «الامان من اخطارالاسفاروالازمان» ابن طاووس و مطلب کوتاه دیگری بنقل از افادات علامه مجلسی مبنی بر اینکه در کتاب مصباح الشریعة مطالبی نقل شده که معلوم است آن مطالب و عبارات از ائمه نیست توسط لطفعلی نوشته شده، در ظهر برگ پایانی نام رساله‌های مستقل شیخ اسماعیل خواجوی مازندرانی در موضوعات عقد فضولی، نشر حرمت زنا همچون عقد صحیح، تحدید کر، حرمت تمتع به علویات توسط لطفعلی نوشته شده حاشیه بالایی برگ ۲۳۲ ممهور به دو مهر بیضوی «عبده الراجی عبد العظیم الموسوی» کتاب اول نسخه با امضای «منه» حاشیه نویسی داشته و کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، عطف تیماج تریاکی سوخته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۰۰x۱۲۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۳۳ برگ، ۱۵و۱٦ سطر ۱۳۵x۷۰.

شماره پیشین: ۲۴۳-۲۱۲۸، ع/۲٤۱.

۲۵٤۲/ع

مجموعه

۲۵٤۲/۱- بشارة المصطفی لشیعة المرتضی «۲پ - ۷٤»

(حدیث - عربی)

از: طبری آملی، عماد الدین محمد بن ابوالقاسم علی (ق ٦)

کتابی است در بیان مقام و منزلت تشیع و درجات شیعه امامیه و کرامات اولیا و درجات رفیعی که در بهشت دارند.

در الذریعه (۱۱۷/۳) نقل شده که مطالب این کتاب در هفده جزء نگاشته شده در حالیکه اجزاء کتاب در نسخه‌های موجود کمتر از آن می‌باشد.

نسخه حاضر سه جزء اول کتاب را در برداشته و انتهای جزء سوم آن افتادگی دارد.

الذریعه (۱۱۷/۳)، ف آستان قدس (۸۸/۱۳)، ف مرعشی (۵۲/۹)، ف عربی مشار ص ۱۲۷.

آغاز: «بسمله - الحمد لله الواحد القهار الازلی الجبار العزیز الغفار الکریم الستار لاتدرکه الابصار و لاتحیط به الافکار».

انجام نسخه افتاده: «و عنه عن ابیه عن جده قال حدثنا ابوالحسن الفارسی قال حدثنا عبدالله».

۲۵٤۲/۲- عیون المعجزات «۷۵ - ۱۲٤»

(حدیث - عربی)

از: حسین بن عبدالوهاب (ق۵)

زمان تألیف: ٤٤٨ هـ.ق

مؤلف که معاصر سید مرتضی علم الهدی بوده کتاب حاضر را در بیان و ذکر امامت شیعه (علیهم السلام) و ذکر دلائل و براهین و معجزات آن بزرگواران یکی پس از دیگری پرداخته است.

این کتاب همچنانکه در خطبه موجود در برخی از نسخه‌ها نوشته شده از جهتی تکمله‌ای است بر کتاب «تثبیت المعجزات» از ابوالقاسم علوی که در بیان معجزات نبی (ص) نگاشته شده یعنی حسین ابن عبدالوهاب با بیان معجزات حضرت زهرا (س) و ائمه اطهار (علیهم السلام) در کتاب حاضر، کتاب تثبیت المعجزات را تمام و کامل نموده و از جهت دیگر این کتاب مختصر و منتخبی است از کتاب «بصائر الدرجات» محتملا از حسین بن عبد الوهاب یعنی مؤلف در کتاب حاضر کتاب بصائر الدرجات را با حذف اسانید مختصر نموده است.

اکثر نسخه‌های خطی کتاب را که صاحب ریاض العلماء مشاهده نموده مقطوع الاول بوده و در نسخه‌هایی از کتاب که مقدمه بهمراه داشته در آن مقدمه تصریح شده بر اینکه مقدمه به انشاء مؤلف نبوده و از شخص دیگری می‌باشد.

و بنابر آنچه در ریاض العلما (١٢٤/٢) عباراتی از ابتدا و انتهای کتاب عیون المعجزات نقل شده، کتاب در نسخه حاضر مقطوع الاول و مقطوع الاخر است و در آغاز نسخه حاضر معجزات امام علی (ع) مورد بحث قرار گرفته است.

الذریعه (۳۸۳/۱۵)، ریاض العلما (۱۲۳/۲)، ف آستان قدس (٦٦١/١٣)، ف عربی مشار ص ٦٤٤.

آغاز کتاب: «...و بعد فانی لما رایت کتابی المترجم ببصائر الدرجات قد احتوی علی مالامزید علیه».

آغاز نسخه افتاده: «نفیه حتی صلی ثم عربت و قال فی ذلک السید الحمیری فی قصیدته المعروفة بالمذهبة... کلام الشمس و حدثنی».

انجام نسخه: «انه قدارتد فتبین ارتداده بعد التوقیع باحد عشر یوما. تم الکتاب بعون الله سبحانه...».

انجام کتاب: «و قد کنت حاولت ان اثبت فی صدر هذا الکتاب...هواجماع الشیعه لاغیرها ...».

نسخ و نستعلیق، عناوین و سر فصلها به شنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در برگ ۲ مطلبی در رد انتساب کتاب بشارة المصطفی به سید مرتضی همراه با نقل عبارت مجلسی در مقدمات بحار الانوار در ارتباط با همین کتاب نوشته شده، در حاشیه برگ ۳ مطلبی نوشته شده مبنی بر اینکه مؤلف کتاب بشارة المصطفی طبری آملی بوده بهمراه نقل عبارات «لؤلؤة» و «امل الامل» و «معالم العلما» در تایید صحت انتساب کتاب به طبری آملی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در برخی اوراق، کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ضربی، ۲۱۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۳ برگ، متغیر بین ۱۹و۲۱ سطر، ۱۵۰x۸۰.

شماره پیشین: ۲۷۰-۲۱۵۵، ع/۲۴۲.

۲۵۴۳/ع

مجموعه

۲۵۴۳/۱- اثبات الواجب القدیم «۲پ - ۲۸پ»

(فلسفه - عربی)

از: دوانی، جلال الدین محمد بن اسعد(م ۹۰۸)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۵۲۹/ع همین فهرست.

۲۵۴۳/۲- اثبات الواجب الجدید «۲۹پ - ۵۳»

(فلسفه - عربی)

از: دوانی، جلال‌الدین محمد بن اسعد(م۹۰۸)

زمان تألیف: قرن نهم هـ.ق

مباحثی پیرامون ذات مبدا اول و صفات و اسماء حسنی و قضا و قدر در فصول چهارده‌گانه رساله به رشته تحریر در آمده است. مؤلف در ابتدای همین رساله تصریح نموده بر اینکه در اوائل جوانی رساله قدیم خود در همین موضوع را نگاشته و در آن رساله وجوه استدلال و برهان منقول از علمای حکمت و کلام را که واضح‌تر و محکم تر بوده بهمراه نقص و ابرام به اختصار بیان نموده است.

الذریعه (۱۰۷/۱)، ف ملی (۶۸/۷)، ف آستان قدس (۱۸/۱۳)، ف مرعشی (۲۷/۱۰).

آغاز: «بسمله و به الاعانة فی التتمیم و له الحمد علی نعمه و منته القدیم... فهذه نبذة من الحقایق».

انجام: «فقد رجع الامر کله الی الله تعالی الا الی الله تصیر الامور و الحمد لله الشکور و الصلاة و السلام علی نبیه شفیع یوم النشور و آله و صحبه معادن الحبور».

۲۵۴۳/۳- اثبات الواجب «۵۳پ - ۷۶پ»

(فلسفه - عربی)

از: مدنی دشتکی، صدر الدین محمد بن غیاث الدین منصور (م ۹۰۳)

زمان تألیف: ۹۰۳ هـ.ق

اهدا شده به: ابو مظفر احمد بهادر

دشتکی این رساله را در اثبات واجب و صفات حسنی باریتعالی در دورانی نگاشته که اختلاف بین جلال الدین دوانی و ایشان بالا گرفته و هر دو رساله‌هایی در رد نظرات یکدیگر می‌نوشتند. این رساله مشتمل بر دوازده فصل و یک خاتمه بوده و عناوین و سر فصلهای آن، همان عناوین بحث شده در اثبات الواجب جدید دوانی است.

الذریعه (۱۰۸/۱)، ف مرعشی (۲۹۰/۱۳)، ف آستان قدس (۱۹/۱۳).

آغاز: « بسمله - الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی منه الابتداء و به البقاء... و بعد فهذه رسالة فی اثبات الواجب».

انجام: «و ذلک النقض هوالتوحید و لایکون من نفس الامر من غیر تعقل النقض هوالوحدة و الختم بالصلوة علی محمد و آله...».

نسخ، محمد شفیع، در اوراق کمی در نسخه عناوین بشنگرف و روی برخی کلمات با شنگرف خط کشی، محل عناوین و سر فصلها در بیشتر اوراق خالی از نوشته، در برگ ۲ مطلبی در مالکیت نسخه توسط عماد الدوله و مطلبی در انتقال نسخه از ورثه عمادالدوله به لطفعلی در سال ۱۳۲۶ نوشته شده، برگ اول و آخر نسخه مقوایی نازك و خالی از نوشته است، آب افتادگی و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، رساله‌های اول و دوم نسخه با امضای «منه» و با استفاده از شروح، حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج زرشکی، اندرون جلد با روکش کاغذی با طرح اشکال هندسی منظم با گل و بوته آبی و نقره‌ای رنگ، ۱۳۰x۲۰۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۷۶ برگ، ۱۹ سطر کامل، ۶۵x۱۲۵.

شماره پیشین: ۲۴۲-۲۱۲۷، ع/۲۴۳.

۲۵۴۴/ع

فرائدالعوائد فی بیان الفوائد و القواعد (اصول فقه ـ عربی)

از: محمد جواد بن محمد حسین

مؤلف در ابتدای کتاب چنین بیان داشته: از آنجا که زمان ما از عصر ائمه معصومین دور بوده و غالبا در این زمان بواسطه

کثرت اختلاف و تقیه و تحریف دشمنان، مدارك قطعی به احکام شرع منقطع است بنابراین باب عمل به ظن در احکام مفتوح شده که آن هم بر حسب تتبع و اجتهاد و ممارست، مقدمات و شرایط آن متفاوت بوده خصوصا علم اصول که از شرایط و مبانی اصلی حصول ظن به احکام است بنابراین تصمیم گرفتم تا خلاصه‌ای از مبانی مسائل فقهیه که همان مسائل اصولیه باشد را جمع آوری نمایم.

بگفته مؤلف کتاب حاضر بی نیاز کننده از کتابهای اصولی متاخرین و محتوی افکار و تحقیقات جدید با عبارات موجز و خالی از زوائد است.

مطالب کتاب در یک مقدمه و سه منهج و خاتمه به ترتیب ذیل مرتب شده است:

مقدمه ـ در بیان حد و موضوع و حاجت و تعریف دلیل و اقسام دلالت.

منهج اول ـ در احوال ادله لفظیه و در ۵ مقصد.

منهج دوم ـ در ادله شرعیه و در ۵ مقصد.

منهج سوم ـ در ادله عقلیه و در ۵ مقصد.

خاتمه ـ در تعارض و تعادل و تراجیح.

کتاب در نسخه حاضر کامل نبوده و فقط مقدمه و بخشی از مباحث منهج اول کتاب در نسخه موجود است.

آغاز: «الحمدلله الواحد الاحد الصمد الذی نظم العالم بالاصول من السرمد الی الابد ... اما بعد فیقول احقر العباد الطالب للهدایة...».

انجام نسخه افتاده: «تذنیب فی تحقیق ان الاصل فی الاجماع علی لزوم حمل العام علی الخاص و المطلق علی المقید و نحوه من المسائل اللغویة».

نسخ و نستعلیق، بخط مولف، روی عناوین و سرفصلها با مرکب سیاه خط کشی شده، برخی از کلمات و عبارات متن توسط کاتب خط زده شده، برگ پایانی خالی از نوشته، پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» حاشیه نویسی مختصر دارد و در حواشی تصحیح شده است.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، ترنج و سرترنج و لچکی با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۱۵x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، ۵۱ برگ، ۲۰ سطر، ۱۵۰x۹۰.

شماره پیشین: ۱۳۳-۲۰۱۸، ع/۲۴۴.

۲۵۴۵/ع

مجموعه

۲۵۴۵/۱- رساله در قوت و ضعف کواکب «۱پ - ۲۰»

(نجوم - فارسی)

از: حسینی، قاسم بن محمد بن عبدالله

چون جماعتی از اخوان الصفا نزد مولف گاهگاهی به تعلم علم نجوم مشعول بودند، مولف به جهت سهولت فهم آنان قوت و

ضعف کواکب را در این رساله مورد شرح قرار داده است. در این رساله به عدد قوایی که حکما برای کواکب قائل بوده اشاره شده و تقسیم قوا و مراتب آن به تفصیل بیان شده است.

ف ملی (۱۴۸/۶)، ف آستان قدس (۴۵۲/۱۳).

آغاز: «الحمدلله العلی الولی و الصلوة علی النبی الامی اما بعد چنین گوید حقیر فقیر... که چون جماعتی از اخوان الصفا ...».

انجام: «چون در روز دیگر بیان امر مذمومه شود در تحت دلالت تحسین درآیند».

۲۵۴۵/۲- سرائر الاسرار (کتاب الطبایع) «۲۱پ - ۱۲۷»

(نجوم - عربی)

از: بلخی، ابو معشر جعفر بن محمد (م ۲۷۹)

در این کتاب که بگفته مؤلف به لطائف اسرار نجوم به بهترین شکل پرداخته، حالات و طبایع برجهای دوازده گانه از برج حمل تا برج حوت مورد بحث قرار گرفته و پس از آن در بحث و بررسی اقالیم به بیوت پرداخته شده و تحت بیوت طالع، دوازده بیت نقل شده است. سپس سیارات هفتگانه برشمرده شده و در آخر، سهام و سعود و نحوس و اختیارات مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

ف ملی (۲۰۶/۱۰)، ف آستان قدس (۳۹۴/۱۳).

آغاز: «بسمله و به نستعین و سرائر الاسرار لابی معشر و هو

کتاب الطبایع فاعلم ذلک قال ابو معشر حین حکمت المطویات».

انجام: «فقلت یتخلص من هذه النکبة بعد شهرین یوم یجتمع القمر و المشتری فی درجة بلوغ یسیر هیلاجک فکان کما قلت».

ضمیمه: پس از اتمام کتاب سرائر در نسخه، مطالبی در توصیف ادبی کتاب و در بیان اینکه تاریخ تحریر نسخه مقارن با جلوس حشمت شاه قاجار (محمد حسین میرزا) به تخت در سال ۱۲۳۷ بوده، بفارسی نوشته شده است«۱۲۵پ - ۱۲۷».

آغاز ضمیمه: «حبذااین کتاب مستطاب که مجموعه‌ای است مشحون از بدایع و صنایع و احکام...».

انجام ضمیمه: «چنانچه سالک اصفهانی ماده تاریخ همایونش را بدین دو بیت به رشته نظم کشیده...».

نسخ، احمد بن ابوالفتح، ۱۲۳۷ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق بشنگرف و در اوراق دیگر محل آن خالی از نوشته، روی برخی کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، مطلبی در برگ اول نسخه در مالکیت لطفعلی به سال ۱۳۲۵ نوشته شده، برگ ۲۰ ممهور به مهر «عبده جلال الدین» و ظهر برگ ۱۲۵ ممهور به مهرهای «شمس الاطبا» و «عبده جلال الدین»، در برگ ۲۱ مطلبی در مالکیت جلال الدین ابن معتمد الدوله به سال ۱۲۹۳ بهمراه حدیث «ولایة علی بن ابیطالب حصنی...» با سلسله سند آن توسط جلال الدین در همان سال ۱۲۹۳ نوشته شده، روی برگ پایانی اشعاری از صائب و عرفی و سپهر کاشانی با خط حمائلی نوشته شده، بین اوراق ۱۱۷ و ۱۱۸ یک برگ جا افتادگی دارد که این برگ در صحافی به اشتباه برگ ۱۲۶ قرار داده شده بنابراین محل

صحیح برگ ۱۲۶ بین اوراق ۱۱۷ و ۱۱۸ نسخه می‌باشد، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و پارگی در برخی اوراق.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۱۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۷ برگ، ۱۹ سطر، ۱۴۵x۷۰.

شماره پیشین: ۲۷۱-۱۲۵۶، ع/۲۴۵.

۲۵۴۶/ع

اتمام الدرایة لقراء النقایة

(دایرة المعارف در علوم دین - عربی)

از: سیوطی، جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر (م ۹۱۱)

زمان تألیف: ۸۷۳ هـ.ق

سیوطی کتاب «النقایة» را در بیان ۱۴ علمی که طلاب علوم دینیه بدان نیاز دارند پرداخته و چون در آن کتاب رعایت نهایت اختصار و ایجاز شده و برای اتمام فایده، کتاب «اتمام الدرایة» را در شرح «النقایة» به رشته تحریر درآورد.

سیوطی در ابتدای شرح بیان داشته هر علم دینی متوقف بر ۱۴ علم است. زیرا پاره‌ای از علوم دین واجب عینی باشد و آن اصول دین و علم تصرف است و برخی واجب کفایی باشد که علم تفسیر و حدیث و فرائض واجب کفایی ذاتی بوده و علم اصول و نحو و صرف و طب، واجب کفایی باشند.

علوم چهارده گانه مورد بحث کتاب عبارتند از:

۱ـ علم اصول دین «۳».
۲ـ علم تفسیر «١٤پ».
۳ـ علم حدیث «۳۳».
٤ـ علم اصول فقه «٤۹».
۵ـ علم فرائض (مواریث) «۵۷پ».
٦ـ علم نحو «٦٤پ».
۷ـ علم تصریف «۷٦».
۸ـ علم خط «۸۱».
۹ـ علم معانی «۸٤».
۱۰ـ علم بیان «۹۷».
۱۱ـ علم بدیع «۱۰۲پ».
۱۲ـ علم تشریح «۱۰۹پ».
۱۳ـ علم طب «۱۱٦».
۱٤ـ علم تصرف «۱۲٤».

خاتمه ـ در علم و افضل بودن هر کدام از علوم بر دیگری «۱۳۹».

کشف الظنون (۲/ ۱۹۷۰)، ف ملی (۹/ ٤۳۱)، ف عربی مشار ص ۱۵.

آغاز: «الحمدلله علی نعمه السابغة الشاملة و اشهد ان لا اله الا الله... و بعد فلما ظهر لی تصویب الملحین».

انجام: «لقضائه بالرفع ولا معقب بالنقص سبحانه و تعالی قد فرغ المصنف الشارح من تالیفه... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین اجمعین».

نسخ و نستعلیق، فخرالدین بن ملا احمد رودباری، ۱۲۷٤ هـ.ق، عناوین و سرفصلها با خطی درشت‌تر از خط متن نوشته شده، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در ظهر برگ اول مشخصات کتاب بهمراه تاریخ تالیف و تاریخ کتابت نسخه نوشته شده، ظهر برگ پایانی رباعی عرفانی بهمراه مطالبی از یکی از مالکین نسخه پس از مدتی مطالعه کتب تاریخ و سیره و اخبار در مورد امام علی (ع)، خلاصه‌ای از برداشت خود را از آن کتب نوشته، ظهر برگ ۲ ممهور به مهر بیضوی «جلال الاطباء»، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرخ، ضربی، یک لا، ۱۳۵x۲۰۵.
کاغذ: فرنگی، ۱٤٦ برگ، ۱۵ سطر، ۷۰x۱۵۰.
شماره پیشین: ۲۵۲-۲۱۳۷، ع/۲٤٦.

۲۵٤۷/ع

الصواعق المحرقة علی اهل الرفض و الزندقة

(کلام و عقاید اهل سنت ـ عربی)

از: ابن حجر هیثمی، شهاب الدین احمد بن محمد بن علی بن حجر (م ۹۷۳)

کتاب مشهوری است از ابن حجر هیثمی در فضائل خلفاء اربعه و رد شیعه.

مؤلف بگفته خود حقیت خلافت ائمه اربعه (خلفاء راشدین) و فضائل آنها را همراه با ادله و براهین عقلیه و نقلیه از آیات

قرآن و احادیث بیان نموده است. مطالب کتاب در سه مقدمه و ده باب و خاتمه مرتب شده. تمام احادیثی که در کتاب بیان شده از منابع اهل سنت نقل شده است. همچنین روایاتی که در فضائل اهل بیت روایت شده، مؤلف آن روایات را رد نموده است. از علماء شیعه قاضی نورالله شوشتری (م ۱۰۹۱) کتاب «الصوارم المهرقة فی رد الصواعق المحرقة» را در پاسخ به کتاب ابن حجر و در اثبات اعتقادات شیعه تالیف نمود.

برخی از ابواب کتاب عبارتند از: بیان کیفیت خلافت ابوبکر و استدلال بر حقیقت آن با ادله، فضائل و خلافت ابوبکر، اسلام و هجرت و خصائص و خلافت و قتل عمر، خلافت و فضائل و قتل عثمان، خصائص و فضائل و خلافت و قتل امام علی، خلافت و فضائل و وفات امام حسن بن علی، فضائل و محبت اهل بیت پیامبر (ص)، فضائل و قیام و قتل امام حسین بن علی.

تتمه کتاب «۲۰۱-۲۱۵» مشتمل است بر خلاصه‌ای از کتاب «مناقب اهل بیت» حافظ سخاوی که ابن حجر پس از فراغت از کتاب «الصواعق المحرقة» بدان دسترسی پیدا کرده و ابوابی چند از آن کتاب را در تتمه کتاب خود بیان نموده است.

خاتمه کتاب «۲۱۵» در بیان اعتقاد اهل سنت در مورد صحابه و در بیان جنگ معاویه و امام علی و در بیان حقیت خلافت معاویه پس از نزول امام حسن و در بیان اختلاف اهل سنت در کفر یزید بن معاویه و در جواز لعن او.

کشف الظنون (۲/۱۰۸۳)، ف مرعشی (۲/۲۵۶)، ف عربی مشار ص ۵۹۳.

آغاز: «الحمدلله الذی اختص نبیه محمدا (ص) باصحاب کالنجوم و اوجب علی الکافة... اما بعد فانی قد سئلت قدیما».

انجام نسخه: «انه توفی فی رمضان سنة اربعین من الهجرة والاکثرون علی ان وفاته سابع عشر و وفاة النبی».

نسخ، عناوین و سرفصلها در بیشتر اوراق با مرکب سبز و در برخی اوراق بشنگرف، روی برخی کلمات وعبارات با مرکب سبز یا سیاه خط کشی شده، عبارات پایانی کتاب با مرکب سبز نوشته شده، حاشیه اوراق ۱۶۶ و ۲۱۳ ممهور به مهر بیضوی «عبده فیض الله الحسنی»، در برگ آخر مطلبی در مالکیت سید فیض الله و سید عبید بن فیض الله بهمراه آیاتی از قرآن و دعا و مطالب متفرقه بخط حمائلی و با مرکب آبی و سیاه نوشته شده، در دو برگ ابتدای نسخه و در ظهر برگ ۱۱۶ چند بیت شعر و مسئله فقهی و تاریخ ولادت فرزندان مالکین نسخه بهمراه مطالب متفرقه دیگر نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و حرارت دیدگی و پارگی و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، عطف تیماج الحاقی قهوه‌ای سوخته، ۲۱۰x۱۶۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۲۱ برگ، متغیر بین ۱۴ و ۲۱ سطر، ۱۶۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۱۵۵-۱۷۹۵، ع/۲۴۷.

۲۵۴۸/ع

ضوابط الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: قزوینی، سید ابراهیم بن محمد باقر (م ۱۲۶۲)

رجوع شود بشماره ۲٤۷٤/ع همین فهرست، نسخه حاضر جزء دوم کتاب را دربر دارد.

آغاز کتاب: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه... و بعد فیقول الراجی عفور به...».

آغاز نسخه: «ضابطة: الاجماع قد یطلق و یراد به العزم کقولنا اجمع زید علی کذا».

انجام: «بتلک الاعتبارات الموجبة للافتاء بالمختار».

نسخ، عبدالنبی موسوی بن یوسف جهرمی، ۱۲۵۲ هـ.ق، روی عناوین و سرفصلها و برخی کلمات و عبارات با مرکب سیاه خط کشی شده، روی برگ اول نسخه مطلبی در مالکیت محمد حسین مازندرانی بهمراه رباعی و در ظهر آن تاریخ تولد فرزندان یکی از مالکین نسخه و در ظهر برگ ۲ مطلبی در تعریف علم رجال نوشته شده، در حاشیه برگ ٦ مطلبی در مالکیت نسخه ممهور به مهر «عبده الراجی محمد حسین»، برگ ۳ و ٤ و ۵ و دو برگ پایانی نسخه خالی از نوشته، موریانه خوردگی لبه‌ها و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی تیره، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۰۰X۱٤۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۷۱ برگ، ۲۳ سطر، ۱٤۵X۹۰.

شماره پیشین: ۱۱۹۸-۱۱۹۸/۱۸۳۹، ع/۲٤۸.

۲۵٤۹/ع

جامع الاخبار **(حدیث ـ عربی)**

از: محمد بن محمد

زمان تألیف: محتملا قرن هفتم هـ.ق

برخی از اخبار اعتقادی و اخلاقی و فقهی بدون ذکر سند جمع آوری و در ۱٤ باب کتاب مرتب شده است.

باب اول ـ در توحید، باب دوم ـ در نبوت و امامت، باب سوم ـ در ایمان و کفر، باب چهارم ـ صلاة، باب پنجم ـ اذکار و استغفار، باب ششم ـ زکات و صوم و جهاد، باب هفتم ـ اخلاق، باب هشتم ـ تزویج و نکاح، باب نهم ـ زهد و اخلاق و صبر، باب دهم ـ ادعیه، باب یازدهم ـ فقر و سخا، باب دوازدهم ـ قتل و ربا و غنا و برخی دیگر از منهیات، باب سیزدهم ـ در عیادت مریض و احکام موت و میت، باب چهاردهم ـ در اخبار متفرقه.

اگر چه نام مؤلف همچنانکه در برگ ۵۹ نسخه سطر ۱۲ در عبارت «و قال محمد بن محمد مؤلف هذا الکتاب» نوشته شده محمد بن محمد باشد اما مشخصات دیگر ایشان چندان مشخص نیست. فهرست عربی مشار ص ۲۳۹ مؤلف را یکی از افراد ذیل دانسته «صاحب مکارم اخلاق، علی بن سعد خیاط، محمد بن محمد شعیری، محمد بن محمد، محمد بن محمد سبزواری، جعفر بن محمد دوربستی» و در متن برگ ٦۸پ نسخه خطی

۲۵۵۱/ع همین فهرست نام مؤلف «محمد بن محمد شعیری» نوشته شده در الذریعه (۳۳/۵ تا ۳۷) دو کتاب بنام «جامع الاخبار» از مؤلفات قدما معرفی شده: کتاب اول که مرتبا بچاپ رسیده در ۱۴۱ فصل است. کتاب دوم - که بجز نسخه چاپ شده و معروف باشد دارای ۱۴ باب و هر باب مشتمل بر چند فصل است. سپس صاحب الذریعه بیان داشته که خطبه آغازین هر دو کتاب یکسان است.

اگر چه نسخه حاضر در ترتیب ابواب و فصول با کتاب دوم معرفی شده در الذریعه مطابقت دارد اما با تطبیق نسخه‌های مختلف از هر دو کتاب چنین برمی‌آید که نه تنها خطبه‌های آغازین هر دو کتاب یکسان بوده بلکه مطالب هر دو کتاب یکسان و فقط در تنظیم و ترتیب ابواب و فصول اختلافات زیادی در نسخه‌های متعدد مشاهده می‌شود. در برخی از نسخه‌ها مباحث کتاب در ۱۴ باب تنظیم شده و هر باب فصول متعدد و مختلف را دربر دارد و در برخی از نسخه‌ها مطالب کتاب با عنوان «فصل» نوشته شده و تعداد فصول در نسخه‌ها متفاوت است.

در الذریعه تعداد فصول کتاب ۱۴۱ فصل ذکر شده و نسخه خطی کتابخانه ملی بشماره (۳۷۶ـ۱۰۱۴) مشتمل بر ۱۲۸ فصل و نسخه حاضر ۱۲۳ فصل دارد. اختلاف زیادی که در تنظیم فصول نسخه‌های متعدد کتاب وجود داشته باعث شده تا نسخه‌های مختلف کتاب به عنوان دو کتاب مستقل منظور شود. برای مثال فصولی که در باب اول و دوم و سوم نسخه حاضر می‌باشد با همین فصول سه گانه در ابتداء نسخه بشماره

(۳۷۶ـ۱۰۱۴) کتابخانه ملی مطابقت داشته و فصول دیگر کتاب در این دو نسخه در تنظیم مطابقت ندارند فصل پایانی نسخه دیگر در نوادر بوده که نوادر نسخه حاضر در فصل ۳۴ می‌باشد. بنابراین با بررسی و تطبیق و دقت در نسخه‌های مختلف می‌توان گفت مباحثی که در فصول مختلف نسخه‌های متعدد کتاب نوشته شده یکسان و همراه با دو اختلاف می‌باشند. ۱- اختلاف زیادی در تنظیم و ترتیب فصول مشاهده می‌شود. ۲- اختلاف در تعداد فصول که برخی از نسخه‌ها فصول بیشتری را دربر دارد.

الذریعه (۳۳/۵ تا ۳۷)، ف ملی (۴۴/۱۰)، ف مرعشی (۱۲/۳)، ف آستان قدس (۱۵۹/۱۳)، ف عربی مشار ص ۲۳۹.

آغاز: «الحمدلله الاول بلا اول کان قبله والاخر بلا اخر یکون بعده... اما بعد فانی مذ کنت ابن عشرین...».

انجام: «بنور تمام یوم القیمة تم الکتاب بعون الله... اسال الله ان یجعل ذلک خالصالوجهه و لمرضاته...».

نسخ، احمد بن حسین کرجی، ۱۲۳۱ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خط کشی شده، در متن برگ ۳۳پ و ۳۴ جدولی بهمراه نحوه استفاده از جدول در تفال منقول از امام علی (ع) بفارسی نوشته شده، در متن برگ ۳۴پ مطالبی در فال نامه و در حاشیه برگ ۱۳۳ مطالبی در دانستن قمر در عقرب و در برگ ۱۳۳پ مطلبی در فسخ نکاح منقطعه‌ای بسال ۱۳۲۶ و در برگ ۱۳۴ مطالبی متفرقه همچون شعر و روایات در رفع حوائج نوشته

شده، ظهر برگ اول و حاشیه ظهر برگ ۱۳۲ ممهور به مهر بیضوی «یا ابا عبد الله الحسین ادرکنی» و «محمد احمد...»، ظهر برگ ۶۲ ممهور به مهر بیضوی «جاریه شاه نجف فاطمه»، در ظهر برگ ۷۵ حدیثی بنقل از حضرت رسول (ص) در بیان روزهای نحس سال، پاشیدگی مرکب و پارگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه حاشیه نویسی دارد.

حواشی ضمیمه: در حواشی اوراق «۲۷ تا ۳۳پ» مطالبی بفارسی و منظوم در تعبیر خواب نوشته شده که با بیت «بسمله بعد از اولاد حبیب اولاد یاد دارم چنین من از استاد» شروع و خاتمه آن بیت «عطر مشک و عنبر اندر خواب مژده خوش بود تو را در باب،... باشدت منفعت از روی حساب».

جلد: تیماج ترياكى، ساده، یک لا، ۱۴۰x۲۰۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۳۴ برگ، متغیر بین ۱۵ و ۲۰ سطر، نوشته متغیر بین ۱۳۰x۷۵ و ۱۵۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۱۳۶-۱۷۷۶، ۲۴۹/ع.

۲۵۵۰/ع

زبدة الطب **(طب قدیم - عربی)**

از: جرجانی، اسماعیل بن حسن (م ۵۳۱)

مؤلف خلاصه‌ای از مباحث علم طب را که دانستن آن بر هر طبیب ضروری باشد از کتب متقدمین همچون بقراط و جالینوس و محمد زکریا رازی و شیخ ابو علی سینا برگزیده و در مقالات دهگانه کتاب به رشته تحریر درآورده است.

فهرست عناوین ده مقاله کتاب، در جلد دهم فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی ص ۲۰ بیان شده است.

کشف الظنون (۲/۹۵۲)، ف ملی (۱۰/۲۰)، ف آستان قدس (۱۳/۲۹۶).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی افضل المخلوقین و علی آله و صحبه و بعد فهذا مختصر مشتمل علی زبدة ما یجب...».

انجام: «بذلک سد ده قد فرغت من شرحه و هو اول تصنیف صدر منی و اول تالیف وقع عنی فی عین انغلاق الخاطر و انفجار العلائق...».

نستعلیق، محمد شریف بن محمد صادق خاتون آبادی، ۱۰۷۷ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق بشنگرف، روی عناوین و برخی کلمات و عبارات با شنگرف یا مرکب سیاه خط کشی شده، حاشیه برگ ۹ یادداشت مالکیت ممهور به مهر خشتی «محمد تقی بن ابوطالب حسینی» و مهر بیضوی «محمد صالح بن اسمعیل محمد بن محمد علی»، ظهر برگ ۱۴۵ ممهور به مهر «محمد تقی بن ابوطالب حسینی» و «محمد بن محمد علی بن اسمعیل محمد» و ظهر برگ ۴ ممهور به مهر «محمد صالح بن اسمعیل محمد بن محمد علی»، در اوراق ۱ و ۲ و ۱۴۶ اشعار متفرقه بفارسی و با خط حمائلی نوشته شده، اوراق ۳ و دو برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و پارگی و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» حاشیه نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: میشن سرخ، ضربی، مقوایی، اندرون جلد تیماج سرخ، ۱۲۰x۱۹۵.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی، ۱۴۸ برگ، ۱۴ و ۱۵ سطر، نوشته متغیر بین ۷۰x۱۳۰ و ۷۰x۱۵۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۴-۱۸۴۵، ع/۲۵۰.

۲۵۵۱/ع

مجموعه

۲۵۵۱/۱- جامع الاخبار (معارج الیقین فی اصول الدین)

«۱ ـ ۹۸» (حدیث ـ عربی)

از: محمد بن محمد (شعیری؟)

در ابتدای نسخه حاضر نام کتاب «معارج الیقین» نوشته شده و بگفته الذریعه (۲۱ /۱۸۵) در کتابهای «جواهر الاخبار» زنوزی تبریزی و «حق الیقین» مجلسی و «مستطرفات» ابن ادریس احادیثی از کتاب «معارج الیقین» نقل شده است و موسی خیابانی در آخر جزء سوم کتاب «الوقایع» کتاب «معارج الیقین» را شبیه کتاب «جامع الاخبار» محمد بن محمد دانسته است.

در تطبیق معلوم شد کتاب حاضر همان کتاب «جامع الاخبار» محمد بن محمد است که معرفی آن در شماره ۲۵۴۹/ع همین فهرست گذشت. خطبه آغازین کتاب بمقدار موجود در نسخه کمی خلاصه‌تر از خطبه «جامع الاخبار» در نسخه‌های دیگر بوده و ترتیب فصول و عدد آن در این نسخه با ترتیب و عدد فصول

کتاب در نسخه خطی بشماره «۳۷۶ ـ ۱۰۱۴» کتابخانه ملی مطابقت داشته و از ۱۲۸ فصل نگاشته شده در فهرست نسخه، ۱۱۵ فصل آن در نسخه حاضر موجود و بقیه آن افتادگی دارد. و عبارات بیشتر فصول نسخه حاضر با عبارات فصول نسخه مذکور کتابخانه ملی دقیقاً مطابقت داشته و فقط فصول کمی از نسخه حاضر خلاصه‌تر یا کامل‌تر از فصول نسخه مذکور می‌باشد. نام مؤلف در متن برگ ۶۸ پ «محمد بن محمد شعیری» نوشته شده است.

آغاز کتاب: «الحمدلله الاول بلا اول کان قبله و الاخر بلا آخر».

آغاز نسخه افتاده: «یشمل فصولا جامعة للزهد و الموعظة و الترغیب».

انجام کتاب: «اسال الله ان یجعل ذلک خالصا لوجهه و لمرضاته...».

انجام نسخه افتاده: «و عزتی و جلالی لوعدته لوجدتنی عنده ثم لتکلفت».

ضمیمه: پس از اتمام کتاب در نسخه، احادیثی از نبی (ص) در فضیلت نکاح منقطعه و بیان گناهانی که مرگ را تعجیل می‌کند و در بیان انواع قلوب بهمراه مطلبی در بیان تعداد سور و آیات قرآن و تعداد آیات در وعد و وعید، امر و نهی، عبرت و امثال، قصص و اخبار، حلال و حرام، تسبیح و دعا، ناسخ و منسوخ ضمیمه شده است همچنین اسامی ائمه اطهار و تولد و سن و اسامی مادران و شهادت آن بزرگواران مطابق با احادیث جلاء العیون بفارسی نوشته شده «۹۸ ـ ۱۰۱».

آغاز ضمیمه: «فی فضیلة النکاح المنقطعه عن سلمان الفارسی و ابی‌ذر الغفاری و مقداد و جماعة عدتهم الاربعة و عشرین رجلا انهم قالوا ...».

انجام ضمیمه: «مادر حضرت نرجس خاتون و دختر پادشاهی روم زرخرید امام علی‌النقی بود».

۲۵۵۱/۲- شاخ نبات (ترجمه اصل‌الاصول) «۱۰۲پ-۱۰۷پ»

(کلام و عقائد - فارسی)

از: استرابادی، محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار (م ۱۲۶۳)

ترجمه فارسی رساله «اصل الاصول» محمد جعفر استرابادی است که در آن رساله اصول پنجگانه دین اسلام و مذهب جعفری همراه با دلائل عقلی به اختصار بیان شده است.

الذریعه (۳/۱۳)، ف ملی (۲۰۹/۲)، ف آستان قدس (۳۱۷/۱۳)، ف مرعشی (۲۸۸/۸).

آغاز: «الحمدلله علی نواله....اما بعد چنین گوید خادم بساتین مذهب جعفری از مذاهب شرع محمدی....بدانکه اصول دین پنج است».

انجام: «ص غنی است ش یعنی خداوند عالم محتاج نیست بغیر....دفع احتیاج کننده همه ممکناتست در همه افعال».

۲۵۵۱/۳- وصل الفصول «۱۰۷ پ - ۱۲۲»

(کلام و عقائد - فارسی)

از: استرابادی، محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار (م ۱۲۶۳)

رساله مختصری است در اصول پنجگانه دین مطابق با اصول مذهب جعفری. در هر یک از اصول مطرح شده در رساله ابتدا معنی تصوری و سپس معنی تصدیقی آن مورد بحث قرار گرفته است.

دو برگ از مطالب کتاب، بین اوراق ۱۲۰ و ۱۲۱، افتادگی دارد.

الذریعه (۱۰۱/۲۵)، ف ملی (۲۱۰/۲)، ف مرعشی (۲۳٤/۱۰).

آغاز: «الحمدلله علی نواله...اما بعد پس می‌گوید خادم بساتین مذهب جعفری از شرع محمدی....بدانکه اصول دین پنج است».

انجام: «و با تقصیر مخلد در آتش جهنم است چون جماعتی از حکماء قاصرین. تمت بالخیر و الظفر».

۲۵۵۱/٤- آب حیات «۱۲۲ - ۱۲٦»

(کلام و عقائد - فارسی)

از: ؟

منظومه‌ای است در بیان اصول دین و اصول مذهب جعفری که تعداد ابیات آن متغیر بین ۱۱٦ تا ۱۲٦ بیت می‌باشد بگفته الذریعه (۱/۱) این منظومه توسط یکی از شاگردان محمد جعفر استرابادی نوشته شده که خلاصه‌ای از کتاب «آب حیات» استاد خود (محمد جعفر استرابادی) را به رشته نظم در آورده و در اشعار پایانی بنام استاد اشاره نموده است با:

«نسخه آب حیات این است گر جویی به کام
رشحه‌ای از قلزم تالیف مولانا بود
از جلال و علم و فضل و رافت حق نام وی
چار حرف آمد که جیم و عین وفاء وراء بود»

الذریعه (۱/۱)، ف ملی (۲/۲۱۱)، ف مرعشی (۲/۳۲۲).

آغاز:

«هر کرا بر سر هوای لؤلؤ لالا بود
باید این سلک گهر را طالب و جویا بود»

انجام:

«قاریا چون زین مراتب بهره‌ور گردی بگوی
جای داعی در ریاض جنة الماوی بود»

نسخ، ۱۲۶۳، عناوین در فهرست کتاب اول بشنگرف، محل عناوین در متن کتاب اول خالی از نوشته و عناوین آن در حواشی اوراق نوشته شده، روی عناوین و سرفصلها در کتابهای دیگر نسخه با مرکب سیاه خط کشی شده، در ظهر برگ ۱۰۱ معالجه چند بیماری نوشته شده، در ظهر لت رویی و پشتی جلد مطالبی همچون دعا در دفع شر و یادداشتهای کوتاه و متفرقه مالکین نسخه و در ظهر برگ پایانی نسخه عقد نکاح و مهریه یکی از مؤمنین بهمراه تاریخ ورود امام حسین (ع) به کربلا نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ضربی، ترنج و چهار سر ترنج با گل و بوته، لچکی با گل و بوته در گوشه‌ها، دارای دو ترنج در طرفین جلد و ما بین جداول بیرونی و درونی، جداول حاشیه‌ای

با گل و بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۱۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۲۶ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۴ و ۱۶، نوشته متغیر بین ۱۴۰x۹۰ و ۱۶۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۲۱۲ - ۱۸۵۳، ع/۲۵۱.

۲۵۵۲/ع

مجموعه

۱/ ۲۵۵۲- حاشیة شرح التجرید الجدید «۱ پ - ۷۵» (کلام - عربی)

از: لاهیجی، ملاعبدالرزاق بن علی بن حسین (م ۱۰۵۱ یا بعد از آن)

لاهیجی در ابتدا، تعلیقات و حواشی خود را بر مباحث شرح جدید قوشچی بر تجرید الاعتقاد خواجه نصیرطوسی نگاشته و آن حواشی مشتمل بر تحقیقات کافی پیرامون حل مطالب مرموز و مشکل شرح تجرید بوده است. اما بلحاظ تفصیل و اطناب آن تعلیقات اولیه، ملاعبدالرزاق تصمیم گرفته تا مقاصد حواشی خود را مختصر نماید. و بدین ترتیب کتاب حاضر را با عنوان «قوله» به رشته تحریر در آورد که حاشیه مختصر ایشان بر مباحث جواهر و اعراض شرح جدید تجرید می‌باشد.

الذریعه (۶/۱۱۵)، ف ملی (۷/۲۷)، ف مرعشی (۱۵/۱۶۵)، ف آستان قدس (۱۳/۱۹۷).

آغاز: «یا من تقدس اسمائه عن مشابهة الجوهر و العرض و

تنزه فعله عن مقابلة الغرض و العوض».

انجام: «اعنی کونه قائما بذاته فی الوجود الظلی و قائما بالموضوع فی الوجود الاصلی.... فی استحالته».

۲۵۵۲/۲- القضا و القدر «۷۷ پ - ۱۳۰»

(فلسفه - عربی)

از: ملاصدرا، محمد بن ابراهیم شیرازی، صدر المتالهین (م. ۱۰۵۰)

ملاصدرا در اجابت درخواست جماعتی از دوستان رساله حاضر را در بیان عنایت الهی و معنی قضا و قدر، لوح و قلم، اثبات حسن و کمال نظام عالم و کیفیت دخول شرور در قدر همراه با مسائلی دیگر نگاشت.

مباحث رساله در ٦ فصل ذیل بیان شده است:

فصل اول - در معنی عنایت و قضا و قدر.

فصل دوم - در محل قضا و محل قدر.

فصل سوم - در اینکه خلقت و نظم عالم در مجموع اکمل و اتم است.

فصل چهارم - در کیفیت دخول شر در قضاء الهی.

فصل پنجم - در کیفیت اقوال و افعالی که به اختیار از ما واقع می‌شود.

فصل ششم - در فائده طاعات و تاثیر دعا.

الذریعه (۱۴۷/۱۷)، ف مرعشی (۲۱٦/٤)، ف آستان قدس (٤٤٨/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی اخرج من مکنونات عنایته ما ادرج فی القلم و ابرز الی فضاء الوجود».

انجام: «الا تراها تشهد علی النفوس المسخرة لها یوم القیمة.... و جمیع القوی فالحکم لله العلی العظیم».

شکسته نستعلیق، محمد قاسم عبدالرزاق تنکابنی، ۱۲٤۳ هـ.ق، اصفهان، عنوان قوله در برخی از اوراق کتاب اول با شنگرف و در اوراق دیگر آن محل عنوان خالی از نوشته، عناوین و سرفصلها در کتاب دوم نسخه با خطی درشت‌تر از متن، روی برخی از کلمات و عبارات در کتاب دوم با مرکب سیاه خطکشی شده، در اوراق ۷۵ و ۷٦ مطالب حاشیه‌ای در ارتباط با مباحث کتاب اول نسخه بهمراه اشعاری از شیخ شبستری و مغربی نوشته شده، در اوراق ۱۳۰ و ۱۳۱ و ۱۳۲ فوائدی حاشیه‌ای در ارتباط با مباحث کتاب دوم توسط کاتب نسخه بخط حمائلی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، کتاب اول نسخه حاشیه‌نویسی داشته که برخی از حواشی با استفاده از شرح هدایه، شرح محاکم و شرح تجرید و پاره‌ای از حواشی توسط عبدالرزاق تنکابنی نوشته شده، کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، یک لا، ضربی، با جداول حاشیه‌ای و خطوط ضربی در میانه، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۵۵x۱۰۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۳۲ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۳ تا ۲۱، ۱۱۵x٦۵.

شماره پیشین: ۲۱۷ - ۲۱۰۲، ع/۲۵۲.

۲۵۵۳/ع

حاشیة شرح الاشارات **(فلسفه ـ عربی)**

از: باغنوی شیرازی، ملامیرزاجان حبیب‌الله (م ۹۹٤)

کتاب «الاشارات و التنبیهات» شیخ الرئیس ابوعلی سینا در دو بخش منطق و فلسفه پرداخته شده. مباحث فلسفی کتاب در دو قسم طبیعیات و الهیات و در ده نمط (سه نمط اول کتاب در طبیعیات و از نمط چهارم ببعد در الهیات) نوشته شده است. خواجه نصیرطوسی کتاب اشارات را مورد شرح قرار داده و میرزاجان باغنوی بر شرح خواجه نصیر حاشیه نگاشته است. نسخه حاضر حاشیه میرزاجان بر قسم طبیعیات (یعنی سه نمط اول از بخش فلسفه) اشارات و شرح آن می‌باشد. و آنچنانکه حاشیه‌نویس در عبارات پایانی حاشیه در نسخه خطی شماره ۱۸۵۳/ع کتابخانه ملی بیان داشته این حاشیه در نقد شرح شرح اشارات است که شاید مراد میرزاجان از شرح شرح اشارات، «ایضاح المعضلات» علامه حلی باشد. حدود ۱۵ تا ۲۰ برگ از مطالب کتاب در ابتدای نسخه افتادگی دارد.

کشف الظنون (۹۵/۱)، ف ملی (۳۶۱/۸).

آغاز کتاب: «بسمله، قال المح بل یکفی فی اثباته اما مجرد ملاحظة تصوراته».

آغاز نسخه افتاده: «التی هی اجزاء الجسم حتی یصیر فی قوة حمل الشیء علی نفسه فیکون غیر مفید».

انجام: «کما فی الارادة الجزئیة المندرجة تحت نوع بعینها

فتامل هذا آخر ما تیسر لنا فی الطبیعیات و الحمدلله موفق الخیرات».

نسخ و نستعلیق، نوشته شده به سال ۱۱۱۳ هـ.ق، اصفهان، بدون تزیین، عبارات شرح در این کتاب با عنوان «الش» و عبارات شرح الشرح با عنوان «المح» نوشته شده، برگ اول خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب در عبارات متن و حاشیه و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، ۱۲۰x۱۹۰.

کاغذ: فرنگی حنایی، ۱۲٤ برگ، ۱۹ سطر، ۶۰x۱٤۰.

شماره پیشین: ۱۰۲۱ ـ ۱۶۶۱، ع/۲۵۳.

۲۵۵٤/ع

انوار الریاض **(فقه ـ عربی)**

از: شهشهانی، محمد بن عبد الصمد (م ۱۲۸۷)

زمان تألیف: ۱۲۶۰ هـ.ق

حاشیه‌ای است بر کتاب «ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل» سید علی بن محمد علی طباطبائی (م ۱۲۳۰).

این حاشیه استدلالی با عنوان «قوله» و نسبتاً مفصل است و بگفته الذریعه (۴۲۷/۲) در هشت مجلد نگاشته شده نسخه حاضر بخشی از مباحث کتاب الطلاق حاشیه را دربردارد.

الذریعه (۴۲۷/۲)، ف مرعشی (۲٤٤/۵).

آغاز نسخه: «فی المبسوط شیخ الطائفه فی هذا الباب مع کونها متضمنة للاحکام».

انجام نسخه: «من المواقعة مثلا ثمانیة من الطلاق و لو فرض وقوعه بعدها».

نسخ، سرفصلها و عنوان «قوله» بشنگرف، روی کلمات و عبارات مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، آنچنانکه در حاشیه ۳۶ پ نوشته شده حواشی بسال ۱۲۷۶ هـ .ق نوشته شده.

جلد: تیماج زرشکی، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ظهر لت پشتی جلد عکس شخصی که احتمالاً یکی از مالکین نسخه بوده چسبانده شده، ۲۱۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۸۲ برگ، ۱۸ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۲۱۳ - ۱۸۵٤، ع/۲۵٤.

۲۵۵۵/ع

مجموعه

۲۵۵۵/۱- الالفیة «اپ - ۵۷ پ»

(فقه - عربی)

از: شهید اول، محمد بن مکی عاملی (م ۷۸٦)

رجوع شود بشماره ۲٤۲۱/ع همین فهرست.

۲۵۵۵/۲- الکافیة «۵۸ - ۱۱٦ پ»

(نحو - عربی)

از: ابن حاجب، عثمان بن عمر (م ٦٤٦)

متن بسیار مختصری است در علم نحو. حواشی و شروح متعددی به لحاظ اعتبار و شهرت کتاب بر آن نوشته شده است.

کشف الظنون:(۱۳۷۰/۲)، ف ملی (۲۳۳/۱۰)، ف مرعشی (۲۸٤/۲)، ف آستان قدس (٤۵۷/۱۳).

آغاز: «الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد و هی اسم و فعل و حرف».

انجام: «فیرد ما حذف و المفتوح ما قبلها تقلب الفاء».

۲۵۵۵/۳- چهل حدیث «۱۱۷ - ۱۲۲ پ»

(حدیث - فارسی)

از:؟

چهل حدیث از احادیث و روایتهای اخلاقی که از حضرت رسول (ص) نقل شده و هر مسلمانی باید بدان عمل کند، از کتاب «تنبیه الغافلین» بهاء الدین محمد بن ابراهیم تبریزی (ق ۱۳) انتخاب و در رساله حاضر نگاشته شده است.

در ابتدا متن روایات نقل شده سپس ترجمه فارسی آن و در برخی موارد شرح مختصری نوشته شده است. حدیث اول در مذمت تارك الصلوة و حدیث آخر درمورد دنیا می‌باشد.

آغاز: «بسمله - این احادیث از کتاب تنبیه الغافلین انتخاب

افتاد .... الاول قال رسول الله (ص) تارك الصلوة لا يكون من امتی».

انجام: «و دل در آن نهادن محض خطا ....

اگر چه یوسف مصری تراست هم خانه
چرا چو کوف کنی آشیان بویرانه»

۲۵۵۵/۴- مرآة المحققین «۱۲۳ ـ ۱۴۴ پ»
(عرفان ـ فارسی)

از: شبستری، شیخ محمود بن امین الدین (م ۷۲۰)

مباحثی در خداشناسی و معرفت نفس آمیخته با فلسفه و عرفان، در ابواب هفتگانه رساله نگاشته شده است:

باب اول ـ در بیان نفس طبیعی و نباتی و حیوانی و انسانی «۱۲۴».
باب دوم ـ در صدور موجودات «۱۲۷ پ».
باب سوم ـ در بیان واجب و ممکن و ممتنع «۱۳۰ پ».
باب چهارم ـ در بیان حکمت آفرینش «۱۳۳».
باب پنجم ـ در بیان مبدا و معاد «۱۳۴».
باب ششم ـ در برابر کردن آفاق با انفس «۱۳۸ پ».
باب هفتم ـ در تطبیق آفاق و انفس «۱۴۱».

۲۵۵۵/۵- اوصاف الاشراف «حاشیه ۱۱۷ پ ـ حاشیه ۱۳۳»
(عرفان ـ فارسی)

از: خواجه نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد بن حسن (م ۶۷۲)

رساله مختصری است در بیان سیره اولیا و روش اهل بینش مطابق با قاعده سالکان طریقت و طالبان حقیقت و بر مبنای قوانین عقلی و دقائق فطری و عملی.

خواجه نصیر پس از تالیف «اخلاق ناصری» رساله حاضر را برای سلطان عصر خود «محمد بن بهاء الدین محمد جوینی» در ۶ باب به رشته تحریر در آورد.

باب اول ـ در مبدا حرکت.
باب دوم ـ در ازاله علایق و قطع موانع سیر و سلوك.
باب سوم ـ در سیر و سلوك و طلب کمال و احوال سالک.
باب چهارم ـ در ذکر احوالی که مقارن با سلوك عادت می‌شود.
باب پنجم ـ در ذکر احوال اهل وصول.
باب ششم ـ در فنا.

آغاز: «سپاس بی قیاس بار خدایی را که به سبب آنکه هیچ عقل را قوت اطلاع بر حقیقت او نیست.... و بعد محرر این رساله و مقدر این مقالت».

انجام: «جمله منتفی باشند الیه یرجع الامر کله، اینست آنچه در مختصر خواستیم که ایراد کنیم کردیم و اینجا سخن منقطع شد قلم اینجا رسید و سر بشکست و السلام علی من اتبع الهدی».

۲۵۵۵/۶- منظومه فی مثلثات قطرب «حاشیه ۱۳۳ پ ـ حاشیه ۱۳۸»
(لغت ـ عربی)

از: ازهری، ابراهیم

ابوعلی محمد بن مستنیر معروف به قطرب نحوی (م ۲۰۶) ارجوزه‌ای بنام «المثلث فی اللغة» نگاشت و در آن لغاتی را که در اعراب به سه شکل خوانده می‌شوند (همانند سلام، کلام، حسرة، حلم، سبت و دیگر لغاتی که به سه شکل مفتوح و مکسور و مضموم قرائت می‌شوند) جمع‌آوری نموده و به «مثلثات قطرب» مشهور است. مثلثات قطرب مورد شرح دانشمندان دیگر قرار گرفته و از جمله شروح آن منظومه ابراهیم ازهری است که نسخه حاضر باشد. مؤلف در این منظومه که بیش از ۱۵۰ بیت باشد، علاوه بر شرح مثلثات قطرب از کتابهای صحیح دیگر همچون صحاح جوهری مطالبی را افزوده است. نام این شرح در میان شروحی که در کشف الظنون (۱۵۸۶/۲) برای «المثلث فی اللغة» نوشته شده نیامده است.

آغاز:

«الحمدلله الذی هدانا / لملة الاسلام و اجتبانا

بمنه وجوده اصطفانا / بفضل توحید فلا ابالی»

انجام:

«تمت بعون الله ذی القصیدة / بشرح الفاظ اتت مفیدة

فاغفرلی الذنوب.... / و امض علی واجب السؤال»

نسخ و نستعلیق، منوچهر بن عبدالله، کتاب اول و دوم نسخه نوشته شده بسال ۱۰۰۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در حاشیه برگ ۲ مطلبی در مالکیت محمد مهدی در سال ۱۲۹۹ همراه با مهر خشتی «محمد مهدی»، در برگ اول مطلبی در

مالکیت محمد حسین بسال ۱۲۲۸ و در مالکیت حسین بن ملامحسن بهمراه دعای مطالعه و روایتی از نبی (ص) و مطالب متفرقه دیگر نوشته شده، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی اوراق، کتاب اول و دوم نسخه حاشیه‌نویسی دارد، حواشی کتاب اول با امضای «رحمانیه»، «ع ل»، «زی» و با استفاده از شرح الفیه شهید ثانی و حواشی کتاب دوم با استفاده از شروح کافیه همچون شرح جامی نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، عطف و سجاف لبه‌ها تیماج مشکی الحاقی، مقوایی، اندرون جلد تیماج نخودی، ۱۹۵x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۴۴ برگ، عدد سطور متغیر بین ۴ و ۷ و ۱۳، ۱۲۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۱۴۴ - ۱۷۸۴، ع/۲۵۵.

۲۵۵۶/ع

تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الرسالة الشمسیة

(منطق - عربی)

از: قطب الدین رازی، محمد بن محمد (م ۷۶۶)

زمان تألیف: ۷۲۹ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۱۲/ع همین فهرست.

نسخه حاضر خطبه آغازین کتاب، که نسبتاً مفصل و حدود ۲ یا ۳ صفحه باشد، را دربر ندارد.

همچنین ۲ الی ۳ سطر عبارت پایانی کتاب در نسخه نوشته

نشده است.

آغاز کتاب همراه با خطبه: «ان ابهی درر تنظیم بیان البیان».

آغاز کتاب بدون خطبه: «قال و رتبته علی مقدمة و ثلثة مقالات و خاتمة.... اقول الرسالة مرتبة علی مقدمة و ثلث مقالات».

انجام کتاب در نسخه: «لان الاجزاء بین الثبوت للشیء و لکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الاوراق و الحمدلله رب العالمین».

نستعلیق و نسخ، عنوان «قال ـ اقول» بشنگرف، روی عبارات متن مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، دو برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی و موریانه‌خوردگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه با امضای «داود، ع، مح، محی‌الدین» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سرخ، ضربی، ترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۰۰x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۴۵ برگ، ۹ سطر، ۱۴۵x۹۰.

شماره پیشین: ۱۱۶۳ ـ ۱۸۰۳، ع/۲۵۶.

۲۵۵۷/ع

الکافی **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸)

رجوع شود بشماره ۲۳۳۰/ع همین فهرست، نسخه حاضر «کتاب الروضة» را دربر دارد.

آغاز نسخه: «کتاب الروضة ـ اخبرنا محمد بن یعقوب کلینی قال حدثنی علی بن ابراهیم عن ابیه عن ابن فضال....».

انجام: «رجلا منا اهل البیت یعمل بکتاب الله عز و جل لا یری منکرا الا انکره تم کتاب الروضة و الحمدلله رب العالمین».

نسخ، ظاهراً نوشته شده بسال ۱۰۲۵ هـ.ق، سرفصلها و برخی از کلمات و عبارات بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، فراز کتاب در ظهر برگ اول نسخه ممهور به دو مهر «محمد جعفر»، در حاشیه ۲۰۶ پ احادیثی از حضرت رسول (ص) نوشته شده، آب افتادگی و موریانه‌خوردگی وسیع در حواشی و لبه‌های تمام اوراق و در متن پاره‌ای از اوراق، وصالی لبه‌ها در برگ پایانی نسخه، ترجمه و توضیح لغات متن با استفاده از کتاب صحاح و قاموس در حواشی برخی اوراق، همچنانکه در حاشیه ۲۰۶ پ نوشته شده نسخه توسط ملا محمد باقر تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ضربی، با خطوط و جداول کوبیده، مقوایی، همراه با موریانه‌خوردگی، ۲۲۰x۱۲۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۰۷ برگ، ۲۱ سطر، ۱۵۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۷ ـ ۱۸۴۸، ع/۲۵۷.

۲۵۵۸/ع

الفوائد الصادقیة **(منطق ـ عربی)**

از: آرانی، ملا محمد علی بن محمد حسن آرانی کاشانی (ق ۱۳)

زمان تألیف: ۱۲۱۷ هـ.ق

در این کتاب اصول مسائل منطق جمع‌آوری و پاره‌ای از مباحث لغوی ضروری بدان افزوده شده و به مناسبت مبحث، برخی از تعلیل و استدلال‌های کلامی و فلسفی بیان شده است.

کتاب در نسخه کامل نیست و ما بین اوراق ۱ و ۲ نسخه چندین برگ از مباحث کتاب‌افتادگی دارد.

الذریعه: (۳۴۴/۱۶)، ف مرعشی (۲۹/۱).

آغاز: «الحمدالله الذی ابدع انواع الموجودات بفیض جوده و اخترع افراد الممکنات.... اما بعد فیقول الغریق فی لجج المحن....».

انجام: «او غیر هما مرادا و لنختم علی هذا التقدیر ما اردنا ایراده.... لقد اتفق جفاف القلم عن تالیفه وجمعه...».

نسخ، محمد علی بن محمد ابراهیم کنازی، ۱۲۵۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در برگ اول نسخه مطلبی در مالکیت محمدرضا بن محمدباقر بسال ۱۲۸۱ همراه با مهر بیضوی «محمدرضا» و مطلبی از کاتب نسخه در اتمام کتابت نسخه بهمراه روایاتی در بیان دعا بجهت دفع غم و اندوه و تعقیبات نماز نوشته شده، در ظهر برگ پایانی احادیث و روایاتی از معصومین در ادعیه صبح و شرایط توبه بخط حمایلی نوشته شده، پاره‌ای از اوراق از شیرازه جدا شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، یک لا، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، اندرون جلد با روکش کاغذی، قسمتی از لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۲۱۰X۱۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۵۶ برگ، ۱۶ سطر، ۱۵۰X۶۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۱ - ۱۸۴۲، ع/۲۵۸.

۲۵۵۹/ع

مجموعه

۲۵۵۹/۱- معراج النجاة للفرقة الناجیة «۵ پ - ۲۳۷ پ»
(کلام و عقائد - عربی)

از: بیدگلی کاشانی، عبدالعظیم بن حسین (محتملا قرن ۱۳)

آنچنانکه در مقدمه کتاب بیان شده مؤلف در سنین جوانی کتاب تذکره در فقه را تالیف نموده و بر کتابهای «مفاتیح» و «مدارك» و «زبدة الاصول» حاشیه نوشته اما موفق به اتمام کتابهای ذکر شده خود به لحاظ عدم دسترسی ایشان به کتابهای ماخذ نشده است و پس از آن کتابهایی همچون «نخبه» و «قطرة النبوة فی بحر المعرفة» و «تذکرة الاخوان» و «جامعة العبرة» و «فوائد الشیعه» را تالیف نموده است.

مؤلف کتاب حاضر را پس از تامل در کلمات فیض کاشانی، خصوصاً آنچه ایشان در کتاب «اللئالی» از ملا محمد طاهر قمی نقل نموده، به رشته تحریر در آورده است.

در صدر کتاب در نسخه حاضر بخشی از مناجات حضرت رسول (ص) بهمراه اشعار فارسی در ارتباط با هر فراز از مناجات بصورت رباعی نوشته شده است.

مقدمه کتاب در بیان مجمل عقائد از توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه است و مقاله کتاب در ۸ باب و ۱۴ ایضاح و ۱۰ بیان و

۱۶ تذنیب و فذلکه مشتمل بر ده کلمه موجز، بیان شده.

ابواب هشتگانه مقاله عبارتند از:

باب اول ـ در تلخیص تکلیف.

باب دوم ـ در عینیت وجوب معارف اصول دین.

باب سوم ـ در تقسیم علم به علم دنیا و آخرت.

باب چهارم ـ در انقسام فنا.

باب پنجم ـ در حقیقت وجود و بیان آراء متکلمین و فلاسفه مشائین و اشراقیین و صوفیه.

باب ششم ـ کلمات فیضیه و طاهریه در وحدت وجود.

باب هفتم ـ در قوس نزول و صعود.

باب هشتم ـ در بیان بعض اخبار در وجود.

مؤلف به تناسب هر مبحث عبارات فیض کاشانی، ملاعبدالرزاق لاهیجی، ملامحمدطاهر قمی و خواجه‌نصیر طوسی را با عناوین «کلمات فیضیه، کلمات فیاضیه، کلمات طاهریه، کلمات طوسیه» و با عبارت فارسی نگاشته و در بخشی از کتاب ضمن پرداختن مختصر به شرح حال عرفا و صوفیانی همچون غزالی، ابراهیم ادهم، خرقانی و جلال‌الدین رومی، آنها را مورد انتقاد شدید قرار داده و با نقل عبارات ملامحمدطاهر قمی در اینمورد آنها را کافر دانسته و آنچنانکه مؤلف در همین کتاب (حاشیه ۱۹ پ) نوشته پس از صرف مدتی از عمر خود در مطالعه کتابهای فصوص ابن عربی و تمهید و شطحیات شیرازی و دیگر کتابها از همین قبیل، از تضییع عمر خود استغفار نموده و عرفایی همچون ابن عربی و قونوی و حلاج و ملای رومی را مورد

لعن قرار داده است.

اگر چه مؤلف در ابتدا بیان داشته کتاب را در یک مقدمه و سه مقاله و خاتمه تنظیم نموده اما نسخه حاضر مباحث مقاله اول بهمراه ایضاحات و بیانات و تذنیبات و فذلکه را دربر دارد.

آغاز: «بسمله ـ یا سامع الدعاء یا رافع السماء یا دائم البقاء یا واسع العطا.... یقول المؤلف العبد الاثیم.... لما صرفت عنفوان شبابی فی تحصیل العلوم الدینیة».

انجام: «هذا اوان ان نختم المقالة الاولی.... و نحن المتمسکون بالعری الوثقی و اهل بیت الهدی.... لخدمتکم تشرف جبرئیل».

۲۵۵۹/۲- اللالی «۲۳۹ ـ ۲۸۶ پ»

(کلام و عقائد ـ عربی)

از: فیض کاشانی، محمد بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

ملا محسن فیض طایفه‌ای از کلمات را که زبده و حقایق اصول دین و در معارف عارفان بوده از کتاب «الکلمات المکنونه» خود انتخاب نموده و با استشهاد به آیات قرآن و احادیث ائمه معصومین و اشعار شاعران فارسی در رساله حاضر به رشته تحریر در آورده است.

مطالب رساله در ۴۰ کلمه نگاشته شده. کلمه اول ـ در جمع بین امتناع و امکان رؤیت و معرفت و کلمه آخر رساله در تمییز فرقه‌های ناجیه از هالکه می‌باشد.

الذریعه (۱۸/۲۵۶)، ف ملی (۱۰/۲۱۴)، ف مرعشی (۴/۳۱۴).

آغاز: «الحمدلله الذی منه المبدا و الیه المعاد عرف بجمعه بین الاضداد هو الاول و الاخر و الظاهر و الباطن».

انجام: «نورا یسعی بین یدی و بیمینی ربنا اتمم لنا نورنا و اغفر لنا انک علی کل شیء قدیر».

نسخ و نستعلیق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در برگ ۳ و ٤ نسخه فهرست کتاب اول نوشته شده، در برگ ۲ و ۵ مطلبی در مالکیت «لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی» بسال ۱۲۹٤ همراه با مهر بیضوی «لطفعلی بن محمد کاظم»، برگ ۳ ممهور به مهر «ابراهیم»، در ظهر برگ ۲ مطلبی در بیان تالیفات مؤلف کتاب اول نسخه و توضیح اینکه منظور از کلمه طاهریه در کتاب ملامحمدطاهری قمی است نوشته شده، در ظهر برگ ۲۳۸ مطلبی در بیان اسلوب فیض کاشانی و اینکه شیوه ایشان در تالیفات همان شیوه غزالی بوده و ایشان غزالی شیعه نامیده شده، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، کتاب اول نسخه با امضای «منه عفی عنه» حاشیه‌نویسی داشته و کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ساده، ۱۰۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۸٦ برگ، ۱۸ سطر، ٦۵x۱۱۰.

شماره پیشین: ۱۹٦ - ۲۰۸۱، ع/۲۵۹.

۲۵٦۰/ع

تنویر المطالع (حاشیة حاشیة شرح مطالع الانوار) (منطق - عربی)

از: دوانی، جلال‌الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۸)

حاشیه‌ای است بر حاشیه صدرالدین دشتکی بر «شرح مطالع» قطب‌الدین رازی. همچنانکه در الذریعه (۷٦/٦ و ۷۷) بیان شده صدرالدین محمد دشتکی (م ۹۰۳) در ابتدا «حاشیه قدیمه» خود را بر «شرح مطالع» قطب‌الدین رازی نگاشت. پس از آن جلال‌الدین دوانی «حاشیه قدیمه» خود را در رد حاشیه دشتکی تالیف نمود. دشتکی نیز در دفع اعتراضات دوانی «حاشیه جدیده» خود را نوشت. سپس دوانی «حاشیه جدیده» خود را بر حاشیه جدیده دشتکی بنام «تنویر المطالع» یا «تعویذ المطالع» به رشته تحریر در آورد.

در کشف الظنون (۱۰۹٦/۲ و ۱۱۰٤) دو حاشیه دوانی «الطبقات الجلالیة» و دو حاشیه دشتکی «الطبقات الصدریه» نام گرفته است.

نسخه حاضر همان «حاشیه جدیده» دوانی بر «حاشیه جدیده» دشتکی و با عنوان «قوله» می‌باشد. ابتدای کتاب در نسخه‌های مختلف، به لحاظ وجود خطبه در برخی نسخه‌ها و نبودن خطبه در برخی دیگر، تفاوت دارد.

کشف الظنون (۱۰۹٦/۲)، الذریعه (۷٦/٦ و ۷۷)، ف ملی (٤٤۰/۱۰)، ف مرعشی(۵۰/۱).

آغاز کتاب در نسخه: «بسمله، قوله الفیاض الوهاب، اعلم ان الفیاض ههنا منقول عن معناه اللغوی».

انجام: «مجموع تلک المقاصد و اخر ما یتوقف کلو احد منها علیه فتامل».

نستعلیق، جلال، ۱۰۷۷ هـ.ق، عنوان «قوله» بشنگرف، روی

متن عبارات مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، برگ اول ممهور به مهر «محمدحسن بن حسین الحسینی» و مهر ناخوانای دیگر بهمراه مطلبی در بیان شروع قرائت یکی از خوانندگان کتاب بسال ۱۱۰۳، و در حاشیه برگ پایانی مطلبی در اتمام قرائت نسخه بسال ۱۱۴۸ در مشهد نوشته شده، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه با امضای «جمال»، «ع ا ه» ره»، «منه»، «م ل»، «ملا میرزا» و «م د» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لا، ساده، عطف تیماج تریاکی روشن، ۱۵۰x۹۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۷۶ برگ، ۱۰ سطر، ۹۰x۴۰.

شماره پیشین: ۱۲۳۵ - ۱۸۷۶، ع/۲۶۰.

۲۵۶۱/ع

حاشية معالم الاصول **(اصول فقه - عربی)**

از: شیروانی، میرزامحمد بن حسن (م ۱۰۹۸)

رجوع شود بشماره ۲۴۴۱/ع همین فهرست.

شکسته نستعلیق، ابوطالب بن محمد شریف، ۱۲۲۴ هـ.ق، عنوان «قوله» در پاره‌ای از اوراق بشنگرف، روی عبارات شرح شده در چندین برگ در ابتدای نسخه با شنگرف خطکشی شده، برگ اول خالی از نوشته، در برگ دوم حدیث قدسی در نقد و رد زبانی بودن ذکر خدا، حاشیه برگ ۳ ممهور به مهر ناخوانا، حاشیه برگ ۴ و ۵ ممهور به مهر «عبده محمد علی»، پس از اتمام عبارت کتاب چند بیت شعر در طلب دعا از

خوانندگان توسط کاتب نوشته شده، آب افتادگی و موریانه‌خوردگی در حواشی و لبه‌ها و جدا شدن اوراق از شیرازه و عطف در پاره‌ای از اوراق، لبه پایینی آخرین برگ نسخه وصالی شده، نسخه با امضای «منه ره» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، یک لا، ساده، ۱۹۵x۱۴۰.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، یک لا، ساده، ۱۹۵x۱۴۰.

کاغذ: فرنگی، ۸۵ برگ، ۲۳ سطر، ۱۴۵x۷۰.

شماره پیشین: ۱۱۹۹ - ۱۸۴۰، ع/۲۶۱.

۲۵۶۲/ع

مجموعه

۲۵۶۲/۱ - نجاة العباد فی یوم المعاد «اپ - ۱۳۶»

(فقه عملی - عربی)

از: صاحب جواهر، شیخ محمدحسن بن باقر (م ۱۲۶۶)

رجوع شود بشماره ۲۴۵۶/ع همین فهرست.
کتاب الطهارة «۲»، کتاب الصلوة «۴۲ پ».

۲۵۶۲/۲ - الرسالة الصومية «۱۳۸ - ۱۶۷ پ»

(فقه عملی - عربی)

از: صاحب جواهر، شیخ محمدحسن بن باقر (م ۱۲۶۶)

رساله عملیه فقهیه‌ای است در بیان مختصر احکام روزه. این

رساله از اجزاء «نجاة العباد» خود مؤلف و تکمله‌ای بر آن شمرده می‌شود و مؤلف در پاسخ به درخواست جماعتی از برادران دینی به رشته تحریر در آورده است.

الذریعه (۱۱/۲۰۵).

آغاز: «بسمله ـ الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد .... اما بعد فیقول العبد .... انه قد التمسنی جماعة من اخوانی».

انجام: «والا حفظ مراعاة الترتیب فیها مثل کفارة الظهار».

نستعلیق، عبد الوهاب بن ملامحمد صالح، ۱۲٦٤ و ۱۲٦۳ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در برگ اپ و ۲ ادعیه دوازده امام بنقل از ملامختار اصفهانی در ۱۲ بیت و بنقل از میرزای قمی در ۸ بیت عربی بهمراه اشعاری فارسی بسال ۱۲٦٦ نوشته شده، در متن و حواشی اوراق ۱۳۵پ و ۱۳٦ و ۱۳۷ و برگ پایانی نسخه اشعاری بفارسی و عربی بهمراه مرثیه امام حسین (ع) و دعای دوازده امام و مطالب متفرقه دیگر بسال ۱۲٦٤ توسط کاتب نسخه عبد الوهاب نوشته شده، حاشیه اوراق ۷٤پ و ۹۵پ ممهور به مهر بیضوی «عبده رضی الدین» حاشیه برگ او ۲ و ۸۱پ و ۱۳٦ ممهور به مهر بیضوی «عبده الراجی عبد الوهاب» کاتب نسخه، پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، کتابهای نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، بوته‌های ریسه‌ای در حاشیه، یک لا، ۱۱۰x۱۵۵.

کاغذ: فرنگی، ۱٦۸ برگ، ۱۵ سطر، ٦۵x۱۱۵.

شماره پیشین: ۱۲۳٤ - ۱۸۷۵، ع/۲٦۲.

۲۵٦۳/ع

الوافیة فی شرح الکافیة (نحو - عربی)

از: استرابادی، رکن الدین حسن بن محمد (م ۷۱۷)

رکن الدین حسن استرابادی بر کتاب «الکافیة فی النحو» ابن حاجب سه شرح نگاشته: شرح کبیر بنام «البسیط»، شرح متوسط بنام «الوافیة» و شرح صغیر.

از میان سه شرح مذکور، شرح متوسط ایشان بر کافیه متداول و رایج بوده است. نسخه حاضر همان شرح متوسط بوده که بنام «شمس الاسلام یحیی بن ابراهیم بن یغرش معروف به ابن بیلکا» به رشته تحریر در آمده است.

کشف الظنون (۲/۱۳۷۰)، ف ملی (۱۰/۳۹۲)، ف مرعشی (۱۱/۱۱۷)، ف آستان قدس (۱۳/۵۹۸).

آغاز: «احمد الله علی عظمة جلاله، حمد غریق بمطالغة جماله.... و بعد فانی بعد ان شرحت کتاب الکافیة فی النحو اولا ....».

انجام: «فی یا امرة اضربن اضربی فی الوقف لم یعلم انه بدل عن النون او المحذوف المردود».

نسخ و نستعلیق، ۹۵۷ هـ.ق، عنوان «قوله» و سرفصلها بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت حسین بن محمد فولادی

همراه با مهر «لااله‌الاالله الملک الحق المبین، عبده محمد حسین» و مطلبی در مالکیت ابوطالب بن ملاعین‌الله طبسی در تاریخ ۱۱۲۵ بهمراه اشعار فارسی نوشته شده، در برگ ۲ یادداشتی در مالکیت ابوطالب بن عبدالله بسال ۱۱۲۶، ابتدای کتاب برگ ۲پ و انتهای کتاب برگ ۱۸۶پ ممهور به مهر «عبده محمدحسین»، در برگ ۱۸۷ مطالبی همچون بحث پیرامون مقدم بودن حمد بر شکر در خطبه آغاز کتاب همراه با مطالب حاشیه‌ای پیرامون برخی از عبارات کتاب نوشته شده، برگ پایانی خالی از نوشته، در حاشیه بالایی اوراق ۲۵پ تا ۱۳۰پ فالنامه منسوب به امام علی (ع) نوشته شده، آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، نسخه با استفاده از شرح هندی و شرح میرو با امضای سیدرضی حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۱۹۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی و فرنگی، ۱۸۸ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۶ و ۲۰، ۱۲۰x۷۰.

شماره پیشین: ۱۱۸۲ - ۱۸۲۳، ع/۲۶۳.

۲۵۶۴/ع

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان **(فقه - عربی)**

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۹۴/ع همین فهرست.

نسخ، نوشته شده حدود قرن ۹ و ۱۰، عناوین و سرفصلها در

برخی اوراق بشنگرف و در اوراق دیگر با خطی درشت‌تر از متن، برگ اول و دوم و برگ پایانی ممهور به مهرهای «عبده میرزامحمد الحسینی» و «عبد العظیم الحسینی» و «عبده میر ابراهیم»، در ظهر برگ پایانی روایاتی از حضرت رسول (ص) نوشته شده، از برگ ۲۰۵ تا ۲۱۴ نسخه و بخشی از اوراق ۱۶ تا ۳۸ مطالب کتاب در سال ۱۱۲۱ توسط عزیز حسنی ترمیم و بازنویسی شده، پاشیدگی مرکب و پارگی و ترمیم و وصالی در پاره‌ای از اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، برخی از حواشی با امضای «ع - ل» و «ه» می‌باشد.

جلد: تیماج تریاکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، یک لا، ۱۷۵x۱۱۵.

کاغذ: اصفهانی (و فرنگی در اوراق الحاقی و ترمیمی)، ۲۱۴ برگ، ۱۹ سطر، ۱۱۵x۸۰.

شماره پیشین: ۱۲۰۲ - ۱۸۴۳، ع/۲۶۴.

۲۵۶۵/ع

مجموعه

۲۵۶۵/۱ - حکم المتحیر فی صلوة الجمعة «اپ - ۵پ»

(فقه - عربی)

از: ؟

مسئله‌ای است در بیان حکم متحیری که در زمان غیبت نماز جمعه را ترجیح ندهد. در ادامه مسئله ایراداتی پیرامون مسئله

مطرح و به آن پاسخ داده شده است. این مسئله ظاهراً بخشی از رساله «صلاة الجمعة» می‌باشد.

آغاز: «اقول خلاصة دلیل الجامعین بین الظهر و الجمعة ان المتحیر الذی لم یرجح....».

انجام: «لا یکون فی صورة الابهام و التحیر منهیا عنه کان هذا القول عند العقلا....».

۲۵۶۵/۲ - رسالة فی صلاة الجمعة «۸پ - ۲۵»

(فقه - عربی)

از: بهبهانی، محمدباقر بن محمد اکمل (م ۱۲۰۵ یا ۱۲۰۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۲۴/ع همین فهرست.

۲۵۶۵/۳ - معتصم الشیعة فی احکام الشریعة «۲۶پ - ۵۷»

(فقه - عربی)

از: فیض کاشانی، محمد بن مرتضی (م ۱۰۹۱)

زمان تألیف: ۱۰۲۹ هـ.ق

کتاب فقهی استدلالی است که اصول مسائل شرعیه و امهات احکام فرعیه بهمراه دلائل آن را دربر دارد.

مؤلف در این کتاب فقهی، از ادله اصول فقه استفاده نکرده و ماخذ و دلیل هر حکم را از آیات قرآن و احادیث و روایات معصومین (علیه السلام) بیان نموده و در هر مسئله پس از نقل اقوال فقهاء امامیه به بررسی وجوه و اسباب اختلاف بین آنان

پرداخته است.

به گفته الذریعه (۲۱۰/۲۱) ظاهراً مرحوم فیض فقط مبحث «کتاب الصلوة» معتصم الشیعه را به اتمام رسانده، نسخه حاضر همان مبحث «کتاب الصلاة» است. پایان کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۲۱۰/۲۱)، ف مرعشی (۲۴۶/۱)، ف آستان قدس (۵۳۳/۱۳).

آغاز: «الحمدلله الذی کرم بنی ادم و حملهم التکالیف الشرعیة لیشیبهم بتحملها احسن الجزاء».

انجام کتاب: «حتی تتوب او تموت کما ورد به الروایات و سیاتی فی محله، هذا آخر الکلام فی المجلد الاول».

انجام نسخه افتاده: «و لم یخرج الی الجمعة قال ابن عباس اصاب السنة احتج الحلبیون بان دلیل الحضور».

نستعلیق و نسخ، کتاب دوم بخط عبدالله لاریجانی بن اسماعیل موسوی مازندرانی، کتاب دوم نوشته شده بسال ۱۱۷۶ در کربلا، بدون تزیین، محل عناوین در کتاب سوم خالی از نوشته، برگ ۶ و ۷ بدون نوشته، در حاشیه پایین برگ ۵۷ مطلبی در مالکیت محمدعلی بن محمدحسین نوشته شده همراه با مهر «محمدعلی بن محمدحسین الموسوی»، لبه‌های برخی از اوراق وصالی شده.

جلد: تیماج مشکی، یک لا، ساده، ۲۰۰X۱۴۵.

کاغذ: فرنگی، ۵۷ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۵ و ۲۳، نوشته متغیر بین ۱۵۰X۸۰ و ۱۶۰X۹۰.

شماره پیشین: ۱۳۰ - ۲۰۱۵، ع/۲۶۵.

۲۵۶۶/ع

مجموعه

۲۵۶۶/۱- الکافی فی الفقه «۱ - ۶۳پ»

(فقه - عربی)

از: حلبی ابوالصلاح، تقی‌الدین بن نجم‌الدین (ق ۵)

مؤلف که شاگرد شریف مرتضی و خلیفهٔ ایشان در بلاد حلبیه بوده، یک دوره مباحث فقهی را به اختصار بیان نموده است. مباحث کتاب جنبه فتوایی دارد و در فصول و ابواب مختلف مرتب و از احکام نماز شروع و به احکام صلح ختم شده است.

ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد و احکام بخش عمده عبادات کتاب در نسخه موجود نیست و شروع نسخه با «فصل - در عمره مبتوله» می‌باشد.

الذریعه (۱۷/۲۴۷)، ف مرعشی (۲/۴۲)، ف آستان قدس (۱۳/۴۵۶).

آغاز کتاب: «فصل فی بیان التکلیف السمعی الشرعی علی ثلاثة اضرب عبادات و محرمات و احکام».

آغاز نسخه افتاده: «الا ان یشترط فیکون لهما ما اشترطاه. فصل فی العمرة المبتولة، العمرة المبتولة واجبة علی اهل مکة و حاضر بها مرة».

انجام: «فهلک من حرزه دینار و لم یتمیز فالحکم لصاحب الدینارین دینار خاص و یقسم الاخر بینهما».

۲۵۶۶/۲- شرح جمل العلم و العمل «۶۵پ - ۱۲۵»

(فقه - عربی)

از: ابن البراج، قاضی عبدالعزیز بن نحریر (م ۴۸۱)

کتاب «جمل العلم و العمل» یا «جمل العقائد» شریف مرتضی علم الهدی (م ۴۳۶) در اصول و فروع دین پرداخته شده در بخشی از کتاب مختصری از عقاید واجب در اصول دین از توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد مورد بررسی قرار گرفته و در بخش دیگر کتاب مختصری از شرعیاتی که عمل بدان واجب است از طهارت و صلاة و صوم و حج و زکاة مورد بحث قرار گرفته است. شیخ طوسی بخش اصول دین کتاب علم الهدی را در کتاب «التمهید» خود شرح نموده و ابن البراج که از شاگردان علم الهدی و شیخ طوسی است بخش فروع دین کتاب را مورد شرح قرار داده است.

نسخه حاضر شرح ابن البراج بر مباحث فقهی کتاب «جمل العلم و العمل» علم الهدی می‌باشد. این شرح احکام المیاه تا احکام الزکوة را دربر دارد. عبارات علم الهدی در شرح با عنوان «قال الشریف الاجل المرتضی» بیان شده است.

الذریعه (۵/۱۴۴)، ف مرعشی (۲/۴۳)، ف آستان قدس (۱۳/۳۳۲).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین.... فی احکام المیاه و قال کل ماء علی اصل الطهارة الا ان یخالطه».

انجام: «کان ذلک جائز الا انه یکون تارکا للافضل و

کذلک یجوز له فی زمان الغیبة و فقد من نصبه».

نسخ، کتاب اول نسخه نوشته شده بسال ۱۲۳۷ هـ .ق، عناوین و سرفصلها در کتاب اول بشنگرف و در کتاب دوم محل عنوان خالی از نوشته، برگ ٦٤ بدون نوشته، در ظهر برگ پایانی فهرست کتب امانتی یکی از مالکین بهمراه فهرست کتب وقفی یکی از مالکین نوشته شده، آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق.

جلد: تیماج سرمه‌ای (در اثر فرسودگی و رنگ رفتگی شبیه به سبز زنگاری)، ضربی، مقوایی، ۲۲۰x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی الوان، ۱۲۵ برگ، ۲۲ سطر، ۱۴۰x۸۵.

شماره پیشین: ۱۱۸۳ ـ ۱۸۲٤، ع/۲٦٦.

۲۵٦۷/ع

تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الرسالة الشمسیة (منطق ـ عربی)

از: قطب‌الدین رازی، محمد بن محمد (م ۷٦٦)

زمان تألیف: ۷۲۹ هـ .ق

رجوع شود بشماره ۲٤۱۲/ع همین فهرست.

نستعلیق، اسدالله بن مهدی بن محمدحسین حسینی مازندرانی، ۱۲۳۹ هـ .ق، عنوان «قال ـ اقول» بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، در سه برگ ابتدای نسخه مطالبی حاشیه‌ای در ارتباط با مباحث کتاب بهمراه دستورالعمل در برطرف کردن تب و رسم شکل با حروف رمزی جهت نصب به بازو و گردن که میرزای نوری به نقل از

سیدی که آن را در خواب از حضرت فاطمه (س) تعلیم دیده نوشته شده همراه با اشعاری فارسی در تاریخ وفات سید شریف و بیان روایتی از امام علی (ع)، ظهر برگ ۱۵۱ اشعاری عربی با شنگرف و مرکب سیاه نوشته شده همراه با دو مهر ناخوانا، ظهر برگ ۱۵۲ اشعاری عربی در تاویل رؤیا در شبهای هر ماه، برگ ۱۵۳ خالی از نوشته، ظهر برگ ۱۵٤ طریقه استخاره با تسبیح بهمراه روایتی از حضرت رسول (ص) در درمان گزیدن سگ یا کرکس دیوانه نوشته شده، فراز کتاب در برگ ٤ نسخه ممهور به دو مهر ناخوانا همراه با یادداشت مالکیت، موریانه‌خوردگی در حد وسیع در حواشی تمامی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، برخی از حواشی با امضای «عماد» و «احمد» و «داود» می‌باشد.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، همراه با موریانه‌خوردگی.

کاغذ: فرنگی الوان، ۱۵٤ برگ.

شماره پیشین: ۱۲۲۵ ـ ۱۸٦٦، ع/۲٦۷.

۲۵٦۸/ع

حاشیة معالم الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: ملاصالح مازندرانی، محمدصالح بن احمد (م ۱۰۸۱ یا ۱۰۸٦)

رجوع شود بشماره ۲۵۱۱/ع همین فهرست.

نستعلیق، عنوان «قوله» بشنگرف، روی عبارات مورد شرح با

شنگرف خطکشی شده، در برگ ۲ مطلبی در مالکیت «کمال‌الدین محمد بن محمد فسوی» بهمراه مهرهای بیضوی «عبده الراجی صادق بن زین‌العابدین»، در دو برگ ابتدای نسخه اشعاری بفارسی نوشته شده، آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی، عطف و سجاف لبه‌ها تیماج زرشکی و تریاکی روشن، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۳۰x۱۳۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۶۱ برگ، ۱۷ سطر کامل، ۱۵۰x۷۵.

شماره پیشین: ۱۱۸۵ - ۱۸۲۶، ع/۲۶۸.

۲۵۶۹/ع

الشفاء **(حکمت - عربی)**

از: ابن سینا، حسین بن عبدالله (م ٤۲۷)

از کتابهای معروف شیخ الرئیس در حکمت علمی نظری است که در سه بخش منطق، الهیات، طبیعیات و ریاضیات تنظیم شده است. نسخه حاضر بخش الهیات کتاب الشفاء است و ابتدای کتاب در نسخه یک یا چند برگ افتادگی دارد.

الذریعه (۱٤/۲۰۱)، ف ملی (۹/۳۱۰)، ف آستان قدس (۱۳/۳۷۲)، ف مرعشی (۷/۱۲۱)، ف عربی مشار ص ۵۷۳.

نستعلیق و نسخ، علی بن محمد، ۱۰۲۰ هـ.ق، عناوین بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف یا سیاه خطکشی شده، آب افتادگی در سطح وسیعی از اوراق، موریانه‌خوردگی حواشی و لبه‌های اوراق، نسخه صحافی مجدد شده، نسخه

حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، بیشتر حواشی با امضای «م ح ق مدظله العالی» و برخی با امضای «حسین» و «حسن بن طبرسی».

جلد: میشن سرخ، ضربی، مقوایی، ۲۰۰x۱۲۵.

کاغذ: اصفهانی، ۲٤۳ برگ، ۱۵ سطر، ۱۲۰x۷۰.

شماره پیشین: ۱۱۹۵ - ۱۸۳۶، ع/۲۶۹.

۲۵۷۰/ع

اللباب **(کلام و عقائد - عربی)**

از: ارموی، قاضی سراج‌الدین ابوالثنا محمود بن ابی‌بکر (م ۶۸۲)

فخرالدین محمد بن عمر رازی (م ۶۰۶) کتاب «الاربعین فی اصول الدین» خود را در بیان چهل مسئله اعتقادی و کلامی بجهت فرزندش محمد و با تفصیل زیاد به رشته تحریر در آورد. سپس قاضی سراج‌الدین ارموی مسائل چهل‌گانه مورد بحث فخرالدین رازی را در کتاب حاضر مختصر و خلاصه نمود.

کشف الظنون (۱/۶۱).

آغاز: «المسئلة الاولی فی المقدمات - العلم اما تصور و اما تصدیق و لیس کل تصور مکتسبا دفعا للدور و التسلسل. بل و لا شیء منه».

انجام: «و هذه الوجوه یمکن لذی الفطانة ان یتمسک بها فی الاحکام الشرعیة و المسائل الخلافیة».

نستعلیق، عناوین بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات

با شنگرف خطاکشی شده، کتاب از برگ ٥ شروع شده و ٢ برگ از ٤ برگ ابتدای نسخه خالی از نوشته و در ٢ برگ دیگر اسم کتاب و مشخصات آن بهمراه حدیثی از امام علی (ع) در علم و رباعی عرفانی و مطالب کوتاه دیگر نوشته شده، در ظهر برگ ١١٦ اشعاری بفارسی و یک بیت بعربی در طلب دعا برای کاتب و مؤلف نوشته شده، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و وصالی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج عنابی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، مقوایی، اندرون جلد تیماج زیتونی، ١٧٠x١٠٠.

کاغذ: دولت آبادی، ١١٧ برگ، ٢٠ سطر، ١٣٠x٤٥.

شماره پیشین: ٢٢٥ - ٢١١٠، ع/٢٧٠.

٢٥٧١/ع

مجموعه

٢٥٧١/١ - شرح الشمسیة فی الحساب «اپ - ٢٤٣»

(حساب - عربی)

از: بیرجندی، عبدالعلی بن محمد حسین (م ٩٣٤)

زمان تألیف: ٩٢٤ هـ.ق

شرح مزجی است بر «الرّسالة الشمسیة» نظام‌الدین نیشابوری. شارح در ابتدای شرح چنین بیان داشته: رساله شمسیه نیشابوری مضبوط و پر فایده است و قواعد مورد نیاز علم حساب را دربر دارد اما برخی از مباحث رساله نیازمند به کشف بیشتر و برخی از مسائل آن نیاز به دلیل و برهان است. بنابراین شارح

تصمیم می‌گیرد با شرح رساله، مجملات و مشکلات آن را توضیح داده و با براهین و دلائل هندسی و حسابی مبهمات رساله را کشف نماید.

الذریعه (١٣/٣٣٦)، ف آستان قدس (٣٤٤/١٣).

آغاز: «الحمدلله الواحد الاحد المنزه عن التثلیث و الاشتراک و التماثل الاول الفرد المقدس عن الزوج و الترکیب و التداخل».

انجام: «لکنه نافع فی تشحیذ الذهن و مؤکد لصحة العمل و العمدة هی ما ذکرناه و التوفیق من واهب الوقود ....».

٢٥٧١/٢ - مطلع الانوار «٢٤٣ پ - ٢٧٠ پ»

(هندسه - عربی)

از: ؟

«جیب و وتر» یکی از مسائل دشوار هندسی است که در علم نجوم هم مورد بحث قرار می‌گیرد. غیاث‌الدین جمشید کاشانی رساله «وتر و جیب» و قاضی‌زاده رومی و ملاعبدالعلی بیرجندی و دیگران رساله‌هایی در این موضوع نگاشتند. الغ بیک در باب دوم از مقاله دوم «زیج» خود در مورد «معرفت جیب و سهم» بحث نموده و شارحین زیج الغ بیک در شرحهای خود، این باب را بیشتر مورد بحث قرار داده‌اند.

نسخه حاضر رساله‌ای است در معرفت مقادیر جیوب اوتار که مباحث آن در یک مفتح و دو مطلع و یک مقطع بیان شده و مؤلف آن ناشناس است. در الذریعه (١٤٣/٢١) کتابی در هیئت از ملامحمدباقر بن ملازین‌العابدین یزدی بنام «مطالع الانوار»

معرفی شده و صاحب الذریعه بیان داشته که در برخی از کتب نجوم مشاهده نموده که از این کتاب بنام «مطلع الانوار» نقل شده است. بعید نیست نسخه حاضر همان «مطالع الانوار» ملامحمدباقر یزدی باشد.

الذریعه (۲۱/۱۴۳)، زندگینامه ریاضیدانان دوره اسلامی ص ۳۸۳.

آغاز: «الحمدلله مغیض الانوار خالق اللیل و النهار العالم الحفیات الاسرار.... و بعد فهذه رسالة فی معرفة مقادیر الجیوب الاوتار».

انجام: «و نصف ذلک.... وفقنی الله فی تالیف هذه الرسالة حسبما قصدته فلیقطع الکلام ههنا حامدالله علی آلائه».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، اشکال هندسی و جداول با شنگرف، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «محمد باقر» و «لطفعلی محمد بن کاظم» بهمراه یادداشت مالکیت لطفعلی، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی در برخی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی به خط نستعلیق دارد.

جلد: تیماج زیتونی، ضربی، ترنج و ۴ سر ترنج و ۴ لچکی با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۱۵x۱۹۵.

کاغذ: فرنگی حنایی، ۲۷۱ برگ، ۱۵ سطر، ۶۰x۱۲۵.

شماره پیشین: ۱۷۶ - ۲۰۶۱، ع/۲۷۱.

۲۵۷۲/ع

مجموعه

۲۵۷۲/۱ - شرح ضابطة انتاج الاشکال «۳ پ - ۱۸ پ»

(منطق - عربی)

از: ابن بها مادی، عبدالله

شرح مزجی است بر «ضابطة انتاج الاشکال» تفتازانی (م ۷۹۳). در این رساله شرایطی که لازم است تا اشکال اربعه قضایا به نتیجه برسد مورد بحث قرار می‌گیرد.

معجم المطبوعات العربیة (۱/۶۳۷).

آغاز: «حمد الا له هو بالحمد حقیق، اذا رشدنا الی رموز التحقیق، ما توفیقی لغیره فی الابال».

انجام: «لکن الامر فیه سهل عند من هو اهل و لما وقع لفظ الاهل خاتمة الکتاب و المرجو من الله ان یجعلنا من اهل الثواب.... انک انت الوهاب».

۲۵۷۲/۲ - حاشیة شرح المطالع «۱۹ پ - ۷۲»

(منطق - عربی)

از: باغنوی شیرازی، ملامیرزاجان حبیب‌الله (م ۹۹۴ یا ۹۹۵)

حاشیه‌ای است بر «لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار» قطب‌الدین رازی (م ۷۶۶) با عنوان «قوله».

این حاشیه از ابتدای مبحث تصدیقات تا تلازم و تعاند

شرطیات را دربر دارد.

کشف الظنون (۱۷۱٦/۲)، ف آستان قدس (۲۰۳/۱۳).

آغـاز: «بسمله ـ قوله‌ای المجهولات التصدیقیه فسر التصدیقات بالمجهولات التصدیقیة....».

انجام: «اجتماع الجزئیة اللزومیة و الا تفاقیة فیکون منافیا للموجبة الکلیة المطلقة».

نستعلیق، محمد بن علی مشهدی، عناوین بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف خطکشی شده، در برگ ۳ مطلبی در مالکیت «محمدرضا بن محمد معصوم حسینی قائنی» همراه با مهر «المذنب محمدرضا الحسینی» و مطلبی در مالکیت لطفعلی بسال ۱۳۲۲، ظهر برگ ۳ ممهور به مهر «عبده محمد تقی» و ظهر برگ ۱۹ و برگ ۷۲ و ظهر برگ ۷۳ ممهور به مهر بیضوی «عبده محمدتقی»، ظهر برگ ۷۳ یادداشت مالکیت محمدتقی بسال ۱۱٦٤ نوشته شده، دراوراق ۷۲ پ و ۷۳ دو صفحه از ابتدای کتاب اول نسخه مجدداً استنساخ شده، اوراق ٦۲ و ٦۳ نسخه در صحافی جابجا شده و برگ ٦۳ مقدم بر ٦۲ می‌باشد، برگ اول و دو برگ پایانی خالی از نوشته، موریانه‌خوردگی در حواشی و لبه‌های بالایی اوراق، وصالی لبه‌ها و حواشی در برخی اوراق، کتاب دوم نسخه با امضای «منه» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج سبز، یک لا، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۹۵x۹۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۷۵ برگ، ۱۹ و ۲۱ سطر، نوشته متغیر بین ۱۲۰x٤۵ و ۱٤۰x۳۵.

شماره پیشین: ۲۰۸ ـ ۲۰۹۳، ع/۲۷۲.

۲۵۷۳/ع

مجموعه

۲۵۷۳/۱ ـ منیة المرید فی آداب المفید و المستفید «اپ ـ ۱۰۷» (اخلاق و ادب ـ عربی)

از: شهید ثانی، زین‌الدین بن علی بن احمد شامی عاملی (م ۹٦٦)

زمان تألیف: ۹۵٤ هـ.ق

برای تحصیل علم شرائط و برای ترتیب آن ضوابط و برای فراگیرنده علم آداب و وظایفی است که فراگیرنده در رسیدن به مطلوب باید آن را دانسته بدان رجوع کند تا سعی و تلاش او بی ثمر نباشد. شهید ثانی جمله‌ای از همین احکام را در کتاب «منار القاصدین» بیان نموده و در رساله حاضر، بخشی از شرایط علم و آداب آن را که از آیات قرآن و احادیث ائمه (علیهم السلام) و کلام بزرگان حکمت و دین و علما استنباط شده به رشته تحریر در آورده است.

مطالب رساله در یک مقدمه و چهار باب و خاتمه مرتب شده است.

الذریعه (۲۰۹/۲۳)، ف مرعشی (٤۷/۲)، ف آستان قدس (۵٦۸/۱۳)، ف عربی مشار ص ۹۳۱.

آغاز: «الحمدلله الذی علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم.... و بعد فان کمال الانسان انما هو بالعلم».

انجام: «و علی هذا القدر نختم الرسالة حامدين‌لله مصلين علی خاتم الرسالة و علی آله.... و الحمدلله رب العالمين».

۲۵۷۳/۲ ـ کتاب الدعا «۱۰۸ ـ ۱۱۵ پ» **(دعا ـ عربی)**

ادعيه نگاشته شده در کتاب عبارتند از ۱ـ دعاء مستجاب: دعائی است منقول از امام موسی بن جعفر (ع) که هر گرفتاری آن را بخواند مشکلاتش برآورده شده، از عذاب قبر در امان، رزق او گسترده و گناهانش آمرزيده می‌شود.
۲ـ دعاء عشرات: همراه با نقل رواياتی در آثار و فوائد اين دعا.

آغاز: «يروی انه لمولانا ابی ابراهيم موسی بن جعفر الصادق ما دعا به مغموم الا فرج الله عنه.... بسمله سبحانک اللهم و بحمدك اثنی عليک».

انجام: «تقول هذا بعد صلوة الصبح مرة و بعد صلوة العصر مرة ثم تدعوا بما شئت».

۲۵۷۳/۳ ـ مناسک الحج «۱۱۶ پ ـ ۱۲۴»

(فقه عملی ـ عربی)

از:؟

رساله بسيار مختصر فتوايی است در بيان تعدادی از احکام حج و عمره که دانستن آن واجب است.

آغاز: «بسمله ـ الحمدلله مسهل الصعاب و ميسر الحساب و الصلوة علی.... و بعد فهذه جملة کافلة ببيان اقل ما يجب معرفته من الاحکام الحج و العمرة».

انجام: «و النائب عن غيره نصف الی ذلک نيابة عن فلان او عمن استاجرت عنه الحمدلله رب العالمين و صلی الله علی محمد و آله اجمعين».

ضميمه: پس از اتمام رساله در نسخه، احاديث و رواياتی در باب حسن خلق از کتاب کافی و احاديث اخلاقی از کتاب خصال شيخ صدوق بهمراه رواياتی از کتاب مجموعة الرائق در دعاء فرج و چند دعاء ديگر بخط حمائلی نوشته شده است «۱۲۰ ـ ۱۲۳».

آغاز ضميمه: «باب فی حسن الخلق روی الکلينی فی الصحيح عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر (ع) ان اکمل ايمانا».

انجام ضميمه: «و تنزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمؤمنين و لا يزيد الظالمين الاخسارا».

نستعليق و نسخ، بهاءالدين علی حسينی، ۱۰۰۸ هـ ق، عناوين بشنگرف، برگ اول ممهور به مهر «عبده علی الحسينی» و چند مهر ناخوانا بهمراه مطلبی در مالکيت محمد بن فرج نجفی و لطفعلی بن قزاق خان نوشته شده، در حاشيه ظهر برگ اول مطلبی در وقف کتاب بر طلاب علوم دينيه توسط «بدر جهان خانم» بسال ۱۱۱۸ توسط محمدباقر بن محمدتقی نوشته شده، در ظهر برگ ۱۲۳ روايتی از من لايحضر در باب عدالت، در حاشيه برگ ۱۱۲ حکايتی عرفانی در مداوای گناه توسط اسحاق طالقانی نوشته شده، برگ پايانی بدون نوشته،

آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج قهوه‌ای، سجاف لبه‌ها چرم زرشکی، ۱۲۰x۱۹۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۲۴ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۵ و ۱۹ و ۲۰، نوشته متغیر بین ۶۵x۱۲۰ و ۸۰x۱۴۰.

شماره پیشین: ۲۴۵ - ۲۱۳۰، ع/۲۷۳.

۲۵۷۴/ع

مجموعه

۲۵۷۴/۱ - ارجوزة فی المنطق «۲ - ۱۶»

(منطق - عربی)

محتملا از: کشفی، سیدجعفر بن اسحاق موسوی دارابی (م حدود سال ۱۲۶۷)

در این ارجوزه مختصری از مسائل و مباحث علم منطق به رشته نظم در آمده است. در ابیات پایانی نام مؤلف هم نام با امام ششم (ع) معرفی شده:

و ناظم المسائل المهمة   خوطب باسم سادس الائمة

از علمائی که در منطق منظومه نوشته و همنام با امام ششم (ع) باشد سیدجعفر دارابی معروف به کشفی است. ابیات پایانی ارجوزه (۳۹ بیت آن) در بیان طریفه و نصیحت می‌باشد.

بر فراز منظومه در نسخه نام آن «نتیجة الافکار فی علم الانظار» نوشته شده که صحت آن محقق نشد.

الذریعه (۲۳/۴۹).

آغاز:

« نحمد ذالجلال مقبولا لدیه   نشکر ذالجمال محمولا الیه

حمدا نزاحم المقربینا   شکرا نواصل المکرمینا »

انجام:

«یلتمس الدعاء من اخوان   اغفرله اللهم بامتنان

لوالدیه بل لکل من عرف   لقائد العز و ولده الشرف»

۲۵۷۴/۲ - عقود الجمان فی المعانی و البیان «۱۷ - ۵۱»

(بلاغت - عربی)

از: سیوطی، جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر (م ۹۱۱)

زمان تألیف: ۸۷۲ هـ.ق

در این منظومه کتاب «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی (م ۷۳۹) در معانی و بیان در هزار بیت به رشته نظم در آمده است. سیوطی در این منظومه برخی از مثالهای کتاب تلخیص را حذف و در عوض مطالبی را از خود با عنوان «قلت» اضافه نموده و برخی از این مطالب در اعتراض به خطیب دمشقی است.

کشف الظنون (۲/۱۱۵۴).

آغاز:

«قال الفقیر عابدالرحمن   الحمدلله علی البیان

و افضل الصلاة و السلام   علی النبی افصح الانام»

انجام:

«احمد الله علی الاتمام   حمد ایفوق البدری التمام
مصلیا علی النبی قد علت   بین الوری اوصافه و کملت»

۲۵۷۴/۳ ـ الوافیة فی نظم الشافیة «۵۲ پ ـ ۹۲ پ»

(صرف ـ عربی)

از: میرزا قوام‌الدین، محمد بن محمد بن مهدی سیفی قزوینی (م حدود سال ۱۱۵۰)

زمان تألیف: ۱۱۳۳ هـ.ق

مؤلف، مطالب کتاب «الشافیة» ابن حاجب (م ۶۴۶) در صرف را در ۱۱۶۲ بیت به رشته نظم در آورده است.

الذریعه (۲۵/۱۹)، ف مرعشی (۱۵۹/۴)، ف آستان قدس (۵۹۸/۱۳).

آغاز:

«الحمدلله الذی یصرف   بلطفه الریاح حین تعصف
ثم الصلاة و السلام العالی   علی النبی المصطفی و الال»

انجام:

«ابیاتها بلیغة علیة   عدتها منظومة قویة
ناظمها فی سلکها قوام   و الحمد کالمسک لها حتام»

نسخ، عناوین بشنگرف، برگ اول ممهور به مهر بیضوی «مهدی گلستانه الحسینی»، برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی در حواشی برخی اوراق.

جلد: تیماج تریاکی روشن، ضربی، یک لا، ۱۰۵x۱۵۰.

کاغذ: فرنگی فستقی، ۹۳ برگ، ۱۵ سطر، ۶۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۱۹۲ ـ ۲۰۷۷، ع/۲۷۴.

۲۵۷۵/ع

مجموعه

۲۵۷۵/۱ـ معرفت تقویم «اپ ـ ۷»   (نجوم ـ فارسی)

از: سراج، محمود

رساله مختصری است در معرفت تقویم و در سه بخش مرتب شده است: ۱ـ در معرفت بروج و کواکب. ۲ـ در معرفت آنچه در جدول نوشته‌اند (ارقام جداول تقویم‌ها) ۳ـ در معرفت آنچه در باقی اوراق تقویم‌ها نوشته‌اند.

الذریعه (۲۱/۲۵۵)، ف آستان قدس (۱۴۳/۱۳).

۲۵۷۵/۲ـ شرح تشریح الافلاک «۹ ـ ۱۱۱»

(هیئت و نجوم ـ عربی)

از: ملا فضل الله ثانی بن محمد شریف

زمان تألیف: ۱۰۷۲ هـ.ق

شرح مزجی است بر رساله «تشریح الافلاک» شیخ بهایی. شارح در ابتدای شرح سبب تالیف را چنین بیان داشته: نوشتن شرح بر رساله «تشریح الافلاک» مدتها در ذهنم بود تا آنکه روزی مجموعه‌ای را از میان کتابهای خود برداشتم که مشتمل بر

همین رساله و دیگر مصنفات شیخ بهائی بود. مجموعه را باز کرده ساعتی در آن نگاه کردم و اراده تحقق آرزوی سابق خود را نمودم. در همین زمان یکی از افرادی که در منزل بود بمن گفت که شب گذشته در رؤیا دیده شیخ بهائی به درب منزل ملافضل‌الله آمده و به ایشان هدیه داده است. سپس ملافضل‌الله تعبیر رؤیا را در تصمیم خود بر شرح رساله شیخ بهائی می‌بیند و بدین ترتیب شرح حاضر به رشته تحریر درآمده است.

در بخشهای متعددی از شرح، حواشی و تعلیقات خود شیخ بهائی پیرامون رساله «تشریح الافلاك» بیان شده است.

قسمت کوتاهی از ابتدای رساله در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۱۳/۱۴۸).

آغاز کتاب: «المنة لله الذی صیرنا من المتحیرین فی خلقه السموات و الارضین....».

آغاز نسخه افتاده: «سنی و لکن الفضل بیدالله ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء و لقد وقع من الاتفاقیات امر لا یخلو من غرابة احب ذکره».

انجام: «خلاف جهة الظل هذا ما تیسرلی فی شرح هذا الکتاب من المقال مع ضیق المجال و توزیع البال....».

۲۵۷۵/۳- خلاصة الحساب «۱۱۴ پ - ۱۳۵ پ»

(حساب - عربی)

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین (م ۱۰۳۱)

اصول مهم علم حساب و قواعد شریفه و فوائد لطیفه‌ای که

خلاصه کتب متقدمین و زبده رساله‌های متاخرین باشد در ابواب ده‌گانه رساله جمع‌آوری شده است. مؤلف در ابتدای هر مبحث قاعده را بیان و پس از آن چند مثال ذکر نموده و در باب دهم مسائلی را جهت تمرین ارائه نموده است.

در نسخه حاضر تا بخشی از باب نهم رساله موجود و بقیه آن افتادگی دارد.

الذریعه (۷/۲۲٤)، ف ملی (۷/۱۶۱)، ف آستان قدس (۱۳/۲۳۷)، ف مرعشی (۱/۵۵)، ف عربی مشار ص ۳۳٤.

آغاز: «نحمدك یا من لا یحیط بجمیع نعمه عدد و لا ینتهی تضاعف قسمه الی امد».

انجام کتاب: «و احفظه وصیتی الیک و الله حفیظ علیک».

انجام نسخه افتاده: «السادسة اذا اردت مسطح جذری».

۲۵۷۵/٤- تعلیقات علی خلاصة الحساب «۱٤۲ - ۱٤۵»

(حساب - عربی)

از: کاشانی، محمد مؤمن بن جلال‌الدین محمد

رساله بسیار مختصری است در بیان تعلیقات و تحقیقات مؤلف بر باب هشتم کتاب «خلاصة الحساب» شیخ بهایی در جبر و مقابله. مباحث رساله با عنوان «قوله» می‌باشد.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد فیقول الفقیر.... ان لنا بتوفیق الله و تاییده».

انجام: «اعنی واحدا و خمسا مع الثلثة و مثلها و هو

المطلوب و قس علی ذلک امثاله کما اذا قیل سمکة نصفها فی الطین و خمسها».

۲۵۷۵/۵- سی فصل «۱۴۷ پ - ۱۵۶ پ»

(نجوم - عربی)

از: خواجه نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد بن حسن (م ۶۷۲)

قواعد استخراج تقویم به اختصار در سی فصل رساله جمع‌آوری شده است. اصل این رساله عربی بوده که توسط خود مؤلف بفارسی هم ترجمه شده است.

الذریعه (۲۹۱/۱۲)، ف ملی (۲۷۵/۱۰)، ف مرعشی (۵۵/۱)، ف آستان قدس (۳۱۵/۱۳).

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد فهذا مختصر فی معرفة التقاویم مشتمل علی ثلاثین فصلا».

انجام: «و نقصر فی هذا المختصر علی هذا القدر و یرجع من اراد الزیادة علیه فی الکتب المؤلفة فی هذا الفن».

۲۵۷۵/۶- شرح سی فصل «۱۵۹ پ - ۱۸۳»

(نجوم - عربی)

از: ؟

شرحی است بر رساله «سی فصل» عربی خواجه نصیرطوسی در قواعد تقویم با عنوان «قال - اقول».

مؤلف این شرح را بنام امیر معظم شاهنشاه اعظم.... سیف‌الدوله والدین شرف الاسلام و المسلمین نوشته و آن را تحفه‌ای برای حضرت ساسانیه قرار داده است.

ف مرعشی (۱۳۵/۱).

آغاز: «الحمدلله الذی جعل الاحوال الجزئیة فی السفلیات مربوطة باوضاع الفلکیة.... و بعد فان المختصر الذی الفه فی علم التنجیم».

انجام: «و للشری کونه متصلا بسعد و لتمنع من الکلام بهذا القدر.... ما طلع الشمس و القمر».

۲۵۷۵/۷- نبذة الداعی فی مختصر عدة الداعی «۱۸۵ - ۱۸۸ پ» **(دعا - عربی)**

از: حلی، احمد بن محمد بن فهد (م ۸۴۱)

مؤلف کتاب «عدة الداعی و نجاح الساعی» خود در بیان اهمیت دعا و شروط و آداب و کیفیت آن را در رساله حاضر مختصر نموده است. مطالب رساله در سه باب مرتب شده و در نسخه حاضر باب اول افتادگی داشته و باب دوم - در داعی و باب سوم - در کیفیت دعا در نسخه موجود است.

ف مرعشی (۴۷/۱).

آغاز کتاب: «الحمدلله موضع الرشاد و مرشد العباد و الصلاة علی سیدنا محمد».

آغاز نسخه افتاده: «الحسنی و الدعا بعد یا الله یا الله.... الباب الثانی الداعی و هو قسمان».

انجام: «و من اراد الاستقصاء فی هذا الباب فعلیه بکتاب عدة الداعی فانه کاسمه.... و الحمدلله رب العالمین».

۲۵۷۵/۸- تقریرات محمد شریف مازندرانی «۱۸۹ پ - ۲۱۰» (اصول فقه - عربی)

از: شاگردان محمد شریف مازندرانی (شریف العلما)

این مسئله که آیا الفاظ اسامی برای صحیح بوده یا اسامی برای اعم از صحیح و فاسد؟ بعبارت دیگر آیا استعمال الفاظ در صحیح حقیقت و در فاسد مجاز است یا استعمال الفاظ در صحیح و فاسد حقیقت است؟ مورد اختلاف اصولیین بوده عده‌ای قول اول را برگزیده که آنها را صحیحی نامیده و عده‌ای قول دوم را انتخاب کرده که آنها نیز اعمی نام گرفته‌اند. اختلاف دو قول و ادله هر یک در رساله مورد بررسی قرار گرفته است.

محمد شریف مازندرانی قول دوم را ترجیح داده بر آن استدلال نموده است. ظاهراً یکی از شاگردان مازندرانی تقریرات استاد خود در این مسئله را در رساله حاضر به رشته تحریر در آورده است.

الذریعه (۳۷۲/۴).

آغاز: «بسمله - صحیحی و اعمی من تقریرات.... اعلم انه بعد ما تحقق تصرف فی تلک الالفاظ بالاتفاق».

انجام: «و کذا لو زاد عمدا بخلاف الاعمی فحکمه عندها کحکم سایر الاجزاء المطلوبة».

نسخ و نستعلیق، کتاب پنجم بخط محمود بن علی بن علاءالدین ترکستانی و کتاب هشتم نسخه بخط ابوالقاسم بن محمد ابراهیم جوشقانی کاشانی، کتاب پنجم نوشته شده بسال ۸۸۸ و کتاب ششم بسال ۹۰۹ و کتاب هفتم بسال ۹۶۶ و کتاب هشتم نسخه نوشته شده بسال ۱۲۴۴ هـ.ق ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف یا مرکب سیاه خطکشی شده، در ظهر برگ ۷ روایتی منقول از امام صادق (ع) در آداب نگاه کردن در اول هر ماه، برگ ۱۱۱ پ فصلی در بیان محیط و قطر زمین و عطارد و قمر، برگ ۱۱۴ ممهور به مهر «محمد» برگ ۱۴۶ و ۱۴۷ اشعار فارسی بهمراه مهر مالکیت «عبد الوهاب الحسینی» بسال ۱۲۰۹، در اوراق ۱۵۷ و ۱۵۸ و ۱۵۹ جداولی در تعیین ساعات شرعی روزهای ماه قمری و جداول در مورد سیارات و بیان نحوه تشخیص سال کبیسه و مطلب کوتاه نجومی نوشته شده، برگ ۱۸۳ پ اشعاری از سلسلة الذهب و مطلبی در بیان اجتناب از امور خاص هنگامی که ستاره سکریلدز در جهات معین باشد، برگ ۸ خالی از نوشته، در اوراق ۱۱۲ و ۱۱۳ و از اوراق ۱۳۶ تا ۱۴۱ و ۱۸۴ بخشی از حاشیه برگ پایینی اوراق بریدگی دارد، لکه‌های سوختگی و آب افتادگی و پارگی و وصالی در پاره‌ای از اوراق، موریانه‌خوردگی در لبه بالایی اوراق، کتابهای نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، بیشتر حواشی با امضای «منه».

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف تیماج تریاکی روشن، ۱۷۵x۱۱۵.

کاغذ: فرنگی و اصفهانی، ۲۱۰ برگ، عدد سطور متغیر بین

۱۵ و ۲۱، نوشته متغیر بین ۱۲۰x۷۰ و ۱٤۰x۶۰.

شماره پیشین: ۱۷٤ ـ ۲۰۵۹، ع/۲۷۵.

۲۵۷۶/ع

مجموعه

۲۵۷۶/۱ ـ بیست باب در معرفت اسطرلاب «اپ ـ ۱۹ پ»

(اسطرلاب ـ فارسی)

از: خواجه نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد بن حسن (م ۶۷۲)

خواجه نصیرطوسی کتاب بزرگ خود در اسطرلاب معروف به «صد باب» را در «بیست باب» رساله حاضر مختصر نموده است. باب اول ـ در معرفت القاب آلات و خطوط و دوائر اسطرلاب، باب بیستم رساله ـ در معرفت ستارگان چند که آن را بر اسطرلاب‌ها ثبت کنند از جهت ارتفاع گرفتن به شب.

خطبه کوتاه آغاز رساله، در نسخه موجود نبوده و بخش کوتاهی از پایان رساله در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۳/۱۸۷)، ف ملی (۳/۱۰۲)، ف آستان قدس (۳/۹۳).

آغاز کتاب: «الحمدلله حمد الشاکرین و صلوته.... این مختصریست در علم اسطرلاب».

آغاز نسخه: «این مختصریست در علم اسطرلاب مشتمل بر بیست باب».

انجام کتاب: «چنانکه در اشتباه نیفتد او را در این باب کفایت است این است تمامی سخن در اسطرلاب والله اعلم بالصواب».

انجام نسخه افتاده: «و یکی از آن کوکب روشن‌تر بود و آنرا نرفکه گویند و چون فکه بمیان آسمان رسد».

۲۵۷۶/۲ ـ خلاصة الحساب «۲۰ پ ـ ٤۳»

(حساب ـ عربی)

از: شیخ بهائی، محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۱)

رجوع شود بشماره ۲۵۷۵/ع همین فهرست.

نسخ و نستعلیق، کتاب دوم نوشته شده بسال ۱۰۸۰ هـ.ق، عناوین و سرفصلها و اعداد بشنگرف، در حاشیه برگ پایانی پس از اتمام عبارت کتاب نام «میر فخرالدین مازندرانی» از مالکین نسخه نوشته شده، پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و پاشیدگی مرکب در برخی اوراق، قسمتی از برگ اول نسخه که حاوی عباراتی از متن کتاب بوده پاره و جدا شده، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، حواشی کتاب دوم نسخه با امضای «منه» و «شمس‌الدین» و با استفاده از شرح.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، عطف تیماج تریاکی روشن، یک لا، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۷۵x۱۱۵.

کاغذ: فرنگی، ٤۳ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۸ و ۱۹، نوشته متغیر بین ۱۲۰x۷۰ و ۱٤۰x۶۰.

شماره پیشین: ۲۹۳ ـ ۲۱۷۸، ع/۲۷۶.

۲۵۷۷/ع

درر البحور و قلائد النحور فی امتداح الملک المنصور (ادبیات عرب ـ عربی)

از: حلی، شیخ صفی‌الدین ابوالمحاسن عبدالعزیز (م ۷۵۰)

این کتاب مشتمل بر ۲۹ قصیده بتعداد حروف تهجی بوده و به لحاظ آنکه ابیات هر قصیده با یکی از حروف تهجی شروع و به همان حرف ختم می‌شود جمیع قافیه‌ها در کتاب موجود است.

قصائد کتاب در مدح سلطان ناصرالدین ابوالفتح ارتق (م ۶۳۶) بوده که پس از قتل وزیر خود بسال ۶۰۱ ملقب به منصور گردید و جد اعلی ایشان سلطان ارتق از امرای سلطان ملکشاه سلجوقی بوده است. بگفته الذریعه (۱۲۰/۸) قصائد کتاب در ۹۰ روز سروده شده. نام کتاب گاهی به اختصار «درر النحور» و گاهی «ارتقیات» گفته می‌شود.

الذریعه (۱۲۰/۸)، ف ملی (۱۰۰/۷)، ف آستان قدس (۲۴۷/۱۳).

آغاز خطبه کتاب: «الحمدلله الذی اطلع نجوم المضیة فی آفاق خواطر الفصحاء»

آغاز قصائد کتاب:

«ابت الوصال مخافة الرقباء   فاتتک تحت مدارع الظلماء»

انجام:

«یانع العود واهب القود هامی   الجود حتف العدو فتح الولی»

نسخ، عناوین بشنگرف، در برگ اول نسخه مطلبی در مالکیت لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی بهمراه مطلب کوتاهی در توصیف کتاب توسط ایشان نوشته شده، آب افتادگی در حواشی برخی اوراق.

جلد: تیماج تریاکی، یک لا، ساده، ۲۱۰x۱۳۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۹ برگ، ۱۶ سطر، ۱۶۰x۸۰.

شماره پیشین: ۲۳۹ - ۲۱۲۴، ع/۲۷۷.

۲۵۷۸/ع

حاشیة شرح المطالع (حاشیة لوامع الاسرار)

(منطق - عربی)

از: جرجانی، میر سید شریف علی بن محمد (م ۸۱۶)

رجوع شود بشماره ۲۳۱۱/ع همین فهرست.

نستعلیق، محمدرضا بن تاج‌الدین حسن نجفی، عنوان «قوله» در پاره‌ای از اوراق بشنگرف و در اوراق دیگر با خطی درشت‌تر از متن، روی عبارات مورد شرح در برخی اوراق با شنگرف خط‌کشی شده و در اوراق دیگر با فاصله و علامت مشخص شده، نسخه بسال ۱۰۰۰ هـ.ق در ملکیت محمدامین استرابادی بوده و در برگ پایانی نسخه مطلبی در مالکیت نسخه بخط ایشان نوشته شده، در برگ اول و آخر نسخه ادعیه و مطالب متفرقه کوتاه در ارتباط با عبارات کتاب بخط حمائلی نوشته شده، پاشیدگی مرکب و آب افتادگی و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، حواشی با امضای «منه» و «داود» و «م ن» و «سعدالله» و «ابیوردی» و با استفاده از «شرح مواقف» می‌باشد.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، عطف تیماج مشکی الحاقی، مقوایی، ۱۸۰x۹۰.

کاغذ: اصفهانی حنایی، ۲۳۲ برگ، ۱۷ سطر، ۱۱۰x۴۰.

شماره پیشین: ۱۷۰ - ۲۰۵۵، ع/۲۷۸.

۲۵۷۹/ع

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (منطق - عربی)

از: ملاقره داود

حاشیه‌ای است بر حاشیه میر سید شریف جرجانی (م ۸۱۶) بر کتاب «تحریر القواعد المنطقية» قطب‌الدین محمد رازی.

ملاقره داود که از شاگردان سعدالدین تفتازانی بوده در حاشیه خود عبارات قطب‌الدین رازی را با عنوان «قال المصنف» یا «قوله» و عبارات میرسید شریف را با عنوان «قال الشارح» بیان نموده است.

کشف الظنون (۱۰۶۳/۲)، ف ملی (۳۸۵/۱۰)، ف آستان قدس (۱۹۱/۱۳).

آغاز: «قال المصنف و رتبه علی مقدمة و ثلث مقالات و خاتمة اعلم ان المصنف قال فاشار».

انجام: «و یرد علیه لایلائم المقام و یمکن ان یقال اشار الشارح الی الجواب و الایراد بقوله فالاولی».

نستعلیق، عنوان «قوله» و «قال» با شنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف یا مرکب سیاه خطکشی شده، در برگ اول مطلبی در مالکیت لطفعلی بن محمدکاظم بسال ۱۲۹۵ همراه با مطلب کوتاهی در معرفی کتاب توسط ایشان نوشته شده، حاشیه اوراق ۱۲۷ پ و ۱۳۱ ممهور به مهر بیضوی «لطفعلی بن محمدکاظم»، پاشیدگی مرکب و وصالی لبه‌ها در پاره‌ای از اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، حواشی با امضای «منه» و «لطفعلی».

جلد: تیماج سرمه‌ای (در اثر رنگ‌رفتگی شبیه به سبز زنگاری)، ضربی، مقوایی، ۱۸۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی (و فرنگی در چندین برگ ابتدا و انتهای نسخه)، ۱۳۱ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۴ و ۲۰، نوشته متغیر بین ۱۱۰x۷۰ و ۱۲۰x۸۰.

شماره پیشین: ۱۶۹ - ۲۰۵۴، ع/۲۷۹.

۲۵۸۰/ع

حاشية الكشاف (تفسیر - عربی)

از: جرجانی، میرسید شریف علی بن محمد (م ۸۱۶)

حاشیه‌ای است بر تفسیر «الكشاف عن حقایق التنزیل» جارالله زمخشری (م ۵۳۸).

این حاشیه تحقیقی تا اواسط سوره بقره از تفسیر تنظیم شده و بیشتر به جنبه‌های ادبی اهتمام دارد.

کشف الظنون (۱۴۷۹/۲)، ف ملی (۳۷۵/۱۰)، ف مرعشی (۲۸۹/۱۲)، ف آستان قدس (۲۰۸/۱۳).

آغاز: «بسمله - قال جارالله العلامة.... الحمدلله الذی انزل القرآن کلاما مؤلفا منظما دل بلامی الجنس و الملک علی اختصاص الحمد به تعالی».

انجام: «و انه لا قرینة علی انتزاع الرزق من الثمرة بل هی فی نفسها رزق».

نسخ، علاءالدین محمد بن محمدحسین قاری، ۱۰۵۵ هـ.ق، استنساخ شده از روی نسخه‌ای که بخط مؤلف بوده، روی متن

عبارات مورد شرح با شنگرف خطاکشی شده، متن عبارات مورد شرح در حاشیه بالایی اوراق نوشته شده، روی برخی از کلمات با شنگرف علامتگذاری شده، برگ اول و دوم نسخه ممهور به مهرهای بیضوی «العبد الاثم لطف محمدعلی بن محمدکاظم» و «.... محمدحسن» و «هو الباقی» و مهرهای خشتی «بنت طهماسب تیموری» و «لطف محمدعلی....» بهمراه یادداشتی در هبه شدن نسخه به میرزامحمدقاسم توسط عبدالباقی بن زین‌العابدین»، در ظهر برگ اول مطالبی در بیان خصائص نسخه و حواشی و تعلیقاتی که برکتاب نوشته شده توسط لطفعلی بن محمدکاظم به نستعلیق نوشته شده، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی در حواشی برخی اوراق، وصالی لبه‌ها در تمامی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، بیشتر حواشی با امضای «منه».

جلد: تیماج تریاکی روشن، دامن‌دار، مقوایی، ۱۸۵x۱۱۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۷٤ برگ، ۲۰ سطر، ۱۲۵x۶۰.

شماره پیشین: ۱۵۹ - ۲۰٤٤، ع/۲۸۰.

۲۵۸۱/ع

مجموعه

۲۵۸۱/۱ - تهذیب الوصول الی علم الاصول (تهذیب الاصول) «۳ پ - ۸٤» **(اصول فقه - عربی)**

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر (م ۷۲۶)

علامه حلی در پاسخ به درخواست فرزندش فخرالمحققین کتاب حاضر را در بیان طرق احکام در ۱۲ مقصد به اجمال و

اختصار نگاشته است. نام کتاب گاهی به اختصار «تهذیب الاصول» یا «تهذیب الوصول» گفته می‌شود. در متن کتاب، در نسخه حاضر نام آن «تهذیب الفصول» نوشته شده و در کشف الظنون (۱/۵۱۵) نام کتاب «تهذیب طریق الوصول الی علم الاصول» نوشته شده که با همین نام بارها بچاپ رسیده است.

کشف الظنون (۱/۵۱۵)، الذریعه (٤/۵۱۱)، ف آستان قدس (۱۳/۱۵٤)، ف مرعشی (۱/۱٤۳)، ف عربی مشار ص ۲۳۰.

آغاز: «الحمدلله رافع درجات العارفین الی ذروة العلا و مهبط منازل الجاهلین الی اسفل درك الشقا».

انجام: «هذا آخر ما نذكره فی هذا الكتاب و من اراد التطویل فی هذا الفن.... فانه قد بلغ الغایة و تجاوز النهایة و الله الموفق للصواب».

۲۵۸۱/۲ - حاشیة معالم الاصول «۸۵ پ - ۱۵۲»

(اصول فقه - عربی)

از: شیروانی، میرزامحمد بن حسن (م ۱۰۹۸)

رجوع شود بشماره ۲٤٤۱/ع همین فهرست.

۲۵۸۱/۳ - حاشیة انوار التنزیل «۱۵۷ پ - ۱٦٤ پ»

(تفسیر - عربی)

از: شیخ بهائی، بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (م ۱۰۳۱)

حاشیه مختصری است بر تفسیر «انوار التنزیل» قاضی

بیضاوی که از اول تفسیر بیضاوی تا آیه ۲۳ سوره بقره (و ان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا) نگاشته شده و ناتمام مانده است.

شیخ بهائی در این حاشیه ایراداتی بر متن تفسیر وارد نموده. نسخه حاضر، حاشیه شیخ بهائی بر مقدمه کتاب انوار التنزیل و تفسیر سوره فاتحه را دربر دارد.

ف ملی (۷/۷۴)، ف مرعشی (۸/۲۰۷)، ف آستان قدس (۱۳/۱۸۵).

آغاز: «الحمدلله الذی جعل نسخة عالم الامکان شرحا لایات قدرته و تفسیرا».

انجام کتاب: «قد سبق لنا الکلام فی هذا المقام عند اول تفسیر الفاتحة فتذکر».

انجام نسخه افتاده: «و لا یخفی ان قوله او ابتدایی یؤید الاول فتامل قوله لعدم ما یطابقه و ما یدل علیه».

شکسته نستعلیق، حسین لاکانی رشتی، کتاب دوم نوشته شده بسال ۱۲۲۳ هـ.ق در اصفهان، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در سه برگ ابتدای نسخه و اوراق ۸۵ و ۱۵۷ مطالب متفرقه‌ای همچون یادداشتی در ثبت خطبه نکاح بسال ۱۳۰۰ و ۱۳۰۱ و احادیث مختلف از ائمه معصومین (علیهم السلام) و بیان علاج چند بیماری و اشعاری فارسی و مطلبی در اجرای چند صیغه نکاح بهمراه تاریخ آن و مطلبی پیرامون طریقه و سلوک اشراق و حدیثی از حضرت نبی (ص) در بیان خصوصیت آخرالزمان و حرز حضرت فاطمه (س) و سؤال فقهی در نکاح و پاسخ ابوالقاسم بهمراه مطالبی حاشیه‌ای در علم اصول نوشته

شده، در اوراق ۱۵۲ پ تا ۱۵۵ پ عبارتی از نهج‌البلاغه در بیان فضیلت علی (ع) و مبحثی در تکلم باریتعالی و اشعاری از مولانا بهمراه احادیثی در وفای به وعده و در دعا و دین و احادیث متفرقه دیگر بنقل از کتب معتبر احادیث امامیه با خط حمائلی نوشته شده، برگ ۳ پ ممهور به سه مهر مالکیت ظاهراً «عبدالعلی الاکبر» بهمراه یادداشتی در مالکیت نسخه بسال ۱۲۰۶، برگ پایانی خالی از نوشته، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و حرارت‌دیدگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه با امضای «منه» و «محمدحسین لاکانی» و «حسین» حاشیه‌نویسی دارد.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، ضربی، حواشی با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۱۰×۱۵۰.

کاغذ: فرنگی، ۱۶۵ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۱ و ۲۳، نوشته متغیر بین ۱۴۰×۸۰ و ۱۵۰×۹۰.

شماره پیشین: ۲۷۲ - ۲۱۵۷، ع/۲۸۱.

۲۵۸۲/ع

مجموعه

۲۵۸۲/۱ - الاعتقادات «۲ پ - ۲۵ پ»

(کلام و عقائد امامیه - عربی)

از: ابن بابویه، محمد بن علی، شیخ صدوق (م ۳۸۱)

زمان تالیف: ۳۶۸ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۲۵/ع همین فهرست.

۲۵۸۲/۲ ـ اصول الدين «۲۶ پ ـ ۳۵»
(کلام و عقائد اماميه ـ عربی)
منسوب به: امام علی بن موسی‌الرضا (ع)

رجوع شود بشماره ۲۴۴۹/ع همين فهرست.

۲۵۸۲/۳ ـ الاعتقادية «۳۵ ـ ۳۷»
(کلام وعقائد اماميه ـ عربی)
از: شهيد اول، محمد بن محمد مکی (م ۷۸۶)

رساله‌ای است در بيان مختصر اصول اعتقادی اماميه. بر فراز رساله در نسخه نام آن «اعتقاد شهيد» نوشته شده و در الذريعه (۲۳۹/۲) آغاز رساله اعتقاد شهيد اول «اشهد کم علیٰ معاشر المؤمنين» نگاشته شده که با آغاز رساله حاضر تفاوت دارد. در تطبيق نسخه با رساله «اعتقاديه» شهيد اول معرفی شده در فهرست الفبايی کتب خطی کتابخانه آستان قدس (۵۹/۱۳) با آغاز «بسمله و هو حسبی و کفی اشهد ان لااله‌الاالله»، ضمن تاييد صحت انتساب رساله حاضر به شهيد، معلوم شد آغاز رساله «اعتقاديه» در نسخه‌ها متفاوت است.

آغاز: «بسمله ـ اعتقد اعتقادا مطابقا لا مقلدا فی دينی لاحد من الناس.... انی اشهد ان لااله‌الاالله».

انجام: «و هو (ص) بعصمته هذا اعتقادی و عليه احيا و عليه اموت و عليه ابعث انشاءالله تعالی».

۲۵۸۲/۴ ـ التنبيهات العلية علی وظائف الصلاة القلبية (اسرار الصلوة) «۳۸ پ ـ ۷۷» **(فقه و عرفان ـ عربی)**
از: شهيد ثانی، زين‌الدين بن علی عاملی **(م ۹۶۶)**
زمان تاليف: ۹۵۱ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۳۸/ع همين فهرست.

۲۵۸۲/۵ ـ لمعه در نکاح دائم و متعه «۷۸ پ ـ ۱۰۱»
(فقه ـ فارسی)
از: آملی، شيخ عزالدين حسين (ق ۱۰ هـ.ق)

رساله‌ای است در بيان مختصر آداب نکاح و مسائل مربوط به آن. مباحث رساله در يک مقدمه و چهار باب مرتب شده است:
مقدمه ـ در فضيلت نکاح.
باب اول ـ در بيان عقد دائم.
باب دوم ـ در بيان متعه.
باب سوم ـ در احکام نکاح.
باب چهارم ـ در ملک.

الذريعه (۳۵۳/۱۸)، ف مرعشی (۶۲/۵)، ف آستان قدس (۴۸۴/۱۳).

آغاز: «بسمله ـ احسن حمد و سپاس لايق مصوری است که بدايع صور زيبای دليران....».

انجام: «و اگر تعيين نکنند ظاهر آنست که مستمر باشد تا آنکه مالک فسخ کند يا منع».

نسخ، کتاب چهارم نسخه بخط موسی بن وحله بریهی، کتابهای نسخه نوشته شده بسال ۹۵۹ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در برگ ۲ یادداشتی در مالکیت لطفعلی بسال ۱۳۲۹ نوشته شده، آب افتادگی و پاشیدگی مرکب و وصالی در برخی اوراق، کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، یک لا، ۱۸۵X۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۰۱ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۴ و ۲۰، نوشته متغیر بین ۱۱۰X۷۰ و ۱۳۰X۷۰.

شماره پیشین: ۲۳۸ - ۲۱۲۳، ع/۲۸۲.

۲۵۸۳/ع

مجموعه

۲۵۸۳/۱ - حاشیة الروضة البهیة «۵ پ - ۲۲۵»

(فقه - عربی)

از: خوانساری، آقا جمال‌الدین محمد بن حسین (م ۱۱۲۵)

حاشیه مفصلی است بر کتاب «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة» شهید ثانی.

آقا جمال در این حاشیه، عبارات شهید ثانی را با عنوان «قوله» بیان داشته سپس تعلیقات خود بر آن عبارات را نگاشته است. نسخه حاضر حاشیه بر شرح «کتاب الطهارة» را دربر دارد.

الذریعه (۶/۹۳)، ف ملی (۸/۴۸۱)، ف مرعشی (۱۵/۳۳۷)، ف عربی مشار ص ۲۷۸.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین قوله فی الحاشیة ما کان متعلقه عاما».

انجام: «علی ترجیح التفسیر الاخیر فتامل. هذا ما اوردنا ایراده من کتاب الطهارة طهرنا الله من دنس....».

۲۵۸۳/۲ - الاوزان و المقادیر «۲۲۶ پ - ۲۳۴»

(فقه - عربی)

از: مجلسی، ملامحمدباقر بن محمدتقی (م ۱۱۱۱)

زمان تألیف: ۱۰۶۳ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲۴۴۹/ع همین فهرست.

۲۵۸۳/۳ - رسالة فی صیغ المتعة و الطلاق «۲۳۴ - ۲۳۵ پ»

(فقه - عربی)

از:؟

زمان تألیف: ۱۰۶۳ هـ.ق

رساله مختصری است در بیان صیغه‌های عقد متعه آنچنانکه موافق با احتیاط بوده و اقوال و احتمالات ممکن را دربر داشته باشد. در بخشی از رساله پس از پرداختن به صیغه طلاق و خلع، اقسام طلاق و برخی از احکام آن مورد بحث قرار گرفته است.

آغاز: «الحمدلله علی افضاله و صلی الله علی محمد و آله و بعد فهذه جملة من صیغ العقد المتعة موافقا للاحتیاط المامور به عموما و فی النکاح خصوصا».

انجام: «استانفت عدة الوفاة بخلاف البائن فتتم العدة و قد مر بیان البائن و الرجعی».

نستعلیق و نسخ، کتاب اول بخط علی‌اکبر بن نجفعلی مراغی، بسال ۱۱۲۵ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح که با خطی درشت‌تر از خط متن نوشته شده با شنگرف خطکشی شده، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، ٤ برگ در ابتدای نسخه خالی از نوشته بوده یا اشعار مختصر عربی و فارسی و یادداشت مالکیت نوشته شده، در برگ ۵ مطلبی در مالکیت فرهاد بن ولیعهد بسال ۱۳۰٤ و مالکیت لطفعلی بن محمدکاظم بسال ۱۳۱٤ بهمراه دو مهر «لطفعلی بن محمدکاظم» مشاهده می‌شود، حاشیه بالایی برگ ۲۲۷ ممهور به مهر «.... بن رجبعلی»، در برگ ۲۳٦ مطلبی نحوی در مورد اسم علم مرکب بخط حمائلی نوشته شده، دو برگ پایانی بدون نوشته، حاشیه و لبه پایینی اوراق موریانه‌خوردگی دارد، نسخه حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی تصحیح شده، برخی از حواشی با امضای «منه».

جلد: تیماج حنایی، ضربی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی ۲۳۰x۱۷۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۳۸ برگ، ۱۹ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۸ - ۱۹۸۳، ع/۲۸۳.

۲۵۸٤/ع

مجموعه

۲۵۸٤/۱ - فقه الرضا (ع) «۱ پ - ۱۱۹ پ» **(فقه - عربی)**

منسوب به: امام علی بن موسی‌الرضا (ع)

یک دوره مباحث فقه امامیه بهمراه مباحثی در مکارم اخلاق و آداب، دعا، قضا و قدر، حقوق متقابل فرزند و والدین و طب

در ابواب مختلف کتاب نگاشته شده است.

آراء و اقوال علمای امامیه در صحت نسبت کتاب به امام علی بن موسی‌الرضا (ع) مختلف است. در برگ ۱۳٦ نسخه مطالبی بنقل از جلد اول کتاب بحارالانوار در اعتبار کتاب فقه الرضا و اینکه اکثر عبارات آن موافق با مذکورات شیخ صدوق در «من لا یحضر» بوده، نوشته شده. در ظهر همین برگ از نسخه مطلبی در تضعیف اسناد فقه الرضا در «روضات الجنات» نگاشته شده است. صاحب روضات الجنات در جلد ۲ (صفحه ۳۳۱ تا ۳۳۸) در ترجمه سیدحسین بن حیدر کرکی ضمن بررسی حکایت منقول در بحار، مطالب مفصلی را در تضعیف «فقه الرضا» بیان نموده است.

الذریعه (۱٦/۲۹۲)، ف آستان قدس (۱۳/٤۳۲)، ف عربی مشار ص ٦۷٤.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین.... یقول عبدالله علی بن موسی الرضا اما بعد ان اول ما افترض الله علی عباده و اوجب علی خلقه معرفة الوحدانیة».

انجام: «و الحمدلله جعل عباده اقویاء لما امرهم به ینالون بتلک القوة و انها هم عنه.... و به اقول و الله انا و اصحابی ایضا علیه و له الحمد».

۲۵۸٤/۲ - النوادر «۱۱۹ پ - ۱۳۵ پ»

(فقه - عربی)

از: احمد بن محمد بن عیسی اشعری

مؤلف که بگفته شیخ طوسی از اصحاب امام رضا و امام جواد و امام هادی (علیهم السلام) بوده آن گروه از احادیث ائمه معصومین در ابواب مختلف فقه که مشتمل بر احکام غیر متداول یا احکام استثنائی بوده را جمع‌آوری نموده و بعنوان مستدرک احکام فقهی رایج، در کتاب حاضر نگاشته است. این کتاب در نسخه‌های متعددی ضمیمه فقه الرضا می‌باشد. شیخ حر عاملی کتاب «نوادر» را صحیح و معتبر دانسته و عبارت شیخ حر در حاشیه کتاب در نسخه نوشته شده است. نسخه حاضر نزدیک به ثلث مطالب کتاب «نوادر» را دربر دارد و بقیه آن افتادگی دارد.

الذریعه (۲۴/۳۲۲).

آغاز: «باب فضل صوم شعبان وصلته برمضان ـ احمد بن محمد بن عیسی.... قال سالت عن صیام شعبان ابا عبدالله (ع) فقال».

انجام کتاب: «باب الحلف.... و قد وجب علیه العتق لم یکن به باس الحمدلله و صلی الله علی نبیه محمد و آله و سلم تسلیما کثیرا».

انجام نسخه افتاده: «باب معرفة القضاء و المشیة و الارادة.... و اعوذ من جمیع الافات.... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم».

۲۵۸۴/۳ ـ الرجعة «۱۳۷ پ ـ ۱۸۳ پ»

(حدیث و عقائد ـ عربی)

از: استرابادی، میرزامحمدمؤمن بن دوست‌محمد (م ۱۰۸۸)

زمان تألیف: ۱۰۶۹ هـ.ق

برخی از دوستان از مؤلف درخواست تالیف رساله‌ای مختصر در بیان مسائل رجعت نمودند. مؤلف در پاسخ به درخواست آنها، بعض اخبار منقول از اصحاب معصومین در رجعت ائمه (علیهم السلام) را از کتب معتبر قدمای امامیه استخراج نموده و در رساله حاضر به رشته تحریر در آورده است.

در آغاز رساله، روایاتی در باب تسلیم و رجوع به ائمه بیان شده است.

الذریعه (۱۰/۱۶۳)، ف مرعشی (۴/۲۸۲)، ف آستان قدس (۱۳/۲۷۷).

آغاز: «الحمدلله علی نعمائه و الشکر علی آلائه و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله و بعد فقد سالنی بعض من لا یسعنی رده....».

انجام: «هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذا المختصر حامدا لله و مصلیا علی نبیه و آله الطاهرین.... ».

نسخ، کتاب اول نسخه بخط ابن محمدشریف ترشیزی نوشته شده بسال ۱۱۴۹ هـ.ق، کتاب سوم بخط محمد بن شریف خاتونآبادی ملقب به کاظم مدرس نوشته شده بسال ۱۱۳۱، عناوین در دو برگ ابتدایی بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات در دو برگ ابتدایی با شنگرف و در دیگر اوراق با مرکب سیاه خطکشی شده، در برگ اول عبارتی بنقل از کتاب مفتاح الکرامة در اعتبار کتاب «فقه الرضا» و مطلبی در ارجاع به کتاب عین الاصول در رد همین کتاب بهمراه یادداشت مالکیت محمدرضا ترشیزی و ممهور به مهر خشتی

«العبد محمدا براهیم الحسینی»، در حواشی برگ ۲ و برگ ۱۳۸ مطلبی در مالکیت نسخه بسال ۱۲۹۲ ممهور به مهر بیضوی ناخوانای مالک، در برگ ۱۳۷ یادداشت مالکیت نوشته شده بسال ۱۱۳۵ بهمراه مهر بیضوی مالک «المتوکل علی‌الله محمدا براهیم الشریف» و یادداشت مالکیت لطفعلی نوشته شده بسال ۱۳۳۶، دو برگ پایانی خالی از نوشته، پاشیدگی مرکب و پارگی لبه‌ها و وصالی در پاره‌ای از اوراق، کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوا با روکش کاغذ ابره رنگی، عطف و سجاف گوشه‌ها تیماج سیاه، ۱۲۰x۱۸۰.

کاغذ: بخارایی حنایی و اصفهانی نخودی، ۱۸۵ برگ، ۱۸ سطر، ۶۵x۱۲۵.

شماره پیشین: ۱۷۵ - ۲۰۶۰، ع/۲۸۴.

۲۵۸۵/ع

شرح الالفیة فی النحو (شرح ابن عقیل) (نحو - عربی)

از: ابن عقیل نحوی، عبدالله بن عبدالرحمن (م ۷۶۹)

رجوع شود بشماره ۲۴۴۶/ع همین فهرست. مقدار کمی (حدود ۵ الی ۶ سطر) از مطالب ابتدای کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب:

«قال محمد هو ابن مالک   احمد ربی الله خیر مالک

.... الکلام المصطلح علیه عند النحویین عبارة عن».

آغاز نسخه افتاده: «عن اللفظ المفید فایدة یحسن السکوت

علیها و اللفظ یشتمل».

انجام:

«و آله العز الکرام البررة   و صحبه المنتخبین الخیرة»

نستعلیق و نسخ، عباسعلی بن احمد، ۱۱۲۴ هـ.ق، عناوین و سرفصلها در برخی اوراق بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف یا مرکب سیاه خطکشی شده، ظهر برگ اول ممهور به مهر «عبده سلطان محمد بن علی»، حواشی اوراق ۵۳ و ۵۴ و ۵۵ ممهور به مهر بیضوی «محمدتقی» نسخه فرسودگی داشته و اوراق متعددی ترمیم و با خط نستعلیق بازنویسی شده، پارگی و وصالی و جدا شدن اوراق از شیرازه در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، یک لا، ضربی، رنگ‌رفته و فرسوده، ۱۵۰x۲۱۰.

کاغذ: فرنگی، ۲۰۸ برگ، ۱۵ سطر، ۸۰x۱۴۰.

شماره پیشین: ۱۰۱۸ - ۱۶۵۸، ع/۲۸۵.

۲۵۸۶/ع

الامان من اخطار الاسفار (آداب - عربی)

از: ابن طاوس حلی، سیدرضی الدین علی بن موسی بن طاوس (م ۶۶۴)

کتابی است در احوال سفر انسان مشتمل بر ۱۳ باب در بیان آداب سفر و ادعیه و حرزهای لازم در سفر و کتابهایی که باید همراه مسافر باشد و اشخاص همراه و کیفیت معاشرت با

همراهان و اعمال خاص هر منزل تا ۵ منزل.

مؤلف در ابواب ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ کتاب حاضر، کتاب «برء الساعة» محمد بن زکریا رازی «۱۳۷ پ» و کتاب «تدبیر الابدان فی السفر للسلامة من المرض و الخطر» قسطا بن لوقا یونانی «۱٤۷ پ» را به مباحث دیگر اضافه نموده است.

این کتاب با نام «الامان الاخطار فی وظایف الاسفار» بچاپ رسیده است.

الذریعه (۲/۳٤۳)، ف مرعشی (۱/۱٤۰)، ف آستان قدس (۱۳/٦۷)، ف عربی مشار ص ۹۰.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین.... الحمدلله الذی استجارت به الارواح بلسان الحال فی اخراجها من العدم فاجارها».

انجام: «اسال ان یتفضل علیک و علینا فیک و علی جمیع من معک بالسعادة الکاملة التی هی سلامة النفس و صحة البدن انه علی ما یشاء قدیر».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف خطکشی شده، در سه برگ ابتدای نسخه احادیث و روایات و ادعیه مختلف همچون دعای ختنه، دعای امام صادق (ع) در برطرف شدن امراض و علل بروایت شیخ طوسی در بلد الامین، تعقیبات نماز صبح، و ترجمه حدیث شریف رسالت پناه توسط علی نقی و با اشاره میرزا ابوتراب بسال ۱۱۵۱ هـ.ق نوشته شده، در برگ ۳ مطلبی در مالکیت ابوتراب نوشته شده همراه با مهر بیضوی «محمد امین‌الله» برگ ۱۷۳ ممهور به مهر «محمد امین‌الله»، در دو برگ پایانی مطالبی در تاریخ تولد فرزندان مالکین نسخه در قرن ۱۲ نوشته شده، برگ

اول ممهور به دو مهر خشتی «نور چشم علی حسن باشد» بتاریخ ۱۱٤۳، پاره‌ای از اوراق از شیرازه جدا شده، توضیح و شرح لغات متن با استفاده از قاموس و نهایه و صحاح در حواشی اوراق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج تریاکی، مقوایی، اندرون جلد تیماج زرشکی، لت رویی جلد: الحاقی، تیماج تریاکی روشن، ضربی، اندرون جلد تیماج زرشکی، ۱۰۰x۱٦۰.

کاغذ: دولت آبادی، ۱۷٤ برگ، ۱٦ سطر، ۵۰x۱۱۰.

شماره پیشین: ۲۲۲ - ۲۱۰۷، ع/۲۸٦.

۲۵۸۷/ع

مجموعه

۲۵۸۷/۱ - حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة «۲ پ - ۸۳» (منطق - عربی)

از: مدنی دشتکی، صدرالدین محمد بن منصور (م ۹۰۳)

حاشیه‌ای است بر «تحریر القواعد المنطقیه» که قطب‌الدین محمد رازی در شرح شمسیه نگاشته است.

دشتکی در این حاشیه حواشی دیگری را که بر شرح نوشته شده در نظر داشته است.

الذریعه (٦/۳۷)، ف مرعشی (۱۰/۲۲۹)، ف آستان قدس (۱۳/۱۹۸).

آغاز: «احق منطق یعرب عما فی الضمیر الفضلاء و اصح قول لما فی سرائر العرفا حمد ....».

انجام: «لانه غیر ما هو الموضوع بالذات بل تبین ان الحکم علیه فی عمومه تارة و فی خصوصیة اخری».

۲۵۸۷/۲ - حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة «۸٤ پ - ۱۰۷» (منطق - عربی)

از: دوانی، جلال‌الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۷)

حاشیه‌ای است بر «تحریر القواعد المنطقیه» که قطب‌الدین محمد رازی در شرح شمسیه نگاشته است.

دوانی در این حاشیه ضمن در نظر داشتن حواشی دیگر، به تحقیق مسائل و مطالب مهم پرداخته و مباحث اضافی را حذف نموده است.

الذریعه (۶/۳۷)، ف آستان قدس (۱۳/۱۹۸).

آغاز: «جل من ظهرت علی حواشی الاکوان اسرار قدرته الشاملة و عز من بهرت عن غواشی الاعیان.... قال المصنف و رتبته».

انجام: «لابد له من علة مادیة و صوریة فانه شامل للعرض المرکب الصادر عن المختار».

نسخ و نستعلیق، ۹۲۶ هـ.ق، نام کتابهای نسخه در اوراق ۲ و ۸٤ بشنگرف نوشته شده، بدون تزیین، برگ ۲ ممهور به مهر خشتی «المتوکل علی الله باقر لطفعلی» و «.... عبده علی» و مهر بیضوی «سلام علی ابراهیم» بهمراه مطلبی در مالکیت لطفعلی بن محمد مدعو به کاظم بسال ۱۳۱۱، در ظهر برگ پایانی فائده‌ای در بیان فرق بین کل و کلی بخط حمائلی نوشته شده، آب افتادگی و جدا شدن اوراق از شیرازه و پارگی

لبه‌ها و وصالی در برخی اوراق، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی، دامن‌دار، عطف جلد تیماج تریاکی، ۹۰x۱۴۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۰۸ برگ، ۱۵ سطر، ۴۵x۹۰.

شماره پیشین: ۲۱۹ - ۲۱۰۴، ع/۲۸۷.

۲۵۸۸/ع

حاشیة عدة الاصول (اصول فقه - عربی)

از: قزوینی، ملا خلیل بن غازی

زمان تألیف: ۱۰۵٤ هـ.ق

حاشیه مفصلی است بر کتاب «عدة الاصول» شیخ طوسی. به گفته صاحب «الریاض» بنقل از الذریعه (۶/۱۴۸) حاشیه ملا خلیل بر «عدة الاصول» در دو مجلد بوده که یکی از آن بنام «الحاشیة الاولی» و دیگری بنام «الحاشیة الثانیة» می‌باشد و ملا خلیل در زمان حیات خود این دو حاشیه را تغییر می‌دادند و به همین لحاظ نسخه‌های مختلف این دو حاشیه اختلاف زیادی با یکدیگر دارند.

نسخه حاضر «الحاشیة الاولی» ملا خلیل است که مسائل متعددی از اصول و فروع را دربر دارد.

حدود یکبرگ از مطالب ابتدای حاشیه در نسخه افتادگی دارد و ظاهراً نسخه به خط خود ملا خلیل تصحیح شده است.

الذریعه (۶/۱۴۸)، ف ملی (۱۰/۴۳۶)، ف مرعشی (۱/۱۵۲)، ف آستان قدس (۱۳/۲۰۵)، ف عربی مشار ص ۲۸۶.

آغاز کتاب: «الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی سیدنا و نبینا و عدتنا فی شدتنا محمد».

آغاز نسخه افتاده: «فی العبد کالالة و الداعی و نحوهما غیر موجبة له ای بالوجوب السابق».

انجام: «لانه له ان یقول انما استدل به علی اصل الحجیة لاعلی القطعیة ایضا».

نستعلیق و نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح و برخی از کلمات با شنگرف خطکشی شده، نسخه با امضای «منه دام ظله العالی» و «منه سلمه الله تعالی» حاشیه‌نویسی داشته و در حواشی و متن تصحیح شده، همچنانکه در برگ اول نوشته شده نسخه ظاهراً از نظر مؤلف گذشته و تصحیح نسخه بخط ایشان انجام شده.

جلد: تیماج تریاکی روشن، یک لا، ساده، ۲۰۰X۱۰۵.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۱۴۳ برگ، ۱۷ سطر، ۱۳۰X۵۰.

شماره پیشین: ۱۴۴ - ۲۰۲۹، ع/۲۸۸.

۲۵۸۹/ع

مرآة الانوار و مشکاة الاسرار (علوم قرآن و تفسیر - عربی)

از: فتونی اصفهانی، شریف ابوالحسن بن محمد طاهر (م ۱۱۳۹)

تفسیر گرانقدری است که در آن آیات قرآنی با توجه به متون احادیث و روایات مورد تفسیر قرار گرفته است.

از این تفسیر بجز مقدمات آن (که در علوم قرآنی است) از ابتدای قرآن تا تفسیر آیه ٤ سوره نساء دیده شده است.

نسخه حاضر مجلد اول تفسیر در بیان مقدمات تفسیر و مشتمل بر سه مقدمه است.

مقدمه اول - در متعلق باطن و ظاهر قرآن در ۳ مقاله «٤ پ».

مقدمه دوم - در تغییر و تنقیص قرآن در ٤ فصل «۳۳ پ».

مقدمه سوم - در تاویلات عامه‌ای که در احادیث شریفه بیان شده در ۲ مقاله بدین ترتیب:

مقاله اول - در آنچه مبتنی بر مجاز عقلی و کنایه و تعریض است «٤۸».

مقاله دوم - در آنچه مبتنی بر مجاز لغوی است که بترتیب حروف تهجی منظم شده «٦۵».

اما تاویلات مخصوص به هر آیه در خود تفسیر با هر آیه بیان شده است.

خاتمه مقدمات در دو فصل بیان شده:

فصل اول - در تاویل حروف مقطعه اوائل سوره‌ها «۳۱٦ پ».

فصل دوم - در ذکر برخی از فوائد «۳۲۲».

در معجم المطبوعات العربیه (۱۵۳۸/۲) مؤلف تفسیر عبداللطیف کازرونی معرفی شده و سال چاپ آن ۱۲۹۵ ذکر شده و در نسخه چاپ سنگی تفسیر که همراه با تفسیر برهان بسال ۱۲۹۵ یا ۱۳۰۳ چاپ شده و با شماره ۵۳۰۰۹ در کتابخانه ملی موجود بوده نام مؤلف عبداللطیف کازرونی نوشته شده است. بعید نیست نام «عبداللطیف» از مقدمه کتاب گرفته شده باشد در عبارت «اما بعد یقول العبد الضعیف الراجی لطف ربه

اللطیف.... ».

صاحب الذریعه هم این نسبت را در نسخه چاپی مشاهده نموده و آن را نادرست دانسته‌اند.

الذریعه (۲۰/۲٦٤)، ف آستان قدس (۱۳/۵۰۸)، ف عربی مشار ص ۸۲۵، معجم المطبوعات العربیة (۲/۱۵۳۸).

آغاز: «الحمدلله الذی کشف لنا استار اسرار النبوة و الرسالة بمعجزات القرآن و لو کره المشرکون».

انجام: «ولیکن هذا اخر ما اردنا ایراده فی مقدمات تفسیرنا و نشرع بعد هذا فی اصل التفسیر».

نسخ، ۱۲۷۷ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، کلمات مورد شرح و تفسیر در حواشی اوراق با شنگرف و بخط حمائلی نوشته شده، در برگ ۲ مطلبی در بیان خصوصیت کتاب و مالکیت یحیی بن محمد شفیع اصفهانی بسال ۱۳۰۸ همراه با مهر بیضوی «المتوکل علی الله یحیی بن محمد شفیع» و «شفیع یحیی فی الاخرة محمد و العترة الطاهرة»، برگ ۲ پ ممهور به مهر بیضوی «عبده محمد بن محمدعلی»، دو برگ پایانی بدون نوشته، کتاب در حواشی نسخه تصحیح شده.

جلد: تیماج حنایی، ضربی، ترنج و ٤ سر ترنج و ٤ لچکی با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۹۰x۱۷۰.

کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۳۱ برگ، ۲۲ سطر، ۱۹۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۲۸۸ - ۲۱۷۳، ع/۲۸۹.

۲۵۹۰/ع

مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی، زین‌الدین بن علی بن احمد (م ۹٦٦)

زمان تألیف: ۹٦٤ هـ.ق

رجوع شود بشماره ۲٤۳۳/ع همین فهرست.

نسخه حاضر مباحث کتاب القضاء تا پایان کتاب الدیات را دربر دارد.

آغاز نسخه: «کتاب القضاء ـ القضاء لغة یطلق علی احکام الشیء و امضائه و منه و قضینا الی بنی اسرائیل».

انجام: «نسال الله تعالی حسنها و سلامة عافیتها فی الدارین و حیث انتهت مسائل الکتاب.... مصلیا مسلما مستغفرا».

نسخ، زین‌العابدین بن محمد رارانی، ۱۰٦۲ هـ.ق، عنوان «قوله» و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات با شنگرف خطکشی شده، برگ اول ممهور به مهر «عبده محمد مهدی الحسینی»، حاشیه بالایی برگ ۲ ممهور به مهر «الله محمد نبی الله علی ولی الله عبده.... »، برگ پایانی بدون نوشته، جدا شدن قسمتی از اوراق از شیرازه و پارگی لبه‌ها در برخی اوراق، نسخه با امضای «محمدتقی» و «مولانا میرزا» و «جم طاب ثراه» و «م ز ح د مدظله» و «م ق ر» و «م ح س» و «میرزا محمد مدظله» و «منه» حاشیه‌نویسی دارد، نسخه با امضای «بلغ قبالا بحمدالله تعالی» در حواشی اوراق مقابله و تصحیح شده.

جلد: تیماج مشکی، مقوایی، عطف چرم سر خ، ۲٦۰x۱٤۵.

کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۳۰۵ برگ، ۲۳ و ۲۴ سطر، ۱۶۰x۸۰.
شماره پیشین: ۸۹ - ۱۹۷۴، ع/۲۹۰.

۲۵۹۱/ع

تهذیب الاحکام **(حدیث - عربی)**
از: شیخ طوسی، ابو جعفر محمد بن حسن (م ۴۶۰)

رجوع شود بشماره ۲۴۰۶/ع همین فهرست.
نسخه حاضر مباحث کتاب الطهارة «۱ پ» و کتاب الصلاة «۸۸ پ» را دربر دارد.
آغاز: «الحمدلله ولی الحمد و مستحقه و صلواته علی خیرته.... ذاکرنی بعض الاصدقا».
انجام نسخه: «قال ان ادرکتها قبل ان تدفن فان شئت فصل علیها تمت الزیادات و الحمدلله رب العالمین».
نسخ، معزالدین، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی اولین کلمه در ابتدای هر حدیث و روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف و مرکب سیاه خطکشی شده، ۲۹ برگ در ابتدای نسخه مجدول، جداول دور سطور زر و سیاه، دارای کمنداندازی به لاجورد در ۲۱ برگ ابتدای نسخه، برگ اول نسخه ممهور به چند مهر ناخوانا و جوهر زده، آب افتادگی و وصالی در برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از قاموس و صحاح و تاج اللغة و کنز اللغة و نهایه در حواشی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی دارد، حواشی با استفاده از حبل المتین و مشرق

الشمسین و با امضای «ع ا ه رحمه الله تعالی» و «ز ی» و «ع د» نوشته شده، نسخه با امضای «بلغ سماعا ایده الله تعالی» در حواشی اوراق بسال ۱۰۷۵ تصحیح شده است.
جلد: تیماج زرشکی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذ ابری، عطف پارچه‌ای بوده و تیماج آن جدا شده، ۳۱۰x۱۸۰.
کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۳۴ برگ، ۳۱ سطر، ۲۰۰x۱۰۰.
شماره پیشین: ۱۰۷ - ۱۹۹۲، ع/۲۹۱.

۲۵۹۲/ع

الدروس الشرعیة فی فقه الامامیة **(فقه - عربی)**
از: شهید اول، محمد بن مکی عاملی (م ۷۸۶)
زمان تألیف: ۷۸۴ هـ.ق

فقه فتوایی مختصری است که گاهی مؤلف به برخی از ادله و اقوال اشاره می‌کند.
مباحث کتاب با عنوان «درس» از طهارت شروع به رهن تمام شده است.
مؤلف قبل از اتمام این کتاب به شهادت رسیده، فهرست مطالب کتاب در فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی (۳۷۱/۷) بیان شده است.
الذریعه (۱۴۵/۸)، ف ملی (۳۷۱/۷)، ف مرعشی (۱۰۴/۲)، ف آستان قدس (۲۴۸/۱۳)، ف عربی مشار ص ۳۵۵.
آغاز: «الحمدلله الذی انطق السنتنا بحمده و الهم قلوبنا شکر رفده.... اما بعد فان علم الفقه لا یخفی شرفه و علوه».

انجام: «فیحکم به من غیر یمین الراهن و هذان الفرضان مع اشتراط الراهن فی البیع».

نسخ، محمدرضا بن سلطان محمد تبریزی، ۱۰۲۴ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات با شنگرف خطکشی شده، در برگ اول یک بیت شعر عربی منسوب به امیرالمؤمنین (ع) بهمراه مطالبی در ملکیت عیسی بن اویس دزوری و کمال‌الدین طالقانی بهمراه فهرست مطالب کتاب نوشته شده، در برگ ۲ اصطلاحاتی که مؤلف در کتاب و در اشاره به اصحاب بکار برده توضیح داده شده همچنین مطلبی در مالکیت لطفعلی بسال ۱۳۱۱ و مهر «عبده.... الی الله محمدهادی» مشاهده می‌شود، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی در حواشی برخی اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و نهایه و کنز اللغة در حواشی اوراق، نسخه حاشیه‌نویسی دارد، حواشی با استفاده از کتب ذکری و بیان و موجز و تذکره و قواعد و لمعه و شرح ارشاد و با امضای «منه رحمه الله» و «ح» نوشته شده.

جلد: تیماج مشکی، ضربی، ترنج و سر ترنج با گل و بوته، بوته‌های ریسه‌ای در حواشی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۵۰x۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۷۱ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۵ و ۱۸ سطر، ۱۵۰x۱۰۰.

شماره پیشین: ۹۹ - ۱۹۸۴، ع/۲۹۲.

۲۵۹۳/ع

المطول (فی شرح التلخیص) (بلاغت - عربی)

از: تفتازانی، سعدالدین مسعود بن عمر (م ۷۹۳)

رجوع شود بشماره ۲۳۷۴/ع همین فهرست. حدود یکبرگ از مطالب آغاز کتاب و ۲ یا ۳ سطر از عبارت پایانی کتاب در نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی الهمنا حقایق المعانی».

آغاز نسخه افتاده: «للمحة الخفیة المکان و انی بعد ما قضیت من بعض الفنون.... ».

انجام کتاب: «بل لا یمکن الاطلاع علی کنهها الا العلام الغیوب. هذا آخر ما اوردنا.... ».

انجام کتاب در نسخه: «بل لا یمکن الاطلاع علی کنهها الا العلام الغیوب».

نستعلیق و نسخ، محمدرضا بن محمدحسین، ۱۰۷۷ هـ.ق، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی متن عبارات مورد شرح با شنگرف یا سیاه خطکشی شده، در ظهر برگ پایانی مطلبی در ارتباط با لام تعریف و عهد و جنس بهمراه یادداشتی در وقوع زلزله بسال ۱۰۹۲ یا ۱۱۹۲ نوشته شده، پاشیدگی مرکب و جدا شدن اوراق از شیرازه و وصالی در برخی از اوراق، توضیح لغات متن با استفاده از صحاح و قاموس در حواشی اوراق، مطالب نسبتاً مفصلی در ارتباط با عبارات متن با امضای «بهاء الحسینی» و «بهاء» و «چلبی» و «ابوالقاسم» و «فخرالدین» و «شیخ» و «سید» و امضای «منه» در حواشی نوشته شده همچنین برخی از حواشی با استفاده از کتب «شواهد» و «شرح شواهد» و «حاشیه میر» و «شرح مفتاح» و «مختصر» نگاشته شده، همچنانکه در برگ اول نوشته شده آن حواشی که با امضای «بهاء الحسینی» و «بهاء» نوشته شده از

تحقیقات «میر بهاءالدین محمد فرزند محقق سبزواری» بوده و ظاهراً بخط خود ایشان نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ضربی، عطف زرشکی، سجاف لبه‌ها تیماج سیاه، اندرون جلد تیماج زرد نخودی، لت رویی جلد از عطف جدا شده، ۲۵۰x۱۳۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۶۱ برگ، ۲۵ سطر، ۱۶۵x۶۵.

شماره پیشین: ۱۰۴ - ۱۹۸۹، ع/۲۹۳.

۲۵۹۴/ع

مجموعه

۲۵۹۴/۱ - تفصیل وسائل الشیعة الی تحصیل مسائل الشریعة (وسائل الشیعة) «۳ - ۲۴۴ پ» **(حدیث - عربی)**

از: شیخ حر عاملی، محمد بن حسن (م ۱۱۰۴)

رجوع شود بشماره ۲۳۴۵/ع همین فهرست.

نسخه حاضر مباحث کتاب الصلاة را دربر داشته و آغاز و پایان آن در نسخه افتادگی دارد.

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی فطر العقول علی معرفته و وهبها العلم.... اما بعد فیقول الفقیر الی الله.... ».

آغاز نسخه افتاده: «و الناقلة قال لا باس الحدیث.... باب ان الضحی و الم نشرح سورة واحدة.... ».

انجام نسخه افتاده: «باب وجوب کون الامام بالغا عاقلا.... و فسدت صلوة من خلفه و رواه الصدوق مرسلا و عنه».

۲۵۹۴/۲ - نور الثقلین «۲۴۵ - ۳۴۸ پ»

(تفسیر - عربی)

از: عروسی حویزی، عبد علی بن جمعه (م ۱۱۰۴)

زمان تألیف: ۱۰۶۵ هـ.ق

تفسیری است از آیات قرآن مطابق با احادیث و روایات اهل بیت (علیهم السلام).

مؤلف احادیث و روایات تفسیر خود را از کتب معتبری همچون کافی، تفسیر علی بن ابراهیم قمی، احتجاج، عیون الاخبار، علل الشرایع، اکمال الدین، توحید، خصال، من لا یحضر، معانی الاخبار، امالی، ثواب الاعمال، مجمع البیان، تهذیب، تفسیر عیاشی، نهج البلاغه و صحیفه سجادیه و دیگر کتب معتبر جمع‌آوری نموده است. مؤلف اسانید روایات را حذف کرده الفاظ و قرائت آیات مورد تفسیر را بیان ننموده است. نسخه حاضر بخشی از جزء اول کتاب در تفسیر سوره حمد و سوره بقره تا آیه ۲۵۰ را دربر دارد. حدود یکبرگ از مباحث آغاز کتاب در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۲۴/۳۶۵)، ف ملی (۱۰/۶)، ف آستان قدس (۱۳/۵۹۰).

آغاز کتاب: «الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده للعالمین نذیرا و اشهد علیهم امة وسطا».

آغاز نسخه افتاده: «فلیعلم انی نقلته من غیر ذلک الموضع لانهما قدس سرهما کثیرا ما ینقلان الحدیث».

انجام نسخه افتاده: «قال سمعت ابا عبدالله (ع) یقول انما

مثل السلاح فینا مثل التابوت فی بنی اسرائیل.... محمد بن یحیی عن احمد بن الحسین عن».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، دو برگ پایانی بدون نوشته، در دو برگ ابتدای نسخه نام کتاب نوشته شده، در حاشیه برگ ۲۴۴ پ مطلبی در مالکیت لطفعلی بن محمدکاظم بشنگرف ممهور به مهر بیضوی «لطفعلی بن محمدکاظم» مشاهده می‌شود، آب افتادگی و لکه‌های سوختگی و وصالی در حواشی برخی اوراق، کتابهای نسخه با امضای «بلغ سماعا وفقه الله تعالی» در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف تیماج تریاکی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۲۵۰x۱۸۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۴۹ برگ، ۲۳ سطر، ۱۷۵x۱۱۵.

شماره پیشین: ۱۰۰ - ۱۹۸۵، ع/۲۹۴.

۲۵۹۵/ع

الاحتجاج علی اهل اللجاج **(حدیث - عربی)**

از: طبرسی، احمد بن علی بن ابی‌طالب (ق ۶)

مؤلف انگیزه خود را در تالیف کتاب چنین بیان داشته: جماعتی از اصحاب از طریق احتجاج و مجادله عدول کرده و گفته‌اند حضرت نبی (ص) و ائمه اطهار (علیهم السلام) با دیگران مجادله نکردند و شیعه نیز چنین اجازه‌ای نداشته و از جدال منع شده‌اند. سپس مؤلف برخی از محاورات ائمه و حضرت

رسول در فروع و اصول دین با اهل خلاف را که در آن مجادله به حق نموده‌اند بیان نموده تا نشان دهد نهی ائمه در جدال متوجه ضعیفانی است که قادر به بیان دین نباشند. اما افرادی که در احتجاج با معاندین چیره شوند از جانب ائمه مامور به مقاومت با دشمن شده‌اند. در ابتدای کتاب، آیاتی از قرآن که در آن برخی از انبیاء الهی مامور به احتجاج با دشمن شده‌اند بیان شده. همچنین تعدادی از احادیث و روایات در فضیلت مدافعان از دین خدا با حجت و برهان در فصل اول کتاب و بخشی از مجادلات حضرت رسول و ائمه اطهار و برخی از دانشمندان بزرگ شیعه در فصول دیگر کتاب ذکر شده است. اکثر احادیث ذکر شده در کتاب، بجز روایات منقول از تفسیر امام حسن عسکری، مرسل می‌باشد.

الذریعه (۲۸۱/۱)، ف ملی (۳۶۳/۷)، ف آستان قدس (۲۴/۱۳)، ف مرعشی (۱۴۴/۱)، ف عربی مشار ص ۲۳.

آغاز: «الحمدلله المتعالی عن صفات المخلوقین المنزه عن نعوت الناعتین المبرء مما لا یلیق بوحدانیة».

انجام: «و کفی بها برهانا لایحا و میزانا راحجا و قطعنا هذا الکتاب علی کلام السید المرتضی علم الهدی قدس الله روحه و الحمدلله رب العالمین».

نسخ، عناوین و سرفصلها بشنگرف، روی برخی از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، حاشیه برگ ۲ ممهور به مهر بیضوی «اللهم صل علی محمد و آل محمد»، برگ اول بدون نوشته، آب افتادگی در حد وسیعی در حواشی و متن اوراق،

پاشیدگی مرکب و ترمیم و وصالی در برخی اوراق، اوراقی در نسخه با کاغذ فرنگی فستقی بازنویسی شده، توضیح لغات متن با استفاده از کنز و نهایه و صحاح و مصباح و تاج و قاموس در حواشی اوراق، کتاب در نسخه حاشیه‌نویسی دارد، برخی از مطالب حاشیه‌ای با امضای «رفیع» و با استفاده از شرح نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.
جلد: جیر تریاکی روشن، ضربی، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۳۱۰x۱۶۵.
کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۳۶ برگ، ۲۳ سطر، ۲۲۰x۹۰.
شماره پیشین: ۱۰۸ - ۱۹۹۳، ع/۲۹۵.

۲۵۹۶/ع

مجموعه

۲۵۹۶/۱ - حاشیة تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الشمسیة «۱ پ - ۱۳ پ» **(منطق - عربی)**

از: دوانی، جلال‌الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۷)

رجوع شود بشماره ۲۵۸۷/ع همین فهرست.

۲۵۹۶/۲ - حاشیة تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الشمسیة «۱۳ پ - ۱۷» **(منطق - عربی)**

از: ؟

بحث کوتاهی است در تصور و تصدیق که مؤلف بعنوان حاشیه‌ای بر گفتار قطب‌الدین رازی در شرح شمسیه بر عبارت «و

اعلم ان المشهور فیما بین القوم ان العلم اما تصور و اما تصدیق و المصنف عدل عنه» نگاشته است. احتمال دارد نسخه حاضر رساله «ابطال اکتساب التصورات» میر ابوالفتح بن میرزا مخدوم عربشاهی باشد که در کتابخانه آیت‌الله مرعشی فهرست شده (ف مرعشی ۱۴۹/۳) بدیهی است پس از تطبیق نسخه‌ها می‌توان احتمال مذکور را تایید یا رد نمود.

آغاز: «المشهور فیما القوم لو قال المشهور بین القوم لکان اظهر و اخصر».

انجام: «ان یورد ما هو صحیح قریب الی الفهم لتفهیم المبتدی بسهولة».

۲۵۹۶/۳ - حاشیة تهذیب المنطق «۱۷ پ - ۴۵» **(منطق - عربی)**

از: دوانی، جلال‌الدین محمد بن اسعد (م ۹۰۷)

کتاب «تهذیب المنطق و الکلام» تفتازانی در دو بخش منطق و کلام نگاشته شده است. بخش منطق آن شروح و حواشی متعددی دارد. نسخه حاضر حاشیه دوانی بر بخش منطق کتاب مذکور است و بگفته الذریعه (۵۴/۶) این حاشیه تا اواسط احکام قضایا به رشته تحریر در آمده و معروف به «عجالة» است.

الذریعه (۵۴/۶)، ف مرعشی (۳۱۱/۲)، ف آستان قدس (۱۸۷/۱۳)، ف عربی مشار ص ۲۷۵.

آغاز: «تهذیب المنطق و الکلام توشیحه بذکر المفصل

المنعام.... فهذه عجالة نافعة و غلالة رائقة».

انجام: «فی ملتقی الخطین الخارجین من کلیهما تسهیلا للضبط علی المبتدی».

۲۵۹۶/۴ - عدم جواز ترادف المفرد و المرکب «۴۵ پ - ۴۷» (منطق - عربی)

از: ابوالحسن بن احمد

رساله کوتاهی است در بررسی ترادف و تباین بین مفرد و مرکب. مؤلف در این رساله جواز ترادف را رد کرده تباین را اختیار نموده است.

ف مرعشی (۱۴۷/۳).

آغاز: «الحمدلله رافع درجات اهل التجرید و واضع فرائد اسماء فی خزائن قلوب ارباب التفرقة».

انجام: «بحسب المفهوم فغیر مسلم فافهم انه من مزال اقدام الافهام.... و الحمدلله الملک العلام».

۲۵۹۶/۵ - شرح کبری «۵۱ پ - ۱۳۳ پ» (منطق - فارسی)

از: حسینی، ابوالبقاء بن عبدالباقی (ق ۹)

اهدا شده به: ابوالفتح محمد همایون غازی بهادر

شرح مزجی است بر رساله «کبری» میر سید شریف جرجانی. بگفته شارح فوائدی علمیه افزون بر مطالب کبری در

شرح بیان شده است.

الذریعه (۳۲/۱۴)، ف مرعشی (۱۲۴/۲)، ف آستان قدس (۳۵۷/۱۳).

آغاز: «عنوان نامه صحیفه همایون حمد و سپاس حکیمی را شاید که علم بحقیقت ذاتش خارج از تصور و افهامست».

انجام نسخه: «با آنکه قیاس استثنائی راجح بود با قترانی چنانچه در کتب مبسوط مبین شده از ذیل اقترانی».

نستعلیق، ناجی بن عباس، ۱۰۲۳ و ۱۰۲۴ هـ.ق، روی برخی از کلمات و عبارات با مرکب سیاه یا شنگرف خطکشی شده، در اوراق ۴۷ پ تا ۵۰ پ فوائدی در صرف و نحو از زمخشری همراه با غزل و اشعاری عربی نوشته شده، برگ ۵۰ ممهور به مهر بیضوی «سید جمال‌الدین بن ولی‌الدین» و مهر بیضوی ناخوانا، در اوراق ۱۳۴ تا ۱۳۸ مطلبی در وقف یک جلد مرق القلوب به روضه‌خوانان و شعریه‌داران سمنان و مطالبی در مداوای امراض مختلف و مطلبی در ارتباط با نسبت موجود بین قفیز و زرع همراه با نثری عرفانی بخط حمائلی نوشته شده، حاشیه برگ ۹۵ ممهور به مهر بیضوی «عبده رمضانعلی.... »، حواشی اوراق ۱۰۰ و ۱۰۱ ممهور به مهرهای ناخوانا، پاشیدگی مرکب و لکه‌های سوختگی و پارگی لبه‌ها و وصالی در پاره‌ای از اوراق، نسخه با امضای «منه» و «فتح الله» و با استفاده از کتبی همچون شرح ملا سعدالدین و شرح قطب‌الدین حاشیه‌نویسی دارد، کتابهای نسخه در حواشی تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، یک لا، ۱۹۵X۹۵.

کاغذ: فرنگی، ۱۳۸ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۷ و ۲۱ سطر.

شماره پیشین: ۱۷۳ ـ ۲۰۵۸، ع/۲۹۶.

۲۵۹۷/ع

مجموعه

۲۵۹۷/۱ ـ الحكمة المتعالية «۲ پ ـ ۱۹ پ»

(فلسفه ـ عربی)

از: ملا شمسا، شمس‌الدین محمد گیلانی(ق ۱۱)

مؤلف بگفته خود، اسرار لاهوتیه و تحقیقات نوریه در اثبات واجب و توحید و صفات کمالیه را مطابق با مسلک جدید در نهایت دقت و تحقیق بررسی نموده و در رساله حاضر نگاشته است. پایان رساله در نسخه افتادگی دارد.

الذریعه (۷/۵۹).

آغاز: «الحمدلله فاطر العاليات و خالق السافلات و رابط السفليات بالعلويات».

انجام نسخه: «و كان الجميع عراة فاقدة اللباس راسا فحينئذ لا يتصور ان يكون واحد منهما متعينا باعطاء الثوب».

۲۵۹۷/۲ ـ رسالة فی تخطئة المتنبی و بیان سرقته فی معانی لامیته «۲۰ پ ـ ۵۳» **(ادبیات عرب ـ عربی)**

از: علوی حسینی، مظفر بن فضل بن یحیی (م ۶۵۶)

ابوالطیب احمد بن حسین بن حسن جعفی معروف به متنبی (۳۰۳ ـ ۳۵٤) شاعر و ادیب مشهور قرن چهارم هجری است که

«دیوان شعر» کبیر و مشهور او بیش از ٤۰ شرح دارد. ابو طیب را بدین جهت «متنبی» خوانند که ایشان بر قبیله بنی کلب خروج کرد و ادعای نبوت نمود.

عده‌ای به متنبی سرقت مضامین و الفاظ بدیع در اشعار را نسبت داده‌اند. از جمله افرادی که متعرض رد و مناقشه با ایشان در بسیاری از موارد شده محمد بن حسن مظفر حاتمی معروف به ابوعلی بغدادی (م ۳۸۸) بوده که در لغت و ادب حاذق و با متنبی مخاطبه داشته و غالباً ایشان را مورد شماتت قرار داده انکار می‌نمود. از تالیفات ابوعلی بغدادی در رد متنبی کتاب «الموضحة فی مساوی المتنبی» و «الرسالة الحاتمية فی شرح مادار بينه و بين المتنبی» بوده و در این کتابها سرقت الفاظ و مضامین در اشعار متنبی را بررسی نموده است. ابوعلی مظفر بن فضل، ادیب عراقی و مؤلف کتاب «نضرة الاغریض» در شعر و شعرا، رساله حاضر را در بیان مذاکرات بین محمد بن حسن مظفر حاتمی و متنبی و در سرقت متنبی در معانی لامیه نگاشته است. مؤلف پس از بیان و بررسی محاورات در تخطئه متنبی و پس از ذکر مشایخ و راویان نقل اشعار از متنبی، به بیان شواهد شعری از شعرائی می‌پردازد که متنبی در قصیده لامیه خود معانی یا الفاظ آن اشعار را مورد سرقت قرار داده است. برخی از آن شعرا عبارتند از: ابوتمام، ابن رومی، مجنون دیوزکی، دعبل خزاعی، بختری، ابن ابی زرعه، ابونواس، بروقعی، ابودلف، ابن عیینة، ابو زبید طالی، ابوعلی، امروء القیس و اصمعی.

کشف الظنون (/۱۹۵۹)، روضات الجنات (۱/۲۲۱ تا ۲۳۰)،

الاعلام زرکلی (۸/۱٦۵).

آغاز: «حمدالله الذی نشات الاشیاء من مشیته و ذلت عزة المتکبرین دون جلال عظمته».

انجام کتاب: «انقضی الکلام علی قصیدة ابوالطیب حسب ما سلب.... و الحمدلله رب العالمین و صلواته علی سید المرسلین...».

انجام نسخه: «قیاسا علی ذلک الاصل و هذا قول غیر منقول».

کتاب اول به نستعلیق و با خط حمائلی نوشته شده، کتاب دوم به نسخ و به خط محمد بن محمد حسن شریف بسال ۱۲۷۹ استنساخ شده از نسخه‌ای که بسال ٦۴۰ به خط محمد بن حبش مراغی نوشته شده، عناوین و سرفصلها و پاره‌ای از عبارات بشنگرف، روی برخی کلمات با شنگرف خطکشی شده، اوراق ۲ و ۲۰ و ۵۳ ممهور به مهر مالکیت «لطفعلی بن محمدکاظم» در برگ ۲۰ مطلبی کوتاه در ارتباط با متنبی و بنقل از یاقوت در معجم البلدان ظاهراً توسط لطفعلی نوشته شده، سه برگ پایانی بدون نوشته، آب افتادگی در حواشی اوراق، کتاب دوم نسخه حواشی مختصری دارد که بسال ۱۳۰۲ توسط لطفعلی بن محمدکاظم نوشته شده.

جلد: مقوایی، با روکش کاغذ ابری رنگی، عطف و سجاف گوشه‌ها تیماج تریاکی روشن، ۲٦۵x۱۷۵.

کاغذ: فرنگی، ۵٦ برگ، عدد سطور متغیر بین ۱۷ و ۲۱، نوشته متغیر بین ۸۵x۱۷۰ و ۱۴۰x۲۲۰.

شماره پیشین: ۲۸۵ - ۲۱۷۰، ع/۲۹۷.

۲۵۹۸/ع

کتاب الدعا (دعا ـ فارسی و عربی)

گرد آورنده:؟

ادعیه جمع‌آوری شده در کتاب عبارتند از: تعقیبات نماز صبح و شام، دعای کمیل، دعای «اللهم ارزقنا توفیق الطاعة»، ترجمه سوره‌های حمد و توحید، ترجمه اذکار نماز، اعمال مخصوصه ماه مبارك رمضان و ادعیه مختلف و کوتاه دیگر.

پس از اتمام مطالب کتاب در ظهر برگ ۳۴ نسخه دعای کوتاهی ضمیمه شده است.

آغاز: «بسمله، در تعقیب نماز صبح و نماز شام است بسند معتبر از حضرت امام موسی کاظم (ع) منقولست که چون از شام فارغ شوی.... ».

انجام کتاب: «بحق سیدنا محمد و آله الطاهرین و الحمدلله رب العالمین تمام شد اعمال مخصوصه ماه مبارك رمضان.... »..

انجام ضمیمه کتاب: «رزقا کثیرا طیبا و انا خافض فی عافیتک فانه لا یملکها احد غیرك».

نسخ، مصطفی، ۱۲۵۹ هـ.ق، برخی از عناوین بشنگرف، مجدول، جداول به شنگرف، برگ پایانی بدون نوشته، پاشیدگی مرکب و پارگی و جدا شدن اوراق از شیرازه در پاره‌ای از اوراق.

جلد: تیماج تریاکی سوخته، ضربی، یک لا، عطف پارچه

سیاه، ۱۰۵x۱۷۰.
کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۵ برگ، عدد سطور متغیر بین ۷ و ۱۲، ۶۰x۱۲۰.
شماره پیشین: ۸۶۹ - ۱۵۰۸، ع/۲۹۸.

۲۵۹۹/ع

الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد

(تاریخ معصومین - عربی)

از: شیخ مفید، محمد بن محمد بن نعمان (م ۴۱۳ یا ۴۱۷)
زمان تألیف: ۴۱۱ هـ.ق

تاریخ زندگانی ائمه شیعه (علیهم السلام) و معجزات آن بزرگواران و مطالبی مفید در بررسی احوال ائمه (علیهم السلام) در کتاب با عناوین «باب» و «فصل» نگاشته شده است. همچنین اخباری در بیان ولادت و وفات و مدت عمر و نام فرزندان هر کدام از ائمه جمع‌آوری و عده‌ای از اصحاب ائمه و صفات و خصوصیات آنها ذکر شده است.

الذریعه (۵۰۹/۱)، ف ملی (۳۰۱/۷)، ف مرعشی (۲۴۳/۳)، ف عربی مشار ص ۴۱.

آغاز: «الحمدلله علی ما انعم من معرفته و هدی الیه من سبیل طاعته.... و بعد فانی مثبت بتوفیق الله و معونته ما سالت».

انجام: «نسئل العصمة من الضلال و نستهدی به الی سبیل الرشاد.... قد اوردنا فی کل باب من هذا الکتاب طرفا من الاخبار.... کفایة فیما قصدناه و الله ولی التوفیق و هو حسبنا».

نسخ، علی بن ملا سلطان بیدگلی، ۱۲۶۶ هـ.ق، عنوان «باب - فصل» و سرفصلها بشنگرف، روی پاره‌ای از کلمات و عبارات با شنگرف خطکشی شده، در برگ اول مطلبی در معرفی نام کتاب و مؤلف آن نوشته شده، ظهر اوراق ۱ و ۲۰۶ ممهور به مهر خشتی «حسین منی و انا من حسین»، در حاشیه برگ ۲۰۶ مطلبی در تاریخ تولد و وفات مؤلف کتاب به نستعلیق نوشته شده، برگ پایانی بدون نوشته، برخی از اوراق نسخه از شیرازه جدا شده، توضیح لغات متن با استفاده از کتبی همچون قاموس در حواشی اوراق، در حاشیه برگ ۲۸ مطلبی در توضیح شعر متن کتاب توسط فرج الله حسینی و در حاشیه برگ ۸۶ پ مطلبی در توضیح عبارات متن توسط لطفعلی تبریزی بسال ۱۳۱۸ و به نستعلیق نوشته شده، نسخه در حواشی تصحیح شده.
جلد: تیماج تریاکی روشن، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، ۱۷۰x۲۳۰.
کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۰۷ برگ، ۱۷ سطر، ۱۱۰x۱۶۰.
شماره پیشین: ۹۵ - ۱۹۸۰، ع/۲۹۹.

۲۶۰۰/ع

تلخیص الاقوال فی احوال الرجال

(رجال - عربی)

از: استرابادی، میرزا محمد بن علی بن ابراهیم (م ۱۰۲۸)
زمان تألیف: ۹۸۸ هـ.ق

دومین کتاب رجالی است که مؤلف به رشته تحریر در آورده و معروف به «رجال وسیط» است.

کتاب اول ایشان در رجال همان «منهج المقال» ایشان بوده که به آن «رجال کبیر» گفته می‌شود.

مؤلف در «رجال وسیط» خود رجال حدیث شیعه را به ترتیب حروف تهجی جمع آوری نموده و در ابتدای آن نحوه ترتیب اسماء و علائم اختصاری مورد استفاده در کتاب را بیان کرده است.

الذریعه (۴/۴۲۰)، ف ملی (۱۰/۴۱۵)، ف آستان قدس (۱۴۵/۱۳)، ف مرعشی (۱/۱۴۴).

آغاز: «الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذا کتاب تلخیص الاقوال فی تحقیق احوال الرجال قد اثبت فیه الاسماء علی ترتیب الحروف».

انجام: «و عنه علی ما ذکره الی المشایخ.... فرغ منه مؤلفه الراجی عفو ربه.... حامدا لله مصلیا علی رسول الله (ص) و علی آله الکرام مستغفرا تائبا الی الله».

نسخ، امین‌الدین محمد بن روزبهان شریف، ۱۰۲۴ هـ.ق، عناوین بشنگرف، ابتدای هر اسم به شنگرف نوشته شده، روی اسماء ائمه (علیهم السلام) با شنگرف خطکشی شده، برگ اول و آخر نسخه ممهور به مهر بیضوی «عبده محمد بن صادق بن زین‌العابدین موسوی»، در برگ اول مطالبی در مالکیت نسخه توسط «محمد بن حمدان جزائری» و «سعید بن محمد» و یادداشتهای دیگر مالکیت نوشته شده، پاشیدگی مرکب و وصالی لبه‌های اوراق در برخی اوراق، توضیح و شرح لغات متن با استفاده از کتبی همچون قاموس در حواشی اوراق، نسخه با امضای «منه سلمه الله» و «منه مدظله» و «منه رحمه الله» و

به خط نستعلیق حاشیه‌نویسی داشته و با امضای «بعون الله تعالی بلغ تصحیحا» در حواشی اوراق تصحیح شده.

جلد: لت رویی جلد: تیماج تریاکی، سجاف لبه‌ها تیماج سیاه، مقوایی، اندرون جلد تیماج نخودی. لت پشتی جلد: تیماج مشکی، ضربی، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، اندرون جلد با روکش کاغذی، عطف جلد پارچه‌ای، ۲۶۰x۱۷۰.

کاغذ: اصفهانی نخودی، ۲۸۵ برگ، ۲۰ سطر، ۱۵۰x۸۰.

شماره پیشین: ۸۸ - ۱۹۷۳، ع/۳۰۰.

فهرستها

۱) فهرست الفبائی کتابها و رساله‌های معرفی شده
۲) فهرست موضوعی الفبائی کتب معرفی شده
۳) فهرست کتب فارسی معرفی شده
٤) فهرست کتب متفرقه (که در کتابشناسی و نسخه شناسی از آنها یادشده)
۵) فهرست اسامی مؤلفان
٦) فهرست اسامی کاتبان
۷) فهرست اسامی واقفان، مالکان و مهرهای مالکیت

توجه: در ترتیب الفبائی اسامی اشخاص، نامهای مرکبی که بخش اول آن «محمد» باشد همان جزء دوم بعنوان نام اصلی منظور شده است مثلاً «محمد جواد» در حرف «ج» و «محمد رضا» در حرف «ر» مرتب شده است.

همچنین کلماتی همچون «ابو، ابن، بنت» که در ابتدای برخی از اسامی بکار رفته در ترتیب الفبائی آن نام منظور نشده است. مثلاً «ابن سینا» در حرف «س» و «ابوطالب» و «بنت طهماسب» در حرف «ط» مرتب شده‌اند.

فهرست الفبائی کتابها و رساله‌های معرفی شده

ص

ض

ط

ع

غ

ف

فهرست موضوعی الفبایی کتب معرفی شده
(براساس شماره نسخه)

اخلاق، موعظه و ادب

اطباق الذهب: (۲۵۳٤)
اطواق الذهب: (۲٤۱٤/٤)
الامان من اخطار الاسفار: (۲۵۸٦)
منیة المرید فی آداب المفید و المستفید: (۲۵۷۳/۱)
نزهه النواظر و تنبیه الخواطر: (۲۳٦۸)
نصایح الکبار: (۲٤۱٤/۲)

ادبیات عرب، صرف و نحو عربی

الافتتاح (فی شرح المصباح): (۲٤۲۳)
بناء الافعال: (۲۳۱٤/٤)
البهجة المرضیة فی شرح الالفیة: (۲٤۵۳)
رسالة فی تخطئة المتنبی: (۲۵۹۷/۲)
حاشیة بهجة المرضیة فی شرح الالفیة: (۲۳۳٦)
الحدائق الندیة فی شرح الفوائد الصمدیة: (۲۳۷۸)
الخلاصة فی النحو (الفیة ابن مالک): (۲٤٦۰)
دررالبحور و قلائد النحور: (۲۵۷۷)
سبر القرائح: (۲۳۲۱/۲)
شذور الذهب: (۲۵۲۹/۷)
شرح الالفیة (بروجردی): (۲۵۰۳/۲)
شرح الالفیه (ابن عقیل): (۲٤٤٦)
شرح الالفیه (مکودی فاسی): (۲۵۰٦)
شرح الشافیة (استرابادی): (۲۵۳۵)
شرح الشافیة (نظام): (۲۳۵۰/۱)
شرح شواهد شرح الفیه: (۲۵۰۳/۳)
شرح شواهد شرح الفیه: (۲٤۹۸)
شرح الصمدیة: (۲٤۳۷)
شرح القصائد السبع العلویات: (۲٤٦۳/۱)
شرح قصیدة الفرزدقیة: (۲٤٦۳/٤)
شرح قطر الندی: (۲٤٤٤)
شرح الکافیة (اصفهانی): (۲۳۲۹)
شرح الکافیة (اصفهانی): (۲۳۲۱/۳)
شرح لب الالباب فی علم الاعراب: (۲۳۵٦)
رساله صد صیغه: (۲۳۵۰/۲)
صرف میر: (۲٤۸٦/۲)
العزی فی التصریف: (۲۳۱٤/۲)
العوامل (ملا محسن): (۲٤٦۱)

الغیث الذی انسجم فی شرح لامیة العجم: (۲۳۹۷)
الفوائد الصمدیة: (۲٤۲٤/۱)
الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة: (۲۳۲۲)
القصیدة المخریة: (۲٤٦۳/۳)
القصیدة الهائیة الطویلة: (۲٤٦۳/۵)
الکافیة: (۲۵۵۵/۲)
لغز: (۲٤۱٤/۵)
مثال الامثلة المختلفة: (۲۳۱٤/۵)
مراح الارواح: (۲۳۱٤/۱)
معلقة امرء القیس: (۲٤٦۳/۲)
مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب: (۲۳۸۵)
المقصود: (۲۳۱٤/۳)
الوافیة فی شرح الکافیة: (۲۵٦۳)
الوافیة فی نظم الشافیة: (۲۵۷٤/۳)

ادبیات فارسی

جنگ مثنوی و غزل: (۲٤۱٤/۳)

اصول فقه

ارجوزة فی اصول الفقه: (۲٤۲۵/۳)
الاستصحاب: (۲۳۱۷/۳)
اصالة البرائة: (۲۳۲٤/۱۰)
اصول الفقه: (۲۳۲۵)
بیان الجمع بین الاخبار: (۲۳۲٤/۱۲)
تعلیقات فی الاصول و الفقه: (۲۵۳۹)
تقریرات محمد شریف مازندرانی: (۲۵۷۵/۸)
تهذیب الوصول الی علم الاصول: (۲۵۸۱/۱)
حاشیة عدة الاصول: (۲۵۸۸)
حاشیة معالم الاصول: (۲٤۱۸/۲)
حاشیة معالم الاصول: (۲٤٤۱/۱)
حاشیة معالم الاصول: (۲۵۱۱/۲)
حجیة الاجماع و اقسامه: (۲۳۲٤/۷)
زبدة الاصول: (۲۳۳۱)
شرح الزبدة: (۲٤۸۲)
شرح مختصر ابن حاجب: (۲٤۰۵)
ضوابط الاصول: (۲٤۷٤)
عبادة الجاهل: (۲۳۲٤/٦)
عدة الاصول: (۲۵۲۸)
عدم جواز تقلید المیت: (۲۳۲٤/۱٤)
فرائد الاصول (رسائل شیخ مرتضی): (۲٤۱۹)
فرائد العوائد فی بیان الفوائد و القواعد: (۲۵٤٤)
الفصول الغرویة فی الاصول الفقهیة: (۲٤۱۵)
الفوائد الحائریة الجدیدة: (۲۳۱۷/۱)
الفوائد الحائریة القدیمة: (۲٤۵٤/۳)
القوانین المحکمة: (۲۳۷۳)
القیاس: (۲۳۲٤/۱۳)

معالم الاصول: (۲۴۱۸/۱)

مفاتیح الاصول: (۲۳۸۰)

مقدمة الواجب: (۲۳۷۲/۲)

منتخب الاصول: (۲۵۳۳)

هداية المسترشدين فی شرح معالم الدين: (۲۴۸۱)

بلاغت، معانی و بیان

حاشية حاشية الخطائی علی المختصر: (۲۴۳۴)

حاشية حاشية الخطائی علی المختصر: (۲۵۲۲)

حاشية المطول: (۲۳۲۸)

حاشية المطول: (۲۴۲۰)

زهر الربيع فی شواهد البديع: (۲۴۱۴/۱)

شرح مفتاح العلوم: (۲۳۲۶)

عقود الجمان فی المعانی و البيان: (۲۵۷۴/۲)

المختصر (فی شرح التلخيص): (۲۴۲۷)

المطول (فی شرح التلخيص): (۲۳۷۴)

تاریخ معصومین و اخبار

الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد: (۲۵۹۹)

کشف الغمة فی معرفة الائمة: (۲۴۸۷)

تفسیرقرآن کریم

الاصفی: (۲۳۹۵)

انوار التنزيل و اسرار التأويل: (۲۳۵۱)

تفسير آية الكرسی: (۲۵۳۰)

تفسير القرآن (تفسير قمی): (۲۳۶۱)

حاشية انوار التنزيل: (۲۵۸۱/۳)

حاشية الكشاف: (۲۵۸۰)

الصافی: (۲۳۹۳)

مجمع البيان لعلوم القرآن: (۲۳۴۶)

مرآة الانوار و مشكاة الاسرار: (۲۵۸۹)

نورالثقلين: (۲۵۹۴/۲)

تصوف و عرفان

انوار الهداية: (۲۳۱۰)

اوصاف الاشراف: (۲۵۵۵/۵)

التنبيهات العلية علی وظائف القلبية: (۲۴۳۸)

رسالة فی الحروف: (۲۳۲۱/۴)

رسالة الحسنة: (۲۴۱۱)

رسالة فی حل عبارة غريبة: (۲۵۲۹/۲)

شرح كلمات باباطاهر: (۲۳۱۳)

مرآة المحققين: (۲۵۵۵/۴)

رساله در مناجات: (۲۳۲۰/۶)

رساله در مناجات: (۲۳۲۰/۷)

نفس رحمانی: (۲۵۲۹/۳)

حدیث

الاحتجاج علی اهل اللجاج: (۲۵۹۵)

الاربعون حديثا (اربعين): (۲۳۱۹/۱)

استبصار الاخبار: (۲۳۶۰)

بشارة المصطفی لشيعة المرتضی: (۲۵۴۲/۱)

بعض الابواب من علل الشرايع: (۲۳۱۹/۳)

تفصيل وسائل الشيعة الی تحصيل مسائل الشريعة: (۲۳۴۵)

تهذيب الاحكام: (۲۴۰۶)

ثواب الاحكام: (۲۳۶۳)

جامع الاخبار: (۲۵۴۹)

چهل حديث: (۲۵۵۵/۳)

چهل حديث: (۲۴۰۹/۱)

الرجعة: (۲۵۸۴/۳)

شرح الكافی (شرح ملا صدرا): (۲۴۷۹)

علل الشرايع و الاحكام: (۲۳۹۶/۲)

عيون المعجزات: (۲۵۴۲/۲)

الكافی: (۲۳۳۰)

مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة: (۲۳۰۷/۲)

معارج اليقين فی اصول الدين: (۲۵۵۱/۱)

منتخب بصائر الدرجات: (۲۳۱۹/۲)

من لايحضره الفقيه: (۲۳۵۹)

حساب و هندسه (رياضيات)

تعليقات علی خلاصة الحساب: (۲۵۷۵/۴)

خلاصة الحساب: (۲۵۷۵/۳)

شرح الشمسية فی الحساب: (۲۵۷۱/۱)

مطلع الانوار: (۲۵۷۱/۲)

حکمت و فلسفه

اثبات الواجب: (۲۵۴۳/۳)

اثبات الواجب الجديد: (۲۵۴۳/۲)

اثبات الواجب القديم: (۲۵۲۹/۵)

الاسفار الاربعة (الحكمة المتعالية): (۲۵۲۷)

رسالة جلالية: (۲۵۲۹/۶)

الجمع بين رأيی افلاطون و ارسطو: (۲۴۶۴/۲)

حاشية شرح الاشارات: (۲۵۵۳)

حاشية فوائد الحكمية: (۲۵۲۵)

رساله در حقيقت وجود: (۲۴۴۱/۳)

دائرة المعارف، فرهنگ لغت و مصطلحات

دعا و زيارت

رجال

طب

علوم قرآني (قرائت و تجويد)

فقه

کلام و عقائد

رسالة فی «السؤال عن تکفیر ابن الفارض»: (۲۵۲۹/٤)
شاخ نبات (ترجمه اصل الاصول): (۲۵۵۱/۲)
شرح تجرید العقائد الجدید: (۲۳٤۰)
صب العذاب علی من سب الاصحاب: (۲۳۰۹/۲)
الصواعق المحرقة علی اهل الرفض و الزندقة: (۲۵٤۷)
رسالة «العلم الالهی»: (۲٤٤۲/۲)
فصل الخطاب فی تمیز الباطل من الصواب: (۲۳۳۲)
الفصول المختارة من «العیون و المحاسن»: (۲٤۹۳)
الفصول النصیریة: (۲۵۰٤/۱)
قرة العیون فی اعز الفنون: (۲۳۰۷/۱)
اللآلی: (۲۵۵۹/۲)
اللباب (ارموی): (۲۵۷۰)
معراج النجاة للفرقة الناجیة: (۲۵۵۹/۱)
منهاج الکرامة فی اثبات الامامة: (۲٤۳۵/۱)
النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر: (۲٤۳۲)
النکت الاعتقادیة: (۲۳۱۹/۵)
وصل الفصول: (۲۵۵۱/۳)

کیمیا

کتاب «الاملاح»: (۲٤۷۳/۱٦)
رسالة فی «بیان ماکتمه صاحب المکتسب»: (۲٤۷۳/۱)
کتاب «التقریب»: (۲٤۷۳/۱۲)
التقریب فی اسرار الترکیب: (۲٤٦٦/٤)
رسالة «جعفر الصادق (ع)»: (۲٤٦۵/۱٦)
جنات الخلد: (۲٤٦۵/۳)
جواهر الاسرار فی معارف الاحجار: (۲٤٦٦/۱)
رسالة الحکما: (۲٤۷۳/۵)
رسالة حل الطلسم: (۲٤٦۵/۲)
خزینة الزاد: (۲٤٦۵/۵)
الخمائر: (۲٤٦۵۱/۷)
رسالة الدعا: (۲٤۷۳/۱۱)
الرسالة لابن الجداد: (۲٤۷۳/۳)
الریاض الاکبر: (۲٤٦۵/۱۳)
الریاض الصغیر: (۲٤٦٦/۲)
الشمس المنیر فیما یتعلق بالاکسیر: (۲٤۷۳/۱۳)
الرسالة فی «الصنعة»: (۲٤۷۳/۷)
کتاب «الصمیر»: (۲٤۷۳/۱٤)
الرسالة فی «الطبایع الاربع»:

(۲٤۷۳/۱۵)
عمل فرحة القادم: (۲٤٦۵/۱۰)
قمر الاقمار فی کشف الاسرار: (۲٤٦۵/٤)
کشف الاسرار فی هتک الاسرار: (۲٤٦۵/٦)
رسالة مختصرة فی الکیمیا: (۲٤٦۵/۷)
رسالة فی الکیمیا: (۲٤٦۵/۱۲)
رسالة فی الکیمیا: (۲٤٦۵/۱۵)
رسالة فی الکیمیا: (۲٤۷۳/۲)
رسالة فی الکیمیا: (۲٤۷۳/٦)
رسالة فی الکیمیا: (۲٤۷۳/۹)
الرسالة لبعض الحکما: (۲٤۷۳/٤)
الرسالة المبقلة: (۲٤۷۳/۸)
رسالة مبقلة شریفة: (۲٤٦۵/۸)
رساله مغربی: (۲٤٦۵/۱۱)
مقالة الصناعة من کتاب سر الاسرار: (۲٤٦٦/۳)
الملاغم البرانیة: (۲٤٦۵/۹)
منتخب السراج: (۲٤٦۵/۱)
کتاب «المنفعة»: (۲٤٦۵/۱٤)
کتاب «الوصیة»: (۲٤۷۳/۱۰)

منطق

ارجوزة فی المنطق: (۲۵۷٤/۱)
ارجوزة فی المنطق: (۲٤۲۵/۲)
تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الرسالة الشمسیة: (۲٤۱۲)
تنویر المطالع: (۲۵٦۰)
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة: (۲۵۹٦/۲)
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (دشتکی): (۲۵۸۷/۱)
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (دوانی): (۲۵۸۷/۲)
حاشیة تهذیب المنطق: (۲۵۹٦/۳)
حاشیة تهذیب المنطق (حاشیه ملا عبدالله): (۲٤۵۰)
حاشیة حاشیة تحریر القواعد المنطقیة: (۲۵۷۹)
حاشیة حاشیة جرجانی علی شرح الشمسیة: (۲۳٤۹/۲)
حاشیة حاشیة الیزدی علی تهذیب المنطق (حاشیه ملا محسن): (۲٤٤۳)
حاشیة شرح المطالع: (۲۵۷۲/۲)
حاشیة شرح المطالع: (۲۳۱۱)
الرسالة الشمسیة فی القواعد المنطقیة: (۲۳۲۱/۵)
شرح آداب البحث سمرقندی: (۲۳۰٦)
شرح ضابطة انتاج الاشکال: (۲۵۷۲/۱)
شرح کبری: (۲۵۹٦/۵)

نجوم، هیئت و اسطرلاب

فهرست کتب فارسی معرفی شده

ا

ب

ت

ج

چ

ح

د

ز

فهرست کتب متفرقه
(که در کتابشناسی و نسخه شناسی از آنها یاد شده)

د

ذ

ر

ز

س

ش

ص

ض

ط

ع

غ

ف

ق

فهرست اسامی مؤلفان

ب

پ

ت

ج

چ

ح

ط

ع

ف

ق

فهرست اسامی کاتبان

ح

خ

د

ر

س

ش

ص

ط

ع

غ

فهرست اسامی واقفان، مالکان و مهرهای مالکیت

ف

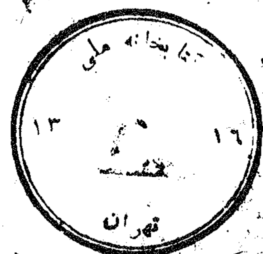
ک

ل

م

انجام حاشیه «شرح المطالع» بخط سعدالدین حموی

انجام حاشیه «شرح المطالع» بخط سعدالدین حموی

بسم الله الرحمن الرحيم

قال المفتقر الى الله الودود احمد بن علي بن مسعود
غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه اعلم
ان الصرف ام العلوم والنحو ابوها ويقوى في الدرايا
ت دروها ويطغى في الروايات عاروها فجمعت
فيه كتابا موسوما بمراح الارواح وهو للصبي
جناح النجاح وراح يراح في معنيه حين
راح مثل تفاح او رواح وبالله نعتصم عما يصم
ونستعين به وهو نعم المولى ونعم المعين اعلم
اسعدك الله ان الصرف يحتاج في معرفة الاوزان
الى سبعة ابواب الصحيح والمضاعف والمهموز

آغاز «مراح الارواح»

والمثال والاجوف والناقص واللفيف
والاشتقاق تسعة اشياء من كل مصدر وهي
الماضي والمستقبل والامر والنهي واسم الفاعل
والمفعول والمكان والزمان والالة فكسرته على
سبعة ابواب الباب الاول في الصحيح
هو الذي ليس في مقابلة الفاء والعين واللام
للوزن حرف علة وتضعيف وهمزة
والحلق شيء فنقول الضرب مصدر يتولد منه
الاشياء التسعة وهو اصل في الاشتقاق عند
البصريين لان مفهومه واحد ومفهوم الفعل
متعدد ولدلالته على الحدث والزمان والواحد قبل المتعدد
وانه كالاصل للافعال يكون اصلا للمتعلقات
او لانه اسم والاسم مستغن عن الفعل في الافادة

یکی از صفحات آغازین «مراح الارواح»

آغاز «مثال الامثلة المختلفة»

یکی از صفحات آغازین «مثال الامثلة المختلفة»

یکی از صفحات کتاب «ادعیه و روایات»

تصویر جلد «الصحاح فی اللغة»

بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی

الهی اصل یبتنی علیه الخطاب

و اولی قول فصل ینتهی الیه اولوا الالباب

حمد من تنزه عن وصمة التحدید و التبیان

و تقدس عن ادراک العقول و الحواس و

الصلوة علی افضل من ارسل لتبلیغ

آغاز «زبدة الاصول» شیخ بهائی

الاوامر و النواهی، و اشرف من

عرفه اسرار الحقایق کما هی،

و آله الذین من انوارهم تقتبس

الاحکام، و بآثارهم تعرف مسائل

الحلال و الحرام، صلوات الله علیهم

ما دامت الفروع مترتبة علی الاصول

و الاجناس منقسمة بالفصول

و بعد فیقول راجی عفو ربه

یکی از صفحات آغازین «زبدة الاصول»

عاصی ومطیع فلم یمنعه من ذلک من ارساله وعلته افرض لامر بهم باختیار رجل کان لا یخلو امر من ان یکون امر الکل
او امر البعض فان کان امر الکل فمن کان المختار وان کان امر البعض فلا بد من ان یکون علی هذا البعض علامة
فان قلت الفقهاء فلا بد من تحدید الفقه وحده قال آخر فقد روی عنه ع قال ما راه المسلمون حسنا فهو عند الله
تبارک وتعالی حسن وما راه قبیحا فهو عند الله تبارک وتعالی قبیح فقیل لا بد من ان یرید کل المؤمنین او البعض فان
الکل غیر مفقود لان الکل لا یمکن اجتماعهم وان کان البعض فقد روی کل فی صاحبه حسنا مثل روایة السنیة فی علی
وروایة الحشویة فی غیره فلم یثبت ما یریدون من الامامة قال آخر فیجوز ان نزعم ان اصحاب محمد ص اخطئوا
قال کیف نزعم انهم اخطئوا واجتمعوا علی ضلالة وهم لا یعلمون فرضا ولا سنة لانک تزعم ان الامامة لا فرض
من الله عز وجل ولا سنة من الرسول ص فکیف یکون فیما لیس عندک بفرض ولا سنة خطأ، قال آخر ان ادعیت
لعلی ع من الامامة دون غیره فهات بینتک علی ما تدعی فقال ما انا بمدع ولکنی مقر ولا بینة علی مقر والمدعی من یزعم ان
الیه التولیة والعزل وان الیه الاختیار والبینة لا تعری من ان تکون من شرکائه فهم خصماء او تکون من غیرهم والغیر
معدوم فکیف یؤتی بالبینة علی هذا قال آخر فما کان الواجب علی علی ع بعد مضی رسول الله ص قال ما فعله
قال فما وجب علیه ان یعلم الناس انه امام فقال ان الامامة لا تکون بفعل منه فی نفسه ولا بفعل من الناس فیه
من اختیار او تفضیل او غیر ذلک انما یکون بفعل من الله عز وجل فیه کما قال لابراهیم انی جاعلک للناس اماما وکما قال
عز وجل لداود یا داود انا جعلناک خلیفة فی الارض وکما قال عز وجل للملائکة فی آدم ع انی جاعل فی الارض خلیفة
فالامام انما یکون اماما من قبل الله عز وجل باختیاره ایاه فی بدء الصنعة والشرف فی النسب والطهارة فی المنشأ
والعصمة فی المستقبل ولو کانت بفعل منه فی نفسه کان من فعل ذلک الفعل مستحق للامامة واذا عمل خلافها اعتزل
فیکون خلیفة من قبل افعاله وقال آخر فلم اوجبت الامامة لعلی بن ابی طالب ع بعد رسول الله ص فقال
لخروجه من الطفولیة الی الایمان کخروج النبی ص من الطفولیة الی الایمان والبراءة من ضلالة قومه عن الحجة واجتنابه الشرک
کبراءة النبی ص من الضلالة واجتنابه للشرک لان الشرک ظلم ولا یکون الظالم اماما ولا من عبد وثنا باجماع ومن
اشرک فقد حل من الله عز وجل محل اعدائه فالحکم فیه الشهادة علیه بما اجتمعت علیه الامة حتی یجیء اجماع آخر

یکی از صفحات «فصل الخطاب فی تمیز الباطل من الصواب»

هشام الحایری عن ابی علی المفید عن والده الشیخ ابی جعفر الطوسی عن شیخه وشیخ الطائفه محمد بن
محمد بن النعمن المشهور بالمفید عن شیخه ابی القسم جعفر بن محمد بن قولویه القمی عن محمد بن یعقوب
الکلینی قدس سره وبهذا الاسناد عن الشیخ المفید عن شیخ ابی جعفر محمد بن علی بن بابویه القمی وبهذا
الاسناد عن الشیخ ابی جعفر الطوسی عن الشیخ ابی عبد الله محمد بن محمد بن النعمن المفید وبهذا الاسناد عن
ابی علی المفید عن والده الشیخ الطوسی وبهذا الاسناد عن الشیخ ابی جعفر الطوسی عن جماعه من اصحابنا
عن ابی محمد هرون بن موسی التلعکبری عن ابی عمرو الکشی وبهذا الاسناد عن الشیخ العلامه الحسن بن یوسف
بن المطهر الحلی باسناده عن احمد بن العباس النجاشی وبهذا الاسناد عن الشیخین الاجلین الشیخ
فخر الدین والسید عمید الدین عن الشیخ الامام العلامه
جمال الدین الحسن بن یوسف بن المطهر
الحلی والحمد لله ظاهرا
وباطنا وسرا
وعلانیه
قد فرغ من التسوید ابن غیاث الدین رشید فی سلخ شهور سنه ۱۰۴۱
احدی واربعین والف من الهجرة النبویة
تم

انجام «نقدالرجال» بخط رشیدبن غیاث‌الدین

قال خلوله الطريق فليذهب فان بجماعه وفيهم رجل يسار يقال له
رهين قيل له حلق وحلقت قبل ان ارمي لا شيا استفهه عليهم من مناسك الحج
فقال من هذا فقالوا عبد الله بن عمر فالتفت الى ابنه فقال هو وقال [illegible] هذا وابيك
الشرف في الدنيا والاخرة وروي انه قال لبعض [illegible] لا اخاف فيه او روي
انه قال الا ان العلماء ان يكونوا اربابا [illegible] قول الشيخ ابي نصر محمد بن محمد بن طرخان
بن اوزلغ الفارابي اخي خل حيز ذي باطل وكن بالحقائق في حيز
فما الدار دار مقام لنا ولا المرء في الارض بالمعجز [illegible] على
اقل من الكلم الموجز وهل نحن الا خطوط وقعن على نقطة وقع مستوفز
محيط العوالم اولى بنا فماذا التزاحم في المركز [illegible] فلتكن الهمه والى
هذه الغاية فليجز من حمل لواء الفخر [illegible] فليتفحص [illegible] المجد
ولكن [illegible] الى بطون بالحقيقة [illegible] ولم يحصل له [illegible]
الشيخ الامام الحافظ فتح الدين ابو الفتح محمد بن محمد بن محمد بن سيد الناس
اجازه ومن غالب ظني سماعا قال انشدني [illegible] الشيخ الامام العلامه [illegible]
تقي الدين ابو الفتح محمد بن الامام مجد الدين ابي الحسن علي بن وهب بن مطيع بن
ابي الطاعه القشيري المعروف بابن دقيق العيد رحمه الله تعالى
تعب [illegible] بين ذله [illegible] طلب الحياة وبين حرص مؤمل
واضعت عمرك لا خلاعك حصلت فيه ولا وقار مبجل
وتركت حظ النفس في [illegible] عن الاخرى [illegible] الجنة [illegible]
والشريف بالسند المذكور اجازه له الجسم تذيبه حقوق الخدمة والنفس [illegible] علو
والعمر ينقص في تعب والراحة فاتت فعليها الرحمة واذا كان [illegible] الشيخ
تقي الدين يقول [illegible] هكذا فما الظن [illegible] اخبرني مولانا قاضي
القضاه تقي الدين ابو الحسن علي بن عبد الكافي السبكي الشافعي عن الشيخ قطب الدين

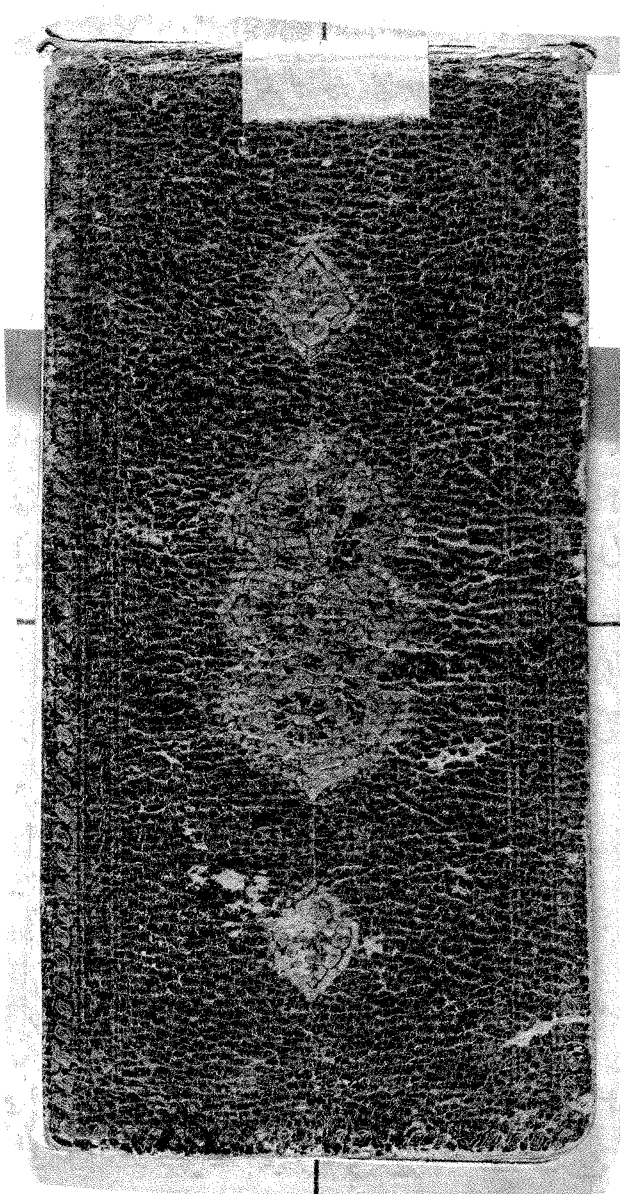
یکی از صفحات «الغیث الذی انسجم فی شرح لامیة العجم»

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذى هدانا للتمسك بالثقلين وجعل لنا القرآن هدًى والمودة فى القربى
قرة عين ابلج عن هدى نبيه المرسل بنور كتابه المنزل وكشف عن ستره كتابه
المنزل بعترة نبيه المرسل جعل الكتب والعترة بينه وبيننا حبلين ممدودين و
صاحبين مصطحبين غير مفترقين لم يزل قائمهما فينا طرف منهما بيده وطرف بايدينا
ما تمسكنا بهما لن نضل وما اعتصمنا بهما لن نزل فصل اللهم على محمد وعترته واسقنا
من كاسهم الاصفى ما يروينا واتنا من فهم القرآن وعلمه الاوفى ما يغنينا اما
بعد فيقول الفقير الى الله فى كل مسلك وموطن محمد بن مرتضى المدعو بمحسن
زوده الله لعقباه وجعل آخرته خيرا من اولاه هذا ما اصطفيت من
تفسيرى للقرآن المسمى بالصافى راعيت فيه غاية الايجاز مع التنقيح ونهاية
التلخيص مع التوضيح مقتصرا على بيان ما يحتاج الى البيان من الآيات دون ما
تستغنى عنه من المحكمات الواضحات فباحرى ان يسمى بالاصفى وعسى ان يفى

آغاز تفسیر «الاصفی» فیض کاشانی

قراء السراط الصراط بالسین ق و باشمام الصاد الزای خلف و باشمامها الزای فی الصراط الاولی خاصة ق ف	علیهم الیهم لدیهم بضم الهاء فیهن ف	بضم المیم التی للجمع یصلها بالواو مع الهمزه وغیرها نحو علیهموا انذرتهموا ام لم تنذرهموا دیب خص	ویصل میم الجمع بواو مع الهمزه فقط نحو علیهموا ام لم تنذرهموا ام لم ج
ونحو علیهم الذله کسر الهاء والمیم فی الوصل اذا کان قبل الهاء یاء ساکنه [illegible] المیم الف الوصل ح	ونحو علیهم الزله بضم الهاء والمیم بالشرط المذکور فی الوصل ش	ونحو بهم الاسباب بکسر الهاء والمیم اذا کان قبل الهاء کسره والتی بعد المیم الف الوصل ح	وقرأ بهم الاسباب بضم الهاء والمیم بالشرط المذکور فی الوصل ش
وکلهم کسروا الهاء وسکنوا المیم فی الوقف لحمزه فی علیهم والیهم ولدیهم فانه بضم الهاء علی اصله	ونحو فیهن الیهن یصلها بالضمیر یاء ونحو منه یصلها بواو الا اذا کان بعده ساکن نحو علیه الله وایده الله	واما الهی نحو ابصارهم والنار اذا کانت الراء مکسوره ح ت ط ر فا ج	واما الی نحو الابرار و الاشرار اذا کانت الراء مکرره والثانیه مکسوره ح ر د ج ف
واما الناس اذا کانت السین مکسوره ح بخلاف عنه	قیل غیض جیء باشمام ضم الا وابل اذا کان ماضیا ل ر وحیل وسیق [illegible]	واما الکافرین وکافرین اذا کان بیاء بلام او بغیر لام ح ت و ج	واما شاء وجاء اذا کان ثلاثیا ماضیا م ف
وهو فهو لهو وهی فهی لهی	اتخذتم اخذت لاتخذت وما کان مثله من لفظ	بارئکم ویأمرهم وتامرهم وینصرکم ومایشعرکم بالاسکان	وقرأ نغفر لکم ونحوه بادغام الراء فی اللام اذا کانت الراء ساکنه
اسکن الهاء ب ح ر	ادغم الذال فی التاء ا ح ک ص [illegible]	ح او باختلاس الحرکه [illegible] وهو المختار	[illegible] ط خص
[illegible]	بئسما بئس [illegible] ح	ولقد جاءکم بالاظهار والادغام [illegible]	ولقد جاءکم بالادغام والامالة [illegible]
وادغم دال قد فی الجیم [illegible] نحو قد جئتکم ح ل ش	قرأ ابراهیم بالالف [illegible]	[illegible]	[illegible]

یکی از صفحات «المبسوط فی القراآت السبع بخط محمود هدایت‌الله استرابادی

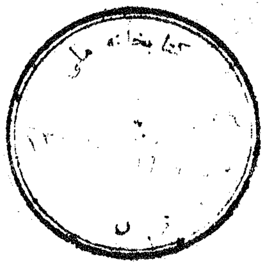
تصویر جلد «بیاض ادعیه»

انجام «التیسیر فی القراآت السبع» بخط مقبلی اردبیلی

آغاز «بیاض دعوات»

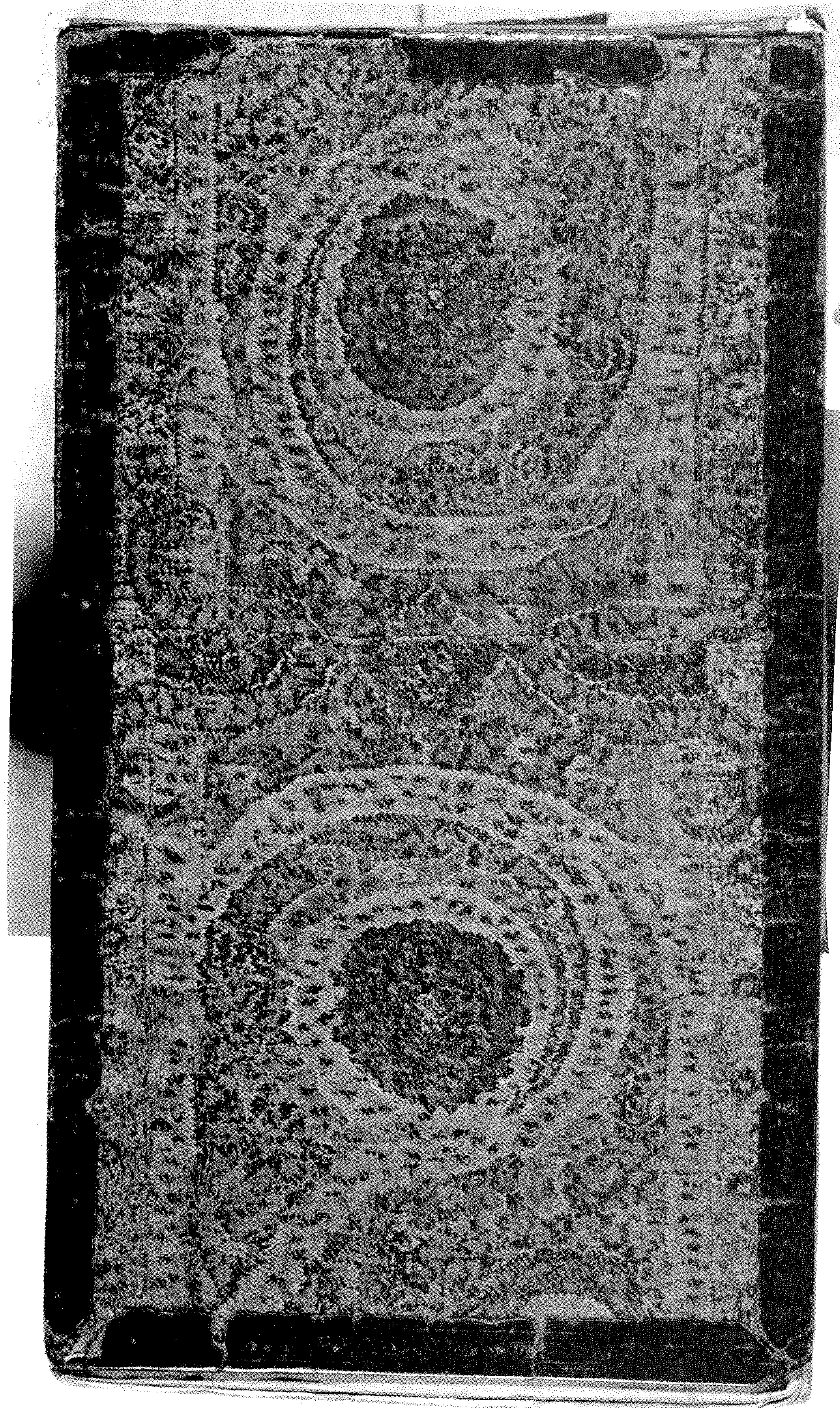
وایاک ان تظن بالوالد العلامة نور الله ضریحه انه کان من الصوفیة او یعتقد مسالکهم
ومذاهبهم حاشاه عن ذلک وکیف یکون کذلک وهو کان آنس اهل زمانه باخبار اهل البیت
واعلمهم واعملهم بها بل کان مسلکه الزهد والورع وکان فی بدو امره یتسمی باسم التصوف
لیرغب الیه هذه الطائفة ولا یستوحشوا منه فیردعهم عن تلک الاقاویل الفاسدة
والاعمال المبتدعة وقد هدی کثیرا منهم الی الحق بهذه المجادلة الحسنة ولما رای فی اخر عمره
ان تلک المصلحة قد ضاعت ورفعت اعلام الضلال والطغیان وغلبت احزاب الشیطان
وعلم انهم اعداء الله صریحا تبرأ منهم وکان یکفرهم فی عقایدهم الباطلة وانا اعرف
بطریقته وعندی خطوطه فی ذلک ولیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة وارجو
من فضل الله تعالی ان ینفعک بما القیت الیک والتمس منک ان لا تنسانی فی مظان اجابة
الدعا وفقنا الله وایاک لما یحب ویرضی ویجعلنا وایاک ممن یذکر فتنفعه الذکری

قد تم تحریر هذه الرسالة فی یوم السابع والعشرون من شهر
رمضان المبارک فی سنه سبع ومائة بعد الالف من الهجرة

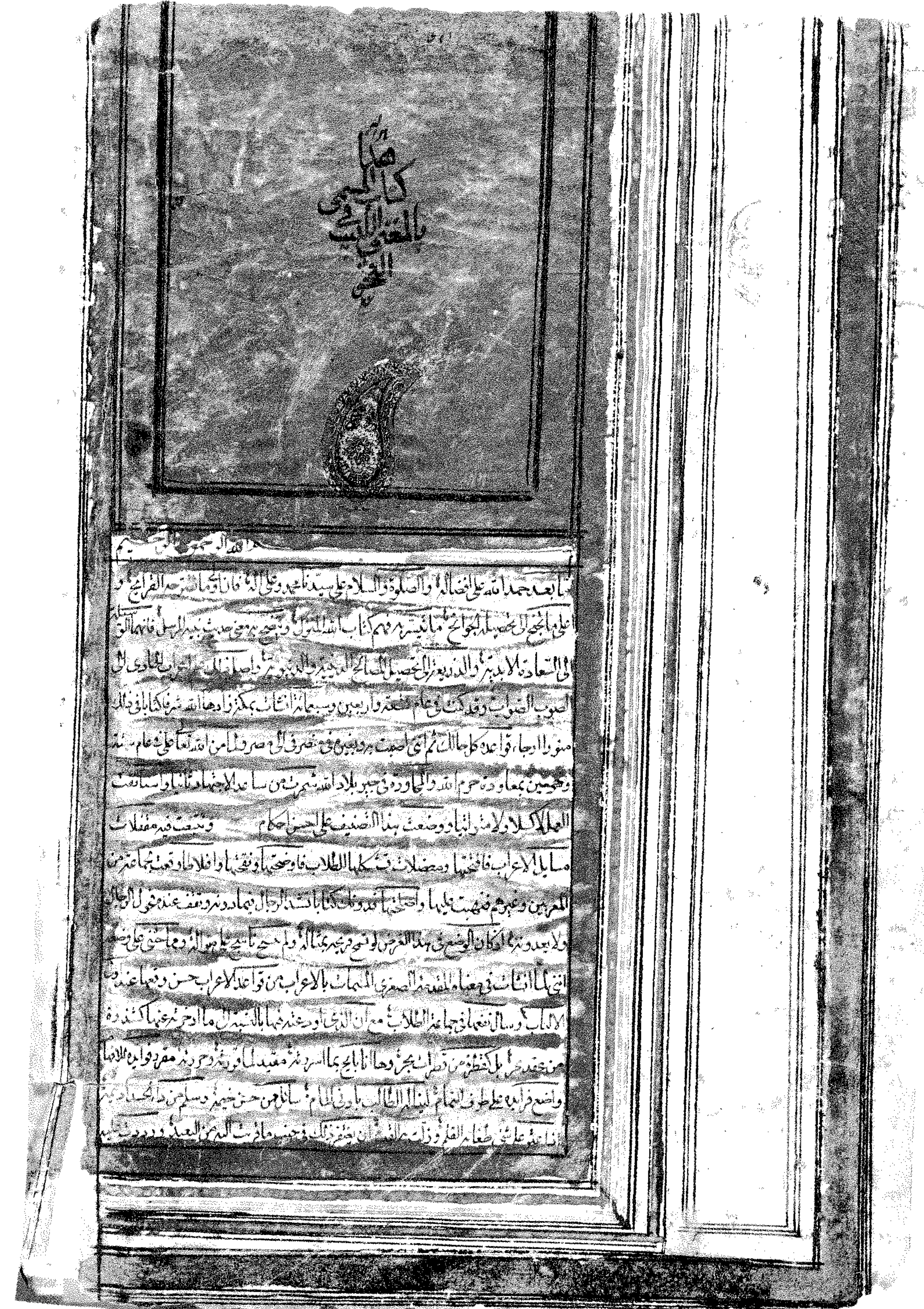

علی ید العبد المذنب الخاطی الراجی الاثم ابن
حاجی محمد قاسم محمد کاظم البیرجندی
القاینی اللهم اغفر له ولوالدیه
قبل یوم الحساب
م م

انجام «الاعتقادات» مجلسی بخط محمد کاظم بیرجندی

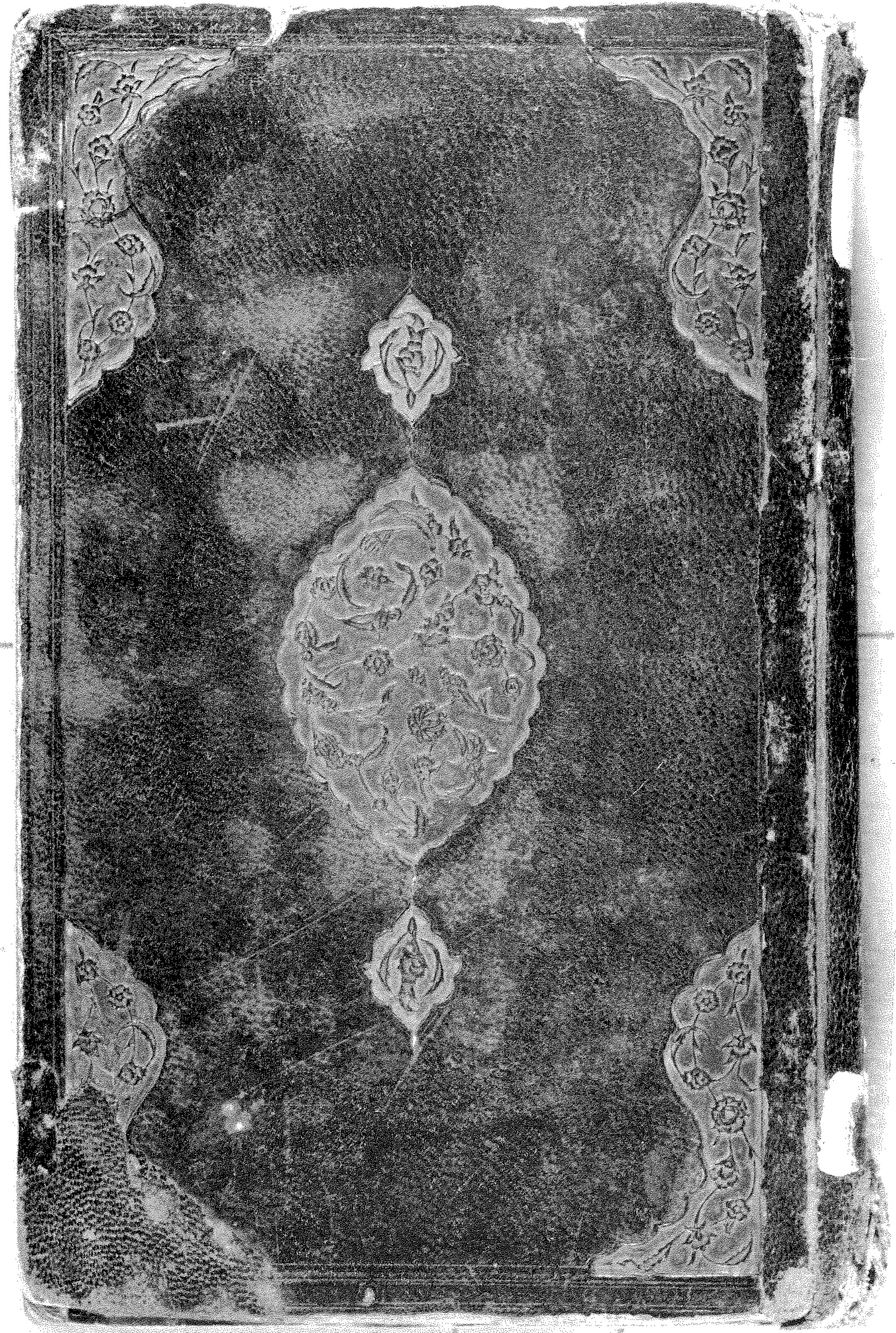

تصویر جلد «بیاض دعوات»

آغاز «مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب»

انجام «ارشادالاذهان» بخط محمد رضابن محمد عظیم سبزواری

تصویر جلد «شرح الشافية»

الممكن تقدمها بالذات يكون جزءا من العلة التامة ولا محالة فلا وجود
يحصل علة تامة بسيطة اللهم الا ان يتكلم ويقال المعلول بالحقيقة هو
وجوب الوجود وحده قالوا ان علة وجود المعلول قد يكون بسيطا ارادوا
به علة وجوبه وجوده ومصادم لما قرره المتاخرون لا سيما سيد المحققين
قدس سره من ان ثبوت الشيء للشيء فرع ثبوت المثبت له اذ الوجوب امر
ثبوتي فيكون ثبوته للشيء متاخرا عن وجوده فالوجود السابق على
الوجوب ان كان عين المسبوق به لزم تقدم الشيء على نفسه وان كان
غيره نقلت الكلام اليه حتى يلزم ان يكون للشيء الواحد وجودات غير متناهية
وهو باطل على انهم قد اعترفوا بان الشيء الواحد لا يكون له الا وجود
واحد واعلم انه لم يورد الشيخ الرئيس وغيره من القدماء في هذا المطلب
على ان العلة ما لم يجب صدور المعلول عنها لا يصدر عنه والدليل الذي ذكروه
انما يدل على الاستلزام دون التقدم ودعوى الضرورة في محل المنع ولهذه
المباحث مزيد تفصيل ربما نعرض له في تعليقاتنا ولكن هذا اخر ما قصدت
اليه في هذه الرسالة مع تفرق الحال وتشتت البال ووقوعي في زمان
اضحى الفهم متقاصرة والجهلة متناصرة يكتفون بالحصاة عن الشهاب
ويقنعون من الآل السراب عن الروي بالشراب لكن هو
الله يحق الحق بفضله ويبطل الباطل
بعد لبيه الحسنى واليه الرجعى
والصلوة والسلام على نبيه محمد واله
بعونه وتوفيقه والسلام
كاتبه محمد شفيع

انجام رساله «اثبات الواجب القديم» بخط محمد شفيع

Islamic Republic of Iran

A CATALOGUE OF THE MANUSCRIPTS
In The National Library of Iran

By

HABIB-ALLAH AZIMI

Vol. 12

ARABIC MANUSCRIPTS

Nos. 2301-2600